Bp
N
5630
E64
1887

ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ

ΥΠΟ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ
1887
ΤΕΥΧΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

4

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ
Ευρίσκεται παρα Καρολῳ Μπεκ εν Αθηναις
1887

Τῆς συντάξεως καὶ ἐκδόσεως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος ἐπιμελεῖται τριμελὴς ἐπιτροπὴ τοῦ συμβουλίου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας.

Αἰτήσεις ἀναφερόμεναι εἰς τὴν Ἐφημερίδα ἀπευθύνονται πρὸς τὸν *Ἐπιμελητὴν τοῦ Μουσείου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας* ΑΘ. Σ. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΝ.

Ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι ἐκδίδονται ἄρθρα ἀρχαιολογικῆς ὕλης παντὸς εἴδους καὶ πάσης ἐποχῆς, κατὰ προτίμησιν ὅμως Ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ καὶ μνημεῖα τῆς τέχνης ἀνέκδοτα μετὰ περιγραφῆς αὐτῶν καὶ ἑρμηνείας συντόμου καὶ εἰδήσεις ἀρχαιολογικαὶ φέρουσαι ὡς οἷόν τε ἐπίσημον χαρακτῆρα.

Τοῖς γράφουσιν ἄρθρα εἰς τὴν Ἐφημερίδα χορηγεῖται ἀμοιβὴ ἑκατὸν δραχμῶν ἀντὶ ἑκάστου τυπογραφικοῦ φύλλου. Οἱ πίνακες καὶ τὰ ἐν τῷ κειμένῳ ἀπεικονίσματα λογίζονται ὡς κείμενον.

Τῆς Ἐφημερίδος ἐκδίδοται κατὰ τριμηνίαν ἓν τεῦχος σχήματος τετάρτου περιέχον τρία τοὐλάχιστον τυπογραφικὰ φύλλα καὶ τρεῖς πίνακας.

Συνδρομὴ ἐτησία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος δραχμαὶ δεκαέξ.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται ἐν τῷ παρὰ τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ βιβλιοπωλείῳ τοῦ κ. ΚΑΡΟΛΟΥ ΜΠΕΚ.

Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς ἀνταλλάσσεται πρὸς πᾶν καθαρῶς ἀρχαιολογικὸν περιοδικόν.

Διὰ τὰ τυπογραφικὰ καὶ ἄλλα παροράματα εὐθύνεται ὁ ἑκάστοτε παρέχων τὸ εἰς ἔκδοσιν ἄρθρον ὑφ᾿ ὃ καὶ ὑπογράφεται.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ

ΥΠΟ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ

1887

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ

1887

THE GETTY RESEARCH
INSTITUTE LIBRARY

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΜΑΤΑ

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΚ ΜΥΚΗΝΩΝ

(Πίν. 10, 11, 12, 13)

Περὶ τῶν ἐν ἔτει 1886 ἐν Μυκήναις γενομένων ἀνασκαφῶν, ὧν εὑρήματά τινα δημοσιεύομεν σήμερον, θὰ γείνῃ λόγος ἐκτενὴς ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας τοῦ 1886, ὅπου καὶ τὸ σχέδιον αὐτῶν θὰ δημοσιευθῇ. Αἱ ἀνασκαφαὶ ἐνηργήθησαν εἰς δύο μέρη, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς Ἀκροπόλεως, ὅπου ἀνεκαλύφθη ἀνάκτορον τῆς αὐτῆς ἧς καὶ τὸ ἐν Τίρυνθι ἐποχῆς, καὶ κάτω παρὰ τὸν μέγαν ἐκ πολυγωνικῶν λίθων πύργον τοῦ μεσημβρινοδυτικοῦ τείχους· ἐνταῦθα ἀπεκαλύφθη *οἶκος* τῆς αὐτῆς καὶ οὗτος ἐποχῆς, ἀλλὰ μικροτέρων διαστάσεων καὶ ᾠκοδομημένος ἐξ ὑλικοῦ εὐτελεστέρου.

Ἐπιγραφαὶ εὑρέθησαν τρεῖς. Ἡ πρώτη εἶναι ἐγκεχαραγμένη ἐπὶ τεμαχίου ἀγγείου ἔχοντος γάνωμα μέλαν καλὸν καὶ ἀνακαλυφθέντος ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ *οἴκου* ἐπιχώσει εἰς βάθος ἑνὸς μέτρου. Ὡς δεικνύει τὸ παρατιθέμενον ζιγκογράφημα, τὰ γράμματα

διακρίνονται σαφῶς· ἡ ἀνάγνωσις ὅμως παρέχει δυσκολίας ἕνεκα τοῦ τρίτου ἀπ' ἀριστερῶν στοιχείου, περὶ τοῦ ὁποίου δύναται ν' ἀμφιβάλλῃ τις, ἂν ἦναι ἓν μόνον γράμμα, διότι φαίνονται μᾶλλον ὡς δύο, δηλ. Ρ ἢ Α καὶ V. Ἐπειδὴ ὅμως οὕτω οὐδεμία ἑλληνικὴ λέξις σχηματίζεται, ὑποθέτω ὅτι εἶναι κακῶς ἐπὶ τοῦ ὀστράκου ἐγχαραχθὲν Ν καὶ ὅτι πρέπει ν' ἀναγνωσθῇ *Πενπύλος*, ἂν καὶ ὄνομα τοιοῦτο δὲν ὑπάρχει γνωστόν. Τὸ ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης κέρδος εἶναι ὅτι ἀπαντᾷ ἐν αὐτῇ τὸ διὰ τὸ λάμβδα σημεῖον ⊦, ὅπερ ἀποδεικνύει, ὅτι τὸ ἐν Μυκήναις ἐν χρήσει ἀλφάβητον δὲν ἦτο διάφορον τοῦ ἀργείου· διότι τὸ λάμβδα μόνον ἐν Ἄργει πάλιν γράφεται οὕτω, οὐδαμοῦ δ' ἄλλοθι (ἴδε Kirchhoff Studien zur Gesch. des gr. Alphabets σ. 86). Μέχρι τοῦδε οὐδὲν περὶ τοῦ ἀλφαβήτου τῶν Μυκηναίων ἦτο γνωστόν.

Ἡ ἑπομένη ἐπιγραφὴ ἀναγινώσκεται ἐπὶ ἐγχωρίου τιτανολίθου ἔχοντος ὕψ. 0.36, πλ. 0.36 καὶ πάχ. 0.115, εὑρεθέντος δὲ ἐπίσης ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ οἴκου ἐπιχώσει εἰς ἐλάχιστον βάθος. Ἄνω εἶχεν ἡ πλὰξ ἀετωμάτιον, οὗ μόνον μέρος σῴζεται· ἡ ἐπιφάνεια εἶναι κατὰ τοὺς πρώτους ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ στίχους λίαν ἀποτετριμμένη καὶ τὰ γράμματα ἀναγινώσκονται δυσκόλως.

ΓΡΟΤΙΜΟΥΓΟΡΤΥΝΙΟΥ
ΘΕΟΙ≶ΑΓΑΘΑΙΤΥΧΑΙΛΛΙΛΙΛΙΕΔΟΞΕ
ΤΕΛΕΙΑΙΤΩΝΜΥΚΑΝΕΩΝΓΑΝΑΜΟΥ
Υ≶ΤΕΡΑΙΑΙΓΡΑΤΟΜΗΝΙΑ≶ΑΡΙ≶ΤΕΥΕ
ΔΑΜΙΟΡΓΩΝΔΕ/ ΦΙΩΝ‾////ΜΟΚΡΙΤΟΥΔΑ'
ϷΟΝΤΕΥ≶ΕΓΕ.ΔΗ.Ι..ΘΕΝΤΩΝ‾Τ.
ΒΟΝΤΩΝΜΥΚΑΝΕΩΝΥΓΟΝΑΒΙΟ≶Ε≶Λ.
<ΕΔΑΙΜΟΝΑΕΓΟΛΥΩΡΗΕΓΡΟΤΙΜΟ≶
ΤΙΜΑΡΧΟΥΓΟΡΤΥΝΙΟ≶ΚΑΙΤΑΝΑΓΑΝ
≶ΑΝ≶ΓΟΥΔΑΝΕΘΕΤΟΩ≶ΔΙΑ≶ΩΘΕΙΕΝ
ΤΟΙΑΓΑΧΘΕΝΤΕ≶ΔΕΔΟΧΘΑΙΤΟΙ≶ΚΩΜΕ
ΤΑΙ≶Ε≶ΓΡΟΕΔΡΙΑΝΚ.ΛΙ≶ΘΑΙΤΟΙ≶ΔΙΟΝΥ≶Ι
ΟΙ≶ΚΑΘΑΓΕΡΚΑΙΤΟΝ.ΛΛΛC...ΥF
ΤΑΝ≶ΓΡΟΤΙΜΟΝ
ͻΝ≶ΚΑΙΤΛ

Προτίμου Γορτυνίου.
Θεοῖς, ἀγαθαῖ τύχαι· ἁλιαίαι ἔδοξε
τελείαι τῶν Μυκανέων· Πανάμου,
ὑστεραίαι πρατομηνίας· ἀρίστευε
δαμιοργῶν Δε[λ]φίων [Τ]ιμοκρίτου Δαι-
φοντεύς. Ἐπε[ι]δὴ [ἀπαχ]θέντων ... [ἡ]
[ϐ]ώντων Μυκανέων ὑπὸ Νάϐιος ἐς Λ[α-]
κεδαίμονα ἐπολυώρηε Πρότιμος
Τιμάρχου Γορτύνιος καὶ τὰν ἅπαν-
σαν σπουδὰν ἔθετο, ὡς διασωθεῖεν
τοὶ ἀπαχθέντες, δεδόχθαι τοῖς κωμε[ί-]

ταις ἐς προεδρίαν κ[α]λῖσθαι τοῖς Διονυσί-
οις καθάπερ καὶ τὸν[ς] ἄλλ[ονς ε]ὐε[ργέ-]
τανς Πρότιμον [Τιμάρχου καὶ τὸνς ἐκ-]
[γόν]ονς καὶ τα - -

Ἡ φράσις *ἀρίστευε δαμιοργῶν Δελφίων* (στ. 4-5) δύναται νὰ σημαίνῃ δύο τινά· ἢ ὅτι ὁ Δελφίων ἦτο πρῶτος τῶν δημιουργῶν καὶ προήδρευε τῆς ἐκκλησίας, ἢ ὅτι αὐτὸς εἶπε τὴν γνώμην, ἥτις ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τοῦ λαοῦ· ἡ πρώτη ἐκδοχὴ μοι φαίνεται πιθανωτέρα, διότι οὕτω ἡ ἐπιγραφὴ δὲν μένει ἀχρονολόγητος, ἔπειτα συμφωνότερος τῇ δωρικῇ συνηθείᾳ θὰ ἦτο ὁ τύπος *δαμιοργίων*, ἐὰν τοῦτο ἦτο μετοχὴ καὶ ὄχι ἐπίθετον. Ἐν Φωκικαῖς ἐπιγραφαῖς ἀπαντῶσιν ἄρχοντές τινες καλούμενοι *ἀριστῆρες* (Bull. de corr. hell. X σ. 363 καὶ XI σ. 333, 337). Μήπως καὶ τούτων τὸ ὄνομα συγγενεύει τῷ ἀριστεύειν;

Ὁ Δελφίων λέγεται, ὅτι ἦτο ἐκ τῆς Δαϊφοντίδος φυλῆς, γνωστῆς τέως μόνον ἔκ τινος ἐπιγραφῆς εὑρεθείσης ἐν Θουρίᾳ τῆς Μεσσηνίας (Lebas-Foucart ἀρ. 302). Ἐν Ἄργει πλὴν τῶν τριῶν γνησίων δωρικῶν φυλῶν, τῶν Ὑλλέων, Δυμάνων καὶ Παμφύλων, ὑπῆρχε καὶ τετάρτη, ἡ Ὑρναθία ἔχουσα τὸ ὄνομα ἐξ Ὑρνηθοῦς θυγατρὸς τοῦ Τημένου καὶ γυναικὸς τοῦ Δαϊφόντου. Ἐὰν δὲν θέλωμεν νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι οἱ Μυκηναῖοι εἶχον ἄλλην διαίρεσιν καὶ ἄλλα ὀνόματα φυλῶν, πρέπει νὰ προστεθῇ εἰς τὰς τέσσαρας γνωστὰς τῶν Ἀργείων καὶ ἡ Δαϊφοντίς.

Στίχ. 6 ἑξ. Φίλιππος ὁ πέμπτος, βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, παρέδωκεν εἰς τὸν Νάβιν τὸ Ἄργος ὡς ἀμοιβὴν τῆς συμμαχίας του ἐν τῷ κατὰ τῶν Ῥωμαίων πολέμῳ· ὁ τύραννος κατέσχε τὸ Ἄργος ἐπὶ δύο ἔτη (197-195 πρὸ Χρ.), καθ' ἃ πᾶν εἶδος βίας μετῆλθεν, ὅπως ἀποσπάσῃ χρήματα παρὰ τῶν κατοίκων (Hertzberg Gesch. Griechenlands unter den Römern I σ. 75). Κατὰ τὴν περίστασιν δὲ ταύτην θ' ἀπήγαγεν εἰς Λακεδαίμονα καὶ τοὺς Μυκηναίους, περὶ ὧν ἐνταῦθα γίνεται λόγος, ὥστε ἡ ἐπιγραφὴ θὰ ἦναι ὑστερωτέρα κατά τι τοῦ 197 π. Χ.

Τοῦ ἕκτου στίχου τὸ τέλος δὲν ἀναγινώσκεται· φαίνονται ὡς δύο Τ ἢ Ι, ὑποθέτω δὲ ὅτι εἶναι ἀριθμητικὰ σημεῖα. Τοῦ ἐπομένου στίχου τὸ πρῶτον γράμμα ἐπίσης εἶναι ἀμφίβολον καὶ τὸ τούτῳ δὲ ἀκολουθοῦν δὲν διακρίνεται σαφῶς ἂν ἦτο Ο ἢ Ω. Ἴσως μάλιστα μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Β ὑπῆρχε καὶ ἓν Ι, τότε δὲ θὰ εἴχομεν τὸν ἀκραιφνῶς δωρικὸν τύπον *ἠβιόντων*· ἀλλ' ὅπως ἔχει νῦν ἡ κατάστασις τοῦ λίθου, ὁλόκληρος ἡ λέξις εἶναι ἀβεβαία.

Ἡ τρίτη ἐπιγραφὴ εὑρέθη ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς Ἀκροπόλεως παρὰ τὸ ἀνάκτορον εἰς βάθος 0.50 μ. περίπου. Εἶναι ἐγκεχαραγμένη ἐπὶ βαθροειδοῦς τιτανολίθου ἔχοντος ὕψ. 0.43, πλ. 0.37 καὶ πάχ. 0.40. Ἄνω ἐπιστέφεται διὰ κανόνος, κάτω δὲ ὑπάρχει χῶρος ἄγραφος ἱκανός.

ΞΤΕΡΑΙΙΠΡΑΤΟΜΗΝΙΑΣΑΡΗΤ
ΣΔΑΜΟΧΑΡΤΟΥΤΑΙΚΩΜΑΙΤ
\ΑΝΣΠΕΝΤΑΚΑΤΙΑΝΣΔΕΔΩΧ
ΑΙΥΣΚΑΠΡΟΑΙΡΩΝΤΑΙΤΟΙΚΩ
ΜΙΑΓΚΑΙΤΟΓΓΡΟΦΕΑΤΟΝΣΑ
ΟΡΓΟΙΣΕΜΦΑΝΕΣΗΚΑΤΕΓΓ
ΩΙΓΡΟΦΕΙΕΙΔΕΜΗΠΟΙΟΙΕΓΚΑ
ΙΕΝΑΙΔΕΤΙΚΑΠΕΝΗΤΑΙΑΤΙΤΟΝΑ
ΕΝΙΙΤΑΙΑΠΟΤΩΝΤΟΚΩΝΤΩΓΚΟ
ΡΚΟΥΩΣΔΕΙΑΛΛΩΣΠΩΣΗΜΕΝΗΩ
ΣΑΡΙΣΤΕΩΣΔΑΦΟΝΤΕΥΣΜΥΚΑΝ∠

ὑ]στεραίαι πρατομηνίας· Ἀρητ - -
ς Δαμοχάρτου τᾶι κώμαι τ[ῶν Μυκανέων - - -
δραχμ]ὰνς πεντακατίανς δέδωχ[ε - -
χρῆσθ]αι ὕς κα προαιρῶνται τοὶ κω[μεῖται - -
τὸν τα]μίαγ καὶ τὸγ γροφέα τὸνς ἀ[εί - -
δαμι]οργοῖς ἐμφανὲς ἦ κατεγγ - -
τ]ῶι γροφεῖ· εἰ δὲ μὴ ποιοῖεγ κα[τὰ - -
ζεν· αἰ δέ τι κα πένηται, ἄτιτον α - -
ενηται ἀπὸ τῶν τόκων τῶγ κο - -
ὅ]ρκου ὡς δεῖ ἄλλως πως ἦμεν ἢ ὡ[ς - -
ς Ἀριστέος Δαφοντεὺς Μυκὰν [δ - -

Ἐν τῇ μεταγραφῇ δὲν ἐπεχείρησα ἄλλας εἰμὴ τὰς ἀσφαλεστάτας συμπληρώσεις, διότι λείπει δυστυχῶς ἴσως τὸ ἥμισυ τοῦ λίθου· οὐδὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν γραμμάτων ἑκάστου στίχου ἠδυνήθην κατὰ προσέγγισιν νὰ ἐξεύρω. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπιγραφῆς δὲν φαίνεται νὰ ἦτο συντεταγμένη ὡς ἡ τῆς προηγουμένης· ἔλειπον πιθανῶς τὰ *Θεοῖς, τύχαι ἀγαθαῖ*. Ἡ ὅλη ἔννοια τοῦ ψηφίσματος εἶναι καὶ αὐτὴ σκοτεινὴ ὡς αἱ λεπτομέρειαι, οὐχ ἧττον ἰδοὺ τί φαίνεται προκύπτον ἐξ αὐτῆς· ἀνήρ τις, υἱὸς τοῦ Δαμοχάρτου, ἐδώρησεν εἰς τὴν κώμην τῶν Μυ-

κηναίων δραχμὰς πεντακοσίας, ὅπως τὰς μεταχειρισθῶσιν οἱ κωμῆται κατὰ βούλησιν (στ. 1-4). Τὴν διαχείρισιν τοῦ ποσοῦ τούτου ἀναθέτουσιν οἱ κωμῆται εἰς τὸν ταμίαν καὶ τὸν γραφέα τῆς κώμης, οἵτινες ὅμως ὀφείλουσι νὰ συμπράττωσι μετὰ τῶν δημιουργῶν ἢ ἴσως ὑποβάλλονται εἰς τὴν ἐξέλεγξιν αὐτῶν (στ. 5-6), καὶ ἐὰν δὲν πράττωσι κατὰ τὰ δεδογμένα, τότε ἐπιβάλλεται αὐτοῖς πρόστιμον· ἐὰν δέ τις τῶν ζημιωθέντων ἕνεκα πενίας δὲν πληρώσῃ τὸ πρόστιμον, κηρύσσεται ἄτιμος καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἀπόγονοί του[1]. Ἕπεται διάταξίς τις περὶ τῆς χρήσεως ἴσως τῶν ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου τόκων[2], καὶ τέλος ἄλλη ὁρίζουσα, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται ἐπιπολαίως νὰ προτείνῃ ὁ θέλων τὴν κατάργησιν τῶν ψηφισθέντων, ἀλλ' ὅστις θέλει νὰ τὸ πράξῃ, πρέπει πρῶτον νὰ ὁρκισθῇ (ὅτι θὰ προτείνῃ τὰ βέλτιστα κατὰ τὴν γνώμην του).

Τὸ ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ ΑΡΙΣΤΕΟΣ νομίζω ὅτι εἶναι κύριον ὄνομα μηδεμίαν σχέσιν ἔχον πρὸς τὸ *ἀρίστευε δαμιοργῶν* τῆς προηγουμένης ἐπιγραφῆς.

Τὸ ψήφισμα τοῦτο, ὡς ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων καταφαίνεται, εἶναι ὑστερώτερον τοῦ ὑπὲρ τοῦ Προτίμου, ἡ πολιτικὴ θέσις ὅμως τῶν Μυκηναίων ἐν ἀμφοτέροις εἶναι ἡ αὐτή. Αἱ Μυκῆναι ἀποτελοῦσι κώμην ἐξαρτωμένην βεβαίως ἀπὸ τοῦ Ἄργους· ὡς δὲ οἱ τῆς Ἀττικῆς δῆμοι εἶχον ἰδίους δημοτικοὺς ἄρχοντας καὶ ἠδύναντο νὰ ψηφίζωσι τιμὰς ὑπὲρ ξένων, οὕτω καὶ οἱ Μυκηναῖοι ἔχουσι τοὺς δημιουργούς των[3], τὸν ταμίαν καὶ τὸν γραφέα καὶ ὀνομάζουσιν εὐεργέτας τῆς κώμης των.

Τὰ δύο ψηφίσματα φαίνονται ἐλέγχοντα τρεῖς ἀρχαίους συγγραφεῖς, τὸν Στράβωνα, τὸν Διόδωρον καὶ τὸν Παυσανίαν μὴ ἀκριβεῖς· διότι οὗτοι (Στράβ. 372, Διοδ. XI, 65, Παυσ. 5, 23, 2) βεβαιοῦσιν, ὅτι μετὰ τὰ Μηδικὰ αἱ Μυκῆναι κατεσκάφησαν ὑπὸ τῶν Ἀργείων καὶ ὅτι καθ' ὅλους τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους ἔμειναν ἔρημοι καὶ ἀοίκητοι. Τῷ ὄντι δὲ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς δὲν εὑρέθησαν σημεῖα δεικνύοντα, ὅτι κατῳκοῦντο τὸν πέμπτον καὶ τέταρτον π.Χ. αἰῶνα, ἃν καὶ ὁ Schliemann (Mycènes σ. 121) παραδέχεται ὅτι κατῳκήθησαν τὸν τέταρτον καὶ ὡς ἀπόδειξιν φέρει, ὅτι εὗρεν ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς, ἃς αὐτὸς ἐνήργησεν, εἰδώλια ἐξ ὀπτῆς γῆς καὶ τεμάχια ἀγγείων ῥαβδωτῶν· ταῦτα δὲ θεωρεῖ ἴσως τοῦ τετάρτου αἰῶνος· ὁμολογεῖ ὅμως ἀφ' ἑτέρου, ὅτι ἀγγεῖα *καλῆς ἐποχῆς* λείπουσιν ἐκ Μυκηνῶν. Ἀλλὰ τοῦ τετάρτου αἰῶνος τὰ ἀγγεῖα, ἐὰν ὑπῆρχον ἐν Μυκήναις, δὲν θὰ τὰ ἐθεώρει βεβαίως κακῆς ἐποχῆς· ὅσα δὲ τεμάχια ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθέντα ἐγὼ εἶδον, ἐπίσης ὅσα πέρυσιν ἀνεσκάφησαν, εἶναι πάντα τοῦ τρίτου αἰῶνος καὶ νεώτερα ἔτι. Κατῳκήθησαν λοιπόν, ὡς φαίνεται, αἱ Μυκῆναι πάλιν κατὰ τὸν τρίτον αἰῶνα καὶ ἔμειναν κατῳκημέναι ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς αἰῶνας μόνον· διότι ἐὰν κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος καὶ τοῦ Αὐγούστου ἐσώζετο ἡ τῶν Μυκηναίων κώμη, ὁ Στράβων δὲν θὰ ἔλεγεν, ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του οὐδ' ἴχνος εὑρίσκετο αὐτῆς· ἀλλ' εἶναι γνωστόν, ὅτι ἡ πολὺ πρὸ τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων ἤδη ἀρξαμένη ἐλάττωσις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος ἐπετάθη κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Στράβωνος, πρὸ τούτου δὲ ἴσως οἱ Μυκηναῖοι, οἵτινες καὶ αὐτοὶ δὲν θὰ εἶχον μείνει πλέον πολλοί, ἐγκατέλιπον τὰς ξηρὰς ῥάχεις τῶν ὀρέων των καὶ καταβάντες εἰς τὴν πεδιάδα διεσκορπίσθησαν εἰς ἄλλας κώμας καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. Τοῦτο ἐπιβεβαιοῦσι καὶ τὰ ἄλλα εὑρήματα τῶν τελευταίων ἀνασκαφῶν, πρὸ πάντων ὅμως τὰ νομίσματα, ὧν τὰ πλεῖστα εἶναι τοῦ Ἄργους καὶ τῆς Σικυῶνος τῶν χρόνων τῆς Ἀχαϊκῆς Ὁμοσπονδίας, οὐδὲ ἓν δὲ ῥωμαϊκόν.

Πίναξ 10, 1. Ἐπ' αὐτοῦ ἀπεικονίζεται εἰς τὸ πραγματικὸν μέγεθος τεμάχιον χρίσματος εὑρεθὲν κάτω πλησίον τοῦ *οἴκου* — οὐχὶ ἐν αὐτῷ — παρά τι ἀγγεῖον ἐκ μολύβδου ἔχον σχῆμα λουτῆρος. Παριστᾷ τρεῖς μορφὰς φερούσας ἐπὶ τοῦ ὤμου ξύλον, ὃ κρατοῦσι διὰ τῶν δεξιῶν· αἱ ἀριστεραὶ χεῖρες δὲν φαίνονται. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς μεσαίας μορφῆς παρατηρεῖται ἐξοχή τις, ἥτις πιθανῶς δηλοῖ θύσανον τῆς χαίτης· τὰ ὦτα διευθύνονται πρὸς τὰ ὀπίσω, ἀπὸ τῆς ῥίζης δ' αὐτῶν κρέμαται ἡ λοιπὴ χαίτη μακρά, ἥτις ὑποτίθεται πλεκτή· τοῦτο τοὐλάχιστον νομίζω ὅτι δηλοῦται διὰ τῶν χρωμάτων· περὶ τὴν ὀσφὺν φοροῦσι ζώνην. Τὰ σώματα, μὴ ἐξαι-

[1] Συμπληρῶ δηλ. τὸν στ. 8 οὕτω· ἄτιτον α[ὐτὸν καὶ ἐκγόνονς ἦμεν]. Ἡ λέξις ἄτιτος σημαίνει καὶ τὸν ἄτιμον. Ἐὰν δὲ ἡ συμπλήρωσις αὐτὴ καὶ ἡ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἑπομένου στίχου (ἴδε σημ. 2) ἔχωσιν ὀρθῶς, τότε ἕκαστος στίχος εἶχε περὶ τὰ 55 γράμματα· ἤτοι λείπει πλέον τοῦ ἡμίσεος πλάτους τῆς ἐπιγραφῆς.

[2] Ὁ στ. 9 δύναται ἐν ἀρχῇ νὰ εἶχεν οὕτω· [ὅ,τι δέ κα γ]ένηται κτλ.

[3] Ἀρχή, ὡς γνωστόν, συνήθης ἐν δωρικαῖς πόλεσι, καὶ δὴ καὶ ἐν Ἄργει.

ρουμένου καὶ τοῦ τῆς μεσαίας μορφῆς, δὲν σώζονται ἱκανῶς, ὥστε νὰ διακρίνῃ τις ἂν ἦναι σώματα ζῴων ἢ ἀνθρώπων. Περὶ τὸ ξύλον ἑλίσσεται ταινία, τὰ δ' ἄκρα αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν ὁποίων πιθανῶς ἐκρέμαντο ἀντικείμενά τινα, λείπουσιν.

Αἱ κεφαλαὶ δὲν εἶναι ἵππων, ἀλλ' ὄνων, ὡς δηλοῦσι τὰ μακρὰ ὦτα καὶ ὁ σχηματισμὸς τοῦ στόματος μετὰ τῶν χειλέων καὶ τῆς ῥινός· ἀναφορικῶς δὲ πρὸς τὴν παρισταμένην πρᾶξιν μεγίστη εἶναι ἡ ὁμοιότης τοῦ περιέργου τούτου μνημείου καί τινων ἐκ τῶν νησιωτικῶν καλουμένων λίθων. Ὁ Milchhöfer[1] ἐδημοσίευσεν ἑπτὰ τοιούτους, ἐφ' ὧν ἀναγνωρίζει τέρατα ἔχοντα κεφαλὴν ἵππου, σῶμα δὲ καὶ πόδας πτηνοῦ (ἐπὶ ἑνὸς πόδας λέοντος) καὶ ἐπὶ τεσσάρων ἐκ τῶν ἑπτὰ λίθων φέροντα ἐπὶ τῶν ὤμων φονευθέντα θηρία· ἐπὶ ἑνὸς μάλιστα τὸ τέρας *βαστάζει ἐπὶ τοῦ ὤμου ξύλον*, *ἀπὸ τῶν ἄκρων τοῦ ὁποίου κρέμανται δύο νεκρὰ θηρία*. Πρὸ τοῦ Milchhöfer ἀκόμη ὁ Helbig[2] εἶχεν ἐκφρασθῆ περὶ τεσσάρων ἐκ τούτων τῶν λίθων, ὅτι παριστῶσι τέρατα ἱπποκέφαλα· μετ' αὐτὸν ὅμως ὁ Overbeck[3] ἀπεφάνθη, ὅτι μόνον ἐπὶ ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ἡ μορφὴ ἔχει κεφαλὴν ἵππου, τὰς δὲ ἄλλας τρεῖς ἐθεώρησεν ἀμφιβόλους· τέλος ὁ Rossbach[4] ἠρνήθη ἐντελῶς πᾶσαν τοιαύτην ὁμοιότητα. Αἱ διαφωνίαι αὗται ἐξηγοῦνται ἐκ τοῦ ὅτι αἱ εἰκόνες τῶν λίθων τούτων εἶναι τόσον μικραί, ἡ δὲ ἐργασία των συνήθως τόσον ἀμελὴς ἢ ἀνεπιτηδεία, ὥστε εἶναι ἀδύνατον πολλάκις ν' ἀποφανθῇ τις μετὰ βεβαιότητος περὶ τοιούτων λεπτομερειῶν[5]· οἱωνδήποτε ὅμως ζῴων κεφαλὰς καὶ ἂν ἔχωσιν αἱ ἐπὶ τῶν λίθων μορφαί, ἀναμφίβολον εἶναι, ὅτι εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτῶν ὑπάγεται καὶ τὸ δημοσιευόμενον χρίσμα καὶ ὅτι αἱ αὐταὶ ἰδέαι ὑπόκεινται ταῖς παραστάσεσιν αὐτοῦ τε καὶ τῶν λίθων. Δυστυχῶς ὅμως τὸ χρίσμα δὲν διδάσκει τι πλέον τῶν λίθων περὶ τῶν ἰδεῶν τούτων οὔτε ἐκ τῆς παραστάσεώς του οὔτε ἐκ τοῦ τόπου τῆς εὑρέσεώς του[6], μετὰ τὴν

[1] Anfänge der Kunst in Griechenland σ. 55 καὶ 68.

[2] Bull. dell' Instit. 1875 σ. 41 ἑξ.

[3] Kunstmythologie III σ. 683.

[4] Archäol. Zeit. 1883 σ. 174 καὶ 325.

[5] Αὐτὸς ὁ Milchhöfer βραδύτερον (Archäol. Zeit. 1883 σ. 253 ἑξ.) ὡμολόγησεν, ὅτι ἐπὶ ἑνὸς λίθου ἡ κεφαλὴ τοῦ τέρατος ὁμοιάζει μᾶλλον τῇ τοῦ λύκου καὶ ὅτι ἐπὶ δύο ἄλλων αἱ κεφαλαὶ δὲν διακρίνονται καλῶς.

[6] Ἀνεκαλύφθη, ὡς εἶπον ἤδη, πλησίον μὲν τοῦ οἴκου, ἀλλ' ἐκτὸς

εὕρεσίν του δὲ τὸ ζήτημα μένει ὅπως εἶχε καὶ πρὸ αὐτῆς. Ἐκ τοῦ χρίσματος οὐδεμίαν ἐπίρρωσιν λαμβάνει ἡ ἄλλως λίαν εὐφυὴς θεωρία τοῦ Milchhöfer ἀνευρίσκοντος ἐν ταῖς παραστάσεσι τῶν νησιωτικῶν λίθων εἰκόνας πρωτογόνων ἑλληνικῶν ἢ πελασγικῶν μύθων, διότι ἀπεδείχθη ἤδη, ὅτι ὁ ἵππος δὲν ἦτο ἄγνωστος ἐν τῇ μυθολογίᾳ τῶν Ἀσσυρίων[1], ἀνεκαλύφθησαν δὲ καὶ ἐκτὸς τῆς κυρίως Ἑλλάδος μνημεῖα φέροντα ὁμοίας ταῖς τῶν λίθων παραστάσεις[2]. Ἐξάρτησις τῶν ἐπὶ τῶν λίθων παραστάσεων ἀπὸ ξένων μνημείων ἀποδεικνύεται καὶ ἐξ ὅσων κατωτέρω περὶ φορεμάτων ἐκτίθενται.

Πίναξ 10, 2 καὶ 2α. Ἡ πλίνθος αὕτη εἶναι ἐξ ἀσβέστου, εὑρέθη δ' ἔν τινι δωματίῳ τοῦ *οἴκου* μετὰ πολλῶν ἄλλων μικρῶν ἀντικειμένων (ἴδε κατωτέρω πίν. 13). Αἱ πλευραὶ τοῦ πάχους (2α) εἶνε κεκοσμημέναι διὰ γραμμῶν ἐρυθρῶν καὶ κυανῶν ἐπὶ ἐδάφους λευκοῦ, ὥστε δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἦτο ἐντετειχισμένη· ἐπειδὴ ὅμως φαίνεται νὰ παριστᾶται ἐπ' αὐτῆς ἡ λατρεία θεότητός τινος, δὲν εἶναι ἀπίθανον, ὅτι ἐχρησίμευεν ὡς ἁπλῆ φορητὴ εἰκὼν τιθεμένη ἐπὶ ἄλλων σκευῶν. Ἡ διατήρησίς της εἶναι κακίστη καὶ τοῦτο εἶναι λυπηρόν, διότι φαίνεται μνημεῖον οὐχὶ ἄμοιρον σπουδαιότητος. Ἐν τῷ μέσῳ ἵσταται ἀνὴρ ἢ εἴδωλον ἀνδρὸς σκεπαζόμενον ὑπὸ μεγάλης ἀσπίδος, ἑκατέρωθεν δ' αὐτοῦ εὑρίσκονται δύο γυναῖκες, ὧν ἡ πρὸς δεξιὰ τείνει πρὸς αὐτὸ τὰς χεῖρας ἐν σχήματι ἱκεσίας ἢ λατρείας. Ἡ ἀσπὶς τοῦ ἀνδρὸς ἀπαντᾷ ὁμοία ἐπὶ ἄλλων ἀντικειμένων ἐκ Μυκηνῶν, ἤτοι ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ δακτυλίου (Schliemann Mycènes εἰκ. 530), ἐπὶ ἑνὸς ἐγγεγλυμμένου λίθου (αὐτόθι εἰκ. 313) καὶ ἐπὶ ἑνὸς

αὐτοῦ· ἐντὸς δὲ τοῦ οἴκου εὑρέθησαν πλεῖστα τεμάχια κονιάματος λευκοῦ ἐντελῶς ἢ κεκοσμημένου δι' ἁπλῶν ταινιῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑποκιτρίνων· οὐδὲν ὅμως ἔφερε μορφὰς ἀνθρώπων ἢ ζῴων. Ἐὰν κατὰ τὸ ἐσωτερικὸν φαντασθῶμεν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ οἴκου, καὶ αὐτοῦ αἱ τοιχογραφίαι δὲν θὰ ἦσαν πλουσιώτεραι· φαίνεται ὅμως ὅτι οἱ τοῖχοι ἔξωθεν δὲν εἶχον παντελῶς τοιχογραφίας, διότι πλὴν τοῦ δημοσιευομένου τεμαχίου οὐδὲν ἄλλο εὑρέθη· ἐν ᾧ ἐὰν τοῦτο ἀνῆκεν εἰς τοιχογραφίαν, δὲν θὰ εὑρίσκετο οὕτω μεμονωμένον. Συμπεραίνω λοιπόν, ὅτι μετηνέχθη ἐκεῖ ἄλλοθεν, ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ἐν τῷ αὐτῷ πίνακι (ἀρ. 2) δημοσιευομένη πλίνθος εἶναι ἐπίτηδες πεποιημένη ὅπως μεταφέρηται, δὲν φαίνεται ἀπίθανον ὅτι καὶ τὸ τεμάχιον ἀνῆκεν εἰς ὅμοιον ἀντικείμενον καὶ τότε εἶναι πάντως δυνατὸν νὰ μετηνέχθησαν ἀμφότερα εἰς Ἑλλάδα ἔξωθεν. Τοὐλάχιστον ὁ τόπος τῆς εὑρέσεώς των δὲν ἀναγκάζει νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι καὶ ἐποιήθησαν ἐξάπαντος ἐν Μυκήναις.

[1] Perrot-Chipiez, Hist. de l'art III σ. 601 ἑξ.

[2] Αὐτόθι εἰκ. 555 καὶ 556. Πρβλ. καὶ Rossbach Annali dell' Inst. 1885 σ. 188-222.

τῶν χρυσοκολλήτων ἐγχειριδίων (Ἀθην. τόμ. X, ἐν πίνακι A, 1. Bull. de corr. hellén. X πίν. 2). Ἡ κεφαλὴ τοῦ εἰδώλου λείπει ἐντελῶς καθὼς καὶ οἱ πόδες καὶ αἱ χεῖρες· πρὸς ἀριστερὰ φαίνονται ἴχνη γραμμῆς ὁριζοντίας, τὰ ὁποῖα πιθανῶς εἶναι τὰ λείψανα τῆς χειρός· ἡ ἑτέρα ἴσως ἦτο ὑψωμένη· τοὐλάχιστον ἄνωθι τῆς ἀσπίδος δεξιὰ σώζονται ἴχνη χρώματος κιτρίνου· ἄγνωστον εἶναι, ἂν ἐκράτει καὶ ἄλλα ὅπλα πλὴν τῆς ἀσπίδος. Τὸ πρόσωπον φαίνεται ὅτι ἦτο ἐστραμμένον πρὸς ἀριστερὰ πρὸς τὴν γυναῖκα, ἧς μόνον ἡ κεφαλὴ καὶ τὸ στῆθος ἄνευ τῶν χειρῶν σώζονται· ἡ κόμη τῆς κεφαλῆς αὐτῆς εἶναι ὑψηλὴ καὶ φαίνεται ὅτι φορεῖ τι ὅμοιον διαδήματι. Αἱ χεῖρες ἐτείνοντο πρὸς τὰ ἔμπρὸς ἢ καὶ ἄνω, ἴσως δὲ ἐκράτουν καὶ ἀντικείμενόν τι, οὗ τὰ ἴχνη διακρίνονται δεξιὰ τοῦ προσώπου. Ἡ ἑτέρα γυνὴ διατηρεῖται κάλλιον, πλὴν τῆς κεφαλῆς· τὰς χεῖρας τείνει, ὡς εἴπομεν, πρὸς τὴν ἐν τῷ μέσῳ μορφήν, δὲν φαίνεται δὲ νὰ κρατῇ τι. Φορεῖ φόρεμα κατερχόμενον μέχρι τῶν ποδῶν, στενὸν καὶ ἀκριβῶς τῷ σώματι προσαρμοζόμενον ἄνω, κάτωθι δὲ τῆς ὀσφύος πλατύτερον. Πέντε ἢ ἓξ ἐγκάρσιαι μελαναὶ γραμμαί, ὧν ἑκάστη σύγκειται ἐκ δύο μικρῶν τόξων ἡνωμένων τὰ ἄκρα ἀκριβῶς εἰς τὸ μέσον τοῦ σώματος, ὄχι μόνον δηλοῦσιν ὁριζοντίας κοσμηματικὰς ταινίας, ἀλλὰ καὶ διαιρεῖται δι' αὐτῶν τὸ φόρεμα — κοσμηματικῶς μόνον — καθέτως εἰς δύο χωριστὰ μέρη δι' ἑκάτερον τῶν σκελῶν, κάτω δ' ἀπέληγε πιθανῶς ὡς τὸ τῆς μικρᾶς χρυσῆς μορφῆς ἐκ Μυκηνῶν τῆς ὑπὸ Schliemann (Mycènes εἰκ. 273) δημοσιευθείσης. Τὸ φόρεμα τοῦτο εἶναι παρεμφερές, ἢ μᾶλλον μετασχηματισμὸς τοῦ χιτῶνος τῶν ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ ἐκ Μυκηνῶν δακτυλίου καὶ ἐπὶ ἄλλου ὡσαύτως χρυσοῦ δακτυλίου ἀγνώστου προελεύσεως (ἀπεικ. Furtwängler und Löschke Myken. Vasen σελ. III) γυναικῶν· καὶ ἡ παράστασις δ' αὐτῶν ἔχει ὁμοιότητα πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς πλίνθου, διότι καὶ ἐνταῦθα ὡς καὶ ἐκεῖ ἡ λατρεία θεότητός τινος παρίσταται[1].

Τὸ σχῆμα τοῦ βωμοῦ μεταξὺ τοῦ ἀσπιδοφόρου καὶ τῆς πρὸς δεξιὰ γυναικὸς ἀπαντᾷ καὶ ἐπὶ ἄλλων μνημείων τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, π. χ. ἐκ Μενιδίου (Kuppelgrab von Menidi πίν. V, 34), ἐπὶ ὁμοίων δὲ δύο βάθρων ἐρείδεται καὶ ἡ μεταξὺ τῶν λεόντων τῆς πύλης τῶν Μυκηνῶν στήλη.

Πίναξ 11. Τὰ τεμάχια ταῦτα εὑρέθησαν πάντα ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τοῦ μεγάρου καὶ δὴ ἐντὸς τῆς αἰθούσης τῶν ἀνδρῶν· ἀπετέλουν δ' ὡς φαίνεται μίαν συνεχῆ παράστασιν, δυστυχῶς ὅμως ἀκριβῶς τῆς αἰθούσης ταύτης αἱ τοιχογραφίαι ἐβλάβησαν πολὺ ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς καὶ τὸ καὲν ἀσβεστόχρισμα τρίβεται καὶ πίπτει εἰς πολλὰ μικρὰ τεμάχια ἅμα ὡς ἐγγίσῃ τις αὐτό. Καὶ εἰς τὰ χρώματα δὲ ἐπῆλθεν ἀλλοίωσίς τις ἐκ τοῦ πυρός· τὸ κεραμόχρουν ἐρυθρὸν καὶ ἰδίως τὸ τεφρὸν τῶν μορφῶν καὶ τοῦ ἐδάφους φαίνεται ὅτι εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἀποτελέσματα τοῦ δυνατοῦ καπνοῦ. Ὑποθέτω ὅτι ἀρχικῶς τὸ μὲν ἔδαφος ἦτο ὑπόλευκον, τὰ δὲ γυμνὰ τῶν

[1] Ἐσχάτως ἀνεκαλύφθησαν ἐν Μυκήναις ἐν τάφοις ὁμοίοις τοῖς τοῦ Ναυπλίου περὶ τὰ δεκαπέντε γυναικεῖα εἰδώλια ἐξ ὑελώδους μάζης ὅμοια τῷ παρὰ Schliemann (Mycènes εἰκ. 273) καὶ τῷ ἐκ Σαρδηνίας παρὰ Furtwängler und Löschke σ. 48, καὶ πλὰξ ἐλεφαντίνη, ἐφ' ἧς παρίσταται γυνὴ καθημένη φέρουσα χιτῶνα διατεμνόμενον κατὰ πλάτος ὑπὸ πτυχῶν ὁριζοντίων. Ἐν τοῖς αὐτοῖς τάφοις ὅμως ἀνεκαλύφθησαν καὶ δύο *πόρπαι* χαλκαῖ. Τὰ εὑρήματα ταῦτα θὰ δημοσιευθῶσι μετ' ἄλλων, ὅταν λήξωσιν αἱ ἐνεργούμεναι ἔτι ἀνασκαφαί· οὐχ ἧττον δύναται καὶ νῦν νὰ ῥηθῇ, ὅτι αἱ πόρπαι δὲν εἶναι ἴδιαι τοῦ χιτῶνος τούτου, οἷος φαίνεται ἔν τε τῇ δημοσιευομένῃ πλίνθῳ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων χρυσῶν, ἐλεφαντίνων ἢ ἐξ ὑελώδους μάζης ἀντικειμένων· καὶ ὅμως αἱ ἐν Μυκήναις ἀνακαλυφθεῖσαι ἀνῆκον, ὡς ἐξ ἄλλων εὑρημάτων συμπεραίνω, εἰς γυναικεῖα ἐνδύματα· ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι ἐνταῦθα πρόκεινται δύο εἰδῶν φορέματα, ὧν τὸ μὲν ἐπορποῦτο, τὸ δ' ἕτερον ἦν ἐρραμμένον· ἐπειδὴ δὲ περὶ τοῦ πρώτου γίνεται βέβαιον ἐκ τοῦ τόπου τῆς εὑρέσεως τῶν πορπῶν ὅτι ἦν ἐν χρήσει ἐν Μυκήναις, αὐτὸ ἀνάγκη νὰ παραδεχθῶμεν ὡς τὸ *ἐγχώριον*· τὸ ἄλλο ἀπαντᾷ μόνον ἐπὶ μνημείων προφανῶς ξενιζόντων καὶ ἢ ἔξωθεν ἐπεισάκτων ἢ ποιηθέντων ἐν Ἑλλάδι κατὰ μᾶλλον ἢ ἧττον πιστὴν ἀπομίμησιν, ὥστε εἶναι πιθανόν, ὅτι ἐν Μυκήναις μόνον ἐξ εἰκόνων ἦν γνωστόν. Ἄλλως τε ὑπεδείχθη ἤδη ὑπὸ ἄλλων γενική τις ὁμοιότης τοῦ φορέματος τούτου πρὸς τὰ ἐπὶ ἀσσυριακῶν κυλίνδρων· ἰδίως ὅμως ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς — πραγματικὰς ἢ φαινομενικὰς μόνον — τοξοειδεῖς ἐντομὰς τοῦ κάτω ἄκρου τοῦ χιτῶνος νομίζω ὅτι εὑρίσκονται ἀναλογίαι ἐπὶ μνημείων τῶν Χεταίων (π. χ. Perrot hist. de l'Art. IV εἰκ. 352. 354). Ἀληθὲς εἶναι ὅμως, ὅτι τὸ ἕνεκα τῶν πορπῶν ὑποτιθέμενον ἐγχώριον γυναικεῖον ἔνδυμα δὲν ἀπαντᾷ εἰμὴ ἐφ' ἑνὸς μόνον ἴσως μνημείου, ἐπὶ τοῦ ἐκ Μυκηνῶν δηλαδὴ μεγάλου ἀγγείου, ἐφ' οὗ παρίστανται ὁπλῖται καὶ μία γυνὴ φοροῦσα χιτῶνα ποδήρη ἐζωσμένον περὶ τὴν ὀσφὺν καὶ ἐλευθέρως μέχρι τῶν σφυρῶν κατερχόμενον ἄνευ ὁριζοντίων πτυχῶν· οἱ βραχίονες αὐτῆς σκεπάζονται ὑπὸ χειρίδων μακρῶν, ὑποθέτω ὅμως ὅτι αἱ χειρῖδες δὲν ἦσαν προσερραμμέναι τῷ χιτῶνι, διότι καὶ οἱ ἄνδρες φοροῦσιν αὐτάς, ἀλλὰ περιδεδεμένας — τοὐλάχιστον ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τοῦ ἀγγείου, ὅπως εἶναι καὶ αἱ κνημῖδες. Τὸ ἀγγεῖον εἶναι ἀναμφιβόλως ἐγχωρίου τέχνης προϊόν, δὲν δύναται δὲ νὰ θεωρηθῇ ὡς τυχαῖον, ὅτι ἀκριβῶς ἐπ' αὐτοῦ εὑρίσκομεν γυναικείαν μορφὴν φοροῦσαν χιτῶνα οὕτως οὐσιωδῶς διάφορον τοῦ ἐπὶ τῶν ξενιζόντων μνημείων ἀπαντῶντος. Εἰς τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς συμπέρασμα καταλήγει καὶ ἡ ἐξέτασις τοῦ ἱματισμοῦ τῶν ἀνδρῶν (ἴδε κατωτέρω). Ὁποιονδήποτε ὅμως ὑποτεθῇ τὸ φόρεμα τῆς ἐπὶ τοῦ ἀγγείου γυναικός, διὰ τῆς εὑρέσεως τῶν πορπῶν ἐκλείπει ἓν τῶν ἐπιχειρημάτων, ἐφ' ὧν ἐστήριξάν τινες (ἴδε Studniczka Mittheil. des athen. Inst. 1887 σ. 8 ἑξ.) τὴν γνώμην των, ὅτι οἱ ἐν τοῖς τάφοις Μυκηνῶν τεθαμμένοι δὲν ἦσαν Ἀχαιοὶ οὐδ' Ἕλληνες κἄν.

μορφῶν ἐρυθρὰ μέν, ἀλλ' ἀποχρώσεως μᾶλλον ἀνοικτῆς. Ὅτι ἡ παράστασις ἦτο συνεχής, ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τούτου, ὅτι πλὴν μιᾶς (ἀριθ. 1), πᾶσαι αἱ λοιπαὶ μορφαὶ τῶν τε ἀνδρῶν καὶ ἵππων[1] διευθύνονται πρὸς ἀριστερά· ὁ δὲ ὑπ' ἀριθ. 1 ἀνὴρ πιθανῶς ἵστατο εἰς τὸ ἀριστερὸν ἄκρον ἀντιμέτωπος τῶν ἀγόντων τοὺς ἵππους καὶ τῶν ἄλλων. Τεσσάρων ἐκ τῶν ἀνδρῶν σώζονται μόνον οἱ πόδες (τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3 μόνον ὁ ἕτερος τῶν ποδῶν) ἢ μέρη τῶν σκελῶν, εἶναι δὲ πάντες κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐνδεδυμένοι, ἤτοι φοροῦσι κνημῖδας σκεπαζούσας τὰς κνήμας ἀπὸ τῶν ἀστραγάλων μέχρι τοῦ γόνατος καὶ περιδεδεμένας εἰς τὰ ἄκρα δι' ἱμάντων· εἶναι ἀμφίβολον, ἐὰν φορῶσι καὶ ὑποδήματα, διότι οἱ πόδες ἔχουσι τὸ αὐτὸ ἐρυθρὸν χρῶμα ὃ καὶ τὰ γυμνὰ τοῦ σώματος τῶν ὑπὸ τοὺς ἀριθ. 1 καὶ 7 ἀνδρῶν· δὲν δηλοῦνται ὅμως οἱ ἱμάντες, δι' ὧν τὰ πέδιλα ἔπρεπε νὰ ἦναι περιδεδεμένα καὶ ἐὰν τοῦτο δὲν προέρχηται ἐξ ἀμελείας τοῦ τεχνίτου, φαίνεται ὅτι πράγματι ἀνυποδήτους ἠθέλησε νὰ τοὺς ζωγραφήσῃ. Ἄνωθι τῶν κνημίδων οἱ μηροὶ εἶναι ἐρυθροὶ δηλαδὴ γυμνοί, περὶ δὲ τὰ ἄνω σκέλη καὶ τὰ αἰδοῖα εἶναι ἄγνωστον τί ἐφόρουν, οὐδεμιᾶς μορφῆς σωθείσης ὁλοκλήρου· δυνάμεθα ὅμως νὰ συμπεράνωμέν τι περὶ τούτου ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1 ἀνδρός, οὗ ἀκριβῶς τὸ στῆθος ἐσώθη· τοῦτο εἶναι ἐνδεδυμένον χιτῶνα ἔχοντα βραχείας χειρίδας, καὶ ἐπ' αὐτῷ ὑπάρχει ἄλλο ἔνδυμα ὅλως ἀχειρίδωτον, προσφυὲς δὲ τῷ σώματι — βεβαίως θώραξ ἐκ δέρματος· ὁ χιτὼν πιθανῶς ἦτο ὀλίγον μακρότερος τοῦ θώρακος καὶ κατήρχετο μέχρι τοῦ μέσου τῶν μηρῶν, οὕτω δ' ἀπετελεῖτο πλήρης ὁ ἱματισμός. Ὑπὸ τὸν δεξιὸν βραχίονα τοῦ ἀνδρὸς τούτου φαίνονται δύο μικραὶ ταινίαι, εἶναι δ' αὗται, ὑποθέτω, λωρία ἢ ἱμάντες, δι' ὧν τὰ δύο φύλλα τοῦ θώρακος, τὸ τῶν νώτων καὶ τὸ τοῦ στήθους, συνεδέοντο ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς. Τί σημαίνει ὅμως τὸ ὀπίσω τῶν ἱμάντων φαινόμενον ἀντικείμενον τὸ καὶ ὑπὸ τὴν μασχάλην τοῦ ὁπλίτου εἰσχωροῦν ἀγνοῶ. Ὁ ὑπ' ἀριθ. 7 ἀνὴρ φορεῖ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κράνος κεκοσμημένον διὰ λόφου, κρατεῖ δὲ καὶ δόρυ.

[1] Ὁ καθηγητὴς τῆς ζωολογίας κ. Ν. Ἀποστολίδης παρετήρησεν, ὅτι εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 5 τεμάχιον τὸ ῥύγχος εἶναι μᾶλλον καμήλου, οὐχὶ ἵππου· ὑποθέτω ὅμως ὅτι τοῦτο πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς τὴν ἀνεπιτηδειότητα τοῦ τεχνίτου.

Ἡ στολὴ τῶν ὁπλιτῶν τούτων, οἷα ἀναπαρίσταται συνδυαζομένων μετ' ἀλλήλων τῶν ἐφ' ἑκάστης μορφῆς σωζομένων στοιχείων, δὲν διαφέρει πολὺ τῆς τῶν ὁπλιτῶν ἐπὶ τοῦ μεγάλου ἐκ Μυκηνῶν ἀγγείου[1]· διότι καὶ ἐκεῖνοι φοροῦσι κνημῖδας, χιτῶνα βραχὺν ἐζωσμένον περὶ τὴν ὀσφύν, ἀπολήγοντα δὲ κάτω εἰς θυσάνους, ἐπ' αὐτῷ ἴσως θώρακα καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς οἱ μὲν κράνος μετὰ λόφου καὶ δύο κερατοειδῶν προβολῶν, οἱ δὲ ἁπλᾶς κυνᾶς ἀφάλους καὶ ἀλόφους[2]· φοροῦσιν ὅμως οὗτοι ὑποδήματα, τοὺς δὲ βραχίονάς των σκεπάζουσι χειρῖδες μακραί, αἵτινες ἐπί τινων μορφῶν δὲν εἶναι συμφυεῖς τῷ χιτῶνι, διότι τρεῖς λευκαὶ γραμμαὶ ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ὤμου φαίνονται δηλοῦσαι τοὺς ἱμάντας, δι' ὧν αὗται περιδέονται ἐπὶ τοῦ βραχίονος· ἐπὶ ἄλλων ὅμως λείπουσιν αἱ γραμμαί. Βραδύτερον ἀνευρίσκομεν τὰς χειρῖδας παρ' Ὁμήρῳ, ὅστις πλάττει τὸν γέροντα Λαέρτην φοροῦντα κνημῖδας βοείας καὶ χειρῖδας ἕνεκα τῶν βάτων (Ὀδυσ. Ω 228 ἑξ)· ἐπειδὴ ὅμως οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ ἀναφέρονται αὗται, ἐπιτρέπεται νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ἡ χρῆσίς των δὲν ἦτο γενική· καὶ διὰ τὴν ἀρχαιοτέραν δὲ ἐποχήν, ἤτοι τὴν ἐποχὴν τῶν τοιχογραφιῶν, τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν, διότι αἱ χειρῖδες δὲν ἀποτελοῦσι μέρος οὐσιῶδες τοῦ ἱματισμοῦ, ἐν πολέμῳ δὲ ἴσως ἐθεωροῦντο καὶ ἐπιζήμιαι ὡς παρακωλύουσαι τὴν ἐλευθέραν κίνησιν τῶν χειρῶν. Ὥστε γενικῶς ἡ ὁμοιότης τῶν τοιχογραφιῶν μετὰ τοῦ ἀγγείου εἶναι ἀναμφίβολος, ὁ ἱματισμὸς δὲ οὗτος νομίζω ὅτι ἦτο ὁ *ἀληθὴς τῶν Μυκηναίων*. Ἐπὶ ἄλλων μνημείων ὅμως τῆς αὐτῆς ἐποχῆς βλέπομεν ἄνδρας φέροντας ἀτελεστάτην ἐνδυμασίαν, ἤτοι βραχείας μόνον ἀναξυρίδας μόλις σκεπαζούσας τὰ αἰδοῖα, οὐδὲν δ' ἄλλο· τὸ ἄνω σῶμα καὶ τὰ σκέλη εἶναι γυμνά, ἀμυντικὰ δ' ὅπλα ἔχουσι μόνον τὴν ἀσπίδα, καὶ ἐνίοτε καὶ περικεφαλαίαν.[3] Εἶναι περίεργον, ὅτι ἐπὶ μὲν

[1] Schliemann Mycènes εἰκ. 213, 214. Πολὺ ἀκριβέστερον ὅμως ἐδημοσιεύθη τὸ αὐτὸ ἀγγεῖον ὑπὸ Furtwängler καὶ Löschke, Mykenische Vasen πίν. 42 καὶ 43.

[2] Οἱ ἐπὶ τοῦ κράνους ὀδόντες συὸς καὶ τὰ κέρατα εἶναι ἀναμνήσεις τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν οἱ ἄνθρωποι τὴν κεφαλήν των ἐκάλυπτον διὰ τῆς κεφαλῆς θηρίου ἐκδαρέντος, ὡς ὁ Ἡρακλῆς διὰ τῆς τοῦ λέοντος (Rüstow und Köchly Geschichte des gr. Kriegswesens σ. 11 ἑξ. καὶ Walter Leaf ἐν Journal of hell. Studies 1883 σ. 294 ἑξ.), ἀπαντῶσι δὲ παρὰ πλείστοις λαοῖς εὐρωπαϊκοῖς τε καὶ ἀσιατικοῖς

[3] Πρβλ. Milchhöfer Anf. der Kunst σ. 91 ἑξ. καὶ τὰς παρ' αὐτῷ εἰκόνας ἐγγεγλυμένων λίθων ἢ χρυσῶν ἀντικειμένων 34, 38 (αἱ αὐταὶ παρὰ Schliemann εἰκ. 253, 355), 54 e καὶ 59 b,e. Ἐπίσης τὸ ἐκ

τῶν τοιχογραφιῶν καὶ τῶν ἀγγείων, τὰ ὁποῖα ἀφεύκτως εἶναι προϊόντα ἐγχωρίου τέχνης, ἀνευρίσκομεν ἱματισμὸν καὶ ὁπλισμὸν πλήρη, μὴ διαφέροντας οὐσιωδῶς τῶν ἐπὶ τῶν ὁμηρικῶν χρόνων συνήθων, ἐπὶ δὲ τῶν μνημείων, λίθων, ἐγχειριδίου καὶ λοιπῶν, τὰ ὁποῖα καὶ ἄλλως προδίδουσι προέλευσιν ξένην ἢ τοὐλάχιστον ἱκανῶς πιστὴν ἀπομίμησιν ξένων ἔργων,[1] ἀπαντᾷ ὁ ἀτελὴς ἐκεῖνος ἱματισμὸς καὶ μόνον αὐτός· τοῦτο ἀδύνατον νὰ ἦναι τυχαῖον, συμπεραίνω δ' ὅτι ὁ μὲν τέλειος ἱματισμὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὃν ἐφόρουν οἱ ἀρχαιότατοι Μυκηναῖοι, τὸν δ' ἄλλον ἐγίνωσκον μόνον ἐκ τῶν μνημείων, ἢ τοὐλάχιστον ὅτι ἡ χρῆσις αὐτοῦ ἦτο λίαν περιωρισμένη· διότι ῥάκος μόνον περὶ τὰ αἰδοῖα καλούμενον ζῶμα, περίζωμα ἢ διάζωμα ἐφόρουν καὶ βραδύτερον ἐνίοτε οἱ Ἕλληνες, ὡς καὶ οἱ Ῥωμαῖοι[2], πλὴν τοῦ ὅτι ὅμως ἐκεῖνο, ἐν Ἑλλάδι τοὐλάχιστον, ἐφόρουν συνήθως μόνον χωρικοὶ καὶ τεχνῖται,[3] δὲν εἶχεν ὡς φαίνεται καὶ τὸ σχῆμα ἀναξυρίδος, ἀλλὰ συνίστατο εἰς ἁπλῆν πλατεῖαν ζώνην· τοῦτο δηλοῖ καὶ τὸ ὄνομα.[4] Ἔπειτα καὶ ἐὰν κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην ἐποχήν, περὶ ἧς ἐνταῦθα πρόκειται, τὸ περίζωμα ἦτο ἀκόμη ἐν συχνῇ χρήσει, πάλιν δὲν ἐξηγεῖται τὸ ὅτι *αὐτὸ ἀποκλειστικῶς* εὑρίσκομεν ἐπὶ ἐγγεγλυμμένων λίθων καὶ χρυσῶν ἀντικειμένων, ἀφοῦ, ὡς ἀποδεικνύουσιν αἱ τοιχογραφίαι, ὁ χιτὼν δὲν ἦτο ἄγνωστος οὐδὲ ὁ πληρέστερος ὁπλισμός· διότι καὶ τοῦτο εἶναι λίαν σπουδαῖον, ὅτι ἐπὶ ἐκείνων μὲν οὐδέποτε ἀπαντῶσι μορφαὶ φοροῦσαι κνημῖδας, πιθανῶς δὲ οὐδὲ θώρακα, ἐν ᾧ ἐπὶ τῶν τοιχογραφιῶν πᾶσαι ἔχουσι κνημῖδας[5], μία δέ, ἧς *μόνης* σώζεται τὸ στῆθος, καὶ θώρακα· ἀληθῶς αἵτε κνημῖδες καὶ ὁ θώραξ φαίνονται οὖσαι οὐχὶ ἐκ μετάλλου, ἀλλ' ἐκ δέρματος· ὁπωσδήποτε ὅμως εὑρίσκομεν ἐνταῦθα τὰ πρότυπα τοῦ τε θώρακος καὶ τῶν κνημίδων, ὧν ἡ διὰ μετάλλου ἐπένδυσις βραδύτερον ἐπετελέσθη.

Ἡ γνώμη μου εἶναι, ὅτι πιθανὸν οἱ Μυκηναῖοι νὰ μετεχειρίζοντο καὶ τὸ ἁπλοῦν περίζωμα, ὁ συνήθης ὅμως ἱματισμὸς καὶ ὁπλισμός των δὲν διέφερον οὐσιωδῶς τῶν ὁμηρικῶν, ἐν ᾧ τὰ μνημεῖα, ἐφ' ὧν οἱ ἄνδρες παρίστανται *πάντοτε* καὶ *ἄνευ ἐξαιρέσεως*, ὅσον εἶναι μέχρι τοῦδε γνωστόν, σχεδὸν γυμνοί, προδίδουσι καὶ ἐκ τούτου μόνου τὸν ξενικὸν χαρακτῆρά των.

Τὸ ὑπ' ἀριθ. 8 τεμάχιον δὲν εὑρέθη μετὰ τῶν ἄλλων ἐν τῷ αὐτῷ πίνακι δημοσιευομένων, παρίσταται δ' ἐπ' αὐτοῦ, ὡς φαίνεται, κεφαλὴ συός.

Πίναξ 12. Εὑρέθησαν αἱ τοιχογραφίαι αὗται ἔν τινι μικρῷ δωματίῳ τοῦ μεγάρου κειμένῳ ὀπίσω τῆς μεγάλης αἰθούσης τῶν ἀνδρῶν, καὶ εὑρέθησαν ἔχουσαι τὰς γραφὰς ἐστραμμένας πρὸς τὴν γῆν. Ἡ ἀπεικόνισις ἐγένετο εἰς δύο τρίτα τοῦ πραγματικοῦ μεγέθους. Ἡ εὕρεσίς των ὑπῆρξε λίαν εὐπρόσδεκτος, διότι ἂν καὶ εἴχομεν ἤδη πλεῖστα τεμάχια τοιχογραφιῶν ἔκ τε τῆς Τίρυνθος καὶ τῶν Μυκηνῶν, περὶ τοῦ συστήματος ὅμως τῆς διακοσμήσεως τῶν τοίχων οὐδὲν ἐξ αὐτῶν ἐξήγετο· νῦν βλέπομεν, ὅτι ἐνταῦθα ἡ πρὸς διακόσμησιν ἐπιφάνεια διῃρέθη εἰς μικρὰ τετράγωνα τμήματα, ἕκαστον δ' αὐτῶν ἐκοσμήθη κατ' ἴδιον τρόπον. Οὕτω τὸ μέγιστον τῶν ἐν τῷ πίνακι τούτῳ δημοσιευομένων τεμαχίων τὸ ἐκ πλείστων μικροτέρων συγκολληθέν, παριστᾷ ἓν τοιοῦτο τετράγωνον ἐλλιπὲς μὲν κατὰ πολλά, οὐ ὅμως τό τε ὕψος καὶ τὸ πλάτος δύνανται νὰ μετρηθῶσιν. Ὅτι δὲ κάτω λήγει τὸ τετράγωνον, ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἐν τῷ μέσῳ μελανῆς στήλης, τῆς διὰ λευκῶν γραμμῶν κεκοσμημένης, ἥτις δὲν φαίνεται νὰ ἐξηκολούθει πλέον κάτω.

Περίεργον εἶναι καὶ τὸ παρ' αὐτὸ τεμάχιον, ἐφ' οὗ ἀπαντῶμεν δύο ζώνας κεκοσμημένας διὰ τῶν γνωστῶν ναυτίλων, οἵτινες συχνὰ εὑρίσκονται ἔκτυποι πρὸ πάντων ἐπὶ πλακῶν ἐξ ὑελώδους μάζης, ἐν ᾧ ἐπὶ τοιχογραφιῶν νῦν πρῶτον ἀπαντῶσι. Καὶ τῶν ἄλλων κοσμημάτων εὑρίσκονται ἀνάλογα, ἂν μὴ

σ 174 ἑξ., περὶ δὲ τοῦ ἐγχειριδίου πρβλ. Μυκηνῶν χρυσοκόλλητον ἐγχειρίδιον Ἀθηναίου τόμ. X, πίναξ A, 1 καὶ Bull. de Corr. hell. X πίν. 2

[1] Περὶ τῶν λίθων ἴδε ἀνωτέρω τὰς μνημονευθείσας πραγματείας τοῦ Rossbach ὡς καὶ τὴν τοῦ Dümmler Mitth. des ath. Inst. 1886 σ. 174 ἑξ. Περὶ δὲ τοῦ ἐγχειριδίου πρβλ. Köhler Mittheil. des athen. Instit. VII σ 249 καὶ Perrot Bull. de Corr. hell. X σ. 341 ἑξ.

[2] Ἴδε εἰκόνας τινὰς παρὰ Daremberg et Saglio Diction. des Antiquités ἐν λέξει cinctus.

[3] Παρ' Ὁμήρῳ δὲν μνημονεύεται τὸ περίζωμα ὡς ἰδιαίτερον ἔνδυμα· ἐν ἑνὶ χωρίῳ (Ἰλ. Δ 215) ἀναφέρεται τὸ ζῶμα, ὃ ὁ Studniczka (Studien zur Geschich. der gr. Tracht σ. 67 ἑξ.) ἑρμηνεύει ὡς περίζωμα, ὁ Helbig ὅμως (Das hom. Epos σ. 292 ἑξ. τῆς 2ας ἐκδ.) ὀρθῶς θεωρεῖ μέρος τοῦ θώρακος.

[4] Τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸ διάζωμα, ὃ φορεῖ ὁπλίτης ἐπὶ πίνακος ἐν τῇ Ἀκροπόλει Ἀθηνῶν ἀνακαλυφθέντος (Benndorf Ἀρχ. Ἐφημ. 1887 πίν. 6).

[5] Ὁμοίας κνημῖδας φορεῖ καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ ταύρου ἀνὴρ ἐπὶ τῆς ἐκ Τίρυνθος τοιχογραφίας (Schliemann Tiryns πίν. 13).

ἐντελῶς ὅμοια, ἰδίως ἐπὶ ἀγγείων τῆς μυκηναίας λεγομένης ἐποχῆς.

Πίναξ 13. Ταῦτα πάντα, πλὴν τοῦ ἐγγεγλυμμένου λίθου (ἀρ. 13), τῆς χαλκῆς βελόνης (ἀρ. 19), τοῦ χαλκοῦ ἵππου (ἀρ. 25) καὶ τοῦ σταυροειδοῦς χρυσοῦ κοσμήματος (ἀρ. 26), εὑρέθησαν ὁμοῦ ἐν τοῖς ἐρειπίοις τοῦ αὐτοῦ δωματίου τοῦ *οἴκου*, ἐν ᾧ ἀνεκαλύφθη καὶ ἡ γεγραμμένη πλίνθος καὶ ἡ ἐλεφαντίνη πτέρυξ (Α). Τὸ πλῆθος τῶν εὑρεθέντων δὲν εἶναι μικρόν, δημοσιεύονται ὅμως ἐνταῦθα κατ' ἐκλογὴν τὰ μᾶλλον ἐνδιαφέροντα καὶ τὰ κάλλιον διατηρούμενα· ἔκειντο διεσπαρμένα ἐν τοῖς χώμασιν ἄλλα μὲν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἄλλα δὲ ὑψηλότερον αὐτοῦ· τὸ ἔδαφος τοῦ δωματίου τούτου δὲν εἶναι ἐστρωμένον διὰ χρίσματος καὶ φαίνεται, ὅτι ἐχρησίμευεν ὡς ἀποθήκη. Οἱ ἀριθμοὶ 1-5, 7-12, 16-18, 20 καὶ 22 εἶναι ἐξ ὑελώδους μάζης, οἱ δὲ 6, 14 καὶ 15 ἐξ ὀστοῦ· τῶν κοσμημάτων τούτων ἐντελῶς ὅμοια ἢ ὀλίγον μόνον παραλλάσσοντα εἶναι γνωστὰ ἐκ πάντων τῶν μερῶν ὅπου εὑρέθησαν Μυκηναῖαι ἀρχαιότητες.

Ἀρ. 13. Λίθος πρασινωπὸς (στεατίτης), τετρημένος· ἡ ἐργασία εἶναι ἀμελεστάτη, παριστᾷ δέ, ὡς φαίνεται, πτηνόν.

Ἀρ. 19. Βελόνη χαλκῆ εὑρεθεῖσα εἰς τὰ *ἀνώτερα* στρώματα τῶν ἐπὶ τοῦ μεγάρου ἐρειπίων.

Ἀρ. 21 καὶ 21ᵃ. Σκαραβαῖος ἐξ ὕλης τινὸς ὁμοίας γύψῳ. Ἀποτύπωμα αὐτοῦ ἔστειλεν ὁ κ. Milchhöfer εἰς Βερολῖνον, ὁπόθεν τῇ μεσολαβήσει τοῦ κ. Furtwängler ἐλάβομεν τὴν ἑξῆς σημείωσιν γραφεῖσαν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Erman· «Τὰ σημεῖα εἶναι καθαρῶς αἰγυπτιακὰ ἱερογλυφικὰ γράμματα καὶ περιέχουσι τὸ ὄνομα τῆς βασιλίσσης Τι· ὑπῆρξαν πολλαὶ βασίλισσαι φέρουσαι τὸ ὄνομα τοῦτο, ἡ ἐπισημοτάτη ὅμως εἶναι ἡ σύζυγος Amenhotep (Ἀμενόφιος) τοῦ τρίτου (τῆς δεκάτης ὀγδόης δυναστείας)... Ὁ Σκαραβαῖος εἶναι λοιπὸν γνήσιον αἰγυπτιακὸν προϊόν· τὰ ὀνόματα ὅμως τῶν διασήμων βασιλέων ἀπαντῶσι καὶ εἰς ὑστερωτέρους χρόνους, ὥστε οὐδὲν συμπέρασμα περὶ τῆς ἀρχαιότητος τοῦ κτιρίου, ἐν ᾧ ὁ Σκαραβαῖος εὑρέθη, δύναται ἐξ αὐτοῦ νὰ ἐξαχθῇ».

Ἀρ. 23. Εἰδώλιον ἐξ ὑελώδους μάζης· κάτω ἀπολήγει εἰς κόσμημα συνηθέστατον τῇ ἐποχῇ ταύτῃ, ὁμοιάζει δ' οὕτω ὀλίγον τοῖς τετραγωνικοῖς ἑρμαῖς. Παριστᾷ γυναῖκα φοροῦσαν περιδέραιον περὶ τὸν λαιμὸν καὶ κρατοῦσαν τοὺς μαστοὺς δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν· ἡ ῥὶς εἶναι λίαν λεπτὴ καὶ ὁ πώγων προεξέχει παρὰ φύσιν, σχηματίζεται δ' οὕτω κοίλωμα μέγα μεταξὺ πώγωνος καὶ ῥινός.

Ἀρ. 24. Ὅμοιον τῷ προηγουμένῳ· κάτω ἀπέληγε καὶ αὐτὸ εἰς κόσμημα, ὑποθέτω, ἀλλ' ἄλλου εἴδους· τὸ πρόσωπον ἔχει διάφορον τύπον, εἶναι ἐπίμηκες, σχεδὸν ὀρθογώνιον, ὁ δὲ πώγων εἶναι μικρός.

Τὰ εἰδώλια ταῦτα παριστῶσι θεότητας σημιτικάς, τροφοὺς καὶ μητέρας τῶν ὄντων καὶ ἰδίως τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἐκφράζει τοῦτο ἡ διὰ τῶν χειρῶν πίεσις τῶν μαστῶν, ἐξ ὧν ἀναβρύουσιν αἱ πηγαὶ τῆς ζωῆς. Ὅμοια εὑρέθησαν ἐν Μυκήναις, Κύπρῳ καὶ Ἀσσυρίᾳ.

Ἀρ. 25. Ἵππος χαλκοῦς εὑρεθεὶς εἰς βάθος δύο μέτρων περίπου κατά τινα δοκιμήν, ἣν ἐποίησα περὶ τὰ τεσσαράκοντα μέτρα βορειοανατολικῶς τῆς πύλης τῶν λεόντων.

Ἀρ. 26. Τὸ σταυροειδὲς τοῦτο κόσμημα εἶναι χρυσοῦν καὶ εὑρέθη ἔν τινι δωματίῳ τοῦ μεγάρου.

Ἀρ. 27. Ἐπίσης χρυσοῦν κόσμημα ἐν μορφῇ ἀνθεμίου· εἰς τὴν ῥίζαν ἔχει μικρὰν ὀπὴν πρὸς ἀνάρτησιν, τὸ δὲ περίγραμμα τῶν φύλλων κοσμεῖται διὰ σφαιριδίων ὁμοίως χρυσῶν, καὶ τὸ μεταξὺ αὐτῶν ἔδαφος ἐπληροῦτο ἄλλοτε διά τινος ὕλης γαλανῆς, λίαν πιθανῶς τοῦ *κυάνου*, ἥτις ὅμως μετὰ τὴν ἀνεύρεσιν διελύθη εἰς κόνιν.

Πίναξ 13, Α. Ἡ πτέρυξ (Α) εἶναι ἐλεφαντίνη, εὑρέθη δὲ καὶ αὐτὴ ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ *οἴκου*, ἐν ᾧ καὶ ἡ πλίνθος καὶ τὰ ἄλλα μικρὰ ἀντικείμενα, ἀπεικονίσθη δὲ εἰς τὸ πραγματικὸν μέγεθος. Ἡ ἑτέρα ἐπιφάνεια εἶναι ἐντελῶς λεία, ἀλλ' ἄνευ κόσμου, κάτω δὲ διακρίνεται σαφῶς, ὅτι πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῷ ὁρῶντι ὑπῆρχεν ἐξοχή τις, ἥτις ἐπήγνυτο εἰς ἄλλο ἀντικείμενον· πιθανὸν δὲ εἶναι, ὅτι ὁμοία ἐξοχὴ ὑπῆρχε καὶ εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον (ἐν τῇ εἰκόνι καὶ τοῦτο τὸ μέρος ὡς βεβλαμμένον δηλοῦται). Ὅμοιαι εἶναι αἱ πτέρυγες τῶν ἐπὶ ἐλεφαντίνων ἀντικειμένων τοῦ Σπάτα ἀναγλύπτων σφιγγῶν, διότι καὶ ἐκεῖναι ἔχουσι τὰς τεθλασμένας γραμμὰς τῶν πτερῶν καὶ τὰ ἄκρα εἶναι ὡς καὶ ἐπὶ τῆς δημοσιευομένης, ἐπὶ δύο δὲ βλέπομεν καὶ τοὺς ἐπὶ τοῦ

κρεατώδους μέρους τῆς πτέρυγος ἕλικας[1]. Κατὰ σύμπτωσιν δὲ καθ' ὃν χρόνον εὑρέθη ἐν Μυκήναις ἡ πτέρυξ, ἀνεκαλύπτετο καὶ ἐν ταῖς ἐν Ἀκροπόλει Ἀθηνῶν ἀνασκαφαῖς σφὶγξ ἐλεφαντίνη ὁλόγλυφος καὶ καλῶς διατηρουμένη, ἣν ἀνέκδοτον ἔτι οὖσαν δημοσιεύομεν ἐνταῦθα πρὸς παραβολήν (Β). Αὕτη φαίνεται ὅτι ἐχρησίμευεν ὡς λαβὴ σκεύους τινός, καθὰ δηλοῦται ἐκ τῆς μικρᾶς ὀπῆς τῆς παρατηρουμένης κάτω εἰς τὴν βάσιν, ἐφ' ἧς ἡ σφὶγξ πατεῖ διὰ τῶν ὀπισθίων ποδῶν· τοὺς ἐμπροσθίους θέτει ἐπὶ τοῦ ἄβακος κιονίσκου, ὅστις ὑπενθυμίζει, καθὼς καὶ ἡ ὅλη στάσις τῆς σφιγγός, τὸ ὑπεράνω τῆς πύλης Μυκηνῶν ἀνάγλυφον τῶν λεόντων. Τὸ περὶ τὴν κεφαλὴν διάδημα ἀπαντᾷ ὁμοιότατον καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς δύο ἐκ Μενιδίου σφιγγῶν (Kuppelgrab von Menidi V, 44, VII, 4) καὶ ἐπὶ τῶν ἐκ Σπάτα. Καὶ αὐτὸν δὲ τὸν θύσανον ἢ πλόκαμον τὸν ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς φαινόμενον φέρουσι καὶ αἱ ἐκ Σπάτα, ὡσαύτως δὲ καὶ μία τῶν ἐκ Μενιδίου. Ἐπὶ τῆς ἐξ Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν ὅμως ὁ πλόκαμος ἑνοῦται μετὰ τῶν πτερύγων καὶ σχηματίζει οὕτω κρίκον, ἀφ' οὗ πιθανώτατα ἐξηρτᾶτο τὸ σκεῦος, εἰς ὃ ἡ σφὶγξ ἀνῆκεν. Αἱ πτέρυγες εἶναι καὶ πάλιν τόσον ὅμοιαι τῇ ἐκ Μυκηνῶν καὶ ταῖς τῶν ἐκ Σπάτα, ὥστε νομίζει τις ὅτι ὁ αὐτὸς τεχνίτης κατεσκεύασεν αὐτάς[2].

ΧΡ. ΤΣΟΥΝΤΑΣ

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΞ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ[3]

35

Ο   Ε   Ι
ΕΠΙΙΕΡΩΝΟΣΑΡΧΟΝΤΟΣΕΠΙΤΗΣΑΝΤΙΟΧΙΔΟΣΕΚ
ΤΗΣΠΡΥΤΑΝΕΙΑΣΗΙΦΑΙΝΥΛΟΣΠΑΝΦΙΛΟΥΟΗΟΕΝ
ΕΓΡΑΜΜΑΤΕΥΕΝΠΟΣΙΔΕΩΝΟΣΥΣΤΕΡΟΥΤΡΙΤΗΙΕ
ΠΙΔΕΚΑΔΕΥΤΕΡΑΙΚΑΙΤΡΙΑΚΟΣΤΕΙΤΗΣΠΡΥΤΑΝ
ΕΙΑΣΕΚΚΛΗΣΙΑΤΩΝΠΡΟΕΔΡΩΝΕΠΕΨΗΦΙΙΕΝ ΠΟ
ΣΕΙΔΙΠΠΟΣΚΤΗΣΙΚΛΕΟΥΣΧΟΛΑΡΓΕΥΣΚΑΙΣΥΜΠ
ΡΟΕΔΡΟΙ ΕΔΟ ΕΝΤΗΙΒΟΥΛΕΙΚΑΙΤΩΙΔΗΜΩΙ
ΟΡΑΣΥΦΩΝΙΕΡΟΚΛΕΙΔΟΥΞ\ . . ΤΑΙΩΝΕΙΠΕΝΕΠΕ
ΙΔΗΟΙΕΠΙΜΕΛΗΤΑΙΤΩΝΜΥΣΤΗΡΙΩΝΟΙΧΕΙΡΟΤΟ
ΝΗΟΕΝΤΕΣΤΟΝΕΝΙΑΥΤΟΝΤΟΝΕΠΙΠΟΛΥΕΥΚΤΟΥΑ
ΡΧΟΝΤΟΣΤΑΣΤ . . ΄ΣΙΑΣΕΟΥΣΑΝΟΣΑΙΚΑΟΗΚΟΝΕ
ΝΤΩΙΕΝΙΑΥ . . . . . ΕΔΗΜΗΤΡΙΚΑΙΤΕΙΚΟΡΕΙΚ
. ΤΟΙΣΑ . . . . ΣΟΙΣΠΑΤΡΙΟΝΗΝΥΠΕΡΤΕΤ
. . ΒΟΥΛ . . . . ΜΟΥΤΟΥΑΟΗΝΑΙΩΝΚΑΙΠΑΙ
. . . . ΤΟΥΒΑΣΙΛΕΩΣΑΝΤΙΓΟΝΟ
. . . .

Θεοί.
Ἐπὶ Ἱέρωνος ἄρχοντος ἐπὶ τῆς Ἀντιοχίδος ἕκ-
της Πρυτανείας, ἧι Φαινύλος[1] Πανφίλου Ὀῆθεν
ἐγραμμάτευεν, Ποσιδεῶνος ὑστέρου τρίτηι ἐ-
πὶ δέκα, δευτέραι καὶ τριακοστεῖ τῆς Πρυταν-
είας· ἐκκλησία· τῶν προέδρων ἐπεψήφιζεν Πο-

[1] Ἴδε εἰκόνα τῆς μιᾶς Bull. de Corr. hellén. 1878 πίν. 18, 1 Ἡ ἑτέρα εἶναι μᾶλλον βεβλαμμένη καὶ ἀνέκδοτος.

[2] Ἄξιον προσοχῆς θεωρῶ, ὅτι ἐπὶ χαλκοῦ τινος αἰγυπτιακοῦ πελέκεως (Maspero Archéol. égyptienne εἰκ. 296) παρίσταται γρύψ, οὗ αἱ πτέρυγες εἶναι κεκοσμημέναι καθ' ὃν καὶ αἱ τῶν ἐλεφαντίνων σφιγγῶν τρόπον, δι' ἐγκεχαραγμένων γραμμῶν. Τοῦτο πιθανῶς δὲν εἶναι ὅλως τυχαῖον.

[3] Παράβ. Ἐφημ. Ἀρχ. 1887 σελ. 109.

σείδιππος Κτησικλέους Χολαργεὺς καὶ συμπ-
ρόεδροι. Ἔδο(ξ)εν τῆι Βουλεῖ καὶ τῶι Δήμωι.
Θρασυφῶν Ἱεροκλείδου Ξ[υπε]ταιὼν εἶπεν· ἐπε-
ιδὴ οἱ ἐπιμεληταὶ τῶν μυστηρίων οἱ χειροτο-
νηθέντες τὸν ἐνιαυτὸν τὸν ἐπὶ Πολυεύκτου ἄ-
ρχοντος τάς τ[ε θυ]σίας ἔθυσαν, ὅσαι καθῆκον ἐ-
ν τῶι ἐνιαυ[τῶι τεῖ τ]ε Δήμητρι καὶ τεῖ Κόρει κ-
αὶ] τοῖς ἄ[λλοις Θεοῖ]ς, οἷς πάτριον ἦν, ὑπέρ τε τ-
ῆς] Βουλ[ῆς καὶ τοῦ Δήμ]ου τοῦ Ἀθη[ν]αίων καὶ παί-
δων καὶ γυναικῶν καὶ] τοῦ Βασιλέ[ω]ς Ἀντιγόνο-
υ] . . . .
. . . .

Φέρονται ἐγκεχαραγμένοι οἱ ἀνωτέρω δεκαπέντε μόνον δυστυχῶς στίχοι ἐπὶ στήλης λίθου ὑπογλαυκίζοντος (ὑμηττίου;) καὶ ἀποτελουμένης ἐκ δύο τεμαχίων προσαρμοζόντων καὶ εὑρεθέντων ἀμφοτέρων παρὰ τὰ μικρὰ Προπύλαια κατὰ τὰς ἐν Ἐλευσῖνι ἀνασκαφὰς τοῦ παρελθόντος ἔτους. Τὸ μέγιστον σωζόμενον ὕψος τῆς στήλης (συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ὕψους τοῦ ἀετωματίου της, καθόσον καὶ τοῦτο σώζεται) εἶναι 0,30, τὸ πλάτος αὐτῆς 0,36 καὶ τὸ πάχος 0,08, κατὰ δὲ τὸ ἀετωμάτιόν της 0,11. Τὸ δὲ μέγιστον σωζόμενον ὕψος τῆς ἐνεπιγράφου ἐπιφανείας της 0,20. Γραφὴ εἶναι ἡ *στοιχηδὸν* καλουμένη ἄμεμπτος τῇ ἀληθείᾳ καὶ ἄνευ ἁμαρτημάτων καὶ αὐτὰ δὲ τὰ γράμματα μετ' ἐπιμελείας εἶναι ἐγκεχαραγμένα καὶ τὸ σχῆμα ὄχι ἄκομψα [2]. Ἐν γένει δὲ ἂν μόνον ἐκ τῆς γραφῆς ἤθελε νὰ εἰκάσῃ τις τοὺς χρόνους τῆς ἐγχαράξεως τοῦ ἡμετέρου ψηφίσματος θὰ ἠδύνατο εὐλόγως νὰ τὸ ὑποθέσῃ ἀρχαιοτέρων χρόνων ἢ τὸ εἰς τὸν στρατηγὸν Ἀριστοφάνην ψήφισμα (Ἀρχ. Ἐφημ. 1884 σελ. 135).

Περὶ τῶν καθ' ἕκαστα τοῦ ψηφίσματος ὀλίγα τινα ἔχω νὰ παρατηρήσω.

Στίχ. 1. Ἐπὶ *Ἱέρωνος* ἄρχοντος. Τὸ ψήφισμα, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, ἐγένετο ὑπὲρ τῶν ἐπιμελητῶν τῶν μυστηρίων [3] τῶν χειροτονηθέντων εἰς τὸν ἐνιαυτὸν τὸν ἐπὶ *Πολυεύκτου* ἄρχοντος (στίχ. 9), ὅστις πάνυ πιθανῶς ὑποτίθεται ἄρξας τὴν ἐπώνυμον ἀρχὴν κατὰ τὸ $4^{ον}$ ἔτος τῆς $125^{ης}$ Ὀλυμπιάδος, ἤτοι τὸ $277/6^{ον}$ ἔτος π. Χ. (C. I. At. II, 1, ἀριθ. 323, Dumont, Arch. Athen. σελ. 16 καὶ ἑξ.). Ἐγένετο δὲ καὶ τὸ ἡμέτερον ψήφισμα, ὡς συνήθως τὰ τοιαῦτα ψηφίσματα, τὸν ἑπόμενον ἐνιαυτόν, ἤτοι τὸ $1^{ον}$ ἔτος τῆς $126^{ης}$ Ὀλυμπιάδος (276/5 π.Χ.) ἐπὶ *Ἱέρωνος* ἄρχοντος καὶ ἐνταῦθα ἔγκειται τοῦ ἡμετέρου λίθου ἡ ἀξία, ὅτι δηλ. γνωρίζει ἡμῖν, καίπερ οὕτω κολοβὸς περισωθείς, νέον ἄρχοντα καὶ πρὸς τούτοις μετὰ πολλῆς πιθανότητος, ἂν μὴ μετὰ βεβαιότητος, καὶ τὸ ἔτος τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ.

Στίχ. 3. *Ποσιδεῶνος ὑστέρου*. Τὸ ἔτος ἦτο, ὡς συνήθως καλεῖται, ὄχι ὀρθῶς βέβαια, *ἐμβόλιμον*· ἐπειδὴ δὲ καθ' οὓς χρόνους ἐρρήθη τὸ ψήφισμα αἱ φυλαὶ ἦσαν ἀναμφιβόλως δώδεκα (τοῦτο ἄλλως βεβαιοῦται καὶ ἐκ τοῦ πρώτου στίχου ἔνθα λέγεται ἐπὶ τῆς Ἀντιοχίδος *ἕκτης* πρυτανείας), ἑκάστη Πρυτανεία διήρκει 32 ἡμέρας εἰς τὰ ἔχοντα ἐμβόλιμον μῆνα ἔτη, ἤτοι τὸ ὅλον 384 ἡμέρας. Ἀλλὰ ἡ $32^{α}$ ἡμέρα τῆς $6^{ης}$ Πρυτανείας εἶναι ἡ $192^{α}$ ἡμέρα τοῦ ὅλου ἔτους ($192 + 192 = 384$), τοιαύτη δὲ ἔπρεπε νὰ ἦναι καὶ ἡ $15^{η}$ τοῦ Ποσιδεῶνος ὑστέρου, καὶ ὄχι ἡ $13^{η}$ ὡς ἐν τῷ λίθῳ φέρεται. Ἢ ὁ χαράκτης λοιπὸν ἡμάρτησεν, ἤ, ὅπερ πολὺ πιθανώτερον, ἐμὲ λανθάνει μᾶλλον τῶν χρονολογικῶν ἐκείνων ὑπολογισμῶν τις, δι' οὗ τὸ πρᾶγμα θὰ ἐθεραπεύετο. Ἴσως οὐχὶ πάντες οἱ μῆνες οἱ πρὸ τοῦ Ποσιδεῶνος ὑστέρου ἐλογαριάσθησαν, ὅπως συνήθως ὡς κοῖλοι (29 ἡμερῶν) καὶ πλήρεις (30 ἡμερῶν) ἐναλλάξ, ἀλλὰ εἷς μόνον τούτων ὡς κοῖλος, ἴσως δὲ καὶ αὐτὸ τὸ ἔτος δὲν εἶχε 384 ἡμέρας. Τοὐλάχιστον εἰς τὸν νοῦν μου νῦν ταῦτα γράφοντος ἐπέρχεται, ὅτι *ἐμβόλιμον* ἔτος καὶ 390 ἡμερῶν εὕρηται ἀναγεγραμμένον (ἴδ. Ἐφημ. Ἀρχ. 1883, σελ. 4, στίχ. 60=C. I At. II, 2, Addend. σελ. 531, σημ. Köhler). Περὶ τούτων πάντων ἂς εἴπωσι τὰ δέοντα οἱ μείζονα ἔχοντες τοῦ πράγματος γνῶσιν καὶ πλείονα τὰ μέσα πρὸς ἀκριβεστέραν αὐτοῦ ἐξέτασιν.

Στίχ. 15. *Βασιλέως Ἀντιγόνου*. Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ, τοῦ υἱοῦ τοῦ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, τοῦ βασιλεύσαντος κατὰ τὸν Droysen ἐπὶ 38 ἔτη (279—241. Droysen, Gesch. d. Hellen. III, 2, σελ. 386).

[1] Ἐν τῷ λεξικῷ τοῦ Pape, εὕρηται μόνον *Φαινύλιος*.

[2] Δὲν εἶναι ὅμως πολὺ βαθεῖα ἡ ἐγχάραξίς των καὶ ἐντεῦθεν ἴσως προῆλθεν ὅτι τοῦ Ξ ἐν τῇ λέξει *ἔδοξεν* μόλις ἀμυδρότατα διαφαίνονται ἴχνη, ἂν καὶ ὁ λίθος δὲν δεικνύει ἐκεῖ βλάβην τινα ἰδιαιτέραν. Ἐντεῦθεν ἐπίσης προῆλθεν ὅτι νῦν τὸ Θ δὲν διακρίνεται τοῦ Ο τῆς ἐν αὐτῷ στιγμῆς μὴ διαβλεπομένης πλέον. Ὁ κενὸς δύο γραμμάτων τόπος μετὰ τὸ συμπρόεδροι (στίχ. 6-7) ἀντικαθιστᾷ, περιττὸν καὶ νὰ τὸ εἴπω, τὴν παρ' ἡμῖν νῦν τελείαν στιγμήν.

[3] Ἴδε περὶ τούτων Mommsen, Heortologie σελ. 240 καὶ τὸ ἑπόμενον ψήφισμα.

ΕΠΙΔΙΟΚΛΕΟΥΣΑΡΧΟΝΤΟΣΕΠΙΤΗΣΙΠΠΟΘΩΝΤΙ
ΔΟΣΤΡΙΤΗΣΚΑΙΔΕΚΑΤΗΣΠΡΥΤΑΝΕΙΑΣΗΙ
ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣΣΤΡΑΤΟΚΛΕΟΥΣΚΕΙΡΙΑΔΗΣΕ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΕΝΒΟΥΛΗΣΨΗΦΙΣΜΑΤΑΣΚΙΡΟΦΟ
ΡΙΩΝΟΣΤΡΙΤΕΙΙΣΤΑΜΕΝΟΥΤΡΙΤΕΙΤΗΣΠΡΥΤΑ
ΝΕΙΑΣΒΟΥΛΗΕΜΒΟΥΛΕΥΤΗΡΙΩΙΤΩΝΠΡΟΕΔΡΩΝ
ΕΠΕΨΗΦΙΖΕΝΦΑΝΟΚΛΗΣΙΠΠΟΜΑΧΟΥΑΓΓΕΛΗΘΕΝ
ΚΑΙΣΥΜΠΡΟΕΔΡΟΙ
ΕΔΟΞΕΝΤΕΙΒΟΥΛΕΙΚΑΙΤΩΙΔΗΜΩΙ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΗΣΣΟΥΝΙΕΩΣΚΟΛΩΝΗΘΕΝΕΙΠΕΝΕΠΕΙΔ
ΟΙΕΠΙΜΕΛΗΤΑΙΤΩΝΜΥΣΤΗΡΙΩΝΟΙΧΕΙΡΟΤΟΝΗΘΕΝΤΕΣ
ΕΙΣΤΟΝΕΝΙΑΥΤΟΝΤΟΝΕΠΙΔΙΟΚΛΕΟΥΣΑΡΧΟΝΤΟΣΤΑΣ
ΤΕΟΥΣΙΑΣΕΘΥΣΑΝΟΣΑΙΚΑΘΗΚΟΝΑΥΤΟΙΣΕΝΤΩΙΕΝΙΑΥ
ΤΩΙΤΕΙΤΕΔΗΜΗΤΡΙΚΑΙΤΕΙΚΟΡΗΙΚΑΙΤΟΙΣΑΛΛΟΙΣΘΕΟΙΣ
ΟΙΣΠΑΤΡΙΟΝΗΝΥΠΕΡΤΗΣΒΟΥΛΗΣΚΑΙΤΟΥΔΗΜΟΥΚΑΙΠΑ
ΔΩΝΚΑΙΓΥΝΑΙΚΩΝΕΘΥΣΑΝΔΕΚΑΙΤΑΠΡΟΘΥΜΑΤΑΜΙ
ΚΑΙΤΟΖΕΥΓΟΣΠΑΡΕΣΚΕΥΑΣΑΝΕΚΤΩΝΙΔΙΩΝΕΙ
ΤΗΝΚΟΜΙΔΗΝΤΩΝΙΕΡΩΝΤΟΔΕΜΕΡΙΣΘΕΝΑΥΤΟ
ΕΙΣΤΗΝΤΟΥΖΕΥΓΟΥΣΤΙΜΗΝΕΠΕΔΩΚΑΝΤΕΙΒΟ
ΛΕΙΕΠΕΜΕΛΗΘΗΣΑΝΔΕΚΑΙΤΗΣΑΛΛΑΔΕΕΛΑΣΕΤ
ΚΑΙΤΗΣΕΛΕΥΣΙΝΙΤΟΥΙΑΚΧΟΥΥΠΟΔΟΧΗΣΩΣΣΑ
ΤΩΣΔΕΚΑΙΤΩΝΠΡΟΣΑΓΡΑΝΜΥΣΤΗΡΙΩΝΓΕΝΟ
ΕΝΩΝΔΙΣΕΝΤΩΙΕΝΙΑΥΤΩΙΔΙΑΤΟΣΥΝΤΕΛΕΙ
ΑΙΤΑΕΛΕΥΣΙΝΙΑΑ ΕΣ ΕΙΛΑΝΔΕΚΑΙΕΙΣΤΑ
ΛΕΥΣΙΝΙΑΘΥΜΑΤΑΥΡΟΝΕΚΡΕΑΝΟΜΗΣΑΝΔΕΚΑ
ΤΕΙΒΟΥΛΕΙΤΟΙΣΕΞΑΚΟΣΙΟΙΣΚΑΙΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑ
ΚΑΙΠΕΡΙΤΟΥΤΩΝΑΠΑΝΤΩΝΤΟΥΣΤΕΛΟΓΟΥΣ
ΕΝΗΝΟΧΑΣΙΝΠΡΟΣΤΟΥΣΛΟΓΙΣΤΑΣΚΑΤΕΙΚ
ΜΗΤΡΩΙΟΝΚΑΙΤΑΣΕΥΘΥΝΑΣΔΕΔΩΚΑΣΙΝΕΝ
ΤΩΙΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΙΚΑΤΑΤΟΥΣΝΟΜΟΥΣΚΑΙΤΑ
ΑΛΛΑΠΑΝΤΑΟΣΑΠΡΟΣΗΚΕΝΕΙΣΤΑΣΘΥΣΙΑ
ΑΝΗΛΩΚΑΣΙΝΕΚΤΩΝΙΔΙΩΝΦΙΛΟΤΙΜΟΥΜΕΝ
ΠΡΟΣΤΗΝΒΟΥΛΗΝΚΑΙΤΟΝΔΗΜΟΝ ΟΠΩΣΑΝ
ΟΥΝΕΦΑΜΙΛΛΟΝΕΙΤΟΙΣΦΙΛΟΤΙΜΟΥΜΕΝΟΙ
ΕΙΔΟΣΙΝΟΤΙΧΑΡΙΤΑΣΑΞΙΑΣΚΟΜΙΟΥΝΤΑ
ΑΝΕΥΕΡΓΕΤΗΣΩΣΙΝ ΑΓΑΘΕΙΤΥΧΕΙΔΕ
ΧΘΑΙΤΕΙΒΟΥΛΕΙΤΟΥΣΠΡΟΕΔΡΟΥΣΟΙΤΙΝΕΣΑ
ΧΩΣΙΝΠΡΟΕΔΡΕΥΕΙΝΕΙΣΤΗΝΕΠΙΟΥΣΑΝ
ΚΛΗΣΙΑΝΧΡΗΜΑΤΙΣΑΙΠΕΡΙΤΟΥΤΩΝΓΝ
ΔΕΞΥΜΒΑΛΛΕΣΘΑΙΤΗΣΒΟΥΛΗΣΕΙΣΤΟΝ
ΜΟΝΟΤΙΔΟΚΕΙΤΕΙΒΟΥΛΕΙΕΠΑΙΝΕΣΑΥΤ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΑΣΤΩΝΜΥΣΤΗΡΙΩΝΤΟΥΣΕΠ
ΚΛΕΟΥΣΑΡΧΟΝΤΟΣ ΘΡΑΣΥΚΛΗΝ
ΑΥΡΙΔΗΝ ΝΙΚΗΤΗΝ ΝΙΚΗΤΟΥ
ΚΑΙΣΤΕΦΑΝΩΣΑΙΕΚΑΤΕΡΟ
ΝΗΣΣΤΕΦΑΝΩΙΕΥΣΕΒΕΙΑΣ
ΤΟΥΣΘΕΟΥΣΚΑΙΦΙΛΟΤ
ΛΗΝΚΑΙΤΟΝΔΗΜΟΝΕ
ΛΟΙΠΑΦΙΛΟΤΙΜΟ Ε
ΡΕΣΘΑΙΠΑΡΑΤΟΥ
ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΓΡΑ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΤΟ
ΛΙΘΙΝΑΙΣΔΥΣ
ΛΕΙΤΟΥΙΕΡ
ΘΕΙΣΑ

Ἐπὶ Διοκλέους ἄρχοντο(ς), ἐπὶ τῆς Ἱπποθωντίδος *τρίτης καὶ δεκάτης* Πρυτανείας, ἧι Ἀριστοφάνης Στρατοκλέους Κειριάδης ἐγραμμάτευεν· Βουλῆς ψηφίσματα· Σκιροφοριῶνος τρίτει ἱσταμένου, τρίτει τῆς Πρυτανείας· Βουλὴ ἐμ Βουλευτηρίωι· τῶν Προέδρων [ἐπεψήφιζεν Φανοκλῆς Ἱππομάχου Ἀγγελῆθεν καὶ συμπρόεδροι.

Ἔδοξεν τεῖ Βουλεῖ καὶ τῶι Δήμωι.

Δημοκράτης Σουνιέως[1] Κολωνῆθεν εἶπεν· ἐπειδ[ὴ οἱ ἐπιμεληταὶ τῶν μυστηρίων, οἱ χειροτονηθέντες εἰς τὸν ἐνιαυτὸν τὸν ἐπὶ Διοκλέους ἄρχοντος, τάς τε θυ[σ]ίας ἔθυσαν, ὅσαι καθῆκον αὐτοῖς ἐν τῶι ἐνιαυτῶι, τεῖ τε Δήμητρι καὶ τεῖ Κόρη(ι) καὶ τοῖς ἄλλοις Θεοῖς, οἷς πάτριον ἦν, ὑπὲρ τῆς Βουλῆς καὶ τοῦ Δήμου καὶ πα[ίδων καὶ γυναικῶν· ἔθυσαν δὲ καὶ τὰ προθύματα ΜΙι καὶ τὸ ζεῦγος παρεσκεύασαν ἐκ τῶν ἰδίων εἰ[ς τὴν κομιδὴν τῶν ἱερῶν, τὸ δὲ μερισθὲν αὐτο[ῖς εἰς τὴν τοῦ ζεύγους τιμὴν ἐπέδωκαν τεῖ [Β]ο[υ-;λεῖ, ἐπεμελήθησαν δὲ καὶ τῆς ἅλαδε ἐλάσε[ως καὶ τῆς Ἐλευσῖνι τοῦ ΊαΟκχου ὑποδοχῆς· ὡ(σ)σα[ύτ]ως δὲ καὶ τῶν πρὸς Ἄγραν μυστηρίων γενομ]ένων δὶς ἐν τῶι ἐνιαυτῶι διὰ τὸ συντελεῖ[σθ]αι τὰ Ἐλευσίνια· ἀ[π]έσ[τ]ειλαν δὲ καὶ εἰς τὰ [Ἐλευσίνια θῦμα ταῦρον· ἐκρεανόμησαν δὲ κα[ὶ τεῖ Βουλεῖ τοῖς *ἑξακοσίοις καὶ πεντήκοντα* καὶ περὶ τούτων ἁπάντων τούς τε λόγους ἐννηνόχασιν πρὸς τοὺς λογιστὰς καὶ εἰ[ς] Μητρῶιον καὶ τὰς εὐθύνας δεδώκασιν ἐν τῶι δικαστηρίωι κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ ἄλλα πάντα, ὅσα προσῆκεν εἰς τὰς θυσία[ς, ἀνηλώκασιν ἐκ τῶν ἰδίων φιλοτιμούμεν[οι πρὸς τὴν Βουλὴν καὶ τὸν Δῆμον· ὅπως ἂν οὖν ἐφάμιλλον ἐι τοῖς φιλοτιμουμένοι[ς, εἰδόσιν ὅτι χάριτας ἀξίας κομιοῦντα[ι, ὧν ἂν εὐεργετήσωσιν. Ἀγαθεῖ τύχει, δε[δόχθαι τεῖ Βουλεῖ, τοὺς Προέδρους, οἵτινες ἂ[ν λάχωσιν προεδρεύειν εἰς τὴν ἐπιοῦσαν [ἐκκλησίαν, χρηματίσαι περὶ τούτων, γν[ώμην δὲ ξυμβάλλεσθαι τῆς Βουλῆς εἰς τὸν [Δῆμον, ὅτι δοκεῖ τεῖ Βουλεῖ ἐπαινέσαι τ[οὺς ἐπιμελητὰς τῶν μυστηρίων τοὺς ἐπ[ὶ Διοκλέους ἄρχοντος, Θρασυκλῆν [Θρασυκλέους; Αὐρίδην, Νικήτην Νικήτου . . . . καὶ στεφανῶσαι ἑκάτερο[ν θαλλοῦ μυρρί-; νης στεφάνωι, εὐσεβεία[ς ἕνεκεν τῆς πρὸς τοὺς Θεοὺς καὶ φιλοτι[μίας τῆς πρὸς τὴν Βουλὴν καὶ τὸν Δῆμον ε . . . . λοιπὰ φιλοτιμο[υμ]έ[νοις καὶ ἄλλο ἀγαθὸν εὑρέσθαι παρὰ τοῦ [Δήμου, ὅτου ἂν δοκῶσιν ἄξιοι εἶναι· ἀναγρά[ψαι δὲ τόδε τὸ ψήφισμα τὸν γραμματέα τὸ[ν κατὰ Πρυτανείαν ἐν στήλαις λιθίναις δυσ[ὶν καὶ στῆσαι τὴν μὲν ἐν τεῖ αὐλεῖ τοῦ ἱερ[οῦ τοῦ ἐν Ἐλευσῖνι, τὴν δὲ οιεισα . . . .

. . . .

[1] Ὡς ὄνομα κύριον οὐχ εὕρηται ἐν τῷ λεξικῷ τοῦ Pape.

Τὰ ἀνωτέρω, ἅτινα μεταγράψας εἰς τὴν κοινὴν γραφήν, ἐτήρησα τὴν ὀρθογραφίαν τοῦ χαράκτου, φέρονται ἐγκεχαραγμένα ἐπὶ στήλης λίθου πάνυ σκληροῦ, πεντελησίου ὅμως πιθανῶς ἐκ τῆς θέσεως τῆς καλουμένης κοινῶς τοῦ *Κοκκιναρᾶ*. Τὸ μέγιστον νῦν σωζόμενον αὐτῆς ὕψος, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ὕψους (0,05) τοῦ ὅλως ἁπλοῦ γείσου της εἶναι 0,72 Γ.Μ, τὸ πλάτος της 0,37 καὶ κατὰ τὸ γεῖσόν της 0,39 καὶ τὸ πάχος αὐτῆς 0,10 καὶ 0,15, ἄδηλον δέ, ἐννοεῖται, πόσον αὐτῆς μέρος ἀπεκρούσθη κάτωθεν.

Καὶ αὕτη ἡ στήλη, ὡς καὶ ἡ προηγουμένη, ἀνευρέθη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ἀνασκαπτομένου τοῦ χώρου τοῦ μεταξὺ τοῦ ἐξ ὠμῶν πλίνθων ἀρχαίου τοίχου τοῦ σημειουμένου ἐν τῷ διαγράμματι τῶν Πρακτικῶν τοῦ 1884ου ἔτους διὰ κυανοῦ χρώματος καὶ τῶν γραμμάτων Σ-Σ΄ καὶ τοῦ πρὸς βορρᾶν σχεδὸν παραλλήλου αὐτῷ τοῦ ἀπολήγοντος κατὰ τὴν πρὸς ἀνατολὰς ἄκραν του εἰς τὴν μεσαίαν τετράγωνον στήλην, κτισθέντος δὲ ἀναμφιβόλως ἐν Ῥωμαϊκοῖς χρόνοις, ἂν μὴ καὶ ἐν ὑστερωτέροις. Ἡ γραφὴ ἐν γένει τοῦ ἡμετέρου ψηφίσματος εἶναι, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἐν τῷ παρατιθεμένῳ φωτολιθογραφικῷ πανομοιοτύπῳ τοῦ λίθου σφόδρα ἀνώμαλος καὶ οἱ στίχοι κατ᾽ ἀκολουθίαν διαφέροντες

[1] Ὡς αἱ νεώτεραι ἀνασκαφαὶ ἔδειξαν ὁ ἐξ ὠμῶν πλίνθων τοῖχος (τὰ λίθινα αὐτοῦ θεμέλια σώζονται καθ᾽ ὅλον τὸ μῆκός του σχεδὸν ἀλώβητα) ἔφθανε πρὸς βορρᾶν ἐκτεινόμενος μέχρι που τῶν νῦν μικρῶν Προπυλαίων, ὥστε καὶ πάλαι ποτὲ ἐντεῦθεν ὑπῆρχεν ἡ κυρία πρὸς τὸν *Ναὸν* ἄνοδος· ἐπίσης δὲ καὶ ὁ σχεδὸν παράλληλος αὐτοῦ τοῖχος, περὶ οὗ ἀνωτέρω ὁ λόγος, ἐξακολουθεῖ ἐκτεινόμενος πρὸς βορρᾶν, ἤτοι τὰ μικρὰ Προπύλαια, ἐφ᾽ ἱκανόν. Ἀλλὰ περὶ τούτων θὰ γίνῃ ὁ προσήκων λόγος ἐν τοῖς ὅσονούπω ἐκδοθησομένοις Πρακτικοῖς τῶν ἐτῶν 1886ου καὶ 1887ου. Ἐνταῦθα ἀρκετὸν νὰ σημειωθῇ ὅτι ὁ ἡμέτερος λίθος εὑρέθη ὀλίγον τι πρὸς βορρᾶν τῆς 5ης ἤτοι τελευταίας πρὸς ἄρκτον τετραγώνου στήλης ἐν ἐπιχώσει, ἥτις πολλὰς ἐνέφαινε τὰς μεταβολάς.

πολὺ ἀλλήλων κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν γραμμάτων. Τούτων δὲ ἡ ἐγχάραξις λίαν ἀδαθὴς καὶ τὸ σχῆμα ἥκιστα ἐπιμελὲς καὶ κομψόν, ἴσως διότι καὶ αὐτὴ ἡ σκληρότης τοῦ λίθου οὐ σμικρὸν εἰς τὴν ἐγχάραξιν ἐγένετο κώλυμα. Καὶ ὅμως καὶ τοιοῦτον ὂν τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων μαρτυρεῖ οὐδὲν ἧττον τοὺς Μακεδονικοὺς ἔτι χρόνους καθὼς καὶ ἡ ὅλη τοῦ ψηφίσματος ὑφή, φράσεις μάλιστά τινες αὐτοῦ, οἷα λ. χ. ἡ τῶν στίχων 37—38 *οἵτινες ἂν λάχωσιν προεδρεύειν*[1] δεικνύουσι πολὺ καλλίονας χρόνους ἢ ἡ διὰ τοῦ ε σταθερὰ σχεδὸν γραφὴ τοῦ η ἐν ταῖς τυπικαῖς ἐκείναις φράσεσι *τεῖ Βουλεῖ τεῖ Δήμητρι* κτλ. καὶ ἡ ἐν ἀρχῇ φράσις *Βουλῆς ψηφίσματα*.[2]

Τὸ ψήφισμα ἐρρήθη ὑπὲρ τῶν δύο μόνον (στίχ. 43-45), τῶν ἐξ Ἀθηναίων ἁπάντων ἐκλεγέντων,[3] ἐπιμελητῶν τῶν μυστηρίων αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὸ τέλος αὐτοῦ (στίχ. 4-5), ἐπὶ *Διοκλέους* ἄρχοντος, ὁπότε ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχον *δέκα καὶ τρεῖς φυλαὶ* (στίχ. 1) καὶ *ἑξακόσιοι πεντήκοντα* (13×50=650) *βουλευταὶ* (στίχ. 26). Ἀλλὰ μέχρι τοῦδε *δέκα* καὶ *τρεῖς* γενομένας τὰς *φυλὰς* ἐν Ἀθήναις ἐγινώσκομεν μόνον κατὰ τοὺς Ἀδριανείους χρόνους, ὁπότε εἰς τὰς προϋπαρχούσας δώδεκα εἶχε προστεθῇ καὶ ἡ εἰς τιμὴν τοῦ φιλαθηναίου Αὐτοκράτορος ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κληθεῖσα *Ἀδριανίς*. Ἀλλὰ καὶ τότε ὁ ἀριθμὸς τῶν βουλευτῶν ὄχι μόνον δὲν ηὐξήθη εἰς ἑξακοσίους πεντήκοντα, ἀλλὰ τοὐναντίον καὶ ἠλαττώθη μάλιστα ἐπανελθὼν εἰς τὸν ἐπὶ τῶν δέκα φυλῶν τοῦ Κλεισθένους καὶ ἐν τοῖς λίθοις τῶν χρόνων ἐκείνων ἀναγεγραμμένον φέρεται πάντοτε ἡ *Βουλὴ τῶν Φ* (=500).[4]

[1] Παράδ. C. I.A. II,1, 334 καὶ τὰ ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ Köhler σημειούμενα· ἐννοεῖται ὅμως οἴκοθεν, ὅτι κατὰ τὰ ἐν τοῖς ἑπομένοις λεγόμενα δυνατὸν τὸ ψήφισμα ἐκεῖνο νὰ μὴ ἀναφέρηται εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Χρεμωνιδείου πολέμου (267-260 π. Χ.).

[2] Τὴν φράσιν δὲν ἐνθυμοῦμαι νὰ ἀνέγνωσα ἀλλαχοῦ, ἀλλ' ὑποθέτω ὅτι ὑπάρχει που ἐν τοῖς μέχρι τοῦδε γνωστοῖς ἡμῖν ψηφίσμασι καὶ διέλαθε τὴν προσοχήν μου· περὶ τῶν ὁμοίων ὅμως αὐτῇ καθὼς καὶ περὶ τῆς φράσεως *Βουλὴ ἐμ Βουλευτηρίῳ* παράδ. C. I. A. II, 1, 403, 431, 440 κτλ. καὶ τὰ ἐκεῖ σημειώματα τοῦ Köhler.

[3] Παράδ. C. I. A. II, 1, 376 καὶ τὸ ἐν τούτῳ τῷ τεύχει προηγούμενον ψήφισμα.

[4] Ἴδε περὶ πάντων τούτων Ivan Müllers Handbuch der classischen Alterthums-Wissenschaft IV (1887) σελ. 133 καὶ τὰς ἐκεῖ σημειώσεις καὶ παραπομπάς. Ἐκεῖ γίνεται ὁ προσήκων περὶ πασῶν τῶν ἐν τοῖς ὑστερωτέροις Ρωμαϊκοῖς χρόνοις ἐπελθουσῶν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν Βουλευτῶν μεταβολῶν. Σημειωτέον ὅμως, ὅτι ἐκ μόνου τοῦ ἐκεῖ μνημονευομένου χωρίου τοῦ Παυσανίου (1,3,4) δὲν πιστεύω νὰ συνάγηται ἀναγκαίως, ὅτι ηὐξήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν βουλευτῶν μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς Ἀδριανίδος εἰς 540. Τὰ ὑπὸ τοῦ Neubauer περὶ τούτου λεγόμενα μοὶ εἶναι ἀτυχῶς ἄγνωστα, διότι δὲν κατώρθωσα νὰ εὕρω τὸ βιβλίον του ἐν Ἀθήναις.

Δὲν ἀνάγεται λοιπὸν τὸ ἡμέτερον ψήφισμα εἰς τοὺς Ἀδριανείους χρόνους· φανερὸν ὅμως ἐπίσης ὅτι οὔτε εἰς τοὺς πρὸ τῆς φυγῆς ἐκ τῆς Ἑλλάδος (287/6 π.Χ.) Δημητρίου τοῦ πολιορκητοῦ χρόνους, οὔτε εἰς τοὺς μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς Ἀτταλίδος φυλῆς (200 π. Χ.) δύναται ν' ἀναφέρηται καὶ οὐδαμῶς χρήζει ἐνταῦθα μακρῶν λόγων τὸ πρᾶγμα εἰς ἐξήγησιν. Κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους (τοὺς πρὸ τοῦ 287 π. Χ. δηλ.) γνωστὴ εἶναι καὶ ἐκ τῶν συγγραφέων καὶ ἐκ τῶν λίθων ἡ ἐπελθοῦσα εἰς τὸ πολίτευμα τῶν Ἀθηναίων μεταβολὴ διὰ τῆς προσθήκης εἰς τὰς ὑπαρχούσας δέκα τοῦ Κλεισθένους φυλὰς τῆς Ἀντιγονίδος καὶ Δημητριάδος καὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν ἀπὸ πεντακοσίων εἰς ἑξακοσίους (12×50=600),[1] κατὰ δὲ τούτους (τοὺς μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν δηλ. τῆς Ἀτταλίδος) οὐδεμία τοιαύτη μεταβολή, οἵαν ὁ ἡμέτερος λίθος ὑποδηλοῖ, μαρτυρεῖται, οὔτε ὑπὸ τῶν λίθων, οὔτε ὑπὸ τῶν συγγραφέων· αἱ φυλαὶ παραμένουσι πάντοτε δώδεκα καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν βουλευτῶν ἑξακόσιοι μέχρι τῶν Ἀδριανείων χρόνων.[2] *Δέκα καὶ τρεῖς* λοιπὸν ἐγένοντο αἱ *φυλαὶ* ἐν Ἀθήναις καὶ 650 οἱ βουλευταὶ κατὰ τοῦτο τὸ μεταξὺ (287-200) χρονικὸν διάστημα, καθ' οὓς δηλ. χρόνους προσετέθη καὶ ἡ *Πτολεμαΐς*, ἐπὶ Διοκλέους ἄρχοντος, ὅστις ἂν δὲν ἦναι παντάπασι νέος ἄρχων, εἰς τοὺς ἀλλαχόθεν ἑπτὰ μέχρι τοῦδε γνωστοὺς ὄγδοος αὐτὸς προστιθέμενος,[3] ἀνάγκη νὰ ἦναι κατὰ τὰ

[1] Ὅταν ἡ Ἀντιγονὶς καὶ Δημητριὰς προσετέθησαν (306/5 π. Χ.) εἰς τὰς προϋπαρχούσας δέκα φυλὰς κατέλαβον τιμῆς φαίνεται χάριν πρὸς τοὺς ἀνακηρυχθέντας σωτῆρας Ἀντίγονον καὶ Δημήτριον τὴν πρώτην θέσιν, ὥστε ἡ ἐπίσημος τῶν φυλῶν τάξις ἦτο ἡ ἑξῆς I Ἀντιγονίς, II Δημητριάς, III Ἐρεχθηίς, IV Αἰγηίς, V Πανδιονίς, VI Λεωντίς, VII Ἀκαμαντίς, VIII Οἰνηίς, IX Κεκροπίς, X Ἱπποθωντίς, XI Αἰαντίς, XII Ἀντιοχίς. Παράδ. Πλουτάρχ. Δημ. § 104. C. I. A. II, 336 (=C. I. G. 111), 316, 322, 330, 335. Böckh, Epigraphisch-Chronologische Studien, σελ. 57.

[2] Παράδ. Πολύδ. 16, 25. Liv. 31, 15. Παυσαν. 1,5,5. 1,8,6. C. I. A. II, 465. III, 465, 578 καὶ πλεῖστα ἄλλα. Ἡ βουλὴ τῶν Χ (=600) φέρεται οὕτως ἀναγεγραμμένη ἐπὶ τῶν λίθων μέχρι τοῦ 130 μ. Χ., ὁπότε προστεθείσης τῆς Ἀδριανίδος ἐπῆλθεν ἡ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσα ἐλάττωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν.

[3] Παράδ. νῦν Bul. de Cor. Hellénique, 1888, σελ. 75· ἡ ἐκεῖ παραπομπὴ C. I. A. II, 889 ὑποθέτω ὅτι εἶναι τυπογραφικὴ ἀβλεψία.

εἰρημένα, ἢ ὁ *κυδαθηναιεὺς Διοκλῆς* (247 π.Χ.)[1] ἢ ὁ μνημονευόμενος ἐν τῷ εἰς τιμὴν τοῦ στρατηγοῦ Δημαινέτου ψηφίσματι (214-209 π. Χ.)[2] καὶ μᾶλλον οὗτος (ἂν μὴ ὦσιν ὄντως ἀμφότεροι οὗτοι εἷς καὶ ὁ αὐτὸς ἄρχων, ὅπερ πιθανώτατον)[3] εἰς οὗ τοὺς χρόνους ἐρρήθη κατὰ τὴν γνώμην μου τὸ ἡμέτερον ψήφισμα. Καὶ τῷ ὄντι πότε ἀκριβῶς κατηργήθησαν αἱ δύο φυλαὶ *Ἀντιγονὶς καὶ Δημητριὰς* εἶναι ἄγνωστον, μηδεμιᾶς περὶ τοῦ πράγματος περισωθείσης ἡμῖν μαρτυρίας· ἐπειδὴ δὲ ἡ γνώμη τῶν φρονούντων, ὅτι ἡ ἀπάλειψις τῶν ὀνομάτων αὐτῶν ἐκ τοῦ καταλόγου καὶ ἡ ἀντικατάστασις διὰ τῶν τῆς *νεωτέρας Ἐρεχθηΐδος* καὶ τῆς *νεωτέρας Αἰγηΐδος*[4] ἢ κατ' ἄλλους *Ἀντιοχίδος*[5] ἐγένετο εὐθὺς μετὰ τὴν φυγὴν τοῦ Δημητρίου ἐκ τῆς Ἑλλάδος, (287/6 π. Χ.) ἢ τοὐλάχιστον μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ (284/3 π. Χ.) δὲν συνᾴδει μὲ τοὺς περισωθέντας ἡμῖν λίθους,[6] ἐγνωμάτευσαν ἄλλοι, ὅτι ἡ κατάργησις ἐγένετο κατὰ τὸν Χρεμωνίδειον καλούμενον πόλεμον (266-260 π.Χ.),[7] ὁπότε προστεθείσης καὶ τῆς Πτολεμαΐδος εἰς τιμὴν Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου (Παυσ. 1,8,1),[8] αὕτη μὲν ἀντικατέστησε τὴν Δημητριάδα *ἕκτη* ὅμως ταχθεῖσα μεταξὺ τῶν φυλῶν, ἡ δὲ *νεωτέρα* Ἐρεχθηῒς τὴν *Ἀντιγονίδα* τὴν δευτέραν πιθανῶς ἐν τάξει λαβοῦσα θέσιν·[9] ἀλλὰ καὶ τρίτη τις ὑπῆρξε γνώμη ὅτι, τῶν δύο ἐκείνων φυλῶν καταργηθεισῶν καὶ τῆς Πτολεμαΐδος προστεθείσης, *ἕνδεκα* ἐγένοντο αἱ φυλαὶ ἐν Ἀθήναις[1] μέχρι τῆς προσθήκης τῆς *Ἀτταλίδος*,[2] ἤτοι ἐπὶ ἥμισυν τοὐλάχιστον αἰῶνα (246-200 π. Χ).

Ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ τὰς δύο νεωτέρας φυλὰς ἀπεδείχθησαν ἤδη λόγοι κενοὶ ἢ εἰκασίαι ἀβάσιμοι,[3] ὁ δὲ ἡμέτερος λίθος ἀναιρῶν, ὡς εἰκός, καὶ τὴν γνώμην τῶν δεχομένων 11 τὰς φυλὰς κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ἐγκαίρως πάνυ ἦλθεν εἰς φῶς νομίζω εἰς κύρωσιν καὶ συμπλήρωσιν τῆς μόνης ὀρθῆς κατ' ἐμὲ γνώμης τοῦ J. Beloch, ὅστις τοῦτο μὲν ἐπὶ τῆς παρατηρήσεως, ἣν πρῶτος ἐποιήσατο, περὶ τῆς ἐγγραφῆς τῶν θεσμοθετῶν κατὰ τὴν ἐπίσημον τῶν φυλῶν τάξιν ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἀρχόντων τῷ δημοσιευθέντι τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ

[1] Παράϐ Dumont, Archontes Atheniens, σελ 46. Fast Épon. σελ. 65.

[2] Παράϐ. Ἐφημ. Ἀρχαιολ. 1887, σελ. 3-4 στίχ. 18 καὶ σελ 8,—11 =Bul. de Cor. Hell. ἔ. ἀ. σελ. 81.

[3] Παράϐ. Bul. d. Cor. Hell. ἔ. ἀ. σελ. 76 καὶ ἑξῆς Παραχθεὶς τῷ ὄντι ὑπὸ τοῦ Dumont καὶ μὴ ἔχων ὑπ' ὄψιν μου, οὔτε τὸ ἀντίγραφον τοῦ Köhler, οὔτε τοὺς πίνακας τοῦ Εὐστρατιάδου (C. I A. II, 859=Ἐπιγρ. Ἀνέκδ. 1852 ἀριθ. 66) ἔγραψα ὅτι (Ἐφημ. Ἀρχ. 1887, σελ. 11) ἀδύνατον εἶναι ὁ τοῦ εἰς Δημαίνετον ψηφίσματος ἄρχων *Διοκλῆς* νὰ συνταυτισθῇ πρὸς τὸν *Κυδαθηναιέα* Διοκλέα. Τὸ πρᾶγμα οὐ μόνον δυνατόν, ἀλλὰ καὶ πιθανόν εἶναι καὶ ἡ πιθανότης του αὐξάνεται ἔτι μᾶλλον ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου λίθου, ὡς κατωτέρω δειχθήσεται.

[4] Wachsmuth, Stadt Athen, 1, 621. Böckh, Epigr. Chronologische Studien σελ. 57 καὶ τὰς ἐκεῖ παραπομπάς.

[5] Philologus, 39 (1880) σελ. 373 καὶ ἑξῆς.

[6] Παράϐ. C. I. A. II, 316, 324 κτλ.

[7] Παράϐ. περὶ τούτου τοῦ πολέμου Droysen, Geschichte des Hellenismus III, 1, σελ. 230 καὶ ἑξῆς.

[8] Ἐϐασίλευσεν οὗτος κατὰ Droysen ἔ. ἀ. III, 2 πίν. 3ος ἔτη 39, ἤτοι ἀπὸ τοῦ 285ου μέχρι τοῦ 246ου ἔτους π. Χ. ὁπότε καὶ ἀπέθανε.

[9] Παράϐ. Hermes, 2, 287 καὶ ἑξῆς. Ἀλλὰ τὴν γνώμην του ταύτην φαίνεται ἀπορρίψας κατόπιν ὁ Dittenberger καὶ τοῖς τὰς 11 φυλὰς δεχομένοις συνταχθεὶς (Hermes, 9, σελ. 415, σημ.)

[1] Παράϐ Zeitschrift f. Alterthums-Wissenschaft 1857 σελ. 18 καὶ ἑξῆς.

[2] Ἡ τάξις τῶν δώδεκα φυλῶν μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς Ἀτταλίδος μαρτυρουμένη ὑπὸ πολλῶν μνημείων ἦν ἡ ἑξῆς· I Ἐρεχθηΐς, II Αἰγηΐς, III Πανδιονίς, IV Λεωντίς, V Πτολεμαΐς, VI Ἀκαμαντίς, VII Οἰνηΐς, VIII Κεκροπίς, XI Ἱπποθωντίς, X Αἰαντίς, XI Ἀντιοχίς, XII Ἀτταλίς. Ὁ Böckh θέλων νὰ ἐξηγήσῃ τὴν παράδοξον (5ην) θέσιν τῆς Πτολεμαΐδος ἐν τῇ τάξει ταύτῃ (Epigr. Chronol Stud. σελ. 57), θέσιν, ἥτις ἐπανέφερε τὸν Ross εἰς τὴν ἡμαρτημένην γνώμην τοῦ Corsini (Fasti Attici, 1, σελ. 165, 177) ὅτι καὶ ἡ *Ἀντιγονὶς* καὶ ἡ *Δημητριὰς* εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ταύτην εἶχον τὴν θέσιν (ἡ μὲν τὴν 5ην δηλ. ἡ δὲ τὴν 12ην), ἣν κατόπιν ἔλαϐον αἱ πρὸς ἀντικατάστασιν αὐτῶν δημιουργηθεῖσαι *Πτολεμαῒς* καὶ *Ἀτταλὶς* (Demen, 1, σελ. 2. Εὐστρατιάδου Διατριϐ. Ἐπιγρ. 1856, σελ. 21 καὶ ἑξ.), ὁ Böckh, λέγω, ὑπέθεσεν ὅτι κατ' ἀρχὰς ἡ Πτολεμαῒς ἀντικαταστήσασα τὴν *νεωτέραν Αἰγηΐδα* εἶχε λάϐει τὴν 6ην θέσιν, ὥστε ἡ τάξις τῶν φυλῶν τότε ἐγένετο ἡ ἑξῆς· I *Ἐρεχθηῒς νεωτέρα*, II Ἐρεχθηΐς, III Αἰγηΐς, IV Πανδιονίς, V Λεωντίς, VI *Πτολεμαΐς*, VII Ἀκαμαντίς, VIII Οἰνηΐς, IX Κεκροπίς, X Ἱπποθωντίς, XI Αἰαντίς, XII Ἀντιοχίς· ὅταν δὲ κατόπιν ἐσϐέσθη τοῦ καταλόγου καὶ ἡ *νεωτέρα Ἐρεχθηῒς* καὶ ἀντ' αὐτῆς προσετέθη ἡ Ἀτταλὶς δωδεκάτη ὅμως αὐτή, ἤτοι εἰς τὸ τέλος, τότε ἐχώρησαν πρὸς τὰ ὀπίσω, ἤτοι πρὸς τὴν ἀρχήν, πᾶσαι αἱ φυλαὶ κατὰ μίαν θέσιν καὶ ἐντεῦθεν ἡ Πτολεμαῒς ἦλθε πέμπτη ἐν τῇ τάξει. Ὅτι ἐκ τοῦ ἡμετέρου λίθου τὸ πρᾶγμα ἐξηγεῖται, ὡς κατωτέρω ῥηθήσεται, ἁπλούστερον καὶ φυσικώτερον περιττὸν καὶ νὰ τὸ σημειώσω ἐνταῦθα.

[3] Ἡ *νεωτέρα Ἐρεχθηῒς* λ. χ. οὐδὲν ἄλλο ἦν ἢ ἡμαρτημένη ἀνάγνωσις *Ἐρεχθηΐδος φυλῆς νεωτέρ[ας]* ἀντὶ τῆς ὀρθῆς *Ἐρεχθηΐδος φυλῆς νεώτερ[ος]* (C. I A. II, 966. Zeitschrift f. Alt Wissen. 1857, σελ. 21). *Αἰγηῒς δὲ νεωτέρα* οὐδ' ἠδύνατο ὅλως νὰ ὑπάρξῃ κατὰ τοὺς δεχομένους ὅτι αἱ δύο ἐκεῖναι φυλαὶ κατηργήθησαν ἅμα τῇ προσθήκῃ τῆς Πτολεμαΐδος, (Hermes, 2, σελ. 288 καὶ ἑξῆς)· ὅτι δὲ καὶ ἡ *νεωτέρα* Ἀντιοχὶς τοῦ Gilbert (Philologus, 1880, σελ. 374. Ἀθην. 6, 271) δὲν ἐστηρίζετο ἐπὶ ἀσφαλῶν βάσεων ἤρκει νὰ δείξῃ μόνη ἡ παρατήρησις ὅτι, ἂν δημόται Ἀγρυλεῖς ἀνῆκον καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν δώδεκα φυλῶν εἰς τὴν Ἐρεχθηΐδα φυλὴν (C. I. A. 338) ἀδύνατον δὲν ἦτο νὰ ἀνῆκον τοιοῦτοι (οἱ *ὑπένερθεν* λ. χ. Ἀγρυλεῖς) κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ εἰς τὴν Ἀντιγονίδα (παράϐ καὶ Hermes, 9, σελ. 415, Anhang, Mittheil. d. Deut. Instit. 1879, σελ. 99, σημ. 2 καὶ σελ 329). Τί περὶ πάντων τούτων φρονεῖ ὁ Spangenberg ἀγνοῶ, διότι καὶ τούτου τὸ βιϐλίον δὲν κατώρθωσα νὰ εὕρω ἐν Ἀθήναις.

Εὐστρατιάδου ('Επιγρ.'Ανέκδοτοι 1852 ἀριθ. 66= C. I. A. II, 859)[1] τοῦτο δὲ ἐπὶ τῆς μαρτυρίας Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου (ἐν λέξει Βερενικίδαι) καὶ τῶν ἐν γένει πολιτικῶν σχέσεων καὶ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων τῶν χρόνων ἐκείνων (266-200) στηριζόμενος, ἐγνωμάτευσεν ὅτι οὐχὶ κατὰ τὸν *Χρεμωνίδειον πόλεμον*, ἀλλὰ μόλις κατὰ τὸ τέλος τοῦ 3ου π. Χ. αἰῶνος κατηργήθησαν αἱ δύο φυλαὶ 'Αντιγονὶς καὶ Δημητριὰς καὶ ὅτι πρὸς τούτοις ἡ *Πτολεμαῒς* προσετέθη οὐχὶ εἰς τιμὴν καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἐπὶ τῆς βασιλείας (285-246) Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου, ἀλλ' ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Εὐεργέτου (246-221) καὶ δὴ καὶ ὄχι πολλὰ ἔτη μετὰ τὴν διὰ τοῦ 'Αράτου ἀπελευθέρωσιν τῶν 'Αθηνῶν ἀπὸ τῆς Μακεδονικῆς φρουρᾶς (229 π.Χ.) ὁπότε καὶ ὁ δῆμος *Βερενικίδαι* εἰς τιμὴν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ *Βερενίκης* (Στεφ. Βυζ. ἐ. ἀ.) ἐδημιουργήθη, ὡς κατόπιν ἐδημιουργήθη ὁ δῆμος '*Απολλωνιεῖς* εἰς τιμὴν τῆς γυναικὸς τοῦ 'Αττάλου Α' '*Απολλωνίδος* ἢ '*Απολλωνιάδος* συγχρόνως, ἐν-

[1] Neue Jahrbücher f. Philologie und Paedagogik 1884, σελ 481 καὶ ἑξῆς. Χάριν τῶν μὴ ἐχόντων πρόχειρον τὸ βιβλίον ἀναγράφω ἐνταῦθα, παραλείπων ἐπίσης χάριν συντομίας τὰ κύρια ὀνόματα, δύο ἔτη ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ἀρχόντων (C. I. A. II, 859) τὸ 1ον καὶ 13ον (14ον πιθανῶς) κατὰ τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ Beloch παρατήρησιν ὡς πρὸς τὴν ἀναγραφὴν τῶν *θεσμοθετῶν* κατὰ τὴν ἐπίσημον τῶν φυλῶν τάξιν.

1ον ἔτος.	13ον (14ον) ἔτος.
'Αρχ. Διομεεὺς . . . . ;	'Αρχ. Προβαλίσιος Πανδιονὶς
βασ. 'Αχαρνεὺς Οἰνηΐς	βασ. 'Αμαξαντεὺς 'Ιπποθωντὶς
πολ. Προσπάλτιος 'Ακαμαντὶς	πολ. 'Αχαρνεὺς Οἰνηῒς
θεσμ. ἐκ Κολωνοῦ Αἰγηῒς IV	θεμ. Κυδαθηναιεὺς 'Αντιγονὶς I
» Παιανιεὺς Πανδιονὶς V	» Λαμπτρεὺς (Δημητριάς) II
» Λευκονοεὺς Λεωντὶς VI	» Βερενικίδης Πτολεμ. VII (VI)
» 'Αχερδούσ. 'Ιπποθωντὶς X(XI)	» Αἰξωνεὺς Κεκροπὶς X (IX)
» Ραμνούσιος Αἰαντὶς XI (XII)	» Φαληρεὺς Αἰαντὶς XII (XI)
» 'Αλωπεκῆθ. 'Αντ. XII (XIII)	» Παληνεὺς 'Αντιοχὶς XIII (XII)

'Εν τῷ ἔτει 13ῳ (14ῳ) ἀντικατέστησα εἰς τὸν δεύτερον θεσμοθέτην *Λαμπτρέα* τὴν παρὰ Beloch '*Ερεχθηΐδα* διὰ τῆς *Δημητριάδος*, ἀφοῦ ἐκ τοῦ ἡμετέρου λίθου προκύπτει σαφῶς, ὅτι οὔτε αὕτη δὲν εἶχε καταργηθῆ κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς Πτολεμαΐδος, ὁπότε ἀναμφιβόλως νέαι μεταβολαὶ ἐπῆλθον εἰς τὰς σχέσεις τῶν δήμων πρὸς τὰς φυλὰς καὶ κατ' ἀκολουθίαν δυνάμεθα εὐλόγως νὰ δεχθῶμεν, ἂν μή τι ἄλλο, ὅτι *Λαμπτρεῖς* δημόται ὑπήγοντο καὶ εἰς τὴν *Δημητριάδα*. 'Επίσης δὲ ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου λίθου στηριζόμενος ἔταξα 10ην 12ην καὶ 13ην τὰς τρεῖς τελευταίας φυλὰς Κεκροπίδα, Αἰαντίδα καὶ 'Αντιοχίδα, 7ην δὲ τὴν Πτολεμαΐδα, ἐγκλείσας ἐν παρενθέσει τοὺς ἀριθμούς, οὓς αὗται παρὰ Beloch φέρουσι. Τοὐναντίον ἔπραξα ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει, ἐνέκλεισα δηλ. τοὺς κατ' ἐμὲ ἀριθμοὺς τῶν τριῶν τελευταίων φυλῶν ἐν παρενθέσει, διότι πιθανὸν μὲν εἶναι (ἴδε καὶ Εὐστρατ. ἐ.ἀ. σελ. 22 καὶ Köhler C. I. A. 859), ἀλλ' ὄχι καὶ βέβαιον ὅτι καὶ τὸ 1ον ἔτος τοῦ καταλόγου ἀναγράφει ἄρχοντας ἄρξαντας μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς Πτολεμαΐδος.

νοεῖται, μὲ τὴν προσθήκην τῆς '*Ατταλίδος* φυλῆς (Hermes, IX σελ. 414). Εἶναι δὲ ἀνάγκη νῦν νὰ προσθέσω ἐγὼ εἰς ταῦτα ὅτι, ὡς ὁ ἡμέτερος λίθος σαφῶς φθέγγεται, οἱ 'Αθηναῖοι τῶν χρόνων ἐκείνων «*τοῖς πᾶσι τὰ πάντα γενόμενοι, ἵνα τοὺς πάντας κερδήσωσι*» οὐδετέραν τῶν δύο ἐκείνων φυλῶν καταργήσαντες[1] προσέθηκαν δεκάτην τρίτην τὴν *Πτολεμαΐδα* δόντες μάλιστα αὐτῇ τὴν ἐν τῷ μέσῳ (7ην) τιμητικὴν θέσιν[2] καὶ ὅτι αἱ ἀνωμαλίαι ἐκεῖναι τοῦ καταλόγου τῶν ἀρχόντων, εἰς ἃς καὶ αὐτὸς ὁ Beloch[3] προσέκρουσε, δύνανται νῦν ἐξ ἄλλων λόγων πολὺ εὐκολώτερον νὰ ἐξηγηθῶσι καὶ ὄχι ἐξ ἀντιγραφικῆς ἀβλεψίας; Διότι οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι, προστεθείσης τῆς Πτολεμαΐδος δεκάτης τρίτης φυλῆς, καὶ τὰ τῶν δήμων βεβαίως μετήλλαξαν θέσιν.

Οὔτε κατηργήθησαν λοιπὸν οὔτε ὀνόματα ἤλλαξαν, ἀλλὰ παρέμειναν ὑπάρχουσαι ἡ '*Αντιγονὶς* καὶ ἡ *Δημητριὰς* μέχρι τῆς εἰσαγωγῆς τῆς 'Ατταλίδος (200 π. Χ.), ὁπότε καὶ μόνον οἱ 'Αθηναῖοι εἰς τοὺς ἐκ δυσμῶν ἰσχυροὺς συμμάχους των πεποιθότες ἐτόλμησαν καὶ νὰ ἀποξέσωσιν ἐκ τῶν λίθων τὰ ὀνόματα αὐτῶν (ἴδε C. I. A. II, 331, τὴν σημ. τοῦ Köhler). Οὐδ' ὑπῆρξαν ἐν τῷ μεταξὺ χρόνοι, κατὰ τὴν γνώμην μου, καθ' οὓς ἕνδεκα ἐγένοντο αἱ φυλαὶ ἐν 'Αθήναις. Ἄλλη τις ὅμως ἐγένετο μεταβολὴ ἡ προσθήκη τῆς *Πτολεμαΐδος* (229-221 π.Χ.)[4] ὡς *δεκάτης τρίτης* φυλῆς, μεταβολή, ἥτις

[1] 'Ο Beloch, ἐπὶ μόνου, ὡς εἰκός, τοῦ καταλόγου τῶν ἀρχόντων στηριζόμενος, ὑπέθεσε λίαν εὐλόγως ὅτι εἰσαχθείσης τῆς *Πτολεμαΐδος* ἐξέλιπεν ἡ *Δημητριάς*, τῆς '*Αντιγονίδος* παραμεινάσης κολακείας χάριν πρὸς 'Αντίγονον τὸν Δόσωνα. (ἐ.ἀ. σελ. 487).

[2] 'Η τάξις τῶν φυλῶν τότε ἦν ἡ ἀκόλουθος κατὰ τὴν γνώμην μου· I 'Αντιγονίς, II Δημητριάς, III 'Ερεχθηΐς, IV Αἰγηΐς, V Πανδιονίς, VI Λεωντίς, VII *Πτολεμαΐς*, VIII 'Ακαμαντίς, IX Οἰνηΐς, X Κεκροπίς, XI 'Ιπποθωντίς, XII Αἰαντίς, XIII 'Αντιοχίς. Ὅταν κατόπιν κατηργήθησαν μὲν αἱ δύο πρῶται, προσετέθη δὲ εἰς τὸ τέλος ἡ '*Ατταλὶς* ἔλαβεν, ὡς εἰκός, ἡ *Πτολεμαῒς* τὴν 5ην θέσιν.

[3] Δὲν μὲ λανθάνει βεβαίως ὁ ὑπ' ἀριθ. 991 κατάλογος τοῦ C. I. A. II, ἀλλὰ νομίζω ὅτι τοῦ πράγματος πρέπει νὰ ζητηθῇ νῦν ἄλλη ἐξήγησις. 'Ο λίθος εἶναι ἀληθῶς, ὡς ὁ Köhler σημειοῖ, ἄνω, πλὴν μικρᾶς τινος κατὰ τὴν ἔμπροσθεν ὀφρῦν βλάβης, σῶος καθ' ὅλον του τὸ πάχος καὶ ἡ ἐξεργασία τῆς ἐπιφανείας του τοιαύτη, ὥστε ν' ἀποκλείῃ τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἐπ' αὐτοῦ ἔστεκεν ἄλλος λίθος· ἀλλ' ἡ πρὸς τἀριστερὰ τοῦ ὁρῶντος ἐπίσης σώα ἐπιφάνειά του μαρτυρεῖ ὅτι ἠδύνατο ἐκεῖ ἄλλος λίθος νὰ προσκολλᾶται καὶ πιθανώτατα ἦν τοιοῦτος προσκεκολλημένος, ἐν ᾧ ἴσως τό τε ψήφισμα καὶ τὰ ὀνόματα τῶν δήμων τῶν δύο φυλῶν 'Αντιγονίδος καὶ Δημητριάδος ἦσαν ἐγκεχαραγμένα. (Παράβ. καὶ Ross, Demen, σελ. 3).

[4] Κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος (221ον π.Χ.) ἀπέθανε Πτολεμαῖος ὁ Εὐεργέτης. (Droysen, ἐ.ἀ.).

ἐπανελήφθη καὶ πάλιν κατόπιν κατὰ τοὺς Ἀδριανείους χρόνους[1], χωρὶς ὅμως νὰ συνεπιφέρῃ καὶ τὴν ἄλλην μεταβολήν, τὴν εἰς 650 δηλ. αὔξησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν. Κατὰ δὲ ταύτην τὴν περίοδον τοῦ χρόνου καὶ δὴ καὶ πιθανώτατα μεταξὺ τοῦ 214ου καὶ 209ου ἔτους π. Χ. ἐρρήθη καὶ τὸ ἡμέτερον ψήφισμα ὑπὲρ τῶν ἐπιμελητῶν τῶν μυστηρίων ἐπ' αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ Διοκλέους ἄρχοντος ὅστις 12ος μὲν ἢ μᾶλλον 13ος φέρεται ἀναγεγραμμένος ἐν τῷ ἄνω μνημονευθέντι καταλόγῳ τῶν ἀρχόντων (C. I. A. II, 859), μέσος δὲ μεταξὺ τοῦ Χαιρεφῶντος καὶ Αἴσχρωνος ἐν τῷ εἰς τιμὴν τοῦ στρατηγοῦ Δημαινέτου ψηφίσματι (Ἐφ. Ἀρχ. 1887, σελ. 3-4).

Περὶ τῶν καθ' ἕκαστον τοῦ ψηφίσματος δὲν ἔχω πολλὰ νὰ παρατηρήσω.

Στίχ. 5. *Τρίτει ἱσταμένου, τρίτει τῆς Πρυτανείας.* Κατὰ τὰ κοινὰ ἔτη μία μὲν φυλὴ θὰ ἐλάγχανε νὰ πρυτανεύῃ 29 ἡμέρας, ἑτέρα ἐπίσης 29, ἂν τὸ ἔτος εἶχε 355 ἡμέρας, 28 δὲ ἂν τὸ ἔτος εἶχε μόνον 354, αἱ δὲ λοιπαὶ πᾶσαι ἀνὰ 27 ἡμέρας. Ἂν τὸ ἔτος εἶχε καὶ ἐμβόλιμον μῆνα, 384 δὲ ἡμέρας, τότε, 7 μὲν φυλαὶ θὰ ἐλάγχανον νὰ πρυτανεύσωσι ἀνὰ 30 ἡμέρας, 6 δὲ ἀνὰ 29· ὥστε ὁποῖόν τι ἦν τὸ ἔτος, καθ' ὃ ἐρρήθη τὸ ἡμέτερον ψήφισμα, ἐκ τούτου καὶ μόνου, ὅτι ἡ Ἱπποθωντὶς ἔλαχε νὰ πρυτανεύσῃ 29 ἡμέρας, δὲν δυνάμεθα βέβαια νὰ εἰκάσωμεν.

Στίχ. 19. *Ἐπέδωκαν τεῖ [Β]ο[υ]λεῖ* ἠδύνατο καὶ *τεῖ πόλει* νὰ συμπληρωθῇ. Τὸ νόημα εἶναι βεβαίως ὅτι εἰς τὴν *παρασκευὴν τοῦ ζεύγους* ἐδαπάνησαν ἐξ ἰδίων.

Στίχ. 22-24. *Τῶν πρὸς Ἄγραν μυστηρίων γενομένων δὶς ἐν τῷ ἐνιαυτῷ διὰ τὸ συντελεῖ[σθ]αι τὰ Ἐλευσίνια.*—Τὰ πρὸς Ἄγραν μυστήρια (τὰ καὶ μικρὰ καλούμενα) ἐτελοῦντο κατὰ μῆνα *Ἀνθεστηριῶνα* καὶ ἦσαν οἱονεὶ *προπαρασκευὴ* διὰ τὰ ἐν Ἐλευσῖνι (τὰ μεγάλα) τὰ τελούμενα, ὡς γνωστόν, τὸν φθινόπωρον, ἤτοι κατὰ μῆνα Βοηδρομιῶνα (A. Mommsen, Heortologie σελ. 77, 222, 373). Οἱ θέλοντες λοιπὸν ἐκ τῶν ξένων νὰ *μυηθῶσι* ἦσαν ἠναγκασμένοι *δὶς* νὰ ἔλθωσιν εἰς Ἀθήνας, τὸ ἔαρ, χάριν τῶν πρὸς Ἄγραν, καὶ κατόπιν τὸν φθινόπωρον, χάριν τῶν ἐν Ἐλευσῖνι μυστηρίων· οἱ ἐπιθυμοῦντες μάλιστα καὶ τῆς *ἐποπτείας*, ἤτοι τοῦ δευτέρου βαθμοῦ τῆς μυήσεως, ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερον, νὰ μετάσχωσι, τετράκις ἔπρεπε νὰ ἐπισκεφθῶσι τὰς Ἀθήνας, ἀφοῦ ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος (Δημήτρ. § 26) «ἐπώπτευον δὲ τοὐλάχιστον ἀπὸ τῶν μεγάλων ἐνιαυτὸν διαλείποντες». Τοῦτο ὅμως εἰς πολλοὺς αὐτῶν, ὡς εἰκός, δὲν ἦτο εὔκολον καὶ τούτοις ὑποθέτω χαριζόμενοι οἱ Ἀθηναῖοι ἐτέλουν *δὶς* ἐν τῷ ἐνιαυτῷ, ἤτοι καὶ ὀλίγον πρὸ τῆς ἐνάρξεως πιθανῶς τῆς ἐν Ἐλευσῖνι τελετῆς, τὰ πρὸς Ἄγραν μυστήρια, οὐχὶ κατὰ πάντα ὅμως τὰ ἔτη ἴσως, ἀλλὰ μόνον ὅταν ἐν Ἐλευσῖνι ἐτελοῦντο τὰ *πεντεετηρικά*, τὰ καὶ ἰδίως *μεγάλα* καλούμενα, Ἐλευσίνια· εὐνόητον δὲ ὅτι, ἂν τὰ περὶ τοῦ ἄρχοντος Διοκλέους ἀνωτέρω εἰρημένα δὲν εἶναι ἀβάσιμα, ὄντως τὰ *μεγάλα Ἐλευσίνια* ἐτελέσθησαν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ, καθ' ὃν τὸ ἡμέτερον ψήφισμα ἐρρήθη (Ἀρχ. Ἐφημ. 1887, σελ. 7, στίχ. 25). Ὁ Mommsen φρονεῖ (ἐ. ἀ. σελ. 251, σημ.) ὅτι ἐν ὑστερωτέροις χρόνοις ἐπετρέπετο τοῖς ξένοις (τοῖς Ῥωμαίοις) ἡ εἰς τὰ ἐν Ἐλευσῖνι μυστήρια μύησις καὶ ἄνευ τῆς προπαρασκευαστικῆς ἐκείνης ἐν τοῖς πρὸς Ἄγραν μυστηρίοις μυήσεως· ἀλλ' ἴσως καὶ τότε ἐγίνετο ὅ,τι καὶ ἐν τοῖς χρόνοις, καθ' οὓς τὸ ἡμέτερον ἐρρήθη ψήφισμα. ἐτελοῦντο δηλ. πιθανῶς τὰ πρὸς Ἄγραν *δίς*, ἀφοῦ πάντως ὥς τι οὐχὶ *θεμιτὸν* ἐθεωρεῖτο τὸ νὰ μυηθῇ τις τὰ μεγάλα ἄνευ τῆς προπαρασκευαστικῆς ἐκείνης ἐν τοῖς πρὸς Ἄγραν (τοῖς μικροῖς) μυήσεως (παράβ. Mommsen, ἐ. ἀ. σελ. 71 καὶ τὰς ἐκεῖ σημειώσεις). Ὅτι δὲ καὶ ὅλως *παράνομα* πράγματα ἐπέτρεπον νὰ γίνωνται οἱ Ἀθηναῖοι τῶν χρόνων ἐκείνων χάριν κολακείας πρὸς τοὺς ἰσχυροὺς τῆς ἡμέρας ἀπόδειξις τὰ ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου ἀφηγούμενα (Δημήτρ. 26).

Στίχ. 52-53. *Ἐν στήλαις λιθίναις δυσίν·* ἡ μία θὰ ἦτο προωρισμένη βέβαια νὰ σταθῇ *ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ τῷ ἐν Ἄστει*, ἡ δὲ ἡμετέρα *ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Ἐλευσῖνι*, ὡς εἴκασα, καὶ ἐκεῖθεν ἐρρίφθη, τίς οἶδε εἰς ποίους χρόνους, ἐκεῖ ὅπου καὶ εὑρέθη. Ψηφίσματα τοιαῦτα εἰς διπλοῦν καὶ τριπλοῦν πολλάκις (ἴδε Φιλίστορος. τόμ. 2ον, σελ. 238=Mommsen, Heortol. σελ. 227) γινόμενα, ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερον, μνημονεύονται πολλά, ἀλλὰ καθ' ὅσον ἐγὼ οἶδα, οὐδενὸς μέχρι τοῦδε εὑρέθησαν

[1] Καὶ τότε οἱ Ἀθηναῖοι τιμῆς βέβαια χάριν ἔδωκαν τῇ *Ἀδριανίδι* τὴν ἑβδόμην θέσιν. (Παράβ. Hermes 9, σελ. 297)

τοιαῦτα διπλᾶ ἀντίγραφα.[1] Θὰ ἦτο βεβαίως εὐτύχημα ἂν τοῦ ἡμετέρου ψηφίσματος εὑρίσκετο καὶ ἡ ἑτέρα στήλη ἡ ἐν Ἀθήναις ποτὲ σταθεῖσα, τοὐλάχιστον τὸ κατώτερον αὐτῆς μέρος, καθ᾽ ὃ ἡ ἡμετέρα εἶναι ἐλλιπής. Καὶ οὕτως ὅμως, *κολοβὸς* καὶ οὐχὶ *ἄρτιος*, περισωθεὶς ἡμῖν ὁ λίθος ἀναγράφει σαφέστερον ἢ ὅσον μέχρι τοῦδε ἐγινώσκομεν τὰ ***κύρια*** καθήκοντα τῶν *ἐπιμελητῶν τῶν μυστηρίων* (ἴδε Mommsen, ἐ.ἀ. σελ. 240 καὶ ἑξ.) καὶ εἶναι καὶ διὰ τοῦτο ἀκόμη πολλοῦ λόγου ἄξιος.

37

.ΥΣΙΑΣΘΕΣΒΙΩΝ.ΣΕΛΕΥΣΙΝΙΟΣΕΙΠΕΝ.
ΠΕΙΔΗΔΙΩΝΕΚΤΕΤΩΝΕΜΠΡΟΣΘΕΝΧΡΟΝΩ.
ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΩΝΤΟΙΣΤΑΜΙΑΙΣΤΩΝΣΙΤΩΝ.
ΚΩΝΚΑΙΤΟΙΣΕΠ.ΤΕΙΔΙΟΙΚΗΣΕΙΔΙΑΤΕ.
ΕΙΕΥΝΟΥΣΩΝΑΘΗΝΑΙΩΝΤΟΙΣΤΕΤΑΓΜΕΝ.
ΙΣΕΛΕΥΣΙΝΙΚΑ..ΡΕΙΑΝΠΑΡΕΧΟΜΕΝΟΣΚ
ΑΙΚΟΙΝΕΙΚΑΙΙ. ΑΙΦΑΝΕΡΑΝΑΥΤΟΥΠΟΙ
ΩΝΤΗΝΕΥΝΟΙΑΝ.ΝΕΧΕΙΠΡΟΣΑΥΤΟΥ_ ΚΑ
ΙΝΥΝΓΡΑΜΜΑΤΕ.ΩΝΤΩΙΤΑΜΙΑΙΤΩΝΣΙΤΩ
ΝΙΚΩΝΤΟΝΕΝΙΑΥΤΟΝΤΟΝΕΠΙΜΕΝΕΚΛΕΟΥ.
ΣΑΡΧΟΝΤΟΣΠΟΛΛΗΝΣΠΟΥΔΗΝΠΕΠΟΙΗΤΑΙ
ΠΕΡΙΤΗΝΤΟΥΣΙΤΟΥΔΟΣΙΝΚΑΙΤΩΝΕΚΚΛΗ
<ΙΑΣΤΙΚΩΝΤΩΝΔΙΔΟΜΕΝΩΝΕΠΙΤΟΝΣΙΤΟ
. ..ΓΑΘΕΙΤΥΧΕΙΔΕΔΟΧΘΑΙΑΘΗΝΑΙΟΙΣΤ
.....ΤΑΓΜΕΝΟΙΣΕΛΕΥΣΙΝΙ ΕΠΑΙΝΕΣΑ
.......ΑΙΣΤ.ΦΑΝΩΣΑΙΑΥΤΟΝΘΑΛΛΟΥΣ
........ΥΝΟΙΑΣ..ΝΕΚΑΚΑΙΦΙΛΟΤΙΜΙΑ
...........ΟΥΣ ΕΙΝΑΙΔΕΑΥΤΩΙΚΑΙΕ
..............ΤΙΜΗΘΕΝΤΙΕΥΡΕΣΘΑΙΑ
...............ΕΙΑΞΙΟΣΕΙΝΑΙ ΤΟΔΕ
....................ΕΝΣΤΗΛΗΙΛΙΘ
....

Λ]υσίας Θεσβίω[νο]ς Ἐλευσίνιος εἶπεν· [ἐ-
πειδὴ Δίων ἔκ τε τῶν ἔμπροσθεν χρόνω[ν
γραμματεύων τοῖς Ταμίαις τῶν σιτων[ι
κῶν καὶ τοῖς ἐπ[ὶ] τεῖ Διοικήσει διατε[λ-
εῖ εὔνους ὢν Ἀθηναίων τοῖς τεταγμέν[ο-
ις Ἐλευσῖνι κα[ὶ χ]ρείαν παρεχόμενος κ-
αὶ κοινεῖ καὶ ἰ[δί]αι, φανερὰν αὐτοῦ ποι-
ῶν τὴν εὔνοια[ν, ἣ]ν ἔχει πρὸς αὐτού[ς]· κα-
ὶ νῦν γραμματε[ύ]ων τῶι Ταμίαι τῶν Σιτω-
νικῶν, τὸν ἐνιαυτὸν τὸν ἐπὶ Μενεκλέου-
ς ἄρχοντος, πολλὴν σπουδὴν πεποίηται
περὶ τὴν τοῦ σίτου δόσιν καὶ τῶν ἐκκλη-
σ]ιαστικῶν τῶν διδομένων ἐπὶ τὸν σῖτο-
ν. Ἀ]γαθεῖ τύχει, δεδόχθαι Ἀθηναίοις τ-
οῖς τε]ταγμένοις Ἐλευσῖνι ἐπαινέσα-
ι Δίωνα κ]αὶ στ[ε]φανῶσαι αὐτὸν θαλλοῦ σ-
τεφάνωι, ε]ὐνοίας [ἕ]νεκα καὶ φιλοτιμία-
ς τῆς πρὸς αὐτ]ούς· εἶναι δὲ αὐτῶι καὶ ε-
. . . . τιμηθέντι εὑρέσθαι ἀ
γαθόν, ὅτου ἂν δοκ]εῖ ἄξιος εἶναι· τὸ δὲ
ψήφισμα τόδε ἀναγράψαι] ἐν στήλῃι λιθ-
ίνηι] . . . .
. . . .

Φέρονται ἐγκεχαραγμένα τὰ ἀνωτέρω ἐπὶ δύο τεμαχίων[1] στήλης (λίθ. πεντελ.) προσαρμοζόντων

[1] Εἶχα γράψει τἀνωτέρω, ὅταν προσέπεσον καὶ πάλιν ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μου ὅσα ὁ Köhler σημειοῖ ἐν τῷ εἰς Στρόμβιχον ψηφίσματι (C. I. A. II, 318).

[1] Τὸ ἕτερον τῶν τεμαχίων εὑρέθη ἐντετειχισμένον ἔν τινι μεταγενεστέρῳ (Βυζαντινῷ) τοίχῳ ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ναΐσκου τοῦ Πλούτωνος ἐκτισμένῳ. Τοῦτο δὲ καὶ δύο ἕτερα θραύσματα ἐνεπιγράφων λίθων τῶν Ἑλληνομακεδονικῶν ἐπίσης χρόνων ἦσαν καὶ τὰ μόνα πέρυσιν ἄξια ὁπωσοῦν λόγου εὑρήματα ἐκεῖ (ἀνεσκάφη δὲ ὁλόκληρος ὁ περίβολος μέχρι τοῦ βράχου) καὶ ταῦτα, ἐννοεῖται, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχοντα

οὕτως, ὥστε κατὰ τὴν προσαρμογὴν αὐτῶν ἡ ἐνεπίγραφος ἐπιφάνεια ὀλίγα τινὰ ἀπώλεσε γράμματα. Τὸ μέγιστον νῦν σωζόμενον ὕψος τῆς στήλης (συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ὕψους, καθ' ὅσον σώζεται, τοῦ ὅλως ἁπλοῦ αὐτῆς γείσου) εἶναι 0,34, τὸ πλάτος αὐτῆς 0,30 καὶ τὸ πάχος 0,07. Τὰ γράμματα, σχήματος ὄχι κακοῦ καὶ τοὺς μακεδονικοὺς μαρτυροῦντα χρόνους, εἶναί πως ἐπιπολαίως ἐγκεχαραγμένα, γραφὴ δὲ ἡ *στοιχηδὸν* πλὴν ἢ ὅτι ἐνιαχοῦ μένει κενὸς τόπος ἑνὸς ἢ δύο γραμμάτων χάριν στίξεως, ὡς εἰκάζω.

Τὸ ψήφισμα ἐρρήθη ὑπὸ τῶν ἐν Ἐλευσῖνι τεταγμένων Ἀθηναίων[1] ὑπὲρ τοῦ *Δίωνος*, ὅστις σύμφωνα μὲ τὸν νόμον τὸν μὴ ἐπιτρέποντα τὸ γραμματεύειν ἐπὶ δύο κατὰ σειρὰν ἔτη τῇ αὐτῇ ἀρχῇ (Böckh, Staatshaushaltung 1, σελ. 263, ἔκδ. Β') ἐναλλὰξ εἶχε γραμματεύσει τοῖς *ἐπὶ τῇ Διοικήσει* καὶ τοῖς *Ταμίαις τῶν Σιτωνικῶν* (στίχ. 3-4). Πᾶσα σχεδὸν ἀρχὴ εἶχεν ἐν Ἀθήναις γραμματεῖς, καὶ ἐνίοτε καὶ ὑπογραμματεῖς (Böckh ἔ. ἀ. σελ. 251-252), γνωστὸν δὲ τίνες ἦσαν οἱ *ἐπὶ τῇ διοικήσει* (Β. ἔ.ἀ. σελ. 227) καὶ ἐπίσης ὄχι ἄγνωστον ὁπόσον σπουδαῖον ζήτημα ἦν διὰ τὰς Ἀθήνας τὸ πάλαι ἡ ἔξωθεν εἰσαγωγὴ τοῦ ἀναγκαιοῦντος πρὸς διατροφὴν τῶν κατοίκων της σίτου (Β. ἔ. ἀ. σελ. 108 καὶ ἑξῆς). Πρὸς τοῦτο διάφοροι ἀρχαὶ ἦσαν ἐγκατεστημέναι, ἐν αἷς καὶ οἱ *σιτῶναι*, ὧν καθῆκον ἦν ἡ φροντὶς περὶ ἀγορᾶς δαπάναις τοῦ Κράτους ἢ διὰ χρημάτων ὑπὸ πλουσίων πολιτῶν πρὸς τοῦτο χορηγουμένων *σίτου* (σελ. 124), καὶ οἱ *ἀποδέκται*, οἵτινες παρελάμβανον, κατεμέτρουν καὶ ἐταμίευον εἰς τὰς δημοσίας ἀποθήκας τὸν παρ' ἐκείνων ἀγοραζόμενον σῖτον. *Ταμίας* δὲν ἀναφέρει ὁ Böckh, ἀλλ' ὅπως καὶ ἐν ἄλλαις περιστάσεσιν οἱ *ἀποδέκται* (ἔ. ἀ. σελ. 214) ἐκαλοῦντο καὶ *ταμίαι*, τοῦτ' αὐτὸ συνέβαινε βεβαίως καὶ παρὰ τοῖς *ἀποδέκταις τοῦ σίτου*[2] Περίεργον λοιπόν, καὶ ὅσον ἐγὼ οἶδα, πρωτοφανὲς εἶναι ὅτι οὐχὶ Ταμίας, ἀλλὰ ***Ταμίαν*** (στίχ. 9) μνημονεύει τὸ ἡμέτερον ψήφισμα· ἆρά γε ἐξ ἀρχῆς μόνον εἷς τοιοῦτος ὑπῆρχεν ἢ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ὑπεισῆλθεν ἡ τοιαύτη μεταβολή; Ἀλλὰ καὶ ἄλλο τι οὐχὶ γνωστὸν ἐμοὶ τοῦ-

ἀτυχῶς πρὸς τὴν ἐκεῖ ἐπίσης εὑρεθεῖσαν καὶ διὰ τοῦ κ. Benndorf τοσοῦτον γνωστὴν γενομένην *ἐλευσινιακὴν κεφαλήν*. Ἀφοῦ δὲ ἅπαξ ἐμνημόνευσα αὐτὴν ἐνταῦθα, ἂς μοὶ ἐπιτραπῇ καὶ τάδε ἀκόμη νὰ σημειώσω περὶ αὐτῆς. Ἐν τῇ συντόμῳ καὶ οἱονεὶ προκαταρκτικῇ ἀνακοινώσει, ἣν ἐδημοσίευσε περὶ τῆς *κεφαλῆς* ὁ σοφὸς καθηγητὴς τοῦ ἐν Βιέννῃ Πανεπιστημίου (Anzeiger der Phil-Histor. Classe, 16 November 1887) γράφει εὐθὺς ἐν τῇ πρώτῃ σελίδι τὰ ἑξῆς· «Ich lernte diesen Kopf bei einem Besuch von Eleusis zu Ostern vorigen Jahres kennen, als er noch *in einem Winkel der Hütte, in der man die Sculpturenfunde vorläufig geborgen hatte*, auf dem Erdboden stand. Er war schon ein halbes Jahr zuvor, im Herbste 1885, ans Licht gekommen, hatte aber *in dem Dunkel, dem er wieder anheimfiel*, zufällig keine Beachtung gefunden. Er galt für einen Antinoos, an dessen Bildnisse er, flüchtig gesehen, erinnern kann. In dem Berichte, den die Archäologische Gesellschaft über die Unternehmungen des Jahres 1885 veröffentlichte, ist er nicht erwähnt». Τίνες ποτὲ λόγοι ἠνάγκασαν τὸν κ. Benndorf νὰ γράψῃ τἀνωτέρω ἀγνοῶ, οὐδὲ νὰ τοὺς μάθω θέλω, ἀφοῦ οὗτοι οὐδὲν δύνανται νὰ ἔχωσι κοινὸν πρὸς ἐμὲ καὶ τὰ ἐμὰ πράγματα, γνωστὸν δὲ εἶναι ὅτι ἐγὼ τοὐλάχιστον οὔτε ἠρνήθην (Ἐφ. Ἀρχ. 1886 σ. 265-266) οὔτε νῦν ἀρνοῦμαι ὅτι, ἂν ὄντως ἀποδειχθῇ ἡ κεφαλὴ ἔργον τοῦ Πραξιτέλους καὶ δὴ καὶ ὁ ***Εὐβουλεὺς*** αὐτοῦ (Benndorf, ἔ.ἀ. σ. 4), ἡ τιμὴ τῆς ἀνακαλύψεως ἀνήκει ὁλόκληρος καὶ ἀμέριστος εἰς τὸν ἀξιότιμον καθηγητὴν τοῦ ἐν Βιέννῃ Πανεπιστημίου. Ἀλλ' ἂν οὔτε τώρα πείθομαι ὅτι ὄντως οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα (καὶ δυστυχῶς δὲν εἶμαι μόνος), ἂν ἐμμένω πάντοτε εἰς τὴν γνώμην μου, (ἣν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἶχον καὶ χωρὶς νὰ γινώσκω ὅτι ὑπάρχουσιν αὐτῆς καὶ ἕτερα ἀντίγραφα ἐν τοῖς Ἰταλικοῖς Μουσείοις ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Βιργιλίου φερόμενα) ὅτι ἡ κεφαλὴ εἶναι μᾶλλον *εἰκονικὴ* (εἰκονικόν τι, πλὴν ἄλλων, ἐνορᾷ ἐν αὐτῇ καὶ ὁ καθηγητὴς κ. Flasch καὶ καθ' ἃ μοὶ εἶπεν οὐδ' ὁ Brunn ἀπέκρουσεν αὐτῷ ταύτην τὴν γνώμην) καὶ ἂν ἀκόμη συμπεριλαβὼν καὶ τὴν *κεφαλὴν* ἐν τῇ γενικῇ φράσει «οὐκ εὐκαταφρονήτων ἔργων» δὲν ἐμνημόνευσα αὐτὴν καὶ ἰδιαιτέρως ἐν τῇ συντόμῳ καὶ ὅλως γενικῇ ἐκθέσει μου περὶ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ ἔτους 1885 (Πρακτ. σελ. 28) οὐδαμῶς ἕπεται, ὅτι καὶ *περιεφρόνησα αὐτὴν* οὐδὲ *τὴν ἔθαψα καὶ πάλιν εἰς μίαν γωνίαν τῆς χαμοκέλλας* (=Hütte), ἔνθα ἐναποθέτω τὰ ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν εὑρήματα, οὐδὲ *τὴν ἐπανέφερα καὶ πάλιν εἰς τὸ σκότος*, ὥστε νὰ μὴ ἦναι τοῖς πᾶσιν ὁρατὴ καὶ πρὸς μελέτην προσιτή· διότι ἐκεῖ ὅπου εἶδε τὴν κεφαλὴν ὁ κ. Benndorf κατ' ἀντικρὺ τῆς θύρας, ἤτοι ἐν τῇ *καταφανεστέρᾳ* καὶ *ἀπλέτως φωτιζομένῃ θέσει* τῆς χαμοκέλλας, *εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν θέσιν* τὴν εἶχον ἰδεῖ πολὺ πρὸ αὐτοῦ, πλὴν πολλῶν ἄλλων, καὶ οἱ κ. κ. Dörpfeld, Siebolt, Purgold, Konze, Lœwy, Wolters, Studniczka, Σ. Κουμανούδης, Σ. Δραγούμης, Τσούντας καὶ Σοφούλης· μετὰ τῶν κκ. Wolters καὶ Studniczka μάλιστα ἔν τε Ἐλευσῖνι καὶ κατόπιν ἐν Ἀθήναις πολλὴν ἔσχον ἐγὼ συζήτησιν περὶ τῆς κεφαλῆς, τοῦθ' ὅπερ προϋποτίθησιν ὅτι ἦν αὐτοῖς κατὰ πάντα γνωστή. Ταῦτα χάριν τῆς ἀληθείας. Περὶ δὲ τῆς *Χαμοκέλλας* (=Hütte) καὶ τῶν *ὑπογαίων* τοῦ Βαρβακείου ἔνθα ἐπίσης ἦσαν (διότι τώρα πλέον δὲν εἶναι) *τεθαμμένα* ἔργα λόγου ἄξια κατὰ τὸν κ. Benndorf δὲν εἶμαι ἴσως ὁ ἁρμόδιος νὰ κάμω λόγον καὶ ἀρκοῦμαι τοῦτο μόνον νὰ παρατηρήσω ὅτι ἐγὼ τοὐλάχιστον εὐτυχήσας νὰ ἴδω (καὶ τοῦτο χάρις εἰς τὴν φιλόφρονα τοῦ κ. Benndorf ξενάγησιν, διότι τὸ μέρος ἦν τοῖς πολλοῖς ἀπρόσιτον) ἐντός τινος *ἀποθήκης καὶ χαμαὶ κατακείμενα* τὰ τοῦ Giölbaschi λαμπρὰ ἀνάγλυφα, οὐδὲ κατὰ διάνοιαν ἐσκέφθην νὰ ψέξω τὸ πρᾶγμα, ἀφοῦ ἤξευρα ὅτι ὁλονὲν δύο ἔτι ἐκτίζοντο νέα Μουσεῖα ἐν τῇ καλῇ τῆς Αὐστρίας πρωτευούσῃ, εἰς ἃ ἔμελλον ὁσονούπω καὶ ταῦτα νὰ εὕρωσι τὴν πρέπουσαν θέσιν.

[1] Πλὴν τῶν πολιτῶν γνωστὸν ὅτι καὶ ξένοι μισθοφόροι, κατὰ τοὺς μακεδονικοὺς μάλιστα χρόνους, συνεφρούρουν εἰς τὰ διάφορα τῆς Ἀττικῆς φρούρια, ἀλλ' οὗτοι, ὡς εἰκός, εἰς τὰ ψηφίσματα δὲν ἠδύναντο νὰ λαμβάνωσι μέρος καὶ μόνον συνεισέφερον, ἂν ἤθελον, εἰς τὴν δαπάνην, ὅταν προὔκειτο περὶ τιμῆς δαπανηρᾶς. (Παράβ. Ἀρχ. Ἐφημ. 1884 σελ. 135 καὶ ἑξ.).

[2] Ὁ Πολυδεύκης, εἰς οὗ κυρίως τὴν μαρτυρίαν ὁ Böckh στηρίζεται, οὕτως *ἀποδέκτας*, (Ὀνομ. 8, 114) πληθυντικῶς, καλεῖ αὐτούς.

λάχιστον καὶ ἐξ ἄλλων πηγῶν καὶ οὐχὶ καὶ κατὰ πάντα σαφὲς φέρεται ἀναγεγραμμένον ἐν τῷ ἡμετέρῳ ψηφίσματι, ἐπαινεῖται δηλ. ὁ Δίων ὡς φροντίζων οὐχὶ *μόνον* περὶ τῆς *δόσεως τοῦ σίτου*, ἀλλὰ καὶ τῶν *ἐκκλησιαστικῶν τῶν διδομένων ἐπὶ τὸν σῖτον* (στίχ. 12-13). Πλὴν τοῦ μισθοῦ ἐδίδετο, ἐννοεῖται, τοῖς στρατευομένοις πολίταις ἐν γένει καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ τοῖς ἐν τοῖς *φρουρίοις* καὶ σιτηρέσιον (*σῖτος*, *σιτάρκεια*, *σιτηρέσιον*. Β. ἐ. ἀ. σελ. 377) καὶ τοῦτο κατὰ τὸν Böckh ὄχι εἰς *ὕλην* ἀλλὰ μᾶλλον εἰς *χρῆμα*. Ὁ γραμματεὺς λοιπὸν τοῦ ταμίου τῶν σιτωνικῶν *Δίων* θὰ εἶχε φροντίσει καὶ ἄλλοτε, ὁσάκις ταύτην κατεῖχε τὴν θέσιν, καὶ τότε, ἤτοι τὸν ἐνιαυτὸν τὸν ἐπὶ *Μενεκλέους* ἄρχοντος, ν' ἀποσταλῇ καὶ εἰς *Ἐλευσῖνα* ἐκ τῶν ἐν Πειραιεῖ πιθανῶς δημοσίων ἀποθηκῶν ὁ ἀναγκαῖος εἰς τὴν φρουρὰν *σῖτος* καὶ ἴσως καὶ νὰ διανεμηθῇ τοῖς φρουροῦσι καταβάλλουσιν ὄχι ὑπέρογκον τίμημα ἐκ τοῦ εἰς *χρῆμα*, ὡς ἐρρήθη, διδομένου αὐτοῖς σιτηρεσίου καὶ ἡ διπλῆ αὐτοῦ αὕτη φροντὶς ἦν βεβαίως *κατ' ἐκείνους μάλιστα τοὺς χρόνους* πολλοῦ ἐπαίνου ἀξία· καὶ τῷ ὄντι οἱ καιροὶ ἦσαν χαλεποί, διότι *πόλεμος κατεῖχε τὴν πόλιν*, ἂν ὁ ἄρχων *Μενεκλῆς* τοῦ ἡμετέρου ψηφίσματος εἶναι, ὡς ἐγὼ ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων εἰκάζω, μηδενὸς ἄλλου πρὸς τοῦτο ὑπάρχοντος τεκμηρίου, αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ καὶ ἄλλοθεν ἡμῖν γνωστός, ἤτοι ὁ ἄρξας κατὰ τὸ 2ον ἢ 3ον πιθανῶς ἔτος τῆς 124ης Ὀλυμπιάδος.[1] Ἀλλὰ πῶς ὁ αὐτὸς εἶχε φροντίσει καὶ περὶ τῶν *ἐκκλησιαστικῶν τῶν διδομένων ἐπὶ τὸν σῖτον*; Ἐ*κκλησιαστικὸς μισθὸς* ἐδίδετο, ὡς γνωστόν, μόνον τοῖς ἐκκλησιάζουσι τῶν πολιτῶν (Β. ἐ. ἀ. σελ. 320-327), ἀλλ' οὔτε οἱ ἐν ἐκστρατείᾳ, οὔτε βεβαίως οἱ ἐν τοῖς φρουρίοις τεταγμένοι πολῖται ἠδύναντο, ἐγκαταλείποντες τὰς θέσεις των καὶ μάλιστα *ἐν ὄχι εἰρηνικοῖς καιροῖς*, νὰ προσέρχωνται εἰς τὴν ἐκκλησίαν, πλὴν εἰμὴ ἴσως οἱ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καὶ τῷ Πειραιεῖ φρουροῦντες. Ἆρά γε οἱ ἐν Ἐλευσῖνι τεταγμένοι πολῖται ἠδύναντο, ὡς πλησίον τῆς πόλεως σταθμεύοντες, νὰ προσέρχωνται εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐν εἰρηνικοῖς τοὐλάχιστον χρόνοις, πράγματι δὲ τοιοῦτοι ἦσαν οἱ τοῦ ἡμετέρου ψηφίσματος καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὁ ἄρχων *Μενεκλῆς* δὲν εἶναι ὁ γνωστός, ἀλλ' ἕτερος ἐν ὑστερωτέροις ἄρξας χρόνοις, ὁ δὲ διδόμενος αὐτοῖς *ἐκκλησιαστικὸς μισθὸς συνεψηφίζετο*,[1] ὡς λέγομεν σήμερον, εἰς τὸ διδόμενον αὐτοῖς σιτηρέσιον; ἢ μήπως (ὅπερ παράδοξον ἀληθῶς)[2] ἐδίδετο αὐτοῖς ὁ ἐκκλησιαστικὸς μισθὸς καὶ μὴ προσερχομένοις εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰς συμπλήρωσιν τοῦ σιτηρεσίου, ὅπερ ἔπρεπε νὰ λαμβάνωσι οἱ ἐν Ἐλευσῖνι τεταγμένοι; Ἀλλὰ καὶ τότε πάλιν τίνι τρόπῳ ὁ Δίων γραμματεὺς ὢν τῷ Ταμίᾳ τῶν σιτωνικῶν καὶ οὐχ τοῖς *ἐν τῇ διοικήσει* ἠδυνήθη καὶ περὶ τῆς τούτου δόσεως νὰ φροντίσῃ; Γνωστὸς ὢν ἆρά γε τοῖςὶ ἐν τῇ διοικήσει, οἷς πολλάκις, ὡς τὸ ἡμέτερον ψήφισμα λέγει, ἐγραμμάτευσεν, ἢ μᾶλλον διότι συνεδέετο τὸ πρᾶγμα πρὸς τὴν τότε ὑπηρεσίαν του, ἀφοῦ τὰ χρήματα ταῦτα ἐδίδοντο *ἐπὶ τὸν σῖτον*; Ἡ ὑπόθεσις ὅτι ἄλλο τι καὶ ὄχι ὁ *ἐκκλησιαστικὸς μισθὸς* σημαίνεται ἐνταῦθα διὰ τῆς λέξεως *ἐκκλησιαστικῶν* φαίνεταί μοι ἀστήρικτος.

38

. . . .
. . . . ΤΟΝΔΗΜ. . . . . .
. ΟΗΝΑΙΩΝΚΑΙΙΔ. . .
. Α. . ΝΔΗΜΑΡΧΟΣΛ. . .
ΔΕΔΗΜΑΡΧΗΚΕΝΚΑΙ.
ΙΟΝΥΣΩΙΥΠΕΡΥΓΙΕ
. ΤΩΝΔΗΜΟΤΩΝΠΑΡΑΥ
ΕΙΣΤΟΥΣΔR[3]Μ. ΤΑΣΠΕ
. ΙΤΗΝΠΡΟΣΟΔΟΝΠΛϹ
ΑΙΤΑΛΛΑΤΑΤΩΝΔΗΜΟ

[1] Παράβ. Εὐστρατιάδου Διατρ. Ἐπιγραφ. 1856, σελ. 24 καὶ ἑξ. C. I. A. II, 316 καὶ τὰς ἐκεῖ παραπομπὰς καὶ σημειώσεις.

[1] Το *διχόθεν μισθοφορεῖν* ἦν, ὡς εἰκός, καὶ τοῖς στρατιώταις ἀπηγορευμένον ὑπὸ τοῦ νόμου (Β. ἐ. ἀ. σελ. 341)· ὁ ἐκκλησιαστικὸς λοιπὸν μισθὸς διδόμενος *ἐπὶ τὸν σῖτον*, ὡς λέγει τὸ ἡμέτερον ψήφισμα, ἐδίδετο ἀναντιρρήτως, ἢ εἰς *συμπλήρωσιν*, ἢ τοὐλάχιστον ὡς *ἐπίδομα* εἰς τὸ *τακτικὸν σιτηρέσιον*, ὅπερ ἴσως τοῖς ἐν Ἐλευσῖνι φρουροῦσιν ἦν, τίς οἶδε διατί, ἀνεπαρκές.

[2] Λέγω παράδοξον, διότι γνωστὸν εἶναι ὅτι καὶ τοῖς μὴ ἐγκαίρως προσερχομένοις εἰς τὴν ἐκκλησίαν δὲν ἐπληρόνετο ὁ ἐκκλησιαστικὸς μισθὸς (Β. ἐ. ἀ. σελ. 127. Schöm. Griech. Alterth. σελ. 404) Ὁ Schömann παρατηρεῖ (ἐ. ἀ.) ὅτι πολλά τινα ἐμηχανῶντο αἱ ἐπὶ τούτῳ ἀρχαί, ὅπως ἀναγκάζωνται νὰ προσέρχωνται εἰς τὴν ἐκκλησίαν οἱ πολῖται. Νὰ ὑποθέσωμεν λοιπὸν ὅτι ἐν εἰρηνικοῖς τοὐλάχιστον καιροῖς ἐπίτηδες ἐπληρόνετο τοῖς πλησίον τῆς πόλεως φρουροῦσιν ὄχι ὁλόκληρον τὸ σιτηρέσιον, συνεπληροῦτο δὲ διὰ τοῦ *ἐκκλησιαστικοῦ μισθοῦ*, ἵνα ἀναγκάζωνται καὶ οὗτοι νὰ προσέρχωνται εἰς τὴν ἐκκλησίαν;

[3] Γράψας ὁ χαράκτης ἐξ ἀβλεψίας Ρ καὶ θελήσας νὰ τὸ διορθώσῃ εἰς Η κατεσκεύασεν, ὡς εἰκάζω, τὸ νῦν ὁρώμενον γράμμα.

[4] Διακρίνεται μόνον ἡ κάθετος κεραία ἑνὸς γράμματος, ὅπερ ὅμως Ε δὲν ἦτο· ἴσως ἦτο Κ.

Α Τ Α Τ Ο Υ Σ Ν Ο Μ Ο Υ Σ Δ Ι
Χ Ε Ι Ν Μ Ε Ν . Υ Θ Υ Δ Η Μ . .
. Ι Σ Π Ρ Ο Γ Ο Ν Ο Ι Σ Α Υ Τ Ο
Ρ Ε Α Σ Π Ρ Ο Ε Δ Ρ Ι Α Ν Α Υ Τ
Σ Κ Α . Κ Α Λ Ε Ι Τ Ω Α Υ Τ Ο Ν
. Δ Η Μ Α Ρ Χ Ω Ν Ε Ι Σ Τ Η Ν .
Ι Λ Ε Τ Ω Η Δ Ρ Α Χ Μ Α Σ
Υ Σ Ω Ι Ε Π Α Ι Ν Ε Σ Α Ι . Ε Ε
Ο Κ Λ Ε Ο Υ Σ Ε Λ Ε Υ Σ Ι Ν Ι Ο
Κ Α Ι Ε Υ Ν Ο Ι Α Σ Τ Η Σ Ε Ι .
. Λ Ε Υ Σ Ι Ν Ι Ω Ν Κ Α Ι Σ Τ Ε Φ
. . Λ Ο Υ Σ Τ F Φ . . . .
. . . .

. . . .
. . . . . τὸν δῆμ[ον . . . .
᾿Α]θηναίων καὶ ἰδ . . . .
. α . . ν Δήμαρχος[μὲν; αἱρεθείς; . .
δεδημάρχηκεν *καὶ* [ἔθυσεν καὶ τῶι Δ-;
ιονύσωι ὑπὲρ ὑγιε[ίας καὶ σωτηρία-;
ς] τῶν δημοτῶν παρ᾿αὐ[τοῦ ἀναλίσκων;
εἰς τοὺς δημ[ό]τας πε. . . . . [κ-
α;]ὶ τὴν πρόσοδον πλ . . . . κ-
αὶ τἆλλα τὰ τῶν δημο[τῶν . . . . κ-
ατὰ τοὺς νόμους δι . . . .
χειν μὲν [Ε]ὐθυδήμ[ωι; Διοκλέους; καὶ τ;
ο]ῖς προγόνοις αὐτο[ῦ . . . .
ρέας προεδρίαν αὐτ . . . .
ς κα[ὶ] καλ*είτω* αὐτὸν . . . . [ὁ ἀε-;
ὶ] δημαρχῶν εἰς τὴν . . . . [ὀφε-;
ιλέτω Η δραχμὰς [ἱεράς; τῶι Διον-;
ύσωι, ἐπαινέσαι [δ]ὲ Ε[ὐθύδημον Δι-;
οκλέους ᾿Ελευσίνιο[ν ἀρετῆς ἕνεκα
καὶ εὐνοίας τῆς εἰ[ς τὸν δῆμον τὸν ᾿Ε-
λευσινίων καὶ στεφ[ανῶσαι αὐτὸν θ-
αλ]λοῦ στεφ[άνωι. . . . .
. . . .

Τὰ ἀνωτέρω φέρονται ἐγκεχαραγμένα ἐπὶ στήλης[1] λίθου λευκοῦ (πεντελικοῦ) μόνον πρὸς τ᾿ἀριστερὰ τοῦ ὁρῶντος σῶας. Τὸ νῦν μέγιστον αὐτῆς ὕψος εἶναι 0,34, τὸ πλάτος της 0,25 καὶ τὸ πάχος αὐτῆς (ὁλόκληρον σωζόμενον) 0,11. Τὰ γράμματα (τὸ σχῆμα αὐτῶν μαρτυρεῖ τοὺς Μακεδονικοὺς χρόνους) ἐξ ἀρχῆς οὐχὶ βαθέως ἐγκεχαραγμένα, εἶναι νῦν δυσανάγνωστα, διότι καὶ κατὰ τὴν σωζομένην ἐνεπίγραφον ἐπιφάνειάν του ὁ λίθος ἀπετρίβη πολύ. Τὰ ἀμφιβόλου ἀναγνώσεως ἔγραψα ἐν τῇ μεταγραφῇ διὰ κυρτῶν στοιχείων. Γραφὴν ἔχει ὁ λίθος, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἐν τῇ μεγαλογραμμάτῳ ἐκτυπώσει, τὴν *στοιχηδὸν* καλουμένην καὶ μόνον κατὰ τὸν στίχον 16ον δὲν ἐτήρησεν ὁ χαράκτης τὸν κανόνα αὐτῆς, ἀραιότερα καὶ κατ᾿ ἀκολουθίαν ἐμφανέστερα ἐγχαράξας ἐκεῖ τινα τῶν γραμμάτων, ἐπίτηδες ἴσως, διότι προὔκειτο περὶ *χρηματικῆς ποινῆς*. Ἴσως ὅμως καὶ ἐν ἄλλοις στίχοις θὰ συνελαμβάνομεν τὸν χαράκτην περὶ τοῦτο ἁμαρτήσαντα, ἂν ὁ λίθος περιήρχετο ἡμῖν σῶος καθ᾿ ὅλον τὸ πλάτος του· τοὐλάχιστον οὐχὶ πᾶσαι αἱ συμπληρώσεις μου, ἃς ἐξ ὁμοίων ψηφισμάτων δανεισθείς, δοκιμῆς μᾶλλον χάριν καὶ μετὰ πάσης ἐπιφυλάξεως παρέθηκα, τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν τῶν γραμμάτων καθ᾿ ὅλους τοὺς στίχους προϋποθέτουσιν· ἀλλ᾿ἐκ τῶν τῶν δύο προτελευταίων στίχων (19ου καὶ 20οῦ), αἵτινες φαίνονταί μοι οὖσαι ἱκανῶς πιθαναί, δυνάμεθα μετά τινος λόγου νὰ εἰκάσωμεν, ὅτι πλείονα τῶν 28 γραμμάτων δὲν εἶχον οἱ στίχοι.

᾿Εν ᾿Ελευσῖνι τῇ 10ῃ Μαΐου 1888.

Δ. ΦΙΛΙΟΣ

ΠΡΟΣΘΗΚΗ

Σελ. 177, στίχ. 16. Ἐν τῇ παραβολῇ τοῦ φωτολιθογραφικοῦ πανομοιοτύπου πρὸς τὸν λίθον παρετήρησα τὸ πρῶτον ὅτι μετὰ τὴν λέξιν *προθύματα* διακρίνονται ὄντως τὰ ἴχνη δύο καὶ ἡμίσεος ἔτι γραμμάτων, ἤτοι ΜΙι. Τί ταῦτα δηλοῦσι ἀδυνατῶ νὰ εἴπω, ἀφοῦ ἀριθμὸν νὰ σημαίνωσι δὲν πιστεύω. Προθύματα ἦσαν πιθανῶς αἱ κατὰ τὴν 18ην Βοηδρομιῶνος γινόμεναι ἐν τῷ Ἄστει θυσίαι, ὡς προπαρασκευὴ διὰ τὴν τοῦ Ἰάκχου πομπὴν (Mommsen, ἐ. ἀ. σελ. 250).

Στίχ. 21. Οὔτε ᾿*Ιάοκχος*, ἀλλ᾿ οὔτε καὶ ᾿*Ιόακχος* εὕρηται ἀναγεγραμμένον τὸ ὄνομα τοῦ ἄλλως πολυωνυμωτάτου ὄντως θεοῦ ἐν τοῖς ἐν χερσί μου βιβλίοις· ἀλλὰ τοῦτο (᾿Ιόακχος) δὲν διαφέρει ἢ κατὰ τὴν προφορὰν ἴσως μόνον τοῦ ᾿*Ιόβακχος* καὶ ὑποθέτω ὅτι καὶ ὁ ἡμέτερος χαράκτης οὕτω κυρίως ἤθελε νὰ γράψῃ (᾿Ιοάκχου) γράψας δὲ ἐξ ἀβλεψίας ΙΑ καὶ τὴν ἀβλεψίαν του κατιδὼν καὶ μὴ δυνάμε-

[1] Εὑρέθη καὶ αὕτη κατὰ τὰς περυσινὰς ἀνασκαφὰς ἐντετειχισμένη εἴς τινα παρὰ τὰ Προπύλαια μεταγενέστερον (Βυζαντινὸν) τοῖχον.

νος ἄλλως νὰ τὴν διορθώσῃ προσέθηκεν ἐκεῖ ἐπάνω τὸ Ο, ἐμπιστευθεὶς τὴν ὀρθὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ὀνόματος εἰς τοὺς ἐμπείρους ἀναγνώστας του. Ἄλλας τινὰς ἀβλεψίας αὐτοῦ, ὡς οἴκοθεν φανερὰς καὶ ἀναξίας λόγου, περιττὸν νὰ σημειώσω ἐνταῦθα.

Στίχ. 26. *Τοῖς ἑξακοσίοις καὶ πεντήκοντα*· ἅπαξ ἔτι, καθόσον οἶδα, ἀναφέρεται καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν βουλευτῶν (C. I. A. II, 471)· ἄλλως ἁπλῶς μόνον ἐν τοῖς ψηφίσμασι μνημονεύεται ἡ Βουλή· καὶ ἀγνοῶ μὲν ἂν ὁ ἡμέτερος χαράκτης ἐπίτηδες ἐμνημόνευσεν αὐτόν, εἴτε διότι τότε κοντὰ εἶχε γίνει ἡ μεταβολή, εἴτε καὶ διότι ἠθέλησε νἀναδείξῃ ἔτι μᾶλλον τὴν ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν γενομένην δαπάνην, ὅτι ὅμως καλῶς ἐποίησε προσθεὶς καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν βουλευτῶν, δῆλον ἐκ τῶν προειρημένων.

Ἐν Ἐλευσῖνι, τῇ 25 Μαΐου 1888.

Δ. Φ.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΕΚ ΠΡΙΗΝΗΣ

Πρὸ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος ἔτους ἐκδοὺς ἐν τῇ ἐφημερίδι ταύτῃ (περιόδου γ' σελ. 218-224) δύο ἐκ Πριήνης ψηφισμάτων τεμάχια, ἀντιγεγραμμένα ἐπὶ τόπου ὑπὸ τοῦ ἐν Κελεμβεσίῳ διδασκάλου Ἀλκιβιάδου Ἰω. Σακελλίωνος, ἐκδίδω σήμερον καὶ τρίτον ἄλλο ὅμοιον τεμάχιον, κομισθέν μοι ἀρτίως ἐν ἀντιγράφῳ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός, ὅπερ ἔχει οὕτως·

ΕΙΝΕΛΛ ΙΟ
ΛΗΣΚΑΙΤΟΥΔΗΜΟΥ
ΣΤΕΦΑΝΟΥΝΗΡΑ
ΟΥΔΗΜΟΥΕΙΣΤΑΨΗΦΙ
ΦΑΝΩΚΟΤΑΣΤΗΣΑΠ
ΚΑΤΑΣΥΝΓΡΑΦΗΝΗΝΑΜ
ΚΑΙΤΟΥΣΝΕΟΥΣΚΑΙΤ
ΕΚΑΙΟΙΛΟΙΠΟΙΤΗΝΕΥΝ
ΟΝΤΗΠΟΛΕΙΤΟΝΔΕΝ
ΦΑΝΕΣΤΑΤΩΤΟΠΩ
ΙΚΑΙΤΗΣΠΑΤΡΙΔΟΣΕ

Ἐσημείωσεν ὁ ἀντιγράψας, ὅτι ἀνεσκάφη ὁ λίθος ἐν Πριήνῃ, ἔχων ὕψος 0,31, πλάτος 0,25, πάχος 0,09, καὶ εὑρίσκεται νῦν παρὰ τῷ Σάββᾳ Ἀργυροῦ Κυπρίῳ, καθὼς δὲ βλέπω ἐγὼ ἐν τῷ ὑπ' ὄψιν μου ἀντιγράφῳ, τῷ ἀποδίδοντι ὡς ὁμοιότατα τὸ περίγραμμα τοῦ λίθου, εἶναι ὁ λίθος ἐλλιπὴς μόνον δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν, ἄνω δὲ καὶ κάτω ὄχι, κάτω μάλιστα ὑπάρχει καὶ τόπος μετὰ τὸν τελευταῖον στίχον κενός, ὡς τριῶν στίχων.

Δίδω νῦν τὴν μεταγραφὴν τῶν κεφαλαίων μετ' ὀλιγίστων συμπληρώσεων.

. . . . . ειν ελλ . . . . Ιο . . . .
. . . τῆς βου)λῆς καὶ τοῦ δήμου. . . .
. . . . στεφανοῦν Ἡρα(κλ; . . . .
. . . . τ)οῦ δήμου εἰς τὰ ψηφί(σματα . . . .
. . . . . . ἐστε)φανωκότας τῆς ἀπ . . . .
. . . . . κατὰ συνγραφὴν ἣν αΜ; . . .
. . . . . . καὶ τοὺς νέους καὶ τ . . . .
. . . ἵνα δ)ὲ καὶ οἱ λοιποὶ τὴν εὔν(οιαν . . . .
. . . . ον τῇ πόλει, τὸν δεν . . . .
. . . ἐν τῷ ἐπι)φανεστάτῳ τόπῳ . . . .
. . . ι καὶ τῆς πατρίδος ε . . . .

Θέλων νὰ εἴπω τι συντελοῦν εἰς ἑρμηνείαν τῶν ὀλίγων τούτων κολοβῶν στίχων, ἀπήντησα οὐ μικρὰς δυσκολίας. Ἡ πρώτη ἐλπίς, ἣν ἔσχον καὶ ἐγὼ μετὰ τοῦ κομίσαντος τὸ ἀντίγραφον, περὶ τοῦ ὅτι θὰ ἦσαν ἴσως οἱ στίχοι οὗτοι συμπληρωτικοὶ ἐκείνων τῶν προεκδεδομένων ψηφισμάτων, καθ' ὅσον τό τε σχῆμα τῶν γραμμάτων καὶ τὸ πάχος τοῦ λίθου (ἐκεῖ μὲν 0,10, ἐδῶ δὲ 0,09) ἐπιεικῶς συνεφώνει, ἡ ἐλπίς, λέγω, ἐκείνη ἀπέπτη φρούδη, ὅτε εἶδα, ὅτι οὐδαμῶς συγκολλῶνται αἱ φράσεις τῶν τότε τεμαχίων μὲ τὰς τοῦ νῦν ἐλθόντος. Ἔπειτα παρετήρησα, ὅτι τέλος μὲν ψηφίσματος ἔχομεν βεβαίως ἐν τῷ σήμερον ἐκδιδομένῳ τεμαχίῳ, ὅπερ δῆλον γίνεται οὐ μόνον ἐκ τοῦ κενοῦ ἀφειμένου

κάτω τόπου τοῦ λίθου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἐν τοῖς δυσὶ τελευταίοις αὐτοῦ στίχοις τυπικῆς φρασεολογίας, ὁμοιαζούσης τὴν τῶν τεσσάρων τελευταίων στίχων τοῦ ἐκεῖ ὑπὸ στοιχεῖον Β ἐκδεδομένου τεμαχίου, (ἰδίως αἱ λέξεις *ἐν τῷ ἐπιφανεστάτῳ τόπῳ καὶ τῆς πατρίδος* ἀπαντῶσι καὶ ἐκεῖ καὶ ἐδῶ)· ἀρχὴν δὲ ψηφίσματος νὰ διΐδω δὲν ἠδυνήθην ἐν τῷ α'. τοῦ σημερινοῦ τεμαχίου στίχῳ, ὄντι τόσον κακῶς διατεθειμένῳ. Ὑπωπτεύθην μάλιστα, μήπως, καίπερ σώζοντος τοῦ λίθου τὸ ἄνω τέρμα του εὐθυγράμμως τετμημένον, ὅμως δὲν περιείχετο εὐθὺς ἐκεῖ ἐν τῷ α'. στίχῳ ἡ ἀρχὴ τοῦ ψηφίσματος, ἀλλ' ἐν ἑτέρῳ λίθῳ· εἰς ἣν ὑποψίαν μὲ ἦγεν ἔτι καὶ ἡ ὀλιγότης τῶν στίχων τούτων (ὅσον μακροὶ καὶ ἂν ἤθελον ὑποτεθῇ ποτε ὄντες) διὰ ψήφισμα ὁλόκληρον τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, ὅτε οἱ Ἕλληνες ἔχαιρον πολυλογοῦντες.

Ταῦτα εἰπὼν ὄχι ἑρμηνευτικά, ἀλλὰ διαπορητικά, τελευταῖον λέγω, ὅτι τινὲς τῶν ἐν τούτῳ τῷ τεμαχίῳ κολοβῶν φράσεων ὑποβάλλουσί μοι τὴν εἰκασίαν, ὅτι ἴσως τὸ ποτὲ πλῆρες ψήφισμα, καίπερ γραφὲν εἰς τιμὴν ἑνός τινος ἀνδρός, εὐεργετήσαντος ὁπωσδήποτε τὴν πόλιν (οὗ τὸ ὄνομα πιθανῶς κρύπτεται ἐν τῷ γ'. στίχῳ), ὅμως περιεῖχε καὶ γενικωτέρους τινὰς ὁρισμοὺς περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐν τῷ μέλλοντι ἀπονομῆς τιμῶν εἰς τοὺς ἀξίους τιμῆς ἄνδρας.

Ὁ αὐτὸς ἐν Κελεμβεσίῳ διδάσκαλος παρέδωκέ μοι πρὸς δημοσίευσιν τὸ ἑξῆς ἀντίγραφον στήλης, ἴσως ἐπιτυμβίας, σημειώσας, ὅτι εἶναι μήκους 0,32, πλάτους 0,15, ἐντετοιχισμένη νῦν ἐν τῇ παρὰ τὴν Πριήνην κατὰ τὴν θέσιν Δερμὲν δερὲ ἀποθήκῃ τοῦ Δημητρίου Τσανδαρλιώτου·

ΚΟΝΙΟΣ	Κόνιος
ΜΟΝΙΜΗ	Μονίμη
ΜΟΝΙΜΑΣ	Μονίμας
ΘΕΟΔΩΡΑ	Θεοδώρα
ΜΟΥΣΑ	Μοῦσα

Τὸ περίγραμμα τοῦ λίθου, ὡς ἔχει ἐν τῷ ὑπ' ὄψιν μου ἀντιγράφῳ, δεικνύει, ὅτι εἶναι, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ἠκρωτηριασμένης στήλης τεμάχιον.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 30 Ἀπριλίου 1888.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ

ΠΕΡΙ ΒΟΙΩΤΙΚΟΥ ΣΚΥΦΟΥ

ΕΚΔΟΘΕΝΤΟΣ ΥΠΟ Σ. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗ [1]

Τῷ ἄριστα γεγυμνασμένῳ ὀφθαλμῷ τοῦ Σ. Κουμανούδη τοῦ ἀναγνόντος τὰ ἀμυδρῶς φαινόμενα ἐπὶ τοῦ σκύφου γράμματα καὶ παντοίως βασανίσαντος τὰ περὶ τὴν παράστασιν, ὀφείλομεν τὴν ἀσφαλῆ, ὡς ἔμοιγε δοκεῖ, ἀναγνώρισιν αἱματηροῦ ἔργου Ἑλλήνων τε καὶ Τρώων πρὸς ἀλλήλους, συμβάντος ἐν ἀρχῇ τῆς τρίτης, ἀπὸ μήνιδος Ἀχιλλέως, μάχης, ἐξιστορουμένης ἐν Ἰλιάδι, ἀπὸ στίχου 1ου Ραψ. Λ. μέχρι στίχου 242ου Ραψ. Σ. διὰ στίχων τετράκις χιλίων καὶ διακοσίων ἐνενήκοντα τεσσάρων.

Ἀπὸ πρωΐας ἀμφότεροι οἱ στρατοὶ παρασκευασάμενοι τὰ καθ' ἑαυτοὺς συνεπλάκησαν ἐπὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πεδίου· μετα μικρὰν δὲ τῶν Τρώων ἀντίστασιν οἱ Ἕλληνες διασπῶσι τὰς τῶν ἐχθρῶν φάλαγγας, ὁ δ' Ἀγαμέμνων ἀριστεύων διώκει μέχρι τῶν Σκαιῶν πυλῶν τὸν Ἕκτορα φεύγοντα Ἰλ. Λ. 1-247.

Τρωθέντος δὲ τοῦ Ἀγαμέμνονος ὑπὸ Κόωνος καὶ εἰς τὰς νῆας ἀναχωρήσαντος, ὁ Ἕκτωρ στρέφεται πλήρης θάρρους κατὰ τῶν Ἀχαιῶν. Ἰλ. Λ. 248-298.

Ἐντεῦθεν ἄρχεται τὸ περὶ τὴν γάστραν τοῦ σκύφου ἐπεισόδιον, ἀκριβῶς ἀπὸ στίχ. 273ου Ραψ. Λ. ὅτε καταπονηθεὶς ὑπὸ τῆς ὀδύνης τοῦ ἕλκους ὁ

[1] Ἴδε σελ. 67-76 πίν. 5,2 ἐν τῷ πρὸ τοῦδε τεύχει.

Ἀγαμέμνων πηδᾷ εἰς τὸν δίφρον καὶ ἐπιτέλλει τῷ ἡνιόχῳ πρὸς τὰς νῆας ἐλαύνειν, συγχρόνως δὲ καὶ παραγγέλλει τοῖς Ἀχαιοῖς μεγάλῃ τῇ φωνῇ τὴν ἄμυναν τῶν πλοίων·

« ἐς δίφρον δ᾽ ἀνόρουσε καὶ ἡνιόχῳ ἐπέτελλεν
» νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσιν ἐλαυνέμεν· ἤχθετο γὰρ κῆρ·
» ἤϋσεν δὲ διαπρύσιον Δαναοῖσι γεγωνώς ».
Λ. 273-275.

Τὸ μὲν οὖν πρὸς τ᾽ ἀριστερὰ τοῦ θεατοῦ ἅρμα, τὸ πρὸ τοῦ χάρακος Ἀχαιῶν, ἐστὶ τὸ ἅρμα τὸ εἰς Ἑλληνικὸν στρατόπεδον φέρον τὸν τετρωμένον Ἀγαμέμνονα ἐστραμμένον ἔτι ὄντα πρὸς τοὺς Δαναοὺς καὶ παραγγέλλοντα τὴν τῶν νηῶν ἄμυναν·

«Ὦ φίλοι, Ἀργείων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
» ὑμεῖς μὲν νῦν νηυσὶν ἀμύνετε ποντοπόροισιν
» φύλοπιν ἀργαλέην, ἐπεὶ οὐκ ἐμὲ μητίετα Ζεὺς
» εἴασε Τρώεσσι πανημέριον πολεμίζειν.
»Ὣς ἔφαθ᾽, ἡνίοχος δ᾽ ἵμασεν καλλίτριχας ἵππους
» νῆας ἔπι γλαφυράς . . . . . . ».
Λ. 276-281

Τὸ δὲ πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ θεατοῦ (κατὰ τὴν ἑτέραν ἐσχατιὰν τοῦ Πίνακος) ἅρμα, καλῶς ἀνεγνωρίσθη τοῦ ἀγερώχου εἶναι Ἕκτορος βαίνοντος κατὰ τῶν Ἑλλήνων μετὰ τὴν Ἀγαμέμνονος ἀναχώρησιν·

« Ἕκτωρ δ᾽ ὡς ἐνόησ᾽ Ἀγαμέμνονα νόσφι κιόντα,
» Τρωσί τε καὶ Λυκίοισιν ἐκέκλετο μακρὸν ἀΰσας».
Λ. 284.

Καὶ ἀνθίστανται μὲν πρὸς τοὺς Τρῶας Διομήδης τε καὶ Ὀδυσσεύς, ἀλλὰ τρωθέντος Διομήδους καὶ ἀναχωρήσαντος εἰς τὰς νῆας, ὁ Ὀδυσσεὺς μείνας μόνος περικυκλοῦται ὑπὸ Τρώων καὶ τιτρώσκεται ὑπὸ Σώκου. Λ. 286-462. Τότε δὴ μετὰ σπουδῆς ὁ Μενέλαος προσφωνεῖ Αἴαντα τὸν Τελαμώνιον καὶ ἀμφότεροι βαίνουσιν εἰς βοήθειαν Ὀδυσσέως. Καὶ ὁ μὲν Αἴας φέρων τὴν μεγάλην ἑπταβόειον ἀσπίδα φοβίζει καὶ διασκεδάζει τοὺς Τρῶας, ὁ δὲ Μενέλαος ἐξάγει τοῦ ὁμίλου τὸν τετρωμένον Ὀδυσσέα καὶ πλησιάσαντος τοῦ ἅρματος ἀναβιβάζει καὶ φέρει πρὸς τὰ πλοῖα·

« ἤτοι τὸν Μενέλαος Ἀρήϊος ἔξαγ᾽ ὁμίλου,
» χειρὸς ἔχων, εἵως θεράπων σχεδὸν ἤλασεν ἵππους ».
Λ. 487-488.

Αἴας δὲ μένει καὶ μάχεται πεζὸς βραδέως ὀπισθοπορῶν Λ. 489-596. Ἐνταῦθα λήγει τὸ περὶ τὸν σκύφον ἐπεισόδιον.

Τὸ τρίτον ἄρα ἅρμα τὸ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἑτέρων δύο, ἐστὶ τὸ Μενελάου ἅρμα ἐφ᾽ οὗ αὐτὸς ἡνιοχῶν φέρει πρὸς τὰς νῆας τὸν τετρωμένον Ὀδυσσέα. Λέγω δὲ ἀπὸ τοῦδε τὸν Μενέλαον ἡνιοχοῦντα, εἰκάζων διὰ μὲν τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ὑπὸ τῆς ἀσπίδος καλυπτομένης, ἔχειν τὰς ἡνίας, ὀρέγειν δὲ τὸν δεξιὸν βραχίονα ὅπως λάβῃ τὴν μάστιγα παρὰ τοῦ ἐκεῖ που ἱσταμένου θεράποντος τοῦ πρὸ μικροῦ παρὰ τοῖς μαχομένοις τὸ ἅρμα ἐλάσαντος, μὴ γεγραμμένου δὲ ἐπὶ τοῦ σκύφου, ὡς περιττοῦ. Ἡμιαναπεπταμένης δὲ οὔσης τῆς χειρὸς τοῦ Μενελάου καὶ τῆς μὲν παλάμης πρὸς τ᾽ ἀριστερὰ τοῦ θεατοῦ ἐστραμμένης, τοῦ δὲ καρποῦ πρὸς τὰ δεξιά, ἕπεται, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, δεξιὸν εἶναι τὸν προτεινόμενον βραχίονα[1].

Καὶ περὶ μὲν Ὀδυσσέως οὐδεμία ἀμφιβολία, τῶν γραμμάτων διακρινομένων ὄπισθεν αὐτοῦ. Ἀλλ᾽ οὐδὲ περὶ Μενελάου ὑπάρχει ἀμφιβολία καὶ διὰ τὴν ἐν Ἰλιάδι περιγραφὴν τῆς ἐν λόγῳ συμπλοκῆς καὶ διὰ τὰ γράμματα τ᾽ ἀναγνωσθέντα ὑπὸ Σ. Κουμανούδη μ. ε. ν. λ. α. Πιθανῶς δὲ τό τε ο καὶ ς διὰ τὸ εἶναι ἐφθαρμένα πρὸς τὰ ἄνω, ὁμοιάζουσιν, ὁμοῦ ὄντα, τῷ ω.

Ὁ δὲ πεζὸς μαχητὴς ὁ παρὰ τὸ ἅρμα, ἐστὶν Αἴας ὁ Τελαμῶνος μεγάλην φέρων ἀσπίδα συμφώνως τῇ Ἰλιάδι καὶ πυργωτήν.

« Αἴας δ᾽ ἐγγύθεν ἦλθε φέρων σάκος ἠΰτε πύργον ».
Λ. 485.

Καὶ Κεβριόνης δὲ ἐκ τῆς ἀσπίδος ἔγνω τὸν Αἴαντα λέγων τῷ Ἕκτορι·

« Αἴας δὲ κλονέει Τελαμώνιος· εὖ δέ μιν ἔγνων·
» εὐρὺ γὰρ ἀμφ᾽ ὤμοισιν ἔχει σάκος ».
Λ. 526

Καὶ τὸ μὲν τὴν Αἴαντος ἀσπίδα εὐρυτέραν εἶναι τῶν ἀσπίδων τῶν ἑτέρων μαχητῶν, τοῦτο καὶ ἐν τῷ πίνακι δῆλον· τὸ δὲ πυργωτὸν αὐτῆς καταφανέστερόν ἐστιν ἐπὶ τοῦ σκύφου.

[1] Ὑποτεθείσης ἐπὶ σμικρὸν τῆς χειρὸς κεκλεισμένης, ἐναργέστερον φαίνεται τὸν μὲν καρπὸν πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ θεατοῦ εἶναι ἐστραμμένον τὴν δὲ παλάμην καὶ τοὺς δακτύλους πρὸς τ᾽ ἀριστερά.

Καλεῖ δὲ ὁ τοῦ ἀγγείου δημιουργὸς χάρακα Ἀχαιῶν τὴν ἐν Ἰλιάδι τάφρον τὴν ἔξωθεν τοῦ τείχους ὀρυχθεῖσαν πρὸς ἄμυναν τοῦ στρατοπέδου·

« . . . . . ποτὶ δ' αὐτὸν τεῖχος ἔδειμαν,
» ἔκτοσθεν δὲ βαθεῖαν ἐπ' αὐτῷ τάφρον ὄρυξαν,
» εὐρεῖαν, μεγάλην· ἐν δὲ σκόλοπας κατέπηξαν ».
Η. 436.

ταύτην ἔδει πρῶτον διαβῆναι τοὺς ἀπὸ Ἰλίου διὰ Τρωϊκοῦ πεδίου εἰς τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον ἐρχομένους. Βουλόμενος δὲ δεῖξαι ἡμῖν τό τε ὄρυγμα καὶ τοὺς σκόλοπας τῆς τάφρου ἐποίησεν αὐτὴν ὁμοίαν φυλλοβόρῳ κάμπῃ, ὡς ὁ Σ. Κουμανούδης ἐπιτυχῶς παρῳμοίωσε τὸν τοῦ σκύφου χάρακα Ἀχαιῶν.

Χάριν δὲ τῶν ἀκριβολογούντων καὶ τάδε προσθετέον. Ὁ μὲν μετὰ τὴν ἀναχώρησιν Ἀγαμέμνονος δεινὸς ἀγὼν Ἑλλήνων πρὸς Τρῶας ἐγένετο ὑπὸ Ἴλιον, μεταξὺ Σκαμάνδρου καὶ τάφου Ἴλου, χώρου πολὺ ἀπέχοντος τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοπέδου[1]. Ὁ δὲ δημιουργός, ὁ πιστῶς κατὰ τὴν Ἰλιάδα τὰ ἐπὶ τοῦ σκύφου πλάσας, ἐποίησε τὸ τοῦ ἀρχιστρατήγου ἅρμα ὡς ἀφιχθὲν ἤδη πρὸ τῆς τάφρου, ἕνεκα τῆς μικρᾶς περιφερείας τοῦ ἀγγείου καὶ διὰ τὴν εἰς τὰς νῆας ἴσως ἀναχώρησιν Ἀγαμέμνονος πολὺ πρὶν ἢ ἐτρώθη Ὀδυσσεύς.

Γνωστὸν δὲ ὅτι ἀπὸ παλαιοῦ ἐν Ἑλλάδι ἥ τε ζωγραφικὴ καὶ ἡ τορευτικὴ καὶ ἡ πλαστικὴ ἀνεπόλουν ἐν τοῖς ἔργοις, οὐ μόνον τοῖς πρὸς κόσμον καὶ ἀγαλλίασιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς κατὰ τὸν βίον χρησίμοις σκεύεσιν, εὐκλεεῖς προγονικὰς πράξεις, μάλιστα δὲ τὰς κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, κρηπῖδα ἄφθιτον *ἀπλέτου δόξας*.

Ἀπὸ τῆς Ἰλιάδος δὲ προερχομένου τοῦ πολλὰ μὲν ὑπὸ τοῦ χρόνου παθόντος ἀλλ' ἔτι πλήρους ζωῆς ἔργου, καὶ τῆς ὁδοῦ προλειανθείσης ὑπὸ τοῦ ἐκδότου, ἐλπίζω ὅτι καὶ ἕτεροι ἑπόμενοι ταῖς ὁδηγίαις αὐτοῦ ἀποδύσονται εἰς τὸν ἀγῶνα. Εἴησαν οὖν καὶ ταῦτα μικρὰ ἀφορμὴ τοῖς ἐπιχειρήσουσιν!

Ἐν Ἀθήναις 14 Μαΐου 1888.

Γ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

[1] Ἴδε τὰ ὑπ' ἐμοῦ λεχθέντα ἐν τῇ Ἰλιάδος στρατηγικῇ διασκευῇ καὶ τοπογραφίᾳ καὶ τὸν ἐν αὐτῇ Πίνακα ἐφ' οὗ σημειοῦται καὶ τὸ ἄνω τῆς τρίτης μάχης ἐπεισόδιον. Ἕνεκα δὲ τοῦ στενοῦ χώρου τοῦ Πίνακος μόνον τὰ ὀνόματα Μαχάονος καὶ Εὐρυπύλου ἐγράφησαν, τοῦ μὲν παρὰ Σκάμανδρον, τοῦ δ' Εὐρυπύλου παρὰ σῆμα Ἴλου, τρωθέντων.

ΣΥΜΒΟΛΑΙ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑΝ ΤΗΣ ΜΕΓΑΡΙΔΟΣ

1

Αἱ νεώταται περὶ τοῦ γεωγραφικοῦ τμήματος τοῦ ἔργου τοῦ Παυσανίου ἔρευναι κατέδειξαν ἀληθῶς ὅτι ὁ περιηγητὴς εἰς πολλά τινα μικρὰ ἁμαρτήματα ὑπέπεσεν, ὅπερ οὐδόλως παράδοξον· οἱ παρόμοια ἔργα ἐπιχειρισθέντες καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἐξ ἰδίας πείρας γινώσκοντες πόσον εὔκολον εἶναι καὶ ὁ ἐπιμελέστατος τῶν ἀνθρώπων εἰς παραπλήσια νὰ ὑποπέσῃ ἀβλεπτήματα, εἴτε τὰς ἰδίας αὐτοῦ σημειώσεις, εἴτε τὰ παρὰ τῶν ἄλλων λεχθέντα ἐπεξεργαζόμενος, πρῶτοι θὰ δώσωσι λευκὴν ψῆφον ὑπὲρ τοῦ περιηγητοῦ διὰ τὰ λάθη του ἐκεῖνα. Ἡ ἔρευνα ὅμως περὶ τῶν πηγῶν καὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀπ' αὐτῶν ἐξαρτήσεως τοῦ περιηγητοῦ δὲν ἤχθη ἀκόμη, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, εἰς πέρας, μᾶλλον δὲ νὰ ῥηθῇ δύναται ὅτι τώρα μόλις ἤρξατο. Καὶ τῷ ὄντι ὁ συγγραφεύς, ὃν ὁ Παυσανίας ὁδηγὸν προέστησε τῆς περιηγήσεώς του εἰσέτι δὲν ἐγένετο γνωστός· εἰ καὶ δὲ πολλὰ τῶν ἐν τῇ περιηγήσει ἁμαρτημάτων δύνανται νὰ ἐξηγηθῶσιν ὡς παρανοήσεις τῶν πηγῶν του[1], ἡ δὲ σύνταξις ἔργου, οἷον τὸ τοῦ Παυσανίου ἀδύνατον καὶ νὰ νοηθῇ ἄνευ τῆς βοηθείας πολλῶν πηγῶν, μέχρις οὗ ὅμως αὗται πᾶσαι γίνωσι γνωσταὶ δίκαιον εἶναι, καταχρινόμενος ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασί του, νὰ ἐπαινῆται ἐξ ἄλλου αὐτὸς οὗτος εἴ που καὶ σήμερον ἀποδείκνυται ὅτι διὰ τῆς βίβλου

[1] Παράβ. Mittheil. d. A. In. 1879, σελ. 113.

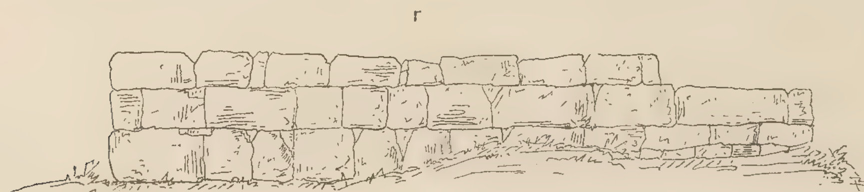
Α

ΓΕΡΑΝΕΙΑ
ΜΕΓΑΡΑ
ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΑΛΚΑΘΟΥ
ΚΑΡΙΑ
ΦΑΛΥΚΟΣ
Ναός Διός Αφεσίου
Νεκρόπολις
Καρός
μνήμα
Σιδηρόδρομος
Πύργος
ΜΙΝΩΑ
ΣΚΕΙΡΩΝΙΔΕΣ ΠΕΤΡΑΙ
ΣΑΡΩΝΙΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ

Β

Γ

Δ

του πιστὴν εἰκόνα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἐκληροδότησεν ἡμῖν. Γνωστὸν δὲ ὅτι τὸ ἐξαίρετον τῶν περιγραφῶν αὐτοῦ λαμπρῶς ἐκύρωσαν μάλιστα (ἵνα τὰ ἐν Ἀθήναις ἀποσιωπήσω) αἱ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφαί.

Μικράν τινα συμβολὴν εἰς ἐπίρρωσιν ταύτης τῆς γνώμης δύνανται νὰ συνεισφέρωσι καὶ αἱ ἀκόλουθοι παρατηρήσεις περί τινων ἐγγὺς τῆς πόλεως τῶν Μεγάρων τόπων, οἵπερ τέλεον μέχρι τοῦδε ἄγνωστοι διέμειναν. Καὶ ἀληθὲς μὲν ὅτι καὶ αὐτῆς τῆς πόλεως τῶν Μεγάρων ἡ παρὰ Παυσανίᾳ περιγραφὴ εἶναι οὕτως ἐναργής, ὥστε ἀναγινώσκοντες αὐτὴν ἐπὶ τόπου νὰ νομίζωμεν ὅτι δυνάμεθα νὰ τὴν παρακολουθήσωμεν βῆμα πρὸς βῆμα· ἀλλὰ δυστυχῶς τόσον ὀλίγα εἶναι τὰ περισωθέντα ἡμῖν λείψανα τῆς ἀρχαίας πόλεως, ὥστε ἀδύνατον εἶναι νὰ ἀνεύρωμεν τὸν μίτον ἐν τοῖς καθ᾽ ἕκαστον· ἄλλως ὅμως ἔχει τὸ πρᾶγμα προκειμένου περὶ τῶν μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τῶν κορινθιακῶν ὁρίων μνημείων (Παυσαν. 1, 44, 9 καὶ ἑξῆς). Τὸ ἀπόκεντρον αὐτῶν καὶ τὸ ἀπέριττον τῆς κατασκευῆς των τὰ ἔσωσεν ἀπὸ τῆς παντελοῦς καταστροφῆς, ὥστε νὰ δυνώμεθα ἐν αὐτοῖς τοὐλάχιστον ν᾽ ἀνεύρωμεν τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀκριβείας καὶ τούτου τοῦ τμήματος τῆς περιηγήσεως τοῦ Παυσανίου.

II

Γνωστὸν ὅτι ἡ συνήθης ἀπὸ Μεγάρων εἰς Κόρινθον ὁδὸς διήρχετο διὰ τῶν Σκειρωνίδων καλουμένων πετρῶν, εἶχε δηλ. τὴν αὐτὴν περίπου φοράν, ἣν ἡ σημερινὴ σιδηρᾶ ὁδός, πρὸ δὲ τῆς στρώσεως ταύτης κοινῶς ἐπιστεύετο ὅτι διεκρίνοντο ἔτι ἐπὶ τῶν κλιτύων τοῦ ὄρους τὰ ἴχνη τῆς ἀρχαίας ἁμαξιτοῦ, ἣν ὡς αὐτὸς ὁ Παυσανίας λέγει «Ἀδριανὸς ὁ βασιλεὺς καὶ οὕτως, ὡς καὶ ἢν ἅρματα ἐναντία ἐλαύνηται, κατέστησεν εὐρυχωρῆ τε καὶ ἐπιτηδείαν εἶναι»[1] ἐνῷ πρότερον μόλις «ἀνδράσιν ὁδεύειν εὐζώνοις» ἤρκει. Ἐπειδὴ δὲ οὐχὶ πολὺ μακρὰν τῶν Μεγάρων ἄρχονται ἤδη αἱ τοῦ ὄρους ῥάχεις νὰ αἴρωνται εἰς ὕψος ἀπότομον ὑπὲρ τὴν θάλασσαν, πᾶσα δὲ οἱαδήποτε ὁδὸς ἀξία ὁπωσοῦν τοῦ ὀνόματος κατὰ πάντας τοὺς χρόνους δὲν ἠδύνατο ἢ κατὰ τὰς ὑπωρείας αὐτοῦ νὰ διέρχηται, ἀνάγκη καὶ ἡ ἀρχαία, ἐάν που ἀπέκλινε τῆς σημερινῆς ὁδοῦ, θὰ ἀπέκλινε βεβαίως ἐγγὺς τῶν Μεγάρων, ἔνθα τὰ ὑψώματα ἧττον ἀπότομα ὄντα εὐκόλως ἠδύνατο εὐσταλὴς καὶ ἐλαφρὰν φέρων ἀποσκευὴν ὁδοιπόρος νὰ ὑπερβῇ, ὅπερ ἀληθῶς καὶ ἐγίνετο ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις, τῶν ὁδοιπορούντων ἀρεσκομένων πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ μακροῦ κύκλου, ὃν εὐθὺς ὄπισθεν τῆς πόλεως τῶν Μεγάρων αἱ νῦν ὁδοί, ἥ τε σιδηρᾶ καὶ ἡ ἁμαξιτός, περιγράφουσι, νὰ πορεύωνται μέχρι τῆς πρὸς δυσμὰς ἐσχάτης ἄκρας τῆς πεδιάδος καὶ ἐκεῖθεν ὑπὲρ τοὺς βράχους δι᾽ ἀτραπῶν μετὰ κόπου ἐπ᾽ αὐτῶν ἀνοιχθεισῶν κατ᾽ εὐθεῖαν περαιτέρω νὰ ὁδεύσωσι. Σύμφωνα λοιπὸν πρὸς τὴν φύσιν ταύτην τοῦ ἐδάφους καὶ αὐτὴ ἡ Ἀδριάνειος ὁδὸς ταύτην πρέπει νὰ εἶχε τὴν φορὰν καὶ εἶναι πιθανώτατον ὅτι ὁ πύργος, οὗ καὶ νῦν ἔτι βλέπει τις τὰ ἐρείπια κατὰ τὴν μεγάλην καμπὴν τῆς σιδηρᾶς ὁδοῦ, εἰς φρούρησιν αὐτῆς εἶχε κτισθῇ, ἐνῷ ἡ ἀτραπός, ἧς καὶ νῦν ἔτι συχνὴ γίνεται χρῆσις παρὰ τῶν πεζῇ ὁδοιπορούντων, οὐδ᾽ αὐτῆς ταύτης τῆς κατ᾽ ἐκεῖνο τὸ μέρος (ἔνθα ὁ πύργος) καμπῆς εἶχεν ἀνάγκην, εὐθὺ διὰ τῶν ταπεινοτέρων τοῦ ὄρους διερχομένη διακλαδώσεων, αἵτινες κατὰ μῆκος τῆς θαλάσσης πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τῆς μεγαρικῆς πεδιάδος ἐξαπλοῦνται (βλέπε τὸ σχεδίασμα Α). Ἡ ἀτραπὸς αὕτη καλεῖται νῦν κοινῶς *Τουρκοδρόμι* καὶ εἶναι ἀναμφιβόλως αὐτὴ αὕτη ἡ ἀρχαία ὁδός, ἣν ἐπορεύετό τις καὶ τὸ πάλαι, ἀφοῦ τὰ τῆς φύσεως ἐνταῦθα ἔκτοτε δὲν μετήλλαξαν ὄψιν. Ταῦτα οὕτω σαφῆ ἐν νῷ ἔχων καὶ ἐπὶ τῆς ἀξιοπιστίας τοῦ Παυσανίου στηριζόμενος, δὲν ὤκνησα νἀναζητήσω παρὰ ταύτην τὴν ὁδὸν τὰ παρὰ τοῦ περιηγητοῦ μεταξὺ τῶν Μεγάρων καὶ τῶν Κορινθιακῶν ὁρίων ἀναφερόμενα μνημεῖα.

III

Πλὴν τῶν τάφων, ὧν ὁ τοῦ Σαμίου αὐλητοῦ Τηλεφάνους καὶ ὁ τοῦ ἀρχαίου δυνάστου τῆς χώρας *Καρὸς* (τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὡς καὶ τὸ τῆς Καρίας, τῆς ἑτέρας τῶν ἀκροπόλεων τῶν Μεγάρων, ἀναπολοῦσιν ἡμῖν τοὺς ἀρχαίους τῆς χώρας κατοίκους) ἐξαίρονται, μνημονεύει ὁ Παυσανίας ὡς ἐνταῦθα

[1] Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Παυσανίου δὲν ἐμποδίζουσι νὰ δεχθῶμεν ὅτι καὶ πρότερον ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἁμαξιτός. Παράβ. W. Vischer Erinn. u. Eindr. σελ. 226, σημ.

που κείμενα, μεταξὺ δηλ. τῶν Μεγάρων καὶ τῶν Κορινθιακῶν ὁρίων, τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀφεσίου Διὸς καὶ πρὸς τούτοις τὸ τοῦ Εὐρυσθέως μνημεῖον καὶ τὸ τοῦ Λητῴου Ἀπόλλωνος ἱερόν· κοινὸς δὲ πάντων τούτων σύνδεσμος ἦν ἡ φορὰ τῆς ὁδοῦ, ἧς καὶ τὸ πάλαι τὸ κυριώτατον σημεῖον ἦσαν αἱ Σκειρωνίδες πέτραι. Καὶ τοὺς μὲν τάφους ἀνάγκη νἀναζητήσωμεν ὄχι μακρὰν τῶν Μεγάρων, τὸ δὲ τοῦ Εὐρυσθέως μνῆμα καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος παρὰ τὴν Κρομμυωνίαν, (ἀλλὰ περὶ τούτων οὐκ ἔσται ἡμῖν ἐνταῦθα ὁ λόγος) ἐν τῷ μέσῳ δὲ τούτων τὸ τοῦ Ἀφεσίου Διὸς ἱερόν.

IV

Τὸ μνῆμα τοῦ Καρὸς περιγράφει οὕτω σαφῶς ὁ Παυσανίας ὥστε ἡ ἀναζήτησις αὐτοῦ πρέπει νἄρξηται ἐξ αὐτῆς τῆς τοῦ ἐδάφους ἐρεύνης· «τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς χῶμα γῆς (ἦν), ὕστερον δὲ τοῦ Θεοῦ χρήσαντος ἐκοσμήθη λίθῳ κογχίτῃ» λέγει ὁ περιηγητής. Καὶ τίνι μὲν τρόπῳ ἐγένετο ἡ διακόσμησις διὰ τοῦ κογχίτου λίθου ἄδηλον νῦν· ἴσως αὐτὴ συνίστατο εἰς *θριγκὸν* περιβάλλοντα κάτω κατὰ τὴν βάσιν του τὸν τύμβον, καθ᾽ ὃν τρόπον τοῦτο καὶ ἐν τῷ παναρχαίῳ τάφῳ τοῦ Μενιδίου ἐγένετο· ἀλλὰ τὸ κύριον γνώρισμα τοῦ τάφου ἦν τοῦτο, ὅτι δηλ. τὸ σχῆμα *χώματος γῆς* εἶχε, τουτέστι ὡς τις μικρὸς *γήλοφος* ἐφαίνετο, καὶ τοῦτο ἀρκεῖ νὰ καταστήσῃ βάσιμον τὴν γνώμην ὅτι ὁ ἕτερος τῶν δύο λοφίσκων, οἵτινες *Κουρμοῦλαι*[1] κοινῶς νῦν καλούμενοι καὶ παρὰ τὸ Τουρκοδρόμι ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τῆς πόλεως κείμενοι προσπίπτουσιν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς τὰ ὄμματα[2] τοῦ παρατηρητοῦ τοῦ ἀναζητοῦντος κατὰ τοῦτο τὸ μέρος *γήλοφον* στρογγύλου σχήματος (γνωστὸν δὲ ὅτι πάντες οἱ διὰ ἐπιχωματώσεως τεχνητοὶ τύμβοι τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων τοῦτο εἶχον τὸ σχῆμα) ὁ ἕτερος, λέγω, τῶν λοφίσκων τούτων ὑπελαμβάνετο ἐν τῇ ἀρχαιότητι ὡς τὸ τοῦ Καρὸς μνῆμα καὶ δὴ καὶ ἀναμφιβόλως ὁ μείζων αὐτῶν, ἀληθὲς *χῶμα γῆς* ὤν, ἐνῷ ὁ μικρότερος οὐχὶ

[1] Ἐν συμβολαίῳ ἐκμισθώσεως δημοσιευθέντι ἔν τινι τῶν ἐφημερίδων ἀναγινώσκονται τάδε τὰ ὅρια περὶ τῆς κατὰ τὰς *Κουρμούλας* χώρας· «πρὸς ἀνατολὰς Σάκκου Λάκκου, πρὸς δυσμὰς μὲ Φέλιζο τραχάνι ὄρος, πρὸς ἄρκτον μὲ ὄρος (λόφον) Λιακωτά, πρὸς μεσημβρίαν μὲ Κουρμοῦλαν μεγάλην καὶ κρήνην Κοροyιάννη».

[2] Παράβ. W. Vischer, ἔ. ἀ. σελ. 225.

τεχνητόν, ἀλλὰ φυσικόν τι βραχῶδες ὕψωμα εἶναι καὶ μᾶλλον ἐπίμηκες ἢ στρογγύλον ἔχει τὸ σχῆμα.

Τοῦ κογχίτου λίθου, δι᾽ οὗ τὸ μνῆμα τοῦτο εἶχε ποτὲ κοσμηθῇ κατὰ τὸν περιηγητὴν δὲν σώζονται λείψανα· θὰ κατεστράφη διαλυθεὶς ὑπὸ τῶν ὄμβρων. Τὸ κωνικὸν ὅμως τοῦ τύμβου σχῆμα, ὅπερ ἐνθυμίζει ἡμῖν τοὺς ἐν Τροίᾳ ὁμοίους τύμβους καὶ τὸν ἐν Μαραθῶνι *σωρὸν* νῦν καλούμενον, διετηρήθη σχεδὸν ἀλώβητον. Ὁ λοφίσκος ψαύει σχεδὸν τὰ κράσπεδα κρημνώδους τινος τοῦ ὄρους κατωφερείας, ἥτις παραλλήλως τῇ βορείᾳ αὐτοῦ πλευρᾷ ἐξακολουθεῖ ἐξαπλουμένη· ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ πλευρὰ αὐτοῦ αὕτη ἀποτομωτέραν ἔχει τὴν ὄψιν ἢ αἱ λοιπαὶ καὶ πρὸ πάντων ἡ νοτία αὐτοῦ πλευρά, ἥτις ἠρέμα ὑψοῦται ὑπὲρ τὴν πέριξ πεδιάδα. Ἡ περίμετρος τοῦ γηλόφου κατὰ τὴν βάσιν του εἶναι περίπου 350 βημάτων, ἀπὸ δὲ τῆς νοτίας αὐτοῦ πλευρᾶς ἀναβαίνει τις εἰς τὴν 30 περίπου μέτρα ὑψηλὴν κορυφήν του δι᾽ 85 περίπου βημάτων. Ὁ τύμβος λοιπὸν καταλεκτέος μεταξὺ τῶν μεγίστων τοῦ εἴδους του[1].

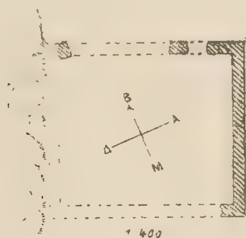
Πότε καὶ πρὸς τίνα ὄντως κατεσκευάσθη σκοπὸν ὁ λοφίσκος δὲν δυνάμεθα, ἐννοεῖται, νὰ γινώσκωμεν, ἐφ᾽ ὅσον τοὐλάχιστον ἀνασκαφή τις δὲν ἐπιχύσῃ καὶ ἐνταῦθα τὸ ἀναγκαῖον φῶς· ἐπὶ τοῦ παρόντος ὅμως οὐδὲν τὸ κωλῦον νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἡ παράδοσις τῶν ἀρχαίων Μεγαρέων ἐπὶ τοσοῦτον τοὐλάχιστον εἶναι ἀκριβής, ἐφ᾽ ὅσον δηλ. ἐδέχετο ὅτι ἡ *Κουρμοῦλα* ἦν τύμβος εἰς χρόνους ἔχων τὴν ἀρχήν του πολὺ τῶν κυρίως ἑλληνικῶν ἀπέχοντας, πρῶτον μὲν διότι τοιοῦτοι (λοφίσκοι) τύμβοι εἰσὶν ἡμῖν κυρίως γνωστοὶ ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἔπειτα δὲ διότι ὁ μετὰ κόπου ὄχι σμικροῦ ἐκ γῆς φορητῆς κατασκευασθεὶς λοφίσκος οὐδαμῶς ἄλλως δύναται νὰ ἐξηγηθῇ· ὡς *σκοπιὰ* λ. χ. ἀδύνατον νὰ ὑποληφθῇ ἕνεκα αὐτῆς ταύτης τῆς θέσεώς του ὄχι μόνον ἐπὶ ταπεινοτέρου κειμένος ἐδάφους, ἀλλὰ καὶ ἀπέναντι ἔχων τὰ πολὺ αὐτοῦ ὑψηλότερα φυσικὰ ὑψώματα, ἅτινα νοτιώτερον αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Μεγαρικῆς πεδιάδος ἀρχόμενα ὑπὲρ τὸν Σαρωνικὸν κόλπον πρὸς τὰς Σκειρωνίδας πέτρας ἐκτείνονται[2].

[1] Τὸ ἁπλοῦν σχεδιογράφημα ὑπὸ τὸ γράμμα Δ εἰκονίζει αὐτὸν κατὰ τὸ σχῆμα, οἷος περίπου ἀπὸ τοῦ δυτικοῦ μέρους ὁρώμενος φαίνεται.

[2] Χάριν τῶν ἀσχολουμένων περὶ μυθολογικὰ ζητήματα δὲν κρίνω ἀνάρμοστον νὰ διαλάβω διὰ βραχέων ἐνταῦθα τί ὁ λαὸς διηγεῖται περὶ τῆς τῆς Κουρμούλας καταγωγῆς. Χωρικοῦ τινος, τοῦ ὁποίου ἦν ἡ παρὰ τὸ *Τουρκοδρόμι* χώρα, ἔθανον οἱ δύο του βόες, δι᾽ οὗ ἠροτρία

V

Πλὴν ὅμως τοῦ τύμβου τοῦ Καρὸς καὶ πρὸ τούτου μάλιστα ἔτι μᾶλλον ἐξαίρων αὐτὸν μνημονεύει ὁ Παυσανίας τὸν τάφον τοῦ Σαμίου αὐλητοῦ Τηλεφάνους. Ἐὰν λοιπὸν ὁ περιηγητὴς ἀναφέρει κατὰ σειρὰν τοπογραφικὴν τὰ ὑπ' αὐτοῦ περιγραφόμενα μνημεῖα, ὁ τάφος τοῦ Τηλεφάνους ἔπρεπε νὰ ἔκειτο ἐγγύτερον τῆς πόλεως τῶν Μεγάρων. Καὶ τῷ ὄντι 450 βήματα μακρὰν τοῦ προειρημένου γηλόφου πρὸς ἀνατολὰς ἤτοι πρὸς τὰ Μέγαρα καὶ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην ξηροῦ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ χειμάρρου, ὅστις ὀλίγον ἀνωτέρω πρὸς βορρᾶν ἑνοῦται πρὸς ἄλλον ἐκ τῆς βορείας τῆς *Κουρμούλας* πλευρᾶς κατερχόμενον, εὕρηνται ἄξια λόγου λείψανα τείχους περικλείοντος χῶρον μήκους μὲν 13,20 Γ. Μ. περίπου, πλάτους δὲ 12,30 πεπληρωμένου δὲ νῦν χώματος (ἴδε ζιγκογράφημα). Ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ τείχους εἶναι ἡ κάλλιον σωζομένη εἰς ὕψος περίπου

1,50 ὑπὲρ τὴν νῦν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους· ᾠκοδόμηται δὲ ἐξ ὀγκωδῶν φαιοῦ χρώματος ὑπὸ λευκῶν φλεβῶν διαποικιλλομένων ἀσβεστολίθων οἵτινες πολυγωνίως ἐξειργασμένοι συνδέονται πρὸς ἀλλήλους διὰ μικρῶν λιθαρίων τὰ διάκενα αὐτῶν πληρούντων· ὁ μέγιστος τῶν περισωθέντων τούτων λίθων (πλάτ. 1,10, ὕψ. 0,67) κεῖται κατὰ τὴν πρὸς τἀριστερὰ τοῦ ὁρῶντος γωνίαν. Τῶν ἄλλων πλευρῶν τοῦ τείχους ἡ πρὸς νότον τέλεον σχεδὸν κατεστράφη· ἡ πρὸς δυσμὰς ἡδράζετο ἐπὶ τοῦ κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ὑπὲρ τὸ πέριξ ἐπίπεδον ὑψουμένου βραχώδους ἐδάφους. Ἡ πρώτη ἀπὸ τῆς θέας τῶν τειχῶν τούτων, πρὸ πάντων τῆς ἀνατολικῆς αὐτοῦ πλευρᾶς (ἴδε σχείασμα Β), ἐντύπωσις περὶ τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἀρχαϊκότητος δὲν εἶναι ὀρθή· ἀκριβεστέρα παρατήρησις διδάσκει ἀμέσως ὅτι οἱ μεγαλείτεροι τῶν λίθων φέρουσι περιθώριον, ὅπερ εἰς τὰ ὄντως ἀρχαϊκὰ οἰκοδομήματα οὐδαμοῦ ἀπαντᾷ, ἐγένετο δὲ τοῦ τρόπου τούτου τῆς οἰκοδομίας χρῆσις κυρίως, διότι πάνυ προσφυὴς ἦν νὰ καθιστᾷ ἐπιφανῆ καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο *μνημεῖα* τὰ κατ' αὐτὸν οἰκοδομούμενα ἔργα. Καὶ δὲν δυνάμεθα μὲν νὰ διϊσχυρισθῶμεν ὅτι τὸ ἐν λόγῳ κτίσμα, ἐνέκλειε ὄντως τὸ μνῆμα τοῦ συγχρόνου τοῦ Δημοσθένους διασήμου αὐλητοῦ, μνῆμα, ὃ ἤγειρεν αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, καθὼς δὲν δυνάμεθα νὰ διϊσχυρισθῶμεν ὅτι εἰς αὐτὸν ὄντως ἀναφέρεται τὸ τῆς Ἀνθολογίας ἐπίγραμμα[1], ὅπερ εἰς τὸν Νικάνορα ἀποδίδεται καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ Τηλεφάνης πρὸς τὸν Ὀρφέα, Νέστορα καὶ Ὅμηρον συγκρίνεται, ἀλλὰ ἀδύνατον νὰ ὑποθέσωμεν τὸ πρᾶγμα οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος. Τοὐναντίον μάλιστα τήν τε τῆς ἱδρυτρίας ἔξοχον κοινωνικὴν θέσιν ἀναλογιζόμενοι καὶ τοῦ τεχνίτου τὴν μεγάλην φήμην, εὑρίσκομεν τὰ σωζόμενα λείψανα ἀντάξια τοῦ ἐγερθέντος ποτὲ αὐτῷ μνημείου, *μνήματος* δὲ καὶ ὄχι ἄλλου τινὸς κτίσματος, ἐπαύλεως λ. χ. ἢ πύργου, λείψανα φαίνονται ὄντα, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐρρήθη, τὰ ἐδάφη τῆς κατασκευῆς του καὶ πρὸς τούτοις ἡ ἐξήγησις αὐτοῦ ὡς τάφου ὑποστηρίζεται καὶ ὑπ' αὐτῆς ταύτης τῆς θέσεως, ἔνθα πλὴν τοῦ μνήματος τοῦ Καρὸς καὶ πλῆθος ἄλλων τάφων εὕρηται. Τούτων, πλὴν τῶν εἰρημένων, ὁ ἀξιολογώτατος κεῖται 4 περίπου λεπτὰ τῆς ὥρας δυσμικώτερον τῆς μικρᾶς *Κουρμούλας* καὶ ἔχει τινὰ ὁμοιότητα πρὸς τὸ ἄνω περιγραφὲν οἰκοδόμημα, ἐπίσης ἐξ ὀγκωδῶν πολυγωνίων λίθων λεπτῶς ἐξειργασμένων ᾠκοδομημένος ὢν· καὶ τοῦ-

τὴν (ἐκεῖ) γῆν. Τούτῳ συνεβούλευσέ τις (ἢ καὶ αὐτὸ τὸ θεϊκόν, ὡς καὶ ἄλλως λέγεται) τὰς ἀκάνθας, αἵτινες ἔκτοτε ἐφύοντο ἐν τῷ ἀγρῷ του, νὰ περισυνάγῃ· ἐπείσθη καὶ περισυνήγαγεν αὐτὰς ἐκεῖ ἐν σωρῷ, ὅστις εὐθὺς κατόπιν μετεβλήθη εἰς σωρὸν σίτου (ἑτέρα τοῦ μύθου παραλλαγὴ λέγει ὅτι ὁ χωρικὸς ἐπλήρωσε διὰ τοῦ σίτου τρεῖς μεγάλους σάκκους, πιθανῶς διότι πλὴν τῶν δύο Κουρμουλῶν νοτιώτερον τῆς μεγάλης καὶ ἕτερός τις λοφίσκος ἐσχηματίσθη ἐκ τῶν λίθων, ὡς φαίνεται, τῶν ἐκ τῶν ἀγρῶν περισυλλεγέντων, χάριν τῆς τούτων βελτίονος καλλιεργείας). Ὁ δοὺς τῷ χωρικῷ τὴν καλὴν συμβουλήν, λέγει ὁ μῦθος, πρὸς τούτοις εἶχεν ἀπαγορεύσει αὐτῷ αὐστηρότατα νὰ ἀνακοινώσῃ καὶ εἰς ἄλλους πόθεν προσεκομίσατο τοσοῦτον ἀνέλπιστον πλοῦτον. Ἀλλ' ἡ γυνὴ τοῦ χωρικοῦ περίεργος νὰ μάθῃ τὸ πρᾶγμα δὲν ἄφηνε νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἥσυχον τὸν ἄνδρα της, ἕως οὗ οὗτος τέλος ἀνεκοίνωσεν αὐτῇ τὸ μυστικόν· μόλις δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ εὐθέως ὁ σωρὸς τοῦ σίτου μετεβλήθη εἰς σωρὸν χώματος, τὸν νῦν μεγάλην *Κουρμοῦλαν* λεγόμενον.

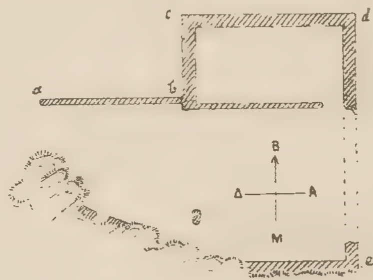
[1] VII, 159.

του μόνον οἱ κατώτατοι δόμοι περιεσώθησαν ἐμπερικλείοντες χῶρον 9 περίπου τετραγ. μέτρων. Τὸ μέγα πλῆθος ὅμως τῶν μεγαρικῶν τάφων κεῖται ἀνατολικώτερον τῶν Κουρμουλῶν καὶ δὴ καὶ οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἐκεῖ τῆς μεγαρικῆς πεδιάδος, ἔνθα ὁ ὁδοιπόρος τὴν ἁμαξιτὸν ἐγκαταλείπων εἰσέρχεται εἰς τὸ Τουρκοδρόμι. Ἐκ δὲ τούτων τῶν τάφων, ὧν τινὲς μὲν ἐν τῷ βράχῳ λελαξευμένοι εἶναι, ἄλλοι δὲ ἐκ πλίνθων πώρου ἐκτισμένοι, ἐξήχθησαν τὰ πλεῖστα τῶν ἀγγείων, κορῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχαιολογικῶν εὑρημάτων, ὧν τινὰ μὲν μένουσι ἀκόμη ἐπὶ τόπου (ἐν Μεγάροις) οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ εἰς Κόρινθον καὶ Ἀθήνας ὡς ἐμπόρευμα μετεκομίσθησαν. Βεβαίως δὲ οἱ λόγοι τοῦ περιηγητοῦ «ἰοῦσι δὲ ἐκ Μεγάρων εἰς Κόρινθον ἄλλοι τε εἰσὶ τάφοι» εἰς τούτους τοὺς τάφους δέον νὰ ἀναφερθῶσι.

VI

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. Προτοῦ δὲ τῷ περιηγητῇ ἀκολουθοῦντες ἐξετάσωμεν τὸ ἔδαφος περαιτέρω πρὸς ἀνατολάς, ἀνάγκη νὰ μνημονεύσωμεν πρότερον ἐνταῦθα ἕτερόν τινα τόπον ἀρχαῖα λείψανα φέροντα, ὃν ὁ Παυσανίας ὡς μὴ πολὺ τὸ διάφορον ἔχοντα καὶ ὀλίγον τι μακρὰν τῆς εἰς Κόρινθον ἀγούσης κείμενον δὲν ἔκρινεν ἄξιον μνήμης.

Τὸ ἔδαφος, ἐφ' οὗ τὰ ἄνω περιγραφέντα μείζονα μνημεῖα κεῖνται, χωρίζονται πρὸς βορρᾶν ἀπό τινος ἐπιμήκους καὶ πανταχόθεν σχεδὸν ἀποτόμου, ἀλλὰ μετρίου τὸ ὕψος λόφου, διά τινος ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς ὑπωρείας τῆς Γερανείας κατερχομένης χαράδρας, πρὸς ἣν καὶ ἄλλη τις χαράδρα ἑνοῦται τὴν βορείαν καὶ ἀνατολικὴν τοῦ λόφου πλευρὰν περιθέουσα. Ὁ λόφος καλεῖται κοινῶς ἔκ τινος ἐξηφανισμένης νῦν τῶν νεωτέρων χρόνων οἰκίας *Δάμι τοῦ Μοχλίσου*, σαφῆ δὲ λείψανα μαρτυροῦσιν ὅτι καὶ τὸ πάλαι δὲν ἦν ἀκατοίκητος. Τούτων τὰ ἀξιολογώτατα εὕρηνται κατὰ τὸ βόρειον μέρος, πυργοειδοῦς τινος δηλ. πυλῶνος τὰ λείψανα, πρὸς ὃν τὰ ἀμυδρὰ νῦν ἴχνη περιβόλου, κατὰ τὸ βορειανατολικὸν μάλιστα τοῦ λόφου κράσπεδον σεσωσμένα, ἑνοῦνται. Ὁ πυλὼν διῃρεῖτο, καθόσον νῦν ἐκ τῶν λειψάνων του ἔστιν εἰκάσαι, εἰς δύο μέρη, τὸ πρὸς βορρᾶν, τὸ καὶ στενότερον, καὶ τὸ πρὸς νότον, ὅπερ πλατύτερον ὡς φαίνεται ἦν· τοῦτο ἀποκλίνει πρὸς τὴν κατωφέρειαν τοῦ λόφου, κατὰ δὲ τὴν φορὰν τοῦ ἔσω τείχους, τοῦ χωρίζοντος ἀπ' ἀλλήλων τὰ δύο τοῦ πυλῶνος μέρη, προβάλλει πρὸς δυσμὰς ἕτερον τεῖχος, ὅπερ ὁμοῦ μετὰ τῆς βραχώδους πλευρᾶς τοῦ λόφου τῆς ἐκ φύσεως εἰς σχῆμα τοίχου πεποιημένης ἀπεργάζεται τὴν εἴσοδον εἰς τὸ ὅλον κατασκεύασμα (βλέπε τὸ παρατιθέμενον ζιγκογράφημα)[1].

Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου καθὼς ἐπίσης καὶ ἐν τοῖς πέριξ ἀγροῖς εὕρηται πληθὺς ὀστράκων, ἀσφαλὲς τοῦτο τεκμήριον τοῦ κατοικησίμου ποτὲ καὶ τοιούτων ἀκόμη τῶν μερῶν, ὧν ἕτερα μείζονα λείψανα δὲν διεσώθησαν. Ἴχνη ἀξιολογώτερα τῶν πάλαι ποτὲ κατοίκων σώζονται περαιτέρω πρὸς δυσμὰς παρ' αὐτὸ τοῦτο τὸ ὄρος, πρὸς βορρᾶν δὲ καὶ κατέναντι τῶν ἐν τῷ ἑπομένῳ κεφαλαίῳ περιγραφομένων ἐρειπίων ἀρχαίου ναοῦ· ἀμφίβολον ὅμως ἂν καὶ ταῦτα τῆς αὐτῆς κώμης εἶναι λείψανα· καὶ ἀδύνατον μὲν νῦν ἡμῖν σήμερον ὡρισμένως νὰ εἴπωμεν πῶς αὕτη ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι, ἀλλ' ἐκ τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις μνημονευομένων Μεγαρικῶν κωμῶν μόνη ἴσως, ὅσον ἐγὼ οἶδα, ἡ τοῦ Πλουτάρχου Ἅλυκος, ἢ οὐδετέρως τὸ Ἅλυκον, (Θησ. 32) αὐτὴ δὰ ἐκείνη οὖσα, ὡς ὀρθῶς ὁ Reinganum παρετήρησε (Das alte Megaris σελ. 33) ἡ τοῦ Θεοφράστου (Φυσ. ἱστορ. II, 8, 1) τὰ μάλα συκοφόρος κώμη Φάληκος(ν) ἢ Φάλυκος(ν) δύναται νὰ τοποθετηθῇ ἐνταῦθα, διότι ἡ τοῦ Πλουτάρχου παρατήρησις ὅτι ὁ Ἅλυκος, ὁ τῆς χώρας ἐπώνυμος, ὁ ἐν τῷ ὑπὲρ τῆς Ἑλένης πρὸ τῶν Ἀφιδνῶν ἀγῶνι πεσών, υἱὸς τοῦ Σκείρωνος ἐνομίζετο, ἐξηγεῖται φυσικώτατα ἐκ τῆς γειτνιάσεως τοῦ τόπου

[1] Τὰ κυριώτατα τῶν μέτρων εἰσὶ τἀκόλουθα· ab = 9μ. bc = 5μ. cd = 12μ. de = 15μ. πάχος τοῦ μετωπιαίου τείχους (cd) = 0,95. Τὸ ἰχνογράφημα ὑπὸ τὸ γράμμα Γ παριστᾷ τὴν πρόσοψιν τούτου τοῦ (μετωπιαίου) τείχους.

πρὸς τὰς Σκειρωνίδας πέτρας, πέραν τῶν ὁποίων ὅμως, ἤτοι δυσμικώτερον αὐτῶν, οὐδαμοῦ φαίνεται τόπος κατάλληλος πρὸς κώμην, τοὐλάχιστον οὐδαμοῦ κατ᾽ ἐκεῖνο τὸ μέρος, τουτέστι παρὰ τὴν Κινέταν, ἔνθα κατὰ τὸν Παυσανίαν τὸ τοῦ Λητῴου Ἀπόλλωνος ἱερὸν πρέπει νὰ τεθῇ, λείψανα ἀρχαίας κώμης μέχρι τοῦ νῦν δὲν ἀνεφάνησαν.

VII

Καὶ νῦν ἐπανέλθωμεν ἐκεῖ, ὁπόθεν ἐπ᾽ ὀλίγον ἐξέβημεν. Ὁ Παυσανίας περιγράφων, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, τὰ κατὰ τὰς Σκειρωνίδας πέτρας ἀναφέρει τὸ ἱερὸν τοῦ *Ἀφεσίου Διὸς* λέγων ὅτι τοῦτο ἔκειτο «ἐπὶ τοῦ ὄρους τῇ ἄκρᾳ». Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ περιηγητοῦ ἐξηγήθησαν μέχρι τοῦδε παρὰ πάντων ὡς σημαίνοντες *ἐπὶ τοῦ ὄρους τῇ κορυφῇ*[1], οὐχὶ ὀρθῶς βέβαια, διότι, καὶ ἂν μὴ εἶναι γραμματικῶς ἡ ἑρμηνεία αὕτη ἡμαρτημένη, ἐπὶ τῶν πραγμάτων νὰ στηριχθῇ δὲν δύναται, πρῶτον μὲν διότι ἡ *κορυφὴ* τοῦ ὄρους πολὺ πέραν τῶν Σκειρωνίδων πετρῶν κεῖται, ὥστε ὁ περιηγητὴς μόλις περὶ τὸ τέλος τῆς τῆς Μεγαρίδος περιγραφῆς ἥρμοζε νὰ κάμῃ μνείαν αὐτῆς τὸ πρῶτον, ἔπειτα δὲ διότι (καὶ οὗτος ὁ λόγος εἶναι βεβαίως ὁ ἰσχυρότερος, ἀφοῦ τὸ μεθοδικὸν τῆς τοῦ Παυσανίου περιγραφῆς εἰσὶν οὐκ ὀλίγοι οἱ ἀρνούμενοι) μέχρι τοῦδε ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ τοιούτων κορυφῶν τῶν ὀρέων βωμῶν μὲν καὶ τεμενῶν εὕρηνται, οὐδαμοῦ ὅμως καὶ ναῶν, λείψανα, οὐδὲ θὰ θελήσῃ τις σπουδαῖος ἀνὴρ νὰ διϊσχυρισθῇ ὅτι ἐνταῦθα προὔκειτο περὶ ἐξαιρέσεως. Οὐχὶ λοιπὸν ἡ τοῦ ὄρους κορυφή, ἀλλὰ τὸ μᾶλλον προεκτεινόμενον αὐτοῦ μέρος, πρὸς ἀνατολάς, ἐννοεῖται, ἤτοι πρὸς τὴν μεγαρικὴν πεδιάδα, σημαίνεται παρὰ Παυσανίᾳ διὰ τῆς λέξεως *ἄκρα*, καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἑρμηνείαν τῶν λόγων τοῦ περιηγητοῦ ἀναζητήσας τὸν ναὸν ηὐτύχησα ὄντως ἐνταῦθα ἀξιόλογα νὰνακαλύψω αὐτοῦ λείψανα. Κεῖνται δὲ ταῦτα ἡμίσειαν ὥραν πρὸς δυσμὰς τοῦ μνήματος τοῦ Καρὸς ὑπ᾽ αὐτὴν ταύτην τὴν ἀνατολικὴν τοῦ ὄρους προέκτασιν εἰς θέσιν κοινῶς νῦν καλουμένην *στὰ μάρμαρα*. Ὁ τόπος ὑπέρκειται ἐπὶ τοσοῦτον τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἔχει ἐλεύθερον τὸν ορίζοντα, ὥστε ὁλόκληρος ὁ Σαρωνικὸς κόλπος μετὰ τῶν παραλίων αὐτοῦ εἶναι καταφανής· καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Αἴγινα, ἧς τὸ *ὄρος* πρὸς τὸ τοῦ Ἀφεσίου Διὸς ἱερὸν διὰ τῶν θρησκευτικῶν παραδόσεων συνδέεται, ὑπ᾽ οὐδενὸς ἐπιπροσθοῦντος ὑψώματος ἀποκρύπτεται. Χάσμα τι ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ Παυσανίου διέφθειρεν ἀτυχῶς τὴν παρ᾽ αὐτῷ περὶ τούτων τῶν παραδόσεων διήγησιν· ἐν τοῖς χειρογράφοις τοῦ βιβλίου τοῦ περιηγητοῦ φθέγγεται αὕτη ὧδέ πως· «φασὶ δὲ ἐπὶ τοῦ συμβάντος ποτὲ τοῖς Ἕλλησιν αὐχμοῦ θύσαντος Αἰακοῦ κατά τι δὴ λόγιον τῷ Πανελληνίῳ Διὶ ἐν Αἰγίνῃ· κομίσαντα δὲ ἀφεῖναι καὶ διὰ τοῦτο Ἀφέσιον καλεῖσθαι τὸν Δία». Καὶ ὅτι μὲν μετὰ τὴν φράσιν *ἐν Αἰγίνῃ* ἐξέπεσον τοῦ κειμένου λέξεις τινές, ἤδη πρὸ πολλοῦ παρετηρήθη· εἰς εὕρεσιν ὅμως τοῦ τρόπου, καθ᾽ ὃν τὸ χάσμα πρέπει νὰ συμπληρωθῇ, δύναται νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ, νομίζω, ἡ σύγκρισις πρὸς τὴν παράδοσιν τὴν τὸ ὄνομα τῆς Κωλιάδος ἄκρας ἐξηγοῦσαν, καὶ ὧδέ πως κατὰ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Ἀριστοφάνους (Νεφελ. 52) φθεγγομένην· «ἔνιοι δὲ Ἴωνος θύοντος κόρακα ἁρπάσαι κωλῆν καὶ ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ ἀποθέσθαι· ὅθεν οὕτως ὠνομάσθη»[1]. Προδήλως δὲ καὶ περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἀφεσίου Διὸς πρόκειται περὶ ὁμοίου τινὸς μύθου, μὲ μόνην, ἐννοεῖται, τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερὸν πτηνὸν ὑπὸ τοῦ τοῦ Διός, ἤτοι τοῦ ἀετοῦ δέον νἀντικατασταθῇ· κατὰ δὲ ταῦτα καὶ σύμφωνα πρὸς τὸ ὅλον νόημα ὧδέ πως ἴσως πρέπει νἀναγνωσθῶσιν οἱ λόγοι τοῦ περιηγητοῦ· «φασὶ δε... θύσαντος Αἰακοῦ... τῷ Πανελληνίῳ Διὶ ἐν Αἰγίνῃ ἀετὸν ἁρπάσαι τὸ ἱερεῖον εἰς δὲ τὴν ἄκραν κομίσαντα ἀφεῖναι καὶ διὰ τοῦτο Ἀφέσιον καλεῖσθαι τὸν Δία»[1]. Διὰ δὲ ταύτης τῆς παραδόσεως συνδέεται τὸ ἐν τῇ Μεγαρικῇ ἄκρᾳ ἱερόν, οἱονεὶ *ἀφίδρυμα* αὐτοῦ θεωρούμενον, πρὸς τὸν πανάρχαιον τοῦ Διὸς βωμὸν τὸν ἐπὶ τῆς ὑψίστης κορυφῆς, τῆς νῦν *ὄρος* καλουμένης, τῆς νήσου Αἰγίνης ἱδρυμένον πάλαι ποτε. Καὶ τῷ ὄντι ἡ ἵδρυσις αὐτοῦ μακρὰν τῆς πόλεως τῶν Μεγάρων καὶ ἐπὶ τόπου οὑτωσὶ τῆς θαλάσσης ὑπερκειμένου, ὥστε πανταχόθεν σχεδὸν νὰ ᾖ ὁρατὸς παρὰ τῶν διαπλεόντων τὸν κόλπον, μαρ-

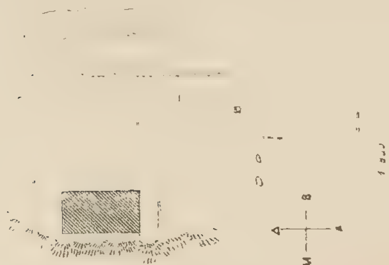
[1] Παράβ. Reinganum, ἔ. ἀ. σελ. 23, Leake, Trav. in north. Greece, II, σελ. 414, Bursian, Geogr. v. Griech. 1, σελ. 367.

[1] Ἀντὶ τοῦ κόρακος φέρεται ἐν ἄλλαις πηγαῖς *ἱέραξ* ἢ ἁπλῶς *ὄρνεον*.

[1] Ἀφοῦ αἱ λέξεις ἐκεῖναι εἶχον ἐκπέσει ὁ ἀντιγραφεὺς ἔθηκεν ἐκεῖ μετὰ τὸ κομίσαντα ἕνα *δὲ* ἵνα συνδέσῃ κἄπως τὰ λεγόμενα χωρὶς ὅμως καὶ νὰ φροντίσῃ πολὺ περὶ τοῦ ὅλου νοῦ τοῦ χωρίου.

τυρεῖ ἱκανῶς ὅτι κυρίως χάριν τῶν ναυτιλλομένων εἶχεν ἱδρυθῆ ποτε ἐκεῖ τὸ τοῦ Ἀφεσίου Διὸς ἱερόν.

Εἰς ἐξήγησιν τοῦ παρατιθεμένου τοπογραφικοῦ ἰχνογραφήματος τοῦ ναοῦ καὶ τῶν πέριξ αὐτοῦ θάρκέσωσιν, ἐλπίζω, αἱ ἀκόλουθοι σημειώσεις. Ὁ ναὸς ἦτο μικρὸν (6 × 11 Γ. Μ.) καί, ὡς συνήθως,

ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς κατατεινόμενον οἰκοδόμημα· τῶν τοίχων τοῦ σηκοῦ αὐτοῦ σώζονται καὶ νῦν ἔτι ὄρθιοι οἱ κατώτατοι δόμοι ἐκ μακρῶν (μ. 1,20) ἐξ ἀσβεστολίθου πλίνθων ὄντες ᾠκοδομημένοι, ἐνῷ πέριξ πλεῖσται ὅσαι ἄλλαι πλίνθοι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ διεσπαρμέναι κατάκεινται· ἵδρυτο δέ, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐρρήθη, ἐπὶ τοῦ κρασπέδου ὑψώματός τινος τοῦ ἐκεῖ ἐδάφους, οὗτινος ἡ συνέχεια ἐπιεικῶς ἀπότομος πρὸς νότον κατερχομένη ἀπολήγει εἴς τινα ἀνατολικῶς τῆς Κακῆς Σκάλας ἐκβάλλουσαν εἰς τὴν θάλασσαν χαράδραν. Ἴχνη περιβόλου τὸ ὅλον τέμενος περιβάλλοντος σώζονται, οὐχὶ συνεχῆ ὅμως, κατὰ τὸ πρὸς δυσμὰς καὶ βορρᾶν μέρος· κατὰ τὸ πρὸς ἀνατολὰς κατάκεινται δύο ὀγκωδέστατα μάρμαρα, ἀλλ᾽ ἐπὶ τοσοῦτον δυστυχῶς πάντοθεν λελωβημένα, ὥστε ἀδύνατον εἶναι νῦν νὰ μαντεύσωμεν τί ταῦτά ποτε ἦσαν· ἀλλὰ καὶ δεξαμενή τις ἐκεῖ, ἤτοι κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τοῦ τεμένους μέρος, ὑπάρχει, πέριξ τῆς ὁποίας σώζονται ἔτι καὶ νῦν αἱ πρὸς πόσιν καὶ πλύσιν χρήσιμοι *λεκάναι*. Ταύτης δὲ μεταξὺ καὶ τῶν δύο ἐκείνων ἀκαταλήπτων νῦν μαρμάρων κεῖται σειρὰ λίθων ὀγκωδῶν λαξευτὰς φερόντων κοιλότητας πρὸς ἵδρυσιν, ὡς εἰκάζω, στηλῶν ἢ ἄλλων ἀναθημάτων. Λατύπης δὲ μαρμάρων σωρεῖαι καὶ ὀστράκων πληθὺς οὐκ εὐκαταφρόνητος, καθὼς ἐπίσης καὶ κεράμων πηλίνων καὶ ἄλλων ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν πάμπολλα θραύσματα εὕρηνται διακεχυμένα καθ᾽ ὅλον τὸ τέμενος.

Ἀκριβεστέρα τις διὰ σκαφῆς ἔρευνα τῶν ἄνω περιγραφέντων μνημείων ἤθελε πιθανώτατα μᾶς διδάξει ἀξιόλογά τινα περὶ τῶν καθ᾽ ἕκαστον αὐτῶν, ἀλλ᾽ ἀρκοῦσιν ἐλπίζω καὶ τὰ προειρημένα εἰς ἀπόδειξιν πρῶτον μὲν ὅτι τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος πολλοὺς εἰσέτι ἐγκρύπτει τοὺς ἀγνώστους τῇ ἐπιστήμῃ θησαυρούς, ἔπειτα δὲ ὅτι οὐκ ἀπεικότως διϊσχυρίσθημεν τοῦ λόγου ἀρχόμενοι, ὅτι ἡ ἔρευνα καὶ ἐξέτασις τοῦ τμήματος τούτου τῆς Μεγαρικῆς παρέχει ἡμῖν νέα τεκμήρια τῆς ἀκριβείας τῆς τοῦ Παυσανίου περιηγήσεως.

H. G. Lolling

ΨΗΦΙΣΜΑΤΩΝ ΑΤΤΙΚΩΝ ΤΕΜΑΧΙΑ

Ἠγοράσθησαν ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας κατ' αὐτὰς πρὸς ἄλλοις τισὶ λίθοις ἐνεπιγράφοις καὶ τὰ ἑξῆς ψηφισμάτων τεμάχια, εὑρεθέντα εἰς διάφορα μέρη τῶν Ἀθηνῶν (τῆς κάτω πόλεως). Εἶναι δὲ πάντα ἐπὶ λίθου Πεντελικοῦ καὶ στοιχηδὸν κεχαραγμένα.

1.

. . . . .
. Τ . . .
Σ Ε Ι . .
. . . Ν Ο Ν . .
. . . δ) Ε Τ Ο Φ <
ἐφισμα . . . . . κ) Λ Ι Κ Α Τ
αθε . . . . γρα) Μ Μ Α Τ
ε . . . . Σ Ν Ε Ο

(τόπος κενός).

Ο Ν
. . . .

Ὕψος τοῦ λίθου 0,21. πλάτος 0,07. πάχος 0,12. Πρόδηλον εἶναι, ὅτι ἡ ὀρθογραφία ἐλέγχει τὴν πρὸ Εὐκλείδου ἄρχοντος γραμματικήν.

2.

. . . .
. . Ι Δ . .
. . Σ Κ . . .
. Τ Ο Σ Ι .
. . Α Ν . . .
. . . . . Ο . Σ . .
. . Ω Μ Γ .
. . . Λ Ε Ω .
. . . Λ Ω Ι Τ . .
. ψ η φ) Ι Σ Μ Α Τ .
. . Π Ρ Ε Σ Β Ε . . .
. . Ν Τ Η Ι Β Ο .
. Ο Κ Ρ Α Τ Η .
. \ Ε Ι Δ;Ε Ν .
. . Ν Τ Ο Ν . . .
. . . Α Υ Τ Ο . .
. . . Σ Ϲ . .
. . . . .

Ὕψος 0,17. πλάτος 0.08. πάχος 0,11. Τὰ γράμματα πολὺ ἀποτετριμμένα, καὶ ἴσως που ἐν τῇ ἀντιγραφῇ ἐσφάλην. Εἶναι δὲ ἡ γραφὴ τοῦ δ' πρὸ Χρ. αἰῶνος, ὅπως καὶ ἡ τοῦ ἐφεξῆς τρίτου τεμαχίου.

3.

. . . . .
. . . Α Κ . .
. F Ν Τ Ω . .
. . Ν Ε Ι Σ Ο . .
κ) Α Θ Α Π Ε Ρ . .
. . κ) Η Ρ Υ Ξ Ε Υ;Χ . .
τ ῷ) Ι Δ Η Μ Ω Ι Τ Ω (ι . .
. . Ο Ι Ν Α Ι Ω Ν Κ Α . .
. . ἐ π) Ι Δ Η Μ Ο Υ Ν Τ / . .
. . Τ Α Ι Τ Ω Ν Α / . .
. . . . Μ Ω . .
. . . . .

Ὕψος 0,15. πλάτος 0,12. πάχος 0,11. Ἔργον δὲ πολλοῦ χρόνου καὶ μελέτης εὐσυνειδήτου ἤθελεν εἶναι τὸ ἐξετάσαι, ἂν τὰ τρία τεμάχια ταῦτα συγκολλῶνταί τισι τῶν ἤδη προεκδεδομένων ἔν τε τῷ Corpus inscriptionum Atticarum καὶ ἀλλαχοῦ.

Ἐκτυποῦμεν καὶ τὴν ἑξῆς ὡσαύτως ἐξ ἀγορᾶς καὶ ἐξ Ἀθηνῶν προελθοῦσαν Λατινικὴν ἐπιγραφήν, ἥτις ἀναγινώσκεται ἐπὶ λίθου Πεντελικοῦ, κολοβοῦ δεξιόθεν, ἀριστερόθεν καὶ κάτωθεν.

. . . l)egite hoc Remi et Qv(irini. . .
. . . militiæ decvs poeta . . ; . .
. . . . . litate Flaviorvm. . . .
. . . s sapientia politv. . .
. . . . nis haC; . . . . . .
. . . .

Ὕψος τοῦ λίθου 0,21. πλάτ. 0,35. πάχ. 0,13. Μετὰ τὸ *ta* τοῦ β' στίχου καὶ πρὸ τῆς τοῦ λίθου ἀποθραύσεως σώζεται κενὸς τόπος ἑνὸς γράμματος.

Χάραξις γραμμάτων ἐπιμελής. Τὸ δὲ σχῆμα αὐτῶν, ὡς ἤδη καὶ τὸ ἐν στίχῳ τρίτῳ ὄνομα τῶν Φλαουΐων, ἐμφαίνει τὸν αον μετὰ Χριστὸν αἰῶνα. Δὲν ἀποφαίνομαι δὲ περὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς ἐπιγραφῆς. Μόνον βλέπω, ὅτι δὲν εἶναί τις τῶν κοινῶν καὶ συνήθων.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 12 Ἰουλίου 1888.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ

(Ἐξεδόθη τῇ 1ῃ Αὐγούστου 1888.)

1

2α

2.

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΚ ΜΥΚΗΝΩΝ

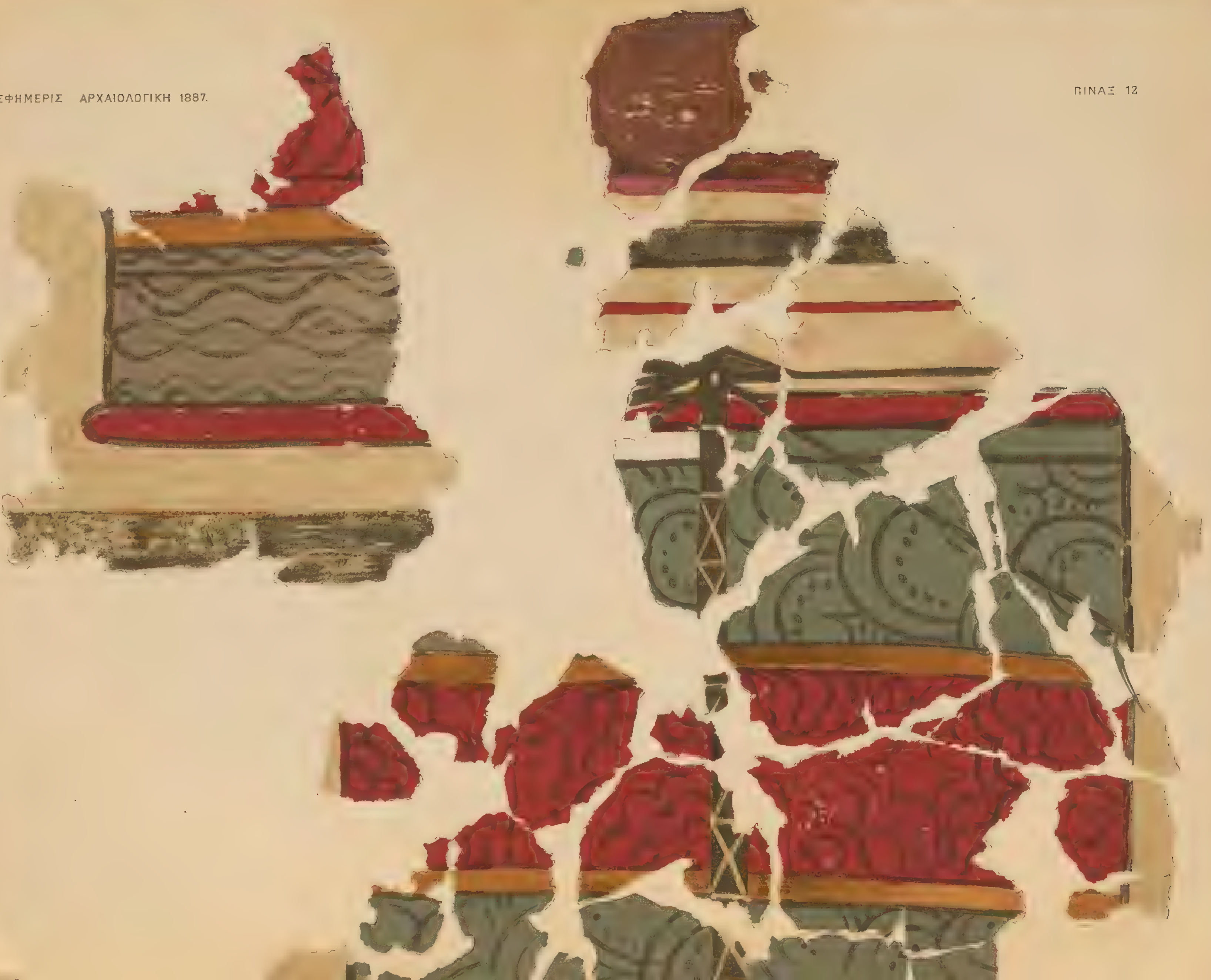

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ Ε

…Κ ΜΥΚΗΝΩΝ

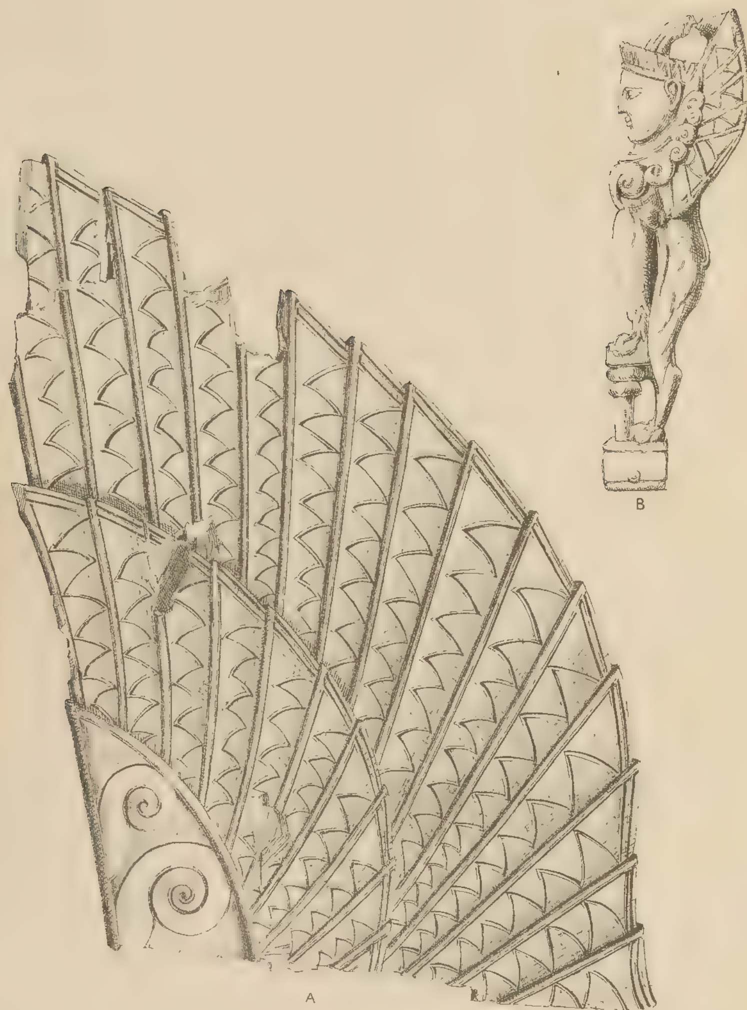
Λιθ. Κ. Γρουνδμαν Αθήναι

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ
ΕΚ
ΜΥΚΗΝΩΝ

Λιθ. Κ. Γρούνδμαν Ἀθῆνσι.

Β

Α

Α¹

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕ

ΕΚ ΜΥΚΗΝΩΝ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ

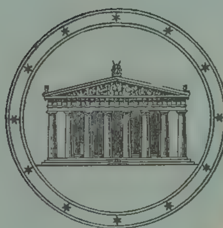
ΥΠΟ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ

1887

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΕΝ ΑΘΗΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩ

Ευρίσκεται παρά Καρόλῳ Μπ

1887

.ΙΣ Δ ΕΚ Α Ι
ΜΕΓΑΛΩΜΕΝΤΟΙΣ Ε Τ Ε
ΘΕΑΙΣ ΜΕΤΑΤΩΝ ΕΞΕ
ΣΕ ΠΕΜΕΛΗΘ ΗΔΕΚ Α Ι
ΗΝ ΣΤΡΑΤΗ Γ Ι ΑΝΟΠ ΩΣ
ΕΤΕΛΕΣΕΝ ΔΕΚΑ Ι
ΠΟΛΙ Τ ΩΝ Ι ΣΟΝΑΥΤ Ο Ν
ΟΔΟΚΗ. ΟΝΕΠ Ε Μ Ε
ΕΩΣΣΙΤΟΝΤΕΠΑ Ρ Α Τ Ι
Σ Λ ΥΣΙΤΕ Λ ΕΣΤΑΤ . Ν
ΟΔΙ ΔΟΥΣ ΑΡΓΥΡ Ι Ο ΝΕΙ Σ
Υ ΤΟΝ ΤΕΤΑ ΓΜΕΝ Ω Ν ΤΗ Σ
Λ ΙΓΑΕΚΤΩΝΙΔΙ ΩΝ ΑΝΑ
ΩΝΚΑΙΙΔΙΑΙΕΚΑΣ ΤΟ Υ
ΩΝΟΙ ΤΕΤΑΓΜΕΝΟΙ Ε Ν
Ε ΣΤΟΥΣΕΙ ΣΤΟΝΔ Η
Σ Φ Ι ΛΟΤΙ ΜΟΥΜΕΝΟΥ Σ

Τῆς συντάξεως καὶ ἐκδόσεως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος ἐπιμελεῖται τριμελὴς ἐπιτροπὴ τοῦ συμβουλίου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας.

Αἰτήσεις ἀναφερόμεναι εἰς τὴν Ἐφημερίδα ἀπευθύνονται πρὸς τὸν *Ἐπιμελητὴν τοῦ Μουσείου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας* Αθ. Σ. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΝ.

Ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι ἐκδίδονται ἄρθρα ἀρχαιολογικῆς ὕλης παντὸς εἴδους καὶ πάσης ἐποχῆς, κατὰ προτίμησιν ὅμως Ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ καὶ μνημεῖα τῆς τέχνης ἀνέκδοτα μετὰ περιγραφῆς αὐτῶν καὶ ἑρμηνείας συντόμου καὶ εἰδήσεις ἀρχαιολογικαὶ φέρουσαι ὡς οἷόν τε ἐπίσημον χαρακτῆρα.

Τοῖς γράφουσιν ἄρθρα εἰς τὴν Ἐφημερίδα χορηγεῖται ἀμοιβὴ ἑκατὸν δραχμῶν ἀντὶ ἑκάστου τυπογραφικοῦ φύλλου. Οἱ πίνακες καὶ τὰ ἐν τῷ κειμένῳ ἀπεικονίσματα λογίζονται ὡς κείμενον.

Τῆς Ἐφημερίδος ἐκδίδοται κατὰ τριμηνίαν ἓν τεῦχος σχήματος τετάρτου περιέχον τρία τοὐλάχιστον τυπογραφικὰ φύλλα καὶ τρεῖς πίνακας.

Συνδρομὴ ἐτησία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος δραχμαὶ δεκαέξ.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται ἐν τῷ παρὰ τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ βιβλιοπωλείῳ τοῦ κ. ΚΑΡΟΛΟΥ ΜΠΕΚ.

Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς ἀνταλλάσσεται πρὸς πᾶν καθαρῶς ἀρχαιολογικὸν περιοδικόν.

Διὰ τὰ τυπογραφικὰ καὶ ἄλλα παροράματα εὐθύνεται ὁ ἑκάστοτε παρέχων τὸ εἰς ἔκδοσιν ἄρθρον ὑφ' ὃ καὶ ὑπογράφεται.

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΞ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ

(Συνέχεια, ἴδε Ἀρχαιολ. Ἐφημ. 1886 σελ. 186).

30.

Θ Ε Ο Ι
ΕΔΟΞΕΝΑΘΗΝΑΙΩΝΤΟΙΣΤΕΤΑΓΜΕ...<Ε...ΣΙΝΙΚΑΙΠΑΝΑΚΤΩΙΚ..
ΦΥΛΕΙΚΑΙΤΟΙΣΥΠΑΙΘΡΟΙΣ ....ΔΗΔ ..ΑΙΝΕΤΟΣΔΙΑΤΕΛΕΙΕ.
ΝΟΥΣΩΝΤΩΙΔΗΜΩΙΚΑΙΕΙΣ ..Α ΣΑΥΤΟΝΛ..ΤΟΥΡΓΙΑΣΚΕΧΕΙΡΟΤΟΝ.
ΚΕΝΚΑΛΩΣΚΑΙΕΝΔΟΞΩΣΕΞ..ΕΝΚΑΙΠΡΟΣΤ.. ΟΚΟΙΝΟΝΤΩΝΑΙΤΩΛΩΝ
ΠΛΕΟΝΑΚΙΣ ΕΠΡΕΣΒΕΥΣΕΝ .ΜΟ ΙΩΣΔΕΚΑΙΠ..ΣΤΟΝΒΑΣΙΛΕΑΦΙΛΙΠΠΟΝ
ΟΠΩΣΑΝΠΑΡΕΚΑΤΕΡΩΝΤΩΙ .ΗΜΩΙΗΤΕΦΙΛΙ..ΑΙΗΕΙΡΗΝΗΔΙΑΤΗΡΗ
ΤΑΙΚΑΙΜΗΔΥΦΕΝΟΣΠΕΡΙΣ .ΩΜΕΝΗΗΠΟΛΙΣ.ΠΟΚΑΤΑΣΤΑΘΕΙΕΙΣ
ΤΗΝΕΞΑΡΧΗΣΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑΝΟΥΤΕΚΑΚΟΠΑ..ΑΝΟΥΔΕΜΙΑΝΟΥΤΕΚ..
ΔΥΝΟΝΥΠΟΣΤΕΛΛΟΜΕΝΟΣΑΔΔΑΚΑΙΛΟΓΩΙΚ.ΙΕΡΓΩΙΤΑΣΥΜΦΕΡΟΝ
ΤΑΠΡΑ.ΤΩΝΤΕΙΠΑΤΡΙΔΙΑΝΘΩΝΑΥΤΟΝΟΔΗ.ΟΣΕΠΕΙΝΕΣΕΝΤΕΠΛΕΟ
ΝΑΚΙΣΚΑΙΕΣΤΕΦΑΝΩΣΕΝΧΡΥΣΩΙΣΤΕΦΑΝΩΙΧΑΡΙΝΑΞΙΑΝΑΠΟΔΙΔΟΥΣ
..Ν..ΕΡΓΕΣΙΩΝΤΩΝΕΙΣΕΑΥΤΟΝΧΕΙΡΟΤΟΝΗΘΕΙΣΔΕΣΤΡΑΤΗΓΟΣ
ΞΠΙΤΗ.ΧΩΡΑΝΤΗΝΕΠΕ..ΥΣΙΝΟΣΤΟΜΕΝ.........ΑΙΡΕΦΩΝΤΟΣ
ΑΡΧΟΝΤΟΣΚΑΛΩΣΚΑΙ...ΩΣΑΥΤΟΥΕΙ.....ΤΗΝ ....ΙΣΤΕ
ΝΟΜΟΙΣ..ΛΟΥΘΩΣ....ΟΙΣΨΗΦΙΣΜ......ΠΑ ΣΑΝΠΡΟΝΟΙΑΝΠ..
ΟΥΜΕΝΟΣ...ΕΠΙΜ...ΙΑΝΤΟΥ Ο ΥΑ ΔΙΚΗΜΑ ΜΗΤΕ
ΤΕΙΧΩΡΑΙΜ ...ΤΟΙΣΦΡΟΥΡΙΟΙΣΓΕ......ΩΣ ΑΥΤΩΣΔΕΚΑΙΠΑ
ΛΙΝΧΕΙΡΟ... .ΘΕΙΣ.ΟΔΕΥΤΕΡΟΝΕΠΙΤ Τ. ΝΧΩΡΑΝΕΠΙΔΙΟ
ΚΛΕΟΥΣΑΡΧΟΝΤΟΣΔΙΕΤΕΛΕΣΕΝΥΠΕΡΤΙΘ...ΝΟ ΣΕΑΥΤΟ ......
ΠΡΟΣΤΗΝΦΥΛΑΚΗΝΕΠΙΜ.ΛΕΙΑΙΚΑΙΤΗΙΠ....Ο ΥΣΥΦΕΑΥ.....
ΤΑΓΝΕΝΟΥΣ...ΟΤΙΜΙΑΙΧΕΙΡΟΤΟΝΗΘΕΙΣ...Α ΙΤΟΤΡΙΤΟΝΣΤΡΑ
ΤΗΓΟΣΕΠΙΤ..ΧΩΡΑΝΤΗ..Π.ΛΕΥΣΙΝΟΣ...ΑΙ ΣΧΡΩΝΟΣΑΡΧΟΝ
ΤΟΣΤΗΣΤΕ..ΛΑΚΗΣΕΦΡΟ.ΤΙΣΕΝΤΗΣΧΩΡ.ΣΚ .ΙΤΩΝΦΡΟΥΡΙΩ.
ΚΑΘΑΠΕΡ....ΝΤΟΙΣΕΝΠΡ..ΘΕΧ.ΟΝΟΙΣΓΙΝΟΜΕΝΗΣΔΕΚΑΙ
ΤΗΣΠΑΝΗ....ΩΣΤΩΝΕΛΕΥ<.ΝΙΩ. ΤΩΜΜΕΓΑΛΩΜΕΝΤΟΙΣΕΤΕ
ΣΙΝΘΙΣ ΕΣΤΡΑΤΗΓΗΚΕΝΕΘΥΣΕΝΤΑΙΣΘΕΑΙΣΜΕΤΑΤΩΝΕΞΕ
ΛΕΥΣΙΝΟΣΠΕΡΙΤΗΣΤΟΥΔΗΜΟΥΣΩΤΗΡΙΑΣΕΠΕΜΕΛΗΘΗΔΕΚΑΙ
ΤΗΣΤΩΝΜΥΣΤΗΡΙΩΝ ...ΕΤΗΣΚΑΘΕΚΑΣΤΗΝΤΗΝΣΤΡΑΤΗΓΙΑΝΟΠΩΣ
ΜΕΤΑΠΑΣΗΣΑΣΦΑΛΕ ...ΣΥΝΤΕ.ΕΣΘΕΙΔΙΕΤΕΛΕΣΕΝΔΕΚΑΙ
ΠΡΟΣΤΟΥΣΥΦΕΑΥΤΟΝ....ΓΜΕΝΟΥΣΤΩΝΠΟΛΙΤΩΝΙΣΟΝΑΥΤΟΝ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΙΩΝΕΝΠΑ.....ΙΚΑΙΑΔΩΡΟΔΟΚΗ.ΟΝΕΠΕΜΕ
ΛΗΘΗΔΕΚΑΙΤΗΣΤΩΝΟ.....ΙΔΙΑΔΟΣΕΩΣΣΙΤΟΝΤΕΠΑΡΑΤΙ
ΘΕΜΕΝΟΣΕΞΕΤΟΙΜΟΥΟ ΩΣΙΝΩΣΛΥΣΙΤΕΛΕΣΤΑΤ.Ν
ΚΑΙΕΝΠΑΣΙΤΟΙΣΕΤΕΣΙΙ.. ΤΟΙΣΠΡΟΔΙΔΟΥΣΑΡΓΥΡΙΟΝΕΙΣ
ΕΣΘΗΤΑΑΕΙΠΡΟΝΟΟΥΜΕΝΟ..ΩΝΥΦΑΥΤΟΝΤΕΤΑΓΜΕΝΩΝΤΗΣ
ΕΥΣΧΗΜΟΣΥΝΗΣΚΑΙΕΙΣΤΑΥ.ΑΟΥΚΟΛΙΓΑΕΚΤΩΝΙΔΙΩΝΑΝΑ
ΛΙΣΚΩΝΚΑΙΚΟΙΝΕΙΠΑΣΙΝ..ΧΡΗΣΤΩΝΚΑΙΙΔΙΑΙΕΚΑΣΤΟΥ
ΦΡΟΝΤΙΖΩΝΟΠΩΣΑΝΟΥΝΚΑΙΑ.ΗΝΑΙΩΝΟΙΤΕΤΑΓΜΕΝΟΙΕΝ
ΤΟΙΣΦΡΟΥΡΙΟΙΣΦΑΙΝΩΝΤΑΙΤΙΜΩΝΤΕΣΤΟΥΣΕΙΣΤΟΝΔΗ
ΜΟΝΦΙΛΟΔΟΞΟΥΝΤΑΣΚΑΙΕΙΣΕΑΥΤΟΥΣΦΙΛΟΤΙΜΟΥΜΕΝΟΥΣ

INSTITUTE LIBRARY

Α Γ Α Θ Ε Ι Τ Υ Χ Ε Ι Δ Ε Δ Ο Χ . Α Ι Τ Ο Ι Σ Τ Ε Τ . Γ Μ Ε Ν Ο Ι Σ Τ Ω Ν Π Ο Λ Ι Τ Ω Ν
Ε Ν Ε Λ Ε Υ Σ Ι Ν Ι Κ Α Ι Π Α . Α Κ Τ Ω Ι Κ . . . . Λ Ε Ι Κ Α Ι Τ Ο Ι Σ Υ Π Α Ι Θ Ρ Ο Ι Σ
Ε Π Α Ι Ν Ε Σ Α Ι Δ Η Μ Α Ι Ν Ε Τ Ο Ν Ε Ρ Μ . . . . . Υ Σ Α Θ Μ Ο Ν Ε Α Κ Α Ι Σ Τ Ε Φ Α
Ν Ω Σ Α Ι Α Υ Τ Ο Ν Χ Ρ Υ Σ Ω Ι Σ Τ Ε Φ Α Ν Ω . . . Α Τ Ο Ν Ν Ο Μ Ο Ν Κ Α Ι Ε Ι Κ Ο
Ν Ι Χ Α Λ Κ Ε Ι Κ Α Ι Σ Τ Η Σ Α Ι Α Υ Τ Η Ν Ε Ν . . . Α Υ Λ Ε Ι Τ Ο Υ Ι Ε Ρ Ο Υ Α Ν Α
Γ Ο Ρ Ε Υ Σ Α Ι Δ Ε Τ Ο Ν Σ Τ Ε Φ Α Ν Ο Ν Τ Ο Υ Τ . Ν Α Λ Ω Ι Ω Ν Τ Ω Ι Π Α Τ Ρ Ι Ω .
Α Γ Ω Ν Ι Τ Η Σ Δ Ε Π Ο Ι Η Σ Ε Ω Σ Τ Η Σ Ε Ι Κ Ο . Ο Σ Κ Α Ι Τ Η Σ Α Ν Α Γ Ο Ρ Ε Υ Σ .
Ω Σ Ε Π Ι Μ Ε Λ Η Θ Η Ν Α Ι Τ Ο Ν Γ Ρ Α Μ Μ Α Τ Ε . Κ Α Ι Τ Ο Ν Τ Α Μ Ι Α Ν Κ Α Ι Τ Ο Υ Σ
Ε Ι Ρ Η Μ Ε Ν Ο Υ Σ
Ο Ι Δ Ε Ι Ρ Ε Θ Η Σ Α Ν Ε Π Ι Η Ν Α[1] Ν Α[1] Θ Ε Σ . .
Τ Η Σ Ε Ι Κ Ο Ν Ο Σ
Ι Τ Ο Φ Ω Ν Ι Φ Ι Σ Τ Ι Α Δ Η Σ = Ν Ο Φ Ω Ν Β Ε Ρ Ε Ν Ι Κ
Η Σ Π Α Ι Α Ν Ε Υ Ν Δ Ρ Ο Σ Τ Υ Ρ Μ Ε

Θεοί.

Ἔδοξεν Ἀθηναίων τοῖς τεταγμέ[νοις] Ἐ[λευ]σῖνι καὶ Πανάκτωι κ[αὶ] Φυλῆι καὶ τοῖς ὑπαίθροις. [Ἐπει]δὴ Δ[ημ]αίνετος διατελεῖ ε[ὔ]νους ὢν τῶι Δήμωι καὶ εἰς [ὅσ]ας αὐτὸν λ[ει]τουργίας κεχειροτόν[η]κεν καλῶς καὶ ἐνδόξως ἐξ . . εν καὶ πρός τ[ε τ]ὸ κοινὸν τῶν Αἰτωλῶν πλεονάκις ἐπρέσβευσεν [ὁ]μοίως δὲ καὶ π[ρὸ]ς τὸν βασιλέα Φίλιππον, ὅπως ἂν παρ' ἑκατέρων τῶι [Δ]ήμωι ἥ τε φιλί[α κ]αὶ ἡ εἰρήνη διατηρῆται καὶ μηδ' ὑφ' ἑνὸς περισ[π]ωμένη ἡ πόλις [ἀ]ποκατασταθεῖ εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς εὐδαιμονίαν, οὔτε κακοπα[θί]αν οὐδεμίαν, οὔτε κί[ν]δυνον ὑποστελλόμενος, *ἀλλὰ*[2] καὶ λόγωι κ[α]ὶ ἔργωι τὰ συμφέροντα πράττων τεῖ πατρίδι, ἀνθ' ὧν αὐτὸν ὁ Δῆ[μ]ος ἐπείνεσέν τε πλεονάκις καὶ ἐστεφάνωσεν χρυσῶι στεφάνωι χάριν ἀξίαν ἀποδιδοὺς [τῶ]ν [εὐ]εργεσιῶν τῶν εἰς ἑαυτόν· χειροτονηθεὶς δὲ στρατηγὸς ἐπὶ τὴ[ν] χώραν τὴν ἐπ' Ἐ[λε]υσῖνος τὸ μὲν [πρῶτον ἐπὶ Χ]αιρεφῶντος ἄρχοντος καλῶς καὶ [ἀξί]ως αὐτοῦ ἐζ . . . . . . τὴν . . . . . . [το]ῖς τε νόμοις [ἀκο]λούθως [καὶ τ]οῖς ψηφίσμ[ασι καὶ;] πᾶσαν πρόνοιαν π[οι]ούμενος [καὶ] ἐπιμ[έλε]ιαν τοῦ [μη]θ[ὲν μηδαμο]ῦ ἀδίκημα, μήτε τεῖ χώραι, μ[ήτε] τοῖς φρουρίοις γε[νέσθαι;]· ὡσαύτως δὲ καὶ πάλιν χειρο[τονη]θεὶς [τ]ὸ δεύτερον ἐπὶ τ[ὴν αὐ]τὴν χώραν ἐπὶ Διοκλέους ἄρχοντος διετέλεσεν ὑπερτιθ[έμε]νος ἑαυτὸ[ν ἐν τεῖ] πρὸς τὴν φυλακὴν ἐπιμ[ε]λείαι καὶ τεῖ π[ρὸς τ]οὺς ὑφ' ἑαυ[τὸν τε]ταγμένους[3] [φιλ]οτιμίαι· χειροτονηθεὶς [δὲ κ]αὶ τὸ τρίτον στρατηγὸς ἐπὶ τ[ὴν] χώραν τὴ[ν ἐ]π' [Ἐ]λευσῖνος [ἐπὶ] Αἴσχρωνος ἄρχοντος τῆς τε [φυ]λακῆς ἐφρό[ν]τισεν τῆς χώρ[α]ς κ[α]ὶ τῶν φρουρίω[ν], καθ' ἅπερ [καὶ ἐ]ν τοῖς ἔνπρ[οσ]θε χ[ρ]όνοις, γινομένης δὲ καὶ τῆς πανη[γύρε]ως τῶν Ἐλευ[σι]νίω[ν] τῶμ μεγάλων ἐν τοῖς ἔτεσιν, οἷς[4] ἐστρατήγηκεν, ἔθυσεν ταῖς θεαῖς[5] μετὰ τῶν ἐξ Ἐλευσῖνος περὶ τῆς τοῦ Δήμου σωτηρίας, ἐπεμελήθη δὲ καὶ τῆς τῶν μυστηρίων [τελ]ετῆς καθ' ἑκάστην τὴν στρατηγίαν, ὅπως

[1] Ἐδῶ ἀληθῶς ἔχει τὸ Α [τὴν μεσαίαν του γραμμὴν μᾶλλον καμπύλην ἢ εὐθεῖαν. Εἶναι δὲ τὰ γράμματα τῶν τεσσάρων τελευταίων στίχων (50-54) διπλάσια περίπου κατὰ τὸ μέγεθος τῶν ἄλλων καὶ ἀμελέστερον κεχαραγμένα.

[2] Ὁ λίθος ἔχει ΑΔΔΑ ἐξ ἀβλεψίας βεβαίως τοῦ χαράκτου.

[3] Ἐν τῷ λίθῳ φέρεται τεταγΝένους.

[4] Ἐν τῷ λίθῳ ὑπάρχει ΘΙΣ.

[5] *Ταῖς θεαῖς* καὶ ὄχι *τοῖν θεαῖν* ἢ *τοῖν θεοῖν*· ἀγνοῶ ἂν ἐσημειώθη ἤδη ἀπὸ τίνων ἄρχεται χρόνων ἐν τοῖς λίθοις ἡ ἀντικατάστασις τοῦ *δυικοῦ* διὰ τοῦ *πληθυντικοῦ*.

μετὰ πάσης ἀσφαλε[ίας] συντε[λ]εσθεῖ, διετέλεσεν δὲ καὶ
πρὸς τοὺς ὑφ' ἑαυτὸν [τετα]γμένους τῶν πολιτῶν ἴσον αὑτὸν
παρασκευάζων ἐν πα . . . . . ι καὶ ἀδωροδόκη[τ]ον, ἐπεμε-
λήθη δὲ καὶ τῆς τῶν ὀ[ψωνίων] διαδόσεως, σῖτόν τε παρατι-
θέμενος ἐξ ἑτοίμου Ο . . . . . ωσιν ὡς λυσιτελεστάτ[η]ν,
καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ἔτεσιν [τού]τοις προδιδοὺς ἀργύριον εἰς
ἐσθῆτα, ἀεὶ προνοούμενο[ς τ]ῶν ὑφ' αὑτὸν τεταγμένων τῆς
εὐσχημοσύνης, καὶ εἰς ταῦ[τ]α οὐκ ὀλίγα ἐκ τῶν ἰδίων ἀνα-
λίσκων καὶ κοινεῖ πᾶσιν [εὐ]χρηστῶν καὶ ἰδίαι ἑκάστου
φροντίζων. Ὅπως ἂν οὖν καὶ Ἀ[θ]ηναίων οἱ τεταγμένοι ἐν
τοῖς φρουρίοις φαίνωνται τιμῶντες τοὺς εἰς τὸν Δῆ-
μον φιλοδοξοῦντας καὶ εἰς ἑαυτοὺς φιλοτιμουμένους,
ἀγαθεῖ τύχει, δεδόχ[θ]αι τοῖς τετ[α]γμένοις τῶν πολιτῶν
ἐν Ἐλευσῖνι καὶ Πα[ν]άκτωι κ[αὶ Φυ]λεῖ καὶ τοῖς ὑπαίθροις
ἐπαινέσαι Δημαίνετον Ἑρμ[ογένο;]υς Ἀθμονέα καὶ στεφα-
νῶσαι αὐτὸν χρυσῶι στεφάνω[ι κατ]ὰ τὸν νόμον καὶ εἰκό-
νι χαλκεῖ καὶ στῆσαι αὐτὴν ἐν [τεῖ] αὐλεῖ τοῦ ἱεροῦ, ἀνα-
γορεῦσαι δὲ τὸν στέφανον τοῦτ[ο]ν Ἁλώιων τῶι πατρίω[ι
ἀγῶνι· τῆς δὲ ποιήσεως τῆς εἰκό[ν]ος καὶ τῆς ἀναγορεύσ[ε-
ως ἐπιμεληθῆναι τὸν Γραμματέ[α] καὶ τὸν Ταμίαν καὶ τοὺς
εἰρημένους.
Οἵδε (ἑ)[1] ιρέθησαν ἐπὶ [τ]ὴν ἀνάθεσ[ιν
τῆς εἰκόνος
. . . . . ιτοφῶν Ἰφιστιάδης [Ξε]νοφῶν Βερενικ[ίδης
. . . . ης Παιαν(ι)[2] εὺς [Ἀλέξα;]νδρος Τυρμε[ίδης.

Δεκατέσσαρα τεμάχια εὑρεθέντα ἐντετειχισμένα εἰς ἀσβεστόκτιστον τοῖχον (τουρκικόν;) παρὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ Περιβόλου τὴν μεταξὺ τῶν δύο στρογγύλων Πύργων Α καὶ Α'[3] ἀπαρτίζουσι, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον προσαρμόζοντα, τὸν λίθον, ἐφ' οὗ φέρεται κεχαραγμένον τὸ ἀνωτέρω ψήφισμα, ὅπερ μεταγράψας καὶ εἰς τὴν κοινὴν γραφὴν ἐτήρησα τὴν ὀρθογραφίαν τοῦ χαράκτου. Ὁ λίθος (ὑπογλαυκίζων πεντελικὸς) ἀπολήγει εἰς ἀετωμάτιον καὶ ἀποκεκρουσμένος ὢν πρὸς τὰ κάτω ἔχει πάχος[4] μὲν 0,11, πλάτος δὲ 0,45-0,46 καὶ ὕψος, ἤτοι μῆκος (τὸ μέγιστον νῦν σωζόμενον) 0,84· ἀλλὰ τὸ ὕψος τῆς ἐνεπιγράφου ἐπιφανείας τῆς στήλης (0,57 τὸ ὅλον) περιεσώθη ἡμῖν, ὡς νομίζω, ὁλόκληρον, διότι κάτωθι τῶν δύο τελευταίων ἀναγραφομένων ὀνομάτων σώζεται τοῦ λίθου

[1] Ἐλησμόνησε νὰ γράψῃ ὁ χαράκτης τὸ Ε.

[2] Ἐδῶ ἐλησμόνησε τὸ Ι.

[3] Παράβ. τὸ διάγραμμα ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας τοῦ 1884.

[4] Κατὰ τὸ ἀετωμάτιον τὸ πάχος τῆς στήλης, ὡς εἰκός, εἶνε ὀλίγον τι μεῖζον, ἤτοι 0,14 περίπου.

δεξιὰ μὲν 0,07 τόπος ἄγραφος, ἀριστερὰ δὲ 0,03, ὥστε ἄλλα ὀνόματα (καὶ τούτων οἱ στίχοι δὲν ἀπέχουσιν ἀλλήλων πλεῖον τοῦ 0,01) πλὴν τῶν τεσσάρων ἐκείνων δὲν ὑπῆρχον ἀναγεγραμμένα. Ὅτι ὅμως καὶ κατὰ τὴν προσαρμογὴν τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν στήλην τεμαχίων ὑπάρχουσι χάσματα οἴκοθεν ἐννοεῖται. Ἄλλως τὰ γράμματα εἶναι εὐανάγνωστα, καίπερ πολλαχοῦ ὑπὸ *ἀσβεστοαμμοκονίας* ἐπικεχρισμένα, τὸ δὲ σχῆμα αὐτῶν ἁπλοῦν μὲν ἔτι, ἀλλ' ὄχι καὶ ὁμαλὸν καὶ κομψόν[1], μαρτυροῦν ἤδη καὶ τοῦτο παρακμῆς χρόνους, καὶ ἐν γένει ἡ γραφὴ δὲν εἶναι ἐπιμελὴς καὶ ἐντεῦθεν καὶ τὰ γράμματα μέχρι τινὸς μόνον πρὸς τἀριστερὰ καὶ ὄχι εἰς ὅλους τοὺς στίχους *στοιχηδὸν* κεχαραγ-

[1] Παραθέτομεν ἐνταῦθα διὰ ζιγκογραφήματος τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων κατὰ χάρτινον ἀποτύπωμα τοῦ λίθου. Λιθογραφικὸν πίνακα πανομοιότυπον τῆς ὅλης ἐπιγραφῆς ἦτο δύσκολον νὰ ἐκπονήσωμεν.

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ
Ν Ξ Ο Π Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

μένα. Ὅτι δὲ καὶ εἰς ἁμαρτήματά τινα ὑπέπεσεν ὁ χαράκτης ἐδήλωσα ἤδη ἐν τῇ μεταγραφῇ, ἐν δὲ τῇ τμήσει τῶν λέξεων εἰς συλλαβὰς φαίνεται ἀκολουθῶν τοὺς καὶ νῦν ἰσχύοντας κανόνας τῆς γραμματικῆς καὶ ἐντεῦθεν ἔν τισι στίχοις πλειότερος ἀπομένει πρὸς τὰ δεξιὰ ἄγραφος τόπος.

Περὶ τῶν καθ᾽ ἕκαστον τοῦ ψηφίσματος δὲν ἔχω πολλὰ νὰ παρατηρήσω.

Στίχ. 4. *Ἐξ . . εν*· διέκρινα ἀκόμη καὶ τοῦ τετάρτου γράμματος τῆς λέξεως (πλείονα τῶν δύο γραμμάτων δὲν ἠδύνατο νὰ χωρέσῃ τὸ χάσμα) τὰ λείψανα ὡσεὶ ἑνὸς Κ ἢ ἑνὸς Χ ἴχνη· ὁποία τις ἦν λοιπὸν ἡ ὅλη λέξις ἡ ἐνταῦθα ἁρμόζουσα; ἆρά γε *ἐξῆκεν* = καλῶς καὶ ἐνδόξως ἐξῆλθεν (ὡσεὶ ἐκ δοκιμασιῶν καὶ ἀγώνων δυσχερῶν) πασῶν τῶν λειτουργιῶν, ὅσαι τῷ εἶχον ἀνατεθῇ; Ἂν τὸ τέταρτον γράμμα ἠδύνατο νὰ ὑποτεθῇ ὡς Γ, τότε ἀνάρμοστος δὲν θὰ ἦτο ἴσως ἡ συμπλήρωσις *ἐξῆγεν*.

Στίχ. 13. *Ἐπὶ τὴν χώραν τὴν ἐπ᾽ Ἐλευσῖνος*. Παράβ. Ἀρχ. Ἐφημ. 1884, σελ. 144 καὶ τὰς ἐκεῖ παραπομπάς.

Στίχ. 14. *ἐζ . . . . . . τήν . . . . . .*· βεβαιῶ τὴν ἀνάγνωσιν· τίς ὑποκρύπτεται λέξις ἀδυνατῶ νὰ μαντεύσω, ἂν δὲν ἐνυπολανθάνῃ τοῦ χαράκτου ἀβλεψία τις· μετὰ τὸ *τὴν* πιθανῶς νὰ ὑπῆρχε γεγραμμένη ἡ λέξις *ἀρχήν*, ἂν καὶ τὸ χάσμα εἶναι μᾶλλον δι᾽ *ἓξ* γράμματα. Ἂν ἀντὶ τοῦ Ι ὑπῆρχε Ξ, ἴσως ἡ συμπλήρωσις *ἐξήγαγεν τὴν ἀρχὴν* θὰ ἦτο ἡ ἁρμόζουσα.

Στίχ. 15. *Τοῖς τε νόμοις ἀκολούθως* κτλ.· ἡ φράσις ἀπαντᾷ συχνὰ καὶ καθ᾽ ἑαυτὴν εἰς τὰ προηγούμενα ἀναφερομένη καὶ μετὰ τῆς μετοχῆς *πράττων*[1].

Στίχ. 16. [*μη*]*θ*[*ὲν μηδαμο*]*ῦ* καὶ κατωτέρω στίχ. 18 *ἐπὶ τ*[*ὴν αὐ*]*τὴν* κατὰ συμπλήρωσιν ὑποδειχθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Κουμανούδη.

Στίχ. 24. *Ἔνπροσθε*, κατωτέρω δὲ (στίχ. 25) *τῶμ μεγάλων*.

Στίχ. 25. *Τῶν Ἐλευσινίων τῶμ μεγάλων*· δηλοῦται, νομίζω, ἡ κατὰ *πενταετίαν* τελουμένη μεγάλη ἑορτή. (Παράβ. Ἀρχ. Ἐφημ. 1883, σελ. 123, στίχ. 46 καὶ σελ. 258. Bull d. Cor. Hell. 1884, σελ. 200).

[1] Κατὰ ταῦτα πρέπει νὰ διορθωθῇ καὶ τὸ ἐν Ἀρχ. Ἐφημ. 1884, σελ. 138, Β. στίχ. 1 *πάντα πράττων, πειθόμενος εἰς πάντα πράττων ἀκολούθως* κτλ.

Στίχ. 31. *Ἐν πα . . . . . . ι*· πιθανὴ συμπλήρωσις εἶναι *ἐν πᾶσιν*· ἂν δὲ ὄντως ταῦτα ὑπῆρχον ἐν τῷ λίθῳ κεχαραγμένα, τότε πιθανὴ εἶναι καὶ ἡ ὑπόθεσις ὅτι ὁ χαράκτης ἀβλεψίᾳ χρησάμενος ἔγραψε δὶς τὸν σύνδεσμον *καὶ* καὶ τοῦ ἑτέρου τούτων εἶναι λείψανον τὸ Ι.

Στίχ. 32. *Ὀ*[*ψωνίων*]· ἐπίσης κατὰ συμπλήρωσιν τοῦ κ. Σ. Κουμανούδη.

Στίχ. 33. *Ἐξ ἑτοίμου* Ο . . . . . . *ωσιν*· βεβαιῶ τὴν ἀνάγνωσιν· ἂν ἔλειπεν ἐκεῖνο τὸ Ο πιθανὴ καὶ ὄχι ἀνάρμοστος θὰ ἦτο ἴσως ἡ συμπλήρωσις *καὶ βρῶσιν ὡς λυσιτελεστάτην*.

Στίχ. 37. *Εὐχρηστῶν*· = εὔχρηστον αὐτὸν παρασκευάζων. (Παράβ. C. I. A. II, τίτλ. 621).

Στίχ. 46. *Ἁλώιων τῶι πατρίωι ἀγῶνι*. Παρβ. Ἀρχ. Ἐφημ. 1883, σελ. 123, στίχ. 45-47, 1884, σελ. 136-137, στίχ. 29, Bull. d. Cor. Hellén. 1884, σελ. 201.

Διδακτικὸν εἶναι βέβαια καὶ τὸ ἀνωτέρω ψήφισμα, παραβαλλόμενον μάλιστα πρὸς τὸ κατὰ 60-80 ἔτη ἀρχαιότερον αὐτοῦ τὸ εἰς τὸν στρατηγὸν Ἀριστοφάνην τὸν Λευκονοέα (Ἐφημ. Ἀρχ. 1884, σελ. 136), καὶ διὰ τὴν ἀναγραφὴν τῶν τριῶν ἐπωνύμων ἀρχόντων, ὧν μόνον ὁ Αἴσχρων φαίνεται ὢν καὶ ἀλλαχόθεν γνωστός, λίαν εὐπρόσδεκτον. Καὶ τῷ ὄντι γνωστὸν εἶναι δι᾽ ὁποίων καὶ ὁπόσων κόπων προσπαθοῦσιν οἱ ἐρευνηταὶ τῆς ἀρχαιότητος νὰ συμπληρώσωσι τὰ κενὰ τοῦ καταλόγου τῶν ἀρχόντων τῶν μετὰ τὴν 122αν Ὀλυμπιάδα καὶ νὰ ὁρίσωσι κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ τὸ ἔτος τῆς ἀρχῆς αὐτῶν, γνωστὸν δ᾽ ἐπίσης ὅτι ὁ Dumont μόλις 10-12[1] ὀνόματα ἀρχόντων ἀναγράφει κατὰ τούτους τοὺς χρόνους, ἤτοι καθ᾽ οὓς χρόνους ἐβασίλευε τῆς Μακεδονίας Φίλιππος ὁ Ε΄ (221-179 π. Χ.) καὶ ἴσχυεν ἔτι ἡ Αἰτωλικὴ Ὁμοσπονδία. Ἀλλ᾽ ἴσως δυνάμεθα νὰ περιορίσωμεν ἔτι μᾶλλον τὸ χρονικὸν διάστημα καθ᾽ ὃ συμπίπτει ἡ ἀρχὴ τῶν ἐν τῷ ἡμετέρῳ ψηφίσματι ἀναγραφομένων ἀρχόντων. Ἐξετάσας δηλ. κατὰ τὸ δυνατὸν τὰ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους γεγονότα νομίζω πιθανὸν ὅτι τὸ ἡμέτερον ψήφισμα ἐρρήθη καὶ ἐχαράχθη ἐπὶ τοῦ λίθου πρὸ τοῦ 201ου ἔτους π. Χ., ὁπότε οἱ Ἀθηναῖοι περιῆλθον εἰς δεινὸν πρὸς τὸν Φίλιππον πόλεμον γενόμενοι αὐτοὶ ἀφορμὴ τοῦ μεταξὺ τούτου

[1] Fast. Eponym. σελ. 56. Παράβ. καὶ τὴν αὐτόθι σημείωσιν 4.

καὶ τῶν Ῥωμαίων πολέμου τοῦ καταλήξαντος εἰς τὴν Φλαμινίνειον εἰρήνην καὶ τὴν διαβόητον ἐκείνην ἐν τοῖς *Ἰσθμίοις* περὶ τῆς ἐλευθερίας ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων προκήρυξιν (176 π. Χ.)[1]. Ἔκτοτε οἱ Ῥωμαῖοι διῴκουν αὐτοὶ κυρίως, εἰ καὶ ὄχι ἀμέσως ἀκόμη, τὰ τῆς Ἑλλάδος, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι εἰς ἀγαθὰς πρὸς αὐτοὺς σχέσεις εὑρισκόμενοι ἀπὸ τοῦ 228ου ἔτους π. Χ. καὶ σύμμαχοι αὐτῶν φανεροὶ ἀπὸ τοῦ 209ου π. Χ. ἔτους[2] διετέλουν ἤδη ὄντες ὑπὸ τὴν προστασίαν των καὶ δὲν εἶχον λόγους νὰ φοβῶνται καὶ νὰ κολακεύωσι τοὺς κατὰ πάντα πλέον ἐξουθενωμένους Αἰτωλοὺς καὶ Μακεδόνας. Μᾶλλον λοιπὸν κατὰ τὰ πρῶτα τῆς Βασιλείας τοῦ Φιλίππου ἔτη, ὡς νομίζω, κατὰ τὸν συμμαχικὸν μάλιστα λεγόμενον πόλεμον (220-217)[3] οἱ Ἀθηναῖοι ὄχι πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀπαλλαγέντες τῆς Μακεδονικῆς φρουρᾶς (230 π. Χ.)[4] καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ διάγωσιν ἐν εἰρήνῃ καὶ οὐδετερότητι[5] ἔλαβον ἀνάγκην τῶν πρεσβειῶν τοῦ ἡμετέρου *Δημαινέτου* καὶ οὐδόλως ἀπίθανον καὶ διὰ τὰς ἐπιτυχεῖς αὐτοῦ *διπλωματικὰς* ἀποστολὰς καὶ τὸ θάρρος, μεθ' οὗ ταύτας ἐξετέλεσε, *οὔτε κακοπαθίαν οὐδεμίαν, οὔτε κίνδυνον ὑποστελλόμενος*, ὡς λέγει τὸ ἡμέτερον ψήφισμα (στίχ. 8-9), τρὶς ἐξελέξαντο αὐτὸν στρατηγὸν ἐπὶ τὴν χώραν τὴν ἐπ' Ἐλευσῖνος, ἥτις διὰ τὴν γειτνίασιν πρὸς τὴν Μεγαρίδα καὶ τὴν Βοιωτίαν καὶ τὰ τρία ἀξιόλογα αὐτῆς φρούρια (Πάνακτον, Φυλὴν καὶ Ἐλευσῖνα) πάντοτε μέν, μάλιστα δὲ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἦτο διὰ τὴν Ἀττικὴν θέσις στρατηγικὴ σπουδαιοτάτη. Κατὰ τούτους λοιπὸν ὑποθέτω τοὺς χρόνους ἐγένοντο ἄρχοντες καὶ οἱ ἐνταῦθα μνημονευόμενοι καὶ ἐπειδὴ καθ' ἑκάστην τὴν στρατηγίαν τοῦ τιμωμένου ἀνδρὸς συνέπιπτε καὶ ἡ πανήγυρις τῶν *μεγάλων Ἐλευσινίων* (στίχ. 25-28) ἤτοι τῶν ἀνὰ πᾶν πέμπτον ἔτος τελουμένων, ἂν τὰ ἐν τοῖς στίχοις ἐκείνοις ἀνωτέρω σημειωθέντα ἔχωσιν ὀρθῶς, οἱ τρεῖς τοῦ ἡμετέρου ψηφίσματος ἄρχοντες ἦρξαν τὴν ἐπώνυμον ἀρχὴν ἐντὸς ἐννέα ἐτῶν, ἤτοι ἀπέχοντες ὁ εἷς τοῦ ἄλλου τέσσαρα ἔτη, ὥστε ἂν ἐγνωρίζετο τοῦ ἑνὸς μόνου ἐξ αὐτῶν τὸ ἔτος τῆς ἀρχῆς, θὰ ἐγένετο ἐπίσης γνωστὸν καὶ τὸ τῶν ἄλλων δύο. Ὁ Dumont τάσσει τὸν *Αἴσχρωνα* κατὰ τὸ 216ον ἔτος π. Χ.· ἀλλ' ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται φανερὸν ὅτι ἡ χρονολογία αὕτη δὲν δύναται νὰ ἦναι ὀρθή· ἀπίθανος δὲ ἐπίσης φαίνεταί μοι καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Köhler κατάταξις τοῦ αὐτοῦ ἄρχοντος κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 2ου π. Χ. αἰῶνος, ἄν, ἐννοεῖται, ὑποτεθῇ ὡς ὀρθὸν ὅτι ὁ ἡμέτερος Αἴσχρων εἶναι ὁ αὐτὸς τῷ ἀναγραφομένῳ ἐν τῷ εἰς τὴν ἱέρειαν Κράτειαν ψηφίσματι (C. I. A. II, Τίτλ. 622). Δῆλον δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι ὁ τοῦ ἡμετέρου ψηφίσματος Διοκλῆς δὲν δύναται νὰ συνταυτισθῇ πρὸς οὐδένα τῶν ὁμωνύμων του ἀρχόντων (Dumont, Fast. Epon. σελ. 65)[1] οὐδὲ πρὸς τὸν *Διοκλῆ τὸν Κυδαθηναιέα*, τοῦ ὁποίου εἶναι μὲν ἡ χρονολογία ἐπίσης ἀκριβῶς ὄχι γνωστή, ἀλλὰ τὸ ὄνομα φέρεται ἀναγεγραμμένον ἕβδομον αὐτὸ ἐν σειρᾷ ἀρχόντων ἔνθα τὸ τοῦ Χαιρεφῶντος ὄνομα δὲν ὑπάρχει (Dumont, Arch. Athen. σελ. 46 καὶ ἐφεξῆς).

Ἐν Ἐλευσῖνι τῇ 20 Μαρτίου 1887.

Δ. ΦΙΛΙΟΣ

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΕΞ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

Ἡ ἐκ στίχων ἐνενήκοντα καὶ ἓξ ἀποτελουμένη ἐπιγραφὴ αὕτη (ὕψ. 1.50, πλάτ. 0.72) εἶνε ἐπὶ λευκοῦ μαρμάρου κεχαραγμένη, στοιχηδόν, καὶ ἐν καλῇ εἰσέτι καταστάσει, ὡς βλέπει τις ἐκ τῶν ὀλίγων συμπληρώσεων ἃς ἐπὶ τοῦ κειμένου ἐπηνέγκαμεν. Ἀνευρέθη κατὰ τὸν μῆνα Αὔγουστον τοῦ 1886 ἐν ταῖς ὑπὸ τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας δι' ἐμοῦ ἐνεργηθείσαις ἐν Ἐπιδαύρῳ ἀνασκαφαῖς.

[1] Παράβ. Hertzberg, Geschichte Griechenlands unter der Herrschaft der Roemer, Einleitung σελ. 55 καὶ ἐφεξῆς. Οἱ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν τότε πρεσβευτὴν εἰς Ῥώμην τὸν Κηφισόδωρον (Παυσ. 1, 36, 4).

[2] Hertzberg, ἔ. ἀ. σελ. 45.

[3] Hertzberg, ἔ. ἀ. σελ. 15-21.

[4] Droysen, Geschichte des Hellen. 3, II, σελ. 55-57.

[5] Ὁ Droysen ἐν τῷ μνημονευθέντι τόπῳ ἐξηγεῖ διατὶ ὁ Ἄρατος, καίπερ κυρίως κατορθώσας νὰ ἐλευθερώσῃ τὰς Ἀθήνας τῆς Μακεδονικῆς φρουρᾶς, οὐδὲν ἧττον δὲν ἐβίασε τοὺς Ἀθηναίους νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν Ἀχαϊκὴν Ὁμοσπονδίαν.

[1] Τὸ ἐκεῖ γεγραμμένον ὅτι ὁ Διοκλῆς Διοκλέους ἐγένετο ἄρχων περὶ τὴν 124ην Ὀλυμπιάδα ὑπολαμβάνω ὡς τυπογραφικὸν ἁμάρτημα, διότι καὶ ἂν ὁ Διοκλῆς Διοκλέους δὲν εἶναι ὁ αὐτὸς τῷ Διοκλεῖ τοῦ 57ου π. Χ. ἔτους (C. I. A. II, Τίτλ. 630), ὅπως ὁ Köhler φρονεῖ, προγενέστερος ὅμως τοῦ 1ου π. Χ. αἰῶνος δὲν δύναται νὰ ἦναι (παρβ. προσέτι Dumont, Arch. Athen. σελ. 118).

.ΠΙΣΤΡΑΤΑΓ......ΧΑΙΩΝΑΙΓΙΑΛΕΥΣΕΝΔΕΠΙΔΑΥΡΩΙΕΠΙΑΡΕΥΣ
..ΥΑΣΚΛΑΠΙ....ΟΝΥΣΙΟΥΚΑΤΑΤΑΔΕΕΚΡΙΝΑΝΤΟΙΜΕΓΑΡΕΙΣΤΟΙΣ
..ΙΔΑΥΡΙΟΙΣΚΑΙΚΟΡΙΝΘΙΟΙΣΠΕΡΙΤΑΣΧΩΡΑΣΑΣΑΜΦΕΛΛΕΓΟΝΚΑΙ
...ΙΤΟΥΣΕΛΛΑΝΥΟ.ΚΑΙΤΟΥΣΠΙΡΑΙΟΥΚΑΤΑΤΟΝΑΙΝΟΝΤΟΝΤΩΝΑ
...ΩΝΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝΑΠΟΣΤΕΙΛΑΝΤΕΣΑΝΔΡΑΣΕΚΑΤΟΝΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑ
...ΚΑΙΕΠΕΛΘΟΝΤΩΝΕΠΑΥΤΑΝΤΑΝΧΩΡΑΝΤΩΝΔΙΚΑΣΤΑΝΚΑΙΚΡΙΝΑΝ
...ΕΠΙΔΑΥΡΙΩΝΕΙΜΕΝΤΑΝΧΩΡΑΝΑΝΤΙΛΕΓΟΝΤΩΝΔΕΤΩΝΚΟΡΙΝΘΙ
....ΙΤΕΡΜΟΝΙΣΜΩΙΠΑΛΙΝΑΠΕΣΤΕΙΛΑΝΤΟΙΜΕΓΑΡΕΙΣΤΟΥΣΤΕΡΜΟ
Ν..ΟΥ.ΤΑΣΕΚΤΩΝΑΥΤΩΝΔΙΚΑΣΤΑΝΑΝΔΡΑΣΤΡΙΑΚΟΝΤΑΚΑΙΕΝΑΚΑ
...ΟΝΑΙΝΟΝΤΟΝΤΩΝΑΧΑΙΩΝΟΥΤΟΙΔΕΕΠΕΛΘΟΝΤΕΣΕΠΙΤΑΝΧΩΡΑΝ
ΕΤΕΡΜΟΝΙΞΑΝΚΑΤΑΤΑΔΕ ΑΠΟΤΑΣΚΟΡΥΦΑΣΤΟΥΚΟΡΔΥΛΕΙΟΥΕΠΙ
.ΑΝΚΟΡΥΦΑΝΤΟΥΑΛΙΕΙΟΥ ΑΠΟΤΟΥΑΛΙΕΙΟΥΕΠΙΤΑΝΚΟΡΥΦΑΝΤΟΥ
.ΕΡΑΥΝΙΟΥ ΑΠΟΤΟΥΚΕΡΑΥΝΙΟΥΕΠΙΤΑΝΚΟΡΥΦΑΝΤΟΥΚΟΡΝΙΑΤΑ
ΑΠΟΤΑΣΚΟΡΥΦΑΣΤΟΥΚΟΡΝΙΑΤΑΕΠΙΤΑΝΟΔΟΝΕΠΙΤΟΝΡΑΧΙΝΤΟΝΤΟΥ
ΚΟΡΝΙΑΤΑΑΠΟΤΟΥΡΑΧΙΟΣΤΟΥΚΟΡΝΙΑΤΑΕΠΙΤΟΝΡΑΧΙΝΤΟΝΕΠΙΤΑΙ
ΣΑΝΕΙΑΙΣΥΠΕΡΤΑΝΣΚΟΛΛΕΙΑΝ ΑΠΟΤΟΥΡΑΧΙΟΣΤΟΥΥΠΕΡΤΑΝΣΚΟΛ
ΛΕΙΑΝΥΠΟΤΑΣΑΝΕΙΑΣΕΠΙΤΟΝΚΟΡΥΦΟΝΤΟΝΥΠΕΡΤΑΣΟΔΟΥΤΑΣΑΜΑ
ΞΙΤΟΥ.....ΤΑΓΟΥΣΑΣΕΠΙΤΟΣΠΙΡΑΙΟΝ ΑΠΟΤΟΥΚΟΡΥΦΟΥΤΟΥΥΠΕ
ΡΤΑΣ....ΤΑΣΑΜΑΞΙΤΟΥΕΠΙΤΟΝΚΟΡΥΦΟΝΤΟΝΕΠΙΤΟΥΦΑΓΑΣ ΑΠΟ
ΤΟΥΚΟΡΥΦΟΥΤΟΥΕΠΙΤΟΥΦΑΓΑΣΕΠΙΤΟΝΚΟΡΥΦΟΝΤΟΝΕΠΙΤΟΥΑΙΓΙ
ΠΥΡΑ. ΑΠΟΤΟΥΚΟΡΥΦΟΥΤΟΥΕΠΙΤΑΣΑΙΓΙΠΥΡΑΣΕΠΙΤΟΝΚΟΡΥΦΟΝ
ΤΟΝΤ.....ΙΑΣ ΑΠΟΤΟΥΑΡΑΙΑΣΕΠΙΤΟΝΚΟΡΥΦΟΝΤΟΝΥΠΟΤΑΙΠΕΤΡ
ΑΙ ΑΠ...ΥΥΠΟΤΑΙΠΕΤΡΑΙΕΠΙΤΟΝΚΟΡΥΦΟΝΤΟΝΕΠΙΤΟΥΣΧΟΙΝΟΥΝ
ΤΟΣ Α...ΟΥΚΟΡΥΦΟΥΤΟΥΥΠΕΡΤΟΥΣΧΟΙΝΟΥΝΤΟΣΕΠΙΤΟΝΚΟΡΥΦΟΝ
ΤΟΝΚ....ΑΝΕΥΟΡΓΑΝ ΑΠΟΤΟΥΚΟΡΥΦΟΥΤΟΥΥΠΕΡΤΑΣΕΥΟΡΓΑΣ...
ΤΟΝΡΑΧΙΝΤΟΝΥΠΕΡΤΑΣΣΥΚΟΥΣΙΑΣ ΑΠΟΤΟΥΡΑΧΙΟΣΤΟΥΥΠΕΡΤΑΣ
ΣΥ.....ΑΣΕΠΙΤΟΝΚΟΡΥΦΟΝΤΟΝΥΠΕΡΤΑΣΠΕΛΛΕΡΙΤΙΟΣ ΑΠΟΤΟΥ
ΚΟΡΥΦΟΥΤΟΥΥΠΕΡΤΑΣΠΕΛΛΕΡΙΤΙΟΣΕΠΙΤΟΝΚΟΡΥΦΟΝΤΟΝΤΟΥΠ..
... ΑΠΟΤΟΥΠΑΝΙΟΥΕΠΙΤΟΝΡΑΧΙΝΤΟΝΥΠΕΡΤΟΥΟΛ... ΑΠΟΤΟΥΡΑ
...ΣΤ..ΥΠΕΡΤΟΥΟΛΚΟΥΕΠΙΤΟΝΡΑΧΙΝΤΟΝΤΟΥΑΠ...ΩΝΙΟΥ ΑΠΟ
Τ..ΡΑΧΙΟΣΤΟΥΥΠΕΡΤΟΥΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥΕΠΙΤΟΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΔΙΚΑΣ
....ΟΙΚΡΙΝΑΝΤΕΣΤΟΙΔΕ ΥΛΛΕΩΝ ΦΙΛΟΜΗΛΟΣΗΡΑΚΛΕΙΤΟΥΑΡΙ
....ΛΗΣΜΑΤΡΙΟΣ ΧΑΡΙΛΛΟΣΜΝΑΣΙΘΕΟΥ ΜΑΤΡΕΑΣΞΑΝΘΕΥΣΕΞΑ

....ΣΚΑΛΛΙΑ ΤΙΜΕΑΣΠΟΛΥΧΑΡΕΟΣ ΞΕΝΟΔΟΚΟΣΕΥΚΛΕΙΔΑΠΑΣΙΑ
....ΑΛΛΙΑ ΧΑΙΡΙΣΠΟΤΑΜΩΝΟΣ ΞΕΝΙΑΔΑΣΙΠΩΝΟΣΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣ
....ΚΡΙΤΟΥ ΠΟΛΛΙΑΔΑΣΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥΡΙΝΩΝΦΙΛΩΝΟΣΑΓΑΘΩΝΔΙΟ
......ΡΟΥΤΗΛΕΦΑΝΗΣΤΕΛΕΣΙΑ ΜΑΤΡΟΔΩΡΟΣΠΥΘΟΤΙΜΟΥ ΕΥΑΡ
.....ΑΣΙΩΝΟΣ ΑΙΓΙΡΩΝΕΥΚΛΕΙΩΝΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣΚΛΕΟΜΑΧΟ.
...ΣΤΟΦΑΝΗΣΕΥΚΛΕΙΔΑ ΘΕΔΩΡΟΣΚΑΛΛΙΓΕΙΤΟΥ ΚΑΛΛΙΑΣΠΑΣΙ
...Σ ΠΑΣΙΩΝΚΑΛΛΙΦΩΝΤΟΣ ΠΥΡΙΑΔΑΣΛΥΣΩΝΟΣΠΑΓΧΑΡΗΣΠΟΥΛΥ
.....Σ ΙΣΧΕΑΣΠΑΣΙΩΝΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣΑΣΚΛΑΠΩΝΟΣΔΙΟΚΛΕΙΔΑ
Σ..Ε.ΤΥΛΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣΣΙΜΥΛΟΥ ΛΥΣΗΝΑΝΔΡΙΑ ΑΠΕΛΛΕΑΣΘΕ
.ΕΙΤΟΥ ΔΙΟΓΕΙΤΟΣΗΡΑΚΛΕΙΤΟΥ ΠΥΘΟΔΩΡΟΣΑΣΩΠΙΟΥΚΑΛΛΙΝΟΣ
.ΡΟΚΛΕΥΣ ΗΡΑΚΩΝΔΑΜΕΑ ΑΝΔΡΟΚΛΕΙΔΑΣΔΕΞΙΚΡΑΤΕΟΣΑΜΦΙΚΛΗ
ΣΑΠΟΛΛΩΝΙΔΑ ΘΕΔΩΡΟΣΑΜΦΙΝΙΚΟΥ ΑΡΙΣΤΩΝΚΙΚΚΩΝΟΣ ΞΕΝΩΝ
ΑΛΚΑΝΔΡΟΥ ΕΥΓΕΙΤΩΝΘΕΣΣΑΛΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΛΗΣΙΕΥΞΙΔΩΡΟΥ ΤΙ
ΜΕΑΣΠΑΣΙΩΝΟΣ ΣΑΝΙΩΝΦΙΛΛΕΑ ΔΕΞΙΛΑΣΗΡΟΔΩΡΟΥΜΝΑΣΙΩΝΜΑ
ΤΡΕΑ ΣΩΝΑΥΤΑΣΚΑΛΛΙΑ ΚΑΛΛΙΤΩΝΑΝΤΙΦΙΛΟΥ ΦΙΛΩΝΙΔΑΣΑΝΑ
ΞΙΟΝΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣΝΙΚΩΝΟΣ ΠΑΜΦΥΛΟΙ ΕΥΠΑΛΙΝΟΣΑΝΑΞΙΛΑ
ΛΥΣΩΝΘΕΟΞΕΝΟΥ ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣΠΥΘΩΝΟΣ ΔΙΟΚΛΕΙΔΑΣΕΥΑΓΟΡΑ
ΕΝΑΣΙΦΡΩΝΣΙΜΥΛΟΥ ΦΙΛΩΝΔΑΜΩΝΟΣΕΥΑΝΔΡΟΣΕΥΜΗΔΙΩΝΟΣΔΑΜΕ
ΑΣΚΑΛΛΙΩΝΟΣ ΜΕΛΙΣΣΙΩΝΑΝΤΙΧΑΡΕΟΣ ΔΙΟΝΥΣΟΔΩΡΟΣΔΙΟΝΥΣΙ
ΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΑΣΣΙΛΑΝΟΥ ΣΙΛΑΝΙΩΝΔΑΜΟΣΤΡΑΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙ..
ΚΑΛΛΙΚΛΕΙΔΑ ΔΙΟΓΕΝΗΣΘΟΚΡΙΝΕΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣΜΙΚΙΩΝΟΣ.Ε.
ΚΙΠΠΙΔΩΡΟΣΗΡΟΔΩΡΟΥ ΘΟΚΛΕΙΔΑΣΦΙΛΟΤΙΜΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΑΣΑ
ΝΑΞΙΩΝΟΣ ΠΟΥΛΥΧΑΡΗΣΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥ ΛΑΠΙΧΟΣΑΥΤΕΑΕΥΓΕΙΤΟΣ
ΔΑΜΑΙΝΕΤΟΥ ΙΩΠΥΡΟΣΠΙΣΤΟΥ ΕΥΔΙΛΑΣΑΡΙΣΤΟΜΑΧΟΥΚΑΛΛΙΓΕΙ
ΤΟΣΠΥΘΟΔΩΡΟΥ ΚΛΕΟΝΙΚΟΣΠΡΑΞΙΩΝΟΣ ΘΕΓΕΙΤΟΣΔΙΩΝΟΣ ΦΙΛΙ
ΣΤΙΔΑΣΜΑΤΡΕΑ ΠΟΥΛΙΑΣΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥ ΚΛΕΙΜΗΛΟΣΑΡΙΣΤΕΟΣ
ΘΕΔΩΡΟΣΠΥΘΙΩΝΟΣ ΠΥΡΡΟΣΑΥΤΟΧΑΡΕΟΣ ΑΥΤΕΑΣΕΥΦΡΟΝΙΟΥΑΡΙ
ΣΤΕΑΣΑΓΑΣΙΛΛΟΥ ΜΕΛΙΣΣΙΩΝΕΥΘΥΜΑΧΟΥ ΕΥΦΡΟΝΙΟΣΚΑΛΛΙΓΕΙ
ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΓΕΙΤΟΣΗΡΟΓΕΙΤΟΥ ΠΟΥΛΥΧΑΡΗΣΦΙΛΟΞΕ... ΚΑΛΛΙ
ΩΝΜΑΤΡΟΔΩΡΟΥ ΘΟΓΝΕΙΤΟΣΑΜΦΙΚΡΑΤΕΟΣ ΔΙΟΚΛΕ.....ΟΚΡΙΝΕΟ
ΘΟΚΡΙΝΗΣΔΙΟΓΕΝΕΟΣ ΠΑΝΕΑΣΝΙΚΩΝΟΣ ΠΑΣΙΝΟΣ.....ΡΟΥ ΚΑΛ
ΛΙΓΕΙΤΟΣΕΡΜΩΝΟΣ ΑΝΔΕΙΩΝΗΡΟΤΙΜΟΥ ΣΩΤΕΛΗΣ....ΟΝΙΟΥΠΑ
ΣΙΑΔΑΣΣΙΛΑΝΙΩΝΟΣ ΑΜΦΙΑΣΕΥΓΕΙΤΙΩΝΟΣ ΕΥΑΞ..ΕΥΑΡΧΙΔΑΠΥ

ΘΕΑΣΕΚΑΛΟΥ ΚΑΛΛΙΑΣΠΟΛΥΞΙΔΑ ΔΥΜΑΝΕΣ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣΔΙΟΚΛ
ΕΙΔΑ ΑΜΦΙΑΣΦΙΛΩΝΟΣ ΔΥΟΝΥΣΙΟΣΠΡΟΜΑΘΙΔΑ ....ΡΙΝΗΣ
.....ΣΤΑΙΝΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΑΣΙΠΠΩΝΟΣ ΔΙΟΝΥΣΟΔΩΡΟΣΠΡΟΜΑΘΙΔΑ
ΙΠΠΩΝΑΛΦΙΝΟΥ ΓΕΙΩΝΔΙΩΝΟΣ ΔΕΞΙΚΡΑΤΗΣΔΩΡΟΥ ΗΡΟΔΩΡΟΣΔΑ
ΜΟΧΑΡΕΟΣ ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣΑΜΦΙΚΛΕΟΣ ΤΕΛΕΣΙΑΣΠΡΑΤΙΩΝΟΣ ΠΥ
ΘΟΔΩΡΟΣΠΥΘΩΝΟΣ ΝΙΚΩΝΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥ ΚΛΕΩΝΦ....... .ΙΜΟΣ
ΔΙΟΓΕΝΕΟΣ Σ..ΥΛΟΣΗΡΑΚΛΕΙΤΟΥ ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΣΑΜΦΙΚΛΕΟΣΑΠΟΛ
ΛΟΔΩΡΟΣΠΥΘΟΔΩΡΟΥΔΙΟΓΕΙΤΟΣΘΕΟΔΩΡΟΥ ΕΥΤΥΧΗ ΣΑΡΧΕΛΟΙΟ
.ΩΡΟΥ ΔΙΟΔΩΡΟΣΑΝΤΑΓΟΡΟΥ.ΗΡΙΩΝΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥ ΑΙ..ΡΙΩΝΜΙ
ΚΙΩΝΟΣ ΔΑΜΑΤΡΙΟΣΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥ ΠΥΘΟΔΩΡΟΣΔΙΟΚΛΟΥ ΚΑΛΛΙ
ΝΟΣΘΕΟΔΩΡΟΥ ΕΥΜΗΤΙΩΝΕΠΙΧΑΡΕΟΣ ΑΡΙΣΤΩΝΠΑΣΙΩΝΟΣ ΚΑΛΛΙ
ΓΕΙΤΟΣΚΛΕΟΔΕΙΜΟΥ ΕΥΘΥΜΙΔΑΣΘΟΚΛΕΙΔΑ ΝΙΚΟΔΑΜΟΣΠΑΜΦΙΛΟΥ
ΘΕΟΔΩΡΟΣΠΥΘΟΚΡΙΤΟΥ ΝΙΚΩΝΜΑΝΤΩΝΟΣ ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΟΣΚΡΑΤΩ
ΝΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣΚΑ......ΕΟΣ ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΑΣΕΥΦΡΟΝΙΟΥ ΕΥΦΡΟ
ΝΙΟΣΦΙΛΩΝΟΣ ΑΡΙΣΤ.....ΙΣΤΙΩΝΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥ
ΔΙΟΔΩΡΟΣΘΕΑΓΕΝΕΟΣ ΜΑΤΡΕΑΣΗΡΑΚΛΕΙΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣΜΝΑΣΙΩ
ΝΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣΗΡΑΚΩΝΟΣ ΚΑΛΛΙΤΕΛΗΣ..ΛΩΤΕΛΕΟΣΘΡΑΣΩΝ
ΜΑΤΡΕΑ ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣΠΑΣΙΑΔΑ ΑΓΑΣΙΛΛΑΣΕΥΓΕΙΤΟΥ ΝΙΚΩΝΠ.
ΣΙΑΔΑ ΛΕΥΚΩΝΔΙΟΤΙΜΟΥ ΤΕΡΜΑΣΤΗΡΕΣΤΩΝΑΥΤΩΝΔΙΚΑΣΤΑΝ
ΦΙΛΟΜΗΛΟΣΗΡΑΚΛΕΙΤΟΥΑΡΙΣΤΟΚΛΗΣΜΑΤΡΙΟΣΞΕΝΙΑΔΑΣΙΠΠΩΝΟ.
ΠΟ...ΔΑΣΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥΜΑΤΡΟΔΩΡΟΣΠΥΘΟΤΙΜΟΥΚΑΛΛΙΑΣΠΑΣΙΩ
.....ΝΩΝΑΛΚΑΝΔΡΟΥΚΑΛΛΙΤΕΛΗΣΙΕΥΞΙΔΩΡΟΥΣΑΝΙΩΝΦΙΛΛΕΑ
ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣΝΙΚΩΝΟΣΘΕΓΕΙΤΟΣΔΙΩΝΟΣΠΥΡΡΟΣΑΥΤΟΧΑΡΕΟΣΔΑΜΕ
ΑΣΚΑΛΛΙΩΝΟΣΑΥΤΕΑΣΕΥΦΡΟΝΙΟΥΘΕΟΓΝΕΙΤΟΣΑΜΦΙΚΡΑΤΕΟΣΜΕΛΙΣ
ΣΙΩΝΕΥΘΥΜΑΧΟΥΚΑΛΛΙΓΕΙΤΟΣΠΥΘΟΔΩΡΟΥΚΑΛΛΙΓΕΙΤΟΣΕΡΜΩΝΟΣ
ΑΡΙΣΤΕΑΣΑΓΑΣΙΛΛΟΥΔΙΟΝΥΣΙΟΣΚΑΛΛΙΚΛΕΙΔΑΚΑΛΛΙΑΣΠΟΛΥΞΙ
ΔΑΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΣΑΜΦΙΚΛΕΟΣΔΙΟΝΥΣΙΟΣΚΑΛΛΙΤΕΛΕΟΣΝΙΚΩΝΜΑΝ
ΤΩΝΟΣΝΙΚΟΔΑΜΟΣΠΑΜΦΙΛΟΥΛΕΥΚΩΝΔΙΟΤΙΜΟΥΚΑΛΛΙΝΟΣΘΕΟΔΩ...
.ΙΟΓΕΙΤΟΣΘΕΟΔΩΡΟΥΠΥΘΟΔΩΡΟΣΔΙΟΚΛΟΥΔΙΟΔΩΡΟΣΑΝΤΑΓΟΡΟ
..ΟΔΩΡΟΣΔΑΜΟΧΑΡΕΟΣ

[Ἐ]πὶ στραταγ[οῦ τῶν Ἀ]χαιῶν Αἰγιάλευς ἐν δ' Ἐπιδαύρῳ ἐπ' ἰάρευς [το]ῦ Ἀσκλαπι[οῦ Δι]ονυσίου κατὰ τάδε ἔκριναν τοὶ Μεγαρεῖς τοῖς [Ἐπ]ιδαυρίοις καὶ Κορινθίοις περὶ τᾶς χώρας ἇς ἀμφέλλεγον καὶ [περ]ὶ τοῦ Σελλανύο[υ] καὶ τοῦ Σπιραίου κατὰ τὸν αἶνον τὸν τῶν Ἀ[χαι]ῶν δικαστήριον ἀποστείλαντες ἄνδρας ἑκατὸν πεντήκοντα [ἕνα], καὶ ἐπελθόντων ἐπ' αὐτὰν τὰν χώραν τῶν δικαστᾶν καὶ κρινάν[των] Ἐπιδαυρίων εἶμεν τὰν χώραν, ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Κορινθί[ων τῷ] τερμονισμῷ, πάλιν ἀπέστειλαν τοὶ Μεγαρεῖς τοὺς τερμον[ιξ]οῦ[ν]τας ἐκ τῶν αὐτῶν δικαστᾶν ἄνδρας τριάκοντα καὶ ἕνα κα[τὰ τ]ὸν αἶνον τὸν τῶν Ἀχαιῶν. Οὗτοι δὲ ἐπελθόντες ἐπὶ τὰν χώραν [ἐ]τερμόνιξαν κατὰ τάδε. Ἀπὸ τᾶς κορυφᾶς τοῦ Κορδυλείου ἐπὶ [τ]ὰν κορυφὰν τοῦ Ἁλιείου. Ἀπὸ τοῦ Ἁλιείου ἐπὶ τὰν κορυφὰν τοῦ [Κ]εραυνίου. Ἀπὸ τοῦ Κεραυνίου ἐπὶ τὰν κορυφὰν τοῦ Κορνιάτα. Ἀπὸ τᾶς κορυφᾶς τοῦ Κορνιάτα ἐπὶ τὰν ὁδὸν ἐπὶ τὸν ράχιν τὸν τοῦ Κορνιάτα. Ἀπὸ τοῦ ράχιος τοῦ Κορνιάτα ἐπὶ τὸν ράχιν τὸν ἐπὶ ταῖς ἀνείαις ὑπὲρ τὰν Σκολλείαν. Ἀπὸ τοῦ ράχιος τοῦ ὑπὲρ τὰν Σκολλείαν ὑπὸ τὰς ἀνείας ἐπὶ τὸν κορυφὸν τὸν ὑπὲρ τᾶς ὁδοῦ τᾶς ἁμαξιτοῦ [τᾶς κα]ταγούσας ἐπὶ τὸ Σπίραιον. Ἀπὸ τοῦ κορυφοῦ τοῦ ὑπὲρ τᾶς [ὁδοῦ] τᾶς ἁμαξιτοῦ ἐπὶ τὸν κορυφὸν τὸν ἐπὶ τοῦ Φάγας. Ἀπὸ τοῦ κορυφοῦ τοῦ ἐπὶ τοῦ Φάγας ἐπὶ τὸν κορυφὸν τὸν ἐπὶ τοῦ Αἰγιπύρα[ς]. Ἀπὸ τοῦ κορυφοῦ τοῦ ἐπὶ τᾶς Αἰγιπύρας ἐπὶ τὸν κορυφὸν τὸν τ[οῦ Ἀρα]ίας. Ἀπὸ τοῦ Ἀραίας ἐπὶ τὸν κορυφὸν τὸν ὑπὸ τᾷ Πέτρᾳ. Ἀπ[ὸ το]ῦ ὑπὸ τᾷ Πέτρᾳ ἐπὶ τὸν κορυφὸν τὸν ἐπὶ τοῦ Σχοινοῦντος. Ἀ[πὸ τ]οῦ κορυφοῦ τοῦ ὑπὲρ τοῦ Σχοινοῦντος ἐπὶ τὸν κορυφὸν τὸν κ[ατὰ τ]ὰν Εὐόργαν. Ἀπὸ τοῦ κορυφοῦ τοῦ ὑπὲρ τᾶς Εὐόργας [ἐπὶ] τὸν ράχιν τὸν ὑπὲρ τᾶς Συκουσίας. Ἀπὸ τοῦ ράχιος τοῦ ὑπὲρ τᾶς Συ[κουσί]ας ἐπὶ τὸν κορυφὸν τὸν ὑπὲρ τᾶς Πελλερίτιος. Ἀπὸ τοῦ κορυφοῦ τοῦ ὑπὲρ τᾶς Πελλερίτιος ἐπὶ τὸν κορυφὸν τὸν τοῦ Π[ανίου]. Ἀπὸ τοῦ Πανίου ἐπὶ τὸν ράχιν τὸν ὑπὲρ τοῦ Ὀλ[κοῦ]. Ἀπὸ τοῦ ρά[χιο]ς τ[οῦ] ὑπὲρ τοῦ Ὀλκοῦ ἐπὶ τὸν ράχιν τὸν τοῦ Ἀπ[ολλ]ωνίου. Ἀπὸ τ[οῦ] ράχιος τοῦ ὑπὲρ τοῦ Ἀπολλωνίου ἐπὶ τὸ Ἀπολλώνιον. Δικασ[ταὶ τ]οὶ κρίναντες τοίδε. *Ὑλλέων*. Φιλόμηλος Ἡρακλείτου. Ἀρι[στοκ]λῆς Μάτριος. Χάριλλος Μνασιθέου. Ματρέας Ξάνθευς. Ἐξα[γόρα]ς Καλλία. Τιμέας Πολυχάρεος. Ξενόδοκος Εὐκλείδα. Πασιά[δας Κ]αλλία. Χαῖρις Ποτάμωνος. Ξενιάδας Ἵπωνος. Ἀπολλόδωρος [Δαμο]κρίτου. Πολλιάδας Ἀπολλοδώρου. Ρίνων Φίλωνος. Ἀγάθων Διο[νυσοδώ]ρου. Τηλεφάνης Τελεσία. Ματρόδωρος Πυθοτίμου. Εὐαρ[. . . . Π]ασίωνος. Αἰγίρων Εὐκλείωνος. Ἡράκλειτος Κλεομάχο[υ]. [Ἀρι]στοφάνης Εὐκλείδα. Θέδωρος Καλλιγείτου. Καλλίας Πασί[ωνο]ς. Πασίων Καλλιφῶντος. Πυριάδας Λύσωνος. Παγχάρης Πουλυ[κράτευ]ς. Ἰσχέας Πασίωνος. Ἡράκλειτος Ἀσκλάπωνος. Διοκλείδας . . ε τύλου. Διονύσιος Σιμύλου. Λύσην Ἀνδρία. Ἀπελλέας Θε[γ] είτου. Διόγειτος Ἡρακλείτου. Πυθόδωρος Ἀσωπίου. Καλλῖνος [Π]ρόκλευς. Ἡράκων Δαμέα. Ἀνδροκλείδας Δεξικράτεος. Ἀμφικλῆς Ἀπολλωνίδα. Θέδωρος Ἀμφινίκου. Ἀρίστων Κίκκωνος. Ξένων

Ἀλκάνδρου. Εὐγείτων Θεσσάλου. Καλλιτέλης Ζευξιδώρου. Τιμέας Πασίωνος. Σανίων Φιλλέα. Δεξίλας Ἡροδώρου. Μνασίων Ματρέα. Σωναύτας Καλλία. Καλλίτων Ἀντιφίλου. Φιλωνίδας Ἀναξίονος. Ἡράκλειτος Νίκωνος. *Πάμφυλοι*: Εὐπαλῖνος Ἀναξίλα. Λύσων Θεοξένου. Ἀπολλόδωρος Πύθωνος. Διοκλείδας Εὐαγόρα. Ἐνασίφρων Σιμύλου. Φίλων Δάμωνος. Εὔανδρος Εὐμηδίωνος. Δαμέας Καλλίωνος. Μελισσίων Ἀντιχάρεος. Διονυσόδωρος Διονυσίου. Ἀπολλωνίδας Σιλανοῦ. Σιλανίων Δαμοστράτου. Διονύσι[ος] Καλλικλείδα. Διογένης Θοκρίνεος. Ἡράκλειτος Μικίωνος. [Λ]ε[υ]κιππίδωρος Ἡροδώρου. Θοκλείδας Φιλοτίμου. Ἀπολλωνίδας Ἀναξίωνος. Πουλυχάρης Ἀπολλοδώρου. Λάπιχος Αὐτέα. Εὔγειτος Δαμαινέτου. Ζώπυρος Πίστου. Εὐδίλας Ἀριστομάχου. Καλλίγειτος Πυθοδώρου. Κλεόνικος Πραξίωνος. Θέγειτος Δίωνος. Φιλιστίδας Ματρέα. Πουλίας Ἀπολλοδώρου. Κλείμηλος Ἀριστέος. Θέδωρος Πυθίωνος. Πύρρος Αὐτοχάρεος. Αὐτέας Εὐφρονίου. Ἀριστέας Ἀγασίλλου. Μελισσίων Εὐθυμάχου. Εὐφρόνιος Καλλιγείτου. Καλλίγειτος Ἡρογείτου. Πουλυχάρης Φιλοξέ[νου]. Καλλίων Ματροδώρου. Θόγνειτος Ἀμφικράτεος. Διοκλε[ίδας Θ]οκρίνεο[ς]. Θοκρίνης Διογένεος. Πανέας Νίκωνος. Πασῖνος [Ἡροδώ]ρου. Καλλίγειτος Ἕρμωνος. Ἀνδείων Ἡροτίμου. Σωτέλης [Εὐφρ]ονίου. Πασιάδας Σιλανίωνος. Ἀμφίας Εὐγειτίωνος. Εὔαξ[ος] Εὐαρχίδα. Πυθέας Ἐχάλου. Καλλίας Πολυξίδα. *Δυμᾶνες*: Ἀπολλώνιος Διοκλείδα. Ἀμφίας Φίλωνος. Διονύσιος Προμαθίδα. [Θεοκ]ρίνης [Πλει]σταίνου. Ἀπολλωνίδας Ἵππωνος. Διονυσόδωρος Προμαθίδα. Ἵππων Ἀλφίνου. Γείων Δίωνος. Δεξικράτης Δώρου. Ἡρόδωρος Δαμοχάρεος. Ἀπολλόδωρος Ἀμφικλέος. Τελεσίας Πρατίωνος. Πυδόδωρος Πύθωνος. Νίκων Ἀπολλοδώρου. Κλέων Φ[ίλωνος Σ]ῖμος Διογένεος. Σ[ιμ]ύλος Ἡρακλείτου. Ἀρτεμίδωρος Ἀμφικλέος. Ἀπολλόδωρος Πυθοδώρου. Διόγειτος Θεοδώρου. Εὐτύχης Ἀρχελοιο[δ]ώρου. Διόδωρος Ἀνταγόρου. Ἡρίων Ἀπολλοδώρου. Αἰ[σχ;]ρίων, Μικίωνος. Δαμάτριος Ἀπολλοδώρου. Πυθόδωρος Διόκλου. Καλλῖνος Θεοδώρου. Εὐμητίων Ἐπιχάρεος. Ἀρίστων Πασίωνος. Καλλίγειτος Κλεοδείμου. Εὐθυμίδας Θοκλείδα. Νικόδαμος Παμφίλου. Θεόδωρος Πυθοκρίτου. Νίκων Μάντωνος. Καλλίστρατος Κράτωνος. Διονύσιος Κα[λλιτέλ]εος. Ἀπολλωνίδας Εὐφρονίου. Εὐφρόνιος Φίλωνος. Ἀρι[στείδας] Ἰστίωνος. Ἡράκλειτος Ἀπολλοδώρου Διόδωρος Θεαγένεος. Ματρέας Ἡρακλείτου. Διονύσιος Μνασίωνος. Ἡράκλειτος Ἡράκωνος. Καλλιτέλης . . λωτέλεος. Θράσων Ματρέα. Ἀπολλόδωρος Πασιάδα. Ἀγασίλλας Εὐγείτου. Νίκων Π[α]σιάδα. Λεύκων Διοτίμου. Τερμαστῆρες τῶν αὐτῶν δικαστᾶν. Φιλόμηλος Ἡρακλείτου. Ἀριστοκλῆς Μάτριος. Ξενιάδας Ἵππωνο[ς] Πο[λλιά]δας Ἀπολλοδώρου. Ματρόδωρος Πυθοτίμου. Καλλίας Πασίω[νος. Ξέ]νων Ἀλκάνδρου. Καλλιτέλης Ζευξιδώρου. Σανίων Φιλλέα. Ἡράκλειτος Νίκωνος. Θέγειτος Δίωνος. Πύρρος Αὐτοχάρεος. Δαμέας Καλλίωνος. Αὐτέας Εὐφρονίου. Θεόγνειτος Ἀμφικράτεος. Μελισ-

σίων Εὐθυμάχου. Καλλίγειτος Πυθοδώρου. Καλλίγειτος Ἕρμωνος.
Ἀριστέας Ἀγασίλλου. Διονύσιος Καλλικλείδα. Καλλίας Πολυξί-
δα. Ἀρτεμίδωρος Ἀμφικλέος. Διονύσιος Καλλιτέλεος. Νίκων Μάν-
τωνος. Νικόδαμος Παμφίλου. Λεύκων Διοτίμου. Καλλῖνος Θεοδώ[ρου].
[Δ]ιόγειτος Θεοδώρου. Πυθόδωρος Διόκλου. Διόδωρος Ἀνταγόρο[υ].
[Ἡρ]όδωρος Δαμοχάρεος.

Ἡ πλὰξ αὕτη ἐχρησιμοποιήθη κατὰ τοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους μετὰ πολλῶν ἄλλων ἐνεπιγράφων πλακῶν κατὰ τὴν οἰκοδομὴν μεγάλου Λουτροῦ, ὅπερ αἱ τελευταῖαι ἀνασκαφαὶ εἰς φῶς ἤγαγον. Κατὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν μεγάλου τετραγώνου δωματίου ἔκειτο λουτὴρ ὀρθογωνίου σχήματος ἐπικεχρισμένος· τὴν ἑτέραν τῶν μειζόνων πλευρῶν τοῦ λουτῆρος τούτου ἀπετέλει ἡ ἡμετέρα πλὰξ τὴν ἐπιγραφὴν ἔχουσα κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν.

Ἡ ἐπιγραφή, ὡς εἴπομεν, εἶνε στοιχηδὸν κεχαραγμένη, ἕκαστος δὲ στίχος περιλαμβάνει πεντήκοντα γράμματα ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη γνωρίζει ἡμῖν τὴν περὶ ὁροθεσίας ἔριν τῶν Ἐπιδαυρίων καὶ Κορινθίων κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἀχαϊκῆς συμπολιτείας καὶ τὴν κρίσιν τῶν ἐπὶ τὴν χώραν, ὡς διαιτητῶν, σταλέντων Μεγαρέων. Κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν οἱ τὸ πρῶτον σταλέντες ἑκατὸν πεντήκοντα καὶ εἷς Μεγαρεῖς ἔκριναν ὑπὲρ τῶν Ἐπιδαυρίων, εἰς οὓς ἔδει νὰ ἀνήκῃ ἡ ἀμφισβητουμένη χώρα, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀντέλεγον οἱ Κορίνθιοι, ἐστάλησαν καὶ πάλιν ἐκ τῶν αὐτῶν δικαστῶν τριάκοντα καὶ εἷς, οἵτινες ἔθηκαν ὡρισμένως τὰ ὅρια.

Οἱ ἀποσταλέντες κριταὶ ἀνῆκον εἰς τὰς τρεῖς δωρικὰς φυλάς[1], τουτέστιν πεντήκοντα εἰς τὴν τῶν Ὑλλέων, πεντήκοντα καὶ εἷς εἰς τὴν τῶν Παμφύλων καὶ πεντήκοντα εἰς τὴν τῶν Δυμάνων. Ἐκ τῶν τὸ δεύτερον δὲ ἀποσταλέντων, δέκα μὲν ἦσαν ἐκ τῶν πρώτων, ἕνδεκα ἐκ τῶν δευτέρων καὶ δέκα ἐκ τῶν τελευταίων. Τινὰ τῶν ὀνομάτων τούτων ἀπαντῶσι καὶ ἔν τινι μεγαρικῇ ἐπιγραφῇ δημοσιευθείσῃ ὑπὸ τοῦ Bayet ἐν Revue Archéol. 1875. II. σελ. 19, (ἴδ. καὶ Ἐφημ. Ἀρχαιολ. 1885, 2. 127) ἐν ᾗ διορθοῦνται τὰ νῦν πλημμελῶς τινα ἐκεῖ συμπεπληρωμένα ἐξηλειμμένα ὀνόματα. Οὕτως τὸ *Τ[ερ]ψίων Ματροδώρου* εἶνε πάντως τὸ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ *Καλλίων Ματροδώρου*. Τὸ . . . *εας Πουλοχέρεος* συμπληροῦται *Τιμέας* κτλ. Τὸ . . . . . . *Νίκωνος* εἶνε πιθανῶς τὸ *Πανέας Νίκωνος*.

Ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀχαιῶν *Αἰγιαλεὺς* εἶνε ἡμῖν ἄγνωστος· γνωστοῦ ὅμως ὄντος τοῦ χρόνου καθ' ὃν οἱ Ἐπιδαύριοι μετὰ τῶν Τροιζηνίων εἰς τὸ ἀχαϊκὸν συνέδριον προσεχώρησαν (Παυσ. 2. 8. 5.) εἰκάζομεν ὅτι ὁ Αἰγιαλεὺς ἐστρατήγει μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀράτου ἐλευθέρωσιν τῆς Κορίνθου. Ὁ ἱερεὺς *Διονύσιος* εἶνε ἐπίσης ἄγνωστος. Τοιοῦτον ὄνομα ἀπαντᾷ ἅπαξ ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῆς Ἐπιδαύρου (ἴδ. Ἀρχ. Ἐφημ. 1883. Π. 89) ἀλλ' ἐν ἐπιγραφῇ μεταγενεστέρων χρόνων.

Στίχ. 3. Ὁ διπλασιασμὸς τοῦ *λ* ἐν τῇ λέξει *ἀμφέλλεγον* δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἁμάρτημα τοῦ χαράκτου, ἀλλ' ὡς γλωσσικὸς ἰδιωτισμός.

Στίχ. 4. Τὸ *Σελλάνυον* εἶνε ἡμῖν ἄγνωστον· τὸ *Σπείραιον* ὅμως εἶνε τὸ ἐν τῷ Σαρωνικῷ κόλπῳ γνωστὸν ἀκρωτήριον, πιθανῶς δὲ καὶ τὸ *Σελλάνυον* νὰ ἦτο ὁμοία τις ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐξοχή.

Στίχ. 6. Ἡ συμπλήρωσις *ἕνα* ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ στίχου προκύπτει ἐκ τῆς ἀριθμήσεως τῶν δικαστῶν.

Στίχ. 8. Αἱ λέξεις *τερμονισμὸς* ὡς καὶ ἡ ἐν στίχ. 11 *ἐτερμόνιξαν* κατὰ τὴν ὁποίαν συνεπληρώσαμεν τὴν ἐν στίχ. 9 *τερμον[ι]ξοῦ[ν]τας* καὶ ἡ ἐν στίχ. 85 *Τερμαστῆρες* ἀπαντῶσι τὸ πρῶτον ἐνταῦθα. Τὸ ῥῆμα *τερμονίζω* (ἐκ τοῦ *τέρμα*) ἀντὶ τοῦ *τερματίζω* ἢ *τερμάζω* εἶνε διαλεκτικόν.

Ἀπὸ τοῦ στίχου 11 ἕως τοῦ 31 περιλαμβάνεται ἡ κυρίως ὁροθεσία ἐν ᾗ ἀπαντῶσιν, ὡς συνήθως συμβαίνει ἐν ὁμοίαις ἐπιγραφαῖς, ὀνόματα, ὧν τὰ πλεῖστα τυγχάνουσιν ἄγνωστα. Ἡμεῖς καὶ περὶ αὐτῶν τῶν γνωστῶν τυγχανόντων οὐδένα ποιησόμεθα λόγον, ἀφίνοντες εἰς τοὺς γεωγράφους τὴν ἔρευναν καὶ ἐξακρίβωσιν τούτων.

Στίχ. 14. Ἡ λέξις *ῥάχις* γέγραπται πάντοτε

[1] Ὡς γνωστὸν αἱ τρεῖς δωρικαὶ καλούμεναι φυλαί, τῶν Ὑλλέων, Δυμάνων καὶ Παμφύλων ὑπῆρχον, ἐκτὸς τῆς Σπάρτης, καὶ ἐν ἄλλαις δωρικαῖς πόλεσι (πρβλ. Müller. Dor. 2, 70 καὶ ἑξ.).

κατ' ἀρσενικὸν γένος· ἡ λέξις *κορυφὴ* ἀδιαφόρως κατ' ἀρσενικὸν ἢ θηλυκόν.

Στίχ. 35. Τὸ *Ἵππωνος* γέγραπται δι' ἑνὸς πῖ, ἐν ᾧ ἐν τῇ ἐπαναλήψει τοῦ ὀνόματος στίχ. 86 ὀρθῶς διὰ δύο.

Στίχ. 36. Συνεπληρώσαμεν ἐν ἀρχῇ (*Δαμο*)*κρίτου*, καθόσον ἐλλείπουσι τέσσαρα γράμματα, ἀλλὰ δυνατὸν νὰ ἦτο καὶ ἄλλο τὸ πρῶτον συνθετικόν.

Στίχ. 42. Τὸ ὄνομα *Λύσην Ἀνδρία* εἶνε κεχαραγμένον καθαρῶς ὡς ἀντεγράφη. Βεβαιότατα ὁ χαράκτης ἀντὶ τοῦ *Λύσων* ἔγραψε *Λύσην*.

Στίχ. 72. Ἡ συμπλήρωσις τοῦ ὀνόματος (*Σ*)ῖ-μος, εἶνε ἀβεβαία, ἀλλ' ἐὰν ὀρθῶς ἔχῃ τὸ *Φ*(*ίλω*-*νος*), δὲν ἐλλείπει ἐκ τοῦ δευτέρου ὀνόματος ἢ ἓν μόνον γράμμα.

Στίχ. 74. Τὸ *Ἀρχελοιοδώρου* ἔχει καθαρῶς οὕτως. Ἴσως ἥμαρτεν ἐνταῦθα ὁ χαράκτης προσθεὶς τὸ ρ, ἀντὶ τοῦ *Ἀχελοιοδώρου*.

Στίχ. 83. Πρὸ τοῦ *λωτέλεος* ὅπερ καθαρόν, ὑπάρχει χῶρος δύο ἐξηλειμμένων γραμμάτων· ἡμεῖς δὲν ἠδυνήθημεν νὰ εὕρωμεν συμπλήρωσιν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

Ἐν Ἀθήναις 20 Ἀπριλίου 1887.

Β. Στaης

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΞ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

I

Ἐν ταῖς ἐν Ἀκροπόλει πρὸ τῆς Θόλου γιγνομέναις ἀνασκαφαῖς ἀνευρέθη νέον τεμάχιον τῆς ἐπιγραφῆς, ἧς ἄλλο τεμάχιον ἐδημοσιεύσαμεν ἐν Ἀρχ. Ἐφημ. 1886 σ. 269 κ. ἑ.

Τὸ νέον τοῦτο τεμάχιον πεντελικοῦ λίθου καὶ ὕψ. 0,18, πλατ. 0,28 καὶ πάχ. 0,08 γαλλικοῦ μέτρου πάντοθεν τεθραυσμένον πλὴν τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς, ἥτις φαίνεται ὅτι εἰς ἄλλην προσεκολλᾶτο πλάκα, ἔχει ὡς ἑξῆς·

	ΣΚΕΙ
	Ε Ξ///
ΝΙ:ΕΧΟ	ΘΕΟΦΙΛΟΣΕΔΙ∠
ΣΚΕΝ	ΤΡΑΓΩΙΔΩΝ
ΛΟΣ	∩ЧΡΑΜΕΝΗΣΚΗΦΙΣΙ
	ΗΓΕΙ
	<ΛΗΣΕΔΙΔΑΣ
ΚΟΜ	<ΡΙΤΗΣ
	ΛΘΗΝΟΔΩΡΟΣ
	ΕΠΙΚΗΦΙΣΟΦΩΝΤΟΣ
	⌐Π ΟΩΝΤΙΣΠΑΙ

συμπληρούμενον ὧδε

	[κωμῳδῶν]
	[. . . . . . ς] Κει[ριάδης]
[τραγῳδῶν]	[ἐχορήγ]ε[ι]
[. . . Παια]νι(εὺς) ἐχο(ρήγει	Θεόφιλος ἐδί[δασκεν]
[. . . . ἐδίδα]σκεν	τραγῳδῶν

[ὑποκριτὴς Θεττα]λός
[ἐπὶ . . . . . .]
[. . . . παίδων]
[. . . .] κωμ[. . . ἐχορήγει]

[Θη]ραμένης Κηφισι(εὺς)
ἐχορήγει
[. . . . . . . κ]λῆς ἐδίδασ(κεν)
[ὑποκ]ριτὴς
Ἀθηνόδωρος
Ἐπὶ Κηφισοφῶντος
[Ἱπ]π[οθ]ωντὶς παίδων

Τὸ πρῶτον μέρος τῆς δευτέρας στήλης εἶνε ἡ ἀναγραφὴ τῶν ἐπὶ τοῦ ἄρχοντος Ἀριστοφῶντος (330 π. χ. Ὀλυμ. 112,3) ἐν τοῖς μεγάλοις Διονυσίοις τελεσθέντων μουσικῶν ἀγώνων, ὡς τοῦτο ἡμῖν δεικνύει τὸ σῳζόμενον ὄνομα τοῦ ἄρχοντος Κηφισοφῶντος τῆς ἑπομένης ἀναγραφῆς· ὁ ἄρχων οὗτος εἶνε ὁ τῆς Ὀλυμπ. 112,4 (Διόδ. Σικελ. 17, 74). Ἐκ τῆς πρώτης ἀναγραφῆς τῆς δευτέρας στήλης τοῦ ἡμετέρου τεμαχίου κυροῦται ἡ γνώμη τοῦ Meineke (Meineke Histor. crit. comic. græcorum p. 434) κατατάξαντος τὸν Θεόφιλον ἐν τοῖς ποιηταῖς τῆς μέσης κωμῳδίας τοῦ Φαβρικίου (Bibl. Gr. II p. 500) θεωροῦντος αὐτὸν ὡς ποιητὴν τῆς παλαιᾶς κωμῳδίας.

Ὁ χορηγὸς Θηραμένης εἶνε ὁ τῷ 320 π. Χ. Ὀλυμπ. 115,1) ὡς γραμματεὺς ἀναφερόμενος ἐν ἐπιγραφῇ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Κουμανούδη ἐν Ἀθηναίου τόμ. VI σ. 158 δημοσιευθείσῃ (ἴδ. καὶ Dittenberger Sylloge κτλ. ἀριθ. 337). Ἀγνοοῦμεν ἂν ὀφείλωμεν νὰ ταυτίσωμεν αὐτὸν τῷ ὁμωνύμῳ ἐχθρῷ τοῦ Δημοσθένους, καθ᾽ οὗ γέγραπται ἡ τετάρτη αὐτοῦ ἐπιστολὴ ἡ ἐπιγραφομένη «περὶ τῆς Θηραμένους βλασφημίας».

Τὸ κεχολοβωμένον ὄνομα τοῦ τραγικοῦ ποιητοῦ εἶνε ἀτυχῶς ἀδύνατον μετὰ θετικότητος νὰ συμπληρώσωμεν. Ὡς ὁ Köhler (Mittheilungen d. deutsch. Arch. Instit. 1878 p. 116) ἀμφιβάλλει ἂν ἐν στ. 23 τῆς αὐτόθι ἐν σ. 113 δημοσιευομένης ἐπιγραφῆς τὸ σῳζόμενον ΟΚΛΗΣ ὀφείλῃ νὰ συμπληρώσῃ εἰς *Τιμοκλῆς* ἢ *Φιλοκλῆς*[1], οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα, διότι τὸ πρὸ τῆς καταλήξεως ΚΛΗΣ κενὸν συμπληροῦσιν ἀκριβῶς τὰ ὀνόματα ἀμφοτέρων τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τραγικῶν τοῦ Τιμοκλέους καὶ Φιλοκλέους τοῦ νεωτέρου. Καὶ ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπιγραφῇ, ἣν πρῶτος ὁ ἡμέτερος Κουμανούδης ἐν Ἀθηναίου τόμ. VI σ. 476 ἐξέδωκεν καὶ ἥτις ἀνάγεται εἰς τοὺς μουσικοὺς ἀγῶνας τοὺς γενομένους τῇ 109,3-110,1 Ὀλυμ., ἡ κατάληξις ΟΚΛΗΣ εἶνε ἡ τοῦ ὀνόματος τοῦ νικήσαντος τραγικοῦ ποιητοῦ.

Ὁ τραγικὸς ὑποκριτὴς *Ἀθηνόδωρος* εἶνε λίαν γνωστός. Παρὰ Πλουτάρχῳ ἐν βίῳ Ἀλεξάνδρου 29 (ἴδ. καὶ Ἀθήν. 12,538) ἀγωνίζεται οὗτος ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ νικᾷ τὸν ἀντίπαλόν του Θετταλόν. Οἱ δύο οὗτοι εὕρηνται ἀνταγωνιζόμενοι καὶ ἐν τῇ προμνημονευθείσῃ ἐπιγραφῇ (Ἀθην. τόμ. VI σ. 476 κ. ἑ.) Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς οὐδόλως ἐδιστάσαμεν τὸ ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς ΛΟΣ εἰς *Θετταλὸς* νὰ συμπληρώσωμεν.

Τὸ ἡμέτερον τεμάχιον εἶνε συνέχεια τοῦ ἐν C. I. A II 971, e τεμαχίου, δὲν προσαρμόζεται ὅμως αὐτῷ. Ἐν τῷ τεμαχίῳ e ἀπαντῶσιν ὁ ἄρχων Ἀριστοφάνης τῆς Ολυμ. 112,2 καὶ ὁ ὑποκριτὴς Ἀθηνόδωρος, ὡς συμπληροῖ ὁ Köhler τὸ σῳζόμενον ΡΟΣ. Ἀτυχῶς τὸ τεμάχιον e εἶνε λίαν ἐφθαρμένον, ὥστε ἀδύνατος εἶνε ἡ ἐξ αὐτοῦ συμπλήρωσις τῶν τοῦ ἡμετέρου τεμαχίου ἀναγραφῶν.

Τὸ ἡμέτερον τεμάχιον διαφέρει τῶν πρὸ αὐτοῦ εὑρεθέντων, καθ᾽ ὅτι τὸ *ἐχορήγει* δὶς (στηλ. β΄. στ. 2 καὶ 6) εὕρηται ἐν ἰδίᾳ γραμμῇ καὶ τὰ 8 αὐτοῦ γράμματα κατέχουσι θέσιν 9 γραμμάτων τῶν ἄλλων στίχων. Ἐπίσης ἐν ἰδίᾳ γραμμῇ καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ *ἐχορήγει* εἶνε γεγραμμένη καὶ ἡ λέξις *ὑποκριτής*, ἐν ᾧ μέχρι τοῦδε ἐγράφετο συγκεκομμένη καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γραμμῇ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ὑποκριτοῦ.

II

Ἐκεῖ που παρὰ τὴν Θόλον εὑρέθη καὶ τόδε τὸ τεμάχιον λίθου πεντελικοῦ ὕψ. 0,26 πλάτ. 0,28 καὶ πάχ. 0,08 τεθραυσμένον τὴν ἄνω καὶ τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν καὶ ἔχον ὡς ἑξῆς

[1] Ὁ Dittenberger Sylloge ἀριθ. 407 σημ. 14 προτιμᾷ τὸ *Φιλοκλῆς*.

Ε Ρ Ι
Ι Α Σ Τ Α Θ Μ Ο Ι
Ι Α Π Ο Π //// Υ Λ Μ Α Χ Ε Ρ
Δ ⊢ ⊢ ⊢ Ι Π Ρ Ο Σ Ο Π Ο Ν Ο Ρ Μ Ο Σ
Ε //// Ι Ο Ν Χ Ε Ρ Α Κ Ρ Α Α Ρ Ι Σ Τ Ε Ρ Α Σ Ι
Η Η Ι .. 🝁 Δ Δ Δ Γ ⊢ ⊢ Ι Ε Π Ι Σ Τ Α Τ Α Ι Τ Ο Ι Ν Ν Ι Κ Α Ι Ν Τ
Ε Ο Τ Ι Μ Ο Σ Χ Ο Λ Α Ρ Λ Ε Υ Σ Σ Κ Ο Π Α Σ Π Ι Θ Ε Υ Σ Α Ν Τ Ι
Ο Σ Δ Ι Ο Λ Ε Ι Τ Ο Ν Ο Σ Α Χ Α Ρ Ν Ε Υ Σ Λ Ρ Α Μ Μ Α Τ Ε Υ Σ Ι
Ι Δ Ε Σ Ε Π Ο Ε Σ Ε Ν Σ Τ Α Θ Μ Ο Ν Α Λ Ε Ι Κ Α Θ Ε Κ Α Σ Τ Ο Ν
Ρ Ι Σ Τ Ε Ρ Α Α Μ Φ Ι Δ Ε Α Χ Ρ Υ Σ Ι Δ Ι Α Μ Ι Κ Ρ Α Ε Ι Κ Ο Σ Ι
Ρ Ο Ν Α Δ Υ Ο Π Ο Δ Ε Δ Υ Ο⁝ Χ 🝁 Η Η Η Η Δ Δ Δ Γ ⊢ ⊢ Ι Χ Ε Ρ Δ
Ρ Ο Τ Ε Ρ Ι Ο Ν Χ Ρ Υ Σ Ι Ο Ν Η Ο Π Ι Σ Θ Ι Ο Ν Σ Κ Ε Λ Ε Δ Υ
Ν //// Ι Μ Ο Δ Ε Μ Ο Σ Ε Π Ο Ε Σ Ε Ν Σ Τ Α Θ Μ Ο Ν Α Λ Ε Ι Κ Α
//// Α Σ Τ Ε Ρ Ε Χ Ε Ρ Α Ρ Ι Σ Τ Ε Ρ Α Α Μ Φ Ι Δ Ε Α Π Ο Σ Α
//// Χ Σ Ι Α Α Μ Φ Ι Δ Ε Α Α Κ Ρ Ο Τ Ε Ρ Ι Ο Ν⁝ Χ Χ Χ 🝁 Γ ⊢ ⊢
Ε Λ Ε Δ Υ Ο⁝ Χ Χ 🝁 Η Η Η Η Η 🝁 ⊢ ⊢ Ι Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Τ Α

[ἀκρωτή]ρι[ον]
[ἐπόεσεν] σταθ[μὸν ἄγει καθ' ἕκαστον]
Ι ἀπόπ[τ]υγμα, χεὶρ
Δ⊢⊢⊢ Ι πρόσωπον, ὅρμος, ὑ[ποδε]
[ρις, ...] ἀκρωτήριον, χεὶρ ἄκρα ἀριστερά, σ[κέλ]
[λει δύο, ...] ΗΗΗΗ🝁ΔΔΔΓ⊢⊢ Ι ἐπιστάται τοῖν Νίκαιν τ
[Κλ]εότιμος Χολαργεύς, Σκόπας Πιθεύς, Ἀντι
[σθένης(;) . . . . . .]ος Διογείτονος Ἀχαρνεὺς γραμματεύς Ι
[ ]ίδης ἐπόεσεν σταθμὸν ἄγει καθ' ἕκαστον
[χεὶρ ἄκρα ἀ]ριστερά, ἀμφιδέα, χρυσίδια μικρὰ εἴκοσι
πε]ρόνα δύο, πόδε δύο⁝ Χ🝁ΗΗΗΗΔΔΔΓ⊢⊢ Ι χεὶρ δ
[εξιά, ἀκρ]ωτήριον χρυσοῦν ὀπίσθιον, σκέλει δύ
[ο, ν[Τ]ιμόδημος ἐπόεσεν σταθμὸν ἄγει κα
[θ' ἕκαστον] ἀστέρε, χεὶρ ἀριστερά, ἀμφιδέα, ποὺς ἀ
[ριστερός, δε]ξιά, ἀμφιδέα, ἀκρωτήριον⁝ ΧΧΧ🝁Γ⊢⊢
[σκέ]λει δύο⁝ ΧΧ🝁ΗΗΗΗΗ🝁⊢⊢ Ι κεφάλαιον τὰ
[πάντα

Οἱ ἐν τῷ τεμαχίῳ τούτῳ μνημονευόμενοι *ἐπιστάται* δὲν εἶνε ἀρχή τις ὡρισμένη, ὡς π. χ. οἱ ἐπιστάται τοῦ ναοῦ τῆς Βραυρωνίας Ἀρτέμιδος (C. I. A. II, 751 κ. ἑ.), ἀλλ' ἐξελέγησαν ἐπίτηδες ἵνα παραλάβωσι παρὰ τῶν κατασκευασάντων τεχνιτῶν τὰς δύο Νίκας καί τινα ἄλλα, ἀγάλματα ἴσως. Τοιοῦτοι ἐπιστάται τρεῖς τὸν ἀριθμόν, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν, ἐξεπίτηδες πρὸς ἕνα μόνον ὡρισμένον σκοπὸν αἱρεθέντες ἀναφέρονται καὶ ἐν Ἀρχ. Ἐφημ. 1860 ἀρ. 4108 στ. 84-87 (χειροτονῆσαι δὲ τὸν δῆμον ἤδη τρεῖς ἄνδρας ἐξ Ἀθηναίων οἵτινες ἐπιμελήσονται τῆς τε ποιήσεως τῆς εἰκόνος καὶ τῆς ἀναθέσεως) καὶ ἐν C. I. A. I, 322 (πρβλ. καὶ C. I. A. II, 403 καὶ 404). Εἴπομεν ὅτι οἱ ἐπιστάται εἶνε τρεῖς, διότι ὁ [. . . .]ος *Διογείτονος Ἀχαρνεὺς* εἶνε ὁ γραμματεὺς αὐτῶν ὡς ἡ μετὰ τὸ γραμματεὺς κειμένη γραμμὴ ἐμφαίνει· ὀρθότερον βεβαίως θὰ ἦτο ἡ λέξις *γραμματεὺς* νὰ προηγεῖτο τοῦ κυρίου ὀνόματος, ἀφ' οὗ καὶ τὸ *ἐπιστάται* προηγεῖται τῶν τριῶν ἄλλων κυρίων ὀνομάτων (πρβλ. καὶ C.I.A. I, 322). Τῶν

τριῶν ἐπιστατῶν ὁ *Σκόπας* εἶνε πιθανῶς ὁ ἐν C. I. A. I, 40 (Ὀλυμ. 88,1) ἀναφερόμενος.

Ὁ γραμματεὺς [. . . .]ος *Διογείτονος Ἀχαρνεὺς* εἶνε ἴσως πατὴρ *Διογείτονος* τοῦ *Ἀχαρνέως* τοῦ ἐπὶ Εὐθυκλέους ἄρχοντος (Ὀλυμ. 95,3) ταμίου τῶν ἱερῶν χρημάτων (C. I. A. II, 652 καὶ 653).

Οἱ ἀναφερόμενοι δύο τεχνῖται εἶνε μᾶλλον χρυσουργοὶ ἢ ἀγαλματοποιοί, ὡς ὁ ἐν C. I. A. I, 176 Ἀθηνοκλῆς Δημοφῶντος Εὐπυρίδης (πρβλ. καὶ Boeckh: Staats hh. d. Ath. II, p. 228-231).

Αἱ δύο Νῖκαι εἶνε βεβαίως ἐκ τῶν χρυσῶν Νικῶν τοῦ Παρθενῶνος (C. I. A. I, 32, Ἁρποκρατίων ἐν λ. *ταμίας*, Σχολ. Ἀριστοφ. Βατράχ. 720).

Ὀλίγιστα καὶ μόνον τὰ βέβαια συνεπληρώσαμεν, διότι ἀδύνατον εἶνε καθ' ἡμᾶς νὰ ὁρισθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν γραμμάτων ἑκάστου στίχου. Ἐὰν τὸν στ. 16 ἠθέλομεν νὰ συμπληρώσωμεν κατὰ τὸν στ. 24 τοῦ C. I. A. II, 652 ὡς ἑξῆς *ἀκρωτήριον χρυσοῦν ὀπίσθιον σκέλει δύο κτλ.* τότε ἕκαστος στίχος θὰ συνέκειτο ἐκ 55 γραμμάτων.

Τὰ γράμματα εἶνε τῆς πρὸ Εὐκλείδου ἐποχῆς καὶ μετὰ τὸ 436 π. Χ. ὡς τὸ τετράγραμμον ≷ δηλοῖ. Τὸ ἐν στ. 12 *χρυσιοῦν* ἀντὶ *χρυσοῦν* εὕρηται καὶ ἐν C. I. A. II, 652. Πλημμελήματα πνευματισμοῦ, οἷον ἐν τῇ λέξει *ὅρμος* (στ. 4) καὶ *ὀπίσθιον* (στ. 12) εὕρηνται καὶ ἐν C. I. A. I, 324. Τὰ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιγραφῇ ἀντικείμενα εὕρηνται πάντα ἐν C. I. A. II, 652, πλὴν τοῦ ἐν στ. 4 *πρόσωπον*, ὅπερ ὅμως εὕρηται ἐν C. I. A. I, 170,8. *πρόσωπον ὑπάργυρον κατάχρυσον*, καὶ τοῦ ἐν στ. 14 *ἀστέρε*.

III

Ἔνθα καὶ τὰ ἀνωτέρω δύο εὑρέθη καὶ τὸ ἑξῆς τεμάχιον λίθου πεντελικοῦ πάντοθεν τεθραυσμένου πλὴν τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς καὶ ὕψ. 0,19, πλάτ. 0,30, πάχ. 0,09 ἔχον ὧδε:

Ν ≷ ⟨ Μ
ΤΟΥΔΥΝ/// ⟨ \ ι
Η≷ΙΜΟΥ≷ΕΑΥ ι
ΙΤΙΜΗΘΗ≷ΟΝΤΑΙΥΠΟ
ΙΔΕΔΟΧΘΑΙΤΕΙΒΟΥΛΕΙ.ΟΥ·≷
ΑΧΩ≷ΙΝ///ΡΟΕΔΡΕΥΕΙΝΕΙ≷ΤΗΝΠΡΩ
ΝΧΡΗΜΑΤΙ≷ΑΙΠΕΡΙΤΟΥΤΩΝΓΝΩΜΗΝ
ΘΑΙΤΗ≷ΒΟΥΛΗ≷ΕΙ≷ΤΟΝΔΗΜΟΝΟΤΙΔΟ
⟨ΛΕΙΕΠΑΙΝΕ≷ΑΙΜΕΝΠΥΘΩΝΑΔΗΜΕΟΥ
ΑΙ≷ΤΕΦΑΝΩ≷ΑΙΑΥΤΟΝΧΡΥ≷ΩΙ≷ΤΕΦΑ
ΝΟΜΟΝΕΥΝΟΙΑ≷ΕΝΕΚΑΚΑΙΦΙΛΟΤΙ
ΝΛΗΝΚΑΙΤΟΝΔΗΜΟΝΕΙΝΑΙ
Ν≷ΕΓΓΟΝΟΥ≷ΑΥΤΟΥΚ
ΛΗ≷ΚΑΙΔΗΜΟΥΚΑΙ
ΓΡΑΨΑΙΔΕΤΟΔΕ
ΗΜΟΥΕΝ≷ΤΗ
ΓΙΕΙ≷ΔF
ΠΙ

συμπληρούμενον ὡς ἑξῆς:

νσυμ
[αὐ]τοῦ δύν[αμιν. Ὅπως οὖν καὶ οἱ ἄλλοι παρέχειν]
[χρ]ησίμους ἑαυ[τοὺς φιλοτιμῶνται(;) εἰδότες ὅ]
[τι] τιμηθήσονται ὑπὸ [τῶν Ἀθηναίων ἀγαθῇ τύχ]

[η] δεδόχθαι τῇ βουλῇ [τ]οὺ[ς προέδρους οἳ ἂν λ]
άχωσιν [π]ροεδρεύειν εἰς τὴν πρώ[την ἐκκλησία]
[ν] χρηματίσαι περὶ τούτων, γνώμην [δὲ ξυμβάλλε
[σ]θαι τῆς βουλῆς εἰς τὸν δῆμον ὅτι δο[κεῖ τῇ βο]
[υ]λῇ ἐπαινέσαι μὲν Πύθωνα Δημέου [. . . . . . . κ]
αὶ στεφανῶσαι αὐτὸν χρυσῷ στεφά[νῳ κατὰ τὸ]
[ν] νόμον εὐνοίας ἕνεκα καὶ φιλοτι[μίας τῆς πρὸ]
[ς τὴν βου]λὴν καὶ τὸν δῆμον· εἶναι [δὲ αὐτὸν Ἀθην]
[αῖον καὶ τοὺ]ς ἐγγόνους αὐτοῦ κ[αὶ εἶναι αὐτῷ]
[γράψασθαι φυ]λῆς καὶ δήμου καὶ [φρατρίας ἧς ἂν]
[βούληται· ἀνα]γράψαι δὲ τόδε [τὸ ψήφισμα τὸν γρ]
[αμματέα τοῦ δ]ήμου ἐν στή[λῃ λιθίνῃ καὶ στῆσ]
[αι ἐν ἀκροπόλε]ι· εἰς δ[ὲ τὴν ἀναγραφὴν τῆς στήλ]
[ης μερίσαι τοὺς ἐ]πὶ [τῇ διοικήσει ΔΔ (;) δραχμάς]

Τὸ τεμάχιον τοῦτο εἶνε προβούλευμα, δι᾽ οὗ προτείνεται νὰ ἐπαινεθῇ μὲν καὶ στεφανωθῇ Πύθων ὁ Δημέου, νὰ ἀπονεμηθῇ δὲ αὐτῷ καὶ τοῖς ἐγγόνοις αὐτοῦ τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου Ἀθηναίου. Ὁ Πύθων οὗτος, οὗ τὸ ἐθνικὸν δὲν δυνάμεθα νὰ συμπληρώσωμεν (τὸ *Πλαταιέα* πληροῖ ἀκριβῶς τὸν κενὸν χῶρον), εἶνε ἡμῖν ἄλλοθεν ἄγνωστος. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἀνακτέα περὶ τὸ τέλος τοῦ 4 αἰῶνος ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ 3 ὡς δηλοῦσι αἱ λέξεις *τοὺς ἐπὶ τῇ διοικήσει* (ἴδ. Reinach: Traité d'épigraphie grecque p. 315).

Ἐν Ἀθήναις, κατὰ Μάϊον τοῦ 1887.

ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΑΓΑΛΜΑΤΙΟΝ ΑΘΗΝΑΣ ΕΞ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

(Πίναξ 4).

Τὸ ἐν τῷ πίνακι 4 δημοσιευόμενον χαλκοῦν εἰδώλιον τῆς Ἀθηνᾶς εἶνε ἓν τῶν τελευταίων εὑρημάτων τῶν ἐν Ἀκροπόλει ἀνασκαφῶν. Ἀνευρέθη κατὰ τὸ βόρειον τεῖχος ἀκριβῶς ἔναντι τῆς βορείου τοῦ Ἐρεχθείου εἰσόδου εἰς βάθος 2 ½ μέτρων ὑπὸ σπόνδυλον κίονος ἐντετειχισμένον. Πλησίον τούτου ἀνευρέθη καὶ ἀρχαϊκὸν ἄγαλμα λίθινον γυναικός, ὅμοιον, ὡς πρὸς τὸν τύπον, τοῖς πέρυσιν ἀνευρεθεῖσι. Τὸ ἀγαλμάτιον τοῦτο, ὅπερ, μὴ ἀφορῶντες εἰς τὸ ὁλοτελὲς τῆς μορφῆς, προσφορώτερον θὰ ἀπεκαλοῦμεν «διπλοῦν ἀνάγλυφον», ἀποτελεῖται ἐκ δύο λεπτῶν χαλκίνων πλακῶν, ὧν ἑκάστη, ἰδίᾳ εἰργασμένη οὖσα καὶ σφυρήλατος, εἰκονίζει οἱονεὶ ἐν ἀναγλύφῳ, τὴν ἐν καταγραφῇ τῆς Ἀθηνᾶς μορφήν. Αἱ δύο ἀναγεγλυμμέναι πλάκες αὗται, κεκολλημέναι οὖσαι καὶ διὰ λεπτῶν ἥλων ἐνιαχοῦ συνδεδεμέναι, συναποτελοῦσιν ὁλοτελὲς εἴδωλον, αὐτὴν τὴν Ἀθηνᾶν ὁλόκληρον καὶ ὁρατὴν ἑκατέρωθεν αὐτοτελῶς. Ἡ κατασκευὴ τοῦ ἀγαλματίου τούτου εἶνε, ὅσον ἡμῖν γνωστόν, πρωτοφανής· εἶνε ὅμως διδακτικὴ διὰ τὸν τρόπον καθ᾽ ὃν ἡ τοῦ σώματος παράστασις βαθμηδὸν ἀπετελέσθη μονομερῶς καὶ αὐτοτελῶς. Ἡ καταγραφὴν ἐν ἀναγλύφῳ ἀπεικόνισις τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἡ πρόχειρον καὶ κοινὸν πρότυπον ἔχουσα τὴν ἐπὶ ἀγγείων γραπτὴν παράστασιν τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς, ὤφειλε πρωϊαίτερον ν᾽ ἀναπτυχθῇ καὶ τελειότερον νὰ ἐξασκηθῇ ἢ ἡ κυρίως ἀγαλματοποιΐα. Ἡ σύγκρισις τοῦ ἀναγεγλυμμένου, οὕτως εἰπεῖν, εἰδωλίου τούτου τῆς Ἀθηνᾶς πρὸς ἕτερα τῆς Ἀκροπόλεως χαλκᾶ ἀγαλμάτια τῆς αὐτῆς χρονικῆς περιόδου, ἀλλὰ κατὰ τὸν συνήθη τρόπον πεποιημένα, φανε-

ρὰν καθιστᾷ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ εἴδους τούτου τῆς τέχνης. Ἑκάστη τῶν ὄψεων τοῦ ἡμετέρου ἀγαλματίου ἀποδίδει ἐν θαυμαστῇ ἀκριβείᾳ καὶ λεπτότητι τὴν μορφὴν τῆς θεᾶς ἐν κινήσει, διὰ τῆς προβολῆς τοῦ δεξιοῦ ποδός, εἰκονισμένης. Τὸ βαρὺ καὶ ἀχάριστον τῶν ἀρχαϊκῶν μορφῶν λείπει πάντῃ σχεδὸν ἐν τῇ κομψῇ τῆς θεοῦ παραστάσει. Μόλις δὲ ὁ τόπος τῆς εὑρέσεως καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐλαφρὰ ἤδη τοῦ ἀρχαϊσμοῦ ἴχνη πείθουσιν ἡμᾶς, ὅτι τὸ πολύτιμον εὕρημα νὰ καταταχθῇ δέον εἰς τὰ τεχνουργήματα τῆς ἀρχαϊκῆς τέχνης. Ἡ πρό τινος ἐν Ἀκροπόλει ἀνευρεθεῖσα χαλκῆ κεφαλὴ (ἴδε πίνακα 3 τοῦ παρόντος τεύχους) καὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο εὕρημα μαρτυροῦσιν ἀνάπτυξιν ἐν τῇ τέχνῃ, οἵαν οὐδὲ νὰ φαντασθῇ τις κἂν θὰ ἐτόλμα πρότερον. Ἡ ἐν χαλκῷ τέχνη εἶχε προαχθῇ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, οὓς δυστυχῶς ἡ ἱστορία διὰ πυκνοῦ ἐκάλυψε σκότους, εἰς ἀληθῆ τέχνην, ὑπερβάλλουσαν τὴν σύγχρονον ἐπὶ τοῦ λίθου ἐξασκουμένην ὡς δῆλον καὶ ἐξ ἁπλῆς παραθέσεως τοῦ δημοσιευομένου ἀγαλματίου πρὸς τὸ ἀνάγλυφον τῆς Ἀκροπόλεως τὸ δημοσιευθὲν ἐν Ἀρχ. Ἐφημερίδι (1886, σ. 179 π. 9) τὸ εἰκονίζον ἐν παρεμφερεῖ παραστάσει τὴν Ἀθηνᾶν.

Ἐν τῷ πίνακι 4 δίδομεν τῆς Ἀθηνᾶς ἡμῶν διπλῆν εἰκόνα· ἑκατέρας δηλονότι τῶν ὄψεων αὐτῆς κατὰ τὰ $^2/_3$ τοῦ πραγματικοῦ μεγέθους, ἀπεικονίσαμεν δὲ καὶ ὄψιν αὐτῆς ἐν κατατομῇ, ἵνα δείκνυται τὸ πάχος τῶν δύο συγκεκολλημένων πλακῶν.

Ἐπὶ τῆς πρώτης τῶν ὄψεων, τῆς καὶ κυρίας οὔσης, ἅτε εἰκονιζούσης τὸ δεξιὸν ἅμα καὶ πρόσθιον τοῦ σώματος (δεδηλωμένοι εἰσὶν ἐπὶ τῆς ὄψεως ταύτης ἀμφότεροι οἱ μαστοὶ τοῦ στήθους) ἡ θεά, χιτῶνα φέρουσα, ἱμάτιον καὶ αἰγίδα φολιδωτήν, δι' ὄφεων κεκοσμημένην, προβαίνει ἠρέμα τὸν δεξιὸν βραχίονα κεκαμμένον κατὰ τὸν ἀγκῶνα ὑπὸ τὸ στῆθος ἔχουσα. Ἡ χείρ, ἐλαφρῶς ἠνεῳγμένη, ἔχει τὴν θέσιν χειρὸς κρατούσης φιάλην. Ἐπὶ τῆς δευτέρας τῶν ὄψεων, τῆς τὸ ἀριστερὸν καὶ τὸ ὄπισθεν τοῦ σώματος εἰκονιζούσης, ἡ αἰγὶς καταπίπτει μακρά, τὸ ἄνω τοῦ σώματος καὶ τὸν ἀριστερὸν βραχίονα μέχρι τῆς χειρὸς καλύπτουσα. Ἡ ἄκρα χείρ, ἐξέχουσα ἀρχικῶς τοῦ σώματος, ἀπώλετο δυστυχῶς. Ἐκράτει δὲ αὕτη ἀντικείμενόν τι, οὗ τινος ἴχνος, ὡσεὶ αἰχμή, ὁρατὸν ἔτι τυγχάνει. Πιθανώτατα ἦτο τοῦτο τὸ κράνος, οὗ τινος τὸ ὁρατὸν λείψανον ἦτο ὁ λόφος. Ἐπὶ τῆς ὄψεως ταύτης, ἥτις εἶνε ἡ τὴν μείζονα φθορὰν ὑποστᾶσα, σώζονται ἔτι ἐπικεκολλημένα κατὰ τὸ στῆθος καὶ ἐπὶ τῆς αἰγίδος τεμάχια ξένων ἀντικειμένων, ἅτινα γειτνιάζοντα κατὰ τὴν πυρὰν τῷ εἰδωλίῳ (διότι ὑπέστη τοῦτο προφανέστατα τὴν ἐκ τοῦ πυρὸς ἐπήρειαν) καὶ συγκαέντα ἐπεκόλλησαν μετὰ τὴν πῆξιν στερεώτατα ἐπ' αὐτοῦ. Κατὰ τοὺς πόδας φαίνεται ὄγκος, ὡσεὶ ἧλος, ἐξ ἀργύρου ὅστις ὁμοίαν ἔχει ὑπάρξεως ἀφορμήν. Ἐπὶ τῆς ἑτέρας τῶν ὄψεων, οὐδὲν τοιοῦτον φαίνεται ξένον τεμάχιον, καθόσον ἡ ὄψις αὕτη ἔκειτο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους προφυλαττομένη. Οἱ ἐνιαχοῦ φαινόμενοι σταγονοειδεῖς ὄγκοι, προῆλθον ἐκ τῆς ἐπιχρυσώσεως, ἥτις ὑπὸ τῆς καύσεως συνεπυκνοῦτο ἢ στάγδην ἀπέρρεεν.

Τὴν κόμην ἔχει ἡ θεὰ ἐρριμμένην ὄπισθεν καὶ διὰ ταινίας (κατὰ τὴν μίαν μόνην ὄψιν τὰ νῦν ὁρατῆς) δεδεμένην· ἔφερε δὲ καὶ διάδημα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Ἡ κόμωσις εἶνε καὶ ἐπὶ τῶν δύο ὄψεων, ὡς εἰκός, ἡ αὐτή. Ἡ φαινομένη δὲ τὰ νῦν ἐπὶ τῆς δευτέρας ὄψεως διαφορά, προέκυψεν ἐκ τῆς κατὰ τὴν καῦσιν ἀπωλείας τεμαχίου τινὸς τῆς κεφαλῆς, ὅπερ ὁ τεχνίτης κατὰ τὴν ποίησιν τοῦ εἰδωλίου συνεκόλλησε, συμπληρώσας ἔλλειψίν τινα τῆς πλακός. Ἴσως δὲ καὶ ἡ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κεφαλῆς ὀπὴ ἦτο προωρισμένη δι' ἧλον, ὅστις συνεκράτει τὸ ἐπιπρόσθετον τεμάχιον. Ὁμοίως παρὰ τοὺς πόδας τρεῖς μικροὶ ἧλοι δηλοῦσιν ὅτι τὸ ἐλλεῖπον ἐκεῖ τεμάχιον τοῦ χιτῶνος διὰ τούτων συνεκρατεῖτο.

Τὸ ἀγαλμάτιον ἔχει ὕψος 0.37, ἐστηρίζετο δὲ δι' ἥλων, ὧν αἱ ὀπαὶ διακρίνονται ἐπὶ τῶν ποδῶν, ἐπὶ σκεύους τινός. Ἦτο ἐπίχρυσον ὁλοκλήρως· σώζεται δὲ τὰ νῦν ἔτι πολλαχοῦ ἡ χρύσωσις, ἀλλ' ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ τῆς αἰγίδος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Ἀπριλίου 1887.

Β. Σταης

ΜΝΗΜΕΙΑ ΑΡΧΑΪΚΟΥ ΤΡΟΠΟΥ

(Πίν. 1 καὶ 2).

Ὁ ἐν τῷ 1ῳ πίνακι ἀπεικονιζόμενος κορμὸς ἀγάλματος, εὑρεθεὶς ἐν Ἀθήναις πρὸς βοῤῥᾶν τοῦ Ὀρφανοτροφείου Χατζηκώστα ἀπόκειται νῦν ἐν τῷ κεντρικῷ Μουσείῳ φέρων ἀριθ. 4217 τοῦ Εὑρετηρίου τῆς Ἀρχαιολ. Ἑταιρίας· πλὴν τοῦ κορμοῦ δὲ εὑρέθησαν καὶ οἱ πόδες τοῦ ἀγάλματος, θραύσματά τινα τῆς κόμης καὶ ἐλάχιστον μέρος τοῦ προσώπου. Τὸ ἔργον τοῦτο εἶνε τὸ μόνον ἐξ Ἀθηνῶν γνωστὸν παράδειγμα τῆς τάξεως τῶν ἀγαλμάτων γυμνῆς νεανικῆς μορφῆς, ἥτις πυκνοτέρα ὁσημέραι καθίσταται, νέων ἑκάστοτε εὑρισκομένων ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ἔργων τοῦ εἴδους τούτου. Τὰ μνημεῖα ταῦτα ὠνομάζοντο κοινῶς ἄλλοτε ἀγάλματα Ἀπόλλωνος, σήμερον ὅμως οὐδεμία πλέον ἀμφισβήτησις ὑπάρχει, ὅτι ὁ τύπος οὗτος δὲν ἦτο ἴδιος μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς παραστάσεως, ἀλλ' ὁρίζεται μᾶλλον ἡ σημασία ἑκάστου ἀγάλματος καὶ ἐκ τοῦ χώρου ἐν ᾧ ἑκάστοτε ἔργον τι τοῦ τύπου τούτου εὑρίσκεται. Ἐκ τοῦ τόπου δὲ τῆς εὑρέσεως τοῦ ἐν τῷ δε τῷ πίνακι ἀπεικονιζομένου ἀγάλματος φαίνεται πιθανώτερον ὅτι τοῦτο ἦτο νεκρικόν τι μνημεῖον.

Ἀποβλέποντές τινες εἰς τὸν κοινὸν τύπον, τὸν ὁποῖον δεικνύουσι πάντα ταῦτα τὰ ἀγάλματα γυμνῆς νεανικῆς μορφῆς ἐνόμισαν, ὅτι ὑπόκειται τοῖς ἔργοις τούτοις κοινὸν ὑπόδειγμα, καὶ τοῦτο ἐκ ξύλου πεποιημένον, καὶ ὅτι δημιουργοὶ τοῦ ἀρχικοῦ τούτου τύπου καὶ ὑποδείγματος ἦσαν οἱ ἀνδριαντοποιοὶ Δίποινος καὶ Σκύλλις, οἵτινες ἐκ Κρήτης εἰσήγαγον αὐτὸ εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα (Furtwängler, Archaische Jünglingsstatue. Arch. Zeitung 1882). Τοῦτο δὲ φαίνονται παραδεχόμενοι καὶ πάντες σχεδὸν οἱ περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν ἀσχολούμενοι. Ἀληθὲς εἶνε, ὅτι ἡ γνώμη αὕτη φαίνεται τὰ μάλιστα πιθανὴ καὶ εὐαρμοστοῦσα πρὸς ὅσα ἡμεῖς περὶ τῶν ἀρχαίων τούτων τεχνιτῶν γινώσκομεν, δύναται ὅμως νὰ ἀμφισβητήσῃ τις εὐλόγως τὴν ὀρθότητα τῆς γνώμης ταύτης, ὅταν τις ἀποβλέψῃ εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἔργων τοῦ τύπου τούτου, ἅτινα καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα διαδεδομένα, εἶνε ὅμως τὰ πολλὰ τοὐλάχιστον τούτων χρόνων οὐχὶ πολὺ νεωτέρων τῆς κοινῶς παραδεδεγμένης ἡλικίας τῶν ἐκ Κρήτης τεχνιτῶν. Βέβαιον εἶνε, ὅτι τινὰ τῶν ἀγαλμάτων τούτων καὶ μάλιστα τῶν ἀρχαιοτάτων, ὡς τὰ ἐξ Ὀρχομενοῦ δεικνύουσιν ἀπειρίαν ἔτι τῆς λιθογλυφικῆς ἐργασίας καὶ πρωτουργὸν ὅλως τέχνην, ἕνεκα τούτου θὰ ἠδυνάμεθα ἴσως μετὰ βεβαιότητος νὰ ἀναφέρωμεν τὴν ἀρχὴν τοῦ τύπου τούτου εἰς ὑπόδειγμά τι ἐκ ξύλου πεποιημένον ὑπὸ Διποίνου καὶ Σκύλλιδος ἐὰν ἐν περιωρισμένῳ τινὶ χώρῳ εὑρίσκοντο τοιαῦτα ἔργα, σχεδὸν ὄντα σύγχρονα τῆς ἐν Ἑλλάδι διαμονῆς τῶν ἐκ Κρήτης ἀνδριαντοποιῶν. Τὸ ἐξ Ἀττικῆς ὅμως ἄγαλμα, ἐν καὶ τοῦτο τῶν ἀρχαιοτάτων τοῦ τύπου, ἀναγόμενον πάντως εἰς αὐτὴν τὴν πρώτην πεντηκονταετηρίδα τοῦ ἕκτου αἰῶνος δεικνύει ἤδη τρόπον ἐργασίας τυπικῶς ὡρισμένον· τοῦτο δὲ εἶνε ἀποτέλεσμα τέχνης ἀπὸ πολλῶν χρόνων ἀσκουμένης, ἡ ὁποία δύναται νὰ ἔχῃ τὴν ἀρχὴν αὐτῆς καὶ εἰς χρόνους ἀρχαιοτέρους ἢ καθ' οὓς διέτριψαν ἐν Ἑλλάδι ὁ Δίποινος καὶ ὁ Σκύλλις. Γινώσκομεν δ' ἄλλως καὶ ἐξ ἀρχαίας μαρτυρίας, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι οἱ ἐπὶ Σόλωνος ἤδη, τιμῶντες τὴν μνήμην τῶν νεκρῶν, ἐκόσμουν τοὺς τάφους αὐτῶν ἐγείροντες ὄχι μόνον στήλας ἀλλὰ καὶ μνημεῖα, ἅτινα πάντως τὸν αὐτὸν τύπον εἶχον καὶ τὰ εἰς ἡμᾶς σωζόμενα ἀγάλματα γυμνῆς νεανικῆς μορφῆς.

Δὲν ἔχει τι τὸ παράδοξον οὐδὲ ἀπίθανον ἡ γνώμη, ὅτι ὁ τύπος τῶν ἀγαλμάτων τούτων ὁρμᾶται ἐκ Κρήτης, ἀμφισβητήσιμος ὅμως εἶνε ἡ γνώμη, ὅτι οἱ δημιουργοὶ τοῦ τύπου οἱ εἰσαγαγόντες αὐτὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἦσαν οἱ δύο περίφημοι τῆς ἀρχαϊκῆς τέχνης ἀνδριαντοποιοὶ Κρῆτες Δίποινος καὶ Σκύλλις. Τότε δὲ μόνον δυνάμεθα μετὰ μείζονος πιθανότητος νὰ ἀναφέρωμεν τὴν ἀρχὴν τοῦ τύπου εἰς αὐτούς, ὅταν ἀποδειχθῇ ὀρθὴ ἡ παρατήρησις ἡ γενομένη ὑπὸ τοῦ Robert ἐν τῷ τελευταίῳ αὐτοῦ βιβλίῳ, τῷ μετὰ πολλῆς εὐφυΐας ἅμα δὲ καὶ σοφίας

γεγραμμένῳ (Archäologische Märchen), ἡ παρατήρησις, ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ Πλινίου ὁριζομένη χρονολογία τῶν Κρητῶν, τὴν ὁποίαν καὶ πάντες σχεδὸν οἱ καθ' ἡμᾶς ἀρχαιολόγοι ἀποδέχονται, δὲν ἔχει ἀπόλυτον καὶ ἀναμφισβήτητον κῦρος, ἀλλ' ἐξαρτᾶται μᾶλλον ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἡλικίας αὐτῶν ἐκ τῆς ἐκτιμήσεως, ἣν ἕκαστος ἀποδίδει εἰς τὴν πρώτην πηγὴν καὶ ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν αὐτὴν ἑρμηνεύει ὅτι δηλ. δύναταί τις, ἄλλως τὴν πηγὴν ἑρμηνεύων, νὰ φρονῇ εὐλόγως ὅτι οἱ Κρῆτες Δίποινος καὶ Σκύλλις ἐγένοντο καὶ ἤκμασαν ἐπὶ τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος ἢ καὶ πολὺ πρότερον.

Τὰ ἀγάλματα δὲ ταῦτα γυμνῆς νεανικῆς μορφῆς, ἔχοντα κοινὸν τὸν τύπον καὶ τὸ καθόλου σχῆμα, διαφέρουσιν ὅμως ἀλλήλων κατὰ τὴν ἐργασίαν τὴν ἐπὶ μέρους. Ὁ Furtwängler ἐξ ὀρθῆς παρατηρήσεως ὁρμώμενος διέκρινε δύο εἴδη. Τὸ μὲν ἓν εἶδος ἀποτελοῦσι τὰ ἀγάλματα ἐκεῖνα, ἅτινα ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτῶν φαίνονται συγγενέστερα τῷ ἐκ Θήρας, τὸ δ' ἕτερον τὰ τῷ ἐξ Ὀρχομενοῦ ὁμοιότερα (Furtwängler ἔ. ἀ.).

Τὸ ἐξ Ἀττικῆς ὅμως τοῦτο ἄγαλμα εἰς οὐδετέραν τῶν τάξεων τούτων ἀκριβῶς ὑπάγεται, ἔχον ἄλλα μὲν τοῦ σώματος μέρη διάφορα τῷ Ὀρχομενίῳ, ἄλλα δὲ ἀνόμοια τῷ ἐκ Θήρας καὶ τῷ Τενεατικῷ· αἱ παραλλαγαὶ δὲ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ εἶνε μείζονες καὶ καταφανέστεραι ἢ αἱ πρὸς ἄλληλα διαφοραὶ τῶν ἄλλων ἀγαλμάτων τοῦ αὐτοῦ τύπου. Συγκρίνοντες δὲ τοῦτο πρὸς τὰ λοιπὰ καὶ μάλιστα τὰ σπουδαιότερα καὶ γνωστότερα τοῦ τύπου, λέγω δὲ τὸ ἐξ Ὀρχομενοῦ καὶ τὸ ἐν τῷ Βρετ. Μουσείῳ (Arch. Zeitung 1882, π. 4) τὸ ἐκ Θήρας καὶ τὸ ἐκ Τενέας, εὑρίσκομεν ὅτι ὄχι μόνον κατὰ τὴν ἐπὶ μέρους ἐργασίαν παραλλάσσει αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ σώματος διαφορόν πως ἔχει. Τὰ πλάγια δὲ μέρη τοῦ σώματος αὐτοῦ δὲν ἀποτελοῦσι, ὅπως τὰ τῶν λοιπῶν ἀγαλμάτων τοῦ αὐτοῦ τύπου, συναφές τι περίγραμμα μετὰ τῶν ἔμπροσθεν μερῶν τοῦ σώματος σχηματίζοντα οὕτω στρογγύλον τὸν κορμόν, ἀλλ' ἔχουσιν ἰδίαν εὐρεῖαν ἐπιφάνειαν καὶ ἴδιον περίγραμμα σχεδὸν τετραγωνικόν [1]. Αὐτὸς δὲ ὁ κορμὸς στερεῖται τῆς κατὰ τὴν ὀσφὺν ἐκείνης συστολῆς τοῦ σώματος, τὴν ὁποίαν εἰς ὑπερβολὴν πάντα σχεδὸν τὰ ἄλλα ὅμοια αὐτῷ ἔργα δεικνύουσι· διάφοροι δὲ εἶνε καὶ αἱ ἀναλογίαι τοῦ σώματος. Πάντα τοῦ τύπου τούτου τὰ ἀγάλματα ἔχουσιν εὐρὺ τὸ στῆθος, τὸ τοῦ ἀττικοῦ ὅμως εἶνε κατ' ἀναλογίαν μεῖζον καὶ εὐρύτερον, ἔχον τόσον σχεδὸν πλάτος κατὰ τοὺς ὤμους ὅσον ὁ ὅλος κορμὸς ἀπὸ τῆς κλειδώσεως μέχρι τῶν αἰδοίων ὕψος. Πλὴν τούτου δὲ ἡ μὲν τῶν ἄλλων ἀγαλμάτων τοῦ τύπου τούτου κατασκευὴ τοῦ στήθους καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ ἐκ Τενέας εἶνε ἁδροτέρα καὶ μᾶλλον συμπαγής, τὸ τοῦ ἀττικοῦ δὲ τούτου ἔργου εἶνε παχύτερον καὶ ἁπαλώτερον ἅμα δὲ καὶ στρογγυλότερον ἐξειργασμένον· οἱ μαστοὶ δὲ ἐπικάθηνται ἐπὶ τοῦ στήθους ὡς εὐρυμερεῖς ὄγκοι σαρκός, ἀποτόμως διοριζόμενοι ἀπὸ τοῦ λοιποῦ κορμοῦ διά τινος αὐστηροῦ μὲν ὀρθοῦ ὅμως ἐν τῷ γενικῷ σχήματι περιγράμματι. Τὸ ὑπὸ τοὺς μαστοὺς δὲ μέρος τοῦ κορμοῦ εἶνε μικρότερον καὶ λεπτότερον κατ' ἀναλογίαν κατεσκευασμένον [1], ἕνεκα τούτου δὲ δεικνύουσι τὰ μέρη τοῦ κορμοῦ τούτου ἐν ταῖς καθόλου αὐτοῦ ἀναλογίαις ὀλιγωτέραν ὀργανικὴν πρὸς ἄλληλα σχέσιν ἢ τὰ μέρη τοῦ Τενεατικοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐκ Θήρας ἀγάλματος. Ἐν τῷ σχηματισμῷ ὅμως τῶν καθ' ἕκαστον παρατηρεῖται πλὴν τῶν ἄλλων παραλλαγῶν καὶ μείζων τις ἀκρίβεια τῆς ἐργασίας. Τοῦ ἐκ Θήρας καὶ τοῦ ἐκ Τενέας ἀγάλματος ἀμυδρῶς πως μόνον ὑποτυποῦνται τὰ γενικώτερα τοῦ κορμοῦ μέρη, τοῦ ἀττικοῦ ὅμως ἀγάλματος διακρίνεται σαφῶς ὁ θώραξ τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ κορμοῦ, περιγραφόμενος ὑπὸ δύο γραμμῶν, αἵτινες συνάπτονται εἰς μίαν γωνίαν. Καὶ κατὰ τοῦτο φαίνεται τὸ ἄγαλμα συγγενέστερόν πως τῷ ἐν τῷ Βρετ. Μουσείῳ βοιωτικῷ (Arch. Zeitung 1882 π. 4). Αἱ γραμμαὶ αὗται εἶνε τυπικώταται καὶ ὅλως κατὰ μηχανικὴν συνήθειαν, ἐλέγχουσαν ὅμως ὁπωσδήποτε ὀρθήν τινα αἴσθησιν τοῦ ἐσωτερικοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῆς διαρθρώσεως τῶν γενικωτέρων μερῶν τοῦ σώματος· ἡ ἀπὸ τῆς γωνίας δὲ ταύτης μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ εὐθεῖα γραμμὴ καὶ αἱ τρεῖς ἄνωθεν αὐτοῦ μικραὶ ὁριζόντιοι καὶ παράλληλοι γραμμαί, αἱ τὰς πτυχὰς τῆς σαρκὸς ὑποδη-

[1] Τοιοῦτόν τι γνώρισμα ἔχει καὶ ὁ ἐκ Μαγνησίας κορμὸς (Brunn, Mittheil. d. d. Inst. 1883, σ. 89, π. 5), κατὰ τὰ ἄλλα ὅμως εἶνε πάντη διάφορος τοῦ ἀττικοῦ.

[1] Ἡ μεγάλη αὕτη διαφορὰ τοῦ κάτω μέρους τοῦ κορμοῦ πρὸς τὸ στῆθος δὲν δηλοῦται ἀρκούντως ἐν τῇ εἰκόνι διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς ἀναγκαίας φωτοσκιάσεως.

λοῦσαι, ἐμφαίνουσι καὶ νέαν ἀρετὴν τοῦ τεχνίτου ξένην τῶν τεχνιτῶν τῶν ἄλλων ἔργων τοῦ αὐτοῦ τύπου· ὅτι δηλ. οὗτος ἔχει ὄχι μόνον γνῶσιν τοῦ σχετικοῦ σχήματος τῆς ἐσωτερικῆς κατασκευῆς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος καὶ τῆς γενικῆς αὐτοῦ διαρθρώσεως, παριστῶν αὐτὸ κατὰ ὡρισμένον καὶ κανονικόν τινα τρόπον ἐργασίας (Stilisirung), ἀλλὰ δεικνύει καὶ σπουδὴν εἰμὴ πρὸς φυσικὴν παράστασιν τῆς σαρκὸς πάντως ὅμως πρὸς ὑποδήλωσιν τῶν μερῶν ἐκείνων, ἅτινα εἶνε ἴδια τῆς τῆς σαρκὸς φύσεως. Ἕνεκα τῆς ἀρχῆς δὲ ταύτης τοῦ τεχνίτου πάντα τὰ μέρη τοῦ ἀττικοῦ ἀγάλματος φαίνονται ἀπαλώτερα εἶνε δὲ καὶ εὐσαρκότερα καὶ εὐρυμερέστερα, ἐν ᾧ τὰ προμνημονευθέντα ἀγάλματα δεικνύουσι κατασκευὴν τοῦ σώματος ἰσχνοτέραν, ἀλλὰ καὶ πυκνοτέραν, ἁδροτέραν καὶ μᾶλλον συγκεκροτημένην. Τὴν αὐτὴν δὲ ἀντίληψιν καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον παραστάσεως τοῦ σώματος παρατηροῦμεν ὄχι μόνον ἐν τῷ σχηματισμῷ τοῦ στήθους ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ κατασκευῇ τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ σώματος.

Τῆς κοιλίας ὄχι μόνον τὸ γενικὸν σχῆμα, ὃν κανονικώτερον καὶ στρογγυλότερον ἐνταῦθα, ὑποτυποῦται, ἀλλὰ καὶ ἡ φύσις τοῦ μέρους τούτου τοῦ σώματος, τὸ ἁπαλὸν καὶ σαρκῶδες, μᾶλλον ἐν τῷδε τῷ ἀγάλματι καταφαίνεται. Τὸ περίγραμμα δὲ τὸ ὁποῖον διορίζει τὴν κοιλίαν ἀπὸ τῶν ἰσχίων, δηλοῦται ἐνταῦθα πλαστικώτερον ἔχει δὲ καὶ τὰς γραμμὰς ὀλιγώτερον ὀρθίας ἢ τὰ ἀνάλογα μέρη τῶν προμνημονευθέντων ἀγαλμάτων. Οἱ δὲ ὦμοι δὲν ἔχουσι τὸ ἀνεσταλμένον καὶ γωνιῶδες τοῦ ἐξ Ὀρχομενοῦ καὶ τοῦ ἐν τῷ Βρετ. Μουσείῳ ἑτέρου βοιωτικοῦ ἀγάλματος, ἀλλ᾽ ἀποκλίνουσιν ἠρέμα σχηματίζοντες τὸ περίγραμμα μᾶλλον στρογγύλον καὶ ὁμαλὸν τοῦ περιγράματος τῶν ὤμων καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐκ Θήρας καὶ τοῦ ἐκ Τενέας ἀγάλματος. Τὸ μέρος δὲ ὅπου ὁ κορμὸς μετὰ τῶν ἄνω ἄκρων τοῦ σώματος συνάπτεται εἶνε ὀρθότερον καὶ ὀργανικώτερον διηρθρωμένον ἢ τὰ οἰκεῖα μέρη τῶν προμνημονευθέντων ἀγαλμάτων καὶ τὰ ἐπὶ τούτου δὲ μέρη τῆς σαρκὸς δὲν εἶνε παντελῶς παρημελημένα ἐν τῇ ἐργασίᾳ τοῦ ἀγάλματος τοῦδε· αἱ δὲ κλεῖδες αὐτῶν δὲν εἶναι ὁριζόντιοι ὅπως αἱ τοῦ ἐκ Θήρας καὶ τοῦ ἐκ Τενέας ἀγάλματος, ἀλλὰ σχηματίζονται ἐπικλινεῖς. Ἐκ τῆς θεωρήσεως δὲ τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν ἀγάλματος καταφαίνεται, ὅτι τοῦτο εἶνε πάντη διάφορον τῶν δύο προμνημονευθέντων, καὶ ὄχι παντελῶς ὅμοιον τῷ ἐξ Ὀρχομενοῦ καὶ τῷ ἐν τῷ Βρετ. Μουσείῳ ἑτέρῳ βοιωτικῷ. Ἐξ ὅλων τῶν ἀγαλμάτων τοῦ τύπου τούτου δύο μόνα γινώσκω, ἅτινα εἶνε κατεσκευασμένα κατὰ τὰς αὐτὰς ἀρχὰς καὶ δεικνύουσιν ὁμοίαν ἀντίληψιν τῆς κατασκευῆς καὶ παραστάσεως τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος· εἶνε δὲ ταῦτα τὰ ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Πτώου ἐν τῷ κεντρικῷ Μουσείῳ εὑρισκόμενα ὑπ᾽ ἀριθ. 365 καὶ 366. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἶνε πολὺ μεταγενέστερον τοῦ ἀττικοῦ, ἱκανὴν ἐπίδοσιν καὶ ἀκρίβειαν τῆς τέχνης δεικνύον, ἐκεῖνο δέ, νεώτερόν πως καὶ αὐτὸ τοῦ ἀθηναϊκοῦ παραδείγματος, ἔχει ἔτι πάντα τὰ στοιχεῖα αὐτοῦ ἐντελέστερα ὅμως. Ἡ ὁμοιότης δὲ τοῦ βοιωτικοῦ τούτου ἀγάλματος πρὸς τὸ ἀττικὸν δὲν ἔχει τι τὸ παράδοξον, διότι καὶ ἄλλα τεκμήρια ἔχομεν τῆς ῥοπῆς ἣν ἔσχον τὰ ἐν Ἀττικῇ ἐργαστήρια εἰς τὴν ἐν Βοιωτίᾳ τέχνην.

Τὰ ἔργα δὲ ἅτινα ὁμοιότατα κατὰ τὴν τέχνην τῷ ἐν τῷδε τῷ πίνακι ἀπεικονιζομένῳ φαίνονται, εὑρίσκομεν ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ Ἀττικῇ, εἶνε ὅμως ταῦτα οὐχὶ τοῦ αὐτοῦ τύπου τῆς παραστάσεως. Ἓν δὲ τούτων εἶνε καὶ τὸ σωζόμενον μέρος ἀγάλματος ἱππέως τὸ ἐν τῷ 2ῳ πίνακι ἀπεικονιζόμενον[1]. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο τοῦ ἱππέως, ἀποκείμενον νῦν ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Ἀκροπόλεως, εὑρέθη ἐν ταῖς τελευταίαις ἀνασκαφαῖς τῆς Ἀκροπόλεως μετά τινων κεφαλῶν, κορμῶν ἵππων καὶ διαφόρων ἄλλων μερῶν τοῦ αὐτοῦ ἢ καὶ ὁμοίων συμπλεγμάτων. Δὲν ἐνομίσαμεν δὲ περιττὸν νὰ συναπεικονίσωμεν καὶ τὴν ἑτέραν τῶν εὑρεθεισῶν κεφαλῶν ἵππου. Τὰ ἀγάλματα ταῦτα ἦσαν ἱδρυμένα ἐν τῇ Ἀκροπόλει ὡς ἀναθήματα ἴσως ἰδιωτῶν διά τινα νίκην αὐτῶν ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἢ δι᾽ ἄλλην τινα ἀφορμήν. Ἔργα τῆς αὐτῆς παραστάσεως ἦσαν καὶ πρότερον ἡμῖν γνωστά. Ὁμοίου συμπλέγματος μέρος ἦτο καὶ τὸ ἐν Βάρῃ τῆς Ἀττικῆς σωζόμενον καὶ ὑπὸ τοῦ Löschcke δημοσιευθὲν (Mittheil. 1879 πίν. 3) καὶ τὸ ἐν Δήλῳ ὑπὸ Furtwängler μνημονευόμενον (Arch. Zeitung 1882, von Delos). Τὰ δύο ὅμως ταῦτα ἔργα κατ᾽ οὐδὲν συμβάλλονται ἐνταῦθα,

[1] Τὸν κορμὸν τοῦ ἱππέως ἀπεικονίσαμεν ἐνταῦθα καὶ ἰδίᾳ, συγκολληθέντα δέ, καὶ μετὰ τοῦ σωζομένου μέρους τοῦ κορμοῦ τοῦ ἵππου.

διότι οὐδὲν ἄλλο τοῦ ἱππέως σώζεται ἢ μόνον τὰ σκέλη αὐτοῦ προσκεκολλημένα τῷ ἵππῳ.

Καὶ ἐξ ἁπλῆς παραθεωρήσεως αὐτῶν τῶν εἰκόνων γίνεται φανερὸν ὅτι τὸ ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως ἄγαλμα τοῦ ἱππέως[1] εἶνε ὁμοιότατα εἰργασμένον τῷ ἐν τῷ 1ῳ πίνακι κορμῷ.

Ὄχι μόνον τὸ καθόλου περίγραμμα ἔχουσι κοινόν, ἀλλὰ καὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ σώματος καὶ τὸν τρόπον τῆς συναρμογῆς καὶ συνδέσεως τῶν μερῶν αὐτοῦ πρὸς ἄλληλα. Εἶνε ὅμως ὁ τοῦ ἱππέως κορμὸς νεώτερός πως ἴσως τοῦ ἐν τῷ 1ῳ πίνακι κορμοῦ ἀγάλματος δεικνύων μικρόν τι βῆμα προόδου καὶ ἐπιδόσεως τῆς αὐτῆς τέχνης. Ἕνεκα τούτου καὶ ἀνωμαλίαι τινὲς καὶ τραχύτητες τοῦ ἐν τῷ 1ῳ πίνακι κορμοῦ δὲν ὑπάρχουσιν ἐν τούτῳ τῷ ἔργῳ. Οἱ περιττοὶ ὄγκοι τῆς σαρκὸς ἐξηφανίσθησαν καὶ οὕτω κατέστη μετριωτέρα ἡ κατασκευὴ τοῦ στήθους τοῦ ἱππέως· αἱ δὲ ἀναλογίαι τοῦ σώματος αὐτοῦ εἶνε κανονικώτεραι καὶ ἁρμονικωτέρα ἡ πρὸς ἄλληλα σύνθεσις τῶν μερῶν αὐτοῦ. Τὸ περίγραμμα δὲ τοῦ θώρακος δὲν συνάπτεται εἰς γωνίαν ἀλλ᾽ εἶνε κυκλοτερές πως ἐνταῦθα, μᾶλλον κατὰ φύσιν ἀπεικασμένον, μείζονα δὲ διάπλασιν δεικνύει καὶ ἡ κοιλία καὶ τὰ ἄλλα τοῦ σώματος μέρη, μάλιστα δὲ τὰ σκέλη, ἡ ἐργασία τῶν ὁποίων δεικνύει καὶ σπουδὴν μεγάλην πρὸς μερικωτέραν (Detail) διάπλασιν τῆς σαρκός. Τοῦτο δὲ παρατηροῦμεν καὶ ἐν τῇ ἐργασίᾳ τῆς ἐν τῷ αὐτῷ πίνακι ἀπεικονιζομένης κεφαλῆς ἵππου, Αἱ διαφοραὶ ὅμως αὗται οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ διάφοροι βαθμοὶ προόδου τῆς αὐτῆς ὅμως τεχνοτροπίας. Ἕκαστος δὲ αἰσθάνεται ὅτι οἱ τεχνῖται ἀμφοτέρων τῶν ἔργων ἐκ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς τῆς τέχνης ὁρμῶνται καὶ ἔχουσι κοινὰ σχολικά, οὕτως εἰπεῖν, γνωρίσματα τὴν αὐτὴν δηλ. αἴσθησιν τῆς κατασκευῆς τοῦ σώματος καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον τῆς ἀπεικασίας αὐτοῦ.

Εἰς ἕκαστον δὲ θεώμενον τὰ ἔργα ταῦτα ἢ καὶ τὰς εἰκόνας αὐτῶν προσπίπτει καὶ ἀζήτητος ἡ ὁμοιότης αὐτῶν πρὸς ἕτερόν τι περίφημον καὶ γνωστὸν ἐξ ἀρχαιοτέρων χρόνων ἔργον ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως πρὸς τὸν Μοσχοφόρον. Αἱ ὁμοιότητες δὲ αὗται εἶνε τόσον καταφανεῖς, ὥστε τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει ἀνάγκην τῆς ἐμῆς ἀποδείξεως. Καὶ ὑπὸ τὴν περιβολὴν αὐτὴν τὴν σκληρῶς ἐπὶ τοῦ σώματος προσκεκολλημένην διακρίνομεν τὰ αὐτὰ στοιχεῖα τῆς τέχνης, ἅτινα ἀποτελοῦσι καὶ τὰ γνωρίσματα τῶν δύο ἄλλων προμνημονευθέντων ἔργων. Τὰ τοῦ Μοσχοφόρου ὅμως μέρη τῆς ἐργασίας εἶνε ἔτι ἐντελέστερα, δεικνύοντα νέον σημεῖον προόδου τῆς αὐτῆς τέχνης κατὰ τὰς αὐτὰς πάντοτε ἀρχὰς ἐπιδιδούσης.

Ἀνάγκη δὲ νὰ εἴπω καὶ ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ καθαρῶς τεχνικοῦ μέρους τοῦ τρόπου δηλ. καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἐργασίας (Stil) τοῦ ἐν τῷ 1ῳ πίνακι ἀγάλματος.

Ὀρθῶς ὑπὸ πολλῶν ἤδη παρετηρήθη ὅτι πολλὰ τῶν ἀγαλμάτων τούτων τοῦ τύπου τοῦ κοινῶς Ἀπόλλωνος τύπου ὀνομαζομένου, καὶ μάλιστα τὸ ἐξ Ὀρχομενοῦ καὶ τὸ ἐκ Τενέας δεικνύουσι σημεῖά τινα τῆς ἐργασίας αὐτῶν ξένα μὲν τῆς φύσεως τοῦ μαρμάρου, οἰκεῖα δὲ εἰς τὴν κατεργασίαν τοῦ ξύλου (Holztechnik). Ὁ τρόπος ὅμως τῆς ἐργασίας τοῦ ἀττικοῦ ἀγάλματος ἀντίκειται πρὸς τὴν συνήθειαν τὴν ἐκ τῆς ἀσκήσεως ταύτης τῆς ὕλης. Ὄχι μόνον δὲν ἔχει τι τὸ γωνιῶδες καὶ σκληρὸν τὸ ἔργον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον παρατηροῦμεν ὑπερβολικὴν δηλ. ἁπαλότητα.

Ἡ τέχνη αὐτοῦ, ὡς ἐδηλώθη ἤδη ἐν τοῖς ἀνωτέρω, ἔχει χαρακτῆρα εἰς ὑπερβολὴν τυπικὸν καὶ σχολικὸν (schulmässig), νομίζω δὲ ὅτι ὁ χαρακτὴρ οὗτος δὲν ἐμορφώθη ἐξ ἀρχῆς ἐν τῇ κατεργασίᾳ τοῦ μαρμάρου, διότι παρ᾽ ὅλην τὴν ἐπιμεμελημένην ἐπιτήδευσιν τῆς ἐργασίας τῶν γραμμῶν εἶνε ὅμως ἀγροικότεραι ἢ ὅσον ἐπιτρέπει ἡ λεπτὴ τοῦ μαρμάρου σύστασις.

Τὴν τεχνοτροπίαν δὲ τοῦ ἔργου τούτου κατα-

[1] Ἀπεικονίσθη μόνος ὁ κορμὸς τοῦ ἱππέως ἄνευ τοῦ ἵππου καὶ ἐν τοῖς «Μουσείοις Ἀθηνῶν» Ῥωμαΐδου, πίν. 12. Ἐν τῷ κειμένῳ δὲ τῶν «Μουσείων» τῷ ἀναφερομένῳ εἰς τόδε τὸ ἄγαλμα γίνεται μνεία καὶ τοῦ ἑτέρου ἀγάλματος τοῦ ἀπεικονιζομένου ἐνταῦθα ἐν τῷ 1ῳ πίνακι, ἐκεῖ δὲ παραπέμπω καὶ εἰς τήνδε τὴν πραγματείαν· ἡ παραπομπὴ ὅμως φέρεται ἐσφαλμένως ἐν τῇ γερμανικῇ μεταφράσει «Ἀρχ. Ἐφημ. 1884, 4» ἀντὶ 1887. Κατὰ ἀστεῖον δὲ καὶ παράδοξον ὅλως τρόπον ἡ φράσις δι᾽ ἧς τοῦ ἔργου τούτου ἐκεῖ μνημονεύω «ἄγαλμα γυμνῆς νεανικῆς μορφῆς» μετηνέχθη εἰς «jüngfräuliche Statue» ἐν τῇ γερμανικῇ μεταφράσει. Ἄς μοι ἐπιτραπῇ δὲ νὰ δηλώσω ἐνταῦθα, ἐπειδὴ δὲν δύναμαι νὰ πράξω τοῦτο ἀλλαχοῦ, ὅτι αἱ εἰς τὰς ξένας γλώσσας μεταφράσεις τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου ἐξετυπώθησαν ὑπὸ τοῦ ἐκδότου, πρὶν ἢ ἐγὼ λάβω γνῶσιν αὐτῶν. Εἶνε δὲ οὐχὶ μόνον περὶ τὴν λέξιν πλημμελεῖς, ἀλλὰ καὶ τὸ νόημα τοῦ πρωτοτύπου πολλαχῶς διαφθείρουσιν. Ἐὰν λοιπόν τινες τῶν ξένων δὲν ἀπαξιώσωσι νὰ ῥίψωσιν ἓν βλέμμα καὶ εἰς τὰ ὑπ᾽ ἐμοῦ γραφέντα, παρακαλῶ αὐτοὺς νὰ ἀποβλέψωσιν εἰς τὸ ἑλληνικὸν κείμενον, παραβλέποντες τὰ τυπογραφικὰ σφάλματα καὶ τούτου, τὰ εἰς τὰς παραπομπάς, ἅτινα παρεισέφρησαν, διότι δὲν ἠδυνήθην νὰ ἴδω πάσας τὰς διορθώσεις.

νοοῦμεν ὀρθότερον ὅταν ἀποβλέψωμεν εἰς τὰ ἀρχαιότατα ἐν Ἀττικῇ πλαστικὰ ἔργα, τὰ ἐξ Ἀκροπόλεως γνωστὰ πώρινα ἀνάγλυφα καὶ τὰ ἄλλα ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Ἀκροπόλεως ἀποκείμενα λείψανα ἔργων τῆς αὐτῆς ὕλης[1]. Νομίζω δὲ ὅτι καὶ τούτου τοῦ ἔργου ὁ τεχνικὸς χαρακτὴρ ἔχει τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀσκήσεως καὶ ἀπεργασίας τῶν πωρίνων τούτων ἔργων, ἥτις ὡς φαίνεται ἐκ τῶν σωζομένων μνημείων λίαν διαδεδομένη καὶ συνήθης ἦτο εἰς τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους τῆς ἐν Ἀττικῇ πλαστικῆς τέχνης. Ἡ εἰς ὑπερβολὴν δὲ στρογγύλη καὶ ἁπαλὴ ἀπεργασία μερῶν τινων τοῦ σώματος, μάλιστα δὲ ὁ σχηματισμὸς τῶν μαστῶν καὶ ἡ πρὸς τὰ πλάγια μέρη περιγραφὴ αὐτῶν, ἡ ἔλλειψις λεπτότητος τῶν γραμμῶν καὶ ἡ ἀπότομος ἐνιαχοῦ τοῦ κορμοῦ σύνθεσις τῶν μερῶν δεικνύουσι καταφανῶς ὅτι ὁ τυπικὸς χαρακτὴρ τοῦ ἔργου τούτου ἐμορφώθη ἐν τῇ ἀπεργασίᾳ λίθου μᾶλλον μὲν ἁπαλοῦ ἧττον δὲ λεπτοῦ τοῦ μαρμάρου· τοιοῦτος δὲ λίθος εἶνε ὁ πῶρος.

Ἐν Ἀθήναις.

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΣΟΦΟΥΛΗΣ

ΧΑΛΚΗ ΚΕΦΑΛΗ ΑΡΧΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

(Πίν. 3)

Πλείστου λόγου ἄξιον εὕρημα ἐκ τῶν τελευταίων ἀνασκαφῶν τῆς Ἀκροπόλεως εἶνε καὶ ἡ περισωθεῖσα αὕτη κεφαλὴ χαλκοῦ ἀνδριάντος, ἣν ἐν τῷ 3ῳ πίνακι ἀπεικονίζομεν νομίζοντες ὅτι παρέχομεν τοῖς ἀρχαιολογοῦσιν οὐχὶ εὐκαταφρόνητον ἀντικείμενον σπουδῆς[2].

Ἡ κεφαλὴ αὕτη εἰκονίζουσα πωγωνοφόρον τινὰ ἄνδρα εἶνε φυσικοῦ σχεδὸν μεγέθους, τὸ κρανίον ὅμως αὐτῆς εἶνε μεῖζον ἢ κατὰ λόγον τοῦ προσώπου. Τὸ δολιχοκέφαλον δὲ σχῆμα τὸ ὁποῖον μόνη ἡ κεφαλὴ αὕτη ἐξ ὅλων τῶν ἐν Ἀκροπόλει εὑρεθέντων ἀρχαϊκῶν ἔργων δεικνύει δὲν εἶνε ἴδιον τοῦ τύπου αὐτῆς, ἀλλ' ἐξαρτᾶται μᾶλλον ἐκ λόγων ἐξωτερικῶν. Ἔφερε δηλ. αὕτη κάλυμμά τι, περικεφαλαίαν πιθανῶς, πρὸς τὸ κάλυμμα δὲ τοῦτο ἔλαβε καὶ τὸ κρανίον σχῆμα ἀνάλογον, ἕνεκα τούτου δὲ καὶ μεῖζον. Ὅτι δὲ ὑπῆρχε τῆς κεφαλῆς ταύτης κάλυμμα ἰδίᾳ εἰργασμένον φαίνεται ὄχι μόνον ἐκ τοῦ σχήματος τοῦ κρανίου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἐργασίας τῆς κόμης. Ταύτης δηλ. μόνον τὰ κατώτατα μέρη, ὅσα δὲν ἠδύνατο νὰ καλύψῃ ἡ περικεφαλαία, εἶνε ἐξειργασμένα, τῶν τριχῶν ἐγκεχαραγμένων διὰ λεπτοῦ ὀργάνου μετὰ περιέργου ἐπιμελείας ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ χαλκοῦ, εἶνε δὲ καὶ παχύτερά πως. Ἡ κόμη δὲ αὕτη δὲν ἔχει τὴν περίεργον ἐκείνην κατασκευὴν ὅπως συνήθως αἱ τῶν ἀρχαϊκῶν χαλκῶν μάλιστα κεφαλῶν αἱ μετὰ πλοκάμων καὶ βοστρύχων ἠσκημέναι δεικνύουσιν, ἀλλ' εἶνε ἁπλῆ καὶ βραχεῖα καὶ τοιοῦτον ἔχει τὸ σχῆμα οἷον καὶ ἐκ τῶν γραφῶν τῶν ἀττικῶν μελανομόρφων ἀγγείων γνωρίζομεν καὶ ἔκ τινων ἀττικῶν ἐπίσης ἀναγλύφων. Τὰ κατώτατα δὲ τῶν τριχῶν ἄκρα, ἅτινα δίκην στεφάνου τὴν κεφαλὴν περιθέουσι, δὲν εἶνε πάντα ἴσα οὐδ' εὐθέως ἀποκεκομμένα, ἀλλ' ἔχουσι φυλλοειδές πως καὶ ὀδοντωτὸν τὸ σχῆμα. Καὶ τοῦτο δὲ ὀφείλομεν ἔτι νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κεφαλῆς ταύτης ὑπάρχει στρογγύλη τις ὀπή, δι' ἧς καταφαίνεται ἔτι ὁ ἐντὸς αὐτῆς πηλός, ὃς πιθανῶς ἐχρησίμευεν ὡς πυρὴν εἰς τοὺς τεχνίτας κατὰ τὴν χώνευσιν τοῦ χαλκοῦ.

Τὰ ὄμματα ἦσαν ἰδίᾳ ἐντεθειμένα ἐκ λευκῆς τινος, ὑελώδους πιθανῶς, ὕλης, ταύτης δὲ ἐλάχιστον μέρος σώζεται ἔτι ἐν τῷ ἐσωτερικῷ κανθῷ τοῦ ἑτέρου ὀφθαλμοῦ.

Ὁ δὲ πώγων ἔχει τὸ σφηνοειδὲς σχῆμα τὸ σύνηθες εἰς τὰ ἀρχαϊκὰ μνημεῖα τὸ ἐπικρατῆσαν ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ἕκτου ἢ τῶν ἀρχῶν τοῦ πέμπτου αἰῶνος. Ἀποτελεῖ δὲ συμπαγῆ ὄγκον ἐπὶ τῆς ἐπι-

[1] Ὅρα καὶ τὴν ἐμὴν πραγματείαν «Περὶ τοῦ ἀρχαιοτέρου ἀττικοῦ ἐργαστηρίου».

[2] Ὅρα καὶ Ῥωμαΐδου «Τὰ Μουσεῖα τῶν Ἀθηνῶν» πίν. 15.

φανείας τοῦ ὁποίου εἶνε δεδηλωμέναι αἱ τρίχες αὐτοῦ ἑκάστη λεπτότατα ἐγκεχαραγμένη· μετὰ πολλῆς δὲ περιεργείας εἶνε ἐξειργασμένον, τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ πώγωνος, ὅπερ ἀποτελοῦσιν αἱ ὑπὸ τὸ κάτω χεῖλος φυόμεναι τρίχες βραχύτεραι σχηματιζόμεναι.

Τοιαύτη ἡ ἐξωτερικὴ μορφὴ τῆς κεφαλῆς ταύτης. Οὐδὲν δὲ ἐξωτερικὸν ἢ ἄλλο σημεῖον ὑπάρχει δυνάμενον νὰ πείσῃ ἡμᾶς ὅτι ἡ κεφαλὴ αὕτη ἦτο ἀγάλματος εἰκονίζοντος θεόν τινα, πιθανώτερον δὲ φαίνεται μᾶλλον ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο ἦτο εἰκονικὸν ἀνάθημα ἰδιώτου ἀφιεροῦντος ἑαυτὸν τῇ θεᾷ. Γνωστὸν δὲ εἶνε ὅτι ἐν Ἀκροπόλει ἦσαν συνήθεις κατὰ τὸν πέμπτον ἤδη πάντως δὲ καὶ κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα τοιαῦται εἰκονικαὶ παραστάσεις ὡς ἰδιωτικὰ εἰς τὴν θεὰν ἀναθήματα (ὅρα περὶ τούτου Furtwängler, Mittheilungen 1880 σ. 27 κ. ἑ.). Φαίνεται δὲ ὅτι ὄχι μόνον τὸ χαλκοῦν τοῦτο ἔργον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν Ἀκροπόλει ἀγάλματα ἱππέων[1], ὧν λείψανά τινα ἐν Ἀκροπόλει εὑρέθησαν ἐσχάτως καὶ τὰ πλεῖστα ἴσως τῶν γνωστῶν ἀγαλμάτων γυναικείας μορφῆς ἐν τῷ ἐθίμῳ τούτῳ ἔχουσι τὴν αἰτίαν τῆς ἐν Ἀκροπόλει ἱδρύσεως αὐτῶν. Τὸ ἔργον ὅμως τοῦτο ἔχει μεγάλην σημασίαν ὄχι τόσον δι' αὐτὴν ταύτην τὴν παράστασιν ὅσον διὰ τὴν τέχνην αὐτοῦ

Ἐκ πρώτης ἀπόψεως φαίνεται ὅτι ἔχει ὁμοιότητά τινα πρὸς τὰ Αἰγινητικὰ ἔργα· σφάλλεται ὅμως εἴ τις παραγόμενος ὑπὸ τῆς γενικῆς ταύτης ὁμοιότητος, νομίζει ὅτι καὶ τοῦτο τὸ ἔργον εἶνε Αἰγιναίας τέχνης. Λέγω δὲ τοῦτο ὄχι διότι ἀποδέχομαι, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Αἰγιναίους μόνον τεχνίτας ἀπέκλειον διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἔχθραν τῶν ἐργαστηρίων αὐτῶν, ὅπως πρότερον τῶν ἀρχαιολόγων τινὲς ἰσχυρίζοντο. Τοὐναντίον δὲ μᾶλλον φαίνεταί μοι βέβαιον, ὅτι ὑπῆρχε ζωηροτέρα ἐπικοινωνία τῶν Αἰγινητῶν καὶ Ἀθηναίων ἢ τῶν ἄλλων πρὸς ἀλλήλους τεχνιτῶν. Τοῦτο δὲ ἀποδεικνύουσι σαφῶς τοῦτο μὲν αἱ ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ Ἀκροπόλει εὑρεθεῖσαι ἐπιγραφαὶ δύο περιφημοτάτων ἐξ Αἰγίνης ἀνδριαντοποιῶν τοῦ Κάλωνος (Lövy, Inschrift. griech. Bildh. 27) καὶ Ὀνάτα[2], τοῦτο δὲ

[1] Ὅρα καὶ πίνακα 2.

[2] Εὑρέθη ἐν Ἀκροπόλει βάσις ἐνεπίγραφος ἀναφερομένη εἰς τὸν Ὀνάταν· δημοσιευθήσεται προσεχῶς ἐν τῇ Ἀρχ. Ἐφημερίδι. Ὅσοι δὲ φρονοῦσιν, ὅτι ἡ κεφαλὴ αὕτη εἶνε Αἰγινητικῆς τέχνης, ἠδύναντο

καὶ τὰ ἀττικὰ ἔργα, ἅτινα εὑρέθησαν ἐν Αἰγίνῃ (Mittheil. 1883 πίν. XVII). Ἐὰν λοιπὸν ὑπάρχωσι γενικά τινα γνωρίσματα κοινὰ τῇ χαλκῇ κεφαλῇ καὶ τοῖς Αἰγινητικοῖς ἔργοις, εἰς τὴν συνεχῆ ταύτην ἐπικοινωνίαν τῶν τεχνιτῶν ὀφείλομεν νὰ ἀποδώσωμεν αὐτά. Καὶ τοῦτο δὲ πρέπει νὰ ἐνθυμώμεθα, ὅτι τὰ ἔργα ταῦτα, ἅτε σχεδὸν σύγχρονα ὄντα, ἀναγκαίως πρέπει νὰ ἔχωσι καὶ κοινὰ τῆς ἐποχῆς αὐτῶν γνωρίσματα. Ἐὰν ὅμως ἐξετάσωμεν λεπτομερέστερον τὴν χαλκῆν κεφαλὴν συγκρίνοντες αὐτὴν πρὸς τὰ Αἰγινητικά, εὑρίσκομεν πλείστας διαφοράς. Αὐτὸς ὁ ἐξωτερικὸς τύπος μάλιστα δὲ τὸ σχῆμα τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ στόματος τῆς κεφαλῆς ταύτης εἶνε διάφορα τῶν Αἰγινητικῶν. Γνωστὸν δὲ εἶνε ὅτι ἡ ἔλλειψις ζωῆς καὶ ἐκφράσεως καὶ ἡ ἰσχνότης καὶ συστολὴ τῆς κατασκευῆς αὐτῶν χαρακτηρίζει τὰς κεφαλὰς τῶν Αἰγινητικῶν ἔργων, τοὐναντίον δὲ ἡ τῆς χαλκῆς κεφαλῆς κατασκευὴ δεικνύει, ὅπως καὶ πάντα τὰ ἐξ Ἀττικῆς ἀρχαϊκὰ ἔργα, φύσιν τρυφῶσαν καὶ ζωὴν ἀναδίδουσαν. Οὐ μόνον δὲ ζωηρὰ καθόλου εἶνε ἡ παράστασις αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἔκφρασίν τινα ἤθους, ἰδιοφυΐας (Individualität) ἔχει. Δυστυχῶς δὲν σώζονται ἐν Ἀττικῇ ἄλλα σύγχρονα καὶ ὅμοια κατὰ τὴν παράστασιν τῇ κεφαλῇ ταύτῃ χαλκᾶ ἔργα, ἅτινα θὰ ἠδύναντο νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἀσφαλέστεροι ὅροι συγκρίσεως, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν σωζομένων καὶ ἀρχαιοτέρων ἀττικῶν ἐκ μαρμάρου ἔργων πρὸς τὴν χαλκῆν κεφαλὴν ἀποδείκνυται ἡ ἀττικὴ αὐτῆς καταγωγή. Καὶ αὐταὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἐν Ἀκροπόλει γνωστῶν ἀγαλμάτων γυναικείας μορφῆς ἔχουσιν οὐ μόνον τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα τέχνης καὶ ἡ χαλκῆ αὕτη κεφαλή, ἀλλὰ καὶ τὸν αὐτὸν τοῦ προσώπου τύπον, διαφέρουσαι ταύτης κατὰ τοσοῦτο μόνον ὅσον ἦτο ἐκ τῆς διαφορᾶς τοῦ γένους ἀναγκαῖον[1]. Δυσκόλως δὲ

ἴσως νὰ συνάψωσι τὸ ἔργον τοῦτο μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ περιφήμου τούτου ἐξ Αἰγίνης τεχνίτου.

[1] Δὲν εἶνε παράδοξον νὰ ἀντείπωσιν ἡμῖν ἐκεῖνοι τῶν νεωτέρων ἀρχαιολόγων, οἵτινες συνειθίζουσι νὰ ἀποβλέπωσι μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας εἰς τὰ μέτρα, ὅτι ἡ χαλκῆ κεφαλὴ δὲν ἔχει τὸν αὐτὸν τύπον καὶ τὰ ὑπ' ἐμοῦ μνημονευθέντα ἔργα, ὡς διάφορα τὰ μέτρα τοῦ προσώπου ἔχουσα· ὁμολογῶ ὅτι τὴν ὁμοιότητα τοῦ χαρακτῆρος ἔργων τέχνης δὲν συνειθίζω νὰ θεωρῶ ἐξηρτημένην ἐκ τῆς ταυτότητος τῶν μέτρων. Ὅπως δὲ ἐν τῇ φύσει ὑπάρχει οἰκογενειακός τις τύπος μεταξὺ συγγενῶν διαφόρου γένους καὶ διαφόρου ἡλικίας, οὕτω καὶ ἐν τῇ τέχνῃ διακρίνομεν μεταξὺ ἔργων ὄχι μόνον συγχρόνων, ἀλλὰ καὶ διαφό-

δύναταί τις νὰ ἀρνηθῇ ὅτι καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ Μοσχοφόρου περιέχει πάντα τὰ στοιχεῖα τοῦ τύπου καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς χαλκῆς κεφαλῆς, ἀτελέστερα ὅμως καὶ ἀγροικότερα διὰ τὴν ἀρχαιοτέραν τοῦ ἔργου τούτου ἡλικίαν.

Ὁμοιότροπος τῇ χαλκῇ ταύτῃ κεφαλῇ καὶ σύγχρονος κατὰ τὴν ἡλικίαν τῆς τέχνης εἶνε, ἂν δὲν μ᾽ ἀπατᾷ ἡ μνήμη, καὶ ἡ ἐν τῇ Γλυπτοθήκῃ τοῦ Μονάχου μαρμαρίνη κεφαλὴ πωγωνοφόρου ἀνδρὸς φέροντος περικεφαλαίαν (Κατάλ. ἀρ. 40). Ὁ Brunn μνημονεύων τοῦ ἔργου τούτου ἐν τῷ καταλόγῳ τῆς Γλυπτοθήκης δὲν ἀποφαίνεται σαφῶς τίνος τέχνης ἔργον εἶνε, παρατηρεῖ ὅμως ὅτι πλεονεκτεῖ τῶν Αἰγινητικῶν im Ausdrucke individuellen Lebens. Διὰ ταύτην αὐτοῦ τὴν ἀρετὴν καὶ διὰ τὴν ἄλλην πρὸς τὴν χαλκῆν κεφαλὴν ὁμοιότητα νομίζω ὅτι καὶ τοῦτο τὸ ἔργον εἶνε ἀττικῆς μᾶλλον τέχνης.

Ἐν Ἀθήναις.

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΣΟΦΟΥΛΗΣ

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ
ΤΩΝ ΑΘΗΝΗΣΙΝ ΑΡΧΟΝΤΩΝ

Ἐσχάτως εὑρέθη ἐπὶ τῆς Ἀθηνῶν Ἀκροπόλεως πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἐρεχθείου τεμάχιον μαρμάρου παρεμφερὲς μέρει κατωτέρῳ Ἑρμοῦ τῆς τετραγώνου ἐργασίας, ἔχον τὰ ἑξῆς·

(Ἐντὸς κισσίνου στεφάνου).
ΚΑΝΗΦΟ
(Ἴχνη στεφάνου). ΡΗΣΑΣΑΝΔ
ΙΟΝΥΣΩΙΕΠΙ
ΣΕΛΕΥΚΟΥ
ΑΡΧΟΝΤΟ
Σ
ΟΔΗΜΟΣΚΑΙΗΒΟΥΛΗ

Κανηφο-
ρήσασαν Δ-
ιονύσωι ἐπὶ
Σελεύκου
ἄρχοντο
ς
Ὁ δῆμος καὶ ἡ βουλὴ

(Ἐλάϊνος στέφανος).
ΚΑΝΗΦΟ
ΡΗΣΑΣΑΝ
ΜΗΤΡΙΟΕΩ
Ν

(Ἐντὸς κισσίνου στεφάνου)
ΚΑΝΗΦΟ
ΡΗΣΑΣΑΝΔΙΟ
ΝΥΣΩΙΕΠΙΗ
ΡΑΚΛΕΟΔΩ
ΡΟΥΑΡΧΟ
ΝΤΟΣ

Κανηφο-
ρήσασαν
Μητρὶ θεῶ-
ν

Κανηφο-
ρήσασαν Διο-
νύσωι ἐπὶ Ἡ-
ρακλεοδώ-
ρου ἄρχο-
ντος.

Καθὼς εἶναι διατεταγμένη ἡ ἐπιγραφή, λείπει εἷς μόνον στέφανος· διότι αἱ λέξεις *ὁ δῆμος καὶ ἡ βουλὴ* ἦσαν ἀναμφιβόλως ἐν τῷ μέσῳ τῶν στεφάνων. Ἀνωτέρω δὲ δυνατὸν νὰ ἦτο ἐν ὁλόκληρον τιμητικὸν ψήφισμα, δυνατὸν δὲ καὶ μόνον τὸ ὄνομα τῆς τιμηθείσης παρθένου.

Αἱ κανηφόροι ἀπαντῶσιν ἐν πολλαῖς λατρείαις, κατ᾽ ἐξοχὴν δ᾽ ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων[1]. Κανηφόρος ἐν τῇ τοῦ Διονύσου λατρείᾳ ἀπαντᾷ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ C. I. A. 420, τῇ ἐπὶ ἄρχοντος Ζωπύρου, ὅστις τίθεται εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ β'. πρὸ Χρ. αἰῶνος[2].

ρου ἡλικίας καὶ διαφόρου παραστάσεως, κοινὸν σχολικὸν χαρακτῆρα ἀνεξάρτητον τῶν μέτρων.

[1] Κανηφορήσασα Ἐλευσινίοις C. I. A. III, 916. Καν. Ἐπιδαυρίοις, αὐτόθι 916. Καν. Ἀσκληπίῳ, αὐτ. 921. Κανηφόροι γ' ἀπὸ Παλλαδίου, 328. Κανηφορήσασα Σαράπιδος καὶ Εἴσιδος, 923.

[2] Dumont, Essai σ. 121. Momms, Heortol. σ. 393, σημ. 2. Köhler εἰς ἐπιγρ.

Μνεία τοῦ ἄρχοντος ἐν τοῖς Διονυσίοις ἐγίνετο, ἐπειδὴ προήδρευεν ἐν αὐτοῖς [1]. Προσέτι δέ, ὡς γίνεται δῆλον ἐξ ἐπιγραφῆς εὑρεθείσης ἐν Σκύρῳ, ὁ ἄρχων ἐξέλεγε τὴν κανηφόρον [2].

Ἐν δὲ τῇ λατρείᾳ τῆς Μητρὸς Θεῶν κανηφορία μέχρι τοῦδε δὲν εὑρέθη. Πάντως ὅμως ἀποδίδεται εἰς τὴν ὑπὸ πόλεως λατρείαν τῆς θεᾶς ταύτης, περὶ ἧς λατρείας σχεδὸν οὐδὲν γνωρίζομεν [3].

Τὸ κυριώτατον ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιγραφῇ εἶναι τὸ ἐν ἐπιγραφαῖς μέχρι τοῦδε οὐκ ἐμφανισθὲν ὄνομα τοῦ ἄρχοντος Ἡρακλεοδώρου. Ὁ καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιγραφῇ ἀναφερόμενος ἄρχων Σέλευκος ἀπαντᾷ ὁμοῦ μετὰ ἄλλου Αἰσχρίωνος καλουμένου ἔν τινι ἐν Ἐλευσῖνι εὑρεθέντι καὶ τὸ τελευταῖον ὑπὸ Köhler ἐκδοθέντι ψηφίσματι Διονυσιακῶν τεχνιτῶν, εἰς τιμὴν τοῦ Φιλήμονος (C. I. A. II, 628) [4]. Τὸ ψήφισμα τοῦτο ὁ Fr. Lenormant ἐν ταῖς αὐτοῦ Recherches archéologiques à Eleusis λεπτομερῶς ἐπεξειργάσθη καὶ ἡρμήνευσε, καὶ καθ' οὓς προήνεγκεν εἰς μέσον λόγους σπουδαίους, πρέπει νὰ αναχθῇ εἰς τοὺς χρόνους τοὺς μετὰ τὴν ὑπὸ Σύλλα ἅλωσιν τῶν Ἀθηνῶν, ὅ ἐστι περὶ τὴν ΡΟΕ Ὀλυμπιάδα [1].

Κατὰ ταῦτα πρέπει εἰς τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ ἡ ἡμετέρα ἐπιγραφὴ ν' ἀναχθῇ, διότι οὐδένα ἔχομεν λόγον νὰ ὑποθέσωμεν τὸν ἐν αὐτῇ Σέλευκον ὡς ἄλλον τινὰ ἢ τὸν ἐν τῷ Corpus. Ἡ τάξις δὲ καθ' ἣν θετέοι οἱ τρεῖς ἄρχοντες, εἶναι ἡ ἑξῆς· Αἰσχραῖος, Σέλευκος, Ἡρακλεόδωρος. Φαίνεταί μοι δέ, ὅτι δὲν πρέπει τις μετὰ τοῦ Lenormant νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἦρξαν οἱ τρεῖς, ἀκολουθοῦντες ἀλλήλοις ἐν χρονικῇ συνεχείᾳ· καὶ ἓν καὶ δύο ἔτη δυνατὸν νὰ ἐμεσολάβησαν.

Ὁ ἄρχων Ἡρακλεόδωρος εἶναι νέον μέλος ἐν τῇ σειρᾷ τῶν Ἀθήνησιν ἐπωνύμων. Αἱ δὲ κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους γινόμεναι ἀνακαλύψεις μᾶς δικαιοῦσι νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι οὐκ εἰς μακρὰν θέλομεν ἔχει εἰ μὴ πλήρη, ἀλλὰ ἀσυγκρίτως ἀκριβέστερον ἢ νῦν τὸν κατάλογον τῶν ἀρχόντων τούτων.

A. Stschoukareff

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΘΙΣΒΗΣ

Ἐν τῇ ἀνασκαφῇ ἣν ἐπεχείρησε πρό τινος χρόνου ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἀναδείξῃ τὴν ἀρκτικὴν γραμμὴν τοῦ περιβόλου τοῦ Ἀθήνησιν Ὀλυμπιείου ἀνεφάνησαν ἔξωθεν ταύτης καὶ ὄχι ὀλίγοι κτιστοὶ τάφοι τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, ἔχοντες ἐν μέρει ὡς καλύμματα μάρμαρά τινα ἐνεπίγραφα πολὺ παλαιοτέρας ἐποχῆς. Τούτων ἐν ἐκδίδομεν σήμερον, ὅπερ εἶναι περιεργότατον διά τε τὸ σχῆμά του τὸ πρωτοφανὲς καὶ τὴν σημασίαν του τὴν οὐ πάνυ δήλην. Ἐφ' ὅσον σώζεται, εἶναι τὸ τρίτον περίπου μέρος δίσκου (ἢ τυπαρίου τυροῦ μεγάλου), λίθου Πεντελικοῦ, ἔχοντος ἐπὶ τῆς ἑτέρας τῶν ὁριζοντίων του ἐπιφανειῶν ἀνάγλυπτον κόσμον ἀστεροειδῆ, σχηματιζόμενον ἐκ φύλλων δάφνης, μεταξὺ δ' αὐτῶν τρήματα κυκλοτερῆ, περὶ δὲ τὴν ἄντυγα γράμματα ἐγκεχαραγμένα εὐμεγέθη τῶν τελευταίων, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, Μακεδονικῶν χρόνων, καθὼς δεικνύει τὸ ἑξῆς τοῦ ὅλου λίθου ἀπεικόνισμα

[1] Πολυδεύκ. 8,89 «ὁ δὲ ἄρχων διατίθησι μὲν Διονύσια καὶ Θαργήλια μετὰ τῶν ἐπιμελητῶν».

[2] Lebègue, Rev. arch. 1873, τόμ. 1, σ. 173. Dumont, Fastes, σ. 11 ἀρ. 8. Dittenb. Syll. 383. Εἰ καὶ ὁ Dittenberger, καθ' ἡμᾶς, ἱκανῶς ἀποδεικνύει, ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἐπιγραφῇ ὅ τε ἄρχων καὶ ὁ δῆμος δὲν εἶναι τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλὰ τῆς Σκύρου, δὲν ἔχει τοῦτο σημασίαν διὰ τὸ ἡμέτερον ζήτημα· διότι ἀναμφιβόλως αἱ ἑορταὶ τῶν κληρούχων ἦσαν ἀκριβὲς ἀπομίμημα τῶν Ἀθήνησι.

[3] Πρβλ. Foucart, Les associations religieuses, σ. 70 κ ἑξ.

[4] «Titulus propter litteraturam fine sæculi alterius antiquior haberi nequit», Koehler εἰς τὴν ἐπιγρ.

[1] Recherches ἔ ἀν. πρβλ. Dumont, Essai σ. 112 ἐν λ. Αἰσχραῖος. Ἐκεῖ δὲ κατὰ τυπογραφικὸν σφάλμα κεῖται CLXXXV ἀντὶ CLXXV, ὅπερ ὅμως σφάλμα τρὶς ἐπανελήφθη ἐν τῇ νεωτάτῃ ἐκδόσει τῶν Staatsalterthümer τοῦ Hermann: ἐν τῷ αλφαβητικῷ πίνακι τῶν ἐπωνύμων ἐν λλ. Αἰσχραῖος καὶ Σέλευκος καὶ ἐν τῷ τῶν Ὀλυμπιάδων καταλόγῳ, ἔνθα ὁ ἄρχων Αἰσχραῖος τίθεται εἰς τὴν ρπε' Ὀλυμπιάδα.

Ὁ λίθος ἐκ τοῦ τόπου τῆς εὑρέσεώς του μετεκομίσθη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Κεντρικοῦ Μουσείου. Διάμετρος αὐτοῦ 1.22, πάχος 0.15. Μέγεθος τῶν γραμμάτων ἀπὸ 0.07 ἕως 0.08.

Ὅτι μὲν ἡ φράσις τῆς νῦν κολοβῆς ἐπιγραφῆς ...*ς σταδίων* Β̄. . ἦτό ποτε πάνυ βραχεῖα, ἁπλοῦς δηλ. ὁρισμὸς μήκους τινός, καὶ ἄνευ τοῦ ῥήματος *ἐστί*, πᾶς τις, νομίζω, παραδέχεται· ἀλλὰ τίνος ὡρισμένου τόπου μῆκος ἢ περίοδος ἢ κύκλος δι᾽αὐτῆς ἐδηλοῦτο, τοῦτο δυστέκμαρτον. Ἂν ἐκ τοῦ τόπου τῆς εὑρέσεως τοῦ λίθου ἀγόμενός τις θεωρήσῃ αὐτὸν ὡς σχετικόν πως πρὸς τὸ Ὀλυμπιεῖον ἢ τὰ ἐν αὐτῷ, εὑρίσκει οὐ μικρὰς δυσκολίας· διότι πρῶτον μὲν τὸ ἐπ᾽ αὐτοῦ τελευταῖον νῦν ἀριθμητικὸν γράμμα Β (δηλούμενον σαφῶς ὡς τοιοῦτο διὰ τῆς ἐπάνωθεν ὁριζοντίου κεραίας·) δὲν εἴμεθα βέβαιοι ἂν δὲν παρηκολουθεῖτό ποτε καὶ ὑπὸ ἄλλου γράμματος, τυχὸν τοῦ Ι, ὥστε νὰ σημαίνῃ δυοκαίδεκα ἢ ἄλλον ἔτι μεγαλλίτερον ἀριθμόν, ἔπειτα δὲ ἐκ τοῦ Παυσανίου (1, 18, 6) ἠξεύρομεν, ὅτι ὁ πᾶς περίβολος τοῦ Ὀλυμπιείου ἦτο σταδίων *μάλιστα τεσσάρων*, ἐν δὲ ἐν αὐτῷ ποτε ὑπάρχον *τέμενος τὴν ἐπίκλησιν Ὀλυμπίας*, ὅπερ ὁ αὐτὸς ἀναφέρει περιηγητής, τὸ ἀναφέρει ἄνευ ὁρισμοῦ τοῦ μεγέθους του. Οὕτω λοιπὸν ἐκ τούτων οὐδεμία πρὸς τὰ τοῦ λίθου σχέσις ἐκφαίνεται. Ἀπωτέρω δὲ σκεπτόμενοι ἐνθυμούμεθα, ὅτι ὁ *κύκλος τοῦ ἄστεος* Ἀθηνῶν δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστὸν πόσην ἔκτασιν εἶχε, μόνον δ᾽ ἐκ τοῦ Θουκυδίδου (2, 13) ἠξεύρομεν, ὅτι τὸ στρατιωτικῶς φυλασσόμενον αὐτοῦ μέρος κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἦτο *τριῶν καὶ τεσσαράκοντα σταδίων*. Ἀλλὰ καὶ οὗτος ὁ ἀριθμὸς οὐδαμῶς ἐν τοῖς τοῦ λίθου γράμμασιν ὑποφαίνεται. Ὅθεν κόπτοντες τὸν περὶ τούτου λόγον[1], ὑπομιμνήσκομεν τοῖς περιεργοτέροις τῶν ἀναγνωστῶν, ὅτι ὁμοία τις τῇ σήμερον ἐκδιδομένῃ ἐπιγραφῇ, ἀλλὰ σαφεστέρα διὰ τὸ σχεδὸν πλῆρες αὐτῆς, ὑπάρχει ἐν Ἀθήναις ἡ πρὸ 25 ἐτῶν παρατηρηθεῖσα καὶ ἀναγνωσθεῖσα ἐπὶ ἑνὸς μεγάλου «βράχου, κειμένου τελευταίου κατὰ τὰ πρὸς βορέαν ἄνεμον πρανῆ τῆς Ἀκροπόλεως, μεταξὺ τοῦ τείχους καὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Συμεῶνος», ἥτις λέγει· *(Τ)οῦ περιπάτο(υ) περίοδος σ(τάδια;) Π(έντε), πόδες* ΔΓΙΙΙ (= *ὀκτωκαίδεκα*). Ἰδέτω αὐτὴν ὁ βουλόμενος πανομοιοτύπως ἐκδεδομένην ἐν Ἀρχαιολ. Ἐφημ. περ. β΄. 1862, σ. 146, πίν. ιη΄, καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ ἐκδότου Ἀθ. Ῥουσοπούλου περὶ τῆς σημασίας της εἰρημένα κατὰ ἐρεύνας τοῦ μακαρίτου Ἰω. Γ. Παπαδάκη.

Ἐπανερχόμενοι εἰς τὴν ἡμετέραν ἐπιγραφὴν διαποροῦμεν ἀναγκαίως καὶ τόδε· πῶς δηλ. ὁ ἔχων αὐτὴν λίθος ἔκειτό ποτε ἢ ἦτο ἱδρυμένος, ὄρθιος ἆρά γε ἢ ὁριζοντίως ἐντετοιχισμένος ἐν οἰκοδομῇ τινι. Ἴσως μᾶλλον εἰκαστέον, ὅτι ὄρθιος· καὶ τοῦτο λέγω ἕνεκα μάλιστα τῶν τρημάτων αὐτοῦ καὶ τῶν φύλλων, δι᾽ ὧν τὸ ὅλον αὐτοῦ ὁμοιάζει πως τοὺς ἐν τῇ προσόψει τινῶν Χριστιανικῶν ναῶν στρογγύλους ἐκείνους φεγγίτας, τοὺς καλουμένους παρὰ τοῖς Φράγκοις ῥόζας. Ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν μου, ἕνεκα τῶν τρημάτων πάλιν, καὶ ἄλλο τι· μήπως ἐκ κρήνης ἢ ἀλλοίου τινὸς ὑδραυλικοῦ κατασκευάσματος ἢ καὶ ὑδραγωγείου εἶναι ὁ λίθος οὗτος μικρὸν ὑπόλειμμα, ἡ δὲ ἐπιγραφή του μήπως ἐδήλου τὴν ἀπὸ σταδίων τόσων δὴ ἀγωγὴν τοῦ ὕδατος· ἀλλὰ τὸ Σ τὸ πρὸ τῆς λέξεως *σταδίων* ἐναντιοῦται εἰς τοιαύτην ἀντίληψιν τῆς κεκολοβωμένης φράσεως. Ἐν τούτοις ὀφείλω νὰ δηλώσω ἐνταῦθα, ὅτι μαρμάριναί τινες πλάκες μήκους πλέον τοῦ μέτρου καὶ ἔχουσαι κόσμον γεισωμάτων εὑρέθησαν κατὰ τοὺς αὐτοὺς τόπους, ἐξ ὧν μία ἔχει κατὰ μέσης κοίλωμά τι σχεδὸν στρογγύλον, μετρίως βεβαθυσμένον καὶ ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ κοιλώματος τρημάτιον περὶ δὲ αὐτὸ τέσσαρας τόρμους βεβυσμένους νῦν μολύβδῳ. Ἐν τῷ κοιλώματι τούτῳ, εἰκάζω, ὅτι θὰ ἦτό ποτε ἐνηρμοσμένη ἐξ ἄλλου λίθου κεφαλὴ λέοντος ὑδροχοοῦντος. Ἡ μαρμαρίνη αὕτη πλὰξ μετὰ καὶ ἄλλων ἐτέθη πρὸς φύλαξιν ἐσωτέρω τοῦ προπύλου τοῦ περιβόλου τοῦ Ὀλυμπιείου ἐν ἀριστερᾷ εἰσιόντων, καὶ ἐκεῖ δύνανται νὰ τὴν ἐξετάσωσιπλειότερον οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα ἔχοντες ἐμπειρίαν.

Ἐκδίδομεν καὶ τὴν ἑξῆς ἐκ Θίσβης ἐπιγραφὴν

[1] Δὲν φθονοῦμεν, ἄν τις ἄλλος ζητήσει ταλαιπώρῳ εἰκοτολογήσας τὸ πόσων ἆρα γε σταδίων ἦτο ἡ περίοδος τῆς ἐν τῷ ἀνατολικῷ μέρει τῶν Ἀθηνῶν Ἀδριανουπόλεως, τῆς καὶ νέαι Ἀθῆναι κληθείσης ποτὲ (ἴδε Σπαρτιανὸν ἐν βίῳ Ἀδριανοῦ κεφ. 20, καὶ Φλέγοντα παρὰ Στεφ. Βυζ. ἐν λ. Ὀλυμπιεῖον, καὶ ἐπιγραφὴν ἐν C. I. L. III, 549) εὕρῃ, ὅτι ἦτο *δώδεκα σταδίων*, καὶ οὕτω χαρῇ μὲν αὐτός, χαροποιήσῃ δὲ καὶ ἄλλους ἐπὶ τῇ εὐτυχεῖ συμπληρώσει τῆς νῦν ἐκδιδομένης ἐπιγραφῆς. Ἀλλὰ πρέπει τότε καὶ τὰ γράμματα αὐτῆς νὰ καταβιβάσῃ εἰς τοὺς Ἀδριανείους χρόνους.

κατ' ἀντίγραφον, ὃ ἔπεμψεν ἡμῖν φιλοφρόνως ὁ ἐν Δομβρένῃ ἰατρὸς Τίτος Παπαδόπουλος.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ	Αὐτοκράτορα
ΚΑΙΣΑΡΑΜΑΥ	Καίσαρα Μ. Αὐ-
ΡΗΛΙΟΝϹΕΥΗ	ρήλιον Σευῆ-
ΡΟΝΑΝΤωΝΕΙ	ρον Ἀντωνεῖ-
ΝΟΝϹΕΒΑϹΤΟΝ	νον σεβαστὸν
ΕΥϹΕΒΗΑΡΑΒΙ	εὐσεβῆ Ἀραβι-
ΚΟΝΑΔΙΑΒΗΝΙ	κὸν Ἀδιαβηνι-
ΚΟΝΠΑΡΘΙΚΟΝ	κὸν Παρθικὸν
ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟΝ	Βρεταννικὸν
ΜΕΓΙϹΤΟΝΗ	μέγιστον ἡ
ΒΟΥΛΗΚΑΙΟΔΗ	βουλὴ καὶ ὁ δῆ-
ΜΟϹΘΙϹΒΕωΝ	μος Θισβέων.

Ἐν τῇ πρὸς ἡμᾶς ἐπιστολῇ του λέγει ὁ Παπαδόπουλος τάδε· «Ἀνωρύχθη ἡ ἐπιγραφὴ κατὰ Μάρτιον 1887 ἐν Κακοσίῳ (τὸ Κακόσι, ὡς οἴδατε, ᾤκισται ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς πάλαι Θίσβης) πρὸς τὸ ΑΜ μέρος καὶ ἐντὸς τοῦ χωρίου. Γέγραπται ἐπὶ λίθου ἐγχωρίου λευκοῦ, μήκους ὅσον ἑνὸς καὶ 40 ἑκατοστῶν καὶ βάθους ἢ πάχους ὅσον 25, γυρόθεν οὐδὲν σημεῖον γεισώσεως φέρει.»

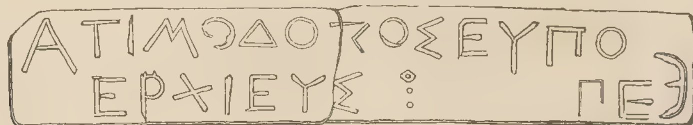
Εἰς ταῦτα προσθέτομεν ἡμεῖς, ὅτι ὁ ὑπὸ τῶν Θισβέων, καθὼς καὶ ὑπὸ πάντων τοῦ ποτὲ Ῥωμαϊκοῦ κράτους ὑπηκόων, ἀναστηλωθεὶς ἐπὶ τοῦ λίθου τούτου αὐτοκράτωρ εἶναι ὁ ἀδελφοκτόνος καὶ ἄλλως τυραννικώτατος Ἀντωνῖνος, ὁ ἐπικληθεὶς Καρακάλλας ἢ Καράκαλλος, υἱὸς τοῦ Σεπτιμίου Σευήρου, φονευθεὶς τῷ 217 μ. Χρ. Ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ὀνόματος Καρακάλλα, ὅπερ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς ἀπεδόθη αὐτῷ ἔκ τινος ἰδιοσχήμου ἐσθῆτος ἣν ἐφόρει, δὲν ἥρμοζε δὲ νὰ γραφῇ ἐπὶ τοῦ βάθρου τοῦ ἀνδριάντος του, βλέπομεν πάντα τὰ ἄλλα αὐτοῦ ἐπίθετα, ἃ ἐκληρονόμησε παρὰ τοῦ πατρός. Ἐκ τούτων τὸ Ἀδιαβηνικὸς εἶναι ἐκ τῆς ἐν Ἀσσυρίᾳ χώρας Ἀδιαβηνῆς, τῆς μεταξὺ Λύκου καὶ Κάπρου, παραποτάμων τοῦ Τίγριδος καὶ καλουμένων τὰ νῦν Ζὰβ μεγάλου καὶ Ζὰβ μικροῦ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ

ΠΙΝΑΚΙΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ

Τὰ κατωτέρω ἀπεικονιζόμενα τρία ἀνέκδοτα (ἴδε τὰ μέχρι τοῦδε γνωστὰ ἐν Bull. de Corr. hellén. II σ. 524 κ.ἑ. καὶ VII σ. 29 κ.ἑ. Annuaire de l'Assoc. κτλ. 1878 σ. 201 κ.ἑ. Ἐφ. Ἀρχ. 1883 σ. 105) χαλκᾶ δικαστικὰ πινάκια, φέροντα ἐγκεχαραγμένας ἐπιγραφάς, εὑρέθησαν ἐν Ἀττικῇ τὰ μὲν δύο πρῶτα περὶ τὸ χωρίον *Σπάτα* ἐν τάφοις, τὸ δὲ τρίτον βορειοανατολικῶς τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἀνήκουσι τῷ Μουσείῳ τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας (ΧΑΛ. ἀρ. 1107-8, 1122).

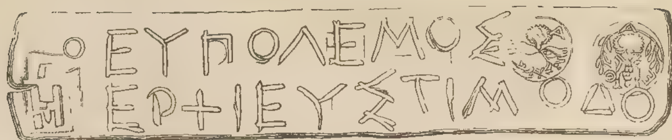
1

Α Τιμόδο.τος Εὐπο(λέμου) | Ἐρχιεύς:

Ὡς φαίνεται ἐν τῇ εἰκόνι τὸ πινάκιον τοῦτο φέρει ἀριστερὰ μὲν ἐγκεχαραγμένον τὸ διακριτικὸν γράμμα Α, δεξιὰ δὲ ἔντυπον σύμβολον ἡμισεληνοειδές. Τὸ ἕβδομον γράμμα τοῦ ὀνόματος δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς Τ ἢ μᾶλλον ὡς Κ, δὲν ὠφελεῖ δὲ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ἡ ἐπανάληψις τοῦ ὀνόματος ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 2 πινακίῳ, διότι ἐκεῖ εἶναι συντετμημένη ἡ λέξις. Τὸ ἔλασμα εἶναι τεθραυσμένον εἰς δύο. Μήκους 0,12, πλ. 0,02, πάχ. 0,002.

2

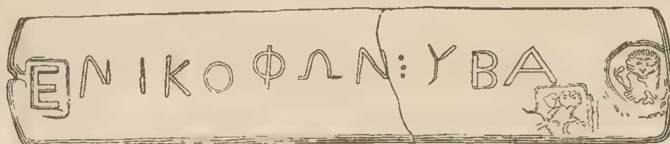

Ⱶ Εὐπόλεμος | Ἐρχιεὺς Τιμοδό(.ου

Τοῦτο φέρει ἀριστερὰ μὲν τρῆμα καὶ ἐν τετραγώνῳ σφραγῖδι ἔκτυπον τὸ μέχρι τοῦδε οὐχὶ ἐπαρκῶς ἑρμηνευθὲν σημεῖον Ⱶ, δεξιὰ δὲ σφραγῖδας δύο, ὧν ἡ μὲν περιέχει ἔκτυπον γλαῦκα δίσωμον καὶ Α πρ. δ., ἡ δὲ γλαῦκα κατ' ἐνώπιον ισταμένην ἐντὸς στεφάνου ἐλαίας καὶ τὰ γράμματα Α Θ Ǝ· Μήκους 0,114, πλάτ. 0,021, πάχ. 0,023.

Ἐπὶ ἀμφοτέρων τῶν πινακίων διακρίνονται γραμμαὶ λεπταὶ καὶ ἀβαθεῖς γραμμάτων ἀνηκόντων ἴσως εἰς ἐπιγραφάς, ἃς ἔφερον τὰ πινάκια πρὶν χαραχθῶσιν αἱ νῦν ἀναγινωσκόμεναι.

3

Νικοφῶν ⋮ Ὑβά(δης.

Τοῦτο φέρει ἀριστερὰ μὲν ἐν σφραγῖδι ἔκτυπον τὸ διακριτικὸν γράμμα Ε, δεξιὰ δὲ δύο σφραγῖδας, ὧν ἡ μὲν τετράγωνος φέρει ἔκτυπον γλαῦκα πρ. δ. μὲ τὴν κεφαλὴν κατ' ἐνώπιον ἐστραμμένην καὶ γράμμα τι δυσδιάκριτον πρ. ἀριστερά, ἡ δὲ στρογγύλη γλαῦκα κατ' ἐνώπιον ἐντὸς στεφάνου. Τὸ ἔλασμα εἶναι τεθραυσμένον εἰς δύο. Μήκους 0,113 πλ. 0,023, πάχ. 0,003.

Αθ. Σ. Κουμανουδης

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΕΙΣ

Ἐν σελ. 15, στίχοις 74 καὶ 75 ἀνάγνωθι

-----ΔΙΟΓΕΙΤΟ⋮ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΕΥΤΥΧΗ⋮ΑΡΧΕΛΟΙΟ
-----ΤΑΓΟΡΟΥ ΗΡΙΩΝΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥΑΙ..ΡΙΩΝΜΙ

Β. Σ.

Ἐν σελ. 27 καὶ 28, στίχοις 6, 12 καὶ 16 τῆς μεταγραφῆς γραπτέον *σκέλη* ἀντὶ *σκέλει*.

Π. Γ.

(Ἐξεδόθη τῇ 10ῃ Ἰουλίου 1887.)

Φωτοτυπία Ἀδελφῶν Ῥωμαΐδων

ΜΝΗΜΕΙΑ ΑΡΧΑΪΚΟΥ ΤΡΟΠΟΥ

Φωτοτυπία Ἀδελφῶν Ῥωμαιδῶν

ΜΝΗΜΕΙΑ ΑΡΧΑΪΚΟΥ ΤΡΟΠΟΥ

Φωτοτυπία Ἀδελφῶν Ῥωμαΐδῶν

ΧΑΛΚΗ ΚΕΦΑΛΗ ΑΡΧΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΑΓΑΛΜΑΤΙΟΝ ΑΘ

ΝΑΣ ΕΞ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

Λιθ Κ Γρουνδμαν Ἀθῆναι

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΜΑΤΑ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ

ΥΠΟ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ
1887
ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ
Ευρίσκεται παρα Καρολῳ Μεκ εν Αθηναις
1887

Τῆς συντάξεως καὶ ἐκδόσεως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος ἐπιμελεῖται τριμελὴς ἐπιτροπὴ τοῦ συμβουλίου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας.

Αἰτήσεις ἀναφερόμεναι εἰς τὴν Ἐφημερίδα ἀπευθύνονται πρὸς τὸν *Ἐπιμελητὴν τοῦ Μουσείου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας* Αθ. Σ. Κουμανουδην.

Ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι ἐκδίδονται ἄρθρα ἀρχαιολογικῆς ὕλης παντὸς εἴδους καὶ πάσης ἐποχῆς, κατὰ προτίμησιν ὅμως Ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ καὶ μνημεῖα τῆς τέχνης ἀνέκδοτα μετὰ περιγραφῆς αὐτῶν καὶ ἑρμηνείας συντόμου καὶ εἰδήσεις ἀρχαιολογικαὶ φέρουσαι ὡς οἷόν τε ἐπίσημον χαρακτῆρα.

Τοῖς γράφουσιν ἄρθρα εἰς τὴν Ἐφημερίδα χορηγεῖται ἀμοιβὴ ἑκατὸν δραχμῶν ἀντὶ ἑκάστου τυπογραφικοῦ φύλλου. Οἱ πίνακες καὶ τὰ ἐν τῷ κειμένῳ ἀπεικονίσματα λογίζονται ὡς κείμενον.

Τῆς Ἐφημερίδος ἐκδίδοται κατὰ τριμηνίαν ἓν τεῦχος σχήματος τετάρτου περιέχον τρία τοὐλάχιστον τυπογραφικὰ φύλλα καὶ τρεῖς πίνακας.

Συνδρομὴ ἐτησία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος δραχμαὶ δεκαέξ.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται ἐν τῷ παρὰ τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ βιβλιοπωλείῳ τοῦ κ. ΚΑΡΟΛΟΥ ΜΠΕΚ.

Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς ἀνταλλάσσεται πρὸς πᾶν καθαρῶς ἀρχαιολογικὸν περιοδικόν.

Διὰ τὰ τυπογραφικὰ καὶ ἄλλα παροράματα εὐθύνεται ὁ ἑκάστοτε παρέχων τὸ εἰς ἔκδοσιν ἄρθρον ὑφ' ὃ καὶ ὑπογράφεται.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΑΤΤΙΚΗ

ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ ΤΙΝΟΣ ΕΝ ΔΗΛΩι

Α'

. . . επο . . . . ε . τ . . . . . τ . . . . ξ; υλ; . . . . σαιηρ . . . . καικισηρ . ε ι . . . . . . Λ . καὶ τἆλλ-α] ποιήσει κατὰ ταὐτὰ τοῖς Ι . . . . . Ι . . ν . . . . ; . . . . . νοιωσιδο . . . . Ι . εκτων Λ . . . . Ι ἐν Δήλωι [π-άντας τοὺς λίθους ἐπειδὰ[ν δοκι]μασθῶσιν παραλαβὼν τοὺς στύ[λ]ο[υ]ς . . . . Ο . . ΙΛ . . . . νους ΗΚΙΠΕΙ . . . . ε . . . . ΛΛΙ ει κατὰ κίονα [αὐτ]ὸς αὐτῶι κα . . . Ι λιθίνηι ΟΤΘΓΟΛΛΝΕΙ δὲ / . . . . καὶ τοὺς κίονας καὶ τῶν ΞΙ . . . . . πο-λιστωι ὃ μὴ ἔλατ[τ]ον πέν[θ'] ἡμιποδίων κύκλωι ἅπαντα καὶ καθΙΕ . ΕΙΣΒΕΡΥ . . . αιως πανταχῆι· τετράναι δὲ καὶ το[ῖς εμποΛίοις καὶ μολυβδοχοῆσα[ι] ὡς ἂν ὁ ἀρχιτέκτων κελεύ[η]ι καὶ ἀποδώσ[ει] ἑστ[η]κότας ὀρθο[ὺ]ς καὶ ὑγιεῖ[ς καὶ] ἴσου-ς ἀλλήλοις κατὰ κεφαλὴν καὶ ὀρθοὺς πρὸς τ[ὰ]ν διαβήτην πανταχῆι· θήσει δὲ [. . . . ὀρ ;]θοὺς πάντας . . . . τοῦ ὑπ-αρχιτέκτονος· ἐπειδὰν δὲ συ[γ]κείμενα εἶ πάντα καὶ μεταξὺ τι ΘΕΜ[. . . . π]αρέξ-ει δὲ αὐτὸς [α]ὑτῶι ὁ μισθωσά[με]νος τὸ ἔ[ρ]γον πάντα ὅσ[ων ἂν δ]έηται πρὸ[ς τ]ὸ [ἔ]ρ[γον] . . . . ΛΙ μο-λύβδου· τοῦ δὲ παραδείγματος τοῦ πεποιημένου ΟΥ ἐ[π]ικράνου ἔσ[ται μ;]ισ[θω]τῆ[ς; . . . .] τοῦ [ἀρ]γυρίο-υ ὅσου ἂμ μισθωθῆι τὸ ἔργο[ν] ὅ[τι ; ἂ]ν τάξει ὁ ἀρχιτέκτων· κομιεῖ δὲ καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ ἐπικράνου εἰς Δῆλον ὁ μισθωσάμενος τὸ ἔργον τέ[λ]εσι τοῖς αὐτοῦ ὑγιεῖς καὶ θήσε[ι] καθάπερ περὶ τῶν ἄλλωγ γέ-γραπται· παραλαβὼ[ν] ὑ[γ]ιεῖς Ἀθήνησι τῶι τε ὑπαρ[χ]ιτέκτονι συντελειεις τὸμ μισ[θὸ]ν ἀ[π]ὸ τῆς ἡμ[έρ]α-ς ἧς ἂν ἄρξηται ἐν Δήλωι ἐρ[γά]ζεσθαι ἕως ἂν ἐπιτελέσηι τὸ ἔργον ὃ ἂν ἧι [μεμι]σθωμ[ένος . . . . Ιου ἀργυρίου καθάπερ τοῖς τοὺς ὀρθοστάτας μεμισθωμένοις ἐν ταῖς συ[γγραφαῖς γέγραπται· ταῦ-τα δὲ ποιήσας ἅπαντα δόκιμα κατὰ τὴν συγγραφὴν ἀποδ[ει]ξάτω τοῖς ναοποιοῖς κ[αὶ] τῶι ἀρχιτ[έκτον-ι ὁ μισθωσάμενος τὸ ἔργ[ο]ν τέλος ἑΞ;οντα ὀκτὼ μηνῶν ἀπὸ τοῦ χρόνου οὗ ἂμ μισθώ[σητ]αι· τοὺ[ς ἐγγυητ-ὰς καθιστάναι κατὰ : Χ : ἀξιόχρεως· ἐὰν δὲ μὴ ποιήσηι ἐν τῶι χρόνωι δόκιμα κα[τὰ τὴν] συγγ[ραφήν, ἀ-ποτινέτω : Δ : δραχμὰς τῆς ἡμέρας ἑκά[σ]της [ἕ]ως [ἂ]ν πο[ιήσ]ει δόκιμα κατὰ τὴν συγγραφ[ή]ν· εἰσπρ[αττ]ό-ντων δὲ αὐτὸν καὶ το[ὺς ἐγγ]υητὰς οἱ ναοποιοὶ τ[οῦτ]ο [τὸ ἀρ]γύριον καὶ [τ]ἆλλα ποιούντων καθάπερ το-ῖς ἄλλοις μισθωταῖς καὶ ἐγγυηταῖς τῶ[ν ἔργ]ων [ἐν τῆι συγ]γραφ[ῆι γ]έ[γραπτ]αι· τοῦ δὲ ἀργυρίου λή-ψεται τὸ μὲν ἥμΥσυ ἐπειδὰν τοὺς ἐγ[γυ]η[τ]ὰ[ς κ]ατ[αστήσηι], τ[οῦ] δὲ λοιποῦ τὸ ἥμισυ ἐπειδὰν ἐξειργασ-μένα ἧι τῶν ἔργων τὰ ἡμί[σ]η, τ[ὸ δὲ λοι]πὸν ἐπειδὰ[ν πάντα] τ[έλ]ο[ς ἔ]χον[τα. . . . . ἐὰ]ν [δέ τι ἀντιλέγ]ωσ-ιν ; ο]ἱ μεμισθωμένοι πρὸς [ἀ]λλήλ[ου]ς πε[ρὶ τ]ῶν ἔργων . . . . Α . Ι Λου ἀργ]υρίου μισθωμάτων τῶ;μ;μισθωθέ[ντ]ων; . . . . Σ; . ιε-. . ἀνηλωμένα : ΧΧΧΧ𐅅ΗΗΗΗΗΔΔΓ: . Σ . . ΕΥΣΤ . Σ . . . . . . ων[. . . . ἐπὶ τῆ]ς; Αἰ[γ]ηίδο-ς δευτέρας πρυτανείας κυρωτῆς Ε . τω . . . . υτω . . . . Βοηδρομ-ιῶνος τρίτηι ἱσταμένου δικαστη[ρ]ιο . . . . ο ν : Λ . . . . [πάν)Τ;ας:𐅅Η𐅄ΔΓΙΙ τὸν λίθον ἕκαστον : δρ : κεφάλαιον ἀργυ[ρ]ί[ου τῶν λίθων τ]ούτω[ν; . . . .]μισθωτὴς Κ-άνων Διονυσοδώρου Θεσπιεύς· ἐγγυητ[αὶ . . . .]οκράτου Γ . . . . Η . . . . . . ημος Πίστωνος Ἀ-θμονεύς, Πυργίων Γναθίου Ἀφ[ι]δναῖο[ς] . . . . Οἰνοστρ[ά]του . . Α . Ε . . . . . . Θουκυδίδης Ἀλκισ-θένους Ἀφιδναῖος· μετρΩ ; . . . . . . Ω . . . . δε : λίθους : ΙΙ : μῆκος τεττάρωμ ποδῶν καὶ πέντε δακτύλων, πλάτος τεττάρωμ ποδῶν καὶ ἡμιποδίου : ἑτέρους : Γ Ι : μῆκος τεττάρωμ ποδῶν καὶ ἡμιπ-οδίου, πλάτος τεττάρωμ ποδῶν καὶ πέντε δακτύλων : ἑτέρους : Δ Γ Ι : μῆκος τεττάρωμ ποδῶν, πλάτ-ος τριῶν ποδῶν : ἑτέρους : Γ Ι Ι Ι : μῆκος τεττάρωμ ποδῶν καὶ πέντε δακτύλων, πλάτος δυοῖμ ποδο-

THE . . . INSTITUTE LIBRARY

ῖν καὶ τριῶν δακτύλων : ἑτέρους : ΓΙΙ[Ι] : μῆκος τεττάρωμ ποδῶν, πλάτος δυοῖμ ποδοῖν καὶ τριῶν
δακτύλων : ἑτέρους : ΓΙΙΙ : μῆκος τεττάρωμ ποδῶν καὶ παλαστῆς, πλάτος δυοῖμ ποδοῖν καὶ τριῶ-
ν δακτύλων : ἑτέρους : ΓΙΙΙ : μῆκος τεττάρωμ ποδῶν καὶ πέντε δακτύλων, πλάτος τριῶμ ποδῶν : ἑτ-
έρους : . ΙΙΙ : μῆκος τριῶμ ποδῶν καὶ δέκα δακτύλων, πλάτος δυοῖμ ποδοῖν καὶ τ[ρ]ιῶν δ[ακ]τύλ-
ων ἑτέρους : ΓΙΙΙ : μῆκος τριῶμ ποδῶν καὶ τριῶμ παλαστῶν, πλάτος δυοῖμ ποδοῖν καὶ τριῶν δακτ-
ύλων : ἑτέρους : ΙΙΙ : μῆκο[ς] τριῶμ ποδῶν καὶ δακτύλου, πλάτος δυοῖμ ποδοῖν καὶ τριῶν δακτύλων·
ἑτέρους : [Δ;] : μῆκος δυοῖμ ποδοῖν καὶ τριῶν δακτύλων, πλάτος δυοῖμ ποδοῖν· ἑτέρους : Γ : μῆκος δυ-
οῖμ ποδοῖν καὶ τριῶν δακτύλων, πλάτος δυοῖμ ποδοῖν· ἑτέρους : ΔΓΙΙΙ : μῆκος δυοῖμ ποδοῖν καὶ
τριῶν παλαστῶν, πλ[ά]το[ς δ]υοῖμ ποδοῖν καὶ τριῶν δακτύλων : ἑτέρο[υς] : ΙΙΙΙ : μῆκος πένθ' ἡμιποδί-
ων καὶ δακτύλου, πλάτος δυοῖ[μ] ποδοῖν καὶ τριῶν δακ[τ]ύλων : ἑτέρο[υς :]ΙΙΙ : μῆκος τριῶμ ποδῶν κα-
ὶ ἐννέα δακτύλων, πλάτος δυοῖμ ποδοῖν καὶ τριῶν δακτύλων : ἑτέρους : Δ : μῆκος δυοῖμ ποδοῖν καὶ
τριῶν δακτύλων, πλάτος δυοῖμ ποδοῖν καὶ δυοῖν δακτύλοιν : ἑτέρους : ΓΙΙΙ : μῆκος τριῶμ ποδῶν κ-
αὶ] δακτύλου· πλάτος δυοῖμ ποδοῖν· ἑτέρους : ΔΓΙΙ[Ι] : μῆκος τριῶμ ποδῶν, [πλά]τος δυοῖμ ποδοῖν· [ἑ]τ-
έρους : ΔΔΔΙ : μῆκος τριῶ[μ] ποδῶν κ[α]ὶ ἓξ δακτύλων : πλάτος δυοῖν ποδοῖν καὶ τριῶν δακτύλων· ἑτέρ-
ους : ΗΗΗΗ𐅅ΔΔΙΙ : μῆκος τριῶμ πο[δ]ῶν, πλάτος δυοῖμ ποδοῖν καὶ τριῶν δακτύλων· πάχος οὗτοι ἅπαν-
τες ποδιαῖοι : ἑτέρους : Γ : μῆκο[ς] πέντε ποδῶν καὶ τριῶν παλαστῶ[ν], πλάτος δυοῖμ ποδοῖν καὶ τρι-
ῶν παλαστῶν καὶ δ[υοῖ]ν δακτύλοιν· ἑτέρους : ΙΙ[Ι] : μῆκος τεττάρωμ ποδῶν καὶ τριῶμ παλ[αστῶν κα]ὶ δ-
ακτύλου, πλάτος δυοῖμ ποδοῖν καὶ τριῶν παλαστῶν καὶ δυοῖν δακτύλοιν : ἑτέρους : ΙΙΙΙ : μῆκο[ς δυ]οῖμ π-
οδοῖν καὶ τριῶν παλαστῶν καὶ τριῶν δακτύλων, πλάτος δυοῖμ ποδοῖν καὶ τριῶν παλαστῶν [κ]αὶ δυο-
ῖν [δ]ακτύλοιν : πάχος οὗτοι ἅπαντες ποδιαῖοι καὶ δυοῖν δακτύλοιν : ἑτέρους : ΓΙ : μῆκος ὀκτὼ π-
οδῶν κα[ὶ] δέκα δακτύ[λ]ων, πλάτος παλαστῶν ἐννέα καὶ δακτύλοιν δυοῖ[ν], π]άχος [δυο]ῖμ ποδοῖν κ[α]ὶ δυ-
οῖν [δ]ακτύλοιν . . . . . συγγ . . . . Ι καθὼς ἐμισθώθησαν τούτους . ε . ε . . . . μισθω . . . ΕΝΟ
ς : ΜΓΑ : ΛΙ ἐπὶ θαλατ[τ . . . . Ι ἐπὶ τῶι χώματι μὴ πλέον Λ . . . .
. . . .

Β´

. ικ . . . .
. ν . . . .
. επο . . . . ρ . . . . Ι
. . . ερ . . . . ντ . . . . ΙΙ
. ους δ . . . . ο . . . ετ
. . ητω . . . . ο . . . . στ
αδεε . τωμ . . . . ο
. τοὺς ναοπο[ιοὺς . . . . ἐπιμελεῖ;[ ]σθαι
τῶν ἔργων . . . . .εκα . εκατ
. . τ . . ε . Γ . . . . ς ἐπειδ-
ὰν τὰ τρί[α . . . . ο[ὶ] μισθωσά-
μενοι προ . . . . οδον : Γ . ⊦⊦
ὁ λίθος [. . . . Κ]άνων Διονυ[σ]ο-
δ]ώρου Θ[εσπιεύς . . . .]ῶνος ἐνάτη-
ι ὀ]γδόη[ι . . . .] πλ[ά]τος δυοῖν
π]οδοῖν . . . . : τριῶν κα-
ὶ] τριῶν [. . . . παλα]στῶν κα[ὶ] τρι-
ῶν] δακτύ[λων . . . .] ἑτέρου[ς] : ΙΙΙ : μῆ-

κ]ος	. ω[ν] ποδῶν καὶ τρ-
ιῶν παλαστ[ῶν . . .	πάχος οὗτ]οι ἅπαντε-
ς ποδιαῖο[ι . . .	. [π]ο;[δ]ῶν, π-
λάτος πε[ν]θ'[ἡμιποδίων . . .	. πλά]τος πένθ' ἡμ-
ιποδίων [. . . .	. ἡμιπ]οδίων καὶ
δυοῖν δακτ[ύλοιν . . .	. πλάτος] πένθ' ἡ-
μιποδίων	. παλαστῶ-
ν καὶ	. [ἑτέρο]υς : ΙΙΙ :
μῆκος	. παλα]στ-
ῶν, πλάτος π[έν]θ'[ἡμιποδίων . . .	. ἑ]τέ[ρ]ου-
ς; ΓΙΙΙΙ	. ω . . . . .
ων καὶ δέκα . . .	. . . .
συγγραφ	. . . .
ντωιτων	Ι . . ω;σι
ΙΙΙ . . . . τωι . . .	. ευ . ων
ειςανο	. εὐγων-
ιους	. ητοεν
ντωνωνοι	. ο . ε
θος . . ΙΛΝ[. . . .	κα]ὶ δυοῖ-
ν δακτύλο[ιν	.]ς . Ι τὰ-
ς συγγραφὰ[ς. . . .	. .] ἐπ;ιγν
ητω τῶι	. γδ;
ζων	. εμισθ.
ωσιν οαΓ. . . .	. ἐπὶ τῆι
θαλάττ[ηι. . . .	.]ήκον-
ταου	μὴ ἐλ-
αττο[ν	. οτατ;
ογραψασθ. . . .	. μι]σθο-
του Λ . ωδ	. λί;]θων εν
ῶν δεδοκι[μασμένων	.]ἐπ-
ιμελε	. ΛΙ κ-
ομιζον . , . . .	. : .
ι τουτωνωΙ	. . . .
ν μὴ ὑγιεῖ[ς	: . . .
παρὰ τὸ ἔργο[ν	. Ἐ]παφ[ρ-
οδίτωι ΛΓ . Λ	. . . . .
δραχμὰς	Ι ἡ-
μέραι πα	προ-
σοφείλη[ι. . . .	. νό-
μοις τοῖς. . . .	. ΝΕΑ;
της εἰςπρ. . . .	ΠΙΠΙ;
εσθαι τοὺς	. ⊏Ι;
ι ἀποτινέτω	. ΠΙΙ;
ους νόμους	. ΟΙ ἐ-
γγυητὴν αὐτο[. . . .	. μ[ηδ;

ενὶ μισθώσασ[θαι; . . . .]Ι
. μμέρος ἐπειδὰν . . . . τοῦ δὲ λ[οι]ποῦ
τ]ὸ ἥμισυ ἐπειδὰν . . . . ‾Ι
. . . .

Μικρογράμματον ἀπεδώκαμεν τὸ κείμενον τῆς μακρᾶς ταύτης ἐπιγραφῆς, ἐπειδὴ ἡ ἀθλία κατάστασις τῆς πλακός, ἀφ᾽ ἧς τὸ ἀντεγράψαμεν, μεγάλας παρεῖχε δυσκολίας εἰς τὴν διὰ κεφαλαίων πιστὴν ἀπόδοσιν τῶν πολλαχῶς βεβλαμμένων ἢ ἀμυδρῶν γραμμάτων καὶ ἔτι πλέον εἰς τὴν δεῖξιν τῆς σχετικῶς ὑπαλλήλου αὐτῶν θέσεως ἐν τοῖς στίχοις, ἀφοῦ τὸ ὅλον δὲν ἐχαράχθη κατὰ τὸ στοιχηδὸν σύστημα τῆς γραφῆς, ἀλλὰ μόνον μέρη τινά, ἄλλα δὲ πλησιάζουσιν εἰς αὐτὸ καὶ ἄλλα τελέως αὐτοῦ ἀπομακρύνονται, ἅτε συμπυκνουμένων ἢ ἀραιουμένων τῶν γραμμάτων, ἅμα δὲ καὶ μεταμειβόντων μέγεθος, καί τοι μένοντος τοῦ αὐτοῦ μήκους τῶν στίχων ἁπανταχοῦ[1]. Μόνον ἡ διὰ φωτογραφίας ἀπόδοσις τῶν ὁρωμένων ἐπὶ τοῦ λίθου ἤθελεν εἶναι πιστὴ κατὰ πάντα, καὶ ταύτην ἠθέλομεν προτιμήσῃ, ἂν ἤμεθα βέβαιοι, ὅτι ἤθελε τεχνικῶς ἐπιτύχῃ οὕτως, ὥστε νὰ μὴ συγχέῃ καὶ ἀπελπίζῃ τὸν ἀναγνώστην δι᾽ ὑπερμέτρων φωτοσκιάσεων, ὡς πολλάκις συμβαίνει. Ἀφοῦ δὲ περὶ τούτου βεβαίαν ἐλπίδα δὲν συνελάβομεν, προέβημεν εἰς τὴν ἔκδοσιν ὅπως προέβημεν. Ἄλλοι δὲ μεθ᾽ ἡμᾶς ἐκδόται τοῦ λίθου ἂς ποιήσωσι κατὰ τὸ αὐτοῖς δοκοῦν.

Ἡ πλάξ, ἡ ἔχουσα τὰ δοθέντα γράμματα, εὑρέθη τῇ 18 Ἀπριλίου τοῦ ἔτους τούτου, ὡς κάλυμμα κτιστοῦ τάφου τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, ἔξωθεν τοῦ ἀναφανέντος προπύλου τοῦ Ἀθήνησιν Ὀλυμπιείου. Εἶναι δὲ λίθου πεντελικοῦ, ὅλως ἀκόσμητος, πλάτους τανῦν 0,94, ὕψους 0,71, πάχους 0,10, καὶ ἦτό ποτε ἐπιγεγραμμένη ὅλη ἀμφοτέρας τὰς πλατείας πλευράς, ἀλλὰ δυστυχῶς ἔπαθε πρὸ αἰώνων διττὴν βλάβην. Ἐνῷ ἄνω, ἔνθα ἄρχονται οἱ στίχοι ἐπ᾽ ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν, σώζεται κενὸς γραμμάτων τόπος ὡς τεσσάρων στίχων, φανερόνων ὅτι ἐκεῖ εἶναι ἀρτία ἡ πλάξ, κάτω ἐξ ἐναντίας, ἔνθα ὁ τελευταῖος στίχος τῆς πλακός, τὰ γράμματα παρουσιάζουσι μόνον τὰ ἄνω αὐτῶν μέρη καὶ ἡ καθ᾽ ὅλον ἐκεῖ τὸ πλάτος φαινομένη ἀπόθραυσις, οὖσα καὶ κατά τι λοξή, ποιεῖ πρόδηλον, ὅτι μέρος σημαντικὸν τῆς ὅλης πλακὸς ἐξέλιπε, πιθανώτατα ἄλλο τόσον, ὅσον εἶναι τὸ σωζόμενον, ἂν πρέπει τις ἐξ ἀναλογίας ἄλλων ὁμοίας ἐπιγραφὰς ἐχουσῶν στηλῶν νὰ κρίνῃ, αἱ ὁποῖαι ἦσαν πάντοτε ἐπιμήκεις καὶ ὄχι ὡς ἡ ἡμετέρα νῦν σχεδὸν τετράγωνος. Ἄλλην βλάβην μεγαλλιτέραν ἔπαθεν ἡ πλὰξ ἐπὶ τῆς ἑτέρας τῶν ἐπιγεγραμμένων πλευρῶν κατὰ ἕνα πολὺ σπάνιον καὶ περίεργον τρόπον, νῦν τὸ δεύτερον εἰς ἐμὲ ἐκ πείρας γινόμενον γνωστόν· ἡ ὑποκάτω ἐπιφάνειά της, ἤτοι ἡ βλέπουσά ποτε τὸ κενὸν τοῦ τάφου, διεβρώθη ἐντελῶς ὑπὸ τῶν ἀνιουσῶν ἀτμίδων, καὶ μόνον τὰ ἄκρα αὐτῆς, τὰ ὁποῖα ἐπὶ τῶν κατὰ μῆκος τοῦ τάφου πλευρικῶν δύο τοίχων ἐστηρίζοντο, διέσωσαν ἑκατέρωθεν γράμματά τινα ὀλιγοστὰ πάντων σχεδὸν τῶν στίχων, ὅπως φαίνονται ἐν τῇ ἀντιγραφῇ μου ὑπὸ τὸ στοιχεῖον Β[1]. Αἱ βλάβαι δὲ τῆς ἐπάνω ἐπιφανείας, ἧς τὰ γράμματα ἀπεδόθησαν ὑπὸ τὸ στοιχεῖον Α, ἦσαν ἄλλου εἴδους· ἐπικρούσματα πολλὰ τυχαῖα, ἀποτριβαὶ καὶ ῥύπος ἐπικεκολλημένος σκληρότατος, μεταλλικὸς σχεδόν, ὅστις ὁπωσδήποτε ἀπεμακρύνθη, καὶ δυνατὸν ἐγένετο δι᾽ ἀναστροφῆς, ὑπτιάσεως, πάλιν ὀρθώσεως καὶ πλαγιάσεως τῆς βαρείας πλακὸς πρὸς τὸ διάφορον φῶς τῆς ἡμέρας νὰ ἀντιγραφῶσιν οἱ 164 αὐτῆς στίχοι ἐν χρόνῳ σχεδὸν διμήνῳ.

Ἡ οὕτω εἰς φῶς προελθοῦσα ἐπιγραφὴ σημαντικῶς αὐξάνει τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῶν περὶ τὰς Ἑλληνικὰς οἰκοδομὰς ἐπιγραφῶν, ὁποίας ἐν τοῖς τελευταίοις χρόνοις ὄχι ὀλίγας ἀνέδωκεν ἡ ἀρχαιοβριθὴς ἡμῶν πατρὶς καὶ ἔξω τῶν Ἀθηνῶν, ἐκ Τεγέας, Ἐρετρίας, Λέσβου, Δήλου, Λεβαδείας, Ἐλευσῖνος, Πειραιῶς, Ἐπιδαύρου[2]. Ἀναφέρεται δ᾽ αὕτη εἰς οἰκοδομήν τινα δημοσίαν ἐν Δήλῳ (ἴδε πλευρᾶς Α

[1] Οὕτω λοιπὸν οἱ πλεῖστοι μὲν στίχοι ἔχουσιν ἀνὰ 76 γράμματα, συναριθμουμένων καὶ τῶν σημείων στιγμῆς, ὀλίγοι ἀνὰ 75, 77, 78, εὑρέθησαν δὲ καὶ δύο ἔχοντες ὁ μὲν 89, ὁ δὲ 91 γράμματα.

[1] Τὸ πρῶτον τοιαύτης διαβρώσεως παράδειγμα ἐπὶ μεγάλης στήλης ἴδε ἐν Ἀθηναίου τόμῳ 7ῳ (τοῦ ἔτους 1878) σελ. 87 κ. ἑξ.

[2] Λατινικὰς τοιαύτας ἐκ Ρώμης ἢ ἄλλοθεν τῆς Ἰταλίας δὲν γνωρίζω σωζομένας, εἰ καὶ οἰκοδομικώτατοι ἐγένοντο οἱ Ρωμαῖοι, καὶ ἔχομεν τοῦ Βιτρουβίου τὸ de architectura σύγγραμμα, τὸ μόνον ἐκ τῆς ἀρχαιότητος τοῦ εἴδους τούτου.

στίχ. 2. 12. 14.) ἀνεγερθεῖσαν κατὰ τὰ μέσα, ὑποθέτω, τοῦ 3[ου] πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος, ὅτε ἔτι κατεῖχον τὴν νῆσον ἐκείνην οἱ Ἀθηναῖοι πρὶν ἢ τὴν ἀποβάλωσι μετὰ τὸν Λαμιακὸν πόλεμον[1]. Εἰς τὸν 3[ον] αἰῶνα ἄγουσιν ἡμᾶς ἡ ὑγιὴς φρασεολογία, ἡ ὀρθογραφία καὶ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων, εἰ καὶ τὸ χάραγμα τούτων ἔν τισι μάλιστα μέρεσι τῆς Β πλευρᾶς φαίνεται ἀμελέστερον καί πως ἰδιορρυθμότερον, ὥστε νὰ ὑποπτεύῃ τις, ὅτι οὐχὶ ἡ αὐτὴ χεὶρ τὴν ὅλην πλάκα ἐχάραξε, καὶ οὐδὲν θαῦμα, ἂν ἐν τόσον ἐκτενεῖ ἐπιγραφῇ συνέβη τοῦτο. Ἐγὼ μάλιστα νομίζω, ὅτι καὶ ἐκτενεστέρα ποτὲ αὕτη συνετέθη ἢ ὥστε νὰ περιληφθῇ ἐν μιᾷ μόνῃ στήλῃ, τῇ νῦν κεκολοβωμένῃ· εἰκάζω δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ ὅτι οὐδεμία λέξις εὑρίσκεται ἐν τῇ φρασεολογίᾳ τῶν ἀνωτάτω στίχων ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν, ἐμφαίνουσα, ὅτι ἡ ὄντως ἀρχὴ τῆς δημοσίας ταύτης ἐπιγραφῆς ἐκεῖ ποτε ὑπῆρξε διατετυπωμένη[2].

Ὢν δὲ ἐν ἀμφιβολίᾳ περὶ τοῦ τίς τῶν δύο πλευρῶν εἶναι ἡ ἡγουμένη καὶ τίς ἡ ἑπομένη, προέταξα ἐν τῇ μεταγραφῇ μου τὴν πληρεστέραν Α, καὶ τιμῆς χάριν καὶ ἐκ λόγων τινῶν ἀχθείς, ὧν ἡ ἐνταῦθα κατάλεξις εἶναι περιττή, ἀφοῦ οὐδεὶς αὐτῶν ἐπιβάλλεται πειστικῶς εἰς τὸν καὶ ἄλλως τυχὸν ἢ ἐγὼ σκεπτόμενον. Μόνος πειστικὸς λόγος θὰ ἦτο, ἂν ἐν τῇ Β πλευρᾷ, στίχῳ 14[ῳ] ἐσώζετο ὁλόκληρον τὸ ὄνομα τοῦ μηνός, ἵνα ἐκ παραβολῆς πρὸς τὸν Βοηδρομιῶνα, τὸν ἀναγινωσκόμενον ἐν στίχῳ 27 τῆς Α πλευρᾶς ἐβλέπομεν, τίνες πράξεις χρονικῶς προηγήθησαν, ἑπομένως δὲ καὶ ἀνεγράφησαν ἐν τῷ δημοσίῳ τούτῳ ἐγγράφῳ κατὰ τὴν πρέπουσαν σειράν· διότι εἶναι προφανές, ὅτι τὸ ἔγγραφον τοῦτο δὲν εἶναι ἁπλῶς συγγραφὴ ἐργωνίας ὁρίζουσα τὸ τί δεῖ γενέσθαι, ἐξ ὁποίου καὶ ὁπόσου ὑλικοῦ καὶ τὰ περὶ μισθωμάτων, προστίμων καὶ ἐγγυήσεων, ἀλλὰ περιέχει, (καθὼς λ. χ. ὁ «λόγος ἐπιστατῶν Ἐλευσινόθεν» ὁ ἐν Ἐφημ. Ἀρχ. 1883, σελ. 110), καὶ τετελεσμένων ἔργων καὶ ἀναλωμάτων ἀναγραφὴν ἐν ὡρισμέναις χρονικαῖς περιόδοις, κατὰ πρυτανείας δηλαδή. Ἀναφέρονται δὲ ἐνταῦθα *συγγραφαὶ* μὲν δίς, ἐν Α, στ. 15. Β, στ. 39, *συγγραφὴ* δὲ τετράκις, ἐν Α, στ. 16. 18. 19. 21, πλεονάκις δὲ «ἔργον ὃ ἂν ᾖ μεμισθωμένος ὁ δεῖνα», ἐξ ὧν πρέπει τις νὰ συμπεράνῃ, ὅτι τμηματικῶς ἐξεδόθη τὸ ἔργον καὶ πρὸς πλείονας τοῦ ἑνὸς ἐργώνας, ἤ, ὡς ἐνταῦθα λέγονται πάντοτε, *μισθωτὰς* ἐγένοντο συμφωνίαι, ἐξ ὧν μόνου ἑνὸς τὸ ὄνομα διεσώθη, ὄντος ξένου (ἐν Α, στ. 29-30), ἕπονται δ' ἐκεῖ καὶ οἱ ἐγγυηταί του Ἀθηναῖοι. Ὁ αὐτὸς ξένος μισθωτὴς ἀναγινώσκεται καὶ ἐν Β, στ. 13-14, ἄνευ τῶν ἐγγυητῶν ἐκεῖ[1]. Περιεργοτάτη δὲ καὶ πρωτοφανὴς ἐμοὶ φράσις περὶ ἐγγυήσεως ἀναγινώσκεται ἐν Α, στ. 17-18 ἥδε· «τοὺς ἐγγυητὰς καθιστάναι κατὰ :X: ἀξιόχρεως». Νομίζω, ὅτι ἑρμηνευτέα = κατὰ χιλιάδα δραχμῶν, δηλ. ὅσαι χιλιάδες, τόσοι ἐγγυηταί, ἵνα μὴ ἡ πολιτεία διακινδυνεύῃ περὶ τὴν εἴσπραξιν μεγάλων ποσῶν. Καινοφανὲς δὲ καὶ τὸ ἐν στ. 27 *κυρωτὴς* καὶ τὸ ἐν στ. 28 *δικαστη(ρ)ιο*, ὧν ἡ καθόλου μὲν ἔννοια δὲν εἶναι τόσον δυσξύμβλητος ἐν τῇ θέσει ἐν ᾗ εὑρίσκονται, δύσκολος δὲ ἡ περὶ αὐτὰ διὰ λέξεων συμπλήρωσις. Ἀρχιτέκτων ἀναφέρεται ἐν Α, στ. 6 καὶ 11, ἴσως καὶ ἐν στ. 2. ὑπαρχιτέκτων δὲ ἐν στ. 8-9. 13[2]. Ἀρχὴ δὲ ἀνωτέρα, ἥτις πάντα τὰ περὶ τῆς προκειμένης οἰκοδομῆς διοικεῖ, ἐκφαίνεται καινοφανῶς ἐμοὶ ἡ τῶν *ναοποιῶν* ἐν στ. 16. 20. Β, στ. 8. ὄχι δὲ ἡ συνήθης ἐν Ἀθήναις τῶν ἐπιστατῶν, νεωποιοὶ ὅμως εὕρηνται παρὰ Πολυδεύκει, ἐν ἐπιγραφαῖς δὲ ἄλλων Ἑλληνικῶν πολιτειῶν *νεωποῖαι* καὶ *ναποῖαι*, *ναοποιοὶ* δὲ καὶ *ναοποϊκὸς νόμος* ἐν τῇ ἐκ Λεβαδείας ἐπιγραφῇ καὶ ἕτερος αὐτόθι *νόμος κατοπτικός*, *νόμοι* δὲ ἐν ταύτῃ τῇ ἡμετέρᾳ ἐν Β, 57-58. 62.

Τοσαῦτα περὶ τούτων συντόμως. Ὁποία δέ τις ἦτο ἡ ἐν Δήλῳ οἰκοδομή, ἂν ναὸς ἢ στοὰ ἢ ἄλλο τι, ἄδηλον· ὅτι ὅμως εἶχε παραστάτας καὶ στύλους καὶ ἐπίκρανα, ἐκ διαφόρων στίχων τῆς Α πλευρᾶς ἐξάγεται, ὡς καὶ ὅτι ἦτο μεγάλη τις, ἀφοῦ ἐν μὲν Α, στ. 17 ὁρίζεται χρόνος 8 μηνῶν δι' ἕν, ὑποθέτω, τμηματικῶς δεδομένον ἔργον καὶ ἐν στ. 26 λέγεται ἀνηλωμένον ποσὸν δρ. 4926, ἐν μιᾷ, ὑποθέτω, πρυτανείᾳ, ἐν δὲ στ. 28 ἀναγράφονται λίθοι 667, ὧν τινες λίαν μεγάλοι ὁρίζονται ἐν τέλει τῆς ἑπομένης λεπτομεροῦς ἀπαριθμήσεως. Τοιαύτη δὲ

[1] Γνωστὸν δὲ ὅτι ὕστερον πάλιν κατὰ τὸν 6[ον] πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα ἀνεκτήσαντο αὐτήν.

[2] Τοὐναντίον μάλιστα, τὰ εὐθὺς ἐν τέλει τοῦ α' στίχου τῆς Α πλευρᾶς ἀναγινωσκόμενα «καὶ τἆλλα πάντα ποιήσει κατὰ ταὐτὰ τοῖς» κτλ. προδήλως εἶναι συνέχεια λόγου μακροῦ προηγηθέντος.

[1] Ἡ παράλειψις αὕτη τῶν ἐγγυητῶν ἦτο εἷς τῶν λόγων, οὓς ὑπηνίχθην ἀνωτέρω ὡς ὑποδεικνύοντας, ὅτι ἐπιτακτέα ἡ Β πλευρά.

[2] Ἡ λέξις ὑπαρχιτέκτων πρῶτον ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ἐκ Λεβαδείας ἐπιγραφῇ, ἐν Ἀθηναίου τόμῳ Δ[ῳ] (τοῦ 1875) σελ. 373.

λίθων ἄλλη ἀναγραφὴ ὑπάρχει καὶ ἐν τῇ Β πλευρᾷ, μόνον βραχυτέρα κατὰ 9 στίχους. Ἃς σημειωθῇ δέ, ὅτι οἱ λίθοι οὐδαμοῦ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ ὀνομάζονται ἐκ τόπου τινός, ὡς τοῦτο γίνεται μάλιστα ἐν τῇ Ἐλευσινιακῇ ἐπιγραφῇ, τῇ ἐν Ἐφημ. Ἀρχ. 1886, σελ. 186 κ.ἑξ. ἔνθα μνημονεύονται λίθοι ἐξ Ἀκτῆς, ἐξ Αἰγίνης, Πεντελῆθεν, καὶ Ἐλευσινιακὴ πέτρα. Ἀλλὰ θεωρῶ πιθανόν, ὅτι καὶ οἱ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιγραφῇ λίθοι καὶ ἐν γένει τὸ ὑλικὸν ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Δῆλον ἐκομίσθησαν (ἴδε Α, στ. 10-13. 58. Β, στ. 43). Καὶ ἐκεῖνα τὰ «*τὸν λίθον ἕκαστον δρ(αχμῆς)*», τὰ ἐν Α, στ. 29 ἀκολουθοῦντα εὐθὺς μετὰ τὸν ἀριθμὸν 𐅅Η𐅄ΔΓΙΙ=667, οὐδὲν ἄλλο δηλοῦσιν ἢ ὅτι ἡ κομιδὴ ἢ ὁ ναῦλος εἰς Δῆλον ἦτο μιᾶς δραχμῆς δι' ἕκαστον λίθον μικρὸν ἢ μέγαν[1].

Πολλὰ ἄλλα τῆς ἐπιγραφῆς, δεόμενα ἐπιστασίας, παραλείποντες, ἰδίως τὰ ἐν τῷ ἄνω μέρει τῆς Α πλευρᾶς ἀτελῶς ἢ καὶ κακῶς παρ' ἡμῶν ἀνεγνωσμένα, ἅπερ ἔμειναν καὶ ἀδιανόητα, ὀφείλομεν ὅμως νὰ εἴπωμέν τι περὶ στίξεως, τῆς ἐν αὐτῇ, καὶ περὶ σφαλμάτων, ἃ θεωρητέα ὡς παρὰ τοῦ χαράξαντος τὴν πλάκα γενόμενα. Λοιπὸν πρῶτον τὰ σφάλματα· τοιοῦτο θεωρῶ ἐν Α, στ. 10 τὸ περιττεῦον ΟΥ, πλὴν ἂν τις εἴπῃ, ὅτι θετέον πρὸ αὐτοῦ ἐν Τ. Ἐν στ. 12 τὸ εἰς ἀντί ἐς. Περὶ τοῦ ἐν στ. 42 Δ ἤδη ἐλάλησα ἐν τῇ προηγηθείσῃ σημειώσει. Τὴν δίστιγμον στίξιν τοῦ ἀρχετύπου τὴν μεταξὺ τῶν ἀριθμητικῶν γραμμάτων καὶ εἴπου ἀλλαχοῦ, ἐτήρησα ἀκριβῶς· ὅπου δὲ ἐν τοιαύταις χώραις δὲν τὴν βλέπει τις ἐν τῇ μεταγραφῇ μου, ἐκεῖ ἂς πιστεύσῃ, ὅτι καὶ ὁ λίθος δὲν τὴν ἔχει. Ἀλλαχοῦ δὲ τῇ τοῦ λόγου ἐννοίᾳ ἐπικουρῶν ἔθηκα ἐξ ἐμοῦ νεωτερικὰ στίξεως σημεῖα τὸ κόμμα καὶ τὴν ἄνω τελείαν, οὐδέποτε δὲ τὴν τελείαν, διότι ταύτην μετεχειρίσθην κατὰ τὸ κοινὸν ἔθος πρὸς δήλωσιν τῶν ὄντως ἢ τῶν ἐξ ὑποθέσεως ἐκλιπόντων γραμμάτων, καὶ περὶ τοῦτο ὅσῃ μοι δύναμις ἐσπούδασα νὰ εἶμαι ἀκριβής.

Δύω ἔτι σημειωμάτια περὶ δύω ὀνομάτων ἀνδρῶν. Ὁ ἐν Α, στ. 30 πατὴρ ἐγγυητοῦ *Πίστων* Ἀθμονεὺς εἶναι πρόγονος ἢ ἄλλως συγγενὴς τοῦ *Πιστωνίδο* Ἀθμονέως τοῦ ἐν τῇ Ἐλευσινίᾳ ἐπιγραφῇ, τῇ ἐν Ἐφ. Ἀρχ. 1886, σελ. 186. Τὸ ἐν Β, στ. 53-54 ὄνομα *Ἐπαφροδίτου*, τὸ τόσον συχνὰ ἐν τοῖς ὕστερον Ἑλληνορρωμαϊκοῖς χρόνοις ἐν βιβλίοις τε καὶ ἐπιγραφαῖς ἀπαντῶν, πρῶτον ἴσως ἐδῶ χρονολογικῶς ἐνεφανίσθη.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 13 Ἰουλίου 1887.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ

ΣΚΥΦΟΙ ΒΟΙΩΤΙΚΟΙ ΔΥΟ

(Πίναξ 5)

Τὸν Μάρτιον τοῦ 1884 ἐξεδώκαμεν ἐν τῇ ἐφημερίδι ταύτῃ δύο σκύφους Βοιωτικούς, ἔχοντας ἐκτύπους παραστάσεις ἐκ τῆς ἀρχαίας ἡρωολογίας μετ' ἐξηγήσεων πολυγραμμάτων, καὶ τοὺς ἐθεωρήσαμεν ὡς καινοφανῆ μνημεῖα, ἀνάλογα τῶν ἐκ λίθου ἐκείνων ἢ γύψου πινάκων, ὁποῖος εἶνε ὁ Ἰλιακὸς (tabula Iliaca) καὶ ἄλλοι, ὅσους περιέλαβέ ποτε ὁ O. Jahn ἐν τῷ βιβλίῳ του Griechische Bilderchroniken, Bonn, 1873. Εἴχομεν δὲ τότε εἰπῆ, ὅτι καὶ τρίτον σκύφον ὅμοιον, περιελθόντα εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, ἐμέλλομεν προσεχῶς νὰ ἐκδώσωμεν· ἀλλ' ἀνεβλήθη ὕστερον τὸ πρᾶγμα. Τώρα δέ, ἀφοῦ τὸ Μουσεῖον τῆς Ἑταιρίας ἀπέκτησε νεωστὶ ἐξ ἀγορᾶς καὶ τέταρτον ἄλλον ὅμοιον σκύφον, ὡσαύτως ἐκ Βοιωτίας, ἐκδίδομεν

[1] Περίεργα δὲ τὰ περὶ τὸν κατάλογον τῶν λίθων τούτων. Μελετήσας ἐγὼ αὐτόν, ὄντα μετὰ τόσον θαυμαστῆς ποικιλίας μέτρων συντεταγμένον, εὗρον, ὅτι ἐν Α, στ. 42 τὸ ἀριθμητικὸν γράμμα Δ, ὃ μετ' ἐρωτηματικοῦ ἀμφιβολίας ἐνέθηκα ἐν τῇ μεταγραφῇ μου, δύναται καὶ ὡς Γ νὰ ἀναγνωσθῇ. Ἀλλ' εἴτε ἐχαράχθη ποτὲ ὡς Γ εἴτε ὡς Δ, θεωρητέον κατ' ἄμφω ὡς ἡμαρτημένον τυπικῶς· διότι δὲν ἔπρεπε νὰ καταλεχθῶσι *χωριστὰ* δύο διάφορα ἢ δύο ἴσα ποσὰ λίθων, ἔχοντα τὸ αὐτὸ μῆκος καὶ πλάτος, ὅπως γίνεται εὐθὺς ἐκεῖ ἐν τῷ αὐτῷ στίχῳ καὶ τῷ ἐφεξῆς, οὐδαμοῦ δὲ ἄλλοθι· ἀλλ' ἔπρεπε νὰ συμπροστεθῶσι τὰ δύο ποσὰ λίθων καὶ γίνωσιν ἕν. Ἐν τούτοις μόνον ἂν πιστευθῇ τὸ Δ, ἐκβαίνει ὁ ἀριθμὸς πάντων τῶν ἐπὶ μέρους καταλεχθέντων λίθων ὢν 667, δηλ. αὐτὸς ὁ ἐν στ. 28 ἀναγεγραμμένος 𐅅Η𐅄ΔΓΙΙ σωστότατος.

τοὺς δύο ὁμοῦ ἐν τῷ Ε^{φ} πίνακι, ἐσχεδιασμένους ὑπὸ τοῦ τεχνίτου Gilliéron, πρῶτον δὲ ὑπὸ τὸν ἀριθ. 1 τὸν τέταρτον, ὡς καὶ πολὺ τοῦ τρίτου ἀξιοπεριεργότερον.

Ὁ σκύφος οὗτος (ὕψους 0,08, διαμέτρου 0,135, περιφερείας 0,43) εἶναι ἐρυθρωπὸς τὸ χρῶμα, καί, ὡς ὁρᾶται ἐν τῇ ἀπεικονίσει, σῶος, οὐδὲν σχεδὸν παθὼν ἐκ τοῦ χρόνου· ἀλλὰ ἡ ἐκ τῆς μήτρας ἀποτύπωσίς του ἀρχῆθεν ὄχι καλῶς ἐπιτυχοῦσα ἀφῆκεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας του φλυκταινώδεις τινὰς μικρὰς διαῤῥωγὰς τοῦ πηλοῦ ἢ γραμμικὰς ἐξάρσεις, συγχεούσας ἐνιαχοῦ τὸν θεατήν, μέρη δέ τινα πάλιν τῶν μορφῶν, μάλιστα αἱ κεφαλαί, φαίνονται ἐπιπέδως πεπιεσμένα. Τῆς αὐτῆς ἀνεπιτυχοῦς ἐκ τῆς μήτρας ἀποτυπώσεως ἀποτέλεσμα εἶναι καὶ ἡ πολλὴ τῶν πλείστων γραμμάτων ἀσάφεια. Ταῦτα δὲ ἐκρίναμεν ἀναγκαῖον νὰ δηλώσωμεν ἐνταῦθα, ἵνα μὴ τὰ ἐν τῷ πίνακι ἐκληφθῶσιν ὡς ἀποτριβαὶ τῆς ἐπιφανείας ἢ ἀτέλειαι τῆς ἀπεικονίσεως. Καὶ νῦν ἐρχόμεθα ἐπ' αὐτὴν τὴν ἐκ δεκαπέντε μορφῶν συνισταμένην παράστασιν.

Αὕτη δεικνύει ἡμῖν τὰ πλεῖστα τῶν δρωμένων ἐν τῷ σωζομένῳ τοῦ Εὐριπίδου δράματι «Ἰφιγενεία τῇ ἐν Αὐλίδι», ἀλλ' ὄχι πάντα, οὔτε ἴσως καθ' ἣν ὁ ποιητὴς τὰ ἐξέθηκεν ἀκολουθίαν, (ὡς τοὐλάχιστον ἡμεῖς νομίζομεν). Ὁ τεχνίτης ὅ,τι τοῦ δράματος ἠθέλησε νὰ παραστήσῃ περιέλαβεν εἰς ἓξ συστάδας μορφῶν, οἱονεὶ σκηνάς, (τὰς μὲν τρεῖς τριπροσώπους, τὰς δ' ἄλλας τρεῖς διπροσώπους), ἐπιγράψας ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς τῶν μορφῶν, καθὼς ἐνεχώρει, τὸ ἑκάστης μορφῆς ὄνομα, ἐν χώρῳ δέ τινι εὐρυτέρῳ, ὃν ᾠκονόμησε μεταξὺ τῆς δ^{ης} ἀπ' ἀριστερῶν τῷ ὁρῶντι καὶ τῆς ε^{ης} συστάδος, ἐνέθηκε τά· *Εὐριπίδου Ἰφι-*
γενείας
ἄνευ τοῦ «ἐν Αὐλίδι», εἰ καὶ εἶχε τόπον πρὸς τοῦτο. Τὰ δὲ ὀνόματα, ὡς ἀρχῆθεν ἐπεγράφησαν, πάντα σωζόμενα, εἶναι δεκατέσσαρα τὰ ἑξῆς, γινομένης ἀρχῆς ἐξ ἀριστερῶν καὶ καθ' ἃς ἐγὼ συστάδας ἓξ τὰ θεωρῶ ἑνούμενα·

1. *Ἀγαμέμν-Ἰφιγένεια*
ων
2. *Ἀχιλλεὺς Κλυτα-ιμή-Ἰφιγένεια*
στ- ρα
3. *πρέσσβυς Κλυταιμήστ-*
ρα
4. *Ἀχιλλεὺς Κλυταιμή-*
στρα
5. *Ὀρέστης Κλυταιμήστ-*
ρα
6. *Ἰφιγένεια: Ἀγα-μέΝ;ων Κλυταιμήστ-*
ρα

Οὕτω ἐπαναλαμβάνεται δὶς τὸ Ἀγαμέμνων, τρὶς τὸ Ἰφιγένεια, δὶς τὸ Ἀχιλλεύς, πεντάκις τὸ Κλυταιμήστρα, ἅπαξ τὸ *πρέσσβυς*[1] καὶ ἅπαξ τὸ Ὀρέστης (διότι ὁ ἐν τῇ α^{η} συστάδι ἀπεικονισμένος Ὀρέστης ἔμεινεν ἀνεπίγραφος).

Ταῦτα μὲν οὕτως· θεωρήσωμεν δὲ νῦν ἑκάστην τῶν παραστάσεων. Ἐκφραστικώτατα μὲν καὶ σαφέστατα διατετυπωμένη φαίνεται ἡμῖν μία ἐκ τῶν ἓξ συστάδων, ἡ γ^{η} ἀπ' ἀριστερῶν, ἡ δίμορφος, ἥτις ταὐτίζεται ἀκριβῶς μὲ μίαν τῶν ἐν τῷ Εὐριπιδείῳ δράματι σκηνῶν, ἐκείνην, ἐν ᾗ ὁ γηραλέος καὶ πιστὸς τοῦ οἴκου δοῦλος, ὁ πρέσσβυς, δρομαῖος καὶ ἐν σφοδρᾷ πάθους κινήσει ἐπεισπεσὼν ἀποκαλύπτει εἰς τὴν οἷον ἔμπληκτον ἱσταμένην Κλυταιμήστραν τὴν ἀπαισίαν βουλὴν τοῦ Ἀγαμέμνονος περὶ τῆς Ἰφιγενείας, λέγων (στίχ. 873 τοῦ δράμ.)· «παῖδα σὴν πατὴρ ὁ φύσας αὐτόχειρ μέλλει κτανεῖν!». Ἐκ τῶν ἄλλων συστάδων ἡ α^{η} καὶ ἡ ς^{η} φαίνονταί μοι καλῶς μὲν συντεθειμέναι, ἀλλ' οὐχὶ τόσον σαφεῖς. Ὅμως δὲ δοκιμάζομεν καὶ τούτων καὶ τῶν ἄλλων τὴν ἑρμηνείαν. Ἡ α^{η} λοιπὸν ἀπ' ἀριστερῶν κατὰ τὰ ἐπ' αὐτῆς γράμματα παριστάνει μὲν τὴν Ἰριγένειαν, τῇ δεξιᾷ αὐτῆς ἐφαπτομένην τῆς ἀριστερᾶς τοῦ ἐπικεκαλυμμένου τὴν κεφαλὴν πατρός της, ἐν ταὐτῷ δὲ προσάγουσαν καὶ τὸν μικρὸν ἀδελφόν της, ἀλλὰ δὲν εἶναι φανερόν, ἂν παρεστάθη ἐδῶ ἡ πρώτη τῶν τριῶν τούτων προσώπων ἐν Αὐλίδι συνάντησις, (ὅτε ἦτο καὶ τετάρτη παροῦσα ἡ Κλυταιμήστρα)· ἢ ἡ ἱκεσία ἣν ἱκετεύει ἡ δύστηνος κόρη (ἐν στίχ. 1241 κ.ἑξ.) μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ της τὸν πατέρα

[1] Ἐν τοῖς τοῦ «δράματος προσώποις», τοῖς ἐκδιδομένοις πρὸ τοῦ κειμένου τῆς Ἰριγενείας ἐν Αὐλίδι, τὸ πρόσωπον τοῦτο καλεῖται *πρεσβύτης*· ἀλλ' ἐν τῷ δράματι αὐτῷ ἐν στίχῳ α' ἀναγινώσκομεν τὸ ἐκ στόματος τοῦ Ἀγαμέμνονος προφερόμενον «ὦ πρέσβυ», καθὼς δηλ. καὶ ἐπὶ τοῦ ἀγγείου κεῖται. Τὰ δὲ δύο σίγμα τῆς λέξεως ταύτης, τὰ πρὸ τοῦ βῆτα, ἔχουσιν ἀνάλογα τὰ δύο σίγμα, τὰ ἀπαντῶντα συχνὰ ἐν ἐπιγραφαῖς πρὸ τῶν θ, κ, τ. Ἴδε λ. χ. τοὺς πίνακας τῆς ὑπὸ Dittenberger ἐκδοθείσης Sylloge inscriptionum graecarum.

ὑπὲρ τοῦ νὰ μὴ ἀποθάνῃ ἄωρος. Κλίνω δὲ μᾶλλον ὑπὲρ τῆς προτέρας ἐκδοχῆς. Ἡ 6α συστὰς παριστάνει ἴσως ὄχι τὴν πρώτην, ἀλλὰ τὴν δευτέραν συνάντησιν τοῦ Ἀχιλλέως μετὰ τῆς Κλυταιμήστρας, ὅτε ἡ Ἰφιγένεια, αἰδουμένη τὸν ἐκ Θεσσαλίας ἥρωα, ὁρμᾷ ν' ἀποχωρήσῃ ἐκ μέσου, ἡ δὲ μήτηρ της στρεφομένη πρὸς αὐτὴν θέλει νὰ τὴν κρατήσῃ, ἵνα συνικετεύσωσιν αὐτὸν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας της (κατὰ τὰ ἐν τῷ δράμ. στ. 1338 κ.ἑξ.). Τὰ τῆς γης συστάδος εἴπομεν ἤδη. Ἡ δη φαίνεται μέν πως παριστάνουσα τὸν Ἀχιλλέα ἐκθαμβούμενον ἐπὶ τῇ ἀνακοινώσει τῆς Κλυταιμήστρας περὶ τῆς μετὰ τῆς Ἰφιγενείας γαμικῆς του συζεύξεως, ἐνῷ αὐτὸς οὐδὲν προεγνώριζε (στίχ. τοῦ δράμ. 837 κ.ἑξ.). ἀλλ' ἴσως μᾶλλον εἰκονίζεται ἐδῶ ὁ Ἀχιλλεὺς ὑπισχνούμενος ἱπποτικῶς τῇ Κλυταιμήστρᾳ τὴν σωτηρίαν τῆς θυγατρός της, τῆς κληθείσης μνηστῆς του, ἂν τις ἤθελε πειραθῇ ἄκουσαν αὐτὴν νὰ ἀγάγῃ ἐπὶ τὸν βωμὸν (στίχ. τοῦ δράμ. 1365 κ. 1427). Ἡ εη, ἡ κατὰ τὰ γράμματα παριστάνουσα τὴν Κλυταιμήστραν καὶ τὸν Ὀρέστην, ἀμφίβολον εἶναι, ἂν πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ὡς αὐτοτελὴς συστάς, ἢ ὡς ἐν σχέσει στενῇ πρὸς τὰς τρεῖς τῆς ἑπομένης συστάδος μορφάς· τοῦτο ἴσως μᾶλλον, καὶ τότε δυνατὸν εἰπεῖν, ὅτι ἡ Κλυταιμήστρα παρεστάθη ἐδῶ ὀλίγον πρὸ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἐστράφη πρὸς τὴν Ἰφιγένειαν ἵνα τῇ εἴπῃ τὰ ἐν στίχῳ 1452 τοῦ δράματος «προσέλκυσαί νιν (Ὀρέστην) ὕστατον θεωμένη». Ἀλλὰ μετ' ἐνδοιασμοῦ πολλοῦ λέγω ταῦτα, καθ' ὅσον τὸ βάσιμον αὐτῶν ἢ μὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἑρμηνείας τῆς ἑπομένης ϛης καὶ τελευταίας συστάδος. Αὕτη δὲ εἶναι μὲν ζωηροτάτη καὶ ἔχει τινὰ μεγαλοπρέπειαν, ἀλλὰ καὶ ἀσάφειαν. Ἂν δὲν εἶναι ἡ πρωτίστη τῆς ὅλης οἰκογενείας ἐν Αὐλίδι ἐντάμωσις, (ὑπὲρ ἧς ἐκδοχῆς συνηγορεῖ μὲν ἡ ἐπισπερχὴς κίνησις τῆς Ἰφιγενείας, κατὰ τὰ ἐν τῷ δράμ. στίχ. 631-2: «ὦ μῆτερ, *ὑποδραμοῦσα γ'*, ὀργισθῇς δὲ μή, πρὸς στέρνα πατρὸς στέρνα τἀμὰ προσβαλῶ.», ἀντίκειται δὲ ἡ περίλυπος ὀπίσω τοῦ θρόνου τοῦ Ἀγαμέμνονος στάσις τῆς Κλυταιμήστρας)· τότε θὰ εἶναι ἐδῶ συνεπτυγμέναι ὑπὸ τοῦ παλαιοῦ τεχνίτου δύο διαφορόχρονοι κατὰ τὸ δρᾶμα πράξεις, ἡ μέν, ὅτε δέεται τοῦ πατρὸς ἡ κόρη νὰ λυπηθῇ τὴν νεότητά της, ἐνῷ ἐκεῖνος κάθηται στυγνὸς καὶ ὁμολογεῖ, ὅτι ἀνάγκη αὐτῷ νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν μαντείαν τοῦ Κάλχαντος καὶ τὴν ἀπαίτησιν τοῦ Ἀχαϊκοῦ στρατοῦ, καὶ τέλος ἀπέρχεται τῆς σκηνῆς· ἡ δέ, ὅτε ὁ ποιητὴς παρέστησε τὴν Ἰφιγένειαν μὴ στέργουσαν εἰς τὴν ὑπὲρ αὐτῆς παρέμβασιν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ ἀναγγέλλουσαν λόγῳ γενναίῳ, ὅτι παραχωρεῖ τὸ ἑαυτῆς σῶμα τῇ Ἑλλάδι, παρακαλοῦσαν δὲ καὶ τὴν μητέρα νὰ μὴ μισῇ τὸν ἄνδρα αὐτῆς· ἀλλ' ἡ Κλυταιμήστρα ἀπηλπισμένη ἵσταται ὄπισθεν τοῦ θρόνου καὶ οὐ μόνον πενθεῖ, ἀλλ' ἴσως καὶ βυσσοδομεύει ἤδη τὰ ἐν τῷ τοῦ δράμ. στίχῳ 1456: «δεινοὺς ἀγῶνας διὰ σὲ κεῖνον δεῖ δραμεῖν».

Τοσαῦτα ἐκρίναμεν ῥητέα περὶ τῶν παραστάσεων, ἀποσιγῶντες τινὰς τῶν ἐν ἡμῖν ἐνδοιασμῶν περὶ ἑκάστης τῶν συστάδων, καθὼς καὶ περὶ τῆς ἀκολουθίας αὐτῶν τῆς σχετικῆς. Δὲν δυνάμεθα δὲ νὰ μὴ ἐκφράσωμεν τὴν ἀπορίαν ἡμῶν ἐπὶ τῷ ὅτι δὲν παρεστάθησαν ὑπὸ τοῦ ἀγγειοπλάστου δύο σκηναὶ ἐκ τῶν παρ' Εὐριπίδῃ, ἡ αη ἐν τῷ δράματι ἡ μεταξὺ τοῦ πρεσβύτου καὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἥτις εἰς ἡμᾶς ὅ,τι καὶ ἂν λέγωσιν ἄλλοι, πολὺ ἀρέσκει· ἔπειτα ἡ ἄλλη, ἡ διπαθὴς οὕτως εἰπεῖν καὶ πολλῆς ἐκτάσεως ἐκείνη σκηνή, ἡ μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν Μενελάου καὶ Ἀγαμέμνονος. Τὴν δὲ τελευταίαν τοῦ δράματος σκηνήν, ἐν ᾗ ἡ τοῦ ἀγγέλου ῥῆσις πρὸς τὴν Κλυταιμήστραν περὶ τοῦ θαυμασίου τέλους τῆς περὶ τὴν Ἰφιγένειαν θυσίας καὶ ἡ πρὸ τοῦ ἀπόπλου ἀποχαιρετιστήριος τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐπίσκεψις, ἥτις εἶναι σχεδὸν τυπική, κατὰ τὰς σημερινὰς pour prendre congé· ταύτην, λέγομεν, τὴν σκηνήν, καὶ ἂν πολὺ ἔτι ἐκτενεστέρα ἦτο ἢ ὅ,τι εἶναι (περιέχει δὲ 98 στίχους), δὲν ἤθελε, νομίζομεν, ποθήσῃ οὐδεὶς τοῦ σκύφου θεατής, ὡς ὄντων τῶν κατ' αὐτὴν ἀπροσφόρων εἰς τεχνικὴν παράστασιν[1].

Περὶ εὐτεχνίας ἢ ἀτεχνίας τοῦ σχεδίου καὶ τῆς ὅλης συνθέσεως τῶν παραστάσεων ἐν ἀγγείῳ ἀποτυχόντι προδήλως κατὰ τὴν ἐκ τῆς μήτρας ἀποτύπωσιν εἶναι ὄχι ἀσφαλὲς νὰ κάμῃ τις λόγον. Ὅθεν ἀφιστάμεθα τούτου. Ἕν δέ τι μόνον παρατηροῦμεν ἀναφορὰν ἔχον εἰς τὴν σκευὴν καὶ τὰ φορέματα τῶν

[1] Ἄλλος δὲ λόγος, ἂν ἡ σκηνὴ αὕτη εἶναι καὶ περιττὴ εἰς αὐτὸ τὸ δρᾶμα καὶ ὀβελιστέα ἐξ αὐτοῦ. Ἐν τούτοις ἡ ἔλλειψις αὐτῆς ἐν τῷ σκύφῳ δύναται νὰ παράσχῃ ἀφορμὴν εἰς τοὺς νῦν κριτικοὺς νὰ εἴπωσι πάλιν πολλὰ περὶ τοῦ ὅτι ἀρχικῶς ἐν τῷ Εὐριπιδείῳ δράματι εἶχον ἄλλως τὰ κατ' αὐτὴν καὶ οὐχὶ ὅπως νῦν φέρονται ἐν τοῖς χειρογράφοις, περὶ οὗ ἡμεῖς, ὡς εἰκός, δὲν ἐκτεινόμεθα, παραπέμπομεν δὲ ἁπλῶς εἰς τὰ ὑπὸ G. Bernhardy ἐκτεθέντα ἐν τῷ Grundriss d. griech. Liter. 2te Bearb. 2te Th. 2te Abthlg. σελ. 416-420.

τριῶν ἀνδρῶν καὶ τοῦ παιδὸς Ὀρέστου. Ὅ τε Ἀχιλλεὺς καὶ ὁ Ἀγαμέμνων, εἰ καὶ ἐν στρατείᾳ εὑρισκόμενοι, φοροῦσι πολιτικά, ἅτε οὐ περὶ πολεμικὰς πράξεις ἐν τῷ τότε ἠσχολημένοι, μόνον δὲ ἐν τῇ 6ῃ συστάδι ὁ Ἀχιλλεὺς κρατεῖ τὸ βασιλικόν του σκῆπτρον, ἐν δὲ τῇ δῃ οὐδὲ τοῦτο. Ὁ δὲ Ἀγαμέμνων, καίπερ μεγαλείως ἐπὶ θρόνου καθήμενος, «ὑπὸ δὲ θρῆνυς ποσὶν ἦεν», ἄσκηπτρος ὅμως παρεστάθη, πιθανῶς διὰ τὴν τότε αὐτὸν κατέχουσαν λύπην ἐπὶ τῇ ἐκ τοῦ θείου ἐλθούσῃ εἰς τὸν οἶκόν του συμφορᾷ, ὅτε καὶ δὲν εἶχε νὰ πράξῃ πολιτικοῦ τι ἄρχοντος ἔργον, ἀλλὰ μόνον νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν πεπρωμένην ἀνάγκην. Οὕτως οἱ παλαιοὶ ἤξευραν νὰ τηρῶσιν ἐν παντὶ τὸ εἰκὸς καὶ τὸ πρέπον. Πολὺ δ' ἀμφιβάλλομεν, ἂν οἱ νεώτεροι δὲν ἤθελαν εἰσαγάγῃ τὸν Ἀχιλλέα ἐν τῇ θεατρικῇ τοῦ δράματος τούτου διδασκαλίᾳ τελείως ἐξωπλισμένον καὶ μὲ λόφον κράνους δεινῶς νεύοντα. Περὶ τοῦ ἱματισμοῦ τοῦ πρεσβύτου καὶ τοῦ παιδὸς Ὀρέστου εἶναι περιττὸν νὰ σημειώσωμέν τι, μόνον δὲ λέγομεν, ὅτι καὶ οὗτοι, ὡς καὶ ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, εἶναι ὄχι ὑποδεδεμένοι τοὺς πόδας, ἀλλ' αὐτόχρημα ὑποδηματοφοροῦντες.

Ἕν δέ τι ἄλλο τῶν λίαν ἀξιοπαρατηρήτων ἐν τοῖς ἐπιγεγραμμένοις τῷ σκύφῳ τούτῳ ὀνόμασιν εἶναι τό, ὅτι, εἰ μὴ πεντάκις, τετράκις ὅμως βεβαίως ἐγράφη ἐν αὐτῷ ἡ γυνὴ τοῦ Ἀγαμέμνονος ὄχι Κλυταιμνήστρα, ἀλλὰ *Κλυταιμήστρα*, ἄνευ τοῦ νῦ, καθὼς δηλ. ὁ ἡμέτερος Πέτρος Ν. Παπαγεωργίου πρὸ τεσσάρων ἐτῶν ἀπέδειξε τὸ ὄνομα τοῦτο οὕτω γραφόμενον πάντοτε ἐν τῷ παλαιοτάτῳ τῶν Σοφοκλέους χειρογράφων, τῷ ἐν Φλωρεντίᾳ, τῷ καλουμένῳ Λαυρεντιακῷ καὶ καθὼς εὑρέθη ὕστερον οὕτω γεγραμμένον καὶ ἐν τοῖς τοῦ Αἰσχύλου δράμασι τοῖς ἐν τῷ αὐτῷ χειρογράφῳ, καὶ ἐπέρασεν οὕτω δικαίως εἰς τὴν νεωτάτην ἔκδοσιν τοῦ Αἰσχύλου, τὴν ὑπὸ Wecklein ἐν Βερολίνῳ τῷ 1885 ἐκδοθεῖσαν[1]. Νῦν δὲ ἐπικρατύνεται ἡ γραφὴ καὶ ἐκ τῆς μαρτυρίας τοῦ σκύφου τούτου, ὅστις κατὰ τὸ σχῆμα τῶν ἐπ' αὐτοῦ γραμμάτων φαίνεται ὢν τῶν πρὸ Χριστοῦ Ῥωμαϊκῶν χρόνων, εἰ μὴ καὶ ὀλίγῳ παλαιοτέρων.

[1] Ἀνάγνωθι τοῦ Παπαγεωργίου τὸ ἄρθρον, τὸ ἐν τῇ «Νέᾳ Ἡμέρᾳ» τῆς Τεργέστης, ἐν ἀριθ. 487 τῆς 12 Ἀπριλίου 1884, ἢ μᾶλλον τὴν ὕστερον ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δημοσιευθεῖσαν διατριβήν, τὴν ἐπιγεγραμμένην· «Κλυταιμήστρα, οὐχὶ Κλυταιμνήστρα, ὑπὸ Πέτρου Ν. Παπαγεωργίου Δ. Φ. (Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ «Ἡμερολογίου Ἀνατολῆς» τοῦ 1886). Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ι. Παλλαμάρη... 1885», ἔνθα ἄλλα τε περὶ τοῦ ἐτύμου καὶ τῆς σημασίας τοῦ ὀνόματος τούτου ἀκριβῶς ἐκτίθενται καὶ λέγεται, ὅτι καὶ ἐπὶ γραπτῶν ἀρχαιοτάτων ἀγγείων ἀττικῶν, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν Λατινικοῖς χειρογράφοις εἶχεν ἤδη εὑρεθῇ πρὸ πολλοῦ ἡ ὀρθὴ αὕτη ἄνευ τοῦ νῦ γραφὴ αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν ἐκινήθη ἐγκαίρως καὶ ὅσον ἔδει ἐπὶ τοῦτο ἡ προσοχὴ τῶν ἐκδοτῶν, ἵνα καταργηθῇ τέλος πάντων ἡ ἀπὸ πέντε περίπου αἰώνων εἰσφρήσασα κακὴ γραφή.

Βραχύτερος θὰ εἶναι ὁ λόγος ἡμῶν περὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 2 ἀπεικονισμένου σκύφου. Ἐπωλήθη οὗτος τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἑταιρίᾳ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1884 ὡς ἐκ Τανάγρας προερχόμενος. Εἶναι δέ, καθὼς καὶ ἡ ἀπεικόνισις δεικνύει, πολλαχῶς κεκολοβωμένος. Ἔπαθε καὶ ἀποτριβὰς κατὰ τὴν σῳζομένην του ἐπιφάνειαν. Ὕψος αὐτοῦ 0,085, διάμετρος 0,15, περιφέρεια 0,50. Τὰ ἐπ' αὐτοῦ ὀλίγα καὶ ἀτελῶς ἀπὸ τῆς μήτρας ἐκτυπωθέντα γράμματα φαίνονταί πως ὀλίγῳ νεώτερα τῶν τοῦ προηγηθέντος, καθ' ὅσον ἐν αὐτοῖς δὶς εὕρηται ὃν τοιοῦτο τὸ ω, ὅπερ ὅμως δὲν κρίνεται καὶ ἀλάνθαστον σημεῖον τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, ὅταν τὰ ἄλλα αὐτὸ συνοδεύοντα γράμματα ἐπιεικῶς ἀρχαΐζωσιν, ὡς ἐνταῦθα.

Ἡ περὶ τὴν κοιλίαν τοῦ ἀγγείου παράστασις οὐδὲν μὲν ἔχει τὸ πολύπλοκον, εἶναι ὅμως κατὰ τὰ ἐπὶ μέρους ὄχι τόσον εὐκολοεξήγητος. Φέρονται, ὡς βλέπομεν, ταχυτάτῳ δρόμῳ πρὸς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν τέθριππα ἅρματα τρία, ἐφ' ὧν ἡνίοχοι καὶ πολεμισταὶ πάνοπλοι, πρὸς δὲ καὶ εἷς πεζὸς πολεμιστὴς θέει παρὰ τὸ μεσαῖον ἅρμα. Τούτων τῶν ἁρμάτων τὸ πρὸς τἀριστερὰ τῷ ὁρῶντι ἀκρότατον εἶναι ἐγγὺς νὰ ὑπερβῇ ἐν κατέμπροσθέν του δι' ὅλου σχεδὸν τοῦ ὕψους τοῦ ἀγγείου πλαστικῶς ἐξειργασμένον κώλυμα, μετρίως πλατύ, καὶ ἔχον σχῆμα παρεμφερὲς κάμπῃ, καθ' ὅσον τὰ δύο αὐτοῦ κατὰ μῆκος παράλληλα ἄκρα ἢ κρημνοὶ φρίσσουσιν ἐξοχαῖς τισὶν αἰχμηραῖς, ἀνωμάλως πως καὶ ἀσυμμέτρως διατεθειμέναις, καὶ εἶναι τὸ παράξενον τοῦτο μόρφωμα ὁ *χάραξ Ἀχαιῶν*, ὃν δηλοῦσι τὰ παρέκει ὁρώμενα γράμματα. Εὐθὺς αὕτη ἡ ἐπιγραφὴ καὶ τὸ παρὰ τὸν ὀπίσθιον πολεμιστὴν τοῦ μεσαίου ἅρματος ἀμυδρῶς φαινόμενον ὄνομα *Ὀδυσσεὺς*[1] δηλοῦσιν ἡμῖν, ὅτι ἡ πρᾶξις εἶναι ἐκ τῶν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. Πρὸς ἀκριβέστερον δὲ καθορισμὸν τῆς πράξεως κατὰ τὴν βούλησιν τοῦ ἀγγειοπλάστου

[1] Διέλαθε τὸν ἄλλως προσεκτικώτατον ἡμῶν σχεδιαστὴν τὸ ἕτερον τῶν δύο πλησίον ἀλλήλων σίγμα.

καὶ οὐχὶ καθ' ἡμετέραν εἰκαστικὴν ἀντίληψιν ἤθελε συντελέσῃ, ἂν εἶχε διασωθῇ, καὶ ἓν ἄλλο ἀκόμη κύριον ὄνομα, ἐπιγεγραμμένον, ὡς εἰκάζω, ἐπὶ τοῦ ἐκλιπόντος μέρους τοῦ ἀγγείου καὶ ἂν τὸ νῦν σωζόμενον ὄνομα, τὸ μεταξὺ τοῦ πεζοῦ πολεμιστοῦ καὶ τοῦ ἡνιόχου τοῦ μεσαίου ἅρματος, ἤθελεν εἶναι εὐαναγνωστότερον. Ἀλλὰ δυστυχῶς τοῦτο μόλις ἀναγινώσκεται ὡς *Μμνων* ἢ *Μένων*· κἄπως δὲ ἄνωθέν του διακρίνεται καὶ ἓν Λ ἢ Α, ἴσως καὶ ἄλλο κανὲν παρέχει γράμμα. Ἐκ τῆς Ἰλιάδος (Μ. 193) προσαγόμενος εἰς ἐπικουρίαν ὁ Τρὼς Μένων οὐδὲν βοηθεῖ, πολὺ ὀλιγώτερον ὁ φίλος υἱὸς τῆς Ἠοῦς Μέμνων. Ἀλλ' ἂν ὑποθέσωμεν ὑποκρυπτόμενον ἐνταῦθα τὸ ὄνομα τοῦ *Ἀγαμέμνονος*, θὰ εἴπωμεν, ὅτι ὁ ἀρχαῖος τεχνίτης χωρὶς νὰ προσέξῃ εἰς τὰ Ὁμηρικὰ ἔπη, ἄλλην δέ τινα παράδοσιν ἢ ἰδίαν ἐπίνοιαν ἀκολουθῶν ἠθέλησεν ἐνταῦθα νὰ παραστήσῃ φεύγοντας μὲν προτροπάδην τοὺς Ἀχαιοὺς πρὸς τὰς νῆας, διωκομένους δὲ ὑπὸ τοῦ Ἕκτορος, καὶ οὕτω ἐπέγραψε τὸν Ἀγαμέμνονα συνεπιβαίνοντα τῷ Ὀδυσσεῖ τοῦ αὐτοῦ ἅρματος[1]. Τοῦτο φαίνεται μὲν παράδοξον, ἀλλ' ὅταν ἴδῃ τις, ὅτι μόνος ὁ τοῦ τελευταίου ἅρματος πολεμιστὴς προτείνων τὴν ἀσπίδα ὁριζοντίως καὶ σκέπων ὑποκάτω αὐτῆς τὸν ἡνιοχοῦντα, ῥίπτει τὸ μακρόν του δόρυ ἐμπρός, οἱ δὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων δύο ἁρμάτων οὐδὲν τοιοῦτο ἔργον ποιοῦσιν, ἄγεται νὰ πιστεύσῃ, ὅτι οἱ ἐπ' αὐτῶν εἶναι οἱ φεύγοντες Ἀχαιοί, ἐπὶ δὲ τοῦ ὀπίσω τρίτου βαίνει ὁ διώκων αὐτούς, αὐτὸς ὁ πρώτιστος τοῦ Ἰλίου πρόμαχος, ὁ κορυθαίολος Ἕκτωρ. Ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἐκ πολλῆς ἀμηχανίας εἰς τοιαύτην τινὰ ἀντίληψιν τῆς παραστάσεως ἤχθημεν, καὶ ἐμμένοντες πρὸς τὸ παρὸν εἰς αὐτήν, μέχρις οὗ τις ἄλλος πιθανωτέραν ἄλλην ἀντιπροτείνῃ, ἐφελκύομεν τὴν προσοχὴν τῶν μεθ' ἡμᾶς μελετησόντων τὴν παράστασιν ταύτην εἰς τρία τινά, ἃ ἡμεῖς οὐδόλως καταλαμβάνομεν. αον τί ποιεῖ ὁ πεζὸς ἀσπιδιώτης ὁ παρὰ τὸ μεσαῖον ἅρμα θέων[2], βον τί ποιεῖ ὁ ἐν τῷ αὐτῷ μεσαίῳ ἅρματι προεκτείνων πολὺ τὸν *ἀριστερὸν* βραχίονα, καὶ πῶς δὲν φαίνεται *δεξιὰ* αὐτοῦ χεὶρ κρατοῦσα μαστίγιον διὰ τοὺς ἵππους, ὅπως τοῦτο ποιοῦσιν οἱ τῶν δύο ἄλλων ἁρμάτων ἡνίοχοι διὰ τῆς *δεξιᾶς*, καὶ γον (τὸ καὶ δυσκολώτερον) τί ποιεῖ ὁ ἐν τῷ γῳ ἅρματι ἐστραμμένος πρὸς τὰ ὀπίσω ἀσπιδιώτης μὲ τοὺς δύο του προτεταμένους βραχίονας, ὧν μάλιστα κεκλιμένος καὶ τεταμένος οὕτω, ὡς ὁρᾶται· ἁπλῶς τὸ νὰ θέλῃ νὰ συνεννοηθῇ μὲ τοὺς ἐν τῷ μεσαίῳ ἅρματι συμφυγάδας του, ἢ νὰ τοὺς προτρέπῃ εἰς ταχύτερον δρόμον, δέν μοι φαίνεται πιθανόν, ἀλλ' οὔτε τὸ νὰ τοξεύῃ εἰς αὐτοὺς ὡς ἐχθροὺς ἅμα κρατῶν καὶ τὴν ἀσπίδα, θεωρῶ δυνατόν. Τοσαῦτα περὶ τῆς παραστάσεως.

Περὶ τῆς ὀνομασίας χάραξ Ἀχαιῶν παρατηρῶ, ὅτι δὲν εἶναι Ὁμηρική. Αἱ ἐν διαφόροις μέρεσι τῆς Ἰλιάδος ἀπαντῶσαι λέξεις εἶναι· «τεῖχος Ἀχαιῶν, μέγα, εὐρύ, λάϊνον, ἐΰδμητον, ὑψηλόν. — τάφρος ὀρυκτή, εὐρεῖα, βαθεῖα. — εἶλαρ νηῶν τε καὶ αὐτῶν. — κρημνοὶ ἐπηρεφέες περὶ τάφρον, χεῖλος ἄκρον τάφρου. — στῆλαι προβλῆτες, σκόλοπες ὀξεῖς, πυκνοὶ καὶ μεγάλοι. — πύργοι, κρόσσαι πύργων, δούρατα πύργων, ἔχματα πύργων. — ἐπάλξεις. — πύλαι ὑψηλαί, δικλίδες, ἐπικεκλιμέναι σανίδες. — ὀχῆες μακροί. — θαιροί. — μία κληΐς». Ὡς λέξις ὅμως δηλωτικὴ σκολόπων ἢ πασσάλων ὁ χάραξ εἶναι ἱκανῶς παλαιά, ἀπαντῶσα ἤδη παρὰ Θουκυδίδῃ, Ἀριστοφάνει καὶ Θεοφράστῳ. Ἐφ' ἡμῶν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἐπὶ τῶν πατέρων ἡμῶν (διότι πολλὰ κατὰ τοὺς νῦν χρόνους ταχέως ἀπαρχαιοῦνται) τὸ οὐδετέρως καὶ ὑποκοριστικῶς λεγόμενον χαράκι(ον) ἦτο σκεῦος σχολειακόν, καθὼς ἠξεύρουν οἱ γεραίτεροι, πρὸς χαράκωμα εὐθύγραμμον τοῦ χαρτίου, συνδρομῇ καὶ τοῦ ὄνυχος τοῦ τῆς δεξιᾶς ἀντίχειρος.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 11 Ἰουλίου 1887.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ

[1] Ἐν τῷ Λ τῆς Ἰλιάδος πληγόνονται ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ἀποχωροῦσι τῆς μάχης ἑκάτερος χωριστά. Τὸν Ὀδυσσέα ἰδίως κινδυνεύοντα προασπίζει πρῶτον ὁ Τελαμώνιος Αἴας, ὕστερον τὸν ἐξάγει τῆς μάχης ὁ Μενέλαος.

[2] Πρὶν ἢ ἀποφασίσω ἐν ἐμοί, ὅτι τὰ δύο πρὸς τ' ἀριστερὰ ἅρματα εἶναι τῶν φευγόντων, ἐπὶ βραχὺ προσέσχον τὸν νοῦν εἰς τὰ ἐν Ἰλ. Μ, 80 λεγόμενα, ὅτι ὁ Ἕκτωρ, ἐγγὺς ὢν νὰ διαβῇ ἐφάρματος τὴν τάφρον καὶ προσβάλῃ τὸ τεῖχος Ἀχαιῶν, ὑπακούσας τῇ συμβουλῇ τοῦ Πουλυδάμαντος μετέβαλε τὸν τρόπον τῆς προσβολῆς καὶ «ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἆλτο χαμᾶζε» κτλ. καὶ εἶπα νὰ δεχθῶ τὸν πεζὸν πολεμιστὴν ὡς τὸν Ἕκτορα· ἀλλ' εὐθὺς μετ' ὀλίγον παρῄτησα τὴν δόξαν ταύτην. Οὕτω παρῄτησα ὑστερώτερον καὶ ἄλλην, καθ' ἣν θὰ ἐξελαμβάνετο ὁ πεζὸς πολεμιστὴς ὡς Τελαμώνιος Αἴας ὁ προασπίσας τὸν Ὀδυσσέα κατὰ τὰ ἐν τῷ Λ τῆς Ἰλιάδος.

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΞ ΕΡΕΤΡΙΑΣ

Τὰς ἐν τοῖς ἑπομένοις δημοσιευομένας τρεῖς ἐπιγραφὰς ἀντέγραψα κατά τινα βραχεῖαν ἐν Ἐρετρίᾳ διαμονήν μου ἐν τῇ οἰκίᾳ ἰδιώτου, ἐν τῷ κήπῳ τοῦ ὁποίου εἶχον εὑρεθῇ καὶ αἱ τρεῖς ὁμοῦ μετά τινων ἄλλων μαρμάρων ἔκ τινος οἰκοδομήματος προερχομένων. Δυστυχῶς δὲν εἶχον τότε ἀρκοῦντα χρόνον εἰς διάθεσίν μου, πλὴν τούτου δὲ ἡ τῶν ὀνομάτων μάλιστα ἀναγραφὴ ἔκειτο ἐν σταύλῳ τόσον κακῶς φωτιζομένῳ καὶ ἐκαλύπτετο κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τόσον στερρῶς ἐπικεκολλημένου ῥύπου, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ βεβαιώσω, ὅτι δὲν ἐγένοντο παντελῶς λάθη ἐν τῇ ἀντιγραφῇ, ἐλπίζω ὅμως ὅτι *σπουδαῖα* δὲν ἐγένοντο.

1.

ΛΟΙ
ΠΑΥΣΑΝΙΑΣΕΙΠΕΝΑΓΑΘΗΙΤΥΧΗΙ
ΤΟΥΔΗΜΟΥΟΠΩΣΑΝΠΑΝΤΕΣΕΙΔΩ
ΣΙΝΟΤΙΗΠΟΛΙΣΗΕΡΕΤΡΙΕΩΝ
ΑΕΙΠΟΛΛΗΝΠΡΟΝΟΙΑΝΕΧΕΙ
ΥΠΕΡΤΩΝΑΥΤΗΣΦΙΛΩΝΚΑΙΕΙ
ΤΙΝΕΣΕΝΤΟΙΣΝΥΝΓΕΝΟΜΕΝΟΙΣ
ΚΙΝΔΥΝΟΙΣΧΡΗΣΙΜΟΙΕΓΕΝΟΝ
ΤΟΚΑΙΕΝΕΔΕΙΚΝΥΝΤΟΤΗΙΠΟ
ΛΕΙΒΟΥΛΟΜΕΝΟΙΦΙΛΟΙΕΙΝΚΑΙ
ΧΡΗΣΙΜΟΥΣΑΥΤΟΥΣΠΑΡΕΧΕΙΝΟΥ
ΚΕΠΙΛΑΝΘΑΝΕΤΑΙΕΔΟΞΕΝΤΩΙ
ΔΗΜΩΙΕΠΑΙΝΕΣΑΙΤΕΕΥΝΟΜΟΝ
ΚΗΦΙΣΙΟΥΚΑΡΥΣΤΙΟΝΔΙΚΑΙΟ
ΣΥΝΗΣΕΝΕΚΑΤΗΣΠΕΡΙΤΟΝΔΗΜΟΝ
ΤΟΝΕΡΕΤΡΙΕΩΝΚΑΙΕΙΝΑΙΑΥΤΟΝ
ΠΡΟΞΕΝΟΝΚΑΙΕΥΕΡΓΕΤΗΝΕΡΕ
ΤΡΙΕΩΝΚΑΙΑΥΤΟΝΚΑΙΕΚΓΟΝΟΥΣ
ΕΙΝΑΙΔΑΥΤΩΙΚΑΙΓΗΣΚΑΙΟΙΚΙΑΣ
ΕΓΚΤΤΗΣΙΝΕΝΕΡΕΤΡΙΑΙΚΑΙΑΤΕ
ΛΕΙΑΝΕΙΣΑΓ_ΝΤΙΚΑΙΕΞΑΓΟΝΤΙ
ΚΑΘΑΠΕΡΤΟΙΣΑΛΛΟΙΣΕΡΕΤΡΙΕΥ
ΣΙΚΑΙΑΔΕΙΑΝΚΑΙΑΣΥΛΙΑΝ
ΚΑΙΠΟΛΕΜΟΥΚΑΙΕΙΡΗΝΗΣΕΙΝΑΙ
ΔΑΥΤΩΙΚΑΙΠΡΟΣΟΔΟΝΠΡΟΣΒΟΥ
ΛΗΝΚΑΙΠΡΟΣΤΟΝΔΗΜΟΝΑΝΤΟΥ
ΔΕΗΤΑΙΠΡΩΤΩΙΜΕΤΑΤΑΙΕΡΑ
ΚΑΙΤΗΝΑΡΧΗΝΤΗΝΑΕΙΠΡΟΚΔ
ΘΗΜΕΝΗΝΕΠΙΜΕΛΕΙΣΘΑΙΑΥΤC

ΥΠΕΡΩΝΑΝΑΕΙΔΕΗΤΑΙΚΑΙΠΡΟΣ
ΑΓΕΙΝΑΝΤΕΠΡΟΣΒΟΥΛΗΝΑΝΤΕ
ΠΡΟΣΔΗΜΟΝΒΟΥΛΗΤΑΙΠΡΟΣΙΕΝΑΙ

[Θ]εοί.
Παυσανίας εἶπεν· ἀγαθῆι τύχηι
τοῦ δήμου· ὅπως ἂν πάντες εἰδῶ-
σιν, ὅτι ἡ πόλις ἡ Ἐρετριέων
ἀεὶ πολλὴν πρόνοιαν ἔχει
ὑπὲρ τῶν αὑτῆς φίλων καὶ εἴ
τινες ἐν τοῖς νῦν γενομένοις
κινδύνοις χρήσιμοι ἐγένον-
το καὶ ἐνεδείκνυντο τῆι πό-
λει βουλόμενοι φίλοι *εἶν*[1] καὶ
χρησίμους αὐτοὺς παρέχειν οὐ-
κ ἐπιλανθάνεται, ἔδοξεν τῶι
δήμωι ἐπαινέσαι τε Εὔνομον
Κηφισίου Καρύστιον δικαιο-
σύνης ἕνεκα τῆς περὶ τὸν δῆμον
τὸν Ἐρετριέων καὶ εἶναι αὐτὸν
πρόξενον καὶ εὐεργέτην Ἐρε-
τριέων καὶ αὐτὸν καὶ ἐκγόνους,
εἶναι δ' αὐτῶι καὶ γῆς καὶ οἰκίας
ἔνκτησιν ἐν Ἐρετρίαι καὶ ἀτέ-
λειαν εἰσάγ[ο]ντι καὶ ἐξάγοντι
καθάπερ τοῖς ἄλλοις Ἐρετριεῦ-
σι καὶ ἄδειαν καὶ ἀσυλίαν
καὶ πολέμου καὶ εἰρήνης· εἶναι
δ' αὐτῶι καὶ πρόσοδον πρὸς βου-
λὴν καὶ πρὸς τὸν δῆμον ἄν του
δέηται πρώτωι μετὰ τὰ ἱερά,
καὶ τὴν ἀρχὴν τῶν ἀεὶ προκα-
θημένων ἐπιμελεῖσθαι αὐτο[ῦ]
ὑπὲρ ὧν ἂν ἀεὶ δέηται, καὶ προσ
άγειν ἄν τε πρὸς βουλὴν ἄν τε
πρὸς δῆμον βούληται προσιέναι.

Ὁ λίθος εἶναι ἐγχώριον μάρμαρον ὅμοιον τῷ ὑμηττίῳ, κάτω δὲ φαίνεται ὅτι ἦν ἐμπεπηγμένος εἰς βάσιν· ἄνω δὲν ἔχει κορωνίδα· ὕψος 1,15 (εἰς τὸ κάτω μέρος ὅμως ὑπάρχει χῶρος κενὸς ὕψους 0,36)· πλ. 0,51 καὶ πάχ. 0,10. Ὁ λίθος εἶναι ἀκέραιος, τὰ δὲ γράμματα ἀραιὰ ὄντα φαίνονται ὀλίγον ἐπιπολαίως ἐγκεχαραγμένα· ἀλλὰ τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ὁ εὑρὼν τὸν λίθον ἔτριψε τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ δι' ἄμμου καὶ ὕδατος, ὅπως τὴν καθαρίσῃ. Τὰ Ο καὶ τὰ Θ εἶναι ὀλίγον μικρότερα τῶν λοιπῶν γραμμάτων· ἐν γένει δὲ ἐκ τοῦ σχήματος αὐτῶν καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐγχαράξεώς των νομίζω, ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι τῶν ἀρχῶν τοῦ τρίτου πρὸ Χρ. αἰῶνος ἢ καὶ τοῦ τέλους τοῦ τετάρτου. Ἀκριβέστερον θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ὁρισθῇ τοῦτο, ἐὰν οἱ κίνδυνοι, περὶ ὧν ὁμιλεῖ ἡ ἐπιγραφή, δὲν ἀνεφέροντο τόσον ἀορίστως, διότι κατὰ τὸ τέλος τοῦ τετάρτου καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ τρίτου πρὸ Χρ. αἰῶνος ἡ Εὔβοια ὁλόκληρος, κατ' ἀκολουθίαν καὶ ἡ Ἐρέτρια, πολλὰ ὑπέστη ἄλλοτε ἐλευθερουμένη καὶ ἄλλοτε ἀπὸ δεσπότου εἰς δεσπότην μεταπίπτουσα, ὥστε πολλοὺς καὶ διαφόρους κινδύνους θὰ διέτρεξε.

Οἱ ἐν στ. 28 ἀναφερόμενοι προκαθήμενοι δὲν εἶναι, ὑποθέτω, διάφοροι τῶν προβούλων, γνωστῶν ἐξ ἄλλου ψηφίσματος τῶν Ἐρετριέων, ὃ κατὰ τὸν δημοσιεύσαντα αὐτὸ Εὐστρατιάδην (Ἀρχαιολογ. Ἐφημ. 1869. σ. 317 ἑξ.) εἶναι τοῦ τετάρτου αἰῶνος. Θὰ μνημονεύσωμεν αὐτοῦ καὶ κατωτέρω.

Ἀξία παρατηρήσεως ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ εἶναι καὶ ἡ σύνταξις τῆς προτάσεως τοῦ Παυσανίου: ὅπως ἂν πάντες εἰδῶσιν, ὅτι ἡ πόλις πρόνοιαν ἔχει καὶ οὐκ ἐπιλανθάνεται, *ἔδοξεν* τῷ δήμῳ, ἀντὶ τοῦ συνήθους *δεδόχθαι* τῷ δήμῳ.

2.

Θ Ε Ο Ι
ΙΜΙΠΠΟΣΕΙΠΕΝΕΠΕΙΔΗΚΛΕΟΧΑΡΗΣ
ΥΘΕΟΥΜΑΚΕΔ.ΝΕΞΑΝΦΙΠΟΛΕΩΣΤΩΝΒ
ΣΙΛΕΩΝΦΙΛΟ ... ΕΛΕΙΕΥΝΟΥΣΚΑΙΤΟΙΣΣΤΡΑΤ

[1] *Εἶν* ἀντὶ *εἶναι* ἀπαντᾷ ἅπαξ ἐν ἄλλῳ· ἐξ Ἐρετρίας ψηφίσματι (Ἀρχ. Ἐφημερὶς 1872 σ. 384), δὶς δὲ ἐν συνθήκῃ μεταξὺ Ἀμύντα, βασιλέως τῆς Μακεδονίας, καὶ τῶν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ Χαλκιδέων (Hicks Manual of hist. Inscr. ἀρ. 74.)

ΓΟΙΣΤΟΙΣΤΩΝ////////////ΚΑΙΤΩΙΔΗΜΩΙΤΩΕΡΕΤΡ.
ΕΩΝΧΡΗΣΙΜΟ..Λ////////·//ΣΕΝΔΕΙΚΝΥΤΑΙΤΗΝΦΙ..
ΛΙΑΝΗΝΕΧΩΝΙ////////////ΕΙΠΡΟΣΤΟΝΔΗΜΟΝ//
ΕΡΕΤΡΙΕΩΝΚΑΙΟΣΑΕΔΕΗΘΗΗΠΟ//////
ΠΑΝΤΩΝΕΤΥΧΕΝΔΕΔΟΧΘΑΙ.ΩΙ////
ΚΛΕΟΧΑΡΗΝΠΡΟΞΕΝΟΝΚΑΙΕΥ////
ΔΗΜΟΥΚΑΙΑΥΤΟΝΚΑΙΕΚΓΟΝ////
ΤΩΝΑΣΥΛΙΑΝΚΑΙΠΟΛΕΜ//
ΔΕΑΥΤΩΙΚΑΙΓΗΣΚΑΙΟΙΚΙΑΣ
ΑΝΕΙΣΑΓΟΝΤΙΚΑΙΕΤ
ΣΕΡΕΤΡΙΕ

Θεοί
[Τ]ίμιππος εἶπεν· ἐπειδὴ Κλεοχάρης
[Ε]ὐθέου Μακεδ[ώ]ν ἐξ Ἀνφιπόλεως τῶν β[α-]
σιλέων φίλο[ς διατ]ελεῖ εὔνους καὶ τοῖς στρατ[η-]
γοῖς τοῖς τῶν [βασιλέων] καὶ τῶι δήμωι τῶι Ἐρετρ[ι-]
έων χρήσιμο[ς - - -] ἐνδείκνυται τὴν φι[λί-]
αν, ἣν ἔχων [ἀεὶ διατελ]εῖ πρὸς τὸν δῆμον [τὸν]
Ἐρετριέων, καὶ ὅσα ἐδεήθη ἡ πό[λις αὐτοῦ, ἀ-]
πάντων ἔτυχε, δεδόχθαι [τ]ῶι [δήμωι εἶναι]
Κλεοχάρην πρόξενον καὶ εὐ[εργέτην τοῦ]
δήμου καὶ αὐτὸν καὶ ἐκγόν[ους καὶ εἶναι αὐ-]
τῶ<ι> ἀσυλίαν καὶ πολέμ[ου καὶ εἰρήνης· εἶναι]
δ' αὐτῶι καὶ γῆς καὶ οἰκίας [ἔγκτησιν καὶ ἀτέλει-]
αν εἰσάγοντι καὶ ἐ[ξάγοντι καθάπερ τοῖς ἄλ-]
[λοι]ς Ἐρετριε[ῦσι - -].

Καὶ αὕτη εὕρηται ἐγκεχαραγμένη ἐπὶ λίθου ὁμοίου τῷ ὑμηττίῳ μαρμάρῳ, ἐπεστεμμένου ἄνω δι' ἀετώματος μετ' ἀκρωτηρίων, κάτω δὲ ἀποκεκρουσμένου. Ὕψος μέγιστον 0,56, πλ. 0,355 καὶ πάχ. 0,07. Τὰ γράμματα τοῦ πρώτου στίχου εἶναι μεγαλείτερα καὶ ἀραιότερα τῶν λοιπῶν, ἐν πᾶσι δὲ τὸ Ο καὶ τὸ Θ εἶναι μικρότερα· ὁ ἀριθμὸς τῶν γραμμάτων δὲν εἶναι ἐν πᾶσι τοῖς στίχοις ὁ αὐτός, οὐδὲ κατὰ προσέγγισιν· οὕτω στ. 2 ἔχει γράμματα 28, στ. 3 γράμματα 30, στ. 12 γράμματα 35, τέλος στ. 13 γράμματα 39. Ἐκ τοῦ σχήματος δ' αὐτῶν εἰκάζω, ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι τοῦ τέλους τοῦ τρίτου πρὸ Χρ. αἰῶνος, καὶ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς φαίνεται ἐπιβεβαιοῦν τὸν ὁρισμὸν τοῦτον· διότι οἱ ἐν αὐτῇ ἀναφερόμενοι βασιλεῖς εἶναι βεβαίως βασιλεῖς τῆς Μακεδονίας, καὶ δὴ ὁ βασιλεὺς Ἀντίγονος ὁ Δώσων καὶ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Φίλιππος, ᾧ κυρίως ἀνῆκε τὸ στέμμα τῆς Μακεδονίας· τοῦτον ἐπετρόπευεν ὁ Ἀντίγονος μέχρι τοῦ θανάτου του· εἶχε δὲ νυμφευθῇ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ Χρυσηίδα. Ὁ πατὴρ τοῦ Φιλίππου Δημήτριος, υἱὸς Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ, εἶχεν ἀποθάνει μαχόμενος κατὰ τῶν Δαρδάνων, ὁ δ' ἀδελφός του Ἀντίγονος ὁ Δώσων ἐπίτροπος τοῦ ἀνεψιοῦ του γενόμενος εὗρε τὴν Ἑλλάδα σχεδὸν πᾶσαν, πλὴν τῆς Εὐβοίας, ἀπηλλοτριωμένην τῆς Μακεδονίας· κατὰ τοὺς ἀγῶνας δέ, οὓς αὐτὸς καὶ οἱ στρατηγοί του κατέβαλον, ὅπως διατηρήσωσι τὴν Εὔβοιαν καὶ ἀνακτήσωσι τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, φαίνεται ὅτι ὁ Κλεοχάρης ἐδείχθη χρήσιμος τοῖς βασιλεῦσι τῶν Μακεδόνων καὶ εὔνους τοῖς Ἐρετριεῦσιν. Ὁ Ἀντίγονος ἐβασίλευσε ἀπὸ τοῦ 229 μέχρι τοῦ 220, εἰς τὸ μεταξὺ δὲ διάστημα ἀνήκει ἡ ἐπιγραφή.

3.

Ἡ ἐπομένη ἀναγραφὴ ὀνομάτων εὑρίσκεται ἐπὶ τῶν τεσσάρων πλευρῶν πλακὸς λίθου ἐγχωρίου ἐχούσης ἄνω ἀετωμάτιον μετ' ἀκρωτηρίων τριῶν, ὧν τὸ πρὸς ἀριστερὰ (πλευρ. Α) εἶναι ἀποκεκρουσμένον· ὕψος μετὰ τοῦ μεσαίου ἀκρωτηρίου 1,75, πλ. 0,62 καὶ πάχ. 0,14. Ἐκ τῶν πλευρῶν ἡ μὲν Α εἶναι ὁλόκληρος γεγραμμένη, πλὴν τοῦ ἀετωματίου οὗ ἡ ἐπιφάνεια μένει ἄγραφος· ἡ πλευρὰ Β ἐπίσης ὁλόκληρος γεγραμμένη, καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ τοῦ ἀετωματίου ἐπιφάνεια, ἐφ' ἧς εἶναι ἐγκεχαραγμένοι δώδεκα στίχοι. Ἐκ δὲ τῶν δύο στενῶν πλευρῶν Γ καὶ Δ ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης ὑπάρχει ἄνω χῶρος ἄγραφος 0,17 μ., μετὰ δὲ τὸν στ. 252 πάλιν ἄγραφος 0,16, ἐπειδὴ ὁ λίθος ἦτο ἐνταῦθα ἐξ ἀρχῆς βεβλαμμένος, ὡς ἀποδεικνύεται τοῦτο καὶ ἐκ τῶν ἐπομένων τεσσάρων στίχων, ὧν ἡ ἀρχὴ δὲν

εὕρηται εἰς τὴν αὐτὴν γραμμήν, ἐν ᾗ καὶ ἡ τῶν λοιπῶν. Κάτω δὲν ὑπάρχει χῶρος ἄγραφος, μετὰ στ. 259 ὅμως ἀφέθη ἑνὸς στίχου κενόν, ἵνα τεθῇ ὡς φαίνεται τὸ πατρωνυμικὸν τοῦ Πολυχάρους. Τέλος ἐπὶ τῆς πλευρᾶς Δ ὑπάρχει μόνον κάτω χῶρος κενὸς 0,40 μ. περίπου, ἐκ τούτου δὲ φαίνεται ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ τελευταία πλευρά. Περὶ ἄλλων ἰδιοτήτων τῆς ἐπιγραφῆς παρατηρῶ τὰ ἑξῆς· ἐπὶ τῆς πλευρᾶς Α τὰ ὀνόματα τῶν κωμῶν εἶναι μεγαλείτερα τῶν λοιπῶν· ἐν τούτοις δὲ χωρίζονται τὰ κύρια ἀπὸ τῶν πατρωνυμικῶν διὰ δύο κοκκίδων (:) ἐν μὲν τῇ πρώτῃ στήλῃ μέχρι στ. 33, ἐν τῇ δευτέρᾳ μέχρι στ. 12 καὶ ἐν τῇ τρίτῃ ἀπὸ στ. 72 μέχρι στ. 81. Ὅπου δὲ λείπουσιν αἱ κοκκίδες, ὁ χαράκτης τοῦ χώρου ἐπιτρέποντος ἐχώρισε τὰ δύο ὀνόματα διὰ μικροῦ κενοῦ. Ἀπὸ στ. 41 μέχρι τέλους οἱ στίχοι εὑρίσκονται μεταξὺ δύο γραμμῶν ἐγκεχαραγμένων. Τὸ αὐτὸ ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἐπὶ τῆς πλευρᾶς Β, ἐφ' ἧς ὅμως αἱ κοκκίδες λείπουσι, τὰ δὲ ἐθνικὰ δὲν εἶναι γεγραμμένα διὰ μεγαλειτέρων, ἀλλὰ μόνον δι' ἀραιοτέρων γραμμάτων. Ἐπ' ἀμφοτέρων δὲ τούτων τῶν πλευρῶν εἰσχωρεῖ ἐνίοτε μία στήλη εἰς τὴν παρακειμένην, π. χ. στ. 25, 42, 76, 109, 111, 112. Ἕνεκα δὲ ἐλλείψεως χώρου τοῦ στ. 76 τὸ ΜΟΥ ἐτέθη εἰς τὸ τέλος τοῦ προηγουμένου, ἐν ᾧ ἐν ἄλλοις παρελείφθησαν ἐν ᾗ καὶ πλείονα γράμματα. Πολὺ ἀνωμαλώτεραι εἶναι ὅμως αἱ στεναὶ πλευραὶ ὄχι μόνον ἕνεκα τῶν τολμηροτέρων συγκοπῶν, ἀλλὰ κυρίως ἕνεκα τῶν γραμμάτων, ἃ ἀλλαχοῦ μὲν εἶναι μικρότερα καὶ πυκνότερα, ἀλλαχοῦ δὲ μεγαλείτερα καὶ ἀραιότερα, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ὅτι ἐγένοντο ἐγγραφαὶ κατὰ διαφόρους χρόνους καὶ ὑπὸ διαφόρων χαρακτῶν· καὶ τῆς πλευρᾶς δὲ Β οἱ ἐπὶ τοῦ ἀετωματίου στίχοι εἶναι βεβαίως ὑστερώτεροι τῶν ἄλλων. Εἰς τὴν πλευρὰν Δ ἐνεγράφησαν οἱ τελευταῖοι ὑπολειφθέντες καθ' ὅσον προσήρχοντο, μεμονωμένοι καὶ οὐχὶ κατὰ κώμας.

Λάθη τοῦ χαράκτου ἐν τόσῳ ἀριθμῷ ὀνομάτων ἐγένοντο οὐχὶ ὀλίγα· σημειῶ ἐνταῦθα τὰ σπουδαιότερα, παραλείπων ν' ἀναφέρω, ἐάν που ἔγραψε Λ ἀντὶ Α ἢ Ι ἀντὶ Ξ καὶ τὰ τοιαῦτα· στ. 10 Ἀγαθωνίδος, 27 Αἰχρυβίωνος, 35 Κηφιδότου, 64 Κηφισοτος, 125 Πρεξένου, 141 Τιμοχέου, 149 Χαριλείδης, 174 Νικοστάτου. Καὶ τὸ ἐν στ. 49 Μωνος ἴσως εἶναι λελανθασμένον καθὼς καὶ τὸ στ. 174 Οαλιδίου (ἢ πρέπει ν' ἀναγνωσθῇ ὁ Ἀλιδίου; Θαλιδίου δὲν ὑπάρχει γνωστὸν ὄνομα). Τέλος ἐν στ. 183 μετὰ τὸ Ἀριστοκλέω πιθανῶς ἐπίσης κατὰ λάθος προσέθηκε τὴν συλλαβὴν ΣΩ.

Ἡ ἀρίθμησις τῶν στίχων ἐγένετο συνεχὴς διὰ πάσας τὰς πλευράς, τοῦτο δὲ πρὸς εὐκολίαν τῶν παραπομπῶν.

Α

Ο Υ Δ Ι Ο Θ Ε Ν

\ΛΩΝΙΟΣ:ΣΩΣΤΡΑΤΙΔΟΥ	ΒΙΩΝ:ΒΙΟΤΤΟΥ	ΕΥΙΟΣΣΩΔΑΜΟΥ
ıΙΜΕΝΗΣ:ΣΩΣΤΡΑΤΙΔΟΥ	ΦΙΛΟΞΕΝΟΣ:ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ	ΛΥΡΑΝΙΑΣΔΗΜΑΡΧΟ///
ΜΦΙΚΡΑΤΗΣ:ΕΠΙΚΡΑΤΟΥ	ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ:ΣΙΜΩΝΟΣ	ΣΙΜΙΑΣΦΙΛΟΚΡΙΤΟΥ
ʟΧΦΑΝΤΙΔΗΣ:ΦΑΝΤΥΛΟΥ	ΑΛΘΑΙΟΣ:ΞΕΝΟΚΛΕΙΔΟΥ	ΦΙΛΟΚΡΙΤΟΣΛΕΠΤΙΝΟ///
ΚΡΙΘΩΝ:ΘΑΡΡΙΠΠΙΔΟΥ	ΕΥΔΗΜΙΠΠΟΣ:ΕΥΔΗΜΟΥ	ΧΑΙΡΙΓΕΝΗΣΣΟΦΑΙΝΕΤ///
ΠΟΛΥΚΛΗΣ:ΠΟΛΥΣΤΡΑΤΟΥ	ΧΑΡΙΤΩΝ:ΧΑΡΙΣΑΝΔΡΟΥ	ΠΥΡΡΟΣΒΟΥΛΑΡΧΟΥ
ΘΕΟΚΛΗΣ:ΔΙΟΔΩΡΟΥ	ΣΩΣΙΣΤΡΑΤΟΣ:ΧΑΡΙΣΑΝΔΡΟΥ	ΝΙΚΟΔΗΜΟΣΕΠΙΚΤΗΤΟΥ
ΕΝΑΝΤΙΟΦΗΜΟΣ:ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥ	ΠΥΡΡΟΣ:ΜΥΡΤΩΝΟΣ	ΑΛΚΕΤΑΣΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ
ΑΓΑΘΩΝΙΔΟΣ:ΑΓΑΘΑΡΧΟΥ	ΠΑΤΡΙΠΠΟΣ:ΠΑΤΡΟΚΛΕΟΥΣ	ΑΡΧΑΝΔΡΙΔΗΣΑΡΧΑΝΔΡΙΔΟΥ
ΝΙΚΩΝ:ΧΑΙΡΙΟΥ	ΝΙΚΑΝΔΡΙΔΗΣ:ΝΙΚΙΠΠΟΥ	ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΙΔΑΣΑΝΤΙΔΩΡΟΥ
ΤΙΜΟΞΕΝΟΣ:ΤΙΜΑΝΔΡΙΔΟΥ	ΠΑΡΑΜΟΝΟΣ:ΜΕΛΙΤΩΝΟΣ	ΠΑΡΑΜΟΝΟΣΑΝΤΙΔΩΡΟΥ
ΠΑΡΑΜΟΝΟΣ:ΤΙΜΟΞΕΝΟΥ	ΧΟΙΡΙΛΟΣΦΙΛΩΝΙΧΟΥ	ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΣΣΩΤΑΔΟΥ
ΦΑΝΟΣΤΡΑΤΟΣ:ΟΝΗΣΑΝΔΡΟΥ	ΑΡΙΣΤΩΝΦΙΛΙΣΤΙΔΟΥ	ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΣΣΩΤΩ
ΜΕΝΕΚΡΑΤΗΣ:ΜΕΝΩΝΟΣ	ΔΩΡΙΠΠΟΣΔΩΡΟΘΕΟΥ	ΑΝΤΙΜΑΧΟΣΧΑΡΜΙΔΟΥ

ΠΥΘΟΔΩΡΟΣ:ΔΑΦΝΙΩΝΟΣ
ΣΩΣΤΡΑΤΟΣ:ΣΩΓΕΝΟΥ
ΑΡΧΕΔΗΜΟΣ:ΧΑΙΡΙΟΥ
ΧΑΙΡΙΓΕΝΗΣ:ΧΑΙΡΙΤΕΛΟΥ
ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΟΣ:ΧΑΙΡΙΟΥ
˥ΡΗΞΑΓΓΕΛΟ.:ΔΩΡΟΘΕΟΥ
ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ:ΘΕΟΔΩΡΟΥ
ΑΝΤΙΦΑΝΗΣ:ΑΝΤΙΜΑΧΟΥ
ΒΙΟΤΤΟΣ:ΛΙΣΧΙΝΟΥ
ΟΛΥΜΠΙΟΔΩΡΟΣ:ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΥ

ΦΙΛΩΝΔΩΡΟΘΕΟΥ
ΝΙΚΑΡΧΟΣΝΙΚΙΠΠΟΥ
ΝΙΚΩΝΝΙΚΑΡΧΟΥ
ΑΛΚΙΑΣΣΤΙΛΒΟΥ
ΕΠΙΧΑΡΜΙΔΗΣΕΠΙΧΑΡΜΟΥ
ΚΥΔΙΑΣΜΕΝΩΝΟΣ
ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΣΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΟΥ
ΒΟΥΛΑΣΤΙΔΗΣΒΟΥΛΑΡΧΟΥ
ΝΙΚΩΝΣΩΔΑΜΟΥ
ΦΕΙΔΩΝΚΑΛΛΙΤΕΛΟΥ

ΕΥΚΤΕΙΔΗΣΧΑΡΜΙΔΟΥ
ΚΑΛΛΙΦΗΜΟΣΧΑΡΜΙΔΟΥ
ΦΙΛΙΝΟΣΧΑΡΜΙΔΟΥ
ΦΙΛΟΚΤΗΤΟΣΚΑΛΛΙΤΕΛΟ///
ΝΙΚΟΜΑΧΟΣΠΡΗΞΙΝΙΚΟΥ
ΠΡΗΞΙΠΠΟΣΠΡΗΞΙΝΙΚΟ///
ΕΥΚΤΕΙΔΗΣΤΗΜΑΓΡΟΥ
ΕΥΒΙΟΣΣΩΔΑΜΟΥ
ΣΩΤΑΔΗΣΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ
ΕΥΚΤΗΜΟΝΙΔΗΣΧΑΡΜΙΔΟΥ

Ω Ρ Ω Π Ι Ο Ι

ΠΡΟΛΟΧΟΣ:ΑΙΧΡΥΒΙΩΝΟΣ
ΚΛΕΟΞΕΝΟΣ:ΚΛΕΟΣΤΡΑΤΟΥ
ΑΡΙΣΤΟΝΙΚΟΣ:ΑΡΙΣΤΟΓΕΝΟΥ
ΠΑΡΑΜΟΝΟΣ:ΣΥΜΜΑΧΟΥ
ΣΗΜΥΛΙΔΗΣ:ΦΑΝΟΚΛΕΟΥ
ΞΕΝΩΝΔΗΣ:ΑΜΦΙΝΙΚΟΥ
ΠΙΘΩΝΠΑΥΣΩΝΟΣ
ΜΥΡΤΩΝΜΝΗΣΑΝΔΡΟΥ
ΚΗΦΙΣΟΚΛΗΣΚΗΦΙΔΟΤΟΥ
ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣΔΗΜΟΜΕΝΟΥ
ΔΗΜΟΜΕΝΗΣΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥ
ΚΤΗΣΙΦΩΝΑΜΦΙΝΙΚΟΥ
ΑΡΧΙΠΠΟΣΦΙΛΙΝΟΥ
ΚΗΦΙΣΟΔΟΤΟΣΚΗΦΙΣΟΔΩΡΟΥ

ΠΑΝΤΑΙΝΟΣΚΛΕΑΙΟΣ
ΦΙΛΙΚΟΣΦΙΛΙΣΤΙΔΟΥ
ΘΕΟΔΩΡΟΣΠΟΛΥΚΡΑΤΟΥ
ΛΑΠΙΘΑΣΑΙΣΧΥΛΟΥ
ΔΙΑΙΤΟΔΗΜΟΣΑΙΣΧΡΥΒΙΩΝΟΣ
ΑΝΤΙΔΩΡΟΣΑΠΟΛΑΞΙΔΟΣ
ΚΡΙΤΟΔΑΜΟΣΑΠΟΛΑΞΙΔΟΣ
ΛΥΡΑΝΙΑΣΠΑΥΣΩΝΟΣ
ΑΙΣΧΥΛΟΣΟΝΗΣΑΡΧΟΥ
ΠΡΗΞΙΝΟΣΠΡΗΞΙΝΙΚΟΥ
ΔΗΜΟΝΙΚΟΣΚΛΕΟΣΤΡΑΤΟΥ
ΣΤΡΑΤΥΛΛΟΣΣΤΡΑΤΟΝΙΚΟΥ
ΝΙΚΟΜΑΧΟΣΔΙΑΙΤΩΝΟΣ
ΠΥΘΟΞΕΝΟΣΠΥΘΕΟΥ

ΚΛΕΟΦΑΝΤΙΔΗΣΚΛΕΟΦΑΝΤΟΥ
ΚΑΛΙΣΤΙΔΗΣΚΛΕΟΦΑΝΤΟΥ
ΕΛΠΙΝΙΚΟΣΑΝΦΙΝΙΚΟΥ
ΜΝΗΣΙΚΛΗΣΜΝΗΣΙΟΥ
ΦΙΛΟΚΡΑΤΗΣΚΤΗΡΙΒΙΟΥ
ΣΙΜΙΑΣΛΙΒΥΟΣ
ΠΡΗΞΙΔΗΜΟΣΓΟΡΓΥΘΟΥ
ΠΑΡΑΜΟΝΟΣΦΙΛΟΔΗΜΟΥ
ΠΡΗΞΙΝΟΣΑΡΤΕΜΩΝΟΣ
ΔΗΜΟΦΩΝΦΥΛΑΚΟΥ
ΞΕΝΟΔΟΚΟΣΞΕΝΟΚΛΕΟΥ
ΑΠΗΜΑΝΤΟΣΑΙΡΙΠΙΔΟΥ
ΕΥΜΟΙΡΟΣΠΡΗΞΙΑΔΟΥ

Ι Σ Τ Ι Α Ι Ε Ι Σ

ΤΕΙΣΙΚΡΑΤΗΣΠΥΡΓΙΩΝΟΣ
ΕΥΒΙΟΤΟΣΠΑΡΑΜΟΝΟΥ
ΕΥΡΙΠΙΔΗΣΕΠΙΔΟΚΟΥ
ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣΕΠΙΔΟΚΟΥ
ΜΕΝΕΚΡΑΤΗΣΕΠΙΧΑΡΟΥ
ΣΩΦΙΛΟΣΚΑΛΛΙΚΡΑΤΟΥ
ΚΟΡΩΝΙΧΟΣΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ
ΠΑΡΑΜΟΝΟΣΞΕΝΩΝΟΣ
ΙΣΤΙΑΙΟΣΞΕΝΩΝΟΣ
ΑΙΣΧΥΛΟΣΗΓΗΣΙΚΛΕΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣΠΑΡΑΜΟΝΟΥ
ΦΙΛΩΝΙΧΟΣΕΠΙΓΕΝΟΥ
ΟΛΥΝΠΙΑΡΑΤΟΣΔΗΜΟΣΤΡΑΤΟΥ
ΠΑΤΑΙΚΟΣΞΕΝΟΚΡΑΤΟΥ
ΑΘΑΝΙΩΝΞΕΝΟΚΡΑΤΟΥ
ΜΕΝΕΚΡΑΤΗΣΑΘΗΝΑΔΟΥ

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΗΣΘΕΜΙΣΤΟΔΩΡΟΥ
ΘΕΜΙΣΤΟΔΩΡΟΣΙΘΑΚΗΣΙΟΥ
ΝΙΚΑΓΟΡΑΣΘΕΟΓΕΝΟΥ
ΛΥΣΑΝΔΡΟΣΕΥΚΛΕΟΥ
ΘΕΟΓΕΝΗΣΕΥΚΛΕΟΥ
ΔΕΙΝΟΜΑΧΟΣΚΛΕΙΣΘΕΝΟΥ
ΚΗΦΙΣΙΟΣΙΛΩΝΟΣ
ΕΥΤΕΛΗΣΜΩΝΟΣ
ΙΩΙΛΟΣΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥ
ΜΕΝΕΚΛΗΣΛΥΣΙΩΝΟΣ
ΝΙΚΗΡΑΤΟΣΑΚΗΡΑΤΟΥ
ΠΑΥΣΑΝΙΑΣΔΗΜΑΙΝΕΤΟΥ
ΠΡΗΞΙΟΔΟΣΞΕΝΟΚΡΑΤΟΥ
ΧΑΡΜΙΔΗΣΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΥ
ΑΙΝΕΑΣΑΙΣΧΥΛΟΥ
ΣΩΣΤΡΑΤΟΣΑΙΣΧΥΛΟΥ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΗΣΘΕΟΦΑΝΤΟΥ
ΑΜΦΙΚΡΙΤΟΣΠΟΛΥΚΡΙΤΟΥ
ΗΡΑΚΛΕΙΔΗΣΕΜΜΕΝΙΔΟΥ
ΕΜΜΕΝΙΔΗΣΝΙΚΟΔΩΡΟΥ
ΒΟΥΛΗΚΛΕΗΣΠΟΛΥΚΡΙΤΟΥ
ΑΙΝΕΑΣΑΦΟΒΗΤΟΥ
ΦΙΛΟΚΛΕΗΣΦΙΛΗΜΟΝΟΣ
ΑΙΣΧΥΛΟΣΑΙΝΕΟΥ
ΕΠΙΓΕΝΗΣΞΕΝΟΚΡΑΤΟΥ
ΤΙΜΟΞΕΝΟΣΤΙΜΟΞΕΝΟΥ
ΙΗΛΕΑΣΝΙΚΟΒΙΟΥ
ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΣΝΙΚΟΜΑΧΟΥ
ΙΘΑΚΗΣΙΟΣΘΕΜΙΣΤΟΔΩΡΟΥ
ΝΙΚΑΡΧΟΣΝΙΚΗΡΑΤΟΥ
ΕΥΘΥΒΙΟΣΕΥΘΥΝΙΚΟΥ
ΤΙΜΟΚΡΑΤΗΣΘΕΟΞΕΝΟΥ

ΑΝΤΙΓΕΝΗΣΣΙΜΩΝΟΣ
ΑΡΧΙΔΑΜΟΣΑΝΤΙΓΟΝΟΥ
ΕΥΒΟΥΛΟΣΣΩΓΕΝΟΥ
ΘΕΟΧΑΡΗΣΠΥΡΡΟΥ
ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣΤΗΛΕΟΥ
ΤΙΜΟΞΕΝΟΣΤΙΜΟΚΛΕΩ
ΑΝΦΙΑΣΤΙΜΟΚΛΕΩ
ΑΡΙΣΤΟΞΕΝΟΣΦΑΝΟΚΛΕΩ
ΠΑΡΑΜΟΝΟΣΦΑΝΟΚΛΕΩ
ΠΑΡΑΜΟΝΟΣΒΑΧΧΙΟΥ
ΝΙΚΗΡΑΤΟΣΒΑΥΚΟΥ
ΕΛΠΙΝΗΣΜΝΗΡΙΜΑΧΟΥ
ΝΙΚΑΝΔΡΟΣΒΑΥΚΟΥ

ΦΙΛΩΝΑΙΝΕΟΥ
ΙΕΡΩΝΥΜΟΣΦΙΛΩΝΟΣ
ΚΛΕΙΤΑΡΧΟΣΑΛΚΙΜΕΝΟΥ
ΝΙΚΟΜΑΧΟΣΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΥ
ΦΙΛΟΓΕΝΗΣΛΥΣΙΜΑΧΟΥ
ΕΥΘΥΔΗΜΟΣΕΥΘΥΝΙΚΟΥ
ΕΥΘΥΔΗΜΟΣΕΥΘΥΔΗΜΟΥ
ΝΙΚΟΔΩΡΟΣΕΜΜΕΝΙΔΟΥ
ΞΕΝΟΦΩΝΞΕΝΟΧΑΡΟΥ
ΗΦΑΙΣΤΙΩΝΞΕΝΟΧΑΡΟΥ
ΠΑΡΑΜΟΝΟΣΧΑΡΙΟΥ
ΧΑΡΙΑΣΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΕΡΓΟΚΡΙΤΟΣΜΕΝΕΞΕΝΟΥ

ΘΕΩΝΘΕΟΞΕΝΟΥ
ΔΗΜΟΝΙΚΟΣΔΗΜΟΚΡΑΤΟΥ
ΚΗΦΙΣΟΦΑΝΗΣΚΗΦΙΣΟΚΛΕ///
ΚΗΦΙΣΟΔΩΡΟΣΚΗΦΙΣΟΚΛΕΟ///
ΔΙΟΓΕΙΤΩΝΔΑΣΔΙΑΙΤΟΔΗΜΟ///
ΘΕΟΔΩΡΟΣΘΕΟΠΟΜΠΟΥ
ΚΗΦΙΣΟΤΟΣΚΗΦΙΡΙΟΥ
ΚΛΕΑΡΧΟΣΚΛΕΑΡΧΙΔΟΥ
ΕΛΠΙΝΙΚΟΣΕΛΠΙΝΟΥ
ΕΠΙΞΗΛΟΣΞΕΝΩΝΟΣ
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣΑΡΤΥΛΟΧΟΥ
ΕΥΘΥΔΗΜΟΣΔΙΟΔΩΡΟΥ
ΘΕΟΓΕΝΗΣΘΕΟΓΕΝΙΔΟΥ

Κ Ω Μ Α Ι Ε Ι Σ

ΡΑΝΔΡ ΟΣΚΑΛΛΙΔΗΜΟΥ
ΣΟΔΩΡΟΣΦΙΛΙΠΠΟΥ
˥ ΟΣΚΗΦΙΣΟΔΩΡΟΥ
ΕΝΗΣΤΙΜΟΚΛΕΟΥ
ΙΗΣΤΙΜΟΓΕΝΟΥ
ΦΡΥΝΙΧΟΥ
ΝΟΣΦΙΛΩΝΟΣ
ΧΑΡΙΤΩΝΟΣ
ƧΠΙΝΟΥ
˥ΥΘΟΞΕΝΟΥ
˥ΟΛΙΔΟΣ
ΕΟΥ
ΚΡΑΤΟΥ
ΗΜΟΥ
Υ

ΘΕΟΔΟΤΟΣΠΟΛΥΚΡΑΤΟΥ
ΚΤΗΡΙΑΣΚΛΕΟΔΗΜΟΥ
ΦΙΛΙΣΤΙΔΗΣΠΟΛΥΞΕΝΟΥ
ΠΑΥΣΙΑΣΑΡΧΕΒΙΟΥ
ΠΛΟΥΤΑΡΧΙΔΗΣΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
ΦΕΥΓΟΛΙΜΟΣΚΑΛΛΙΔΗΜΟΥ
ΦΙΛΩΝΙΧΟΣΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
ΦΙΛΩΝΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
ΤΙΜΙΔΗΣΑΧΑΙΩΝΟΣ
ΣΤΗΣΑΡΧΟΣΦΙΛΙΝΟΥ
ΑΥΤΟΒΟΥΛΟΣΠΡΟΘΥΜΙΔΟΥ
ΝΙΚΩΝΜΝΗΜΑΝΔΡΟΥ
ΠΑΝΚΛΕΗΣΦΑΝΟΣΤΡΑΤΟΥ
ΑΝΤΙΜΑΧΟΣΔΙΟΝΥΣΙΟΥ
ΑΡΧΙΑΣΔΙΟΝΥΣΙΟΥ
ΛΡΧΟΣΑΡΙΣΤΑΡΧΟΥ
Ο Ι
ΚΛΕΟΥ
ΙΟΥ
Υ

ΠΥΘΟΚΡΑΤΗΣ:ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΥ
ΦΥΡΚΙΠΠΟΣ:ΑΡΧΕΛΑΟΥ
ΦΥΡΚΩΝ:ΑΡΧΕΛΑΟΥ
ΚΑΛΛΙΑΣ:ΚΑΛΛΙΔΗΜΟΥ ΜΟΥ
ΔΙΟΝΥΣΟΦΑΝΗΣΕΥΘΥΔΗ
ΕΥΝΟΜΙΔΗΣ:ΑΝΔΡΟΔΑΜΑΝΤΟ
ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ:ΑΝΔΡΟΔΑΜΑΝ
ΙΩΙΛΟΣ:ΙΩΒΙΟΥ
ΠΑΡΑΜΟΝΟΣ:ΚΑΛΛΙΠΠΟΥ
ΧΑΙΡΙΠΠΙΔΗΣ:ΗΡΑΙΩΝΟΣ
ΠΡΗΞΙΔΗΜΟΣΥΓΙΑΙΝΟΝΤΟΣ
ΣΩΠΑΤΡΟΣΕΥΤΕΛΟΥ
ΠΟΛΥΚΡΙΤΟΣΗΡΑΙΩΝΟΣ
ΕΥΞΕΝΟΣΦΙΛΟΞΕΝ
ΑΓΑΘΟΚΛΗΣΠΑΡ
ΚΛΕΙΤΟΡΙΔΗΣ
Α Ι Γ Λ
ΦΑΝΟ/
ΓΙC
Μ

B

ΜΙΝΟΟ...ΤΟΘΕ
ΘΕΟΔ.ΡΟΣ.ΕΝΟ..ΛΟΥ

ΑΡΕΤΩΝΟΣΑΡΧΟΝΤ.Σ
Ρ . Π Ο Θ ΕΝ
ΦΙΛ...ΙΔΗ.ΕΥΚΡΙΤΟΥ
ΒΙΟΤΤΟΣΕΥΒΙΟΥ
ΜΝΗΣΑΡΧΟΣΑΙΣΧΥΛΟΥ
ΦΙΛΙΣΚΟΣΕΥΦΡΑΝΤΙΔΟΥ
ΤΑΜΥΝΗΘΕ.

ΕΚΚ--
.ΑΝΟΣ--
.ΑΚΕΘ.Ν

ΔΗΜΟΦΩΝΔΗΜΟΤΙΜ..	ΑΡΧΙΠΠΟΣΑΡΧΙΔΑΜΟΥ	ΝΙΚΟΣΤ.Α.Ο--
ΙΣΤΙΑΙ	ΒΟΥΔΙΟΘΕΝ	ΓΡΥΓΧ--
.ΙΟΤΤΟΣΤΙΜΟΦΑΝΤΟΣ	ΦΙΛΟΦΡΩΝΦΙΛΟΞΕΝΟΥ	ΝΙΚΗΡ...ΣΑ--
		ΠΑΡΘΕΝΙ--
ΛΥΣΙΜΑΧΟ.ΣΙΛΟΓΕΝΟΥ	..ΛΟΞΕΝΟΣΑΡΧΕ..ΜΟΥ	ΣΩΣΤΡΑΤ.ΣΘ--
ΑΙΣΧΥΛΟΣΣΩΣΤΡΑ..Υ		F.ΑΓ ... ∠
Λ Α Κ	Ε	ΕΜΠΕΔΕ.ΝΚΕ--
ΣΩΠΟΛΙΣΦΙΛΙΠΠΟΥ	ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΟΣΠΕ--	ΦΑΝΥΛ.ΣΔΗΜ--
ΦΙΛΙΠΠΟΣΣΩΠΟΛΙΔΟΣ	ΠΡΗΞΙΝΟΣΘΕΟΦΙΛΟ	ΙΦΙΚΡΑ...ΑΜΦΙΚΡ--
ΚΙΜΩΝΑΓΑΘΑΡΧΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣΜΝΗΣΑΡΧΟΥ	ΣΩΣΤΡΑ...ΦΙΛ--
..ΧΕΛΛΟΣΑΡΧΕ...ΑΤ	ΟΥΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣΤΕ.ΕΡΙΟΥ	ΘΕΟΤΙΜ..ΑΠΟΛΑΤ..Ο.
ΣΤΡΑΤΩΝΣΤΡΑΤΟΚΛΕΟΥ	ΤΕΛΕΡΙΑΣΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥ	ΚΛΕΙΤΑΡ..ΣΤΙΜΟΣΘΕΝΟ
ΣΤΡΑΤΟΚΛΕΗΣΣΤΡΑΤΩΝ	ΟΣΙΕΡΩ.ΑΛΕΞΙΚΛΕΟΥ	ΘΕΟΤΙΜΙΔΗΣΘΕΟΤΙΜΟΥ
ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΟΣΣΤΡΑΤΩΝΟΣ	ΑΡΙΣΤΟΚΛΕΙΔΗΣΑΡΙΣΤΟΚΛΕΟ	ΥΞΕΝ....ΘΕΟΤΙΜ--
ΑΡΙΣΤΟΚΡΙΤΟΣ.ΑΝΟΚΡ..ΟΥ	ΙΩΒΙΟΣΒΙΩΝΟΣ	ΑΡΧΙΠ.ΟΣΧΑΙΡΕΟΥ
ΑΡΙΣΤΟΔΗΜ...Ρ...Π.ΟΥ	ΑΡΤΕΜΩΝΦΙΛΙΠΠΟΥ	ΑΝΤΙΣΘΕΝΗΣΑΡΙΣΤΟΚΛΕ--
.ΙΜΩΝ.ΙΜΟ--	ΦΙΛΙΣΚΟΣΦΙ..ΠΠΟΥ	..Ρ.ΤΩΝΑΡΙΣΤΩΝΟΣ
ΑΡΙΣΤΟΒΟΥΛΟΣΑΝ..ΚΡΑΤΟΥ	ΧΑΡΙΤΩΝΚΛΕΟΦΑΝΤΟΥ	ΔΗΜΥΛΟ.ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΟ.
ΠΟΛΥΣΤΡΑΤΙΔΗΣΒΑΛΛΙΚΛΕΟΥ	ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΣΤΡΑΤΟΚΛΕΟΥ	ΠΑΡΑΜΟΝΟΣΔΗΜΥΛΟ.
ΒΙΑΔΗΣΔΙΑΙ..ΝΟΣ	ΑΡ....ΝΕΡΑΣΙΠΠΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΦΩΝΑΡΙΣΤΟΔΗΜ..
ΤΕΛΕΣΙΝ.Σ.Ε.ΕΡΙΟΥ	ΕΡΑΣ..ΠΟΣΕΥΠΟΛΙΔΟΣ	ΕΠΙΚΤΗΤΟΣΕΠΙΚΡΑΤΟΥ
ΤΕΛΕΡΙΑ...ΛΕ..ΠΠΟΥ	ΗΓΕΜΑΧΟΣΗΓΕΛΟΧΟΥ	ΞΕΝΟΠΕΙΘΗΣΞΕΝΟΦΩΝΤ..
ΑΡΙΣΤΟΦΩΝΤΕΛΕΣΙΠΠ.Υ	ΤΕΛΕΣΩΝΔΗΜΩΦΕΛΟ	ΔΗΜΟΚΛΕ.ΔΗΣΔΗΜΩΦΕΛΟ
.ΟΡΥΞΕΝ...ΣΦΟΡΜΙΩΝΟΣ	ΧΑΙΡΙΠΠΟΣΧΑΙΡΙΩ	ΔΗΜΟΤΙΜΟΣΔΗΜΟΝΙΚΟΥ
ΦΙΛΟ..ΟΣΦΟΡΜΙΩΝΟΣ	ΧΑΙΡΕΣΤΡΑΤΟΣΧΑΙΡΙΩ	ΗΡΑΚΛΕΙΔΗΣΔΗΜΟΝΙΚΟΥ
ΑΡΙΣΤΟΔΑΜΑΣΑΡΙΣΤΟΤΙΜΟΥ	ΞΕΝΟΦΩΝΞΕΝΟΠΕΙΘΟΥ	ΘΕΟΤΕΛΗΣΑΡΧΙΠΠΟΥ
ΑΡΙΣ..ΔΗΜΟΣΑ..ΣΤΟΔΗΜΟΥ	ΦΙΔΙΠΠΟΣΠΡΕΞΕΝΟΥ	ΤΑΜΥΝΑΙΕΙΣ
ΑΡΙΣΤΟ.ΙΜΟΣΑΡΙΣΤΟ.ΩΝΤΟΣ	ΔΗΜΩΦΕΛΗΣΤΕΛΕΡΙΟΥ	ΦΙΛΩΝΑΝΔΡΩΦΕΛΟΥ
ΔΗΛ....ΟΣΗΡΑΚΛΕΙΔΟΥ	ΝΙΚΑΝΔΡΙΔΗΣΔΗΜΩΦΕΛΟΥ	ΠΥΘΑΡΧΟΣΠΥΘΟΞΕΝΟΥ
- - -ΛΑΙΕΙΣ	ΠΕΡΑΕΙΣ	ΠΥΘΕΑΣΦΡΥΝΙΩΝΟΣ
- - - - ΙΠΠΟΣΤΡΑΤΟΥ	ΕΥΜΑΧΟΣΣΩΣΙΒΙΟΥ	ΘΕΟΔΩΡΟΣΛΕΥΚΙΟΥ
,ΩΝ....ΚΑ.ΟΥ	ΑΠΗΜΑΝΤΟΣΛΕΟΝΤΟΣ	ΒΛΕΠΥΡΟΣΜΙΜΝΩΝΟΣ
ΑΓΟΛΛΩΝ.ΟΣΜ ΩΝΙΧΟΥ	ΑΜΕ.ΝΙΑΣΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥ	ΣΗΜΩΝΙΔΗΣΣΙΜΩΝΙΔΟΥ
. . . . ΣΤΟΣΝΙΚΙΠΠΟΥ	ΚΤΗΡΙΒΙΑΔΗΣΚΤΗΡΙΚΛΕΙΔΟΥ	ΕΠΑΙΝΕΤΟΣΧΑΙΡΙΓΕΝΟΥ
.ΟΛ..ΡΑ...ΠΟΛΥΚΡ.ΤΟΥ	ΑΡΙΣΤΑΝΔΡΟΣΣΩΣΙΒΙΟΥ	ΑΡΧΙΔΑΜΑΣΑΡΧΙΝΟΥ
.ΑΝΟΔΗΜ.. ΑΝΟΣΤΡΑ..Υ	ΜΙΚΥΛΙΩΝΜΝΗΣΙΦΙΛΟΥ	ΑΡΧΙΑΣΦΩΚΥΛΙΔΟΥ
ΦΑΝΟΣΤΡΑΤΟΣΦΑΝΟΔΗΜΟΥ	ΝΙΚΑΝΔΡΟΣΚΑΦΩΝΟΣ	ΜΕΓΑΛΩΝΜΕΓΑΚΛΕΟΥ
ΦΑΝΟ.ΛΕ..ΦΑΝΟΣΤΡΑΤΟΥ	ΣΩΣΙΣΤΡΑΤΟΣΣΚΑΦΩΝΟΣ	ΣΙΦΩΝΓΛΑΥΚΙΟΥ
ΠΥΘΩ.ΕΥΡ.ΕΙΔΟΥ	ΠΑΥΣΑΝΙΑΣΙΘΙΓΕΝΟΥ	ΕΥΘΥΜΕΝΩΝΓΛΑΥΚΙΟΥ
ΠΥΘΙ..ΟΣΕΠΙΚΤΗΤΟΥ	ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΤΙΜΟΞΕΝΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΔΑΜΑΣΑΡΙΣΤΙΩΝ.Σ
ΑΡΙΣΤ..ΑΡΙΣΤΟΦΩΝΤΟΣ	ΙΠΠΩΝΛΑΣΘΕΝΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣΑΡΙΣΤΟΔΑΜΑΝΤΟ
ΔΟΡ.....ΜΝΗΡΙΜΑΧΟΥ	ΒΟΥΔΙΟΘΕΝ	ΑΡΧΙΝΟΣΦΩΚΥΛΙΔΟΥ
ΑΡ.ΙΑΣΤΙΜΟΚΕΟΥ	ΩΡΩΠΟΚΛΗΣΑΝΤΙΜΑΧΟΥ	ΚΟΘΩΝΠΡΗΞΙΔΑΜΟΥ
ΓΡΥΓΧΕΙΣ	ΑΙΣΧΡΙΩΝΑΙΣΧΙΝΟΥ	ΚΗΠΙΩΝΜΕΓΑΚΛΕΟΥ
....ΑΝΔΡΟΣΤΕΙΣΙΜΑΧΟΥ	ΣΙΜΙΑΣΚΤΗΣΩΝΟΣ	ΜΕΓΑΛΟΚΛΕΗΣΚΗΠΙΩΝΟΣ

Τ..ΑΝ...Δ.ΣΚΛΕΟΣΤΡΑΤΟ
...ΜΟ.ΛΕΙΔΗΣΜΕΓΑΚΛΕΙΔΟΥ
.ΛΕΟΜ..ΤΙΣΣΥΡΑΙΟΥ
ΗΓΕΑΣΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΥ
Ε.ΞΕΝΟΣΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΥ
.ΜΕΙΝΙΠΠΟΣΜΕΝΙΠΠΟΥ
.ΑΛΛΙΦΩΝΜΕΝΙΠΠΟΥ
.Ρ.ΣΤΑΡΧΟΣΠΡΩΤΟΦΑΝΟΥ
.ΤΡΑΤΩΝ.Ε.ΕΣΤΟΡΟΣ
Χ...ΕΑΣΑ.ΤΙΧΑ.ΟΥ
Α....ΑΡΙΔΗΣ..ΤΙΧΑΡΟΥ
.Ρ...ΟΤΕΛΗΣΜΕΝΙΠΠΟΥ
ΔΗΜΟΧΑΡΙΔΗΣΑΝΤΙΧΑΡΟΥ
..ΜΟ.ΑΡΗΣΑΝΤΙΧΑΡΟΥ
.Σ...ΣΚΟΣΑΣΦΑΛΕΟΣ
ΚΛΕΟΞΕΝΟΣΤΕΙΣΙΜΑΧΟΥ
Α///ΥΝΤΑΣΔΙΟΤΕΛΕΟΣ
.ΣΤΙΗΘΕΝ
ΤΙΜΟΔΗΜΟΣΚΑΒΩ.ΟΣ
.Ε.ΕΞΕΝΟΣΔΗΜΟΧΑΡΩ
ΛΙΝΘΟΙΝ///...Ν
ΔΗΜΟΦΑΝΗΣ.///Ο..
./.ΑΜΟΝΟΣΠΛ·ΥΤΑΡΧΟΥ
ΝΥΝΠΡΩΤΟΝΟΥ
ΕΙ'.ΟΚΛΗΣΚ.ΕΟΦΑΝΤ..
.·.ΟΔΩΡΟ.ΑΝΔ..Κ..ΟΥ
.ΕΝΕΞΕΝΟΣΦΕΙΔΩΝΟΣ
ΚΑΛΛΙΤΕΛΗΣΦΕΙΔΩΝΟΣ
.ΤΡ.ΥΘΩΝΙ..ΞΕΩ
ΕΦΗΒΟΙ
Α.ΙΣΤΩΝΝΙΚΟΣΤΑΤΟΥ
.ΥΘΥΔΗΜΟΣΧΑΡΟΝΤΙΔΩ
ΜΙΜΝΩΝΚΛΕΟΠΥΡΟΥ
.ΤΗΡΙΑΣΚΤΗΣΩΝΟΣ
ΑΙ..ΙΝΗΣΑΙ.ΧΡΩΝΟΣ
ΕΥΘΥΜΙΔΗΣΧΑΡΟΝΤΙΔΩ
ΠΡΗΞΙΝΟΣΠΡΗΞΙΟΥ
ΟΛΥΜΠΙΝΗΣΑΙΣΧΙΝΟΥ
.ΛΕΙΤΟΦΩΝΑΛΙΔΙΟΥ
ΠΡΗΞΙΝΟΣΠΡΗΞΙΠΠΟΥ
ΤΑΜΥΝΗΘΕΝ
ΠΟΛΥΒ..ΛΟΣΕΥΘΥΒΟΥΛΟΥ
Α.ΧΕΝΟΘΘΟΣΜΑΝΤΙΤΕΛΟΥ
.Ο.ΥΞΕΝΟΣΜΕΛΙΤΩΝΟΣ
ΣΟΦΟΚΛΗΣΑΡΙΣΤΟΚΛΕ..

ΚΤΗΣΑΡΧΟΣΚΤΗΣΩΝΟΣ
ΑΙΣΧΡΩΝΦΑΝΑΔΩ
ΑΡΧΙΑΣΑΙΣΧΙΝΩ
ΕΥΤΕΛΙΔΗΣΑΝΤΙΦΑΝΟΥ
ΣΗΜΙΑΔΗΣΣΗΜΙΑΔΟΥ
ΧΑΡΙΛΕΙΔΗΣΟΝΗΡΙΜΟΥ
ΣΩΣΙΠΠΟΣΑΝΤΙΦΑΝΟΥ
ΛΥΣΑΝΔΡΟΣΛΥΡΑΝΙΟΥ
ΧΑΙΡΟΝΤΙΔΗΣΕΥΘΥΜΙΔΟΥ
ΑΙΣΧΥΛΟΣΠΡΕΣΒΥΤΩ
ΤΙΜΟΔΗΜΟΣΕΝΑΝΤΙΟΝΙΚΟΥ
ΜΕΝΕΚΛΕΙΔΗΣΜΕΝΩΝΔΩ
ΜΕΓΑΚΛΕΙΔΗΣΜΕΝΩΝΔΩ
ΟΝΗΡΙΜΟΣΑΜΥΝΑΝΔΡΟΥ
ΠΥΘΟΤΕΛΗΣΕΝΑΝΤΙΟΦΗΜΟΥ
ΑΡΕΤΩΝΟΡΤΙΓΙΩΝΟΣ
ΕΡΑΤΟΞΕΝΟΣΟΡΤΥΓΙΩΝΟΣ
ΕΡΑΤΟΚΛΗΣΟΡΤΥΓΙΩΝΟΣ
ΠΟΛΥΚΡΑΤΗΣΣΙΜ ΩΝΟΣ
ΣΙΜΥΛΟΣΣΙΜ ΩΝΟΣ
ΛΑΚΕΘΕΝ
ΠΡΟΚΛΕΗΣΚΤΗΣΩΝΟΣ
ΤΕΛΕΣΙΑΣΤΕΛΕΣΙΠΠΟΥ
ΑΡΙΣΤΑΝΔΡΟΣΕΥΞΕΝΟΥ
ΕΡΑΣΙΠΠΟΣΜΝΗΣΑΡΧΟΥ
ΕΥΚΡΑΤΗΣΠΡΩΤΙΠΠΟΥ
ΠΥΘΑΡΧΟΣΕΥΚΡΑΤΩ
ΠΥΘΟΚΡΙΤΟΣΕΥΚΡΑΤΩ
ΕΥΚΡΑΤΗΣΠΡΩΤΙΠΠΟΥ
ΕΠΙΧΑΡΜΙΔΗΣΧΑΡΜΟΥ
ΕΥΠΟΛΙΣΕΡΑΣΙΠΠΟΥ
ΘΕΟΚΛΕΗΣΠΑΡΑΜ.ΝΟΥ
ΠΑΡΑΜΟΝΟΣΘΕΟΚΛΕΩ
ΠΑΡΑΜΥΘΟΣΦΑΝΟΔΗΜΟΥ
ΦΑΝΟΚΛΗΣΦΑΝΟΔΗΜΟΥ
ΙΔΑΙΟΣΦΑΝΙΠΠΟΥ
ΦΑΝΙΠΠΟΣΙΔΑΙΟΥ
ΤΑΜΥΝΗΘΕΝ
ΑΡΧΙΔΑΜΟΣΑΡΧΙΠΠΟΥ
ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣΑΡΙΣΤΟΚΛΕΩΣΩ
ΑΡΙΣΤΟΦΩΝΑΝΤΙΦΩΝΤΟΣ
ΑΡΧΙΑΣΑΡΧΙΠΠΟΥ
ΑΛΚΙΜΕΝΗΣΑΡΧΙΠΠΟΥ
ΣΠΙΝΘΑΡΟΣΠΑΡΑΜΟΝΟΥ
ΑΙΣΧΥΛΙΝΟΣΕΛΠΙΝΙ.ΟΥ

ΚΛΕΟΧΑΡΗΣΚΛΕΩΝΟΣ
ΕΥΘΥΜΙΔΗΣΓΛΑΥΚΙΩΝΟΣ
ΜΕΛΙΤΩΝΠΡΗ..ΔΑΜΟΥ
ΑΡΙΣΤΙΩΝΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΥ
ΑΝΔΡΩΦΕΛΗΣΑΝΔΡΟΣΘΕΝΟ///
ΑΝΔΡΟΣΘΕΝΗΣΑΝΔΡΩΦΕΛΟΥ
ΑΙΣΧΥΛΟΣΚΛΕΩΝΟΣ
ΟΝΗΡΙΜΟΣΜΕΓΑΚΛΕΩ
ΜΕΓΑΚΛΗΣΟΝΗΡΙΜΟΥ
ΕΥΘΥΜΕΝΗΣΕΥ.ΥΝΩ
ΕΥΘΥΜΙΔΗΣΕΥΘΥΜΕΝΟΥ
ΑΡΧΕΣΤΡΑΤΟΣΕΥΘΥΜΕΝΟΥ
ΑΡΧΕΝΙΚΟΣΕΥΘΥΜΕΝΟΥ
ΒΟΥΛΗΚΛΕΗ...Υ.ΟΔΙΟΥ
ΕΥΘΥΚΡΑΤΗ.ΕΥΘΥΝΟΥ
ΩΡΩΠΟΘ.Ν
ΑΡΙΣΤΙΩΝΣΟΦΩ ΟΥ
ΛΥΡΑΝΙΑΣΦΙΛΟΔΗΜΟ
ΝΙΚΙΑΔΗΣΦΙΛΩΤΑΔΩ
ΠΡΗΞΙΤΕΛΗΣΠΡΗΞΙΠΠΟΥ
ΜΝΗΡΙΜΑΧΟΣΑΓΑΘΟΝ.ΚΟ.
ΔΙΑΙΤΟΜΑΧΟΣΜΝΗΡΙΜΑΧΟΥ
ΠΡΗΞΙΝΙΚΟΣΠΡΗΞΙΠΠΟΥ
ΑΝΤΙΦΩΝΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΚΡΑΤΥΛΟΣΠΙΘΩΝΟ.
ΑΡΧΙΠΠΟΣΠΙΘΩΝΟΣ
ΠΑΥΣΑΝΙΑΣΠΙΘΩΝΟΣ
ΑΙΣΧΡΩΝΦΑΝΟΣΤΡΑΤΟΥ
ΠΡΗΞΙΝΟΣΠΡΗΞΙΠΠΟΥ
ΑΝΤΙΦΩΝΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΑΡΧΕΒΟΥΛΟΣΟΑΛΙΔΙΟι
ΛΥΣΙΜΑΧΟΣΒΙΟΤΤΟΥ
ΣΩΚΡΑΤΗΣΣΩΣΤΡΑΤΟΥ
ΘΥΜΟΧΑΡΗΣΛΥΡΙΔΗΜ..
ΠΡΗΞΙΠΠΟΣΠΡΗΞΙΝΟΥ
ΤΑΜΥΝΗΘΕΝ
ΦΙΛΟΞΕΝΙΔΗΣΣΟΙΝΑΡΓΟ.
ΑΝΤΙΦΑΝΗΣΑΝΤΙΦΩΝΤ..
ΚΛΕΙΝΟΦΩΝΑΝΤΙΦΩΝ...
ΒΙΟΤΤΟΣΤΙΜΑΡΧΟΥ
ΤΙΜΑΡΧΙΔΗΣΤΙΜΑΡΧΟ.
ΑΝΤΙΚΡΑΤΗΣΑΝΤΙΚΛ...
ΕΠΙΜΕΝΙΔΗΣΑΙΣΧΥΤ...
ΠΥΘΑΡΧΟΣΠΥΘΟΚΡΙΤΟ..
ΘΥΜΟΣΟΦΟΣΚΤΗΡΙΩΝ...

ΑΡΙΣΤΩΝΑΡΙΣΤΟΚΛΕΟ.
ΕΥΒΟΥΛΙΔΗΣΜΕΛΙΤΩΝΟ
ΚΑΛΛ..ΛΕΗΣΚΑΛΛ...ΔΟΥ
ΚΑΛΛΙΠΕΙΘΗΣ...ΚΛΕΟΥ
ΑΝΦΙΒΟΥΛΟ.Ε.ΜΕΝΙΔΑ
..ΤΙΒΟΥΛΟΣΑΜΦΙΒΟΥΛΟΥ
ΣΝΙΚΗΡΑΤΟΥ
ΣΓ...Κ.ΚΟΥ
ΠΑ.ΣΑΝΙΟΥ
ΔΩΡΟΥ
ΝΟΣ

ΕΛΠΙΝΙΚΟΣΑΙΣΧΥΛΙΝΟΥ
ΠΥΘΟΚΡΙΤΟΣΠΥΘΑΡΧΙΔΟΥ
ΕΠΙ.ΤΗΤΟΣΦΙΛΩΝΙΧΟΥ
ΜΑΙΑΝΔΡΙΟΣΦΙΛΩΝΙΧΟΥ
ΠΡΗΞΙΑΣΠΡΗΞΙΝΟΥ
ΑΡΙΣΤΟΚΛΗΣΑΡΙΣΤΩΝΟΣ
ΞΕ.ΟΚΛΗΣΟΛΥΜΠΙΧΟΥ
ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥ
ΝΙΚΑΝΔΙΟΣΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥ
ΦΙΛΙΠΠΟΣΦΙΛΟΜΗΛΟΥ
ΞΕΝΟΔΩΡΟΣΞΕΝΟΠΕΙΘΟΥ
ΒΙΟΤΤΟΣΦΑΝΟΣΤΡΑΤΟΥ

ΚΛΕΟΤΙ.ΟΣΤΙΜΩΝΟΣ
ΤΙΜΟΣΘΕΝΗΣΚΛΕΟΤΙΜ..
ΕΥΜΗΛΙΔΗΣΠΥΘΩΝΟΣ
ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΣΚΟΜΩΝ..
ΕΜΜΕΝΙΔΗΣΑΜΦΙΒΟΥ.
ΙΣΤΙΗΤΩΡΠΑΥΣΑΝ
ΦΑΝΕΑΣΧΑΡΟ
ΦΙΛΙΣΤΙΔΗΣ
ΚΑΜΜΑ
ΗΓΕ
ΠΟ
Π

Γ

ΙΣΤΙΑΗΘΙ Ν
Τ ΗΓΕΝΗ.ΠΟΣΕΙΔΩΝ
ΗΜΗΤΡΙΟΣΔΙΟΣΚΟΡΙΔ
ΥΒΟΥΛΙΔΗΣΑΙΝΕΟΥ
ΙΜΑΝΔΡΟΣΤΙΜΟΔΗΜ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝΔΙΑΙΤΟΔΗ
ΡΩΠΟΘΕΝ
ΕΛΕΣΙΠΠΟΣΤΕΙΣΑΝ
ΠΡΗΞΙΝΙΚΟΣΠΡΗΞΙΝ
ΣΛΠΙΝΙΚΟΣΔΗΜΟΜΕΝ
ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣΑΡΙΣΤΟ
ΣΩΙΛΟΣΚΛΕΟΧΑΡΟΥ
ΣΩΣΤΡΑΤΟΣΙΠΠΟΣΤΡΑ
.ΠΠΟΣΤΡΑΤΟΣΣΩΣΤΡΑ
ΕΚΚΩΜΑΙΩΝ
ΕΥΤΕΛΗΣΣΩΠΑΤΡΟΥ
ΕΞΑΙΓΛΕΦΕΙΡΗΣ
ΟΝΗΡΙΜΟΣΜΕΝΕΤΕΛ
ΙΠΠΑΡΧΙΔΗΣΠΡΩΤΟΦ.
ΛΑΚΕΘΕΝ
ΞΕΝΟΦΙΛΟΣΞΕΝΟΦΩΝ
ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΟΣΔΗΜΟ
ΚΤΗΡΙΑΣΦΑΝΟΔΗΜΟ
ΜΝΗΣΑΡΧΟΣΕΡΑΣΙΠΠΟ
--ΞΙΚΛΗΣΙΕΡΩΝΟΣ
--ΤΟΣΒΙΑΔΟΥ
---ΣΑΜΥΝΟΚΛΕ
---ΑΤΗΣΑΜΕΙΝΟ
Κ---ΑΜΕΙΝΟΚΛΕΟ

ΘΕΟΔΩΡΟΣΠΑΡΑΜΟΝΟ
ΠΟΣΕΙΔΙΠΠΟΣΗΓΗΣΑΝ
ΛΑΚΕΘΕΝ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟ
ΜΕΝΩΝΔΑΣ
.ΕΡΟΜΝΗΜΟΝΟ
ΣΤΡΑΤΟΚΛΕΗΣ
ΕΠΙΚΡΑΤΟΥ
ΧΑΙΡΙΠΠΟΣ
ΑΡΧΙΠΠΟΥ
ΣΤΡΑΤΩΝΔΗΣ
ΣΤΡΑΤΩΝΟΣ
ΑΜΦΙΚΡΑΤΗΣ
ΤΙΜΩΝΟΣ
ΓΡΥΓΧΗΘΕΝ
ΜΕΓΑΚΛΕΙΔΗΣ
ΑΝΤΙΦΙΛΟΥ
ΚΛΕΟΜΑΝΤΙΣ
ΚΛΕΟΓΕΝΟΥ
ΦΙΛΟΞΕΝΟΣΑΣΤΥΝΟΜ
ΛΥΣΑΝΙΑΣΑΣΤΥΝΟΜΟΥ
ΕΚΚΟΤΥΛΑΙΟΥ
ΠΟΛΥΚΡΙΤΟΣΠΥΛΥΚΡΙ
ΤΑΜΥΝΗΘΕΝ
ΑΧΑΙΩΝΜΕΓΑΛΟΚΛΕΟ
ΑΝΔΡΩΦΕΛΗΣΠΥΘΟΚΡΙ
ΜΙΝΟΘΟΝΤΟΘΕΝ
ΠΟΛΥΧΑΡΗΣ
ΦΙΛΙΣΚΟΣ
ΠΟΛΥΚΡΑΤΟΥ

ΤΑΜΥΝΗΘΕ
ΠΟΛΥΚΡΑΤΗΣ
ΦΑΝΙΠΠΟΥ
ΦΑΝΟΚΛΕΗΣ
ΦΑΝΙΠΠΟΥ
ΕΚΚΟΤΥΛΑΙΟΥ
ΦΑΝΟΣΘΕΝΗΣ
ΦΑΝΟΚΛΕΟΥ
ΙΝΘΟΥΝΤΟΘΕΝ
ΥΤΑΡΧΟΣΠΑΡΑΜΟΝΟΥ
ΟΝΟΣΔΙΟΔΩΡΟΥ
-ΦΘΕΝΠΙΔΟΥ
ΟΙΔΟΥ

Δ

Ν
ΧΙΑ
.ΡΧΙΠΠ
ΔΑΜΑΣΙΑΣ
ΤΙΜΟΞΕΝΟΥ
ΑΝΤΑΝΔΡΙΔΗ
ΘΕΟΓΕΝΕΙΔΟ
ΑΓΑΘΑΡΧΟΣ
ΚΙΜΩΝΟΣΛΑΚ.
ΚΤΗΣΙΦΩΝ
ΚΤΗΡΙΒΙΟΥΛΑΚ
ΑΣΩΠΙΧΟΣ
ΚΤΗΣΩΒΟΥΔ.
ΦΑΝΟΣΤΡΑΤΟ
ΑΙΣΧΡΩΝΟΣΩΡ

.ΙΚΙΠΠΟΣ
ΛΥΚΩΝΙΔΟΒΟ·
ΔΗΜΟΚΡΑΤΗΣ
ΤΙΜΟΚΡΑΤΟΓΡΥ
ΤΕΙΣΑΝΔΡΟΣ
ΤΕΛΕΣΙΠΠΟΩΡ
ΕΠΙΧΑΡΜΟΣ
ΠΡΟΞΕΝΟΛΑΚΕ
ΦΑΝΟΣΤΡΑΤΟΣ
ΦΑΝΟΔΗΜΟΩΡ
ΦΙΛΩΝΒΟΥ
ΣΗΜΙΑΔΟΥ
ΤΕΛΕΜΑΝΤΙΣ
ΦΕΙΔΕΛΑΟΥΤΑΝ
ΕΥΦΙΛΗΤΟΣ
ΣΤΗΣΑΡΧΟΕΚΚ
ΠΥΘΟΞΕΝΟΣ
ΠΥΘΑΡΧΟΤΑΜ
ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ
ΣΩΦΙΛΟΥΙΣΤ
ΜΙΝΘΟΥΝΤΟΘΕ
ΕΠΑΝΔΡΙΔΗΣΕΛΠΙΝ
ΑΡΧΙΠΠΟΣΑΡΧΙΟΥ
ΩΡΩΠΟΘΕΝ
ΤΙΜΟΣΘΕΝΗΣΙΗΛΑΔ
.ΙΚΙΑΣΚΗΦΙΣΟΔΟΤΟ
ΠΡΗΞΙΔΗΜΟΣΠΡΗΞ
.ΣΤΙΑΗΘΕΝ
ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣΕΠΙΓΕ
ΙΩΙΛΟΣΠΑΡΑΜΟΝ
ΕΚΚΩΜΑΙΩΝ
ΣΩΠΟΛΙΣΣΩΚΡΙΤΟ
ΤΑΜΥΝΗΘΕΝ
ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣΧΑΙΡΙ
ΑΝΤΙΦΩΝΑΡΙΣΤΟΦΩ
ΝΙΚΙΠΠΟΣΑΙΣΧΡΩΝΟΣ
ΜΑΝΤΙΔΩΡΟΣΒΛΕΠΥΡ
.ΙΟΝΥΣΙΟΣΙΣΤΙΑΤΟΡΟΣ
ΛΑΚΕΘΕΝ
ΤΙΜΑΝΔΡΟΣΤΙΜΩΝΟ
ΠΕΡΑΟΘΕΝ
ΔΩΡΟΘΕΟΣΑΙΣΧΙΝΟ
ΓΡΥΝΧΗΘΕΝ
ΤΙΜΟΚΡΙΤΟΣΤΙΜΟΚΛΕ
ΕΞΑΙΓΛΕΦΕΙΡΗΣ
.ΥΦΡΟΝΙΟΣΣΤΡΑΤΩΝ
ΕΠΙΚΤΗΤΟΣΔΙΔΥΜΑΡ
ΒΟΥΔΙΟΘΕΝ
ϙΡΥΝΙΧΟΣΟΡΤΥΓΙΩ

[B] ο υ δ ι ό θ ε ν

[Ἀπολ]λώνιος : Σωστρατίδου
[Ἀλκ]ιμένης : Σωστρατίδου
[Ἀμ]φικράτης : Ἐπικράτου
Ἐχφαντίδης : Φαντύλου
Κρίθων : Θαρριππίδου
Πολυκλῆς : Πολυστράτου
Θεοκλῆς : Διοδώρου
Ἐναντιόφημος : Ἀπολλοδώρου
Ἀγαθωνίδ<η>ς : Ἀγαθάρχου
Νίκων : Χαιρίου
Τιμόξενος : Τιμανδρίδου
Παράμονος : Τι[μ]οξένου
Φανόστρατος : Ὀνησάνδρου
Μενεκράτης : Μένωνος
Πυθόδωρος : Δαφνίωνος
Σώστρατος : Σωγένου
Ἀρχέδημος : Χαιρίου
Χαιριγένης : Χαιριτέλου
Καλλίστρατος : Χαιρίου
Πρηξάγγελο[ς] : Δωροθέου
Θεοδωρίδης : Θεοδώρου
Ἀντιφάνης : Ἀντιμάχου
Βίοττος : Αἰσχίνου
Ὀλυμπιόδωρος : Ἀριστοδήμου
Βίων : Βιόττου
Φιλόξενος : Φιλοστράτου
Σιμωνίδης : Σίμωνος
Ἀλθαῖος : Ξενοκλείδου
Εὐδήμιππος : Εὐδήμου
Χαρίτων : Χαρισάνδρου
Σωσίστρατος : Χαρισάνδρου
Πύρρος : Μύρτωνος
Πάτριππος : Πατροκλέους
Νικανδρίδης : Νικίππου
Παράμονος : Μελίτωνος
Χοιρίλος Φιλωνίχου
Ἀρίστων Φιλιστίδου
Δώριππος Δωροθέου
Φίλων Δωροθέου
Νίκαρχος Νικίππου
Νίκων Νικάρχου
Ἀλκίας Στίλβου
Ἐπιχαρμίδης Ἐπιχάρμου
Κυδίας Μένωνος
Καλλίμαχος Καλλιστράτου
Βουλαστίδης Βουλάρχου
Νίκων Σωδάμου
Φείδων Καλλιτέλου
Εὔϊος Σωδάμου
Λυρανίας Δημάρχο[υ]
Σιμίας Φιλοκρίτου
Φιλόκριτος Λεπτίνο[υ]
Χαιριγένης Σοφαινέτ[ου]
Πύρρος Βουλάρχου
Νικόδημος Ἐπικτήτου
Ἀλκέτας Ἀπολλωνίου
Ἀρχανδρίδης Ἀρχανδρίδο[υ]
Καλλικρατίδας Ἀντιδώρου
Παράμονος Ἀντιδώρου
Φιλόστρατος Σωτάδου
Φιλόστρατος Σώτω
Ἀντίμαχος Χαρμίδου
Εὐκτείδης Χαρμίδου
Καλλίφημος Χαρμίδου
Φιλῖνος Χαρμίδου
Φιλόκτητος Καλλιτέλο[υ]
Νικόμαχος Πρηξινίκου
Πρήξιππος Πρηξινίκο[υ]
Εὐκτείδης Τη(;)μάγρου
Εὔβιος Σωδάμου
Σωτάδης Φιλοστράτου
Εὐκτημονίδης Χαρμίδου

Ὠρώπιοι

Πρόλοχος : Αἰ(σ)χρυβίωνος
Κλεόξενος : Κλεοστράτου
Ἀριστόνικος : Ἀριστογένου
Παράμονος : Συμμάχου
Σημυλίδης : Φανοκλέου
Ξενώνδης : Ἀμφινίκου
Πίθων Παύσωνος
Μύρτων Μνησάνδρου
Κηφισοκλῆς Κηφι(σο)δότου
Δημοσθένης Δημομένου
Δημομένης Δημοσθένου
Κτησιφῶν Ἀμφινίκου
Ἄρχιππος Φιλίνου
Κηφισόδοτος Κηφισοδώρου

Πάνταινος Κλεαίο<υ>
Φιλικὸς Φιλιστίδου
Θεόδωρος Πολυκράτου
Λαπίθας Αἰσχύλου
Διαιτόδημος Αἰσχρυβίωνος
Ἀντίδωρος Ἀπολάξιδος
Κριτόδαμος Ἀπολάξιδος
Λυρανίας Παύσωνος
Αἰσχύλος Ὀνησάρχου
Πρηξῖνος Πρηξινίκου
Δημόνικος Κλεοστράτου
Στράτυλλος Στρατονίκου
Νικόμαχος Διαίτωνος
Πυθόξενος Πυθέου

Κλεοφαντίδης Κλεοφάντου
Καλ(λ)ιστίδης Κλεοφάντου
Ἐλπίνικος Ἀνφινίκου
Μνησικλῆς Μνησίου
Φιλοκράτης Κτηριβίου
Σιμίας Λίβυος
Πρηξίδημος Γοργύθου
Παράμονος Φιλοδήμου
Πρηξῖνος Ἀρτέμωνος
Δημοφῶν Φυλάκου
Ξενόδοκος Ξενοκλέου
Ἀπήμαντος Αἰριπίδου
Εὔμοιρος Πρηξιδήμου

Ἱστιαιεῖς

Τεισικράτης Πυργίωνος
Εὐβίοτος Παραμόνου
Εὐριπίδης Ἐπιδόκου
Ἀπολλόδωρος Ἐπιδόκου
Μενεκράτης Ἐπιχάρου
Σώφιλος Καλλικράτου
Κορώνιχος Θρασυβούλου
Παράμονος Ξένωνος
Ἱστιαῖος Ξένωνος
Αἰσχύλος Ἡγησικλέου
Δημήτριος Παραμόνου
Φιλώνιχος Ἐπιγένου
Ὀλυνπιάρατος Δημοστράτου
Πάταικος Ξενοκράτου
Ἀθανίων Ξενοκράτου
Μενεκράτης Ἀθηνάδου
Ἀντιγένης Σίμωνος
Ἀρχίδαμος Ἀντιγόνου
Εὔβουλος Σωγένου
Θεοχάρης Πύρρου
Ἀριστόδημος Τηλέου
Τιμόξενος Τιμοκλέω
Ἀνφίας Τιμοκλέω
Ἀριστόξενος Φανοκλέω
Παράμονος Φανοκλέω
Παράμονος Βαχχίου

Θεμιστοκλέης Θεμιστοδώρου
Θεμιστόδωρος Ἰθακησίου
Νικαγόρας Θεογένου
Λύσανδρος Εὐκλέου
Θεογένης Εὐκλέου
Δεινόμαχος Κλεισθένου
Κηφίσιος Ἴλωνος
Εὐτέλης Μωνος
Ζωίλος Ἀπολλοδώρου
Μενεκλῆς Λυσίωνος
Νικήρατος Ἀκηράτου
Παυσανίας Δημαινέτου
Πρηξίοδος Ξενοκράτου
Χαρμίδης Ἀρτεμιδωρου
Αἰνέας Αἰσχύλου
Σώστρατος Αἰσχύλου
Φίλων Αἰνέου
Ἱερώνυμος Φίλωνος
Κλείταρχος Ἀλκιμένου
Νικόμαχος Νικοστράτου
Φιλογένης Λυσιμάχου
Εὐθύδημος Εὐθυνίκου
Εὐθύδημος Εὐθυδήμου
Νικόδωρος Ἐμμενίδου
Ξενοφῶν Ξενοχάρου
Ἡφαιστίων Ξενοχάρου

Δημοκράτης Θεοφάντου
Ἀμφίκριτος Πολυκρίτου
Ἡρακλείδης Ἐμμενίδου
Ἐμμενίδης Νικοδώρου
Βουληκλέης Πολυκρίτου
Αἰνέας Ἀφοβήτου
Φιλοκλέης Φιλήμονος
Αἰσχύλος Αἰνέου
Ἐπιγένης Ξενοκράτου
Τιμόξενος Τιμοξένου
Ζηλέας Νικοβίου
Νικόστρατος Νικομάχου
Ἰθακήσιος Θεμιστοδώρου
Νίκαρχος Νικηράτου
Εὐθύβιος Εὐθυνίκου
Τιμοκράτης Θεοξένου
Θέων Θεοξένου
Δημόνικος Δημοκράτου
Κηφισοφάνης Κηφισοκλέ(ου)
Κηφισόδωρος Κηφισοκλέο(υ)
Διογειτώνδας Διαιτοδήμο(υ)
Θεόδωρος Θεοπόμπου
Κηφισό(δο)τος Κηφιρίου
Κλέαρχος Κλεαρχίδου
Ἐλπίνικος Ἐλπίνου
Ἐπίζηλος Ξένωνος

Νικήρατος Βαύκου	Παράμονος Χαρίου	Διονύσιος Ἀρτυλόχου
Ἐλπίνης Μνησιμάχου	Χαρίας Ξενοφῶντος	Εὐθύδημος Διοδώρου
Νίκανδρος Βαύκου	Ἐργόκριτος Μενεξένου	Θεογένης Θεογενείδου

Κ ω μ α ι ε ῖ ς

[Μνή;]σανδρος Καλλιδήμου	Θεόδοτος Πολυκράτου	Πυθόκριτος Ἀριστοδήμου
[Κηφι]σόδωρος Φιλίππου	Κτησίας Κλεοδήμου	Φύρκιππος Ἀρχελάου
[Φίλιπ]πος Κηφισοδώρου	Φιλιστίδης Πολυξένου	Φύρκων Ἀρχελάου
[Τιμογ]ένης Τιμοκλέου	Παυσίας Ἀρχεβίου	Καλλίας Καλλιδήμου
- - - Φρυνίχου	Πλουταρχίδης Πλουτάρχου	Διονυσοφάνης Εὐθυδήμου
- - - νος Φίλωνος	Φευγόλιμος Καλλιδήμου	Εὐνομίδης Ἀνδροδάμαντο(ς)
- - - Χαρίτωνος	Φιλώνιχος Πλουτάρχου	Ἀριστόδημος Ἀνδροδάμαν(τος)
- - - ωπίνου	Τιμίδης Ἀχαίωνος	Ζωΐλος Ζωβίου
- - - [Π]υθοξένου	Στήσαρχος Φιλίνου	Παράμονος Καλλίππου
- - - π]όλιδος	Αὐτόβουλος Προθυμίδου	Χαιριππίδης Ἡραίωνος
- - - - - έου	Νίκων Μνημάνδρου	Πρηξίδημος Ὑγιαίνοντος
- - - - - κράτου	Πανκλέης Φανοστράτου	Σώπατρος Εὐτέλου
- - - - - ήμου	Ἀντίμαχος Διονυσίου	Πολύκριτος Ἡραίωνος
- - - - - ο]υ	Ἀρχίας Διονυσίου	Εὔξενος Φιλοξέν[ου]
	[Ἀρίστ]αρχος Ἀριστάρχου	Ἀγαθοκλῆς Παρ - -
	- - - - ο ι	Αἰγλεφειρεῖς
	- - - - κλέου	Φανο - -
	- - - - ου	Πίθ[ων - - -
	- - - - ο]υ	Μ

B

	[Ἐπὶ] Ἀρέτωνος ἄρχοντ[ο]ς	
	[Ὠ]ρωπόθεν	
	Φιλ[ιστ]ίδη[ς] Εὐκρίτου	
Μινο[θουν]τόθε[ν]	Βίοττος Εὐβίου	Ἐκ Κ - - -
	Μνήσαρχος Αἰσχύλου	[Φ]ανόσ[τρατος] - - -
Θεόδ[ω]ρος [Ξ]ενο[φί]λου	Φιλίσκος Εὐφραντίδου	[Λ]άκεθ[εν]
	Ταμυνῆθε[ν]	
Δημοφῶν Δημοτίμ[ου]	Ἄρχιππος Ἀρχιδάμου	Νικόστ[ρατ]ο[ς] - -
Ἱστιαι[εῖς]	Βουδιόθεν	Γρυγχ[εῖς]
[Β]ίοττος Τιμοφάντου	Φιλόφρων Φιλοξένου	Νικήρ[ατο]ς Α - -
		Παρθενι[εῖς]
Λυσίμαχος Φιλογέν[ου]	[Φι]λόξενος Ἀρχε . . μου	Σώστρατ[ο]ς Θ - -
Αἰσχύλος Σωστρά[το]υ		Σ . α Γ - - -
Λ ά κ	[ε θ] ε [ν]	Ἐμπεδέ[ω]ν Κε - -
Σώπολις Φιλίππου	Στρατόνικος Πε - -	[Φ]ανύλ[ο]ς Δημ - - -
Φίλιππος Σωπόλιδος	Πρηξῖνος Θεοφίλο[υ]	Ἰφικρά[της] Ἀμφικρ[άτου]
Κίμων Ἀγαθάρχου	Ἀριστόδημος Μνησάρχου	Σώστρα[τος] Φιλ - -

[᾿Αρ]χέλαος ᾿Αρχε[στρ]άτου
Στράτων Στρατοκλέου
Στρὰτοκλέης Στράτωνος
Στρατόνικος Στράτωνος
᾿Αριστόκριτος [Φ]ανοκρ[ίτ]ου
᾿Αριστόδημ[ος ᾿Α]ρ[ιστοτίμ]ου
[Τ]ίμων [Τ]ιμ - -
᾿Αριστόβουλος ᾿Αν[τι]κράτου
Πολυστρατίδης Βαλλικλέου
Βιάδης Διαί[τω]νος
Τελεσῖν[ο]ς [Τ]ε[λ]ερίου
Τελερία[ς] Τε]λε[σί]ππου
᾿Αριστοφῶν Τελεσίππ[ο]υ
Δορυξεν[ιδη]ς Φορμίωνος
Φιλό[θε]ος Φορμίωνος
᾿Αριστοδάμας ᾿Αριστ[οτ]ίμου
᾿Αρισ[τό]δημος ᾿Α[ρι]στοδήμου
᾿Αριστό[τ]ιμος ᾿Αριστο[φ]ῶντος
Δημ[ήτρι]ος ῾Ηρακλείδου
[Κοτυ]λαιεῖς
- - - ῾Ιπποστράτου
. ιων - - - κλ[έ]ου
᾿Α[π]ολλών[ι]ος Μ . ωνίχου
- - - στος Νικίππου
[Π]ολ[υκ]ρά[της] Πολυκράτου
[Φ]ανόδημ[ος Φ]ανοστρά[το]υ
Φανόστρατος Φανοδήμου
Φανο[κ]λέ[ης] Φανοστράτου
Πύθω[ν] Εὐρ[υ;]είδου
Πύθι[λλ]ος ᾿Επικτήτου
῎Αριστ[ος] ᾿Αριστοφῶντος
Δορί[μαχος] Μνηριμάχου
᾿Αρ[χ]ίας Τιμοκ(λ)έου
Γρυγχεῖς
[Τείσ]ανδρος Τεισιμάχου
[Κλε]αν[δρί]δας Κλεοστράτου
[Τι]μο[κ]λείδης Μεγακλείδου
[Κ]λεόμ[αν]τις Συραίου
῾Η[γ]έας Νικοστράτου
Ε[ὔ]ξενος Νικοστράτου
[᾿Α]μείνιππος Μενίππου
[Κ]αλλιφῶν Μενίππου
[᾿Α]ρ[ί]σταρχος Πρωτοφάνου
Στράτων [Τ]ε[λ]έστορος
Χ[αι]ρέας ᾿Α[ν]τιχά[ρ]ου

Δημοσθένης Τε[λε]ρίου
Τελερίας Δημοσθένου
῾Ιέρω[ν] ᾿Αλεξικλέου
᾿Αριστοκλείδης ᾿Αριστοκλέου
Ζώβιος Βίωνος
᾿Αρτέμων Φιλίππου
Φιλίσκος Φι[λί]ππου
Χαρίτων Κλεοφάντου
᾿Επικράτης Στρατοκλέου
᾿Αρ[ιστίω]ν ᾿Ερασίππου
᾿Εράσ[ιπ]πος Εὐπόλιδος
῾Ηγέμαχος ῾Ηγελόχου
Τελέσων Δημωφέλω
Χαίριππος Χαιρίω
Χαιρέστρατος Χαιρίω
Ξενοφῶν Ξενοπείθου
Φίλιππος Πρ<ο>ξένου
Δημωφέλης Τελερίου
Νικανδρίδης Δημωφέλου
Περαεῖς
Εὔμαχος Σωσιβίου
᾿Απήμαντος Λέοντος
᾿Αμε[ι]νίας ᾿Αριστοφάνου
Κτηριβιάδης Κτηρικλείδου
᾿Αρίστανδρος Σωσιβίου
Μικυλίων Μνησιφίλου
Νίκανδρος (Σ)κάφωνος
Σωσίστρατος Σκάφωνος
Παυσανίας ᾿Ιθιγένου
᾿Επικράτης Τιμοξένου
῞Ιππων Λασθένου
Βουδιόθεν
᾿Ωρωποκλῆς ᾿Αντιμάχου
Αἰσχρίων Αἰσχίνου
Σιμίας Κτήσωνος
Κτήσαρχος Κτήσωνος
Αἶσχρων Φανάδω
᾿Αρχίας Αἰσχίνω
Εὐτελίδης ᾿Αντιφάνου
Σημιάδης Σημιάδου
Χαρι(κ)λείδης ᾿Ονηρίμου
Σώσιππος ᾿Αντιφάνου
Λύσανδρος Λυρανίου
Χαιροντίδης Εὐθυμίδου
Αἰσχύλος Πρεσβύτω

Θεότιμ[ος] ᾿Απολά[ξιδ]ο[ς]
Κλείταρχος Τιμοσθένο(υ)
Θεοτιμίδης Θεοτίμου
Ξεν[ότιμ]ος Θεοτίμ[ου]
῎Αρχιπ[π]ος Χαιρέου
᾿Αντισθένης ᾿Αριστοκλέ[ου]
[Χ]αρ[ί]των ᾿Αρίστωνος
Δημύλο[ς] Καλλιστράτο[υ]
Παράμονος Δημύλο[υ]
᾿Αριστοφῶν ᾿Αριστοδήμ[ου]
᾿Επίκτητος ᾿Επικράτου
Ξενοπείθης Ξενοφῶντ(ος)
Δημοκλείδης Δημωφέλο(υ)
Δημότιμος Δημονίκου
῾Ηρακλείδης Δημονίκου
Θεοτέλης ᾿Αρχίππου
Ταμυναιεῖς
Φίλων ᾿Ανδρωφέλου
Πύθαρχος Πυθοξένου
Πυθέας Φρυνίωνος
Θεόδωρος Λευκίου
Βλέπυρος Μίμνωνος
Σημωνίδης Σιμωνίδου
᾿Επαίνετος Χαιριγένου
᾿Αρχιδάμας ᾿Αρχίνου
᾿Αρχίας Φωκυλίδου
Μεγάλων Μεγακλέου
Σίφων Γλαυκίου
Εὐθυμένων Γλαυκίου
᾿Αριστόδημος ᾿Αριστίων[ο]ς
᾿Αριστόδημος ᾿Αριστοδάμαντο[ς]
᾿Αρχῖνος Φωκυλίδου
Κόθων Πρηξιδάμου
Κηπίων Μεγακλέου
Μεγαλοκλέης Κηπίωνος
Κλεοχάρης Κλέωνος
Εὐθυμίδης Γλαυκίωνος
Μελίτων Πρηξιδήμου
᾿Αριστίων ᾿Αριστοδήμου
᾿Ανδρωφέλης ᾿Ανδροσθένο(υ)
᾿Ανδροσθένης ᾿Ανδρωφέλου
Αἰσχύλος Κλέωνος
᾿Ονήριμος Μεγακλέω
Μεγακλῆς ᾿Ονηρίμου
Εὐθυμένης Εὐ[θ]ύνω

Ἀ[ντιχ]αρίδης [Ἀν]τιχάρου
[Ἀ]ρ[ιστ]οτέλης Μενίππου
Δημοχαρίδης Ἀντιχάρου
[Δη]μο[χ]άρης Ἀντιχάρου
. σ . . . σκος Ἀσφάλεος
Κλεόξενος Τεισιμάχου
Ἀ[μύ]ντας Διοτελεος
[Ἱ]στιῆθεν
Τιμόδημος Κάβω[ν]ος
Με[ν]έξενος Δημοχάρω
Μινθουν[τό]θεν
Δημοφάνης Κ . . ο - -
[Παρ]άμονος Πλ[ο]υτάρχου
νυν Πρωτόνου
Ἐ[ργ]οκλῆς Κ[λ]εοφάντ[ου]
. . . όδωρο[ς] Ἀνδ[ρο]κ[λέ]ου
[Μ]ενέξενος Φείδωνος
Καλλιτέλης Φείδωνος
[Σ]τρούθων Ζ[εύ]ξεω
Ἔφηβοι
Ἀ[ρ]ίστων Νικοστ(ρ)άτου
[Ε]θυμίδης Χαροντίδω
Μίμνων Κλεοπύρου
[Κ]τηρίας Κτήσωνος
Α[ἰσχ]ίνης Αἴ[σ]χρωνος
Εὐθυμίδης Χαροντίδω
Πρηξῖνος Πρηξίου
Ὀλυμπίνης Αἰσχίνου
[Κ]λειτοφῶν Ἀλιδίου
Πρηξῖνος Πρηξίππου
Ταμυνῆθεν
Πολύβ[ου]λος Εὐθυβούλου
Ἀ[ρ]χένοθος Μαντιτέλου
[Π]ο[λ]ύξενος Μελίτωνος
Σοφοκλῆς Ἀριστοκλέ[ου]
Ἀρίστων Ἀριστοκλέ[ου]
Εὐβουλίδης Μελίτωνο[ς]
Καλλ[ικ]λέης Καλ[λιά]δου
Καλλιπείθης [Παγ]κλέου
Ἀνφίβουλο[ς] Ἐ[μ]μενίδα
[Ἀν]τίβουλος Ἀμφιβούλου
- - - ς Νικηράτου
ς Π . . . κ . κου
Πα[υ]σανίου
- - δώρου

Τιμόδημος Ἐναντιονίκου
Μενεκλείδης Μενώνδω
Μεγακλείδης Μενώνδω
Ὀνήριμος Ἀμυνάνδρου
Πυθοτέλης Ἐναντιοφήμου
Ἀρέτων Ὀρτ[υ]γίωνος
Ἐρατόξενος Ὀρτυγίωνος
Ἐρατοκλῆς Ὀρτυγίωνος
Πολυκράτης Σίμωνος
Σιμύλος Σίμωνος
Λάκεθεν
Προκλέης Κτήσωνος
Τελεσίας Τελεσίππου
Ἀρίστανδρος Εὐξένου
Ἐράσιππος Μνησάρχου
Εὐκράτης Πρωτίππου
Πύθαρχος Εὐκράτω
Πυθόκριτος Εὐκράτω
Εὐκράτης Πρωτίππου
Ἐπιχαρμίδης Χάρμου
Εὔπολις Ἐρασίππου
Θεοκλέης Παραμ[ό]νου
Παράμονος Θεοκλέω
Παράμυθος Φανοδήμου
Φανοκλῆς Φανοδήμου
Ἰδαῖος Φανίππου
Φάνιππος Ἰδαίου
Ταμυνῆθεν
Ἀρχίδαμος Ἀρχίππου
Ἀριστείδης Ἀριστοκλέω
Ἀριστοφῶν Ἀντιφῶντος
Ἀρχίας Ἀρχίππου
Ἀλκιμένης Ἀρχίππου
Σπίνθαρος Παραμόνου
Αἰσχυλῖνος Ἐλπινί[κ]ου
Ἐλπίνικος Αἰσχυλίνου
Πυθόκριτος Πυθαρχίδου
Ἐπί[κ]τητος Φιλωνίχου
Μαιάνδριος Φιλωνίχου
Πρηξίας Πρηξίνου
Ἀριστοκλῆς Ἀρίστωνος
Ξε[ν]οκλῆς Ὀλυνπίχου
Ἀριστοφάνης Ἀριστοτέλου
Ἀριστοτέλης Ἀριστοφάνου
Νίκανδ<ρ>ος Ἀριστοτέλου

Εὐθυμίδης Εὐθυμένου
Ἀρχέστρατος Εὐθυμένου
Ἀρχένικος Εὐθυμένου
Βουληκλέη[ς] Βο[υ][λ]οδίου
Εὐθυκράτη[ς] Εὐθύνου
Ὠρωπόθ[ε]ν
Ἀριστίων Σόφω[ν]ος
Λυρανίας Φιλοδήμο(υ)
Νικιάδης Φιλωτάδω
Πρηξιτέλης Πρηξίππου
Μνηρίμαχος Ἀγαθον[ι]κο[υ]
Διαιτόμαχος Μνηριμάχου
Πρηξίνικος Πρηξίππου
Ἀντιφῶν Ξενοφῶντος
Κρατύλος Πίθωνο[ς]
Ἄρχιππος Πίθωνος
Παυσανίας Πίθωνος
Αἴσχρων Φανοστράτου
Πρηξῖνος Πρηξίππου
Ἀντιφῶν Ξενοφῶντος
Ἀρχέβουλος Οαλιδίο[υ]
Λυσίμαχος Βιόττου
Σωκράτης Σωστράτου
Θυμοχάρης Λυριδήμ[ου]
Πρήξιππος Πρηξίνου
Ταμυνῆθεν
Φιλόξενος *Σοιναργ[;ου]*
Ἀντιφάνης Ἀντιφῶντ[ος]
Κλεινοφῶν Ἀντιφῶν[τος]
Βίοττος Τιμάρχου
Τιμαρχίδης Τιμάρχο[υ]
Ἀντικράτης Ἀντικλέ[ου]
Ἐπιμενίδης Αἰσχυτ - -
Πύθαρχος Πυθοκρίτο[υ]
Θυμόσοφος Κτηρίων[ος]
Κλεότι[μ]ος Τίμωνος
Τιμοσθένης Κλεοτίμ[ου]
Εὐμηλίδης Πύθωνος
Νικόστρατος Κόμων[ος]
Ἐμμενίδης Ἀμφιβού[λου]
Ἱστιήτωρ Παυσαν[ίου]
Φανέας Χαρο[π - -]
Φιλιστίδης
Καμμα - -
Ἡγε - -

- - νος

Φίλιππος Φιλομήλου
Ξενόδωρος Ξενοπείθου
[Β]ίοττος Φανοστράτου

Πο - -
Π - -

Γ

Ἱ σ τ ι α ῆ θ [ε] ν
[Ἐπ]ιγένη[ς] Ποσειδ -
[Δ]ημήτριος Διοσκορίδ(ου)
[Ε]ὐβουλίδης Αἰνέου
[Τ]ίμανδρος Τιμοδήμ(ου)
Ἀρχιτέκτων Διαιτοδή(μου)
[Ὠ]ρωπόθεν
[Τ]ελέσιππος Τεισάν(δρου)
[Π]ρηξίνικος Πρηξιν -
Ἐλπίνικος Δημομέν(ου)
Ἀριστομένης Ἀριστο -
Ζωίλος Κλεοχάρου
Σώστρατος Ἱπποστρά(του)
[Ἱ]ππόστρατος Σωστρά(του)
Ἐκ Κωμαίων
Εὐτέλης Σωπάτρου
Ἐξ Αἰγλεφείρης
Ὀνήριμος Μενετέλ(ου)
Ἱππαρχίδης Πρωτοφ(άνου)
Λάκεθεν
Ξενόφιλος Ξενοφῶν(τος)
Καλλίστρατος Δημο -
Κτηρίας Φανοδήμο(υ)
Μνήσαρχος Ἐρασίππο(υ)
[Ἀλε]ξικλῆς Ἱέρωνος
- - τος Βιάδου
- - ς Ἀμεινοκλέ(ου)
- - άτης Ἀμεινο(κλέου)
Κ - - Ἀμεινοκλέο(υ)
Θ[εό]δωρος Παραμόνο(υ)
Ποσείδιππος Ἡγησάνδρου
Λάκεθεν
Δημήτριος
Ἀριστοφάνο(υ)
Μενώνδας
[Ἱ]ερομνήμονο(ς)
Στρατοκλέης
Ἐπικράτου
Χαίριππος

Ἀρχίππου
Στρατώνδης
Στράτωνος
Ἀμφικράτης
Τίμωνος
Γρυγχῆθεν
Μεγακλείδης
Ἀντιφίλου
Κλεόμαντις
Κλεογένου
Φιλόξενος Ἀστυνόμ(ου)
Λυσανίας Ἀστυνόμου
Ἐκ Κοτυλαίου
Πολύκριτος Π<ο>λυκρί(του)
Ταμυνῆθεν
Ἀχαίων Μεγαλοκλέο(υ)
Ἀνδρωφέλης Πυθοκρί(του)
Μινοθοντόθεν
Πολυχάρης

Φιλίσκος
Πολυκράτου
Ταμυνῆθε(ν)
Πολυκράτης
Φανίππου
Φανοκλής
Φανίππου
Ἐκ Κοτυλαίου
Φανοσθένης
Φανοκλέου
[Μ]ινθουντόθεν
[Πλο]ύταρχος Παραμόνου
- - ονος Διοδώρου
- - φθενπιδου
- - οιδου

Δ

ν
[Ἀρ]χία[ς]
[Ἀ]ρχίππου

Δαμασίας
Τιμοξένου
Ἀντανδρίδη[ς]
Θεογενίδο[υ]
Ἀγάθαρχος
Κίμωνος Λάκ(εθεν)
Κτησιφῶν
Κτηριβίου Λάκ(εθεν)
Ἀσώπιχος
Κτήσω(νος) Βουδ(ιόθεν)
Φανόστρατο[ς]
Αἴσχρωνος Ὠρ(ωπόθεν)
[Ν]ίκιππος
Λυκωνίδο(υ) Βο(υδιόθεν)
Δημοκράτης
Τιμοκράτο(υ) Γρυ(γχῆθεν)
Τείσανδρος
Τελεσίππο(υ) Ὠρ(ωπόθεν)
Ἐπίχαρμος
Προξένο(υ) Λάκε(θεν)
Φανόστρατος
Φανοδήμο(υ) Ὠρ(ωπόθεν
Φίλων Βου(διόθεν)
Σημιάδου
Τελέμαντις
Φειδελάου Τα[μ](υνῆθεν)
Εὐφίλητος
Στησάρχο(υ) ἐκ Κ - -
Πυθόξενος
Πυθάρχο(υ) Ταμ(υνῆθεν)
Καλλικράτης
Σωφίλου Ἱστ(ιαιεὺς)
Μινθουντόθε(ν)
Ἐπανδρίδης Ἐλπιν -
Ἄρχιππος Ἀρχίου
Ὠρωπόθεν
Τιμοσθένης Ζηλάδ(ου)
[Ν]ικίας Κηφισοδότο(υ)
Πρηξίδημος Πρηξ -
[Ἱ]στιαῆθεν
Ξενοκράτης Ἐπιγέ(νου)

Ζωΐλος Παραμόν(ου)
Ἐκ Κωμαίων
Σώπολις Σωκρίτο(υ)
Ταμυνῆθεν
Δημοσθένης Χαιρι -
Ἀντιφῶν Ἀριστοφῶ(ντος)
Νίκιππος Αἴσχρωνος
Μαντίδωρος Βλεπύρ(ου)
[Δ]ιονύσιος Ἱστιάτορος
Λακεθεν
Τίμανδρος Τίμωνο(ς)
Περαόθεν
Δωρόθεος Αἰσχίνο(υ)
Γρυγχῆθεν .
Τιμόκριτος Τιμοκλέ(ους)
Ἐξ Αἰγλεφείρας
[Ε]ὐφρόνιος Στράτων(ος)
Ἐπίκτητος Διδυμάρ(χου)
Βουδιόθεν
Φρύνιχος Ὀρτυγίω(νος)

Ὁ σκοπὸς τοῦ μακροῦ τούτου καταλόγου μένει ἄγνωστος· ἀναμφίβολον εἶναι ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ συνέκειτο ἐκ δύο τοὐλάχιστον πλακῶν, ἐπὶ μιᾶς δ' ἐξ αὐτῶν ὑπῆρχε καὶ τὸ σχετικὸν ψήφισμα, συνέχεια τοῦ ὁποίου ἦτο ὁ κατάλογος· δυνάμεθα δὲ νὰ παραβάλωμεν αὐτὸν πρὸς ἄλλον κατάλογον εὑρισκόμενον εἰς τὸ τέλος τῆς περὶ ἀποξηράνσεως λίμνης τινὸς ἐν Ἐρετρίᾳ συνθήκης μεταξὺ Ἐρετριέων καί τινος Χαιρεφάνους, συνθήκης ἣν καὶ ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν καὶ ἥτις ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Εὐστρατιάδου (Ἀρχαιολ. Ἐφημ. 1869 σ. 317 ἑξ.) Ἐν αὐτῇ τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται ἄνευ τοῦ πατρωνυμικοῦ, ἀκολουθοῦνται ὅμως ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν, ἅτινα εἶναι 25 ἕως 27 [1], γνωστὰ δὲ μεταξὺ τούτων ἕξ, Γρυγχεῖς, Δύστιοι, ἐκ Ζαρήτρων, Ἱστιαιεῖς, Στυρεῖς καὶ Χοιρεᾶται. Ὁ Εὐστρατιάδης παραδέχεται, ὅτι πάντες οὗτοι εἶναι πολῖται Ἐρετριεῖς, ὧν τὰ ὀνόματα ἐγράφησαν εἰς τὸ τέλος τῆς συνθήκης ὡς ὁρκισθέντων τὴν τήρησιν αὐτῆς· καὶ περὶ μὲν τῶν ἄλλων κωμῶν τὸ πρᾶγμα ἐξηγεῖται εὐκολώτερον, περὶ δὲ τῆς Ἱστιαίας, ἐπειδὴ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παραδεχθῇ τις ὅτι τὸ κράτος τῶν Ἐρετριέων ἐξετείνετό ποτε μέχρι τῶν βορειοτάτων τῆς Εὐβοίας μερῶν, ὑποθέτει ὁ Εὐστρατιάδης, ὅτι ὑπῆρχε καὶ ἄλλη Ἱστίαια, δῆμος τῆς Ἐρετρικῆς. Καίτοι δ' ὁ τρόπος οὗτος τῆς λύσεως ἱστορικῶν καὶ γεωγραφικῶν ἀποριῶν διὰ παραδοχῆς διπλῶν κυρίων ὀνομάτων φέρει πολλάκις εἰς ἄτοπα, ὅμως ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ ὑπόθεσις τοῦ Εὐστρατιάδου μοι φαίνεται ἡ μόνη δυνατή [2], τὸ παράδειγμα δ' αὐτοῦ ἀκολουθῶν θὰ παραδεχθῶ καὶ ἐγὼ διπλοῦν Ὠρωπόν· διότι πιστεύω, ὅτι καὶ οἱ ἐν τῷ νῦν δημοσιευομένῳ καταλόγῳ ἀναγεγραμμένοι εἶναι πάντες πολῖται Ἐρετριεῖς, κατὰ συνέπειαν ὅτι ὑπῆρχε καὶ Ἐρετρικὴ κώμη καλουμένη Ὠρωπός· εὐτυχῶς ἔχομεν περὶ τούτου καὶ δύο μαρτυρίας ἀρχαίων, αἵτινες ἂν καὶ ἐθεωρήθησαν ὕποπτοι, ὅμως νῦν ἐλέγχονται ἀκριβεῖς· αἱ μαρτυρίαι εἶναι ἡ μὲν τοῦ Ἀμμ. Μαρκελλίνου (30,4), ἡ δὲ τοῦ Στ. Βυζαντίου, ὅστις ἐν λέξει Ὠρωπὸς λέγει· πόλις Μακεδονίας---καὶ ἄλλη Βοιωτίας---*ἔστι καὶ ἄλλη Εὐβοίας*. Πλὴν τοῦ Ὠρωποῦ καὶ τῆς Ἱστιαίας ἀπαντῶσιν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τὰ ὀνόματα ἄλλων δέκα κωμῶν, Γρυγχεῖς, Περαεῖς, Βουδιόθεν, Ταμυνεῖς, Μινθούντιοι, Λάκεθεν, Κωμαιεῖς, Παρθενιεῖς, Αἰγλεφειρεῖς καὶ Κοτυλαιεῖς. Τούτων τρεῖς ἢ τέσσαρες ἀπαντῶσι καὶ ἐν τῇ περὶ τῆς λίμνης συνθήκῃ, Αἰγ (Αἰγλεφειρεῖς ἢ Αἰγιλία;), Γρυγχεῖς, Μινθούντιοι καὶ οἱ μνημονευθέντες Ἱστιαιεῖς· τῶν δὲ λοιπῶν γνωστοὶ εἶναι ἀκόμη οἱ Ταμυνεῖς, οἱ Παρθενιεῖς καὶ οἱ Κοτυλαιεῖς, καὶ ἡ θέσις δὲ τῶν τριῶν τούτων κωμῶν δύναται νὰ ὁρισθῇ μεθ' ἱκανῆς ἀκριβείας· διότι αἱ μὲν Ταμυναὶ ἔκειντο παρὰ τὸ Ἀλιβέριον, τὸ Κοτύλαιον δὲν δύναται νὰ ἦναι μακρὰν τοῦ ὁμωνύμου ὄρους, τοῦ δὲ Παρθενίου τὸ ὄνομα διετήρησε τὸ βορειανατολικῶς τῆς Ἐρετρίας παρὰ τὸ Κοτύλαιον ὄρος κείμενον χωρίον Παρθένι.

Ἐκ τῆς *ἐντὸς* τῶν ὁρίων τῆς Ἐρετρικῆς θέσεως τῶν τριῶν τούτων κωμῶν ἐξάγεται, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἀναγραφῆς μελῶν πολιτικῆς ὁμοσπονδίας· ὅτι δὲ καὶ ἰδιωτικὸς δὲν εἶναι ὁ κατάλογος, π. χ. ὀργεώνων, ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς στ. 173 ἑξ. ἰδιαιτέρας ἀναγραφῆς τῶν ἐφήβων, διότι τοιαύτη διάκρισις μόνον εἰς ἐπίσημον πολιτικὸν κατάλογον ἁρμόζει [1]. Μένει λοιπὸν μόνη ἡ ὑπόθεσις, ὅτι πρόκειται περὶ πολιτῶν Ἐρετριέων, τοῦτο δὲ ἐπικυροῖ ὅσα ἀνωτέρω περὶ διπλοῦ Ὠρωποῦ ἐλέχθησαν.

Ἡ ἐν ἀρχῇ τῆς πλευρᾶς Β μνεία τοῦ ἄλλοθεν

[1] Ὁ Εὐστρατιάδης τὰ ὑπολογίζει 27, ἴσως ὅμως τινὰ ἠριθμήθησαν δίς, π. χ. Αἰγ καὶ ἐξ Αἰ, Φη καὶ ἐκ Φηραι.

[2] Καὶ ὁ Bursian (Geogr. von Griechenl. II σ. 407) παρεδέχθη αὐτήν.

[1] Πρβ. α' στ. 47 τῆς περὶ ἀποξηράνσεως τῆς λίμνης ἐπιγραφῆς: ἀναγράφειν δὲ καὶ τῶν ἐφήβων τοὺς ὀμόσαντας ἐν τῇ στήλῃ.

ἀγνώστου ἄρχοντος Ἀρέτωνος ἀναφέρεται οὐχὶ εἰς τὸ ἀπολεσθὲν ψήφισμα, ἀλλ' εἰς τὴν ἀναγραφὴν τῶν δώδεκα ἐπὶ τοῦ ἀετωματίου στίχων, ἥτις δὲν ἐγένετο ἐφ' οὗ ἄρχοντος καὶ ἡ τῶν λοιπῶν.

Ὁ κατάλογος εἶναι ὑστερώτερος τῶν δύο ἀνωτέρω δημοσιευθέντων ψηφισμάτων· διότι ἐν αὐτῷ αἱ κεραῖαι τῶν γραμμάτων εἶναι ἤδη παχύτεραι πρὸς τὰ ἄκρα, ἐκδηλοῦται δηλαδὴ ἡ τάσις τοῦ νὰ κοσμῶσι τὰ γράμματα διὰ μικρῶν προσθέτων κεραιῶν. Ἐὰν δὲ ὀρθῶς ἀνέφερα τὸ ὑπὲρ τοῦ Κλεοχάρους ψήφισμα εἰς τὸν Ἀντίγονον καὶ τὸν ἀνεψιόν του Φίλιππον, ὁ κατάλογος δὲν εἶναι ἀρχαιότερος τῶν ἀρχῶν τοῦ δευτέρου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος[1]. Ἡ περὶ τῆς ἀποξηράνσεως τῆς λίμνης συνθήκη εἶναι κατὰ τὸν Εὐστρατιάδην ἕνα τοὐλάχιστον αἰῶνα ἀρχαιοτέρα, καὶ ὅμως περιέργως πως ἐν αὐτῇ τὰ λείψανα τοῦ ῥωτακισμοῦ, ἰδίου τοῖς ἀρχαίοις Ἐρετριεῦσιν, εἶναι ἐλάχιστα[2], ἐν ᾧ ἐν τῷ ἡμετέρῳ νεωτέρῳ καταλόγῳ ἀρκετά· πιθανὸν ὅμως τοῦτο νὰ ἦναι τυχαῖον· βέβαιον φαίνεται, ὅτι οἱ Ἐρετριεῖς — τοὐλάχιστον ἐν τοῖς δημοσίοις ἐγγράφοις — ἐνωρὶς ἀπέβαλον τὸν ῥωτακισμόν, ἐν τοῖς ὀνόμασιν ὅμως διετηρήθη οὗτος ἐπὶ πολύ.

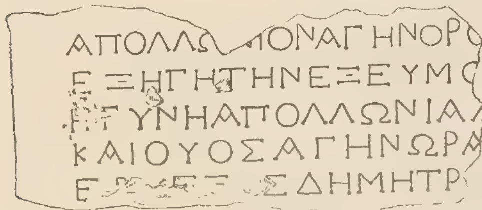
Χρ Τσουντας

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΞ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ

(Συνέχεια) (1)

31.

Βάθρον ἁπλοῦν ὑμηττείου λίθου πάντοθεν τεθραυσμένον καὶ μόνον ὡς πρὸς τὴν ἐνεπίγραφον ἐπιφάνειαν σῶον πρὸς τἀριστερὰ τοῦ ὁρῶντος, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης καὶ ἐν τῷ ζιγκογραφήματι[2]. Αἱ μέγισται σωζόμεναι διαστάσεις του εἶναι μ. 0,55, ὕψος, ἤτοι πάχος, 0,23, πλ. 0,29. Μέγεθος γραμμάτων 0,025 περίπου.

Ἀπολλώ[ν]ιον Ἀγήνορο[ς Ἀχαρνέα τόν ;
Ἐξηγητὴν ἐξ Εὐμο[λπιδῶν . . . .
Ἡ γυνὴ Ἀπολλωνία [. . . . . . θυγάτηρ ;
Καὶ ὁ υ(ἱ)ὸς Ἀγήνωρ, ἀ[ρετῆς ἕνεκα καὶ ;
Ε . . ε . . ς, Δήμητρ[ι καὶ Κόρῃ ἀνέθηκαν.

[1] Ἴδε Ἀρχ. Ἐφημ 1887, σελ. 1.

[2] Τὰ *ζιγκογραφήματα* ἐγένοντο ἐκ χαρτίνων ἀποτυπωμάτων τῶν λίθων καὶ ἀποδίδουσιν ἀρκετὰ πιστῶς τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων.

Ὁ λίθος εὕρηται καὶ παρὰ Böckh (C. I. G. I, 392, κατὰ τὴν ὄχι ὀρθὴν τοῦ Fourmont ἀνάγνωσιν, ἥτις παρήγαγε καὶ τὸν σοφὸν ἐκδότην τῆς ἐπιγραφῆς εἰς ἡμαρτημένην συμπλήρωσιν. Μετὰ πάσης ἐπιφυλάξεως ἀπετόλμησά τινας συμπληρώσεις, ἀλλὰ τὸ ὅλον τοῦ λίθου μὲ διαφεύγει. Πρὸ πάντων ἀδυνατῶ νὰ μαντεύσω τίς ἦν ἡ ἐν ἀρχῇ τοῦ 5ου στίχου λέξις[3]. Τὸν λίθον ὑπελάμβανεν ὁ Lenormant ὡς ἀπολεσθέντα (Rech. Arch. à Éleusis σελ. 226) μὴ ἰδὼν αὐτόν, καίπερ ἐντετειχισμένον μὲ τὴν ἐνεπίγραφον ἐπιφάνειάν του πρὸς τὰ ἔξω ἔν τινι οἰκίσκῳ, πλησίον τοῦ ὁποίου εἶχεν ἐπιχειρίσει ὁ ἴδιος δοκιμαστικήν τινα σκαφήν. Περὶ τῶν ὀνομάτων παραβληθήτω ὁ Böckh ἑ. ἀ.

[1] Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἤτοι μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Φλαμινίνου ἀνακήρυξιν τῆς ἐλευθερίας τῶν ἑλληνικῶν πόλεων (194 πρὸ Χρ), φαίνεται ὅτι συνέστη καὶ τὸ κοινὸν τῶν Εὐβοέων· τοῦτο ὅμως ὡς ὁμοσπονδία οὐδὲν κοινὸν μετὰ τοῦ καταλόγου ἔχει.

[2] Ὁ Εὐστρατιάδης ἀλλαχοῦ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος (1872 σ. 382) βεβαιοῖ ὅτι οὐδ' ἴχνος τῆς τροπῆς τοῦ Σ εἰς Ρ ἐν τῇ συνθήκῃ ὑπεμφαίνεται· τὸ ὄνομα ὅμως Αὐρίμαχος, ὃ αὐτὸς β στ. 40 ἀναγινώσκει, εἶναι ἀδύνατον καὶ πρέπει ν' ἀναγνωσθῇ Λυρίμαχος = Λυσίμαχος· τοῦ δὲ γ στ. 37 τὸ . . ήριππος πρέπει νὰ συμπληρωθῇ εἰς [Κτ]ήριππος = Κτήσιππος.

[3] Μετὰ τὸ πρῶτον αὐτοῦ γράμμα Ε διακρίνονται τὰ ἴχνη δύο ἔτι γραμμάτων, ὡσεὶ ΡΚ ἢ ΒΥ λείψανα· τὸ τέταρτον γράμμα ἦτο βεβαίως πάλιν Ε· τὸ πέμπτον δυνατὸν νὰ ἦτο Γ, Ξ, Π, Σ, Τ, τὰ ἴχνη του εἶναι ἀσαφῆ καὶ ἐπὶ τοῦ λίθου· μετὰ τοῦτο ὑπάρχει χῶρος καὶ διὰ δύο ἔτι ἐν ἀνάγκῃ γράμματα, τὸ δὲ τελευταῖον ἦτο βεβαίως **Σ**. Ἀπίθανον δὲν εἶναι καὶ ὁ χαράκτης νὰ ὑπέπεσεν εἰς ἁμάρτημά τι.

32.

Βάθρον ἁπλοῦν[1] λίθου πεντελικοῦ ἀποκεκρουσμένον κατὰ τὸ $^1/_5$ περίπου τοῦ ὅλου ὄγκου του μόνον ὄπισθεν, ἤτοι κατὰ τὴν ἀντίθετον τῆς φερούσης τὴν ἐπιγραφὴν ἐπιφάνειαν. Μῆκος 0,745, ὕψος 0,50, πλ. 0,50. Μέγεθος γραμμάτων 0,02 περίπου καὶ τοῦ τελευταίου στίχου 0,016.

ΗΒΟΥΛΗ ΚΑΙ ΟΔΗΜΟΣ
ΜΗΔΕΙΟΝΜΗΔΕΙΟΥΠΕΙΡΑΙΕΑΤΟΝΕΞΗΓΗΤΗΝ
ΕΚΤΟΥΓΕΝΟΥΣΤΟΥΕΥΜΟΛΠΙΔΩΝΕΥΣΕΒΕΙΑΣ
ΕΝΕΚΑΤΗΣΠΡΟΣΤΩΘΕΩΚΑΙΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣΚΑΙ
ΦΙΛΟΤΙΜΙΑΣΤΗΣΠΕΡΙΤΗΝΕΞΗΓΗΣΙΝΤΩΝΙΕΡΩΝ
ΚΑΙΠΑΤΡΙΩΝΔΗΜΗΤΡΙΚΑΙΚΟΡΗΑΝΕΘΗΚΑΝ
ΕΠΙΙΕΡΕΙΑΣΚΛΕΟΚΡΑΤΕΙΑΣΤΗΣΟΙΝΟΦΙΛΟΥΑΦΙΔΝΑΙΟΥΘΥΓΑΤΡΟΣ

Ἡ Βουλὴ καὶ ὁ Δῆμος Μήδειον Μηδείου Πειραιέα τὸν ἐξηγητὴν ἐκ τοῦ γένους τοῦ Εὐμολπιδῶν, εὐσεβείας ἕνεκα τῆς πρὸς τὼ Θεὼ καὶ ἐπιμελείας καὶ φιλοτιμίας τῆς περὶ τὴν ἐξήγησιν τῶν ἱερῶν καὶ πατρίων, Δήμητρι καὶ Κόρῃ ἀνέθηκαν. *Ἐπὶ ἱερείας Κλεοκρατείας τῆς Οἰνοφίλου Ἀφιδναίου θυγατρός.*

Ὁ λίθος ἐξεχώσθη κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ παρόντος ἔτους παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν ἐκ τοῦ *Προπύλου τοῦ Ἀππίου* εἰς τὸν *Ναόν*. Εἶναι δὲ ὁ δεύτερος εἰς *ἐξηγητὴν* ἀναφερόμενος, ἐνῷ οἱ εἰς ἄλλα ἱερὰ πρόσωπα καὶ μάλιστα τὸν *Ἱεροφάντην* ἀναφερόμενοι εἶναι τόσον πολλοί. Ὅτι οἱ ἐξηγηταὶ ἀνῆκον εἰς τὸ γένος τῶν Εὐμολπιδῶν εἶναι γνωστὸν (Lenormant ἐ. ἀ.), ἀλλαχόθεν ὅμως δὲν φαίνεται ὢν γνωστὸς ὁ τιμώμενος ἀνήρ· ἴσως ὅμως εἶναι ἀπόγονος αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ Μηδείου, ὃν μνημονεύει ὁ Πλούταρχος (Β. Δ. Ῥητόρων. Τομ. 5ος, σελ. 154 τῆς Ἐκδ. Tauchnitz). Τὸ ὄνομα ὅμως τῆς ἱερείας *Κλεοκρατείας* φέρεται ὄντως ἀναγεγραμμένον ἐπὶ βάθρου ἐντετειχισμένου ἐν τῷ γνωστῷ ἐκκλησιδίῳ τοῦ Ἁγίου Ζαχαρίου (παράβ. Lenormant R. Arch. σελ. 132.)

[1] *Κοιλώματα* ἤτοι ὀπὰς *γομφώσεως* τοῦ ἀνδριάντος φέρουσιν ἀμφότεραι (ἀνὰ δύο ἑκατέρα) αἱ πλατεῖαι τοῦ βάθρου ἐπιφάνειαι, ἥ τε ἄνω δηλ. καὶ ἡ κάτω, ἀλλ' οὕτω τεθειμένα, ὥστε ἡ δηλωτικὴ τοῦ εἰκονιζομένου ἐπιγραφὴ ἐπὶ μόνης τῆς καὶ νῦν ἐνεπιγράφου ἐπιφανείας ἠδύνατο νὰ ἦναι κεχαραγμένη μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ πρότερον ἱδρυμένου ἀνδριάντος, ἤτοι ἐκείνου, εἰς ὃν δὲν ἀνεφέρετο ἡ νῦν ὑπάρχουσα ἐπιγραφή, θὰ ἦτο ἀντιστρόφως γεγραμμένη, ἡ ἀρχὴ δηλ. αὐτῆς ἐκεῖ ἔνθα νῦν τὸ τέλος τῆς ὑπαρχούσης. Βάθρον ὅμοιον εὗρον καὶ ἕτερον ἐν Ἐλευσῖνι, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐκείνῳ, ὅπως καὶ ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐνταῦθα, δὲν διακρίνονται ἴχνη καὶ ἄλλης ἐπιγραφῆς εἰς τὸν παλαιότερον ἀναφερομένης ἀνδριάντα. Φαίνεται ὅτι ἐπιμελέστατα ἀπέτριβον τὴν παλαιοτέραν ἐπιγραφὴν (ὅπου τοιαύτη ὑπῆρχε) καὶ κατόπιν ἐνεχάραττον τὴν νέαν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπιφανείας πρὸς ἀποφυγὴν πάσης συγχύσεως καὶ ἴσως καὶ πρὸς ἀπόκρυψιν τοῦ σφετερισμοῦ. Τῆς νῦν κάτω ἐπιφανείας τοῦ βάθρου, ἤτοι ἐκείνης, εἰς ἣν ἦτο ἱδρυμένος ὁ προγενέστερος τοῦ τοῦ Μηδείου ἀνδριάς τὸ ἕτερον τῶν κοιλωμάτων εἶναι καὶ νῦν ἔτι σαφὴς *τύπος* δεξιοῦ ποδός.

33.

Βάθρον λίθου πεντελικοῦ τεθραυσμένον ὄπισθεν κατὰ τὸ $^1/_3$ περίπου τοῦ ὅλου ὄγκου του. Τῆς ἐνεπιγράφου ἐπιφανείας ἐξέλιπεν, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, ἡ δεξιὰ ἄνω γωνία. Μῆκος 0,65, ὕψος 0,32, πλάτος 0,63. Γραμμάτων μέγεθος 0,015 περίπου.

ΚΟΙΝΤΟϹ ΠΟΜΠΗΙΟϹ ΑΥΛΟΥ Υ
ЄΠΟΙЄΙ ΚΑΙ ΑΝЄΘΗΚЄ
ϹΥΝΑΔЄΛ ΦΟΙϹ ΑΥΛωΙ ΚΑΙϹЄΞΤωΙ
ΑΙωΝΑ
ЄΙϹΚΡΑΤΟϹΡωΜΗϹ ΚΑΙΔΙΑΜΟΝΗΝ
ΜΥϹΤΗΡΙωΝ
ΑΙωΝΟΑΥΤΟϹЄΝΤΟΙϹΑΥΤΟΙϹΑΙЄΙ
ΦΥϹЄΙΘЄΙΑΙΜЄΝωΝ ΚΟϹΜΟϹΤЄЄΙϹ
ΚΑΤΑΤΑΑΥΤΑ ΟΠΟΙΟϹЄϹΤΙΚΑΙΗΝ
ΚΑΙЄϹΤΑΙΑΡΧΗΝΜЄϹΟΤΗΤΑΤЄΛΟϹ
ΟΥΚЄΧωΝΜЄΤΑΒΟΛΗϹΑΜЄΤΟΧΟϹ
ΘЄΙΑϹΦΥϹЄωϹЄΡΓΑΤΗϹΑΙωΝΙΟΥΠΑΝΤΑ

Κόϊντος Πομπήϊος Αὔλου ὑ[ιὸς
Ἐποίει καὶ ἀνέθηκε
Σὺν ἀδελφοῖς Αὔλῳ καὶ Σέξστῳ
Αἰῶνα,
Εἰς κράτος Ῥώμης καὶ διαμονὴν
Μυστηρίων.
Αἰὼν ὁ αὐτὸς ἐν τοῖς αὐτοῖς αἰεὶ
Φύσει θείᾳ μένων, κόσμός τε εἷς
Κατὰ τὰ αὐτά, ὁποῖός ἐστι καὶ ἦν
Καὶ ἔσται, ἀρχήν, μεσότητα, τέλος
Οὐκ ἔχων, μεταβολῆς ἀμέτοχος,
Θείας φύσεως ἐργάτης αἰωνίου πάντα.

Κόϊντος Πομπήϊος γλύπτης δὲν φέρεται ἀναγεγραμμένος οὔτε ἐν τῷ τοῦ Brunn (Geschichte der Gr. Künstler) οὔτε ἐν τῷ τοῦ Löwy (Inschriften Griech. Bildhauer) βιβλίῳ, ὥστε μετὰ λόγου ὑποθέτω ὅτι τὸ πρῶτον νῦν ἐκ τοῦ ἡμετέρου λίθου γίνεται γνωστὸς ὁ ἀνήρ. Ἐπίσης καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Αὖλος καὶ Σέξστος δὲν μνημονεύονται ὡς τεχνῖται, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἡμετέρου λίθου μένει ἀμφίβολον ἂν συνέπραξαν τῷ ἀδελφῷ καὶ εἰς τὴν *ποίησιν* τῆς εἰκόνος ἢ μόνον εἰς τὴν *ἀνάθεσιν* αὐτῆς. Πιστοὶ τῆς Ῥώμης ὑπήκοοι καὶ θερμοὶ λάτραι τῶν μυστηρίων (ἐν οἷς ἴσως καὶ τὰς περὶ *αἰῶνος* ἐννοίας των ἐδιδάχθησαν) ὑπὲρ τῆς κραταιώσεως καὶ διαμονῆς ἀμφοτέρων τούτων ἀνέθηκαν τὸ ἀνάθημά των οἱ τρεῖς τοῦ Αὔλου υἱοί. Περὶ τῆς ἀπεικονίσεως τοῦ Αἰῶνος ἐν τοῖς Ῥωμαϊκοῖς χρόνοις καὶ τῆς ἐν τοῖς μυστηρίοις λατρείας αὐτοῦ παραβληθήτω νῦν ὁ Baumeister (Denkmäler, ἐν τῇ λέξει). Πλὴν τοῦ βάθρου οὐδὲν ἄλλο εὑρέθη ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς δυνάμενον νἀναχθῇ εἰς τὸ *ἔργον* τοῦ Κοΐντου, ἐκτὸς ἂν κεφαλή τις ὄφεως (δράκοντος) ἐκεῖ πλησίον εὑρεθεῖσα ἀνῆκε τῷ ὄντι εἰς τοῦτο.

34.

Βάθρον ἁπλοῦν ὅλως (στήλῃ τετραγώνῳ ὅμοιον) λίθου γλαυκοῦ (ὑμηττείου;) ἀποκεκρουσμένον μάλιστα πρὸς τἀριστερὰ τοῦ ὁρῶντος καὶ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν ἔνθα ἡ δίστιχος ἐπιγραφὴ πολλαχῶς βεβλαμμένον. Ὕψος 0,87, πλ. 0,45, πάχος 041. Μέγεθος γραμμάτων 0,015 περίπου. Εὑρέθη ἐντετειχισμένον ἐν τῷ τοίχῳ, ἐν ᾧ καὶ τὰ τεμάχια τοῦ λίθου τοῦ ὑπ᾽ ἀριθ. 30 δημοσιευθέντος ψηφίσματος (ἴδ. Ἀρχ. Ἐφημ. 1887, σελ. 5).

ΥR ΔΗΣΕΥΧΕΙΡΟΣ
ΔΗΣΕΠΟΙΗΣΕΝ

Ε]ὐβ[ουλί]δης Εὔχειρος
Κρωπί]δης ἐποίησεν

Περὶ τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν χρόνων, καθ᾽ οὓς ἤκμασεν ὁ ἐν τῷ ἡμετέρῳ βάθρῳ ἀναγεγραμμένος τεχνίτης, παραβληθήτω ὁ Löwy (Ins. Gr. Bildh. σελ. 100 καὶ ἀριθ. 133-135, 222-230, 542-544). Τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων καὶ τοῦ ἡμετέρου βάθρου, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἐν τῷ ζιγκογραφήματι, ὑποδηλοῖ ὄντως τοὺς χρόνους τοῦ πρώτου ἡμίσεος τοῦ Β[ου] π. Χ. αἰῶνος.

Ἐν Ἐλευσῖνι τῇ 17ῃ Αὐγούστου 1887.

Δ. ΦΙΛΙΟΣ

ΠΙΝΑΞ ΕΚ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ ΑΘΗΝΩΝ

(Πίναξ 6)

Ὅτε πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν ἀδείᾳ τοῦ κ. Εὐστρατιάδου εἰσήλθομεν εἰς τὸν παρὰ τὸ Ἐρέχθειον οἰκίσκον, ὅστις ἄλλοτε ἐφυλάττετο ὡς μαγευμένος πύργος, τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν ἐν αὐτῷ ἐγκεκλεισμένων κειμηλίων, ἅτινα ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ ἀγαθοῦ γέροντος Ζήση ἠδυνήθημεν νὰ ἐξετάσωμεν, κατεῖχον τὰ λείψανα γραπτῶν πινάκων ἐκ πηλοῦ. Κατὰ τὴν περὶ τοιχογραφίας καὶ πινακογραφίας ἔριδα, ἥτις ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς ἱστορίας τῆς ἑλληνικῆς τέχνης ἀνεφύη ποτε μεταξὺ τοῦ Raoul-Rochette καὶ τοῦ Letronne, εἰς ἣν ἀνεμίχθησαν ὅ τε Welcker καὶ ὁ Gottfried Hermann, ἰδίᾳ συνέφερε τῷ Raoul-Rochette νὰ πιστώσῃ ἐκ τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εἰδήσεων, ὅτι ἡ ὕλη τῶν πινάκων ἦτο ποικίλη καὶ ὅτι ἐζωγράφουν ἢ ἐσχεδίαζον ἐπὶ ξύλου, ἐλέφαντος, μετάλλου, ὑάλου, λίνου καὶ χάρτου· ὅτι ὅμως καὶ τοῦ πηλοῦ χρῆσις ἐγίνετο πρὸς κατασκευὴν πινάκων, τοῦτο δὲν ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν οὔτε τοῦ Raoul-Rochette οὔτε ἄλλου τινός. Ἐκ τῆς ἐπιχώσεως ὅμως τῆς Ἀκροπόλεως ἐξήχθησαν νῦν τὰ τεκμήρια τοῦ καινοφανοῦς τούτου πράγματος, ἀποτελούμενα ἀληθῶς ὑπὸ τεμαχίων μόνον, ἅτινα οὔτε πολυάριθμα ἦσαν οὔτε συχνάκις ἐσώζοντο τοσοῦτον, ὥστε νὰ παρέχωσιν ἀσφαλῆ ἰδέαν περὶ τοῦ θέματος τῆς εἰκόνος· ἀνῆκον ὅμως εἰς τόσον διαφόρους ἐποχὰς καὶ τόσον ποικίλον ῥυθμὸν καὶ τρόπον ἐργασίας μετὰ βαθμιαίας τελειοποιήσεως, ὥστε ἠδύνατό τις νὰ συμπεράνῃ, ὅτι γενικὸν ἐπεκράτει ἔθος νὰ ζωγραφῶσι πίνακας ἐκ πηλοῦ πρὸς ἀνάθεσιν (Griech. und Sicilische Vasenbilder πίν. I-V σ. 10 ἑξ.).

Ἔκτοτε νεώτερα εὑρήματα ἐβεβαίωσαν τὸ ἀνωτέρω συμπέρασμα. Ἐν ταῖς τελευταίαις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν καὶ ἐν Ἐλευσῖνι ἀνασκαφαῖς ἀνευρέθη καὶ πλῆθος ἄλλων τεμαχίων πινάκων, περὶ ὧν ἐν τῇ Ἐφημερίδι ταύτῃ ἐγένετο ἤδη λόγος ἐν μέρει· ἄλλα δέ τινα τεμάχια, πιθανώτατα ἐξ ἄλλων μερῶν τῆς Ἀττικῆς, ἀπέκτησε τὸ ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ Μουσεῖον τῆς Ἀρχαιολ. Ἑταιρίας. Ἐκ Νώλας προέρχεται ὡραῖον τεμάχιον πίνακος περιελθὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Zahn εἰς κτῆσιν τοῦ ἐν Βερολίνῳ Μουσείου (Furtwängler 2760). Πασῶν ὅμως ἐξέχουσι δύο ἀνακαλύψεις, ὧν τὰ εὑρήματα καταλέγονται μεταξὺ τῶν σπουδαιοτάτων κτήσεων τοῦ Βερολινείου μουσείου· πρῶτον ὑπὲρ τὰ χίλια τεμάχια ἀρχαίων κορινθιακῶν πινάκων ἀνακαλυφθέντα τῷ 1879 παρὰ τῇ θέσει Πέντε σκούφια μεσημβρινοδυτικῶς τῆς ἀρχαίας Κορίνθου ἐν σωρῷ ὡς ἀπερριμμένα ἀναθήματα ἱεροῦ τινος τοῦ Ποσειδῶνος (Fränkel antike Denkmäler des Institutes I 7. 8)· ἔπειτα τὰ δυστυχῶς ἀνέκδοτα μέχρι τοῦδε λείψανα δύο εὐμεγέθων ζωφόρων, ἅτινα εὑρεθέντα ἐν Ἀθήναις ὄπισθεν τοῦ Ὀρφανοτροφείου Χατζηκώστα παριστῶσι κατὰ τὸν τρόπον τῶν μελανομόρφων ἀγγείων πρόθεσιν γυναικός, θρῆνον, ἐκφορὰν καὶ μακρὰν νεκρικὴν πομπήν. Ἕκαστος τῶν πινάκων, ἐξ ὧν σύγκεινται αἱ ζωφόροι, πάχος μὲν ἔχει 0,02 ἕως 0,03, πλάτος 0,43 καὶ ὕψος 0,37 τοῦ μέτρου, «οὐδὲν δὲ παρατηρεῖται ἐπ' αὐτῶν σημεῖον, ὅτι ἦσαν προσηλωμένοι ἐπί τινος τοίχου ἢ ἄλλης ἐπιφανείας, ἢ ὅτι συνεδέοντο οἱ πίνακες μεταξύ των»· ὅθεν ὁ λόγιος συγγραφεὺς τοῦ καταλόγου τῶν ἀγγείων τοῦ Βερολινείου μουσείου νομίζει ὅτι «ἦσαν ἐντεθειμένοι, ὡς μετόπαι ἐν ἐντομῇ λιθίνου τοίχου, ἂν τῷ ὄντι ἦσάν ποτε σταθερῶς ἱδρυμένοι» (Furtwängler ἀρ. 1811-1826).

Περὶ τοῦ εἰδικοῦ τούτου συμπεράσματος διάφοροι γνῶμαι εἶναι δυναταί· ἀναμφίβολον ὅμως εἶναι, ὅτι αἱ νεκρικαὶ αὗται παραστάσεις δίκην ζωφόρου ἐκάλυπτον κατὰ μῆκος ἐπιφάνειάν τινα, ἐκ τούτου δὲ κατὰ πρῶτον ἀπεδείχθη, ὅσον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀφορᾷ, ὅτι ἡ πινακογραφία δὲν ἠσκεῖτο μόνον χάριν ἀναθημάτων. Ὅτι ἐχρησίμευε καὶ πρὸς ἄλλους σκοποὺς κοσμητικῶς, διδάσκει νῦν ἡμᾶς τὸ ἀξιοπερίεργον νέον δεῖγμα, οὗ ἐγχρώματος εἰκὼν δημοσιεύεται ἐν τῷ 6ῳ πίνακι. Εὑρέθη ἐν Ἀκροπόλει τῷ 1885, περιεγράφη δὲ διὰ βραχέων ὑπὸ Walter

Miller ἐν American Journal of archaeology II σ. 65. Πρβ. Ἐφημ. Ἀρχ. 1886, 74[1].

Πάντων τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν πινάκων διαφέρει οὗτος κατὰ τοῦτο, ὅτι εἶναι σχετικῶς λίαν παχὺς καὶ ὡς πλίνθος ἐκ πηλοῦ κοινοῦ πεποιημένος· πάχος ἔχει 0,06, πλάτος 0,52 καὶ ὕψος, ὅσον σώζεται, 0,39. Ἡ ἄνω ἀριστερὰ γωνία καὶ ὁλόκληρος ἡ κάτω πλευρὰ εἶναι ἀποκεκρουσμέναι· συμπληρουμένης ὅμως τῆς παραστάσεως (καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι, ὡς εἶναι πιθανόν, ὑπὸ τὴν μορφὴν δὲν ὑπῆρχεν ἄλλη τις διακόσμησις) τὸ ἀρχικὸν ὕψος δύναται νὰ ὑπολογισθῇ εἰς 0,70 μ. περίπου. Ἡ κυρία πλευρὰ ἔχει χρίσμα λεπτὸν χρώματος λευκοῦ ὑποκιτρίνου, ὡς ἐπὶ τῶν λοκρικῶν λεγομένων ἀγγείων· ἡ δεξιὰ καὶ ἡ ἀριστερὰ στενὴ πλευρὰ εἶναι ὀλίγον ἀνώμαλοι ὡσεὶ παρέκειτό τι αὐταῖς καὶ δὲν ἔχουσι τὸ χρίσμα, ὅπερ ἔχει πάλιν ἡ ὁμαλὴ ἀντίθετος τῆς κυρίας πλευρά. Καὶ ἡ ἄνω δὲ στενὴ πλευρὰ ἦτο προωρισμένη νὰ ἦναι ὁρατή, διότι ἐπ' αὐτῆς ὑπάρχει κατὰ προσχεδίασμα γεωμετρικῶς ἐκτελεσθὲν ἐζωγραφημένη διπλῆ ταινία σπειροειδῶς

συνεστραμμένη, ἥτις δὲν περατοῦται ἀλλὰ ἐξακολουθεῖ ἑκατέρωθεν καὶ ἴσως συνεχίζετο ἐπὶ πινάκων ἄλλων ἑκατέρωθεν προσαρμοζομένων. Τὸ κόσμημα τοῦτο ἔχει νῦν χρῶμα ὀρφνόν, πράσινον βαθὺ καὶ πράσινον ἀνοικτόν· ἐν γένει πᾶσα ἡ ἄνω πλευρὰ τῆς πλίνθου καὶ ἡ προσθία κατὰ τὸ δεξιὸν ἄνω ἄκρον φαίνονται ὡς διὰ γανώματος πρασίνου ἐπαλειφθεῖσαι· ἐὰν τοῦτο εἶναι συνέπεια βλάβης τινὸς τῆς εἰκόνος, π. χ. διὰ πυρὸς ἀλλοιώσαντος ἐνταῦθα τὰ ἀρχικὰ χρώματα, τοῦτο δύναται νὰ ἐξακριβώσῃ μόνον τεχνικὴ ἔρευνα, ἥτις νὰ περιελάμβανεν εἰ δυνατὸν καὶ χημικὴν ἀνάλυσιν πασῶν τῶν ἐπὶ τοῦ πίνακος χρωστικῶν ὑλῶν

Ἡ ἐγχρώματος ἐκτύπωσις, ἡ ἀκρίβεια τῆς ὁποίας ὀφείλεται εἰς τὰς φιλικὰς φροντίδας καὶ τὰς ἐπανειλημμένας παραβολὰς τοῦ κ. Paul Wolters, παριστᾷ κατὰ μεγάλην σμίκρυνσιν μόνον τὴν κυρίαν πλευράν· εἶναι δὲ δεδηλωμέναι προοπτικῶς ἡ δεξιὰ στενὴ καὶ ἡ κάτω ἀποτεθραυσμένη πλευρά. Ὡς σαφῶς φαίνεται ὁ πίναξ συνεκολλήθη ἐκ τεμαχίων ἕξ, λευκὰ δὲ ἀπεδόθησαν ἐν τῇ ἀπεικονίσει τὰ ἐλλείποντα, νῦν δὲ διὰ γύψου πεπληρωμένα μέρη. Αἱ γραμμαὶ τῶν θραυσμάτων διήκουσιν ἀτάκτως, οὐχὶ δὲ ὡς συνήθως αἱ τῶν τεθραυσμένων πηλίνων ἀντικειμένων, ἐκτὸς δὲ τούτου τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα ἔχουσιν καὶ αἱ πολυπληθεῖς σχισμαὶ καὶ ῥωγμαί, ἃς φέρει ἡ ἐπιφάνεια. Ἐκ τούτου ὁ πίναξ προξενεῖ ἐντύπωσιν σαθρώσεως, ἥτις δυνατὸν νὰ σχετίζηται πρὸς τὴν ἀλλοίωσιν τῆς ἄνω στενῆς πλευρᾶς.

Ἡ διακόσμησις εἶναι τετράχρωμος. Ἐπὶ τοῦ λευκοῦ ἐδάφους τοῦ πίνακος ὁ τεχνίτης πρῶτον ἐζωγράφησε δι' ὤχρας ὀρφνίνης, εἶτα διὰ μέλανος ἀλαμποῦς καὶ τέλος δι' ἐρυθροῦ βαθέος· τὸ δὲ λευκὸν ἔδαφος τοῦ πίνακος ἐχρησιμοποιήθη καὶ αὐτό, διότι αἱ ἐσωτερικαὶ γραμμαὶ τῶν μελάνων μερῶν τῆς εἰκόνος εἶναι ἐγκεχαραγμέναι ἐπ' αὐτοῦ, ὡς ἐν τοῖς ἀγγείοις τοῦ ἀρχαϊκοῦ ῥυθμοῦ. Δύο ταινίαι, ἡ μὲν μέλαινα, ἡ δὲ χρώματος ἐρυθροῦ βαθέος περιορίζουσι τὸ ἔδαφος, ἐν ᾧ ὁ τεχνίτης ἔγραψε τὴν μορφὴν νεαροῦ πολεμιστοῦ γυμνοῦ τὰ ἄλλα, πλὴν διαζώματος περὶ τὰ ἰσχία, ὅστις ὁρμᾷ εἰς μάχην φέρων κράνος, ἀσπίδα καὶ δόρυ. Δι' ὤχρας εἶναι ἐζωγραφημένα τὰ γυμνὰ μέρη τῆς μορφῆς, πλὴν τοῦ βολβοῦ τῶν ὀφθαλμῶν, ὅστις εἶναι λευκὸς ὡς τὸ ἔδαφος, καὶ τὸ δόρυ, λευκὴ δὲ εἶναι ἡ ἀσπὶς καὶ ἡ περικεφαλαία. Μέλαν εἶναι τὸ διάζωμα καὶ τὸ τῆς ἀσπίδος ἔμβλημα, Σάτυρος ὀρχούμενος ἢ πηδῶν, ἔτι δὲ καὶ ἡ ἐκ τετραγωνιδίων συγκειμένη διακόσμησις τοῦ φάλου τῆς περικεφαλαίας, μέλαιναι δὲ εἶναι ἐπίσης καὶ πᾶσαι αἱ ἐσωτερικαὶ γραμμαὶ καὶ τὰ περιγράμματα τῶν λευκῶν καὶ τῶν δι' ὤχρας ἐζωγραφημένων μερῶν τῆς εἰκόνος· μόνον τὸ δόρυ στερεῖται μέλανος περιγράμματος. Βαθέος ἐρυθροῦ χρώματος εἶναι ἡ ἵππειος οὐρὰ τοῦ Σατύρου καὶ τὸ περίγραμμα τοῦ λόφου τοῦ κράνους.

Περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ζωγραφίας καὶ τῶν ἐπιγραφῶν παρατίθημι ἐνταῦθα τὰ παρὰ τοῦ κ. Paul Wolters φιλικῶς ἀνακοινωθέντα μοι: τὸ «γάνωμα τοῦ πίνακος ἐν πολλοῖς μέρεσιν ἐξέλιπεν, οὐδαμῶς ὅμως τοῦτο δυσχεραίνει τὴν ἀντίληψιν τῶν γραμμῶν. Πάντα τὰ μέρη ταῦτα ἐν τῇ ἀπει-

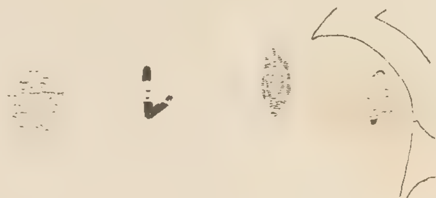
[1] [Νῦν δὲ ἴδε καὶ Jahrb. II, σ. 149, 161. 229].

κονίσει ἡμῶν συμπληροῦνται ὡς εἶχον ἀρχικῶς. Αἱ βλάβαι αὗται παρατηροῦνται κυρίως ἐπὶ τῶν μελάνων μερῶν, ἤτοι τῆς περιθεούσης τὴν εἰκόνα ταινίας, τοῦ ἐμβλήματος τῆς ἀσπίδος καὶ τοῦ ἐνδύματος· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ὀρφνοῦ χρώματος τῆς μορφῆς, ἐπὶ ἄλλων δὲ μερῶν εἶναι ὀλιγώτεραι. Τὸ πέρας τοῦ λόφου τῆς περικεφαλαίας ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ὤμου τῆς μορφῆς δὲν ἀνεπληρώθη, διότι δὲν εἶναι δυνατὸν ἀσφαλῶς νὰ διακρίνῃ τις τὰς ἀφοριζούσας αὐτὸ γραμμάς. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰς ἐπιγραφάς, ἀπεπειράθημεν ν' ἀποδοθῇ ὅσον ἦτο δυνατὸν πιστῶς ἡ κατάστασις τοῦ πρωτοτύπου. »

« Ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν ἡ πρὸς δεξιὰ εἶναι σαφής· πρὸς ἀριστερὰ ἐγράφησαν ἀλλεπαλλήλως δύο ἐπιγραφαί· ἡ ὑποκάτωθεν εἶχε τὰ γράμματα λεπτοφυῆ καὶ χρώματος βαθέος ἐρυθροῦ ὡς ἡ πρὸς δεξιὰ ἡ λέγουσα *καλός*· ἡ ἐπ' αὐτῆς μεταγενεστέρα εἶναι γεγραμμένη διὰ γραμμάτων μεγαλειτέρων καὶ χρώματος ἐρυθροῦ ἀνοικτοῦ, οἷον δὲν ἀπαντᾷ εἰς ἄλλο μέρος τοῦ πίνακος, τὸ δὲ τέλος αὐτῆς καλύπτει μικρὸν μέρος τοῦ βαθέος ἐρυθροῦ χρώματος τοῦ λόφου τῆς περικεφαλαίας. Ἵνα γραφῇ ἡ δευτέρα ἐπιγραφή, ἀπεξέσθη ἡ πρώτη, ἀλλὰ βραδύτερον ἀπηλείφθη καὶ ἡ δευτέρα, ἐπειδὴ δὲ τὸ χρῶμα αὐτῆς προφανῶς ἦτο ἀσθενέστερον, εἶναι νῦν ἅπας ὁ χῶρος τῶν ἐπιγραφῶν κεκαλυμμένος ὑπὸ χροιᾶς τινος ἐρυθρωπῆς, ἕνεκα τῆς ὁποίας σχεδὸν πολλάκις ἀδύνατος καθίσταται ὁ ἀκριβὴς καθορισμὸς τῶν σωθέντων λειψάνων. Τὰ γράμματα τῆς πρώτης ἐπιγραφῆς εἶναι ἐν ἕκαστον ἐπιμελῶς ἀπεξεσμένα, εἶναι δὲ τὰ ξέσματα μικρὰ καὶ πλατέα χωροῦντα ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω καὶ μόνον ἐν τῷ πρώτῳ γράμματι διασταυροῦνται ἀκανονίστως καὶ προδήλως ἐγένοντο δι' ὀξέος τινος ἐργαλείου. Τὴν ἐξάλειψιν τῆς δευτέρας ἐπιγραφῆς ἀπεπειράθησαν διὰ ξεσμάτων βιαίων καὶ ὁριζοντίως δι' ὅλης τῆς ἐπιφανείας χωρούντων. Καὶ τοῦτο δὲ δυσχεραίνει τὴν ἀσφαλῆ ἀντίληψιν τῶν καθέκαστα. »

« Ἡ πρώτη ἐπιγραφὴ ἤρχετο βεβαίως ἀπὸ τοῦ γράμματος Μ, τὰ σωζόμενα λείψανα τοὐλάχιστον

δὲν συγχωροῦσιν ἀλλοίαν ἀνάγνωσιν. Ἕπεται τούτῳ γράμμα λίαν ἐπιμελῶς ἀπαλειφθέν, ἔχει δὲ νῦν τὸ ξέσμα σχῆμα τετραγωνικὸν περίπου. Νομίζω, ὅτι ἀριστερὰ ἀναγνωρίζεται μικρὸν λείψανον καθέτου κεραίας, ἄνω δὲ λείψανον γραμμῆς ὁριζοντίας συμπιπτούσης μετὰ τῆς καθέτου ὑπὸ γωνίαν ὀξεῖαν· ἐκ τούτου ἄγομαι νὰ ὑποθέσω ἐνταῦθα ἓν Ε. Ἐκ τοῦ τρίτου γράμματος ἐσώθησαν δεξιὰ μὲν κάτω τὸ ἄκρον κεραίας λοξῶς διατεθειμένης καὶ ἀριστερὰ ἕτερον μικρότερον ὅμοιον μέρος γραμμῆς· τὰ ἀσήμαντα, καὶ χρώματος ὀρφνοῦ βαθέος λείψανα, ἅπερ ἄνω καὶ ἐν τῷ μέσῳ φαίνονται, θεωρῶ ὡς μεταγενέστερα, μάλιστα διότι φαίνεται ὅτι κεῖνται ἐπὶ ἀπεξεσμένου μέρους. Ἐπειδὴ δὲ τὸ κάτω ἄκρον τῆς δεξιᾶς κεραίας σώζεται ἀβλαβὲς καὶ δὲν φαίνεται συνεχόμενον μετ' ἄλλης γραμμῆς δυνάμεθα μετὰ πιθανότητος ν' ἀναγνώσωμεν Λ. Ἐὰν ἦτό ποτε Α γεγραμμένον, ἤθελεν ἀπομείνει ἀλλοῖον τὸ ἴχνος, ἐκτὸς δὲ τούτου ἀποκλείεται τὸ Α καὶ διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἕπεται ἀμέσως κατόπιν ὡς τέταρτον γράμμα. Τοῦ τετάρτου τούτου γράμματος τὴν διατήρησιν ὀφείλομεν εἰς τὸ ὅτι δὲν ἦτο ἄχρηστον εἰς τὸν γράψαντα τὴν δευτέραν ἐπιγραφήν· αἱ βλάβαι αὐτοῦ προέρχονται ἐκ τῆς ἀποσβέσεως τῆς δευτέρας ἐπιγραφῆς. Περὶ τοῦ σχήματος τοῦ πέμπτου γράμματος οὐδὲν ἀσφαλὲς ἔχομεν νὰ εἴπωμεν. Ἐκεῖ ἀκριβῶς πρὸ πάντων ἡ φθορὰ τῆς δευτέρας ἐπιγραφῆς εἶναι τοσαύτη, ὥστε δὲν διακρίνεται πλέον ἕως ποῦ ἐχώρησεν ἡ πρώτη ἀπόξεσις· ἕνεκα τούτου ἐν τῷ ἀντιγράφῳ ἐδήλωσα ἐν γένει τὴν θέσιν τῆς ἀποξέσεως. Τὸ ἕκτον γράμμα εἶναι L, διατηρηθὲν μὲν καὶ αὐτὸ ὑπὸ τοῦ γράψαντος τὸ δεύτερον ὄνομα, ἀλλὰ ζωγραφηθὲν ἐκ νέου. Καὶ τούτου αἱ βλάβαι προέρχονται ἐκ τῆς δευτέρας ἀποξέσεως. Ἡ ἀπόξεσις

τοῦ ἑβδόμου γράμματος ὁμοιάζει τῇ τοῦ δευτέρου. Ἐν τῇ θέσει τοῦ τελευταίου γράμματος διακρίνω ἄνω καὶ κάτω μικρὰ λείψανα λοξῶν γραμμῶν, ἅτινα ἄνευ δυσκολίας συμπληροῦνται εἰς ϟ. Κατὰ ταῦτα θὰ ἀναγνώσωμεν ΜΕΛΑ. Ł. ϟ ἤτοι *Μεγακλῆς.*»

«Ἡ νεωτέρα ἐπιγραφὴ ἄρχεται κατὰ τὸ μεταξὺ

τοῦ δευτέρου καὶ τρίτου γράμματος τῆς ἀρχαιοτέρας, καὶ τὸ πρῶτον μὲν γράμμα αὐτῆς εἶναι Λ τὸ δεύτερον δὲ Ł, οὗ ἡ κάθετος κεραία καλύπτει τὸ μεῖζον λείψανον τοῦ Λ τοῦ πρώτου ὀνόματος. Ὡς τρίτον γράμμα θεωρητέον τὸ Α τῆς πρώτης ἐπιγραφῆς· τέταρτον εἶναι τὸ V, τὸ δὲ ἑπόμενον γράμμα εἶναι ἐντελῶς ἐξηλειμμένον καὶ καθ' ὁλοκληρίαν ἀδιάγνωστον. Ἐν τῷ ἕκτῳ γράμματι ἐχρησιμοποιήθη τὸ Ł τῆς πρώτης ἐπιγραφῆς, ἀλλ' ἐπεζωγραφήθη οὕτως, ὥστε ἡ κάθετος κεραία προεξετάθη μᾶλλον λοξῶς πρὸς τὰ κάτω, ἡ δὲ δεξιὰ πρὸς τὰ ἄνω λοξῶς διευθυνομένη γραμμὴ ἀνυψώθη ἔτι πλέον. Βέβαιον φαίνεταί μοι ὅτι V ὁ γραφεὺς ἤθελε νὰ γράψῃ· τὸ ἕβδομον γράμμα εἶναι ἐπίσης ἐξηλειμμένον, οὐχ ἧττον πιστεύω ὅτι διακρίνω πρὸς τὰ κάτω ἴχνος καθέτου κεραίας· τὸ ὄνομα περατοῦται διὰ τῶν Εϟ. Ὅθεν ἀναγινώσκομεν : ΛŁΑV. V. Εϟ ἤτοι *Γλαυκύτης.*»

Οὐδὲν εἶχον ν' ἀποκόψω ἢ νὰ προσθέσω εἰς τὰς ἀνωτέρω εὐφυεῖς ἀναλύσεις τοῦ κ. Wolters. Ἰδίως ἀξία προσοχῆς εἶναι ἡ σύμπτωσις ὅτι *Μεγακλῆς* καὶ *Γλαυκύτης* εἶναι ὀνόματα ἀγγειογράφων καὶ ὅτι ὁ σπάνιος σχηματισμὸς τοῦ ὀνόματος *Γλαυκύτης* μέχρι τοῦδε ἀπαντᾷ μόνον ὡς ὄνομα ἀγγειογράφου. Πλειστάκις ἀπαντῶσιν ἐπὶ ἀγγείων ὀνόματα ἀγγειογράφων (πλὴν τῶν ἀνωτέρω, τὸ τοῦ Ἀνδοκίδου, Ἑρμογένους, Εὐφιλήτου) ὡς ὀνόματα τῶν δὴ λεγομένων ἐρωμένων μετὰ τοῦ ἐπιθέτου *καλός*· ἀλλ' ἅπαξ μόνον προκειμένου περὶ τοῦ Ἀνδοκίδου ἀποδέχεται ὁ Klein — δικαίως ὡς νομίζω — ταὐτότητα τοῦ προσώπου. Τοῦτο δὲν δυνάμεθα νομίζω νὰ παραδεχθῶμεν περὶ τοῦ ἀρχαϊκοῦ Γλαυκύτου, δυνατὴ ὅμως εἶναι ἡ ταὐτότης προκειμένου περὶ τοῦ Μεγακλέους, καὶ δὴ μόνον δυνατὴ περὶ αὐτοῦ, οὗ τὸ ὄνομα ἀπαντᾷ ὡς ὄνομα ἐρωμένου ἐπὶ ἀγγείων τοῦ Φιλτίου καὶ Εὐθυμίδου.

Ὁ χαρακτὴρ τῆς γραφῆς καὶ τῆς τέχνης ἀνάγονται εἰς τὸ πρῶτον ἥμισυ καὶ πιθανῶς εἰς τὰς πρώτας δεκαετηρίδας τοῦ πέμπτου αἰῶνος. Τὸ τυπικὸν τῶν ἐσωτερικῶν γραμμῶν τοῦ ἐνδύματος καὶ ἡ περὶ τὴν χρῆσιν ἐσωτερικῶν γραμμῶν ἐν γένει φειδωλία, ἰδίως ἡ ἐν ἥττονι μοίρᾳ τιθεμένη, ἐν μέρει δὲ καὶ ἐσφαλμένη δήλωσις τοῦ μυϊκοῦ συστήματος· ἡ καθ' ὁλοκληρίαν κατ' ἐνώπιον καὶ κατὰ σχῆμα ἀμυγδάλου γραφὴ τοῦ ὀφθαλμοῦ μετὰ κυκλικῆς κόρης ἐφαπτομένης μὲν τῆς γραμμῆς τοῦ κάτω βλεφάρου, χωριζομένης δὲ ἀπὸ τῆς τοῦ ἄνω, καὶ ἄνευ βλεφαρίδων, πτυχῶν τῶν βλεφάρων καὶ ὀφρύος· ἡ ἔλλειψις τοῦ πτερυγίου τῆς ῥινὸς καὶ τῶν ἐσωτερικῶν γραμμῶν τῶν χειλέων· πρὸς τούτοις ὁλόκληρος ἡ μορφὴ τοῦ πηδῶντος Σατύρου, ὅστις οὕτω ἀκριβῶς, ἤτοι μεταστρεφόμενος καὶ τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν ὑψῶν μετὰ οὐρᾶς χρώματος βαθέος ἐρυθροῦ, ἀπαντᾷ μεταξὺ ἄλλων συχνάκις ἐπὶ ἀγγείων τοῦ Νικοσθένους, ὡς ἐπίσημον δὲ ἀσπίδος ἐπὶ ἀγγείων π. χ. τοῦ Καχρυλίωνος (Klein Euphronios² σελ. 300), ταῦτα πάντα ἀνάγουσιν ἡμᾶς εἰς τοὺς χρόνους τῶν ἀρχῶν τῆς τῶν ἐρυθρομόρφων ἀγγείων τέχνης. Τῆς περιόδου ταύτης ἴδιον εἶναι καὶ τὸ σχῆμα τοῦ ἀττικοῦ κράνους μετὰ παραγναθίδων πλατυτέρων πρὸς τὰ κάτω καὶ σταθερῶν, μὴ κινουμένων δηλ. διὰ γιγγλυμοῦ, μετ' ἀνοιγμάτων διὰ τὰ μὴ σκεπαζόμενα ὦτα καὶ μετὰ προφυλακῆς τοῦ αὐχένος, τοῦ μετώπου καὶ ῥινός, μετὰ φάλου καὶ λόφου εἰς μακρὰν οὐρὰν ἀπολήγοντος. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι ἐκπληκτικῆς οὔσης τῆς πληθύος τῶν σχημάτων καὶ κοσμημάτων, δι' ὧν κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα ἐστόλιζον κατ' ἴδιον ἕκαστος

τρόπον τὰ ὅπλα μὲν ἐν γένει ἰδίᾳ δὲ τὸ κράνος, ὅπερ ἦτο τὸ πολυτελέστατον καὶ ἀγαπητότατον ἀντικείμενον τῆς πανοπλίας ἐν πᾶσι τοῖς χρόνοις, ἀδύνατον εἶναι νὰ ἐξενεχθῇ ἀσφαλὴς κρίσις, πρὶν γραφῇ μονογραφία περὶ τοῦ θέματος τούτου. Δὲν δύναμαι ὅμως νὰ θεωρήσω ὡς τυχαῖον, ὅτι πάντα τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ εἴδους τούτου τῆς περικεφαλαίας ἀπαντῶσιν ἐπὶ ἀγγείων τοῦ Παμφαίου καὶ τοῦ Καχρυλίωνος[1], ἐν ᾧ οἱ μεταγενέστεροι ἀγγειογράφοι

προτιμῶσιν κράνη σχήματος μᾶλλον ἀνεπτυγμένου καὶ μετὰ κινητῶν παραγναθίδων. Ἰδιάζουσα προσέτι ἐν ταῖς παραστάσεσι τῶν χρόνων ἐκείνων εἶναι καὶ ἡ διαγώνιος θέσις τῆς ἀσπίδος κατὰ τὰς ἐφόδους, οὕτως ὥστε τὸ πηγούνιον ὑπερέχει τῆς ἄντυγος τῆς ἀσπίδος, ἐν ᾧ ἐπὶ μεταγενεστέρων μνημείων τοῦ πέμπτου αἰῶνος ἡ ἀσπίς, ἐὰν εἶναι προσεκτικῶς ἐσχεδιασμένη, κρατεῖται μᾶλλον καθέτως καὶ ὑψηλότερα, οὕτως ὥστε νὰ καλύπτῃ μέρος τοῦ προσώπου. Ἡ ἀπεικόνισις μαχητοῦ ὁρμῶντος ἐπὶ τὸν ἀγῶνα εἶναι θέμα ἀγαπητὸν τῷ κύκλῳ τοῦ Ἐπικτήτου (Klein Euphronios[2] σ. 300 ἑξ. Meistersignaturen Pamphaios 18. Kachrylion 4. 14 Pheidippos κτλ.), ἐπίσης δὲ ἐν ἔργοις τῶν τεχνιτῶν τούτων συχνάκις ἀπαντᾷ ὡς ἐπίσημον ἀσπίδος ἡ γραφὴ Σατύρου τὴν κεφαλὴν στρέφοντος ὀπίσω καὶ πηδῶντος ἢ ὀρχουμένου. Ἡ εἰκὼν τρέχοντος ὁπλίτου ἐνεῖχε τότε ἄμεσον ἐνδιαφέρον, ἐξιστόρει δηλ. τὸν στρατιωτικὸν νεωτερισμόν, δι' οὗ οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίκησαν ἐν Μαραθῶνι. Ἐναντίον τοῦ ἀρχαιοτέρου δωρικοῦ ἔθους, καθ' ὃ οἱ ὁπλῖται βραδέως καὶ ὡς ἐν πομπῇ ἐχώρουν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Μαραθῶνι ὡς ὁ Ἡρόδοτος (VI,112) λέγει «πρῶτοι Ἑλλήνων πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν *δρόμῳ* εἰς πολεμίους ἐχρήσαντο».

Καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ φαίνεται ὅτι ἐκίνουν ὁμοίως τὸ ἐνδιαφέρον τῶν συγχρόνων. Ἡ δὶς γενομένη ἀπόξεσις τῶν ὀνομάτων καὶ ἡ γραφὴ ἄλλου ὀνόματος μάλιστα διὰ χρώματος, τὸ ὁποῖον ἀλλαχοῦ δὲν ἀπαντᾷ ἐπὶ τοῦ πίνακος, δὲν ἐξηγεῖται ἄλλως εἰμὴ ὅτι ἐγένετο μετὰ τὴν ἔκθεσιν αὐτοῦ. Πρέπει δὲ νὰ ἦτο οὕτω ἐκτεθειμένος, ὥστε νὰ ἠδύνατο νὰ τὸν φθάσῃ ὁ ταῦτα ποιήσας, καὶ τούτοις συμφωνεῖ τὸ ὅτι ἡ ἄνω τὸν πίνακα ὁρίζουσα στενὴ πλευρὰ εἶναι κεκοσμημένη, κατ' ἀκολουθίαν ὅτι ἦτο καὶ αὐτὴ ὁρατή. Τὸ τὴν μορφὴν ὡς πλαίσιον περιβάλλον κόσμημα ἀποκλείει τὴν ἰδέαν, ὅτι ὁ πίναξ ἀνῆκεν εἰς παράστασιν συνεχῆ ὁμοίαν ζωφόρῳ, κατ' οὐδένα δὲ τρόπον δυνάμεθα νὰ νοήσωμεν τὸν πίνακα αὐτοτελῆ. Ὅπως ἂν ἐξετάσωμεν τὸ πρᾶγμα πάντοτε ἀγόμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἦτο ἐντεθειμένος χαμηλότερα τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ θεατοῦ εἴς τι σκεῦος ἢ εἴς τινα οἰκοδομήν, π. χ. εἰς θωρακεῖον, καὶ διὰ τοῦτό μοι ἐφάνη ὅτι ἀναμφιβόλως ὀρθὴν ὁδὸν πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ ἀρχικοῦ προορισμοῦ τοῦ πίνακος ὑπέδειξεν ὁ Dörpfeld, ὅτε ἐνώπιον αὐτοῦ ὑπέμνησέ μοι τὰ ὑπὸ τοῦ Παυσανίου VII, 4 εἰς τὰ κάτω τοῦ θρόνου τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Διὸς περιγραφόμενα «ἐρύματα τρόπον τοίχων πεποιημένα» τὰ φέροντα γραφὰς τοῦ Παναίνου.

Ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ τοῦ πίνακος χρήσει, καίπερ κατὰ τὸ παρὸν ἐξ ἀρνητικῶν μόνον λόγων ὁριζομένῃ, φαίνεταί μοι ὅτι ἔγκειται σπουδαιότης τις τοῦ ἔργου διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης. Εἶναι δηλαδὴ μία ἀπόδειξις ἐπὶ πλέον προστιθεμένη εἰς ἄλλας διαρκῶς πληθυνομένας, ὅτι ἡ ἐπὶ κεράμων ζωγραφική, ἧς τὴν κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα καλλιτεχνικὴν ἀκμὴν ἡμεῖς μόλις ἐκτιμῶμεν δεόντως, δὲν περιωρίζετο μόνον εἰς ἔργα χειρωνακτικῆς βιοτεχνίας, ἀλλ' ὅτι ἐν τῷ βίῳ ἡ ἐνέργειά της ἐξετείνετο πολὺ πλέον. Ἕκαστον νέον εὕρημα διδά-

[1] Wiener Vorlegeblätter D III καὶ VII πρβλ. Gerhard Auserl. Vasenb. II 148, III 176, 202. Trinkschalen u. Gef. πίν. VI, VII (Βερολ. 2304). Τοῦτο σμικρυνθὲν κατὰ τὸ ἥμισυ, ἀναδημοσιεύεται ἐνταῦθα, χάριν τῆς ἐν πολλοῖς ὁμοιότητος αὐτοῦ.

σκει ἡμᾶς βεβαιότερον, ὁπόσον μεγάλη ἦτο ἡ ἀμοιβαία ἐπίδρασις αὐτῆς καὶ τῆς ἰδίως ζωγραφικῆς· καὶ ἴσως σήμερον εἶναι καιρὸς νὰ ἐκφράσωμεν τὴν εἰκασίαν, ὅτι πλὴν ἄλλων συνέδεε αὐτὰς καὶ τὸ συγγενὲς τῶν τεχνικῶν μέσων. Ὁ Πολύγνωτος καὶ οἱ σύγχρονοί του, οἵτινες διὰ τῶν εἰκόνων των ἐκάλυπτον τοὺς πιθανώτατα οὐχὶ ἐκ μαρμάρου ᾠκοδομημένους τοίχους δημοσίων κτιρίων, ἐζωγράφουν, ὡς ῥητῶς ἀναφέρεται (Κικέρων ἐν Βρούτῳ 18, 70. Πλίνιος 35, 50. Διον. Ἁλ. περὶ Ἰσαίου 4) διὰ τεσσάρων μόνον χρωμάτων, τοῦ λευκοῦ, μέλανος, ὤχρας καὶ βαθέος ἐρυθροῦ: «ex albis Melinum, ex silaciis Atticum, ex rubris Sinopis Pontica, ex nigris atramentum» ὡς ἀναφέρει ὁ Πλίνιος· ὤχρα, σινωπίς, μέλαν, μηλιὰς κατὰ Πλούταρχον. Τὰ τέσσαρα ταῦτα χρώματα, ἐξ ὧν διὰ μίξεως δὲν παράγεται οὔτε τὸ πράσινον οὔτε τὸ κυανοῦν, εἶναι τὰ θεμελιώδη χρώματα τῆς ἐπὶ κεράμων ζωγραφικῆς, τοῦτο δὲ ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ ἦναι τυχαῖον. Τὰς ὀχληρὰς ταύτας μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων, αἵτινες ἐφαίνοντο ζημιοῦσαι τὴν δόξαν τοῦ Πολυγνώτου ὡς ζωγράφου, ἐζήτησαν πάντοτε νὰ ἑρμηνεύσωσιν ἄλλως, ἐπειδὴ ὑπετίμων τὴν ἀγγειογραφίαν καὶ ἐστήριζον μεταξὺ χειροτεχνίας καὶ καλλιτεχνίας χάσμα, ὃ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἧττον ἢ ἀλλαχοῦ ὑπῆρχεν· περὶ τῆς ὀρθότητος ὅμως τῶν ἑρμηνειῶν τούτων πρὸ πολλοῦ ἐγεννήθησαν ἐν ἐμοὶ ἀμφιβολίαι. Ἀφοῦ ἡ ἑλληνικὴ ζωγραφικὴ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἀρίστοις κατὰ τὸν χρωματισμὸν ἔργοις αὐτῆς, δὲν ἀπέβαλεν ἰδιάζουσάν τινα δεσποτείαν τῶν γραμμῶν καὶ τῶν πλαστικῶν μορφῶν, μοὶ φαίνεται φυσικὸν νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἤρχισε κατὰ πρῶτον ἀπὸ τοιούτων περιωρισμένων μέσων χρωματισμοῦ, τὰ ὁποῖα ἀνέπτυξε μετὰ ταῦτα, ἀγνοῶ δὲ πῶς δύναται νὰ ἐννοηθῇ ἄλλως κάλλιον τὸ ὅτι βραδύτερον οἱ ἀρχαῖοι συνειθίσαντες εἰς ποικίλους χρωματισμοὺς δὲν ἠρέσκοντο πλέον εἰς τὸ «simplex color» τοῦ Πολυγνώτου, ἀλλ᾽ ἀπέδιδον ἀξίαν εἰς τὰς εἰκόνας αὐτοῦ μόνον ἕνεκα τῆς ἰχνογραφίας καὶ τῆς συνθέσεως. Γραφὰς ἐπὶ πινάκων, οἵτινες ἐκάλυπτον τοὺς ἐσωτερικοὺς τοίχους τυρρηνικῶν τάφων, ἔχομεν ἱκανάς[1]. Ἐπίσης ἀνεκαλύφθησαν ἐν Τυρρηνίᾳ[1] τοιχογραφίαι ἐπὶ λευκοῦ κονιάματος φέρουσαι κατὰ τὸ πλεῖστον τὰ χρώματα, ἃ καὶ αἱ τῶν ἀγγείων εἰκόνες, πάντως δὲ σκιαῖς ὅμοιαι ὡς αὗται. Νομίζω, ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη ἄλλου εἰμὴ νὰ μεταφράσῃ τις πάλιν τὴν γλῶσσαν τῶν εἰκόνων τούτων εἰς τὴν ἑλληνικήν, ὅπως συλλάβῃ ἰδέαν τοῦ ἐκ τῶν μαρτυριῶν τῶν ἀρχαίων γνωστοῦ τρόπου τοῦ Πολυγνώτου, μάλιστα ἐὰν προϋποτεθῇ καὶ ἐπιχρύσωσις μερῶν τινῶν, ὡς ὑποδεικνύουσι πάλιν ἀγγεῖα τινὰ τῶν μέσων τοῦ πέμπτου αἰῶνος.

¹ Brunn Annali d.Instituto 1859 σ.341 ἑξ. Brizio Bullettino d. Inst.1874 σ.128 ἑξ. E. Curtius archäol. Zeitg. 1872 σ.96 πίν.

Τὸ ζήτημα εἶναι δύσκολον, τὰ δὲ ῥηθέντα κατὰ τὸ παρὸν εἰκασίαι μόνον δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν· θὰ ἔχρηζε πάντως τὸ πρᾶγμα ἐκτενεστέρας τῆς ἐνταῦθα δυνατῆς ἀναπτύξεως. Ἓν μόνον ἐπιθυμῶ ἐν τέλει νὰ ἐξάρω. Ἐὰν ἀναπαραστήσωμεν ἐν τῇ φαντασίᾳ ἡμῶν εἰκόνα τινὰ τοῦ Πολυγνώτου κατὰ τὸν ὑποδειχθέντα τρόπον, ἤτοι, ὡς εἶναι ἀφ᾽ ἑαυτοῦ εὐνόητον, πολὺ τελειοτέραν καὶ πρὸ πάντων πολὺ τολμηροτέραν ἐν ταῖς γραμμαῖς, πολὺ λεπτοτέραν καὶ ἴσως διὰ μίξεως τῶν τεσσάρων στοιχειωδῶν χρωμάτων πολὺ πλουσιωτέραν τοῦ ἡμετέρου πίνακος κατὰ τὸν χρωματισμόν· συγχρόνως ὅμως τὰς μορφὰς ὁμοίας σκιαῖς καὶ ἐπίσης ἁπλᾶς, δηλαδὴ ἄνευ φωτοσκιᾶς, τὴν ἐπίθεσιν τῶν χρωμάτων ἰσοπαχῆ πανταχοῦ καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ἰχνογραφίας ἐπὶ λευκοῦ ἐδάφους — νομίζω ὅτι τοιαύτη ἀναπαράστασις θὰ διεφώτιζε πολλὰ σκοτεινὰ μέρη τῶν σπουδαιοτέρων πληροφοριῶν, ἃς περὶ τοῦ Πολυγνώτου ἔχομεν, δηλαδὴ τῆς ἀκριβεστάτης τοῦ Παυσανίου περιγραφῆς τῶν δύο δελφικῶν εἰκόνων· θὰ διεφώτιζε δηλαδὴ ὄχι μόνον γενικῶς τὸ εἶδος τῶν συνθέσεων ἐν δύο στοίχοις πινάκων ἢ πινακοειδῶν διαχωρισμάτων δίκην ζωφόρων, ὧν πινάκων αἱ γραμμαὶ τῶν πλευρῶν προεκάλεσαν καὶ τὴν διαίρεσιν τῆς περιγραφῆς εἰς τμήματα παρακείμενα ἢ ὑπερκείμενα ἀλλήλων—ἰδέα, ἥτις μόνον διὰ παραθέσεως σχεδίου δύναται νὰ γείνῃ καταληπτή—ἀλλὰ καὶ σχεδὸν πάσας τὰς τεχνικὰς λεπτομερείας, αἵτινες μέχρι τοῦδε δυσκόλως ἦσαν καταληπταί.

Πρῶτον ὅλως γενικῶς, ὅτι ὁ Παυσανίας ἐν ἑπτὰ

68· τὸ πάχος τοῦ τελευταίου τούτου πίνακος δὲν εἶναι 30, ἀλλὰ 3 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου.

¹ Πρβ. π. χ. Monum. inediti d. I. XI, 25, '26. Keck Annali 1881 σ. 5 ἑξ. Conestabile pitture murali presso Orvieto σ 109 ἑξ.

μακροῖς κεφαλαίοις ἐξακολουθεῖ τὴν περιγραφήν του, χωρὶς νὰ ὁμιλῇ λεπτομερέστερον περὶ τῶν χρωμάτων. *Δεύτερον* ὅτι εἰς τὰ τρία χωρία, ἐν οἷς ἀναμφιβόλως χρώματα ἀναφέρει, μόνον περὶ πορφυροῦ καὶ μέλανος πρόκειται: πορφυροῦν εἶναι τὸ ἱμάτιον τοῦ Ἑλένου, μέλανές εἰσιν οἱ κριοί, οὓς οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ὀδυσσέως φέρουσιν εἰς Ἅδου, μέλας εἶναι καὶ ὁ δαίμων τῆς σήψεως Εὐρύνομος. *Τρίτον* ὅτι ἡ τοῦ μέλανος τούτου περιγραφὴ ἐφαρμόζεται θαυμασίως ἐπὶ τοῦ μέλανος τῆς ἀγγειογραφίας: *κυανοῦ τὴν χρόαν μεταξύ ἐστι καὶ μέλανος, ὁποῖαι καὶ τῶν μυιῶν αἱ πρὸς τὰ κρέα εἰσὶ προσιζάνουσαι* (X 28, 7). *Τέταρτον* ὅτι καὶ αἱ πληροφορίαι, ἃς ὁ Παυσανίας περὶ τῆς ὕλης καὶ τῆς ἰδιαιτέρας ὄψεως ἀντικειμένων τινῶν δίδει, ἐξηγοῦνται σαφῶς διὰ τοῦ ὑποτεθέντος τρόπου τῆς τέχνης. Οἱ ἀναφερόμενοι θώρακες καὶ ἡ ὑδρία, ἣν ὁ Ἐχοίαξ καταβαίνων τοῦ πλοίου τοῦ Μενελάου φέρει, ἠδύναντο ν' ἀναγνωρισθῶσιν ὡς χαλκᾶ ἐν γραφῇ ἐχούσῃ χρῶμα ὤχρας ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ἰχνογραφίας των. Τὸ χωρίον « *ὑποστάτης τε λίθου καὶ λουτήριόν ἐστιν ἐπὶ τῷ ὑποστάτῃ χαλκοῦν* » γίνεται σαφές, ἐὰν φαντασθῶμεν τὸν ὑποστάτην μόνον ἐν περιγράμματι μετὰ τῶν ἐντὸς αὐτοῦ ῥαβδώσεων εἰκονισμένον, ἤτοι λευκὸν τὸ πλεῖστον ὡς καὶ τὸ ἔδαφος τῆς γραφῆς (ὅπως ἡ ἀσπὶς ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου πίνακος· περὶ τούτου πρβλ. πρὸ παντὸς τὸ ἀγγεῖον τοῦ ἐν Βερολίνῳ Μουσείου Furtwängler 1929, Panofka Asklepios und die Asklepiaden II 1) καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐν χρώματι ὤχρας τὸ λουτήριον. Καὶ ἡ γνησία σοφιστικὴ ἔκφρασις περὶ τῶν ἐν τῷ Ἀχέροντι πλεόντων ἰχθύων *ἀμυδρὰ οὕτω δή τι τὰ εἴδη τῶν ἰχθύων σκιὰς μᾶλλον ἢ ἰχθῦς εἰκάσεις* ἀπόλλυσι πᾶν τὸ αἰνιγματῶδες, ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ ὕδωρ τοῦ Ἀχέροντος ἦτο λευκόν, τῶν δ' ἐν αὐτῷ ἰχθύων φυσικῶς τὰ σώματα οὐχὶ πλήρη δι' ὤχρας ἐζωγραφημένα — τοῦτο θὰ ἦτο ἐναντίον τῆς ἰδέας, ὅτι διὰ τοῦ ὕδατος φαίνονται — ἀλλὰ μόνον τὰ περιγράμματα αὐτῶν, ὥστε τὸ πλεῖστον τοῦ σώματος νὰ μένῃ λευκὸν καὶ ἕνεκα τούτου διάφορον τῶν λοιπῶν μορφῶν, αἵτινες ἦσαν πλήρεις. Τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ περὶ ἄλλης μορφῆς δυναμένης νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς τὸ ζωγραφικὸν ἀντίστοιχον τοῦ μέλανος Εὐρυνόμου, ἤτοι περὶ τοῦ μὴ κολαζομένου πλέον Τιτυοῦ, ὅστις περιγράφεται ὡς «*ὑπὸ τοῦ συνεχοῦς τῆς τιμωρίας εἰς ἅπαν ἐξανηλωμένος, ἀμυδρὸν καὶ οὐδὲ ὁλόκληρον εἴδωλον*». Τὸ τελευταῖον ἐξηγῶ ἐγὼ ὑποθέτων, ὅτι τὸ σῶμά του διεκόπτετο ὑπὸ γραμμῆς δηλούσης τὸ ἔδαφος, κατ' ἀκολουθίαν ὅτι δὲν ἦτο ὁρατὸν ὁλόκληρον, ὅπως τὸ τοῦ νεκροῦ Νιοβίδου ἐπὶ τοῦ (μὴ ἀττικοῦ) κρατῆρος τοῦ Orvieto (Monum. inediti 1882 vol. XI 38-40) οὗ τὴν πρὸς τὸν Πολύγνωτον σχέσιν ἀνέπτυξαν ὁ Robert καὶ ἐκτενῶς ὁ Winter (die jüngeren attischen Vasen σ. 45 ἑξ.).

Δυσκολίας παρέχει μόνον ἡ παρατήρησις τοῦ περιηγητοῦ περὶ τοῦ Αἴαντος τοῦ υἱοῦ τοῦ Ὀϊλέως «Αἴας δὲ ὁ ἕτερος ἐς αὐτοὺς ὁρᾷ παίζοντας· τούτῳ τῷ Αἴαντι τὸ χρῶμά ἐστιν, οἷον ἀνδρὶ ναυαγῷ γένοιτο *ἐπανθούσης* τῷ χρωτὶ ἔτι τῆς *ἅλμης*». Οἷον δήποτε ὅμως καὶ ἂν ἤθελέ τις ἀναπαραστήσῃ ἐν νῷ τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως ἐκ τῶν λόγων τοῦ Παυσανίου ἡ δυσκολία δὲν αἴρεται, διότι αὕτη ἔγκειται ἐν αὐτῇ τῇ ἀνουσίῳ παρατηρήσει τοῦ περιηγητοῦ. Διότι ἀναμφιβόλως σπουδαίως σκεπτομένοις δὲν φαίνεται πιθανόν, ὅτι ὁ Πολύγνωτος, γράφων μορφὴν ἤρεμον παρισταμένην παιδιᾷ κύβων, ἠθέλησε νὰ παραστήσῃ καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν αὕτη ἀπέθανε, πολλῷ δ' ἧττον ὅτι ἠδυνήθη νὰ δηλώσῃ τοῦτο διὰ τῆς ἐπανθούσης ἅλμης. Εἰκάζω δὲ ὅτι ἀφορμὴν εἰς τὴν Φιλοστράτειον ταύτην ἔκφρασιν ἔδωκε βλάβη τις τῆς εἰκόνος. Βεβαίως εἶναι δυνατὸν νὰ φαντασθῇ τις πολλὰς καὶ διαφόρους χημικὰς μεταβολάς, ὧν ἑκάστη ἐξ ἴσου θὰ καθίστα

καταληπτὴν τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων ὅπως περιγράφει αὐτὴν ὁ Παυσανίας, μόνον δ' ὡς παράδειγμα ἀναφέρω, ὅτι πολλάκις ἐπὶ τῶν εἰκόνων λευκῶν ἀττικῶν ληκύθων παρετήρησα ἀφίδρωσιν ἁλατωδῶν κρυστάλλων· ἄξιον παρατηρήσεως μοὶ φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ Ἡρόδοτος, ὃν ὁ Παυσανίας πολλαχῶς μιμεῖται, περιγράφων ὅμοιόν τι φαινόμενον ἐν Αἰγύπτῳ, ἔνθα τὸ κατὰ τοὺς ἑρμηνευτὰς ὑπὸ ὀξυανθρακώματος νατρίου κεκορεσμένον ἔδαφος ἑκάστην πρωΐαν καλύπτεται ὑπὸ λεπτῶν ἁλατοκρυστάλλων ὡς ὑπὸ πάχνης, τῶν αὐτῶν λέξεων χρῆσιν ποιεῖται: *ἅλμην ἐπανθέουσαν* (II 12).

Ἐν Βιέννῃ, Ἰούνιος 1887.

Otto Benndorf

ΑΡΧΑΪΚΟΝ ΑΓΑΛΜΑ ΕΞ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

(Πίν. 9).

Ἐν τῷ πίνακι 9 ἐκδίδοται διπλῆ εἰκών, τῆς κατὰ μέτωπον καὶ ὀπισθίου ὄψεως, ἑνὸς τῶν κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ 1886 ἀνευρεθέντων ἀγαλμάτων, ἐν λιθογραφίᾳ κατὰ τὴν ὑδρογραφικὴν εἰκόνα τοῦ ζωγράφου κ. Gilliéron.

Τὸ ὁμοίωμα εἶνε ἐπιτυχές, ἰδίᾳ ὡς πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ γραπτοῦ αὐτοῦ κόσμου, ὅστις ἀπηλειμμένος πολλαχοῦ τυγχάνων μελέτης ἔχρηζε καὶ ἐπιμόνου ἐρεύνης. Ὁ κ. Gilliéron κατώρθωσε νὰ ἀναπαραστήσῃ ἡμῖν ζωηρὸν τὸν χρωματισμὸν καὶ νὰ ἀποδώσῃ τῷ ἀγάλματι μέγα μέρος τοῦ ὑπὸ τοῦ χρόνου ἀποσβεσθέντος ἀρχικοῦ αὐτοῦ γραπτοῦ στολισμοῦ.

Τὰ κατὰ τὴν εὕρεσιν τοῦ ἀγάλματος ἔχουσι περιέργως· ἀνευρέθη τὸ πρῶτον τὸ ἀπὸ τῆς ὀσφύος κάτω μέρος τοῦ σώματος αὐτοῦ κατὰ τὸ ἀρκτικὸν τεῖχος μετὰ τῶν ἄλλων ἀγαλμάτων (ὅρ. Ἀρχ. Ἐφημ. 1886 σελ. 78), οὐ πάνυ πόρρω τοῦ Ἐρεχθείου δυτικῶς. Ἐξελήφθη τοῦτο ὑπὸ πάντων τῶν τὰ εὑρήματα τῶν ἀνασκαφῶν ἐπισκοπούντων ὡς ἀπαρτίζον πρὸς ξόανον. Τοῦτο μάλιστα καὶ ἐγράφη. Μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ἀνευρέθη ἡ κεφαλὴ ἐκεῖ που πλησίον· οὐδεὶς δὲ νὰ φαντασθῇ ἠδύνατο ὅτι ἡ δικαίως θαυμασθεῖσα κεφαλὴ αὕτη εἰς κορμὸν ἀνῆκε ξοανοειδῆ, οὗ τὸ ἥμισυ εἶχεν ἤδη ἀνευρεθῆ. Ἀλλ' ἡ πρόοδος τῶν ἀνασκαφῶν ἤνεγκε μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας καὶ τὸ ἕτερον ἄνω ἥμισυ τοῦ κορμοῦ εἰς φῶς (εὑρέθη δὲ τοῦτο ἐντὸς τοῦ ἀρχαίου οἰκοδομήματος, οὗ σώζονται τὰ θεμέλια κατὰ τὴν βορειοδυτικὴν γωνίαν τοῦ Ἐρεχθείου) συμπληρῶσαν οὕτω τὸ ὡραῖον αὐτὸ ἀληθῶς ἄγαλμα τοῦ Μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως, οὗ παρέχομεν τὴν εἰκόνα.

Τὸ ἄγαλμα τοῦτο ἐδημοσιεύθη μὲν ἤδη καὶ ἀλλαχοῦ (The Journal of Hell. Stud. v. 8. 1. σελ. 163 - ἰδ. καὶ The amer. Journ. of. Ar. v. II. 2. σ. 63.) ἀλλ' ἀκριβέστερον ἐν φωτοτυπίᾳ ἐν τοῖς «Μουσείοις Ἀθηνῶν» Πιν. X. ὅπου ὅμως, ὡς εἰκός, τὸ κυριώτερον αὐτοῦ προσόν, ὁ χρωματισμός, ἀπόλλυται. Ἐν τῷ κειμένῳ δὲ παρεισέδυ ἀνακρίβειά τις κατὰ τὴν περιγραφὴν τῆς περιβολῆς. Γέγραπται ἐκεῖ: «Εἶνε δὲ τοῦτο περιβεβλημένον ποδήρη τινὰ χιτῶνα ἄπτυχον καὶ στενῶς ἐπὶ τοῦ σώματος προσκεκολλημένον· ἐπὶ τοῦ χιτῶνος δὲ φέρει ἑτέραν περιβολήν, ἥτις μόνον τὰ ὄπισθεν καὶ τὰ πλάγια μέρη τοῦ σώματος καλύπτει. Τὰ ἐκ πλαγίου ταῦτα ἄκρα τῆς περιβολῆς εἶνε ἑκατέρωθεν ἀπὸ τῆς ὀσφύος μέχρι τῶν ποδῶν τεχνικῶς συνεπτυγμένα. Ὁ χιτὼν δὲ καὶ ἡ ἐπ' αὐτοῦ περιβολὴ εἶνε κατὰ τὴν ὀσφὺν συνεσφιγμένη διὰ ζώνης τινὸς τῆς ὁποίας τὰ ἄκρα εἰς τὰ ἐμπρὸς καταπίπτουσι.» Τὸ ἄγαλμα εἶνε ὄντως, ὡς φαίνεται, ποδήρη χιτῶνα ἐνδεδυμένον, οὗτινος φαίνεται περὶ τὰ σφυρὰ ἡ θυσανοειδὴς ᾤα. Ἡ ἐπ' αὐτοῦ ὅμως «περιβολὴ» δὲν «καλύπτει μόνον τὰ ὄπισθεν καὶ τὰ πλάγια μέρη τοῦ σώματος,» ἀλλ' ἅπαν τοῦτο, ὡσεὶ ἕτερός τις χιτών. Καὶ τοῦτο καθορᾶται ἐν τῇ πτυχώσει τούτου τῇ κατὰ τὰ πλάγια ὑπεράνω τῶν ποδῶν. Ἐκεῖ κατὰ τὴν συμμετρικὴν περίπτυξιν οὐδαμῶς ἀποκόπτεται ἡ περιβολή, ἀλλὰ συνεχίζεται ἔμπροσθεν φερομένη· θὰ ἦτο δ' ἄλλως παράδοξον τοιοῦτον ἔνδυμα τὰ κάτω ὄπισθεν σχεδὸν μόνον τοῦ σώματος περιβάλλον. Τὸ

ἐπίβλημα τοῦτο, κατὰ τὰ πλάγια διὰ τῆς ζώνης περιπτυσσόμενον, δὲν περιέβαλλε μόνον τὸ ἀπὸ τῆς ὀσφύος κάτω μέρος τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ τὸ ἄνω ἐκάλυπτεν, ὡς δηλοῦται διὰ τῶν ὑπὲρ τὴν ζώνην ταπεινῶν ἑκατέρωθεν πτυχῶν, αἵτινες οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ αἱ προεξοχαὶ τῶν ὑπὸ τὴν ζώνην παχυτέρων καὶ καταφανέστερον δεδηλωμένων. Τὸ ἐπίβλημα τοῦτο κατεῖχεν ἐντελῶς τὴν θέσιν χιτῶνος· ἐὰν δὲ ὑπὸ τοῦτο καὶ ἕτερος ὑπῆρχε χιτών, κατώτερον ἐξικνούμενος, εἰς ὃν οἱ φαινόμενοι θύσανοι ἀνῆκον, τοῦτο μόνον ὁ ποιήσας τεχνίτης θὰ ἠδύνατο νὰ βεβαιώσῃ. Ἡμεῖς τοὺς κροσσοὺς ἐκείνους μὴ δυνάμενοι ἄλλως νὰ ἑρμηνεύσωμεν ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν τοιοῦτό τι. Ὑπεράνω τῆς περιβολῆς ταύτης ὑπῆρχεν καὶ ἄλλη ἐσθής, μικροτέρα αὕτη, μόνον τὸ ἄνω σῶμα καλύπτουσα καὶ κατὰ τοὺς βραχίονας περιπτυσσομένη. Οὐδὲν δηλοῖ ποῦ αὕτη ἐνεπορπᾶτο· ἴσως ἦτο ἐπίβλημα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐνδυόμενον. Τοῦτο ἔφερε περὶ τὰ κράσπεδα κόσμον γραπτόν· διακρίνεται δὲ εἰσέτι οὗτος ἐναργῶς, ἰδίᾳ ὄπισθεν, ἀποτελούμενος ἐκ σπειροειδοῦς ταινίας, πρασίνου χρώματος, καὶ ὑπὸ ταύτην ἐξ ἑτέρας μείζονος ἐξ ἀνθεμίων ἐρυθροῦ χρώματος. Περὶ τὸν λαιμὸν διακρίνονται δύο παράλληλοι πράσιναι γραμμαί. Ἐποικίλετο δὲ καὶ δι' ἄλλου σχήματος κοσμημάτων, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν διατηρουμένων ὄπισθεν κατὰ τοὺς βραχίονας δύο ἑκατέρωθεν ἀστερίσκων. Ὁμοίως ποικίλον γραπτὸν κόσμον ἔφερε καὶ τὸ χιτωνοειδὲς περίβλημα· καὶ τὰ περὶ τοὺς πόδας μὲν κράσπεδα τούτου φέρουσιν οἷον καὶ ἡ μικρὰ ἐσθής. Ἔμπροσθεν ὅμως διακρίνεται ἄλλο κόσμημα. Κατὰ τὸ μέσον ὑπῆρχε μείζων συγκριτικῶς ταινία εἰς μικρὰ τετράγωνα διῃρημένη, ἑκατέρωθεν δὲ ταύτης δύο ἕτεραι ἐλάσσονες πρασίνου χρώματος, φέρουσαι εἰς ἴσα ἀπ' ἀλλήλων διαστήματα μικροὺς κύκλους πιθανῶς ἐρυθροῦ χρώματος. Στίγματα δὲ οἷα τὰ ἐπὶ τῆς μικρᾶς ἐσθῆτος ἀστεροειδῆ ὑπῆρχον καὶ ἐπὶ τούτου. Τὸ ἄγαλμα ἔφερεν, ὡς εἰκός, χρωματισμὸν καὶ ἐπὶ τῶν γυμνῶν τοῦ σώματος μελῶν, ὅπως καὶ τὰ λοιπὰ ἀγάλματα τοῦ Μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως. Ἡ κόμη, οἱ ὀφθαλμοί, αἱ ὀφρύες, τὰ χείλη ἔφερον ἀνάλογον χρωματισμόν, ὁρατὸν καὶ ἐν τῇ εἰκόνι. Ἡ κόμη κατὰ σχῆμα (stylisiert) πεποιημένη, διατέτακται ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν συμμετρικώτατα· καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους μὲν ἐρριμμένοι εἰσὶν ἑκατέρωθεν ἀνὰ τρεῖς πλόκαμοι σχοινοειδῶς πεπλεγμένοι, ὄπισθεν δὲ κατέπιπτεν ἡ κόμη ἐπὶ τῶν νώτων πλατεῖα εἰς πλεκτοὺς πλοκάμους διατεταγμένη ἀνὰ ἓξ ἑκατέρωθεν ὧν οἱ δύο μεσαίτατοι μείζονες. Ἦσαν δὲ οὗτοι ὄπισθεν δεδεμένοι ταινίᾳ, ἧς ἄνωθεν ὑπῆρχε στεφάνη μεταλλίνη ἅπασαν τὴν κεφαλὴν στέφουσα, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν διατηρουμένων ἔτι κύκλῳ χαλκῶν ἥλων. Κατὰ τὸν λαιμὸν ἔφερε τὸ ἄγαλμα γραπτόν, χρώματι πρασίνῳ ἴσως, περιδέραιον εἰς ὀξεῖαν γωνίαν ἀπολῆγον. Κατὰ τοὺς ὤμους ἑκατέρωθεν φαίνονται δύο ὀπαί, εἰς ἔνθεσιν κοσμήματος ἴσως, ὅπερ ὅμως ἀσύνηθες καὶ ἀκατάληπτον τυγχάνει. Ἡ δεξιὰ χεὶρ εἶνε καθημένη ἐπὶ τοῦ μηροῦ προσπεφυκυῖα· ἡ ἀριστερὰ ἔνθετος οὖσα, κάμπτεται κατὰ τὸν ἀγκῶνα προτεινομένη καὶ φέρουσα πιθανῶς ἀντικείμενόν τι ἐκ τῶν συνήθων οἷον καρπὸν ῥοιᾶς, μῆλον ἢ καὶ πτηνόν, ὡς μικρόν τι ἄγαλμα τοῦ Μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως φέρει (ΙΓ. Ἀρχ. Ἐφ. 1884 Π. 8.).

Τὸ ἄγαλμα ἡμῶν τοῦτο ὁμοιάζει τὴν περιβολὴν καὶ τὸν τύπον, ὡς ἤδη τοῦτο ὀρθῶς παρετηρήθη, τῷ ἐκ Δήλου ἀρχαιοτάτῳ ἀγάλματι ἐν τῷ κεντρικῷ ἡμῶν Μουσείῳ (Καταλ. Μ. Ἀρ. 1). Τὸν αὐτὸν δὲ τύπον φέρουσι καὶ μικρά τινα ἀγάλματα τοῦ Μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως, ἐλλιπῆ ὅμως καὶ κακόζηλα, ὡς καὶ ἀγαλμάτιον ἐξ Ἐλευσῖνος. Ἐπ' ἐσχάτων δὲ ἀνευρέθη καὶ ἕτερον ἄγαλμα ἐν Ἀκροπόλει, μὴ εἰσέτι δεδημοσιευμένον, ὅπερ, ἐξαιρέσει παραλλαγῶν τινῶν ὡς πρὸς τὴν στολήν, τὸν αὐτὸν ἔχει τύπον ξοανοειδῆ οὕτως εἰπεῖν, ἀφοῦ ὁ ὅρος οὗτος ἐχρησίμευσεν ἤδη εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ τύπου τούτου.

Ἐκ τούτων ἁπάντων τὸ ἡμέτερον ἄγαλμα εἶνε τὸ τελειότατον καὶ ἀπολύτως δὲ ἐπιεικῶς ὡραῖον. Δείκνυσι δὲ ἐναργῶς, παραβαλλόμενον πρὸς τὰ ἄλλα ἀρχαϊκὰ τῆς Ἀκροπόλεως ἀγάλματα, τέχνην προηγμένην, ἀλλὰ τυπικήν, μέχρις εὐλαβείας εἰς τὸν ἀρχαιότερον τύπον, τὸν γνωστὸν διὰ τοῦ ἐκ Δήλου ἀγάλματος καὶ ἐξ ἄλλων παρεμφερῶν παραμένουσα. Εἶνε, οὕτως εἰπεῖν, συγκριτικῶς ἀρχαΐζον ἔργον τῆς ἀρχαϊκῆς τέχνης. Οὐδόλως δὲ ὑστερεῖ τὴν τέχνην, τῶν πλείστων τῆς Ἀκροπόλεως γυναικείων ἀρχαϊκῶν ἀγαλμάτων, οὐδὲ ἀρχαιότερον εἶνε ἐκείνων, ὡς ὀρθῶς ἐλέχθη. Τοῦτο καταφαίνε-

ται ἰδίως ἐν τῷ προσώπῳ καὶ ἐν γένει τῇ τῆς κεφαλῆς ἐπεξεργασίᾳ, ἥτις παντάπασι δὲν μειονεκτεῖ τῆς τῶν ἄλλων, ἔν τισι δὲ καὶ ἐπιμελεστέρα εἶνε καὶ φυσικωτέρα ἐν τῇ διατυπώσει τῶν ἀνθρωπίνων χαρακτηριστικῶν. Ὕψος τὸ ἄγαλμα τοῦτο ἔχει ὀλίγον τι ἔλασσον τοῦ φυσικοῦ.

Δεκέμβριος 1887.

Β. Σταης

ΑΓΑΛΜΑΤΙΑ ΑΘΗΝΑΣ
ΕΚ ΤΗΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

(Πίν. 7 καὶ 8)

Δημοσιεύομεν ἐνταῦθα ἐν πρώτοις τέσσαρα χαλκᾶ ἀγαλμάτια Ἀθηνᾶς, ἅτινα εὑρέθησαν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τῶν δύο τελευταίων ἐτῶν. Προέρχονται δὲ πάντα ἐκ τῆς κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Κίμωνος γενομένης ἐπιχώσεως τῆς συνισταμένης ὑπὸ τῶν λειψάνων τῆς ὑπὸ τῶν Περσῶν ἐν ἔτει 480 π. Χ. καταστροφῆς[1] καὶ φέρουσι καὶ ταῦτα πολλαχῶς τὰ τοῦ πυρὸς ἴχνη. Τῶν τριῶν ἐκ τούτων εὑρέθησαν καὶ αἱ χαλκαῖ ἐπίσης πλίνθοι, φέρουσαι ἀναθηματικὰς ἐπιγραφάς, ἃς συνεκδίδομεν ἐνταῦθα κατὰ τὸ πραγματικὸν αὐτῶν μέγεθος[2]. Αἱ μικραὶ ὅμως αὗται βάσεις δὲν ἦσαν ἀρκεταὶ ὅπως βαστάσωσιν ἀσφαλῶς τὰ βαρέα ταῦτα καὶ ἀναμφιβόλως ὁλόχαλκα ἀγαλμάτια, ἀλλ᾽ ἐνιδρύοντο, ὡς φαίνεται ἐξ ἄλλων παρομοίων[3], ἐπὶ λιθίνων βάθρων καὶ ἐστερεοῦντο διὰ μολύβδου ἀφθόνως ἐπιχεομένου.

Καὶ τὰ τέσσαρα ἀγαλμάτια ἔχουσι τὸν τύπον τῆς προμάχου Ἀθηνᾶς καὶ εἰκονίζουσιν αὐτὴν φέρουσαν Αἰγίδα — πλὴν τοῦ ἐν πίν. 8,3 — καὶ ἀττικὸν κράνος μεθ᾽ ὑψηλοῦ μὲν ἀλλ᾽ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ὡς εἰκός, ἀποκεκρουσμένου λόφου καὶ βαδίζουσαν μὲ τὸ ἀριστερὸν σκέλος προτεταμένον, πάλλουσαν δὲ τὸ δόρυ διὰ τῆς ὑψωμένης δεξιᾶς καὶ προβάλλουσαν τῇ ἀριστερᾷ τὴν ἀσπίδα· ἀμφότερα τὰ ὅπλα ταῦτα ἦσαν πρόσθετα. Θὰ πραγματευθῶμεν περὶ τῶν ἀγαλματίων τούτων κατὰ τὴν πιθανὴν αὐτῶν χρονολογικὴν τάξιν.

Α. Τὸ ὑπ᾽ ἀριθ. 1 ἐνταῦθα ἀπεικονιζόμενον εὑ-

1

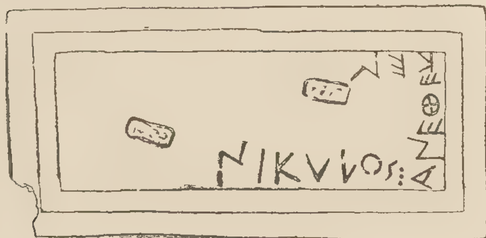
ρέθη πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἐρεχθείου κατὰ τὸ ἔαρ

[1] Ἴδε νῦν ἰδίως Mitth. d. arch. Inst. Athen 1886 σ. 162 ἑξ. Dörpfeld. Ῥωμαΐδου-Καββαδία, Μουσεῖα Ἀθηνῶν, σ. 5. Ὀρθῶς περὶ τούτου ἔκρινεν ἤδη πρὸ 50 ἐτῶν ὁ Ross ἐν Arch. Aufsätze I σ. 140 ἑξ.

[2] Αἱ ἐπιγραφαὶ μέλλουσι νὰ ἐκδοθῶσι καὶ ἐν τῷ προσεχεῖ τεύχει τοῦ C. I. A. IV. [Ἐξεδόθησαν ὑπ᾽ ἀρ. 373, 12. 117. 179].

[3] Πρβ. Mitth. d. Inst. Athen 1887 σ. 142 Petersen Wochenschrift für Klass. Philolog. 1887.

τοῦ 1887[1]. Ὕψος ἔχει 0.155. Ἡ βάσις (ἀριθ. 2) εὑρέθη ὑστερώτερα, ἀνήκει δὲ ἀναμφιβόλως τῷ ἀγαλματίῳ καὶ σώζει δύο ἀποκεκομμένους γόμ-

2

φους, δι' ὧν τὸ ἀγαλμάτιον προσηλοῦτο ἐπ' αὐτῆς. Ἡ πλίνθος αὕτη σύγκειται ἐκ τριῶν λεπτῶν ἐπικεκολλημένων πλακῶν, ὧν ὅμως ἡ ἀνωτάτη μόνον ἦτο ὁρατή· τὰ προεξέχοντα περιθώρια τῶν δύο κατωτέρων ἐκάλυπτεν ὁ μόλυβδος, ὅστις καὶ νῦν ἔτι σώζεται ὁλόκληρος σχεδὸν προσκεκολλημένος ἐπὶ τῆς βάσεως ἀλλ' ἰσχυρῶς κεκαμμένος, μέρος δὲ τούτου δεικνύει ἡ εἰκὼν ὑπ' ἀριθ. 1. Ἡ γραφὴ εἶναι ἐπιεικῶς ἀρχαϊκὴ καὶ δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀρκετὰ ἀρχαιοτέρα τοῦ τέλους τοῦ ἕκτου αἰῶνος. Τὸ ἀγαλμάτιον φορεῖ, ὅπως καὶ ἡ καθημένη π. χ. Ἀθηνᾶ τοῦ Ἐνδοίου[2], μόνον χιτῶνα, ὅστις, ἀνασεσυρμένος ὑπὲρ τὴν ζώνην, ὄπισθέν τε καὶ ἔμπροσθεν, σχηματίζει βαθὺν καὶ κατὰ τὰ ἄκρα ὀξὺ ἔχοντα τὸ περίγραμμα κόλπον. Συνήθως ἐκλαμβάνεται ὁ κόλπος οὗτος ὡς ἴδιόν τι ἔνδυμα, ἀλλ' ὄχι ὀρθῶς, ὡς τοῦτο ἐξ ἄλλων παραδειγμάτων γίνεται δῆλον, ἐν οἷς ὁ κόλπος εἶναι πεποικιλμένος, ὡς καὶ τὸ κατώτερον τοῦ χιτῶνος μέρος[3]. Ἄξιος παρατηρήσεως καὶ καθ' ὅσον ἐγὼ οἶδα κατὰ πρῶτον ἀπαντῶν εἶναι καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐνταῦθα ἡ Ἀθηνᾶ περιβάλλεται τὴν αἰγίδα. Σχῆμα μὲν ἔχει ἡ αἰγὶς τὸ σύνηθες ἀρχαϊκόν, τὸ μακρὸν ὅμως ὀπίσθιον αὐτῆς μέρος δὲν καταπίπτει ἐλευθέρως ἐξηρτημένον, ἀλλ' εἶναι ἀνασεσυρμένον πρὸς τὰ ἐμπρὸς κατ' ἀμφότερα τὰ κράσπεδα καὶ εἶναι ἐμπεπορπημένον πρὸ τοῦ σώματος, χωρὶς ὅμως νὰ φαίνεται πῶς. Πρὸς τὸν τρόπον τοῦτον τῆς περιβολῆς τῆς αἰγίδος ἀνάλογον εὑρίσκομεν τὸν τρόπον καθ' ὃν ὁ

[1] Περιεγράφη διὰ βραχέων ὑπὸ Petersen ἔ. ἀ. σ. 143.

[2] Πρβ. Zeitschrift für österr. Gymnas. 1886 σ. 683

[3] Π. χ. Ῥωμαΐδου, Μουσεῖα Ἀθηνῶν πίν. V.

Ἡρακλῆς καὶ ἄλλαι μορφαὶ ἐν παραστάσεσιν ἀρχαϊκαῖς ὡς λ. χ. μορφαί τινες ἐπὶ τοῦ ἀγγείου τοῦ Κλιτίου καὶ Ἐργοτίμου περιβάλλονται δορὰς ζώων[1]. Οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἡ αἰγὶς φαίνεται ὡς δορὰ — *αἰγίδα ἀμφιδάσειαν* ὀνομάζει ἤδη αὐτὴν ὁ Ὅμηρος — καὶ ὡς τοιαύτη χαρακτηρίζεται διὰ τοῦ ἐκ φολίδων κόσμου, ὃν ἡ ἀρχαϊκὴ τέχνη οὐ μόνον εἰδικῶς ἐπὶ τῆς αἰγίδος, ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ τυπικῶς μεταχειρίζεται πρὸς παράστασιν οὔλου τριχώματος[2]. Ἐπὶ τοῦ ὀπισθίου ὅμως μέρους τῆς αἰγίδος ὁ τεχνίτης ἡμῶν παρέλιπε τὰς φολίδας, οἱ δὲ θύσανοι δὲν ἔχουσιν ἀκόμη τὸ δεδηλωμένον σχῆμα τῶν ὄφεων. Ἡ δεξιὰ χεὶρ εἶναι ἀρχῆθεν προσκεκολλημένη τῇ κεφαλῇ, ἡ δ' ἀριστερὰ εἶναι πεπλατυσμένη ἐπίτηδες πρὸς προσαρμογὴν τῆς ἀσπίδος, τῆς ὁποίας ὅμως οὐδὲν ἴχνος σώζεται ὅπως καὶ παρὰ τῷ ἐν Λονδίνῳ ἀγαλματίῳ[3]. Οἱ πόδες ἰδίως ἐξῆλθον λίαν ἄτεχνοι ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ τεχνίτου, ὅπως δὰ ἐν γένει ἡ ὅλη ἐργασία τοῦ ἀγαλματίου δὲν εἶναι λεπτή. Οὕτω καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ὡς ἁπλᾶ ἐξογκώματα παρίστανται, ὡς τοῦτο συχνάκις ἀπαντᾷ ἐπὶ πολυχρώμων πλαστικῶν ἔργων. Τὰ δὲ ὦτά εἰσι κατόπιν καὶ οἱονεὶ παρέργως ἐξ αὐτοῦ τοῦ περιθωρίου τοῦ κράνους πεποιημένα· ἡ ὅλη δὲ κεφαλὴ ἐν καταγραφῇ ὁρωμένη φαίνεται σφόδρα ἐπίπεδος, ὅπερ μαρτυρεῖ ὅτι ἐξ ἀρχῆς προωρισμένον ἦν τὸ ἀγαλμάτιον νὰ μὴ παρουσιάζῃ ταύτην τὴν ὄψιν εἰς τὸν θεατήν. Ἐν τούτοις τὸ πρόσωπον δὲν στερεῖται ζωῆς· τὸ ἐπίμηκες ἀλλὰ καὶ εὔσαρκον ἐνταυτῷ ᾠοειδὲς αὐτοῦ σχῆμα καὶ τὸ μικρὸν στόμα ἐνθυμίζουσι πρὸ παντὸς ἄλλου τὴν ἐξ Ἐλευσῖνος κεφαλὴν (Ἐφημερὶς Ἀρχαιολογικὴ 1883 πίν. 5). Ἡ δὲ κόμη, κατὰ τὰ νῶτα βραχεῖα οὖσα, δηλοῦται δι' ἁπλῶν εὐθέων ἐγχαράκτων γραμμῶν, αἵτινες

[1] Πρβ. Beiträge zur Gesch. d. gr. Tracht σ. 72.

[2] Ἴδε Bullett. dell'Inst. 1887 σ. 103 ἑξ., ὅπου ὤφειλον νὰ παραθέσω παραδείγματα, ἐν οἷς ἀναμφιβόλως δοραὶ ζώων ὁμοίως χαρακτηρίζονται, ὡς ἡ χαίτη τοῦ λέοντος Ausgrab. zu Olympia III π. 21 B. Friederichs-Wolters, Berl. Gipsabgüsse ἀρ. 306. Ἐπίσης ἡ ἐξ Ἐφέσου γυναικεία κεφαλὴ παρὰ Murray, History of gr. sculpt. I σ. 111 φαίνεται τρόπον τινὰ παράλληλον δεῖγμα τῆς τοῦ ἀγαλματίου Sciarra διασκευῆς τῆς κόμης, περὶ ἧς ὁ λόγος ἐν Bullettino. Ὁμοίως παρίσταται ἡ κόμη καὶ ἐν μικρῷ τινι χαλκῷ ἀγαλματίῳ, Τυρρηνικῷ βεβαίως, τοῦ Μουσείου τῆς Νεαπόλεως ὑπ' ἀριθ. 5534. Ἐννοεῖται ὅτι δύναταί τις καὶ ἄλλα παραδείγματα νὰ παραθέσῃ.

[3] Τοῦτο ἀποδεικνύει τὴν ὀρθότητα τῆς ὑπὸ τοῦ Hauser ἐν Jahrb. d. Inst. 1887 σ. 98 ἐξενεχθείσης γνώμης ὅτι ὁ δὴ λεγόμενος ἡνίοχος τοῦ Tux εἶναι ὁπλιτοδρόμος καὶ ὅτι τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ ἐκράτει ἀσπίδα.

κατὰ τὸ μέσον περίπου τοῦ μήκους αὐτῶν διΐστανται ἀλλήλων, καὶ περατοῦται ἐπίσης εἰς εὐθεῖαν γραμμὴν ἀπολήγουσα.

Τὰ τρία ἑπόμενα ἀγαλμάτια ἀνήκουσι τῷ τὰ μάλιστα τῇ ἀρχαϊκῇ τέχνῃ συνήθει τύπῳ τῆς προμάχου Ἀθηνᾶς[1], ὃν ἰδίως χαρακτηρίζει ἡ στολὴ ἐκείνη, ἣν φέρουσι καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἀρχαϊκῶν γυναικείων ἀγαλμάτων, ὁ *ἰωνίζων* δηλ. πέπλος ὑπὲρ τὸν χιτῶνα[2]. Μεγάλα ἀγάλματα τοῦ τύπου τούτου καθαρῶς ἀρχαϊκῆς ἐργασίας δὲν περιεσώθησαν — διότι ἐπὶ τῆς Ἀθηνᾶς τοῦ Αἰγιναίου δυτικοῦ ἀετώματος παρατηροῦνται διαφοραί τινες — ἔχομεν ὅμως ἀντίτυπα γνησίων ἀρχαϊκῶν ἔργων ἐν ὑστερωτέροις χρόνοις πεποιημένα, ὡς τὰ γνωστότατα μὲν ἐκεῖνα ἐν τῇ Villa Albani καὶ Δρέσδῃ[3], ὧν ἐκεῖνο μέν, εἰ καὶ ἀτεχνότερον ἐξειργασμένον, ἀποδίδει ἀρχαιότερον πρωτότυπον καὶ εἶναι πάντως συμφωνότερον πρὸς τοῦτο καὶ πιστότερον αὐτοῦ ἀντίγραφον, κάλλιστον δέ, εἰ καὶ ἐλαχίστης προσοχῆς ἀξιωθέν, εἶναι τὸ ἐκ Vulci δυστυχῶς μόνον κατὰ τὸ ἥμισυ κάτω μέρος περισωθὲν καὶ ἐν Museo Gregoriano ἐναποτεθειμένον[4]. Ἐξ ἀρχαίων ὅμως χρόνων ἔχομεν ἱκανὸν ἀριθμὸν χαλκῶν ἀγαλματίων συγγενεστάτων πρὸς τὰ ἡμέτερα[5], ἐξ ὧν μόνον δύο ἐδημοσιεύθησαν μέχρι τοῦδε, ἀμφότερα δ' ἐξ Ἀθηνῶν· πρῶτον τὸ ἐν ἔτει 1836 ὑπὸ Ross μεσημβρινῶς τοῦ Παρθενῶνος ἐν τῇ Κιμωνείῳ ἐπιχώσει εὑρεθέν, ὅπερ βραδύτερον περιῆλθεν εἰς κτῆσιν τοῦ Oppermann ἐν Παρισίοις[6], δεύτερον δὲ τὸ ἀνῆκον εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον καὶ ὑπὸ Murray δημοσιευθέν[7], ὅπερ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τῇ ἐν Δρέσδῃ Ἀθηνᾷ ὁμοιάζει καὶ τοῦ ὁποίου ἡ κεφαλὴ — εἰ καὶ ἡ ὅλη μορφὴ ἀρχαΐζει — εἶναι τόσον τελείας τέχνης, ὥστε ὁ ἐκδότης ἠθέλησε νὰ τὸ συσχετίσῃ πρὸς τὴν πρόμαχον τοῦ Φειδίου[1]· δυσκόλως ὅμως ἤθελεν ἐμμείνει καὶ σήμερον ἔτι εἰς ταύτην τὴν γνώμην του, ὁπόταν γινώσκομεν πόσον ἡ τέχνη εἶχεν ἀναπτυχθῇ ἤδη πρὸ τοῦ 480. Νῦν ἂς ἐξετάσωμεν τὰ εἰς τὰ προϋπάρχοντα νεωστὶ προστεθέντα τρία ἀγαλμάτια.

Β. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 3 παρατιθέμενον ἀγαλμάτιον εὑρέθη δυτικῶς τοῦ Ἐρεχθείου ἀρχομένου τοῦ 1886.

3

Ὕψος ἔχει 0.16. Ἡ βάσις αὐτοῦ (ἀριθ. 4) εὑρέθη μετὰ ἓν ἔτος καὶ πλέον ἀνατολικῶς τοῦ Ἐρεχθείου, ἔχει δὲ σχῆμα ταπεινῆς θήκης καὶ φέρει ἐπὶ ἑκατέρας τῶν μακρῶν πλευρῶν δύο ὀρθογώνια κοιλώματα, εἰς οὐδὲν ἄλλο χρησιμεύοντα ἢ πρὸς ὑποδοχὴν καὶ κατακράτησιν οὕτως εἰπεῖν τοῦ ἐγ-

[1] Πρβ. νῦν Furtwängler ἐν τῷ τοῦ Roscher μυθολογικῷ Λεξικῷ σ. 692 καὶ ἑξ.

[2] Τὴν ὀνομασίαν ταύτην προέτεινα ἐν Mitth. d. Inst. 1886 σ. 354. Πρβ. καὶ Ἐφημ. Ἀρχαιολ. 1886 σ. 131 σημ. 1.

[3] Friederichs-Wolters, Berliner Gipsabgüsse ἀρ 445 καὶ 444. Τοιαῦτα ἐξεπίτηδες ἀντίγραφα πρὸς τοῦτο πεποιημένα δὲν ἔπρεπε νὰ συγχέωνται μετὰ ἔργων τέχνης ἀληθῶς ἀρχαϊζούσης, ἔστω καὶ ἂν ἀκόμη δὲν εἶναι ἀπηλλαγμένα μεταβολῶν καὶ προσθηκῶν ἐναντίων τῇ τέχνῃ, καθ' ἣν ἐποιοῦντο.

[4] Museo Gregor. II[1] πίν. 104, 4 I[2] πίν. 98, 4. Οὔτε ἐν τῇ εἰκόνι φαίνεται οὔτε ἐν τῷ κειμένῳ ἀναφέρεται ἡ μακρὰ καὶ κάτω κρεμαμένη αἰγίς.

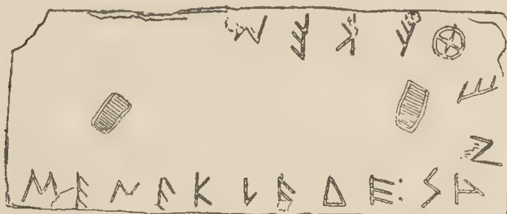
[5] Bull. dell'Inst. 1864 σ. 78 καὶ ἑξ. Brunn.

[6] Ross Arch. Aufsätze I πίν. 7 σ. 106. Fröhner Notice de la sculpt. ant. du Louvre σ. 141. Friederichs-Wolters ἀριθ. 108. Ἀπίθανον δὲν εἶναι μεταξὺ τῶν ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Ἀκροπόλεως ἀποκειμένων χαλκῶν πλίνθων νὰ εὑρίσκηται καὶ ἡ πλίνθος τοῦ ἀγάλματος τούτου.

[7] History of gr. sculpt II πίν. 10 σ. 110.

[1] Ἐπίσης καὶ ὁ Furtwängler θέτει τὸ ἀγαλμάτιον εἰς τὸ 450 ἔτος Ἴδ. Roscher Lexikon d. Myth. σ. 693.

χεομένου μολύβδου, χάριν ἀσφαλεστέρας τοῦ ἀγάλματος ἐπὶ τοῦ λιθίνου βάθρου ἱδρύσεως. Καὶ ταύτης τῆς πλίνθου ἡ γραφὴ εἶναι ἐπιεικῶς παλαιά. Ἀνήκει δὲ βεβαιότατα ἡ πλίνθος αὕτη εἰς τὸ ἀγαλμάτιον,

4

ἂν καὶ σήμερον δὲν ἐναρμόζονται ἀκριβῶς οἱ ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς μορφῆς γόμφοι εἰς τοὺς ἐπὶ τῆς πλίνθου τόρμους, διότι ἐβλάβησαν ὑπὸ τοῦ πυρὸς καὶ διότι ὁ ἀριστερὸς ποὺς εἶναι κεκαμμένος. Ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ κατάδηλος εἶναι ἡ τοῦ πυρὸς ἐπίδρασις, οἷον ἐπὶ τῶν τῆς αἰγίδος ἐγχαράκτων φολίδων, αἵτινες ἰδίως ἐπὶ τῶν νώτων ἐφθάρησαν πολὺ καὶ ἐπὶ τῆς ῥινός, ἥτις ἐτάκη ἐν μέρει. Τοῦ κράνους ὁ λόφος ἦτο πρόσθετος, ἡ δὲ στεφάνη φέρει πλησίον τῶν ὤτων μικροὺς ἥλους ἐξ ὧν ὁ μέσος εἶναι ἀποτεθραυσμένος. Ἐπὶ τοῦ πήχεως τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς σώζεται προσκεκολλημένον, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ ὑπὸ Ross δημοσιευθέντος καὶ τῶν δύο ἑτέρων κατωτέρω μνημονευομένων ἀγαλματίων τὸ ὄχανον τῆς ἀσπίδος, ἡ δὲ ἄκρα χεὶρ κρατεῖ ἀκόμη τεμάχιον κεκαμμένον τοῦ ἑτέρου ὀχάνου. Ἡ διάπλασις τῆς ἐσθῆτος εἶναι ἐπιμελής, ἡ δὲ κίνησις πλήρης δράσεως. Κατὰ πάντα ταῦτα ἡ ἡμετέρα Ἀθηνᾶ εἶναι τελειοτέρα τῆς τοῦ Oppermann, πρὸς τὴν ὁποίαν ἄλλως ὁμοιάζει πλειότερον τῶν λοιπῶν ἐνταῦθα δημοσιευομένων. Οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἡ κατὰ τὰ νῶτα κόμη εἶναι ἐγχάρακτοι. Ἡ στρογγυλοειδὴς καὶ εὐσάρκους ἔχουσα τὰς παρειὰς κεφαλὴ τοῦ ἀγαλματίου ἀνήκει εἰς τὸν τύπον ἐκεῖνον τοῦ ὁποίου τὸ κυριώτατον παράδειγμα εἶναι ἡ Ἀθηνᾶ ἡ ἐκ τοῦ ἀετώματος τοῦ ἐπὶ Πεισιστράτου κτισθέντος ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς[1]. Κλίνω δὲ νὰ ἀποδώσω εἰς τὸν αὐτὸν τῆς τέχνης τρόπον καὶ τὸ ἡμέτερον ἀγαλμάτιον, τρόπον τέχνης, ὃν δυσκολεύομαι νὰ δεχθῶ ὡς ἀττικόν.

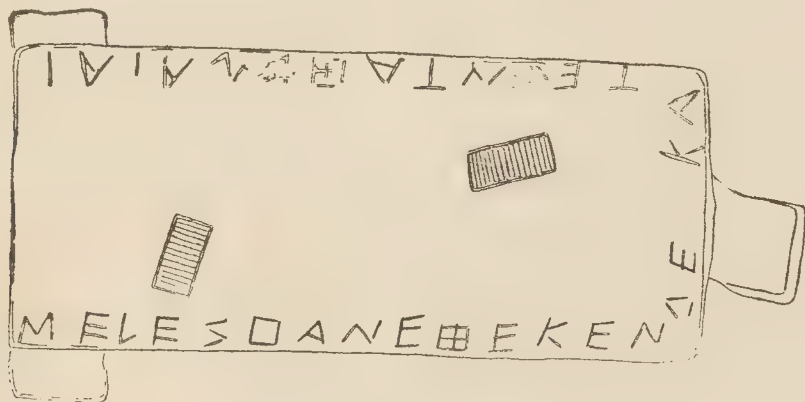
[1] Ἐφημ. Ἀρχ. 1883 πίν. 4 σ. 93 ὑπὸ Φιλίου. Mitth. d. Inst. 1886 σ. 185 ἑξ.

Γ. Τὸ ἐν πίνακι 8 ἀριθ. 3 ἀγαλμάτιον εὑρέθη ἐκεῖ ὅπου καὶ τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Β, ὕψος δὲ ἔχει 0.193. Ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τῶν ποδῶν εἶναι ἀδύνατος ἡ μεταξὺ τῶν εὑρεθεισῶν πλίνθων ἀναζήτησις τῆς ἀνηκούσης τῷ ἀγαλματίῳ βάσεως. Ὁ δεξιὸς βραχίων ἰσχυρῶς συντακεὶς ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἐκάμφθη, ἡ δ᾽ ἀριστερὰ ἄκρα χεὶρ εἶναι κοίλη ἵνα ἐφαρμόζηται ἐν αὐτῇ τὸ ἕτερον τῆς ἀσπίδος ὄχανον. Ὁ λόφος τοῦ κράνους δὲν ἐχύθη χωριστά, ὡς δεικνύει ἡ κάτω ἄκρα αὐτοῦ, οὖσα προσκεκολλημένη κατὰ τὸ πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς ἐπὶ τῶν νώτων κόμης μέρος σύμφωνα πρὸς τὴν τῆς κεφαλῆς κλίσιν. Τὸ ἀγαλμάτιον τοῦτο διαφέρει πολλαχῶς τοῦ ὑπὸ στοιχ. Β καὶ ἄλλων τοῦ αὐτοῦ τύπου. Τὴν ἔλλειψιν τῆς Αἰγίδος ἔχει κοινὴν μετά τινος ἀγαλματίου ὑπὸ Brunn περιγραφέντος[1]. Καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ κατὰ τὸν ὡρισμένον τύπον ποιήσει τῆς ἀναβολῆς προσέθηκέ τι ἴδιον ὁ τεχνίτης τοῦ ἡμετέρου ἀγαλματίου· αἱ πτέρυγες λ. χ. τοῦ ἀποπτύγματος τοῦ πέπλου ὑπὸ τὴν ἀριστερὰν μασχάλην χωρίζονται ἀπ᾽ ἀλλήλων ὑπὸ βαθείας αὔλακος, τὰ ἐξωτερικὰ ὅμως κράσπεδα αὐτῶν εἶναι ἐνειργασμένα καθ᾽ ὅλως τυπικὸν ζητοειδὲς σχῆμα. Ἐπίσης καθ᾽ ὡρισμένον τυπικὸν σχῆμα εἶναι πεποιημένη καὶ ἡ λοξὴ ταινία, ἣν ὁ πέπλος κατὰ τὸ στῆθος ἀπεργάζεται. Τοὐναντίον ἡ κεφαλή, ἣν δυστυχῶς ὁ πίναξ 8 δὲν ἀποδίδει κατὰ πάντα πιστῶς, μαρτυρεῖ καλὴν καὶ ἐπιμελῆ ἐργασίαν καὶ τύπον λεπτὸν τέχνης ἀνεπτυγμένης. Πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἡμετέρου ἀγαλματίου τὴν μείζονα ὁμοιότητα, ἐξ ὅλων ὅσων ἐνθυμοῦμαι, ἔχει κεφαλή τις Ἀθηνᾶς ἐκ μαρμάρου ὀλίγον τοῦ φυσικοῦ μεγέθους ὑστεροῦσα, κτῆμα τοῦ Βαρώνου Barracco ἐν Ῥώμῃ, ἧς ἅπαν τὸ ἄνω μέρος τοῦ κράνους ἦτο πρόσθετον. Περὶ τῆς κεφαλῆς ταύτης, ἥτις καθ᾽ ὅσον οἶδα εἶναι εἰσέτι ἀνέκδοτος, δὲν δύναμαι ἀσφαλῶς νὰ εἴπω ἐὰν εἶναι ἔργον ἀρχαϊκῆς τέχνης, ἢ ἀπομίμημα ἀρχαϊκοῦ πρωτοτύπου, οὐχ ἧττον κλίνω νὰ πιστεύσω μᾶλλον τὸ δεύτερον. Γενικήν τινα ὁμοιότητα τύπου πρὸς τὴν κεφαλὴν ταύτην νομίζω, ὅτι μαρτυροῦσι κεφαλαί τινες ἐκείνων τῶν ἐν Ἀκροπόλει[2] γυναικείων ἀγαλμάτων, ὅσα φαίνονται ὄντα προϊόντα τῆς τὰ

[1] Bull. dell'Inst 1864 σ. 79. Συλλογὴ Meester de Ravestein, ἧς ὁ κατάλογος δὲν περιῆλθεν εἰς ὄψιν μου ἐνταῦθα.
[2] Πρβ. π. χ. Ῥωμαΐδου Μουσεῖα Ἀθηνῶν πίν. 2, 3-4, 13.

μάλιστα προκεχωρηκυίας τέχνης καὶ τούτου ἕνεκα κλίνω νὰ δεχθῶ ὅτι καὶ τὸ ἡμέτερον ἀγαλμάτιον ἐκεῖθεν ἔχει τὴν καταγωγήν, ὅτι δηλ. εἶναι καὶ αὐτὸ ἔργον τῆς νησιωτικῆς τέχνης. Καὶ ἡ διασκευὴ δὲ τῆς κόμης τὰ αὐτὰ μαρμάρινα ἔργα μᾶς ἀναμιμνήσκει. Αἱ κατὰ μόνας πλοκάδες δὲν δηλοῦνται δι' ἐγχαράκτων γραμμῶν, ἀλλὰ διὰ σειρῶν ἐκ μικρῶν ἐγκαρσίων αὐλάκων, αἵτινες φαίνεται νὰ ἦσαν ἐπ' αὐτοῦ ἤδη τοῦ τῆς μήτρας προπλάσματος ἐξειργασμέναι. Οὐδὲ θὰ ἦτο πολὺ τολμηρὸν νὰ δεχθῶμεν, ὅτι ὁ τρόπος οὗτος τῆς ποιήσεως τῆς κόμης εἶναι ἀπομίμησις τῶν πασιγνώστων ἐκείνων ἐπὶ τῶν μαρμαρίνων ἀγαλμάτων πλοκάμων, οἵτινες φαίνονται ὡσεὶ ζητοειδῶς συγκεκλασμέναι ἐκ χάρτου ταινίαι. Εἶναι ἆρά γε ἐξ ἀρχῆς ὁ τρόπος οὗτος τῆς σχηματοποιήσεως τῆς κόμης τῶν ἰδιαζόντων γνωρισμάτων τῆς νησιωτικοϊωνικῆς τέχνης[1]; Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ κρωβύλος ἰδιόρρυθμον ἔχει τὸ σχῆμα, βραχύνεται δηλ. πρὸς τὰ κάτω δίκην ἀνεστραμμένης λύρας.

Δ. Μέγιστον καὶ — ἴσως ἐξαιρέσει τοῦ ἐν Λονδίνῳ εὑρισκομένου — κάλλιστον τῶν περὶ ὧν ἐνταῦθα ὁ λόγος εἶναι τὸ ἐν πίνακι 7ῳ ἀπεικονιζόμενον. Εὑρέθη τὸν Μάϊον τοῦ 1887 ἀνατολικῶς τοῦ Ἐρεχθείου ὑπὸ τὴν κατεδαφισθεῖσαν *θόλον*[2]. Ὕψος ἔχει 0.288 ἐξ ὧν τὰ 0.062 ἀποτελοῦσι τὸ ὕψος τοῦ προσθέτου λόφου τοῦ κράνους. Τὴν βάσιν (ἀριθμ. 5) ἀνεῦρον μεταξὺ τῶν χαλκωμάτων, ἅπερ πρὸ πολλοῦ ἐκέκτη-

5

το τὸ Μουσεῖον τῆς Ἀκροπόλεως, πότε δὲ καὶ ποῦ αὐτὴ εὑρέθη δὲν δύναμαι δυστυχῶς νὰ ὁρίσω. Εἰ καὶ ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶναι κατά τι κεχυρτωμένη, προσαρμόζουσιν οὐδὲν ἧττον οἱ σωζόμενοι γόμφοι εἰς τοὺς τόρμους αὐτῆς. Προσηλοῦτο δὲ τὸ ἀγαλμάτιον διὰ περονῶν, αἵτινες ἀμέσως ὑπὸ τὴν πλίνθον ἐνεσφηνοῦντο εἰς τοὺς λοξῶς τετρημένους γόμφους. Πλεῖστον δὲ συνεβάλλετο εἰς τὴν στερεότητα καὶ τὸ ὅτι οἱ γόμφοι κατὰ μῆκος ἱκανῶς διΐσταντο ἀλλήλων καὶ ἐν τῇ τεχνικῇ ταύτῃ λεπτομερείᾳ καταφαίνεται ἡ ὑπεροχὴ τοῦ ἔργου τούτου συγκριτικῶς πρὸς τὰ ἀνωτέρω ὑπὸ στοιχεῖα Α καὶ Β. Ἡ πλίνθος ἔχει τρεῖς βραχεῖς πόδας διατεθειμένους ὡς τὰ τρία σκέλη τῶν ἑλληνικῶν τραπεζῶν[1]. Οἱ πόδες συνδέονται τῇ πλίνθῳ καὶ διὰ μικρῶν κυλινδρικῶν ῥάβδων, αἵτινες δὲν φαίνονται ἐν τῇ ἀπεικονίσει, καὶ ἐχρησίμευον ἰδίως ἵνα συγκρατῶσι τὸν μόλυβδον δι' οὗ ἡ χαλκῆ πλίνθος ἐστερεοῦτο ἐπὶ ἑτέρας μείζονος βάσεως· ἐπὶ ἄλλης δέ τινος χαλκῆς πλίνθου ἐχούσης ὁμοίους πόδας ἐσώθη προσκεκολλημένος ἔτι ὁ μόλυβδος. Ἡ γραφὴ εἶναι νεωτέρα ἢ τῶν

[1] Πρβ. Arch. Zeitung 1884 σ. 179, 1885 σ 287 Blümner.

[1] Βέβαιον νησιωτικὸν παράδειγμα ἔχομεν τὸν ἐκ Νάξου Ἀπόλλωνα ἐν τῇ Arch. Zeitung 1879 πίν. 7, ἔτι δὲ καὶ τὸν συγγενέστατον τούτῳ ἐκ τοῦ ἐν τῷ Πτῴῳ ναοῦ, Bull. de corr. hell. 1886 πίν. 9 σ. 191 ἑξ. Holleaux. Ἐπίσης καὶ τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀγαλμάτιον νεανίου κατακειμένου, Ausgr. zu Olymp. V πίν. 28, Friederichs-Wolters, Berl. Gipsabgüsse ἀρ. 378 δύναταί τις ν' ἀπονείμῃ εἰς τὴν ἐξ ἀνατολῶν τέχνην. Βεβαίως ὅμως δὲν ἐλλείπουσι καὶ παραδείγματα πελοποννησιακά.

[2] Ἀπεικονίσθη ἐν τῇ ἐφημερίδι «Ἀκροπόλει», περιεγράφη δὲ ὑπὸ Petersen ἐν Mitth d. Inst. Athen 1887 σ. 142.

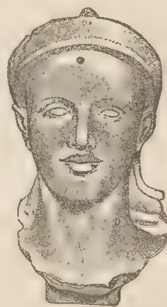
ὑπὸ στοιχ. Α καὶ Β, καὶ τοιαύτη ὅμως οὖσα δύναται ν' ἀναχθῇ εἰς τὸν ἕκτον αἰῶνα, χωρὶς ὅμως ἡ χρονολογικὴ αὕτη κατάταξις νὰ ἦναι καὶ πάντως ἀναγκαία. Τὸ ἀγαλμάτιον ἀνέθηκε γυνή τις: *Μελησὼ ἀνέθηκεν δεκάτην τ' Ἀθηναίᾳ*· τὸ ὄνομα τοῦτο δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῷ Λεξικῷ. Ἡ παραδόξως μὴ συνεχὴς θέσις τῶν γραμμάτων τῆς δευτέρας καὶ τρίτης πλευρᾶς καὶ ἄλλαι τινὲς ἐνδείξεις, οἷον τὸ σχῆμα τοῦ τελευταίου Ν, ὅπερ φαίνεται ὡσεὶ ἐκ L ποιηθέν, ἄγουσιν ἡμᾶς εἰς τὴν ὑπόθεσιν ὅτι τὸ μέρος τοῦτο τῆς νῦν ἐπιγραφῆς κατέλαβεν ἐκεῖ τὴν θέσιν προγενεστέρας τινος ἀπεξεσμένης· ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην καὶ νὰ πεισθῶ ὅτι ὄντως οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα.

Τὸ ἀγαλμάτιον διατηρεῖται κάλλιστα. Μετὰ τῆς ἀσπίδος ἀπεκρούσθη καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ ἑτέρου τῶν ὀχάνων αὐτῆς· τοῦ δὲ ἑτέρου σώζεται ἔτι καὶ νῦν προσκεκολλημένον τῇ χειρὶ μικρόν τι λείψανον. Τὸ στήριγμα τοῦ ὑπερφυοῦς λόφου τοῦ κράνους ἔχει, ὡς πολλάκις ἐν τῇ ἀρχαϊκῇ τέχνῃ συμβαίνει, σχῆμα λαιμοῦ κύκνου. Ἡ στολὴ τοῦτο ἔχει τὸ ἰδιάζον, ὅτι ὁ χιτὼν εἶναι ὁρατὸς κατὰ τοὺς πόδας ὑπὸ τὸν πέπλον, ὅπως ἐν τῇ τῆς Δρέσδης Ἀθηνᾷ καὶ τῇ τοῦ Γρηγοριανοῦ Μουσείου καὶ ἰδίως κατὰ κανόνα ἐπὶ ἀρχαϊζόντων ἀναγλύφων, σπανίως δὲ ἐπὶ ἔργων τῆς γνησίας ἀρχαϊκῆς τέχνης[1]. Ἡ εὐρεῖα χειρὶς τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος καταπίπτει ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ κατακαλύπτει τὴν περὶ τὸ στῆθος λοξὴν ἐκείνην ζώνην (πρβ. Γ'). Κατὰ τὸν δεξιὸν βραχίονα δὲν ὑπάρχει χειρίς, μόνον δὲ ὁ πέπλος, τοῦ ὁποίου αἱ πτέρυγες κάτωθεν μέχρι που αὐτῆς τῆς μασχάλης συνεῤῥαμμέναι φαίνονται οὖσαι, σχηματίζει ἐκεῖ εἶδος τι στενῆς ὀπῆς δι' ἧς ὁ βραχίων ἐξέρχεται.

Ἡ ἐπίνοια τοῦ ἔργου οὐ μόνον χάριεν ἀλλὰ καὶ ἀληθὲς καλλιτεχνικὸν πνεῦμα μαρτυρεῖ, ἡ ἐργασία ὅμως αὐτοῦ ἠδύνατο κατὰ πολὺ ἐπιμελεστέρα νὰ ἦναι. Γλυφάνου ἐλαχίστη ἐγένετο χρῆσις. Μόνον αἱ φολίδες τῆς αἰγίδος καὶ αἱ τῆς κόμης ἁπλαῖ πυκναὶ γραμμαὶ εἶναι ἐγχάρακτοι. Ἐξ ἄλλου ἐλλείπουσιν ἐν τῷ χιτῶνι αἱ συνήθεις καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ὑπὸ στοιχ. Γ. ὑπάρχουσαι κυματοειδεῖς μικραὶ

[1] Ὡς καὶ ὁ Böhlau, Quaestiones de re vestiaria σ. 50 ἐν μόνον μέχρι τοῦδε παράδειγμα ἐγίνωσκον τὸ τῆς νύμφης Ἱμέρας ἐπὶ τοῦ παρὰ Gardner, Types of greek coins πίν. 2, 18 νομίσματος.

πτυχαί. Ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ ἔργου ἐντύπωσις εἶναι, ὅτι τεχνίτης τις οὐκ εὐκαταφρόνητος ἐκ τῆς ἅπαξ συντελεσθείσης μήτρας — τῆς ὁποίας, προκειμένου περὶ τοσοῦτον μικροῦ πράγματος ἠδύνατο νὰ γίνηται συχνὴ χρῆσις — ἐπώλησεν εὔωνα ἀντίτυπα αὐτοῦ, μὴ φροντίσας καὶ νὰ ἐπεξεργασθῇ αὐτὰ ἐπιμελῶς. Ἄμεμπτος δὲν εἶναι καὶ ἡ κεφαλή· καὶ ὅμως ἐνορᾷ τις ἐν τῇ μικρᾷ ταύτῃ κεφαλῇ καὶ τοιαύτῃ οὔσῃ κατὰ τὴν ἐργασίαν λαμπρὸν δεῖγμα τῆς τὸν ὥριμον ἀρχαϊσμὸν χαρακτηριζούσης ζωῆς καὶ χάριτος. Ἐὰν μὴ ἀπατῶμαι, δυνατὸν εἶναι ἐκ ταύτης καὶ μόνης νὰ ὁρίσωμεν τὴν σχολήν, ἐξ ἧς τὸ μικρὸν τοῦτο ἀριστοτέχνημα προῆλθεν. Συγγενέσταται πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἡμετέρου ἀγαλματίου εἰσί τινες τῶν κεφαλῶν τῶν ἐν τοῖς Αἰγιναίοις ἀετοῖς ἀγαλμάτων, τῶν μάλιστα ἀνεπτυγμένην τέχνην μαρτυρουσῶν[1], ἰδίᾳ δὲ ἡ τῆς Ἀθηνᾶς τοῦ ἀνατολικοῦ ἀετώματος, ἣν ἐνταῦθα ὑπ' ἀρ. 6 καὶ 8[2], κατὰ τὴν ἀπεικόνισιν τοῦ Prachov, παραθέτομεν τῇ ἡμετέρᾳ ὑπ' ἀρ. 7 καὶ 9. Τὸ σχῆμα τοῦ κράνους καὶ ἡ τῆς κόμης διάταξις — αὕτη δὲ ὅσον ἀφορᾷ τὴν μαρμα-

6

7

ρίνην κεφαλὴν μόνον, ἐννοεῖται, ἐκ τῶν ἰχνῶν τῶν προσθέτων τῆς κόμης μερῶν δήλη — αἱ ἀναλογίαι τοῦ προσώπου, ἰδίως δὲ τὸ μακρὸν τῆς γένυος καὶ ἐν γένει τὸ σχῆμα τῶν κυρίων μερῶν τοῦ προσώπου συμφωνοῦσι. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ διάθεσις τῆς ψυχῆς, ἣν τὸ στόμα κυρίως ἐκφράζει, δηλοῦται ἐν ἀμφοτέραις ὁμοίως, ἐάν τις μὴ λάβῃ

[1] Τούτων μνημονεύει καὶ ὁ Petersen, Mitth. d. Inst. Athen 1887 σ. 143.

[2] Annali dell' Inst. 1873 πίν. PQ. Πρβ. Expéd. de Morée III πίν. 62, 1. Brunn, Beschreibung der Glyptothek[5] σ. 93. K. Lange, Composition der Aigineten σ. 21 ἑξ.

ὑπ᾽ ὄψει τὴν κατὰ μέτωπον εἰκόνα τοῦ Prachov, ἥτις ὡς πρὸς τὴν ἀπόδοσιν ταύτης δὲν εἶναι ἐπιτυχής, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν ἐν τῷ αὐτῷ ἔργῳ ἐν καταγραφῇ ἀπεικόνισιν ὡς καὶ τὴν ἐν Expédition de Morée δημοσιευθεῖσαν. Καὶ ἐν τῇ ἀποτυπώσει δὲ

8

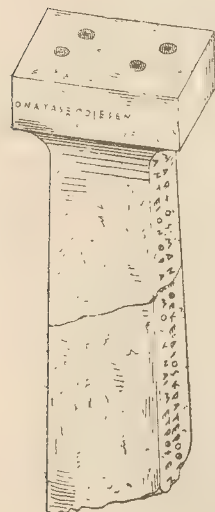

9

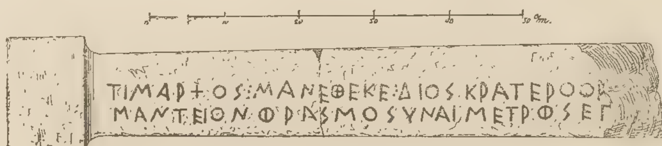
τῆς κινήσεως ἡ τοῦ Αἰγιναίου ἀετώματος Ἀθηνᾶ συμφωνεῖ καθόλου πρὸς τὴν ἡμετέραν χαλκῆν, πλὴν ὅτι ἐκείνη ἐκάλυπτε τὸν ἀριστερὸν βραχίονα οὐχὶ διὰ τῆς ἀσπίδος ἀλλὰ διὰ τῆς αἰγίδος. Ἀκριβῶς ὅμως εἰς τὸν τύπον τοῦ ἡμετέρου ἀγαλματίου ἀνήκει ἑτέρα τις μόνον ἐκ περιγραφῆς γνωστὴ μικρὰ χαλκῆ Ἀθηνᾶ ἐξ Αἰγίνης, ἥτις κατὰ τὸν Brunn[1] μεγίστην ἔχει ὁμοιότητα πρὸς τὴν ὑπὸ Ross δημοσιευθεῖσαν, καὶ τὴν ὁποίαν τούτου ἕνεκα οὐχὶ πολλοὶ τῶν ἀρχαιολογούντων σήμερον θὰ ἦσαν πρόθυμοι νὰ ὑπολάβωσιν ὡς ἐξ Ἀθηνῶν ἐπείσακτον εἰς τὴν γείτονα νῆσον. Δὲν ὀκνῶ λοιπὸν νὰ εἴπω ὅτι θεωρῶ καὶ τὸ ἡμέτερον ἀγαλμάτιον, ὡς ἔργον αἰγιναίου τεχνίτου καὶ δὴ καί τινος τῶν κορυφαίων· τὴν δὲ μικρότητα αὐτοῦ δὲν θὰ ἠδύνατό τις πλέον ν᾽ ἀντιτάξῃ κατὰ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ὡς θὰ ἔπραττεν ἴσως πρότερον, καθόσον γινώσκομεν νῦν ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Ὀνάτας πρὸ τῆς καταστροφῆς τῆς Ἀκροπόλεως ἐποίησεν ἀνάθημα προωρισμένον ἵνα ἱδρυθῇ ἐν αὐτῇ, τετράποδόν τι, ἴσως κέλητα ὄχι πολὺ μείζονα βεβαίως τοῦ ἡμετέρου ἀγαλματίου. Μαρτύριον δὲ ἡ βάσις τοῦ ἔργου τούτου, ἥτις ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ Bῳ τεύχει τοῦ παρόντος περιοδικοῦ[2]. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη καὶ ἡ τοῦ Κάλλωνος ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἐκ πλάνης ἐπίστευσάν τινες, ὅτι αἱ Ἀθῆναι ἀπέστεργον τοὺς τεχνίτας τῆς γείτονος νήσου. Πρό τινος δὲ εὑρέθη καὶ χαλκῆ κεφαλή, δημοσιευθεῖσα

[1] Bull. dell'Inst. 1864 σ.78. Ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν σχεδιασμάτων τοῦ ἐν Ῥώμῃ Γερμ. Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου ἀπόκειται ἔτι καὶ σχεδίασμα τοῦ ἀγαλματίου ὑπὸ Geofroy ποιηθέν.

[2] [Ἔμελλεν νὰ δημοσιευθῇ ἐν τῷ Β᾽ τεύχει, ἀλλὰ μὴ παραδοθέντος τοῦ ἄρθρου, παρατίθενται ἐνταῦθα μόνον τὰ πρὸς τοῦτο κατασκευασθέντα τότε ἀπεικονίσματα. Ἴδ. νῦν καὶ ἐν C. I. A. IV, 2. σ. 89, 373[99] δημοσιευθεῖσαν τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος βάσιν.]

ἐν πίνακι 3 σ. 43 τῆς ἐφημερίδος ταύτης[1], ἀριστούργημα ἀρχαϊκῆς τέχνης, ἧς τὸν δεδηλωμένον αἰγιναῖον τύπον καὶ αἱ ζωηρόταται περὶ τοῦ ἐναντίου διαβεβαιώσεις οὐδαμῶς ἰσχύουσι νὰ ἐπισκοτίσωσι.

Τὰ δύο αἰγιναῖα παραδείγματα τοῦ ἡμετέρου τῆς Ἀθηνᾶς τύπου θὰ ἠδύναντο νὰ παραγάγωσιν ἡμᾶς, ὅπως ὑπολάβωμεν τὴν Αἴγιναν ὡς τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ πατρίδα. Ἀλλ' αἱ ἰδιορρυθμίαι, ἃς ἐν τῷ Β καὶ Γ παρετηρήσαμεν, ἀποτρέπουσιν ἡμᾶς ἀπὸ τούτου. Ὅθεν κλίνω μᾶλλον νὰ πιστεύσω ὅτι ἡ πατρὶς τοῦ κοινοῦ καὶ θεμελιώδους τύπου ἐν τούτοις ἀνατολικώτερον, ἴσως ἔν τινι τῶν τῆς Ἰωνίας νήσων, ζητητητέα εἶναι, ὁπόθεν καὶ ὁ τύπος τῶν ἐν ἠρεμίᾳ εἰκονιζομένων γυναικῶν τῶν τὴν αὐτὴν περιβεβλημένων στολὴν — ὧν δύο ἐπίσης χαλκᾶ ἀγαλμάτια εὑρέθησαν ἐν Ἀκροπόλει — εἰς Δῆλον Αἴγιναν καὶ Ἀττικὴν ἦλθεν. παρὰ τὴν ἐναντίαν γνώμην ἐκείνων, οἵτινες, ἄνω ποταμῶν χωροῦντες, ὑπολαμβάνουσιν ὅτι αἱ Ἀθῆναι τοῦ ἕκτου αἰῶνος ἐξήσκησαν ὑπέροχον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς τέχνης τοῦ ἐν ἅπασι μᾶλλον προηγμένου ἑλληνικοῦ στοιχείου ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Ἐν Ἀθήναις ὅμως ἔπρεπεν ὁ τύπος οὗτος τῆς θεᾶς νὰ τύχῃ ἀσμένου ὑποδοχῆς, ἅτε τοῦ γενικοῦ αὐτοῦ σχήματος συμφωνοῦντος πρὸς τὸν τύπον τῆς ἀρχαίας Πολιάδος[2].

Ε. Παραθέτομεν ἔτι ἐνταῦθα ὑπ' ἀριθ. 10 κατ'

10

ἐμὸν ἁπλοῦν σχεδίασμα καὶ τὴν εἰκόνα τεμαχίου

[1] Πρβ. Ρωμαΐδου Μουσ. Ἀθηνῶν πίν. 15.

[2] Τὴν ὄχι νέαν ταύτην γνώμην ὑπεστήριξα ἐναντίον τῶν ἐν Roscher, Lexikon d. Mythologie σ. 687 ἐνστάσεων τοῦ Furtwängler ἀναγγέλλων τὸ ἔργον τοῦτο ἐν Zeitschr. für österr. Gymn. 1886.

ταπεινοῦ χαλκοῦ ἀναγλύφου ἐκ τῶν τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας συλλογῶν (ἀρ. χαλκ. 772, ὕψους 0.11). Ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ εἶναι ὑπὸ τοῦ χρόνου ἱκανῶς ἐφθαρμένη καὶ πλήρης κηλίδων· πάχος ἔχει μόνον 0.007. Ἀναγνωρίζει τις ἐκ πρώτης ὄψεως λείψανον παραστάσεως Ἀθηνᾶς ἐντελῶς ὁμοίας τῷ ἐν πίν. 4 τῆς Ἐφημερίδος ταύτης δημοσιευθέντι ἀγαλματοειδεῖ ἀναγλύφῳ[1] καὶ δὴ καὶ κατὰ τὰ μέτρα. Προθύμως μάλιστα ἤθελέ τις δεχθῇ ὅτι ἀμφότερα ἐκ τῆς αὐτῆς προῆλθον μήτρας[2], ἐὰν μὴ ὑπῆρχον ἐπὶ τοῦ τεμαχίου τούτου μικραί τινες διαφοραὶ καὶ ἐπὶ τοῦ ὤμου πλοκαμίς τις ἐπὶ πλέον. Διπλοῦν τὴν ὄψιν ἦτο ἐπίσης καὶ τὸ ἀντίτυπον τοῦτο· ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ἐπιφανείας σώζονται ἔτι καταφανῆ λείψανα τῆς προσκεκολλημένης ποτε ἑτέρας ὄψεως τοῦ ἀγαλματίου. Ἠγοράσθη ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας ἐν ἔτει 1877, ἀγνοεῖται δὲ ὁ τόπος τῆς εὑρέσεως αὐτοῦ καὶ οὐδόλως ἀπίθανον νὰ προέρχηται ἐπίσης ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως.

Σὺν τοῖς χαλκοῖς τούτοις εὑρήμασι τῶν τελευταίων ὡς τὰ πολλὰ ἀνασκαφῶν ἐκδίδομεν καὶ μαρμάρινον ἀγαλμάτιον εὑρεθὲν ἐν ἔτει 1864 κατὰ τὴν πρὸς θεμελίωσιν τοῦ ἐν Ἀκροπόλει Μουσείου γενομένην σκαφήν. Διὰ βραχέων πολλάκις ἐγένετο λόγος περὶ τῆς σπουδαιότητος αὐτοῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς τέχνης[3], ἀλλὰ δὲν ἔτυχε μέχρι τοῦδε τῆς πρεπούσης μετ' εἰκόνος δημοσιεύσεως, διότι οὔτε φωτογράφημά τι τοῦ Κωνσταντίνου (ἀρ. 42), ὅστις ἀπεικόνισε καὶ τοῦτο ὁμοῦ μετ' ἄλλων γλυπτῶν ἔργων, οὔτε τὸ πρόχειρον σχεδίασμα, ὅπερ ἐν τῇ πραγματείᾳ μου περὶ ἑλληνικῆς στολῆς παρέθηκα[4], εἶναι ἄξιαι τοῦ ὀνόματος. Ἐν τῷ 8ῳ πίνακι παρέχομεν δύο ὄψεις τοῦ ἀγαλματίου κατὰ τὴν αὐτογραφικὴν λεγομένην μέθοδον ἐξ ἰχνογραφήματος τοῦ Gilliéron. Τὸ ἀγαλμάτιον ἔχει ὕψος 0.82 ἐξ ὧν τὰ 0.045 ἀνήκουσι τῇ περιφερικῇ καὶ ἀτελῶς ἐξειργασμένῃ πλίνθῳ,

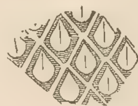
[1] Ἄς ῥηθῇ ἐνταῦθα, ὅτι ἡ δημοσιευθεῖσα λιθογραφικὴ εἰκὼν δὲν ἀποδίδει πιστῶς τὴν κεφαλήν, ἰδίως δὲ καθιστᾷ ἧττον φαιδρὰν τὴν ἔκφρασιν αὐτῆς.

[2] Ὁ ἐκδότης ἐν σελ. 31 ἐσφαλμένως θεωρεῖ τὸ ἐν Ἀκροπόλει εὑρεθὲν ὡς *σφυρήλατον*.

[3] Arch. Zeitung 1864 σ. 234* Postolakka. Bull. dell'Inst 1864 σ. 85 Brunn κατὰ τοὺς Decharme καὶ Pervanoglu. Mitth. d. arch. Inst. Athen 1881 σ 86, 93 σημ 2 K. Lange. von Sybel, Katalog. ἀρ. 5003. Milchhöfer, Museen Athens σ. 54. Arch. Zeitg. 1885 σ. 213 ἑξ. Schreiber. Roscher, Lexik. d. Mythol. σ. 695, 1720 Furtwängler.

[4] Beiträge zur Gesch. der gr. Tracht σ. 142 σχ. 47.

ῆτις, πλάτος ἔχουσα 0.265, ἐνεσφηνοῦτο βεβαίως εἰς τὸ βάθρον. Ὁ λίθος, ἐξ οὗ τὸ ἔργον πεποίηται, εἶναι νησιωτικὸν ἁδρόκοκκον καὶ ὑπόφαιον τὴν χροιὰν μάρμαρον, οἷον εὕρηται πανταχοῦ καὶ ἐν Πάρῳ καὶ Χίῳ ἀκόμη, καὶ οἱονεὶ τὴν μέσην μεταξὺ τοῦ ὅλως φαιοῦ καὶ τοῦ λευκοῦ κατέχον θέσιν. Τίνα τὰ ἀποκρουσθέντα αὐτοῦ μέρη ἐννοεῖ εὐκόλως ὁ ἀναγνώστης ἐκ τῆς εἰκόνος· κατὰ τὰ λοιπὰ ἡ διατήρησις αὐτοῦ εἶναι ὄχι κακή, τοῦ δὲ χρωματισμοῦ πολλαχοῦ διεσώθησαν ἐμφανῆ λείψανα, εἰ καὶ τὸ ἔργον ἐπὶ μακρὸν χρόνον διέμεινεν ἐν ὑπαίθρῳ μέχρις ἀποπερατώσεως τοῦ Μουσείου. Ἡ ἔσω ἐπιφάνεια τῆς αἰγίδος φέρει ζωηρὸν ἐρυθρὸν χρωματισμόν, ἐπὶ δὲ τῆς ἐξωτερικῆς αὐτῆς ἐπιφανείας ἴχνη μόνον σώζονται, ἰδίως καταφανῆ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου καὶ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τοῦ στήθους, ὡς δηλοῦ-

ται ἐν τῷ παρατιθεμένῳ ζιγκογραφήματι εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ πραγματικοῦ μεγέθους ποιηθέντι. Τὰ σκιερὰ μέρη δηλοῦσιν ἐπιφάνειαν τοῦ μαρμάρου διαβεβρωμένην, ἐκεῖ δὲ εἰκάζω ὅτι ἦσαν ἐπιτεθειμένα τὰ μᾶλλον ἐξίτηλα χρώματα, πιθανῶς τὸ ἐρυθρόν, τοὐναντίον δὲ διὰ τῶν στερεωτέρων χρωμάτων, τοῦ κυανοῦ ἢ πρασίνου πιθανῶς, φαίνονται ὅτι ἦσαν κεχρωματισμένα ἐκεῖνα τὰ μέρη ὧν καὶ νῦν ἡ ἐπιφάνεια λαμπροτέραν διετήρησε τὴν ὄψιν[1]. Αἱ κάθετοι ἐν μέσῳ τῶν φολίδων γραμμαὶ εἶναι ἐγχάρακτοι. Τὴν αὐτὴν ἐπιμέλειαν, οἵαν ὁ χρωματισμός, δεικνύει καὶ ἡ ὅλη ἐργασία τοῦ ἀγαλματίου παρὰ τὸν καταφανῶς ἄκομψον τύπον τῆς μορφῆς. Τὰ τῆς ἐσθῆτος κράσπεδα εἶναι ἀρκετὰ βαθέως γεγλυμμένα, ἡ δὲ αἰγὶς ἦτο κατ' ἀμφότερα τὰ μέρη τῶν νώτων ὡς λεπτὴ (πάχους 0.01) προεξέχουσα πλὰξ εἰργασμένη καὶ κατὰ τὰ ἄκρα τοῦ ὀδοντωτοῦ κρασπέδου της ἔφερε πιθανῶς μεταλλίνους ὄφεις, ἐνηρμοσμένους εἰς ὀπὰς πλάτους 0.005.

Ἡ Ἀθηνᾶ φέρει χιτῶνα, ὅστις μόνον διὰ τῶν βραχειῶν καὶ στενῶν χειρίδων του κατὰ τοὺς ὤμους γίνεται καταφανής. Αἱ λεπταὶ ἐκεῖναι πτυχαί, αἱ συνήθως ἀπαντῶσαι ἐπὶ τῶν χειρίδων τῶν ἀρχαϊκῶν ἀγαλμάτων, ἐλλείπουσιν ἐνταῦθα ἐντελῶς, ὡς λ. χ. καὶ ἐπὶ τοῦ ὡραίου ἀγάλματος τοῦ δημοσιευθέντος ἐν τοῖς «Μουσείοις τῶν Ἀθηνῶν» πίν. 14. Ἐπὶ δὲ τοῦ χιτῶνος φέρει ἐπίσης τὸν πέπλον, οὐχὶ ὅμως τοιοῦτον, οἷον ἡ ἰωνικὴ τέχνη μετεποίησεν καὶ οἷον εὕρομεν ἔτι αὐτὸν ὑπάρχοντα ἐν τοῖς ἀνωτέρω περιγραφεῖσι χαλκοῖς ἀγαλματίοις, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὡραῖον ἐλεύθερον τύπον ὃν ὁ Φειδίας ἔδωκε τῷ τῆς Προμάχου Ἀθηνᾶς αὐτοῦ καὶ τῷ τῆς Λημνίας καὶ ὃν ἐγὼ ἀλλαχοῦ ὡς κατ' ἐξοχὴν ἀττικὸν τύπον τοῦ τῆς Ἀθηνᾶς πέπλου νἀποδείξω προσεπάθησα[1]. Καὶ ἐν τούτῳ δὲ ἤδη τὸ παρὸν ἀρχαϊκὸν ἔργον φαίνεται ὂν ὁ πρόδρομος τῆς τελείας τέχνης. Ἡ αἰγὶς ἔχει μὲν ἀληθῶς ἔτι τὸ ἀρχαϊκὸν σχῆμα, μακροτέρα ὄπισθεν κατὰ τὰ νῶτα καταπίπτουσα, ἀλλὰ τὸ εἰς τὸ τέλος τοῦ παρόντος ἄρθρου κατὰ ἐμὸν σχεδίασμα εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ πραγματικοῦ αὐτοῦ μεγέθους εἰκονιζόμενον Γοργόνειον, ὅπερ φέρει αὕτη γεγλυμμένον ἐπὶ τοῦ ὁμαλῶς ἐξέχοντος ἑξαγώνου ἐπιπέδου, δεικνύει τὸν ἐν τῷ μέσῳ ἱστάμενον μέτριον ἐκεῖνον τύπον, τὸν παριστῶντα αὐτὸ ἄνευ τῶν θηριωδῶν ἐκείνων χαρακτηριστικῶν, δι' ὧν εἰκόνιζεν αὐτὸ ἡ ἀρχαϊκὴ τέχνη. Τὸ τοῦ ἡμετέρου ἀγάλματος Γοργόνειον δὲν διαφέρει πολὺ τοῦ ἐπὶ τῶν ἀντιτύπων τῆς Παρθένου Ἀθηνᾶς[2] εἰκονιζομένων. Καὶ ὅμως ὁ τύπος αὐτοῦ οὗτος εἶναι πολὺ ἀρχαιότερος τῆς ὑπὸ τῶν Περσῶν καταστροφῆς, ἀπαντᾷ δέ, καθ' ὅσον οἶδα, τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς ἀσπίδος τῆς Ἀθηνᾶς ἐπὶ πολλῶν τεμαχίων πηλίνων ἀναγλύφων, ἅτινα τὴν θεὰν ἐφ' ἅρματος εἰκονίζουσι. Τούτων ἱκανὸς ἀριθμὸς ἀνευρέθη κατὰ διαφόρους χρόνους ἐν τῇ Κιμωνείῳ ἐπιχώσει· ἅπαντα δὲ εἶναι ἐπὶ τριῶν ἢ τεσσάρων τύπων, διαφερόντων ἀλλήλων μόνον ἔν τισι λεπτομερείαις, οἷον ἐν τῇ ὑπάρξει ἢ ἐλλείψει τῆς ἀσπίδος, ἐκτετυπωμένα[3]. Παράδοξος δὲ εἶναι ἐνταῦθα ἡ ἐπὶ τοῦ μετώπου εὐρεῖα καὶ ἀβαθὴς αὖλαξ.

Καὶ κατὰ τὴν στάσιν δὲ διαφέρει ἡ ἡμετέρα Ἀθηνᾶ τῶν λοιπῶν τοῦ ἀρχαϊκοῦ τύπου καὶ ὡς

[1] Κηλίς τις μεγάλη πρασίνου χρώματος κατὰ τὸ ἔμπροσθεν κάτω μέρος τῆς ἐσθῆτος παρήχθη ἐκ τῆς γειτνιάσεως συντεθαμμένου μεταλλίνου ἢ τοῦτον φέροντος τὸν χρωματισμὸν ἀντικειμένου.

[1] Πρβ. Beiträge zur Gesch. der gr. Tracht σ. 141 ἑξ.

[2] Furtwängler ἐν Roscher, Lexik. d. Mythol. σ. 1719.

[3] Δύο τεμάχια ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ Schöne. Griech. Reliefs πίν. 35 ἀρ. 136, 137. Πρβ. Reisch. Mitth. d. Inst. Athen 1887 σ. 129.

πρόδρομος τοῦ Φειδιακοῦ δύναται νὰ θεωρηθῇ. Οὔτε ἐν τῇ ξοανοειδεῖ ἀκαμψίᾳ ἵσταται, οὔτε ἐν τῇ πολεμικῇ στάσει τῶν Παλλαδίων, ἀλλ' ἔχει τὸ ἤρεμον ἐκεῖνο καὶ φυσικὸν σχῆμα, ὅπερ καὶ ἐν τῷ καλουμένῳ *Ἀπόλλωνι τοῦ ὀμφαλοῦ*, ἐπὶ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Στεφάνου καὶ ἐπὶ τῶν γλυπτικῶν ἔργων τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ παρατηρεῖται καὶ ὅπερ ὡς μετὰ κόπου ἀπόκτημα τῆς ὀλίγον πρὸ τοῦ Φειδίου τέχνης ὑπολαμβάνεται[1]. Τὸ σῶμα δὲν στηρίζεται καὶ ἐπὶ τῶν δύο σκελῶν ἐξ ἴσου, ἀλλά, καίπερ ἀμφοτέρων πατούντων δι' ὅλου τοῦ ποδὸς τὸ ἔδαφος, τὸ βάρος τοῦ σώματος φαίνεται ὑποβασταζόμενον ἰδίως ὑπὸ τοῦ ἀριστεροῦ σκέλους, ἐν ᾧ τὸ δεξιὸν εἶναί πως κατὰ τὸ γόνυ πλαγίως κεκαμμένον καὶ κατὰ ταύτην τὴν θέσιν, καὶ πρὸς τὰ ἐμπρὸς κατά τι τεθειμένον. Κατὰ τὰ ἰσχία ὅμως οὐδεμία κίνησις ἐκδηλοῦται, καθ' ὅλου δὲ ἡ ἐν τῇ τέχνῃ τότε εἰσαχθεῖσα νέα ἀρχὴ δὲν ἐξεδηλώθη εἰσέτι ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἀγάλματι τόσον ἀδέσμευτος ὅσον ἐν τοῖς ἄνω μνημονευθεῖσιν ἔργοις. Ὡς πρὸς τοῦτο δὲ ὁμοιάζει ἡ ἡμετέρα Ἀθηνᾶ μᾶλλον τῷ ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ πρίγκηπος Sciarra ἐν Ῥώμῃ πρό τινος δημοσιευθέντι χαλκῷ παιδὸς ἀγάλματι[2], ὅπερ εἶναι ἔργον τῶν ἀρχῶν τοῦ πέμπτου αἰῶνος καὶ πιθανῶς τῆς πελοποννησιακῆς Σχολῆς. Ὑπερέχει δὲ τοῦ ἔργου τούτου τὸ ἡμέτερον ἄγαλμα οὐ μόνον κατὰ τὸ σεμνοπρεπέστερον σχῆμα — ὑπεροχή, ἥτις κυρίως δύναται νὰ ἔχῃ τὸν λόγον της ἐν τῇ διαφορᾷ τοῦ εἰκονιζομένου προσώπου — ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦτο ὅτι ἡ κεφαλὴ δὲν εἶχε τὴν ἄκαμπτον ἐκείνην κατ' ἐνώπιον στάσιν, ἀλλ' ἦτο μικρόν τι πρὸς τ' ἀριστερὰ ἐστραμμένη, ὡς τοῦτο δῆλον γίνεται οὐ μόνον ἐκ τῆς θέσεως τῆς σαφέστατα δεδηλωμένης σφαγῆς τοῦ λαιμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς κατὰ τὰ νῶτα περισωθείσης ἄκρας τοῦ λόφου τοῦ κράνους, ἥτις δὲν κατέχει τὸ μέσον τῆς ἐπὶ τῶν νώτων κόμης, ἀλλὰ πλησιέστερον πρὸς τὸν δεξιὸν ὦμον ἐπικάθηται.

Καὶ ὡς πρὸς αὐτὴν δὲ τὴν θέσιν τῶν βραχιόνων ἀνάλογα παραδείγματα ὑπάρχουσιν ἐν ἔργοις τοῦ αὐτοῦ τεχνικοῦ κύκλου. Ὁμοιότατα, τὸν ἕνα βραχίονα μετὰ δράσεως ἐπὶ τοῦ δόρατος ὑψωμένον ἔχων, τὸν δ' ἕτερον ἐπὶ τοῦ ἰσχίου σθεναρῶς ἐπερείδων, ἵστατο ὁ Οἰνόμαος ἐν τῷ ἀνατολικῷ ἀετώματι τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναοῦ τοῦ Διός. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦτο ὑστερεῖ ἔτι τὸ ἡμέτερον ἄγαλμα, τοῦ τεχνίτου αὐτοῦ μὴ δυνηθέντος νὰ δηλώσῃ τὴν σθεναρὰν τῆς χειρὸς ἐπὶ τοῦ ἰσχίου ἐπέρεισιν, διότι μόνον σχεδὸν διὰ τῶν ἄκρων δακτύλων ψαύει ἡ χεὶρ (καὶ τοῦτο ἱκανῶς ἀδεξίως) τὴν ἐσθῆτα, *χεὶρ παχεία* πρὸς τούτοις οὖσα, ὅπερ ἄτοπον ἐν τοιαύταις τοῦ ἄλλου σώματος ἀναλογίαις.

Ἰδίως ὅμως συγγενὲς τοῖς ἐν Ὀλυμπίᾳ ἔργοις, ὡς τοῦτο ἤδη πρὸ πολλοῦ παρετηρήθη, φαίνεται ὂν τὸ ἡμέτερον ἀγαλμάτιον ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἀναβολῆς. Καὶ δὲν ἀπαντᾷ μὲν ἐν τοῖς ἐξ Ὀλυμπίας ἔργοις ἀκριβῶς ἡ αὐτὴ στολὴ τοῦ ἡμετέρου ἀγαλματίου, οἵαν ἀνωτέρω τὴν περιεγράψαμεν, ἀλλὰ τοῦ ἱματισμοῦ καὶ τούτου καὶ ἐκείνων τὸ κυριώτατον στοιχεῖον εἶναι ὁ ἐκ βαρέος μαλλίνου ὑφάσματος δωρικὸς πέπλος, τοῦ ὁποίου αἱ ἄτεχνοι καὶ στρογγυλώδεις πτυχαὶ εἶναι γεγλυμμέναι κατὰ τὴν αὐτὴν ἀπέριττον καὶ τὴν καταγωγήν της ἐκ τῶν σφυρηλάτων ἔργων ἔχουσαν τεχνοτροπίαν, οἵαν ἐνορῶμεν αὐτὴν ἐν τῇ Στερόπῃ, τῇ Ἱπποδαμείᾳ ἢ τῇ Ἑσπερίδι ἐν Ὀλυμπίᾳ[1]. Ὅπου δὲ ἡ τοῦ σώματος βαρεῖα μάζα ὑπὸ τὴν ἐσθῆτα ὑποφαίνεται ὡς λ. χ. κατὰ τὴν δεξιὰν κνήμην ἢ τὴν ἀριστερὰν γαστροκνημίαν, τοῦτο οὔτε κατὰ τὸν κατὰ συνήθην ὑπερβολικὸν τρόπον τῆς ἀρχαϊκῆς νησιωτικῆς τέχνης — τρόπον, παραδεκτὸν γενόμενον καὶ ἐν Ἀθήναις — γίνεται, οὔτε κατὰ τὴν ἰδανικὴν φυσικότητα τῶν γλυφῶν τοῦ Παρθενῶνος, ἀλλὰ περίπου καθ' ὃν τρόπον καὶ ἐν αὐτῇ τῇ φύσει τὸ πρᾶγμα ἀπαντᾷ. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ αἰγὶς δὲν προσφύεται στενῶς ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ τῶν νώτων, ὡς ἐν τοῖς ἀρχαϊκωτέροις ἔργοις, ἀλλὰ καλύπτει μόνον τὰ εὐρέα μέν, ὄχι ὅμως καὶ ἱκανῶς ἀποστρογγυλωμένα καὶ προεξέχοντα ἀνώτερα τοῦ κορμοῦ μέρη, καταπίπτουσα ὀπίσω κατὰ τὴν ἑαυτῆς φύσιν, ἤτοι ὥς τις βαρεῖα δορά. Καὶ συνελόντι εἰπεῖν ἐλάχιστά εἰσι τὰ ἐπ' αὐτοῦ ἴχνη τὰ ἐνθυμίζοντα ἔτι τὸν ἀρχαϊκὸν τρόπον καὶ μαρτυροῦντα, ὅτι τὸ ἡμέτερον ἀγαλμάτιον ἀρχαιότερόν πως εἶναι, ἢ ὁ γλυπτικὸς κόσμος τοῦ ναοῦ τοῦ Διός. Οὕτω λ. χ. ἐν τοῖς ἀνοικτοῖς κρασπέδοις τοῦ πέπλου κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος εἶναι μᾶλ-

[1] Πρβ. νῦν Bull. dell'Inst. 1887 σ. 97 ἑξ.
[2] Bull. dell'Inst. 1887 πίν. IV-V σ. 90 ἑξ.

[1] Πρβ. Mitth. d. arch. Inst. Athen 1881 σ. 91 ἑξ. K Lange. Bull. dell'Inst. 1887 σ. 54 ἑξ. καὶ σ. 102 ἑξ.

λον ὁρατὴ ἡ ἐπιτήδευσις καὶ ἡ καθ' ὡρισμένον σχῆμα διάταξις αὐτῶν ἢ ὅπως ἐν τῇ Ἱπποδαμείᾳ καὶ τῇ Ἑσπερίδι, ἰδιαίτατα δὲ φαίνονται αἱ πτυχαί, ἃς ὁ κόλπος τοῦ πέπλου ὑπὲρ τὴν ζώνην σχηματίζει, παραβαλλόμεναι πρὸς τὰς τῆς Στερόπης ἢ τὰς τῆς Ἀθηνᾶς εἴτε τῆς ἐν τῇ μετόπῃ τοῦ Αὐγείου εἴτε καὶ αὐτῆς ἔτι μόνον τῆς ἐπὶ τοῦ βράχου καθημένης, τυπικαὶ καὶ φυσικότητος ἄμοιροι. Λείψανον ἔτι τοῦ ἀρχαϊκοῦ κατὰ συνθήκην τρόπου εἶναι ἐν τῷ ἀγαλματίῳ τούτῳ καὶ ἡ ταπεινὴ καὶ ἐκ πυκνῶν κυματοειδῶν αὐλάκων συγκειμένη κατὰ τὰ νῶτα κόμη, οἵα δὲν ἀπαντᾷ πλέον ἐν τοῖς ἐξ Ὀλυμπίας ἔργοις.

Τὸ δὲ συμπέρασμα ἡμῶν εἶναι περίπου τόδε: Τὸ ἡμέτερον ἀγαλμάτιον εἶναι ἔργον τεχνίτου τοῦ ἐκπνέοντος ἀρχαϊσμοῦ, ὅστις ἀνῆκεν ἢ στενότατα συνεδέετο τῇ Πελοποννησιακῇ σχολῇ, εἰς ἣν δέον ν' ἀποδώσωμεν τὸν γλυπτικὸν κόσμον τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναοῦ τοῦ Διός. Ἐὰν δέ, ὅπως ἀνωτέρω παρεδέχθημεν, ἐνέδυσε τὴν θεὰν στολὴν ἰδίως ἀττικήν, τοῦτο οὐδὲν ἄλλο ἀποδεικνύει ἢ ὅτι εἰργάζετο διὰ τὰς Ἀθήνας. Διάφορα γνωρίσματα μαρτυροῦσιν ὑπὲρ τῆς γνώμης, ὅτι τὸ ἀγαλμάτιον εἶναι ἐπιεικῶς ἀρχαιότερον ἢ τὰ τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς γλυπτικὰ ἔργα. Ὁ χρόνος τῆς ποιήσεως αὐτοῦ δὲν εἶναι ἄρα ὁ περὶ τὸ 460, ὡς φρονεῖ ὁ Furtwängler[1], ἀλλ' ὁ περὶ τὸ 480 καὶ μάλιστα, ὅπερ πιθανώτερον, ὀλίγον τι πρὸ τῆς καταστροφῆς τῆς Ἀκροπόλεως ὑπὸ τῶν Περσῶν. Διότι κατὰ τὸ ἄνοιγμα τῶν θεμελίων τοῦ ἐν Ἀκροπόλει Μουσείου ἡ σκαφὴ προέβη κατὰ βάθος μέχρι τῆς Κιμωνείου ἐπιχώσεως, ἐν ᾗ φαίνεται ὅτι εὑρέθη μετὰ τοῦ Μοσχοφόρου καὶ τῆς κεφαλῆς τῆς Ἀθηνᾶς τῆς ἐκ τοῦ ἀετώματος τοῦ ὑπὸ Πεισιστράτου κτισθέντος ναοῦ καὶ τὸ ἡμέτερον ἀγαλμάτιον. Κρῖμα ὅτι δὲν ἔχομεν ὡρισμένας εἰδήσεις περὶ τούτου. Ἴσως ἐκ τῶν νέων ἀνασκαφῶν προαχθῇ τι εἰς φῶς τῶν μήπω εὑρεθέντων αὐτοῦ μερῶν καὶ μετὰ τούτου καὶ ἡ βεβαίωσις περὶ τῆς προελεύσεως αὐτοῦ.

[1] Ἴδε Roscher, Lexik. d. Mythol. σ. 695.

Ἐν Ἀθήναις, Ἰούλιος 1887.

FRANZ STUDNICZKA

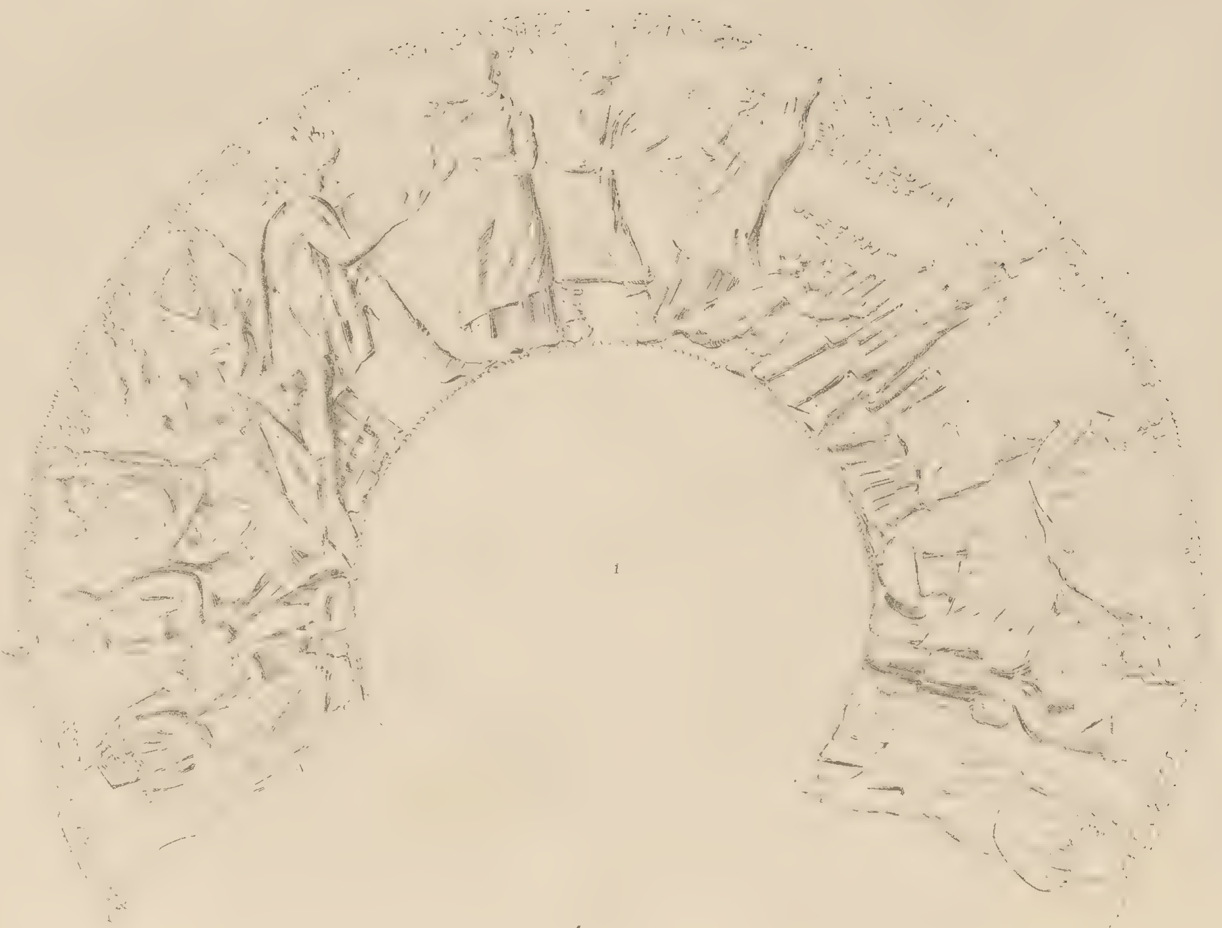
ΠΡΟΣΘΗΚΗ

Ἐν σελ. 136 σημ. 2 στ. 9 πρόσθες: Καὶ ἐν ἀρχαϊκῷ ἀγαλματίῳ Σατύρου ἐκ τῆς ἐν Ἠπείρῳ Ἀπολλωνίας, Bull. de la soc. nat. des antiq. de France 1885 σ. 221.

ΠΑΡΟΡΑΜΑ

Σελ. 113 στ. 3 ἀντὶ *Σέξστῳ* ἀνάγνωθι *Σέξτῳ* καὶ στ. 19 ἀντὶ *Σέξστος* ἀνάγνωθι *Σέξτος*.

(Ἐξεδόθη τῇ 20ῃ Ἀπριλίου 1888)

1

ΣΚΥΦΟΙ ΒΟΙΩΤΙΚΟΙ. ΔΥΟ.

ΠΙΝΑΞ ΕΚ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ ΑΘΗΝΩΝ

Λιθογρ. Κ. Γρουνδμαν Αθήνησι

ΑΓΑΛΜΑΤΙΟΝ ΑΘΗΝΑΣ ΕΞ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

ΑΓΑΛΜΑΤΙΑ ΑΘΗΝΑΣ ΕΞ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

ΑΡΧΑΪΚΟΝ
ΕΞ ΑΚΡΟ

Ν ΑΓΑΛΜΑ
ΡΟΠΟΛΕΩΣ

Λιθ. Κ. Γρούνδμαν Αθήνησι.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΜΑΤΑ